A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának jegyzőkönyve

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának jegyzőkönyve

1985. március 25–28.

Kossuth Könyvkiadó / 1985

ISBN 963 09 2729 2
ISSN 0237 2541

(4077)

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1985 március 25 és 28 között tartotta XIII kongresszusát Budapesten A párttagság képviseletében 935 küldött vett részt az MSZMP legfelsőbb testületének munkájában Meghívtak a tanácskozásra a Minisztertanács tagjait, az államtitkárokat, több országos főhatóság vezetőjét, a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak vezetőit, a szocialista országokban akkreditált nagyköveteinket, a munkásmozgalom veteránjait, tudományos és művészeti életünk kiemelkedő személyiségeit, közülük pártonkívülieket is

Társadalmi közvéleményünk nagy érdeklődéssel kísérte pártunk magas szintű tanácskozását, amely kedvező visszhangot váltott ki a nemzetközi kommunista mozgalomban is A kongresszus jelentőségét emelte a szocialista és szocialista orientációjú országok testvérpártjainak, valamint az európai és tőkés országok kommunista és munkáspártjai küldöttségeinek jelenlete Más kontinensekről is sok testvérparttól, haladó és felszabadító mozgalomtól érkeztek üdvözletek a kongresszushoz

A XIII kongresszusnak és hazánk felszabadulása 40 évfordulójának tiszteletére országos méretű szocialista munkaverseny bontakozott ki A társadalmi élet legkülönbözőbb területeiről több mint 700 hazai távirat érkezett a kongresszushoz, amelyek a vállalások sikeres teljesítését jelentették, és újabb vállalásokról adtak hírt A kongresszushoz intézett jókívánságok kifejezték, hogy a párt folytassa jó politikai irányvonalát, követelményeinek megfelelően jelölje ki azokat a feladatokat, amelyek megoldása biztosítja hazánkban a fejlett szocialista társadalom építését

A kongresszus két napirendi pontjának vitájában 199 elvtárs kért, és 58 küldött kapott szót A külföldi

vendégek közül a szovjet, a portugál és az etióp küldöttség vezetője a kongresszuson szólalt fel, 40 testvérpárt írásban nyújtotta be üdvözletét.

A kongresszus egyhangúlag elfogadta a Központi Bizottság beszámolóját, Kádár János szóbeli kiegészítését, a határozati javaslatot, a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatot, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, Gyenes András szóbeli kiegészítését, a mandátumvizsgáló bizottság és a szerkesztőbizottság jelentését, a Központi Bizottságnak a felszólalásokra adott válaszát, s megválasztotta a párt vezető szerveit.

*

A jegyzőkönyv tartalmazza a Központi Bizottság előzetes jelentését a kongresszus küldötteinek, a Központi Bizottság beszámolóját, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, amelyet a küldöttek a kongresszust megelőzően írásban megkaptak, Kádár János és Gyenes András szóbeli kiegészítését, időrendben valamennyi felszólalás szerkesztett szövegét; továbbá a vita-összefoglalót, a kongresszus határozatát, a Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzatát, a párt vezető szerveinek megválasztásáról szóló jelentést, a kongresszuson képviselt testvérpártok üdvözleteit, valamint függelékben a kongresszus küldötteinek és a külföldi delegációk vezetőinek névsorát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának előzetes jelentése a XIII. kongresszus küldötteinek

A Központi Bizottság úgy döntött, hogy nyilvánosságra hozza a XIII. kongresszus küldöttei részére készült előzetes jelentésének rövidített szövegét. A jelentés célja az, hogy adatok és tények bemutatásával megkönnyítse a két kongresszus közötti pártmunka és a társadalmi élet áttekintését.

Az előzetes jelentés általában – és ahol lehetséges, statisztikai összehasonlításokkal is – a beszámolási időszakról nyújt adatokat, a teljesség igénye nélkül. Nem törekszik részletes elemzésre, politikai következtetések levonására.

A Központi Bizottság bízik abban, hogy a jelentés megfelel rendeltetésének, és segítséget ad a kongresszus munkájához.

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

I. A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÜLÉSEI

A Központi Bizottság a XII. kongresszustól 1985. március 1-ig, a jelentés lezárásáig 23 ülést tartott.

Ülésein rendszeresen foglalkozott időszerű nemzetközi kérdésekkel.

A gazdaságpolitikai kérdések között jóváhagyta a hatodik ötéves terv és az éves népgazdasági tervek, valamint a költségvetések irányelveit; értékelte az ötödik ötéves terv és az éves népgazdasági tervek végrehajtását, a hatodik ötéves terv időarányos végrehajtását, és állást foglalt a további munkáról; foglalkozott a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének soron levő feladataival, külgazdasági kapcsolataink alakulásával, az iparirányítás, a munkaügyi irányítás fejlesztésével; a Minisztertanáccsal közösen határozatot fogadott el a

lakásépítés, -fenntartás, -gazdálkodás és -elosztás irányelveiről, tájékoztatást hallgatott meg e határozat végrehajtásának helyzetéről, továbbá a második 15 éves komplex lakásépítési program megvalósításának helyzetéről.

Foglalkozott az országgyűlési képviselők és a tanácstagok 1980. évi választásának politikai, szervezeti előkészítésével; tájékoztatást kapott a választások tapasztalatairól; ajánlásokat tett a megválasztott Országgyűlésnek személyi kérdésekben; határozatot hozott a választási rendszer továbbfejlesztéséről; a járások megszüntetésével összefüggésben a helyi párt- és állami irányítás továbbfejlesztéséről; tájékoztatást kapott az alkotmány egyes rendelkezéseinek módosításáról, illetve kiegészítéséről; megtárgyalta az Országgyűlés és a tanácsok munkáját, javaslatot tett továbbfejlesztésére.

Jelentést kapott az állami oktatásról szóló 1972. június 15-i központi bizottsági határozat végrehajtásának tapasztalatairól, állást foglalt a közoktatás továbbfejlesztésével összefüggő kérdésekben.

Tájékoztatást hallgatott meg belpolitikánk időszerű kérdéseiről.

A párt belső életét érintő kérdések között határozatot hozott a Központi Bizottság munkarendjéről és munkamódszeréről, a tagdíjfizetés új rendjéről, átfogóan értékelte a XII. kongresszus határozatainak végrehajtását, összegezte annak kétéves tapasztalatait; határozott a párt XIII. kongresszusának összehívásáról; foglalkozott a kongresszussal kapcsolatos politikai és szervezeti kérdésekkel; megtárgyalta és elfogadta a Központi Bizottság kongresszusi irányelveit, kongresszusi beszámolóját, a kongresszus határozatának tervezetét, valamint a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatot.

Állást foglalt a szakszervezeti munka fejlesztésének kérdéseiben, és megjelölte a párt feladatait; foglalkozott az ifjúság társadalmi helyzetével, az ifjúságpolitika kérdéseivel.

Üléseire rendszeresen meghívta a Központi Ellenőrző Bizottság elnökét és titkárát, a Központi Bizottság osztályvezetőit, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok első titkárait, a budapesti pártbizottság titkárait, a SZOT titkárait, a Minisztertanács tagjait, az államtitkár vezetésével működő országos hatáskörű szervek vezetőit és a központi sajtó vezetőit; egyes jelentősebb témák tárgyalásán részt vettek a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai is.

Tagjai sorából munkabizottságokat küldött ki a Központi Bizottság munkarendjével és munkamódszerével, a választási rendszer tovább-

fejlesztésével, valamint az oktatási rendszer távlati fejlesztésével foglalkozó előterjesztések kidolgozására.

A Politikai Bizottság és a Titkárság tagjai, a párt bevált munkastílusának megfelelően, a Központi Bizottság határozatainak egységes értelmezése, végrehajtása és annak ellenőrzése érdekében rendszeresen – előre jóváhagyott terv szerint – munkaprogramokon vettek részt. 1980 áprilisától 1985. március 1-ig összesen 810 látogatást tettek Budapesten és a megyékben.

A látogatások alkalmával konzultációt folytattak megyei, járási, városi, kerületi párt- és állami vezetőkkel; nagygyűléseket, aktívaértekezleteket tartottak. Üzemeket, termelőszövetkezeteket, minisztériumokat, főhatóságokat, intézményeket, egyetemeket, ifjúsági építőtáborokat, tömegszervezeti központokat kerestek fel; részt vettek és felszólaltak a párt testületi ülésein, pártalapszervezeti taggyűléseken, választási jelölőgyűléseken, ifjúsági parlamenteken, a tömegszervezetek és -mozgalmak küldöttértekezletein, illetve kongresszusain, a nemzetiségi szövetségek kongresszusain, találkoztak veteránokkal, munkásokkal, termelőszövetkezeti dolgozókkal, szocialista brigádvezetőkkel, szakszervezeti bizalmiakkal, munkásőrökkel, értelmiségiekkel, sportolókkal, hazánkban járt külföldi személyiségekkel.

A Központi Bizottság tagjai rendszeresen részt vettek pártrendezvényeken, pártbizottsági és végrehajtó bizottsági üléseken, taggyűléseken. Személyes részvételükkel a pártélet különböző fórumain hozzájárultak a párthatározatok egységes értelmezéséhez és végrehajtásához.

II. A PÁRT TEVÉKENYSÉGÉNEK NÉHÁNY TERÜLETE

1. A PÁRTTAGSÁG ADATAI

A párt taglétszáma 1985. január 1-én 870 992 fő volt. Öt év alatt 59 159 fővel (7,3%-kal) nőtt. A nők aránya a párttagok között 28,3%-ról 30,5%-ra növekedett.

A párttagság összetétele (%)

	1980. január 1.	1985. január 1.
Eredeti foglalkozás szerint		
munkás	62,4	62,3
paraszt	10,8	8,9
értelmiségi	9,2	10,2
alkalmazott	16,1	17,0
egyéb	1,0	0,8
még nincs eredeti foglalkozása	0,5	0,8
Jelenlegi foglalkozás szerint		
aktív fizikai munkás	28,6	27,4
közvetlen termelésirányító	7,0	7,1
nyugdíjas fizikai munkás	7,9	8,1
tsz-ben fizikai munkás	4,9	4,5
tsz-ben közvetlen termelésirányító	1,4	1,5
tsz-ben fizikai nyugdíjas	1,8	1,8
aktív szellemi dolgozó	34,3	33,5
nyugdíjas szellemi dolgozó	6,7	8,9
egyéb kategória együtt	7,4	7,2
(Az összes párttag nyugdíjas aránya	16,4	18,8)
A párttagság kelte szerint		
felszabadulás előtti	0,8	0,5
1944–1945 közötti	7,4	5,3
1946–1948 közötti	8,6	5,3
1949–1956 közötti	9,2	8,6
1957–1970 közötti	42,3	35,3
1971–1979 közötti	31,7	28,2
1979 utáni	–	16,8
Életkor szerint		
18–21 éves	0,3	0,4
22–26 éves	3,8	3,0
27–29 éves	5,1	4,1
30–39 éves	25,5	26,0
40–49 éves	26,6	25,5
50–59 éves	23,9	23,0
60 éves és idősebb	14,8	18,0
(A párttagság átlagéletkora	45,5 év	46,9 év)

	1980. január 1.	1985. január 1.
Iskolai végzettség szerint		
az általános iskola 8 osztályánál kevesebbet végzett	11,5	7,9
általános iskolát végzett	25,4	21,5
szakmunkásképző iskolát, szakiskolát végzett	16,6	17,7
középiskolát végzett	28,9	31,6
egyetemet, főiskolát végzett	17,4	21,0
tudományos fokozatot szerzett	0,2	0,3
Pártiskolai végzettség szerint		
felsőfokú pártiskolát végzett	2,6	4,0
középfokú pártiskolát végzett	12,2	14,2
alsófokú pártiskolát végzett	27,7	26,8
tömegoktatásban szerzett alapfokú politikai képzettséget*	–	3,9
pártiskolai végzettsége nincs, de szemináriumot végzett	42,3	38,6
pártiskolai és szemináriumi végzettsége nincs	15,2	12,5

* *Ezeket az adatokat 1981-től tartjuk nyilván.*

A párttagfelvétel

A XII. kongresszus óta a pártszervezetek 151 224 párttagot vettek fel. A felvett párttagok 36,2%-a nő; 60%-a KISZ-tag. A KISZ-tagok 93,2%-át KISZ-ajánlással vették fel.

A két kongresszus között felvettek 57,8%-a a munkásosztályhoz vagy a szövetkezeti parasztsághoz, 28,4%-a a szellemi foglalkozásúakhoz és 13,8%-a az egyéb kategóriába tartozik.

A felvett párttagok között (%)	
18–21 éves	9,4
22–26 éves	26,7
27–29 éves	22,9
30–39 éves	34,4
40–49 éves	6,4
50–59 éves	0,2
60 éves és idősebb	–

Általános iskolai vagy ennél alacsonyabb végzettségű az új párttagok 13,6%-a. Szakmunkásképző iskolát, illetve szakiskolát 25,5%-uk, középiskolát 41,6%-uk, egyetemet, főiskolát 19,3%-uk végzett.

A pártból kikerültek

A XII. kongresszus óta 44 418 személy párttagsága szűnt meg kizárás, törlés vagy kilépés miatt.

A pártból kizártak száma 7639 fő, a párttagság 0,9%-a.

A párt tagjainak sorából 17 591 személyt töröltek, ez a párttagság 2%-a.

A pártból kilépett 19 188 fő, a párttagság 2,2%-a.

Az utóbbi négy év alatt 47 647 párttag halt meg. Ez a párttaglétszám 5,5%-a.

2. A PÁRT SZERVEI ÉS SZERVEZETEI

A pártszervek és -szervezetek, valamint a pártcsoportok számának alakulása a két kongresszus között

	1980. január 1.	1985. január 1.
Budapesti pb, megyei és megyei jogú pb	24	24
Budapesti kerületi, kerületi jogú pb	25	28
Városi pb	88	108
Városi-járási pb	7	–
Járási pb	76	–
Városi jogú nagyközségi pb	–	34
Közvetlen megyei irányítású nagyközségi pb	–	33
Városi jogú üzemi, hivatali, intézményi pb	113	96
Községi, üzemi, hivatali, intézményi pb	961	954
Pártvezetőség	1 892	2 007
Alapszervezet	23 933	25 402
Pártcsoport	69 677	72 049

Az alapszervezetek közül 7686 tevékenykedik az iparban és az építőiparban, 3819 a mezőgazdaságban, 1451 a közlekedésben, 1851 a kereskedelemben, 1139 a lakókörzetekben, 9456 a hivatalokban, az intézményekben, a fegyveres erőknél és testületeknél, valamint más területeken.

Az alapszervezeti vezetőségek

Az alapszervezeti vezetőségek tagjainak létszáma (titkárokkal együtt) 1980-ban 110 633 fő volt, 1985-ben 115 341 fő.

3. A PÁRT PROPAGANDAMUNKÁJA

Pártoktatás

A pártoktatásban az 1978/79-es tanévben 695 998 fő, az 1984/85-ös tanévben 684 373 fő vett részt. Ez utóbbiból 371 721 fő párttag.

Az egyes oktatási formák aránya módosult, ami együtt járt a propagandamunka minőségének javításával.

A pártoktatás színvonalának emelésében kulcsszerepük volt a propagandistáknak, akiknek kiválasztásával, képzésével, továbbképzésével, munkafeltételeik javításával és munkájuk elismerésével a Politikai Bizottság külön határozatban foglalkozott.

A pártoktatásban 1984-ben mintegy 35 000 propagandista vezetett tanfolyamot, és több tízezren tartottak előadásokat. A propagandisták 61%-a egyetemet, főiskolát végzett, 90%-uk legalább középfokú politikai iskolai végzettségű. Mintegy 8000 propagandista jár káderképző és továbbképző tanfolyamra.

A káderképző tanfolyamok résztvevői (fő)

	Az 1978/79-es	Az 1984/85-ös
	oktatási évben	
Összesen	133 479	82 997
Ebből Marxizmus–Leninizmus Esti Középiskola	31 375	25 685
Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetem tanfolyamai	53 628	47 912
pártiskolai oktatás	10 140	2 413
egyéb káderképző tanfolyamok	38 336	6 987

A tömegpropaganda-tanfolyamok résztvevői (fő)

Összesen	562 519	601 375
Ebből központi tematikával működő tanfolyam hallgatója	470 697	433 439
megyei tematikával működő tanfolyamon vagy előadás-sorozaton vett részt	91 822	167 936

A KISZ- és a szakszervezeti propagandisták száma összesen több mint 60 000.

A párt- és tömegszervezeti oktatásban részt vevők száma az 1984/85-ös tanévben együttesen 2 035 000.

Országos agitációs, propaganda- és művelődéspolitikai tanácskozás

1983 januárjában – pártmunkások, tömegtájékoztatási szakemberek, tudományos kutatók, propagandisták, írók, egyetemi oktatók, pedagógusok, kritikusok, összesen mintegy 800 fő részvételével – kétnapos országos agitációs, propaganda- és művelődéspolitikai tanácskozás volt Budapesten.

Elméleti tanácskozások

Az MSZMP XII. kongresszusa óta a következő országos elméleti tanácskozásokat rendeztük:

A tudományos-technikai haladás társadalmi-gazdasági-ideológiai összefüggései.

A világnézet-formálás tapasztalatai és feladatai a propagandamunkában.

Az értelmiség helye és szerepe a mai magyar társadalomban.

A nemzetközi ideológiai harc időszerű kérdései.

Történelem és közgondolkodás.

Ifjúság és társadalom.

A szocialista átalakulás jellemzői falun.

A felszabadulás utáni történelmünk oktatásának feladatai a pártpropagandában és az állami marxizmus–leninizmus oktatásban.

Gazdasági fejlődésünk és a gazdaságirányítás továbbfejlesztése.

A nyolcvanas évek kapitalizmusa: válság és kiútkeresés.

Politikai Akadémia

A XII. kongresszus óta a Politikai Akadémián a következő előadások hangzottak el:

1980/81
Huszár István: A párt szövetségi politikájáról.
Havasi Ferenc: Az ötödik ötéves terv teljesítésének tapasztalatai és a gazdasági építőmunka feladatai a hatodik ötéves terv időszakában.
Németh Károly: Az MSZMP negyedszázados tapasztalatai a pártegység erősítéséért folytatott küzdelemben.

1981/82
Gyenes András: A nemzetközi viszonyok jellemzői az 1980-as évek elején.
Korom Mihály: Az állami élet és a szocialista demokrácia fejlesztése társadalmunkban.

1982/83
Havasi Ferenc: Külgazdasági stratégiánk megvalósításának feladatai.

1983/84
Méhes Lajos: Iparpolitikánk időszerű kérdései.
Gáspár Sándor: A szakszervezetek a szocialista építőmunkában.
Havasi Ferenc: A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésének feladatai.
Marjai József: A szocialista országok gazdasági együttműködésének jelentősége, mai feladatai.
Aczél György: Művészetpolitikánk időszerű kérdései.

4. A PÁRT AGITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

A párttagság és a közvélemény tájékoztatására a két kongresszus közötti időszakban 370 központi politikai kiadvány jelent meg 21 millió példányban.

A Politikai Vitakör anyagai között időszerű belpolitikai, külpolitikai, gazdasági, ideológiai és művelődési kérdésekről évente 25–27 szöveges anyag jelent meg 120 000 példányban. A Politikai Vitakör Kis-

könyvtára folytatásaként 1981 óta negyedévenként 12 000 példányban jelenik meg a Reflektor tallózó folyóirat, amely a politikai sajtó cikkeiből közöl válogatást.

Az agitációs munka módszereit és a szemléltetés eszközeit ismertető új kiadvány jelenik meg 1980 óta negyedévenként Módszertani Füzetek címmel, 6000 példányban.

Az agitátorok képzését és továbbképzését segítő tankönyv és szöveggyűjtemény jelent meg 1984-ben, 12 000 példányban.

A pártszervezetekben 9129 politikai vitakör működik, mintegy 158 000 résztvevővel.

1981. január és 1984. augusztus között 36 110 pártnap volt. A párttag és párton kívüli részvevők száma együttesen 2 701 000.

5. A PÁRT NAPILAPJAI, FOLYÓIRATAI, BELSŐ TÁJÉKOZTATÓI

A Népszabadság egy megjelenésre számított példányszáma 701 000, a megyei lapoké 1 277 000. A párt lapjai így együttesen naponta közel 2 millió példányban jutnak el az olvasókhoz. Az üzemi, intézményi újságok száma meghaladja a 700-at, egy megjelenésre jutó példányszámuk pedig másfél millió.

A Társadalmi Szemle példányszáma 44 000, előfizetőinek száma 26 000. A Pártélet példányszáma 149 000, előfizetőinek száma 65 000. A Béke és Szocializmus magyar nyelvű kiadása több mint 10 000 példányban jelenik meg, előfizetőinek száma 6000. A Nemzetközi Szemle példányszáma több mint 33 000, az előfizetők száma 16 000. A Propagandista című kiadványnak 1980 márciusa óta 32 száma került az olvasókhoz, megjelenésenként átlagosan 35 000 példányban. A Tájékoztató időszerű politikai kérdésekről című bizalmas kiadványnak 1980 márciusa óta 48 száma, a Titkári Tájékoztatónak ez idő alatt 52 száma jelent meg.

6. A PÁRT NEMZETKÖZI TÁJÉKOZTATÓ ÉS PROPAGANDATEVÉKENYSÉGE

Előadócsere keretében 1980 márciusától 1984. december 31-ig 14 országból 124 előadót fogadtunk, akik 427 előadást tartottak, 12 országba 120 előadót küldtünk, akik összesen 634 előadást tartottak.

A párt vezetőinek válogatott beszédeiből, cikkeiből készült kötetek

angol, bolgár, finn, francia, kínai, lengyel, mongol, német, spanyol, szovjet, vietnami kiadásban jelentek meg. A párt vezetői több mint 80 alkalommal adtak nyilatkozatot a külföldi sajtónak, televíziónak, illetve publikáltak külföldi lapokban. A testvérpártok, valamint számos szocialista, szociáldemokrata, nemzeti-demokratikus párt és felszabadítási mozgalom évente legalább négy alkalommal, hét nyelven kiadott bulletinben kapott tájékoztatást pártunk legfontosabb dokumentumairól, a vezető testületek tagjainak megnyilatkozásairól.

Az MSZMP évente több mint 20 fejlett tőkés, illetve fejlődő országban működő testvérpárt sajtóünnepségén képviseltette magát.

A külföldön működő magyar pártszervezetek rendszeresen kapnak speciális írásos, magnetofonszalagra és videokazettára rögzített tájékoztató anyagokat.

7. A POLITIKAI FŐISKOLA

A Politikai Főiskola tananyagában a két kongresszus között a korábbiaknál nagyobb súllyal szerepeltek napjaink aktuális gazdasági, társadalompolitikai és ideológiai kérdései. Az oktató-nevelő tevékenység módszereiben is korszerűbbé vált.

A főiskolán 1980 és 1985 között nappali tagozaton 434-en (közülük 87 nő), levelező tagozaton 647-en (közülük 100 nő) szereztek diplomát. 1983-ban tíz dél-jemeni hallgató fejezte be tanulmányait a főiskola nappali tagozatán. Jelenleg a nappali tagozaton 218 fő (közülük 34 nő), a levelező tagozaton 673 fő (közülük 104 nő) tanul.

A vezető káderek továbbképzését szolgáló tízhetes tanfolyamot öt év alatt 864-en végezték el. Az egyéb, aktuális szükségleteket kielégítő, egy-egy speciális témakört feldolgozó egy-négy hetes továbbképző tanfolyamon öt év alatt 649-en vettek részt.

A főiskola tudományos kutatói tevékenységének középpontjában a szocialista építés gazdasági, politikai és elméleti kérdései, a legújabb kori magyar és világtörténet főbb problémái, továbbá a társadalom tudományos irányításának komplex – több társadalomtudományi szakágazat együttműködését megkövetelő – kérdései állnak.

Az elmúlt öt év alatt 152-en szereztek doktori címet a Politikai Főiskolán. Az utóbbi években fokozódik a főiskola szerepe az MTA keretében folyó tudományos képzésben is. Szervezésében – vagy érdemleges közreműködésével – több tudományos tanácskozást rendeztek.

8. A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

Az intézetben a XII. kongresszus óta eltelt időszakban többoldalú elemzés folyt a gazdaság fejlődésének egyes társadalompolitikai összefüggéseiről, a párt és a gazdaság viszonyáról, és megindultak a kutatások a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének várható társadalmi hatásairól.

Folytatódott a társadalom szerkezetének vizsgálata, az osztályok-rétegek közeledésének, a munkásosztály egyes belső csoportjainak, a mai falu megváltozott összetételének, társadalmunk számos tényező hatására formálódó rétegződésének, az egyenlőség és egyenlőtlenség alakulásának, az előnyös és hátrányos helyzetek felhalmozódásának kutatása. Előrehaladtak az ifjúságra vonatkozó kutatások, főleg a fiatalok önálló élet- és pályakezdésének ezzel kapcsolatos konfliktusainak, valamint politikai aktivitásuknak és beilleszkedésüknek a vizsgálata.

Kutatások indultak a szocializmus egyes elméleti kérdéseinek vizsgálatára. Tovább folyt a szocializmus politikai rendszere egyes intézményei közötti munkamegosztás és az ezzel kapcsolatos társadalmi mechanizmusok problémakörének elemzése, a pártirányítás kérdéseinek tanulmányozása.

Vizsgálják a szociáldemokrácia mai ideológiáját és az azt kialakító fő tényezőket.

Az intézet egy kormányszintű és egy akadémiai kutatási fő irány rendszergazdájaként is részt vesz a társadalomtudományi kutatások koordinálásában.

A XII. kongresszus óta az intézet munkatársai magyarul hatvan, különböző idegen nyelveken húsz könyvet, tanulmánykötetet jelentettek meg, hazai és külföldi folyóiratokban kilencszáznál több tanulmányt és cikket publikáltak. Negyedévenként megjelenik az intézet tudományos folyóirata, a Társadalomtudományi Közlemények, 2500 példányban.

Az intézet 1980–1984 között negyven nemzetközi két- és többoldalú tudományos tanácskozást, szakértői vitát, kerekasztal-beszélgetést rendezett, ebből tízet nyugat-európai pártok intézményeivel; 224 külföldi vendéget, tudóst és kutatót fogadott. Ez idő alatt több hazai tudományos tanácskozást rendezett, illetve munkatársai a jelzett témakörökkel foglalkozó számos vitában vettek részt. Közreműködött országos tudományos, illetve elméleti tanácskozások megrendezésében.

9. A PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZET

A Párttörténeti Intézet résztvevője, illetve szervezője volt a Marx-centenárium, az MSZMP országos pártértekezlete, illetve a művelődéspolitikai irányelvek megjelenésének 25. évfordulója, a felszabadulás 40. évfordulója alkalmából rendezett és más tudományos tanácskozásoknak; számos tanulmányt és monográfiát jelentetett meg ezekben a témakörökben. Gondozza a Kun Béla születése 100. évfordulója alkalmából tervezett rendezvénysorozat és kiadványok előkészítését; részt vesz Lukács György születése 100. évfordulójának megemlékezéseiben.

A Politikai Bizottság által jóváhagyott középtávú terv keretében monográfiák, tanulmányok készültek a századforduló magyar munkásmozgalmáról; a magyar kommunista mozgalom és a nemzeti-nemzetiségi kérdés kapcsolatáról; a német fasizmus hatalomra kerüléséről, illetve az ellene vívott harcról; a Szociáldemokrata Párt 1945 utáni művelődéspolitikájáról; a két munkáspárt egyesüléséről; az MDP 1953 utáni politikai irányvonalának alakulásáról; a magyar munkásmozgalom történetének sok más kérdéséről. Folyik az MDP dokumentumkötet kiadásának előkészítése; dokumentumgyűjtemények kiadására került sor (Országos Ifjúsági Bizottság, felszabadulás utáni haladó ifjúsági mozgalmak, MSZMP határozatai és dokumentumai); a Tanúságtevők című visszaemlékezés-sorozat újabb két kötete készült el; a magyar munkásmozgalom története különböző kiemelkedő személyiségeinek válogatott írásait rendezték sajtó alá.

Rendszeresen megjelent az intézet folyóirata, a Párttörténeti Közlemények, valamint a Politikai Főiskolával közös kiadványa, az Évkönyv a nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Az intézet és munkatársai széles körű tevékenységet folytattak tankönyvek, oktatási anyagok, kiadványok megírásában, szerkesztésében és lektorálásában, segítséget nyújtottak az országos munkásmozgalom-történeti, hely- és üzemtörténeti munkákhoz.

A párt iratanyagainak védelmét, felhasználásukat a politikai és a tudományos munkában továbbra is segítette az intézet archívuma, könyvtár- és dokumentációs osztálya és állományvédelmi csoportja.

Az intézet rendszeres munkakapcsolatban áll a hazai társintézményekkel, fenntartotta és bővítette kapcsolatait a szocialista országokban működő testvérintézetekkel, illetve néhány nem szocialista országban működő tudományos intézménnyel.

10. A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

Az MSZMP képviselői tevékenyen részt vettek az európai kommunista és munkáspártoknak a béke és a leszerelés ügye előmozdításáért összehívott tanácskozása előkészítésében és munkájában. Az 1980 áprilisában megtartott párizsi találkozó résztvevői közös felhívással fordultak Európa népeihez a fegyverkezési verseny megfékezését, a vitás kérdések tárgyalásos rendezését, a leszerelést és a népek közötti békés együttműködés megteremtését célzó összefogás érdekében.

Pártunk képviselői részt vettek a Béke és Szocializmus, a nemzetközi kommunista mozgalom folyóirata tevékenységében s annak különböző rendezvényein. 1981 májusában „A nemzeti és a nemzetközi dialektikája a munkásmozgalomban" címmel, 1982 szeptemberében „A mezőgazdaság a fejlett szocialista társadalom építésének időszakában" címmel a folyóirat szerkesztőbizottságával közösen nemzetközi elméleti konferenciát rendeztünk Magyarországon. 1981 novemberében és 1984 decemberében magas szintű pártküldöttséggel vettünk részt a Béke és Szocializmus szerkesztésében részt vevő testvérpártok tanácskozásán.

Az MSZMP XII. kongresszusa óta tovább folytatódott a szocialista országok testvérpártjainak az ideológiai munkát és a külpolitikai propagandát összehangoló tevékenysége, amelyben pártunk is aktívan részt vett. A testvérpártok ideológiai és külügyi titkárai 1981 novemberében, 1983 márciusában, szeptemberében és decemberében Moszkvában, 1984 júliusában Prágában tanácskoztak. A szocialista országok testvérpártjai pártszervezési kérdésekkel foglalkozó titkárai a párt- és a társadalmi szervezetek tevékenységének időszerű kérdéseiről folytattak eszmecserét 1980 júniusában Berlinben, 1982 márciusában Prágában, 1984 májusában Szófiában.

Pártunk magas szintű küldöttsége vett részt a Bolgár Kommunista Párt által 1982 júniusában Szófiában szervezett „Georgi Dimitrov életműve és korunk", 1983 áprilisában a Német Szocialista Egységpárt által Berlinben összehívott „Marx Károly és korunk – harc a békéért és a társadalmi haladásért" című nemzetközi elméleti tanácskozásokon.

Az MSZMP képviselői a XII. kongresszus óta 85 kommunista, illetve marxista–leninista párt küldötteivel 429 alkalommal folytattak magas szintű tárgyalásokat; részt vettek a testvérpártok kongresszusain és más rendezvényein.

Kapcsolataink a szocialista országokban működő testvérpártokkal

A XII. kongresszus óta eltelt időszakban tovább bővültek, erősödtek kapcsolataink a szocialista országok kommunista és munkáspártjaival. Rendszeresek voltak az MSZMP és a szocialista országok testvérpártjai közötti magas szintű kétoldalú megbeszélések. A beszámolási időszakban 168 alkalommal került sor magas szintű pártküldöttségek találkozóira. Kádár János elvtárs több alkalommal találkozott és folytatott eszmecserét a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkárával, a csehszlovák és az NDK-beli testvérpárt központi bizottságának főtitkárával, a jugoszláv testvérpárt elnöksége elnökével, valamint lengyel testvérpártunk első titkárával, egy-egy alkalommal találkozott és tárgyalt a bolgár, a kambodzsai és a koreai testvérpárt főtitkárával. Kádár János elvtárs vezette az MSZMP-nek a Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusán részt vett küldöttségét. Az MSZMP magas szintű küldöttséggel képviseltette magát a Bolgár Kommunista Párt, Csehszlovákia Kommunista Pártja, a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége, a Kambodzsai Népi Forradalmi Párt, a Koreai Munkapárt, a Kubai Kommunista Párt, a Laoszi Népi Forradalmi Párt, a Lengyel Egyesült Munkáspárt, a Mongol Népi Forradalmi Párt, a Német Szocialista Egységpárt, a Román Kommunista Párt és a Vietnami Kommunista Párt kongresszusán.

Kapcsolataink a fejlett tőkés országokban működő testvérpártokkal

Az MSZMP képviselői 28 fejlett tőkés országbeli testvérpárttal 151 alkalommal folytattak megbeszéléseket. Eszmecserére került sor az amerikai egyesült államokbeli, az ausztráliai, a belga, a brit, a ciprusi, a dán, a finn, a francia, a görög, a holland, az ír, a japán, a kanadai, a luxemburgi, a máltai, a norvég, az NSZK-beli, a nyugat-berlini, az olasz, az osztrák, a portugál, a San Marinó-i, a spanyol, a svájci, a svéd és a török testvérpártok vezetőivel. Pártunk küldöttei részt vettek az amerikai egyesült államokbeli, a brit, a ciprusi, a dán, a finn, a francia, a görög, az ír, a kanadai, a luxemburgi, a norvég, az NSZK-beli, a nyugat-berlini, az olasz, az osztrák, a portugál, a San Marinó-i, a spanyol, a svájci testvérpártok, valamint a Svéd Baloldali Párt–Kommunisták kongresszusain.

Kapcsolataink a fejlődő országokban működő testvérpártokkal

A beszámolási időszakban az MSZMP képviselői 48 fejlődő országbeli testvérpárt magas szintű képviselőivel 110 alkalommal folytattak megbeszéléseket. Egy vagy több alkalommal tárgyaltak az afgán, az algériai, az angolai, az argentin, a bahreini, a bangladesi, a bolíviai, a brazil, a chilei, a Costa Rica-i, a dél-afrikai, a dél-jemeni, a dominikai, az ecuadori, az egyiptomi, az etióp, a Fülöp-szigeteki, a guatemalai, a guyanai, a haiti, a hondurasi, az indiai, az indonéz, az iraki, az iráni, a jordán, a kolumbiai, a kongói, a libanoni, a madagaszkári, a marokkói, a martinique-i, a mexikói, a mozambiki, a nicaraguai, a nigériai, a palesztin, a paraguayi, a perui, a salvadori, a Srí Lanka-i, a szaúd-arábiai, a szír, a szudáni, a tanzániai, a tunéziai, az uruguayi és a venezuelai testvérpárt képviselőivel. Részt vettek az etióp, az indiai, az izraeli, a kolumbiai, a kongói, a madagaszkári, a marokkói, a mexikói, a mozambiki és a venezuelai testvérpárt kongresszusán.

Kapcsolataink a nemzeti felszabadítási mozgalmakkal és más haladó szervezetekkel

Pártunk szélesítette kapcsolatait, tovább erősítette szolidaritását és együttműködését a fejlődő világ marxista-leninista és más haladó, antiimperialista pártjaival, a nemzeti függetlenség megteremtéséért és megszilárdításáért, a gyarmati örökség felszámolásáért és a népük felemelkedéséért küzdő felszabadítási mozgalmakkal.

Az elmúlt öt évben pártunk képviselői összesen 44 alkalommal folytattak megbeszéléseket a következő pártok és mozgalmak képviselőivel: Algériai Nemzeti Felszabadítási Front (FLN) Pártja, Benini Népi Forradalmi Párt, Bissau-Guinea Függetlenségi Pártja, Délnyugat-Afrikai Népi Szervezet, Grenadai Új Jewel Mozgalom, Guineai Demokrata Párt, Iraki Arab Újjászületés Szocialista Pártja, Jamaicai Népi Nemzeti Párt, Palesztinai Felszabadítási Szervezet, Salvadori Farabundo Martí Nemzeti Felszabadítási Front, Szenegáli Függetlenségi és Munkapárt, Szíriai Arab Újjászületés Szocialista Pártja, Tanzániai Forradalmi Párt, Tunéziai Szocialista Alkotmányos (Desztur) Párt, Zambiai Egyesült Nemzeti Függetlenségi Párt, Zimbabwei Afrikai Nemzeti Unió–Hazafias Front. Az MSZMP küldöttsége két alkalommal vett részt a Palesztinai Nemzeti Tanács ülésén.

Kapcsolataink a szocialista, szociáldemokrata és más pártokkal

A szocialista, szociáldemokrata pártokkal tovább szélesedtek az MSZMP kapcsolatai. Ebben az időszakban megbeszéléseket folytattunk a Belga Szocialista Párt, a Brit Munkáspárt, a Chilei Szocialista Párt, a Dán Szociáldemokrata Párt, a Finn Szociáldemokrata Párt, a Francia Szocialista Párt, a görög Pánhellén Szocialista Mozgalom, a Holland Munkáspárt, a Japán Szocialista Párt, a Luxemburgi Szocialista Munkáspárt, a Máltai Munkáspárt, a Német Szociáldemokrata Párt, a Norvég Munkáspárt, az Olasz Szocialista Munkáspárt, az Olasz Szociáldemokrata Párt, az Osztrák Szocialista Párt, a Spanyol Szocialista Munkáspárt, valamint a Svéd Szociáldemokrata Munkáspárt képviselőivel. Pártunk küldöttei részt vettek a Brit Munkáspárt, a Francia Szocialista Párt, a Német Szociáldemokrata Párt, az Olasz Szocialista Párt, a Pánhellén Szocialista Mozgalom és a Spanyol Szocialista Munkáspárt kongresszusain.

Az MSZMP alkalmanként eszmecserét folytatott más, a béke megőrzésében érdekelt, a párbeszédre kész pártokkal is. Tárgyaltunk a Finn Centrumpárt, a Francia Tömörülés a Köztársaságért, valamint az Unió a Francia Demokráciáért, a holland „Demokraták 1966", a Holland Kereszténydemokrata Tömörülés, a holland Szabadság és Demokrácia Néppártja, a mexikói Intézményes Forradalmi Párt, az NSZK-beli Kereszténydemokrata Unió és a Szabaddemokrata Párt, továbbá az Osztrák Néppárt vezető személyiségeivel.

III. A TÁRSADALMI FEJLŐDÉS

1. NÉPESSÉG, A TÁRSADALOM OSZTÁLY- ÉS RÉTEGSZERKEZETE

Az ország népessége az 1980. évi 10 710 000 főről 1985. január 1-ig 10 658 000 főre csökkent, a születések számának visszaesése és a halálozási arány növekedése miatt. (1980 és 1984 között az élve születések száma évi 149 000-ről 125 000-re csökkent, a halálozásoké viszont évi 145 000-ről 146 000-re nőtt.

A termékenység tartósan alacsony szintje már hosszabb ideje nem biztosítja a népesség egyszerű újratermelését, az össznépesség számának csökkenése is megkezdődött.

Számos tényező, körülmény mérséklőleg hatott a gyermekvállalási szándék alakulására. A megszűnt házasságok száma évente már 18 000–24 000-rel meghaladta a házasságkötésekét. (Válás következtében 27 000–29 000, elhalálozás miatt mintegy 70 000 házasság szűnik meg évente.) Kevesebb az újraházasodás. A gazdasági aktivitás növekedése, a magasabb iskolai végzettség megváltoztatta a fiatal nőknek az életmóddal, életvitellel kapcsolatos igényeit. A tényleges termékenységi szakasz lerövidült, jelenleg a nők többsége 20–30 éves kora között szül. A családoknak az életszínvonal megőrzésére, fogyasztásuk bővítésére irányuló törekvései, a gyermeknevelléssel kapcsolatos támogatások reálértékének átmeneti csökkenése és a lakásgondok is korlátozzák a gyermekvállalási szándékot.

Ugyanakkor javultak a gyermekvállalás egészségügyi feltételei, emelkedett a szülészeti ellátás színvonala, általában csökkent a művi vetélések száma és a csecsemőhalandóság. Az össznépesség halandósága viszont tartósan kedvezőtlenül alakult. A halálozások számának növekedése különösen az 50–60 éves férfiak körében szembetűnő. Ebben – többek között – szerepe van a lakosság nem kielégítő egészségi kultúrájának, az egészségkárosító szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás, egészségtelen táplálkozás, mozgásszegény életmód) elterjedtségének és a halált okozó leggyakoribb – keringési, daganatos – betegségeket feltáró, gyógyító tevékenység hiányosságainak.

A községekből a városokba, főleg a fővárosba irányuló áramlás – a korábbinál mérsékeltebb ütemben – folytatódott. A városokban élők száma egyes nagyközségek várossá nyilvánítása következtében is növekedett. 1980 elején a lakosság 53%-a, 1985 elején pedig 56%-a élt városokban. Budapest népessége mindössze 13 000 fővel nőtt.

1985. január elsején az ország népességének 46,2%-a (4 926 000 lakos) aktív kereső, 22,9%-a inaktív kereső (nyugdíjas, járadékos, gyermekgondozási segélyen levő), 30,9%-a eltartott volt. Az aktív keresők száma az utóbbi négy év alatt 95 000-rel, az eltartottaké 155 000-rel csökkent, az inaktív keresőké 193 000-rel nőtt. Az aktív keresők számának mérséklődése azzal függ össze, hogy a nyugdíjkorhatárt elérők közül egyre kevesebben vállalják korábbi tevékenységük folytatását, és a munkába lépő évjáratok nem fedezik a nyugdíjazásból és halálozásból adódó csökkenést. Az inaktív keresők között a nyugdíjasok, járadékosok száma tovább növekedett, míg a gyermekgondozási segélyen levő nőké – a születésszám mérséklődése miatt – visszaesett.

A munkásosztályhoz 1985 elején 2 731 000 fő, az aktív keresők 55,5%-a tartozott, kevesebb, mint 1980-ban. A csökkenés a szakképzettséget nem igénylő munkakörökben dolgozóknál volt jelentős. A szakmunkások aránya 44%-ról 46%-ra nőtt.

A szövetkezeti parasztság számának és arányának korábban tapasztalt csökkenése 1980 után nem folytatódott. A termelőszövetkezetekben dolgozó tagok és alkalmazottak száma 679 000 fő, az aktív keresők 13,8%-a. A mezőgazdasági szövetkezetek fizikai dolgozói között a ténylegesen mezőgazdasági jellegű tevékenységet végzők száma 1980 óta jelentősen (60 000-rel) csökkent. Az ipari, építőipari, kereskedelmi és más nem mezőgazdasági jellegű munkakörökben dolgozóké viszont 78 000-rel nőtt, és arányuk a szövetkezeti fizikai dolgozók között 49%-ra emelkedett.

A szellemi foglalkozásúak száma mérsékelten tovább nőtt, 1985 elején az aktív keresők 26,5%-át alkották. A felsőfokú végzettségű aktív keresők aránya 10%. A növekedés az értelmiség körében tapasztalható, a szakalkalmazottak és ügyviteli dolgozók száma érdemlegesen nem változott.

A kisárutermelők, kiskereskedők száma némileg növekedett, de arányuk továbbra sem jelentős (az aktív keresők 4,2%-a).

Tovább növekedett a vegyes, főként a munkás–szellemi foglalkozású, valamint a munkás–szövetkezeti paraszt összetételű családok, háztartások aránya. Ez utóbbi főként annak a következménye, hogy a munkásosztályhoz tartozók 46%-a falvakban él.

A népesség iskolai végzettsége tovább emelkedett. A 15 éves és idősebb népességnek 1980-ban kétharmada, 1984-ben 72%-a volt legalább általános iskolai végzettségű. A 18 éves és idősebb népességből a középiskolai vagy annál magasabb végzettségűek aránya 27% (szemben az 1980. évi 23%-kal). A 25 éves és idősebb népességből 1980-ban 7%-nak, 1984-ben 8%-nak volt felsőfokú képesítése.

Jelenleg a munkásosztályhoz tartozók 13%-a, a szövetkezeti parasztság 5%-a középiskolai vagy magasabb végzettségű, további 32, illetve 21%-a pedig szakmunkásképző iskolai vagy szakiskolai végzettséget szerzett.

Az állami intézkedések és a társadalmi segítség, valamint saját erőfeszítéseik érzékelhető változást eredményeztek a mintegy 380 000 fős cigánylakosság helyzetében. A férfiak foglalkoztatottsága szinte teljesnek mondható, a nőké mintegy 50%-os. A gyermekek közel fele

óvodába jár. Az általános iskolát a tankötelesek 50%-a végzi el. A telepen élők száma az utóbbi öt évben 81 000-ről 30 000-re csökkent.

2. A NŐK ÉS A FIATALOK HELYZETE

Az országban 1985 elején 5 508 000 nő élt, népességen belüli arányuk 51,4%.

Az aktív keresők között 1985 elején a nők aránya 45,5% volt, az 1980. évinél (44,8%) valamivel nagyobb. A munkavállalási korban levő nők több mint 80%-a munkaviszonyban van, 8%-uk gyermekgondozási segélyben részesül, 7%-uk tanuló.

A magasabb iskolai végzettségű és szakmai képzettségű nők arányának növekedése folytatódott. A 15 éves és idősebb nőknek 1980-ban 62%-a, 1984-ben 68%-a rendelkezett általános iskolai vagy annál magasabb iskolai végzettséggel. A 18 éves és idősebb nőknek több mint egynegyede (27%-a) végzett legalább középiskolát, további 7%-a pedig szakmunkásképző iskolát vagy szakiskolát (az 1980. évi 22, illetve 6% helyett). A 25 éves és idősebb nők között a felsőfokú végzettségűek aránya 5%-ról 6%-ra emelkedett.

A lakosságból mintegy 2,2 millió fő tartozik a 15–29 év közöttiek csoportjába. Arányuk a népességen belül 1980 és 1984 között 22%-ról 20,8%-ra csökkent. A két kongresszus között eltelt időben

- az általános iskola 8 osztályát végzettek vagy annál magasabb végzettséget szerzettek aránya
  - a 15–19 éveseknél 94%-ról 95%-ra,
  - a 20–24 éveseknél 95%-ról 96%-ra

  emelkedett;
- az érettségizettek vagy magasabb iskolai végzettségűek aránya
  - a 20–24 éveseknél 36%-ról 40%-ra,
  - a 25–29 éveseknél 37%-ról 39%-ra

  növekedett (ezenkívül az e korcsoportokhoz tartozó fiatalok további 35, illetve 32%-a szakmunkásképző iskolai vagy szakiskolai végzettségű);
- a 25–29 éveseknél a felsőfokú végzettségűek aránya 10%-ról 12%-ra nőtt.

A munkába álló fiatalok közel 60%-a középfokú s több mint 11%-a felsőfokú végzettségű; a gimnáziumot végzetteket is beleértve mintegy harmadrészük szakképzetlen. A pályakezdők munkába lépése általá-

ban megoldott, többségük képzettségének és reális egyéni elképzelésének megfelelő munkát talál. A felajánlott munkahelyek száma mintegy 30%-kal meghaladja az elhelyezkedni kívánók számát. Gondot okoz azonban, hogy a pályakezdők részére felajánlott munkahelyeknek csupán 22–23%-a szellemi munkakör, a fiataloknak viszont legalább egyharmada kíván ilyen területen elhelyezkedni. Az elhelyezkedési lehetőségek területenként differenciáltak. Elsősorban az ország északkeleti térségében nincs elegendő munkahely a fiatalok számára, ezért itt a pályakezdők egy része ingázásra, illetve képzettségétől vagy szándékától eltérő munkahely választására kényszerül.

3. A TÁRSADALMI SZERVEZETEK ÉS MOZGALMAK

A szakszervezetek

A szervezett dolgozók száma 4 399 000, a bérből és fizetésből élők 96,5%-a. Tizenkilenc szakmai szakszervezet működik. Az alapszervezetek száma 7879. Az üzemi, intézményi alapszervezetek bizalmi testületeiben, a szakszervezeti bizottságokban és a szakszervezeti csoportokban 623 000 választott tisztségviselő dolgozik, akiknek 51%-a nő, 49%-uk munkás. A szakszervezeti mozgalom választott vezető testületi tagjai, tisztségviselői között a párttagok aránya 22,7%.

A szakszervezeti oktatásban tanulók száma az 1983/84-es oktatási évben 825 309 fő volt. Jelenleg 269 szakszervezeti művelődési ház, illetve otthon és 5201 szakszervezeti könyvtár áll a dolgozók rendelkezésére. A szakszervezetek segítik, szervezik, anyagilag is támogatják a tehetséges munkásgyermekek továbbtanulását, a szakmunkásképzést és a szakmunkás fiatalok egyetemi, főiskolai tanulását, az iskolarendszerű felnőttoktatást, valamint a szakmai továbbképzést, több szakma megszerzését.

A szakszervezeti mozgalomban mintegy 130 000 társadalmi aktivista látja el a munkavédelemmel kapcsolatos érdekvédelmi ellenőrzési tevékenységet. Az intézményessé vált szakszervezeti jogsegélyszolgálat 2313 vállalatnál, intézménynél működik, és évente 180 000–190 000 ügyben nyújt segítséget a dolgozóknak.

A magyar szakszervezetek 118 ország 145 szervezetével tartanak rendszeres kapcsolatot. Aktívan részt vesznek a világ dolgozóinak a békéért, a társadalmi haladásért, a jobb élet- és munkakörülményekért,

a szocializmusért vívott küzdelmében. Szorgalmazzák és segítik a különböző irányzatú szakszervezetek együttműködését és akcióegységét.

Munkájuk eredményeként kezdeményezően léphettek fel, elismerést vívtak ki a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban. A magyar szakszervezetek képviselője tölti be a Szakszervezeti Világszövetség elnöki tisztét.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség

Az ifjúsági szövetség 913 000 tagja 34 000 alapszervezetben tevékenykedik. A KISZ szervezettsége a korábbi évekhez viszonyítva valamelyest emelkedett, jelenleg 38,8%. A dolgozó fiatalok 26,6%-a, a szakmunkás- és középiskolai tanulók 71,8%-a, az egyetemi és főiskolai hallgatók 65,8%-a KISZ-tag. A KISZ-tagok 47,7%-a nő. A dolgozó fiatalok aránya a szövetségben 58,4%. A dolgozó KISZ-tagoknak több mint fele fizikai munkát végez. Szakmunkásképzőben és középiskolában tanul a tagság 36,6%-a, egyetemen és főiskolán 5%-a.

Az ifjúsági szövetségben dolgozó párttagok száma az 1980. évi 75 000-ről több mint 80 000-re nőtt. A párttagok aránya a KISZ-tagok között 9,9%. A pártba felvett KISZ-tagok 93,2%-ának egyik ajánlója a KISZ-alapszervezet volt, több mint 45%-uk munkás.

A KISZ-alapszervezetekben a titkárok 30%-a, a vezetőségi tagok 25–30%-a évenként cserélődik, ami – ha figyelembe vesszük, hogy a KISZ-alapszervezetek több mint 40%-a tanulói területen dolgozik – természetesnek tekinthető. A KISZ-alapszervezetek vezetőinek több mint 15%-a három éve vagy annál régebben tölti be funkcióját.

A dolgozó KISZ-tagok több mint fele, 250 000 fő kapcsolódott be a szocialista brigádmozgalomba. A tanulmányi mozgalmakban és tanulmányi versenyeken a tanulók 40%-a vett részt.

A KISZ által szervezett politikai képzésben évenként a tagság 61%-a vesz részt. Az újonnan bevezetett marxista diákakadémiára a középfokú tanintézeti tanulók közül 1984-ben 11 000-en jártak. A vezetőképzés különböző formáin mintegy 37 000 KISZ-vezető vett részt. A pártoktatásba évenként csaknem 60 000 KISZ-tagot vonunk be.

A KISZ mintegy 110 ország közel 220 ifjúsági és diákszervezetével tart fenn kapcsolatot. Aktív szerepet vállal a DIVSZ és a Nemzetközi Diákszövetség tevékenységében, és képviselője tölti be a DIVSZ főtit-

kári tisztségét. A KISZ budapesti és megyei bizottságai hét szocialista ország ifjúsági szövetsége megfelelő területi szervével alakítottak ki testvérkapcsolatot.

A Magyar Úttörők Szövetsége

Az úttörőszövetség taglétszáma (pártoló tagokkal együtt) megközelíti a másfél milliót. A 6–14 éves tanulók 98,1 %-a tagja az úttörőszövetségnek. A kisdobos- és úttörőközösségek tevékenységét közel 102 000 úttörővezető – közöttük 26 300 ifjúvezető – és 117 000 pártoló tag segíti. Az úttörőcsapatok vezetőinek 41,1 %-a párt-, 35,3 %-a KISZ-tag. A csapatok 7300 KISZ-szervezettel, 2980 üzemmel, szövetkezettel, 14 400 szocialista brigáddal építettek ki kapcsolatot.

A Hazafias Népfront

Hazánkban 5009 népfrontbizottság működik 97 000 választott taggal. A tagok között a munkások aránya 34,6 %, a parasztoké 11 %, a nőké 37,3 %, a fiataloké 23,6 %. A bizottsági tagok 35,5 %-a párttag.

A népfrontmozgalom társadalmi viták, szakmai fórumok szervezésével a közélet fontos tényezője. Vezető testületei részt vettek az alapvető társadalompolitikai és gazdasági döntések – többek között a hosszú távú társadalompolitikai koncepciók és az új választójogi törvény – kialakításában.

A népfrontmozgalom területi és helyi bizottságai a településfejlesztési, környezetvédelmi és honismereti munka mellett növekvő figyelmet fordítottak a fogyasztók érdekeinek védelmére és a családok életkörülményeinek javítására.

Fontos új intézményekkel gazdagodott a mozgalmi munka. Létrejött a Fogyasztók Országos Tanácsa, s nyomában folyamatosan megalakultak a fogyasztók helyi tanácsai. Megkezdte működését az Országos Családvédelmi Tanács és a Vállalatvezetők Fóruma.

Rendszeressé vált a népfrontbizottságok és a tanácsok együttműködése, tartalmasabbá váltak a tanácstagi beszámolók, a falugyűlések és a városi, körzeti tanácskozások. A népfrontbizottságok és a tanácsok együttműködése hozzájárult az elmúlt négy évben elvégzett 35 milliárd forint értékű társadalmi munkához. A HNF helyi bizottságai szervezték a lakó- és utcabizottságok megválasztását, segítették működé-

süket. Az iskola és a társadalom kapcsolatának javítása érdekében kellő figyelemmel foglalkoztak a szülői munkaközösségekkel.

A HNF Országos Tanácsának 67 külföldi szervezettel van munkakapcsolata.

Az Országos Béketanács

Az Országos Béketanács a társadalmi szervezetek és mozgalmak, valamint a magyarországi egyházak békemunkájára támaszkodva fejti ki tevékenységét. Állandó a kapcsolata az alkotó értelmiséggel; rendszeres munkát végez az ifjúság körében.

Az Országos Béketanács ösztönözte és segítette a helyi kezdeményezéseket, a kisebb közösségek békeakcióit. Ezt szolgálták az évente megrendezett béke- és barátsági hónapok. Bővültek a békemozgalom nemzetközi kapcsolatai; az Országos Béketanács 130 ország mintegy 250 békemozgalmi szervezetével működik együtt.

A Magyar Szolidaritási Bizottság 58 partnerszervezettel tart kapcsolatot. Az elmúlt négy esztendőben 206 ösztöndíjast fogadott és 315 sérültet vagy beteget gyógykezeltetett Magyarországon. Kiemelkedik a támogatások közül az ezerszemélyes kambodzsai gyermekváros megvalósítása.

A Magyar Nők Országos Tanácsa

A Magyar Nők Országos Tanácsa a párttal, a kormánnyal, a társadalmi szervekkel együttműködve közreműködik abban, hogy a nők egyenjogúsága a munkában, a családban, a közéletben mind teljesebbé váljék. Részt vesz a nőket és a családokat érintő törvények, jogszabályok kidolgozásában, korszerűsítésében.

Rendszeresen jelentet meg a nők társadalmi helyzetét bemutató tanulmányokat, pedagógiai, jogi, egészségnevelési témájú könyveket.

A Magyar Nők Országos Tanácsa 110 ország nőszervezetével tart fenn kapcsolatot, nemzetközi fórumokon, az ENSZ szakosított szervezeteiben képviseli a magyar nőket.

A Magyar Honvédelmi Szövetség

A szövetség 4101 klubjának és 7044 szakosztályának tevékenysége kiterjed hazánk csaknem minden településére, jelentősebb munkahelyére. A szövetségnek 292 000 tagja és pártoló tagja van.

MHSZ-klubok és -szakosztályok működnek a felsőfokú tanintézetek 83%-ában, a középiskolák és szakmunkásképző iskolák 75%-ában. Az MHSZ szervei személyi, tárgyi és technikai segítséget adnak a honvédelmi ismereteknek a tanintézetekben folyó oktatásához. Az 1982/83. tanévtől az általános iskolákban bevezetett technika tantárgy keretében mintegy 105 000 tanuló kezdte meg a modellezési alapismeretek elsajátítását.

Honvédelmi elő- és utóképzésben évente mintegy 100 000 fő vesz részt, ezen belül 20 700 fő részesül gépjárművezetői, könnyűbúvár, híradó, repülő, ejtőernyős és modellező szakági honvédelmi oktatásban.

Közkedveltek az MHSZ tömegsportrendezvényei, amelyek jól segítik a honvédelmi előképzést és az „Edzett Ifjúságért" mozgalom céljai elérését. Ezeken a versenyeken évente fiatalok százezrei vesznek részt. Az MHSZ több sportágban a világ élvonalába tartozó sportolót nevelt.

A Magyar Vöröskereszt

13 711 alapszervezetében 1 233 000 tag tevékenykedik. Alapszervezeteinek száma 7, taglétszáma 10%-kal nőtt.

Az egészséges életmódról évente 57 000–59 000 előadást tartott, tanfolyamainak öt év alatt több mint egymillió résztvevője volt. Évente több mint 600 000 térítésmentes véradást szervez.

A Magyar Vöröskereszt kiterjedt szociális tevékenységet folytat. Növekvő mértékben támogatja a különböző okok miatt hátrányos helyzetben élő családokat és egyéneket. Évenként szervezi az egészségükben károsodott gyermekek és fiatalok nyári üdültetését. Pártoló tagjai az elmúlt öt évben 73 millió forint befizetésével támogatták különböző akcióit.

Aktívan részt vesz a 132 országot tömörítő liga munkájában. Képviselője vezető tisztséget tölt be a Nemzetközi Vöröskereszt Állandó Bizottságában. 111 alkalommal 44 országba 106 millió forint értékben

továbbított segélyt természeti katasztrófák, illetve fegyveres konfliktusok áldozatainak támogatására.

Megalakulásának 100. évfordulóján, 1981-ben az Elnöki Tanács a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével tüntette ki a szervezetet.

A Magyar–Szovjet Baráti Társaság

A Magyar–Szovjet Baráti Társaság politikai és kulturális rendezvényekkel, küldöttségek rendszeres cseréjével, kiállítások, vetélkedők, pályázatok szervezésével, barátságvonatok indításával, fórumok, előadások rendezésével járul hozzá a magyar–szovjet barátság elmélyítéséhez. 1781 tagcsoportja közül 851 ipari, 331 mezőgazdasági, 179 intézményi, 420 oktatási területen működik; 491 tagcsoport a fővárosban, 1290 vidéken. Az elmúlt öt év alatt 221-gyel nőtt a tagcsoportok száma, ezeknek közel fele oktatási intézmény.

A társaság tevékenységében fontos helyet foglal el az orosz nyelv oktatása. Az elmúlt öt év alatt a Gorkij Nyelviskolán Budapesten és vidéken 25 340 fő (15 126 felnőtt és 10 214 diák) tanulta az orosz nyelvet. Az intenzív nyelvtanfolyamokon 1730 fő, a nyári orosz nyelvi táborokban 2000 általános és középiskolai tanuló vett részt. Az orosz nyelvi tanulmányi versenyeken közel 63 000 általános és középiskolás indult.

Az MSZBT szorosan együttműködik a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségével és a Szovjet–Magyar Baráti Társasággal.

A Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége

A Partizán Szövetség 1982. január 1-ével a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségévé alakult át. Az 1917–1919-es internacionalisták, a spanyolországi antifasiszta harcok résztvevői, a második világháború időszakának partizánjai, ellenállói, antifasisztái mellett az átalakult szövetségben helyet kaphatnak a szovjet hadsereg kötelékébe tartozott magyar alakulatok tagjai, a volt antifasiszta-iskolások; a volt polgári ellenálló csoportok azon tagjai, akik a Magyar Frontban fejtettek ki tevékenységet; a demokratikus hadsereg önkéntesei közül a szovjet csapatokkal Ausztriába, hadműveleti területre elvonult első és hatodik hadosztály katonái.

A szövetség taglétszáma elérte a 6000 főt, közülük 2400 a Szocialista

Hazáért Érdemrend tulajdonosa, 1300 személy vett részt fegyveres harcban.

A szövetség kutatja az ellenállási, partizán- és antifasiszta mozgalom történetét, tagjai aktívan vesznek részt az ifjúság hazafias és internacionalista nevelésében.

A nemzetiségi szövetségek

Hazánk nemzetiségi lakosságának összlétszáma mintegy 300 000. A nemzetiségi csoportokat – délszlávokat, németeket, románokat és szlovákokat – országos társadalmi szervezetek képviselik. Tevékenységüket az MSZMP politikája alapján a Hazafias Népfront keretében, az állami és társadalmi szervekkel együttműködve végzik. 1983 végén – legutóbbi kongresszusaikon – áttekintették az anyanyelv megőrzése, a sajátos nemzetiségi kultúra ápolása, a nemzetiségi lakosság körében végzett politikai munka eredményeit. Az anyanyelvi oktatás az óvodától a középiskoláig terjed, mintegy 500 oktatási intézményben. Megélénkült a félezer kulturális csoport, a nyelvápoló klubmozgalom működése, az anyanyelvi ismeretterjesztés, bővült a könyvkiadói tevékenység, folyamatos a nemzetiségi nyelvű lapok megjelenése, a négy nemzetiségi nyelven műsort sugároz a rádió és a televízió. A nemzetiségek által lakott településeken a két- vagy többnyelvű feliratok használata általánossá válik.

A nemzetiségi szövetségek eredményesen képviselik nemzetiségük sajátos érdekeit, szükségleteit, igényeit. A közös haza, a szocialista Magyarország építésében való alkotó részvétel mellett igény, lehetőség van a barátság és a sokoldalú kulturális együttműködés fejlesztésére a velük azonos anyanyelvet beszélő országok népeivel.

A Magyarok Világszövetsége

A két kongresszus közötti időszakban tovább bővítette kapcsolatait a tőkés világban élő mintegy másfél milliós szórványmagyarság képviselőivel. Közülük évente átlagosan 180 000-en látogattak Magyarországra. A szövetség mintegy 160 nyugat-európai és tengerentúli magyar egyesülettel, egyházközséggel és kulturális csoportosulással működik együtt azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson magyarságtudatuk megőrzéséhez és ápolásához. Szélesedett az anyanyelvi mozgalom,

évente mintegy 500 külföldön született magyar fiatal vett részt a szövetség oktatási és más kulturális rendezvényein. A hazai felsőoktatási intézményekben mintegy 150 magyar származású külföldi hallgató tanul. Tartalmasabbá váltak a kapcsolatok a nyugaton élő magyar értelmiségi körökkel, rendszeresek a részvételükkel szervezett szakmai találkozók, a munkásságukat, alkotásaikat bemutató publikációk és kiállítások.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

A társulat széles körű ismeretterjesztést folytat munkások, parasztok és alkalmazottak körében, egyben az alkotó értelmiség egyik szellemi műhelyének szerepét is betölti. A társulatnak 1980-ban 24 000, 1984-ben 30 736 tagja volt. 1980-ban 124 047 előadást tartottak, amelyeken 5,3 millió, 1984-ben 155 110 előadáson 7,2 millió fő vett részt. A tanfolyamokon 1980-ban 113 000, 1984-ben 109 000 fő vett részt, az az idegen nyelvi tanfolyamokon 1980-ban 49 000, 1984-ben 57 000 hallgató tanult. 1980-ban a szabadegyetemeknek 216 000, 1984-ben 239 000 hallgatója volt. A társulat által szervezett nyári egyetemeken 1980-ban 2809, 1984-ben 3018 – többnyire külföldi – hallgató vett részt, 30, illetve 38 országból.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége

A szövetség az Elnöki Tanács 1983. évi döntése alapján a területéhez tartozó szakmai egyesületek, társaságok, társulatok önkéntes társuláson alapuló társadalmi tömegszervezete. A szövetség keretein belül 32 műszaki, agrár- és természettudományi tagegyesület működik. Az egyesületek taglétszáma a XII. kongresszus óta 155 000-ről 170 000-re emelkedett. Az MTESZ tagegyesületei, illetve helyi szervezetei 1200 intézményben, gazdálkodó szervezetben tevékenykednek.

A szövetség elősegítette a műszaki fejlesztési tevékenységet és eredményeinek gyakorlati alkalmazását. A műszaki alkotómunka feltételeinek javítása végett érdekközvetítő, érdekképviseleti feladatokat is ellát. Véleményével, javaslataival hozzájárult a kormányzat és a területi szervek döntéseinek előkészítéséhez. Az egyesületek és a szakmai bizottságok évente átlag 22 000 szakmai programot tartottak. Az MTESZ és a tagegyesületek 120 nemzetközi szervezettel tartanak

rendszeres szakmai kapcsolatot, 78 nemzetközi szervezet tagjai. Évente átlagosan 100 konferenciát, kongresszust rendeznek nemzetközi részvétellel.

Munkamozgalmak

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának és hazánk felszabadulása 40. évfordulójának tiszteletére a dolgozók nagy többsége tett munkafelajánlást.

A 132 000 szocialista és munkabrigádban több mint 1,6 millió munkás, mezőgazdasági dolgozó és értelmiségi tevékenykedik. (1980-ban a brigádok száma 147 000, taglétszáma 1,7 millió volt.) Kiemelkedő jelentőségű volt az 1983-ban megtartott VI. országos brigádvezetői tanácskozás, amely megjelölte a mozgalom továbbfejlesztésének irányát.

Az újító- és feltalálómozgalomban évente átlagosan 215 000 dolgozó vesz részt. Az évente megvalósított 69 000 újítás és találmány gazdasági eredménye évi átlagban 9,4 milliárd forint. A bevezetett találmányok és újítások a gazdasági eredményeken túl hozzájárultak a munkavégzés körülményeinek és biztonságának javításához, a környezeti ártalmak csökkentéséhez.

A lakókörnyezet-ápolási és a településfejlesztési célok érdekében végzett társadalmi munka értéke éves átlagban eléri a 10 milliárd forintot.

A szövetkezeti mozgalom

A szövetkezetek mint gazdasági szervezetek a népgazdaságban jelentős szerepet töltenek be. 1984-ben az aktív keresőknek több mint egynegyede, 1,2 millió fő dolgozott a szövetkezetekben, és itt jött létre a nemzeti jövedelem 23%-a. Emellett a szövetkezeti mozgalom fontos társadalom- és gazdaságpolitikai célok megvalósítására – munkahelytől függetlenül – tömöríti a lakosság széles körét.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek taglétszáma 1984-ben 842 000 volt. Ebből 448 000 fő aktív korú, 394 000 fő nyugdíjas és járadékos. Taglétszámuk az utóbbi években mérséklődött. A termelőszövetkezeteknek 196 000 alkalmazottjuk volt. A szakszövetkezetek 44 000 fős tagsággal (ebből aktív 26 000 fő) működnek. A szövetke-

zetek társulásai 36 000 főt, a szövetkezeti szakcsoportok 22 000 tagot és alkalmazottat foglalkoztatnak.

Az ipari és építőipari szövetkezetek 1984-ben 225 000 tagot és 45 000 alkalmazottat foglalkoztattak. A szövetkezeti tagok száma az utóbbi öt évben csökkent, az alkalmazottaké lényegében nem változott.

Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek taglétszáma 1984-ben 1,6 millió fő, alkalmazottaik száma 128 000 fő volt. A takarékszövetkezetek 1,7 millió, a lakásszövetkezetek 313 000 tagot tömörítettek. A fogyasztási szolgáltatást végző szövetkezetek dolgozóinak száma 1984 elején mintegy 60 000 volt. A fogyasztási szövetkezetek közös vállalataiban 1984-ben további mintegy 33 000-en dolgoztak. Az áfészek keretében 1984-ben 2460 mezőgazdasági szakcsoport működött, megközelítően 180 000 taggal.

1983-ban a szövetkezetek és társulásaik aránya a termelési érték alapján az iparban 6%, az építőiparban 9%, a mezőgazdaságban 69% volt. A szántóterület 82%-át, az erdőterület 30%-át a szövetkezetek közös, illetőleg háztáji gazdaságai hasznosítják. A kiskereskedelmi áruforgalom 36%-át a szövetkezeti szektor bonyolítja le. A fogyasztási szolgáltatások egynegyedét szövetkezetek végzik. A takarékszövetkezetekben elhelyezett betétállomány 30 milliárd forint, a lakosság összes takarékbetét-állományának 13,8%-a.

A szövetkezetek területi és országos érdekképviseleti szervei rendeltetésüknek megfelelően segítették a társadalom és a szövetkezetek érdekeinek egyeztetését, a szövetkezetek gazdálkodásának javulását, a szövetkezeti élet demokratizmusának fejlődését.

A magyar szövetkezetpolitika a szövetkezeti gyakorlat elismerését jelzi, hogy hazánk szövetkezeti mozgalmainak képviselői a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségében jelentős választott tisztségeket töltenek be.

IV. NÉPKÉPVISELET, KÖZIGAZGATÁS, FEGYVERES ERŐK ÉS TESTÜLETEK, TÖRVÉNYESSÉG

1. AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK ÉS A TANÁCSTAGOK

Az 1980. június 8-án tartott országos képviselő- és tanácstagi választások alkalmával a választási névjegyzékbe összesen 7 809 407 vá-

lasztásra jogosult állampolgárt vettek fel. (A választásra jogosultak száma mintegy 49 000-rel volt több, mint 1975-ben.)

A választásra jogosultak 97%-a jelent meg a szavazáson. A képviselőjelöltekre a megjelentek 99,3%-a, a helyi tanácstagjelöltekre a megjelentek 99,2%-a adta szavazatát. Ezenkívül az 59 270 helyi tanácstag megválasztotta az 1959 fővárosi, illetőleg megyei tanácstagot.

A párttagok, a nők és a fiatalok aránya a képviselők között

	1975-ben		1980-ban	
	fő	%	fő	%
Párttagok	245	69,6	252	71,6
Nők	101	28,7	106	30,1
30 éven aluliak	37	10,5	44	12,5

Az országgyűlési képviselők jelenlegi foglalkozás szerinti összetétele

	1975-ben		1980-ban	
	fő	%	fő	%
Munkásosztályhoz tartozók	67	19,1	83	23,6
Szövetkezeti parasztsághoz tartozók	14	4,0	18	5,1
Szellemi foglalkozásúak	256	72,6	225	63,9
Nyugdíjasok	15	4,3	26	7,4
Összesen	352	100,0	352	100,0

A tanácstagok közül fizikai foglalkozású és közvetlen termelésirányító 34,6%, mezőgazdasági tsz-tag és mezőgazdasági munkás 16,2%. A párttagok aránya 47,3%, a nőké 33,8%, a 30 éven aluliaké 19,3%.

2. AZ ORSZÁGGYŰLÉS

Az Országgyűlés 18 törvényt alkotott, köztük a népgazdaság hatodik ötéves tervéről, az országgyűlési képviselők és tanácstagok választásáról, az Alkotmányjogi Tanácsról és a tisztességtelen gazdasági tevékenység tilalmáról szóló törvényeket. Módosította az alkotmányt,

valamint a honvédelemről, az államigazgatási eljárás általános szabályairól és a népi ellenőrzésről rendelkező törvényeket. Meghatározta a kormány tevékenységének általános irányát és megvitatta a Minisztertanács elnökének erről szóló beszámolóját. Ellenőrző jogkörében eljárva további tizenkilenc beszámolót tárgyalt meg, amelyek során a kormány tagjai és az országos hatáskörű szervek vezetői számot adtak a törvények és a kormányzati intézkedések végrehajtásáról, egy-egy ágazat helyzetéről. Beszámolt munkájáról az Elnöki Tanács, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész is.

A kormányzati munkára gyakorolt befolyásának növekedését jelzi, hogy az Országgyűlés több, hosszabb távra szóló ágazati koncepciót fogadott el (például a közlekedésről, a vízgazdálkodásról, valamint a köz- és felsőoktatás fejlesztéséről). Határozatban szabta meg a jogalkotás továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokat.

Az Országgyűlés állást foglalt a világbéke ügyében, valamint a közepes hatótávolságú rakéták nyugat-európai telepítése ellen.

Állandó bizottságai előkészítő és ellenőrző feladataik keretében 269 ülést tartottak és 361 napirendi pontot tárgyaltak meg.

3. AZ ELNÖKI TANÁCS

Az Elnöki Tanács folyamatosan ellátta alkotmányos feladatait. 152 törvényerejű rendeletével eredményesen segítette az állami élet demokratizmusának fejlődését, a gazdaságirányítás hatékonyságának fokozását, az állampolgári jogok szélesítését, hazánk nemzetközi kapcsolatainak bővítését és fejlesztését.

Az állami élet és az államigazgatás fejlesztése szempontjából fontos új jogszabályok: az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvény hatályba lépéséről, valamint az egyes állami szervek szervezetének korszerűsítéséről, a tanácsi hatáskörök rendezéséről szóló törvényerejű rendeletek. A gazdasági élet irányítását és működését segítették a gazdasági munkaközösségekről, a kötvényekről és a szövetkezetek működéséről szóló törvényerejű rendeletek, valamint a kisiparról, az állami vállalatokról, a mezőgazdasági rendeltetésű földek védelméről és a találmányok szabadalmi oltalmáról rendelkező törvénymódosítások. A lakosság széles körét érintő törvényerejű rendeletek voltak a társadalombiztosításról, az anyakönyvekről, a házassági eljárásról és névviselésről, a külföldre utazásról és az út-

levelekről, az egyesületekről szóló törvény, valamint a Munka Törvénykönyve módosítására vonatkozó jogszabályok.

Az Elnöki Tanács által alkotott törvényerejű rendeletek közül 66 nemzetközi megállapodásainkkal függ össze. A nemzetközi szerződések ezáltal belső jogrendszerünk részévé váltak, így például a Nemzetközi Valutaalap alapokmányának, valamint a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló törvényerejű rendeletek.

4. A MINISZTERTANÁCS

A Minisztertanács tevékenységét az Országgyűlés által elfogadott program szerint végezte. Ennek keretében 423 rendeletet és határozatot hozott és számos javaslatot tett törvények és törvényerejű rendeletek megalkotására. A Minisztertanács aktív, sokoldalú külpolitikai tevékenységet folytatott. Eredményesen és kezdeményezően vett részt a KGST munkájában.

Széleskörűen foglalkozott a vállalati és szövetkezeti gazdálkodás hatékonyságának fejlesztésével, az állami fegyelem további szilárdításával. Rendeletei és határozatai közül különösen fontosak azok, amelyek a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztését szolgálták, a szabályozórendszer és a szervezeti rendszer korszerűsítésével, a gazdálkodási feltételek módosításával foglalkoztak. Határozatban szabályozta a vállalati irányító munka és szervezeti rendszer fejlesztésének feladatait, a munkahelyi demokrácia egyes kérdéseit. Rendeleteket alkotott a leányvállalatok alapításának és működésének kérdéséről, az állami vállalatok felügyelő bizottságairól, a gazdasági munkaközösségek létesítéséről és működéséről, az ipari és szolgáltató egységek bérbeadásáról és szerződéses üzemeltetéséről, a beruházások rendjéről, a piacfelügyeletről, az árszabályozásról, a pénzforgalomról és a bankhitelről, a jövedelemszabályozásról. Szabályozta a szövetkezetek gazdasági tevékenységi körét, a termelőszövetkezetek kölcsönös támogatási alapját, a szövetkezetek leányvállalat-alapítási jogát, a kisszövetkezetek, az ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoportok működését.

Számos intézkedést tett a dolgozók életkörülményeinek javítására. Programokat fogadott el a lakásgazdálkodás, az egészségügyi és szociális ellátás, továbbá az oktatás továbbfejlesztéséről, határozatot hozott a népesedéspolitikai feladatokról. A társadalompolitikai célok

szolgálatában egyebek mellett felemelte egyes nyugellátások összegét, módosította a gyermekgondozási segélyre, valamint a családi pótlékra vonatkozó szabályokat.

A Minisztertanács korszerűsítette a központi államigazgatási szervek rendszerét és irányítását. Többek között egyes minisztériumok megszüntetésével, illetőleg átszervezésével párhuzamosan szabályozta az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal, a Magyar Posta feladatait, újból meghatározta a művelődési miniszter, az Állami Tervbizottság és a Gazdasági Bizottság hatáskörét. Csökkentette a központi szervek mellett működő bizottságok számát, továbbá gondoskodott a munkavédelem és a társadalombiztosítás állami irányítása új szervezeti rendszerének kialakításáról.

A Minisztertanács rendszeresen beszámoltatja a Fővárosi Tanács, illetve a megyei tanácsok végrehajtó bizottságát munkájukról.

5. A TANÁCSOK

A tanácsok összességükben rendeltetésüknek megfelelően működnek. A tanácstestületek tervszerű munkát végeznek, a törvényben megszabott gyakorisággal tartják üléseiket. A tanácstagok nagy többsége felelősségteljesen törekszik eleget tenni kötelezettségeinek. A tanácstagi beszámolókon és az évente minden községben megrendezett falugyűléseken mintegy 1 millió állampolgár vesz részt.

A tanácsok egyre inkább területük önálló és felelős gazdáivá váltak. Irányításuk és felügyeletük alatt működik az összes alsó fokú oktatási intézmény, a középfokú oktatási intézmények 96, a kórházi ágyak 80, a bölcsődei helyek 86, az óvodai helyek 93 a szociális létesítmények 94%-a, a művelődési házak és otthonok zöme. Az intézményeikben foglalkoztatottak száma meghaladja a félmilliót. A hatáskörök további decentralizációja következtében, néhány sajátos esettől eltekintve, az állampolgárok valamennyi ügyüket a helyi tanácsnál intézhetik.

Folytatódott a tanácsi ügyintézés szervezeti, technikai és eljárási korszerűsítése. Ennek eredményeként a korábbi évi 2 millióhoz képest mintegy félmillióval kevesebb határozatot adtak ki. Az ügyfelek mindössze a határozatok 2%-át fellebbezik meg.

A tanácsok száma összesen 1527. A 2957 községi települést 703 közös tanács és 674 önálló tanács fogja át. A helyi párt- és állami irányítás továbbfejlesztése keretében 1984. január 1-ével megszűntek a já-

rási pártbizottságok és a járási hivatalok. 139 város környéki körzet jött létre, s ezzel teljes körűvé vált az egymással szoros kapcsolatban levő városok és községek igazgatási kapcsolata is. A községi tanácsok megyei irányításában 105 városi és 34 városi jogú nagyközségi tanács működik közre. Ez utóbbiakon kívül további 32 nagyközségi tanács is közvetlenül a megyei tanácsokhoz tartozik. Az apparátus létszáma több mint ezer fővel csökkent.

6. A NÉPI ELLENŐRZÉS

Az országban működő népi ellenőrzési bizottságok száma 146-ra nőtt. A népi ellenőrök száma több mint 35 000 fő. Évi átlagban 2400 vizsgálatot végeztek. Az ellenőrzések számának mérséklődése is hozzájárult a munka színvonalának emeléséhez. A központi és a területi szervekhez növekvő számú beadvány érkezik. A közérdekű bejelentések és panaszok száma évi átlagban eléri a 8000-et.

A népi ellenőrzés vizsgálta – többek között – az üzemi demokrácia fejlesztése, az általános iskolai oktatás feltételeinek javítása, a Balaton infrastrukturális ellátása, a lakossági ügyintézés, az energiagazdálkodás és a racionális anyagfelhasználás, az export-fővállalkozás helyzetét.

Az ellenőrzéseket követően a népi ellenőrzési bizottságok évente közel 10 000 esetben fordultak felhívással a vizsgált és a felügyeletet ellátó szervekhez. Ezek túlnyomó része a törvényes állapot helyreállítására irányult, illetve fegyelmi, kártérítési, szabálysértési és büntetőeljárást, esetenként pedig gazdasági bírságot is kezdeményeztek.

7. A FEGYVERES ERŐK ÉS TESTÜLETEK

A Magyar Néphadsereg

Hazánk védelmi képessége a követelményeknek megfelelően, a Varsói Szerződés országaiéval összhangban fejlődött. A néphadsereg politikai, erkölcsi állapota biztos alapot jelentett a feladatok teljesítéséhez. A fegyelmi helyzetben alapvetően a pozitív tendenciák érvényesültek. A csapatok életét a rend és szervezettség jellemezte. Fejlődött a tisztek, tiszthelyettesek felkészültsége. Bevezették a 18 hónapos katonai szolgálati időt. A kiképzés intenzívebbé vált, emelkedett a csapatok

felkészítésének színvonala. Magas fokú a harckészültség. Befejeződött a mozgósítási rendszer korszerűsítése. Fejlődött a polgári védelem. Erősödtek a kapcsolatok a testvéri hadseregekkel, még szorosabbá vált a fegyverbarátság a Szovjet Hadsereggel.

A néphadsereg parancsnokságai, törzsei és csapatai eredményesen vettek részt a Varsói Szerződés keretében itthon és külföldön megrendezett mintegy 35 hadműveleti-harcászati jellegű vezetési és csapatgyakorlaton. A gyakorlatokra és átképzésekre behívott tartalékos állomány a követelményeknek megfelelően oldotta meg feladatait.

A személyi állomány 85–90%-a vett részt a néphadsereg szocialista versenymozgalmában, és 55–60%-a teljesítette a követelményeket. A néphadsereg történetében először értek el egész magasabbegységek élenjáró és kiváló címet.

A kiképzés mellett a néphadsereg évi átlagban 5,3 milliárd forint értékű munkával vett részt a népgazdaság kiemelt beruházásainak megvalósításában, közel 510 000 munkanappal az őszi betakarítási munkában és 1,2 milliárd forint értékben épített, illetve újított fel katonai objektumokat. Az utóbbiak eredményeként a személyi állomány élet- és munkakörülményei, a haditechnika üzemben tartásának feltételei tovább javultak.

A sorkatonai szolgálat ideje alatt évente átlagban 1300-an fejezték be tanulmányaikat az általános iskola valamelyik osztályában, mintegy ezren szereztek 17 szakmában olyan képzettséget, amelyet a polgári életben is hasznosíthatnak.

A belügyi szervek

A belügyi szervek a közrend, a közbiztonság fenntartása, javítása érdekében – a bonyolultabbá vált hazai és nemzetközi viszonyok között – kiegyensúlyozottan, rendeltetésüknek megfelelően végezték munkájukat. A munka hatékonyságának növelése végett egyszerűsítették és decentralizálták az ügyek intézését. A rendőrség szervezetét a járások megszüntetésével létrejött új közigazgatási egységeknek megfelelően módosították. Az ügyeleti szolgálat korszerűsítése és más intézkedések eredményeként javult a belügyi szervek folyamatos intézkedőképessége. Létszám-átcsoportosításokkal erősítették a végrehajtó szolgálatot, egyben növelték a közterületi szolgálat arányát, és a közterületek rendszeres ellenőrzésére akcióegységeket hoztak létre. Budapesten

megkezdte működését a Gazdasági Rendészet. A köztörvényes bűnözés nemzetközi üldözését segíti az Interpollal való együttműködésünk. Évente 210 000–232 000 esetben indult rendőri szabálysértési eljárás. A rendőri szervek több mint 1 millió személyt bírságoltak meg a szabálysértés helyszínén.

További intézkedést tettek a lakosság ügyeinek jobb, gyorsabb intézésére, így a lakcímbejelentés, a hatósági erkölcsi bizonyítványok kiadása és a közlekedésigazgatás terén. Az útlevélfajták csökkentése során egységes lakossági útleveleket rendszeresítettek.

A növekvő járműforgalom ellenőrzése, a közlekedés biztonságának fenntartása nagy erőfeszítéseket követelt a belügyi szervektől. Munkájukhoz jelentős segítséget adtak a széles társadalmi összefogásra épülő közlekedésbiztonsági tanácsok. A személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma az 1980. évihez viszonyítva lényegesen nem változott. 1984-ben 1590 személy vesztette életét a közutakon. Évi 20 000–25 000 esetben vált szükségessé a gépjárművezetői jogosítvány bevonása.

A Határőrség – a Vám- és Pénzügyőrséggel szoros együttműködésben – eredményesen látja el a határőrizeti, a határrendészeti és a továbbra is nagymértékű idegenforgalomból adódó határforgalmi feladatait.

A XII. kongresszus óta 195 millió személy és 60 millió jármű lépte át az országhatárt. Az országhatáron azonnal kiadott vízumok száma közel kétmillió volt. A határforgalom gyorsítására – más érdekelt szervekkel együtt – új határátlépőhelyeket nyitottak. Több nagy forgalmú határátkelő-állomást korszerűsítettek.

Az állami, vállalati és önkéntes tűzoltók 1980 óta több mint 60 000 alkalommal vonultak tűzesetekhez, illetve természeti csapások, katasztrófák következményeinek elhárításához. Az öt év során 5625 főt mentettek ki életveszélyes helyzetből. A korábbinál rugalmasabb, az építkezési engedélyezések gyorsítását és a biztonság javítását jobban szolgáló tűzvédelmi jogszabályok jelentek meg.

A belügyi szervek munkáját 57 500 önkéntes rendőr, több mint 9000 önkéntes határőr, 62 000 önkéntes tűzoltó, 12 800 önkéntes tűzvédelmi dolgozó, az Ifjú Gárda, a közlekedési úttörők, a közlekedésbiztonsági aktivisták többezres tábora segíti. Jelentős a munkásőrség segítsége is.

A Munkásőrség

A Munkásőrségben jól ötvöződik az önkéntes, a mozgalmi, a politikai és a fegyveres testületi jelleg. A munkásőrök 72,5%-a munkás és paraszt, 18,4%-a szellemi dolgozó, 9,1%-a egyéb (nyugdíjas, háztartásbeli, szabadfoglalkozású, főiskolai hallgató, kisiparos és kiskereskedő). A nők aránya növekszik, jelenleg 4,7%. Az állomány 35%-a 35 évesnél fiatalabb. A munkásőrök 45,3%-a már több mint tíz éve teljesíti önként vállalt szolgálatát, 5,2% alapító tag.

A személyi állomány 7–8%-a évente tervszerűen cserélődik. Az új munkásőröknek több mint a fele pártonkívüli, 41%-a KISZ-tag. A végzett munka alapján többségük két-három év múltán kéri felvételét a pártba. A párttagok aránya 79,5%, KISZ-tag 20,5%, szakszervezeti tag 85,5%.

Az állomány politikailag szilárd, felkészült, kész a szocialista társadalom, a párt politikájának szolgálatára, védelmére. A társadalmi és a hivatásos parancsnoki állomány felkészült a magasabb szintű feladatok ellátására.

8. A KÖZREND, A KÖZBIZTONSÁG ÉS A TÖRVÉNYESSÉG

Hazánkban a közrend és a közbiztonság szilárd. 1980-ban 130 000, 1984-ben 157 000 közvádas bűncselekmény vált ismertté.

A bűnözés összetételében évek óta nincs jelentős változás. Így az összbűnözés 60%-át 1984 ben is a vagyon elleni bűncselekmények képezték. Ezen belül a cselekmények egyharmada a társadalmi tulajdont, kétharmada pedig a személyek javait károsította. Egyes bűncselekmények súlyossága és társadalmi veszélyessége fokozódott. A közlekedési bűncselekmények az összbűnözés 12%-át tették ki. Ittas járművezetés miatt 1984-ben 11 545 személyt ítéltek el a bíróságok, a szabálysértési hatóságok pedig 11 924 személyt büntettek meg. Az erőszakos és garázda jellegű cselekmények az összbűnözés 11%-át, a gazdasági bűncselekmények pedig 3%-át jelentették. Az állam elleni bűncselekmények aránya továbbra is csekély, többségük változatlanul szóban elkövetett kisebb jelentőségű izgatás.

A bíróságokhoz évente körülbelül 90 000 büntetőügy érkezik. Ezek háromnegyede közvádas ügy. 1984-ben a közvádas bűncselekmény elkövetéséért jogerősen elítélt felnőttek felét a bíróság szabadságvesz-

tésre, 5%-át javító-nevelő munkára, 38%-át pénzfőbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés-büntetések 45%-át próbaidőre felfüggesztették.

A polgári perek száma változatlanul évi 180 000 körül van. Ezek több mint fele családjogi per. A munkaügyi bíróságokhoz évente átlagosan 21 000 ügy érkezik. A gazdasági perek száma 1984 ben 15 000 volt.

A bíróságok évente több mint félmillió peren kívüli hagyatéki, végrehajtási és más ügyet is intéznek. A bírósági ítéletek mintegy 80%-a első fokon jogerőre emelkedik.

Az ügyészségek a bűnüldözéssel összefüggő feladataik mellett évente 21 000–22 000 polgári perben is eljárnak. Az általános törvényességi felügyeleti vizsgálatok száma évi 3500 körül van.

A törvényességi kérelmek száma tovább csökkent, évente 4000–4500 érkezik. A törvényességi óvások száma is csökkent, a korábbi 1800–2000 ről évi 1500–1700-ra.

V. A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA

1. A NÉPGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK FONTOSABB JELLEMZŐI

A népgazdaság a XII. kongresszus határozatában megjelölt gazdaságpolitikai irányvonalnak megfelelően fejlődött. A fő célok – a feltételezettnél nehezebb világgazdasági feltételek mellett is – a tervezetthez közel álló mértékben megvalósulnak.

A gazdasági növekedés és az egyensúly

A nemzeti jövedelem termelése az előző évhez viszonyítva 1981-ben 2,5%-kal, 1982-ben 2,6%-kal, 1983-ban 0,3%-kal, 1984-ben közel 3%-kal, az utóbbi négy évben együtt 8,5%-kal nőtt. A gazdasági növekedés üteme mérsékeltebb a középtávú tervben meghatározottnál, de eléri, illetőleg meghaladja az éves tervek előirányzatait.

A nemzeti jövedelem belföldi felhasználása 1980 és 1984 között valamivel több mint 3%-kal csökkent. A mérséklődés a felhalmozást érintette. A fogyasztás az utóbbi négy évben 5–6%-kal nőtt. A felhalmozáson belül a beruházási tevékenység és a készletfelhalmozás egyaránt mérséklődött.

A nemzeti jövedelem termelése és a belföldi felhasználás között korábban kialakult jelentős mértékű egyensúlyhiány megszűnt. A külkereskedelmi mérleg az utóbbi három évben kiviteli többletet mutat. 1980-ban 16 milliárd forint behozatali többlet, ezzel szemben 1984-ben 31 milliárd forint kiviteli többlet volt. A konvertibilis devizában elszámolt külkereskedelmi áruforgalomban az 1980. évi 15 millió dollár passzívum 1984-ben 721 millió dollár aktívumra változott. Az eladósodás megállt, az adósságállomány valamelyest csökkent. Az ország nemzetközi fizetési kötelezettségének pontosan eleget tett. A külgazdasági egyensúlyi helyzet javult. Az egyensúly javításának forrása a nemzeti jövedelem termelésének növekedése mellett a belföldi felhasználás mérséklése volt.

A gazdasági fejlődés és a külgazdasági egyensúly alakulása

	Nemzeti jövedelem	Belföldi felhasználás	Kiviteli (+) behozatali (—) többlet (milliárd forint)
	(1980 = 100)		
1980	100,0	100,0	—15,6
1981	102,5	100,7	—8,2
1982	105,2	99,6	+ 6,8
1983	105,5	96,9	+ 17,1
1984	108,5	96,6	+ 30,7

A belföldi egyensúlyi viszonyok egyes területeken – a beruházási javak és a munkaerő piacán – kedvezően alakultak, de nem javult a fogyasztói, valamint az építési piac egyensúlya, és egyes területeken átmeneti zavarok jelentkeztek a termelők közötti kooperációs kapcsolatokban is. Fokozódott a takarékosság, mérséklődtek a társadalom, a gazdaság irányításának, működésének költségei. Csökkent a költségvetés hiánya.

A beruházások

A szocialista szervek beruházási célokra az 1981–1984. években 744 milliárd forintot fordítottak. A beruházások volumene évről évre csökkent. 1984-ben mintegy 19%-kal elmaradt az 1980. évitől. A lakos-

sági beruházások növekedtek és az 1981–1984. években 135 milliárd forintot tettek ki, amelynek döntő hányadát lakásépítésre használták fel.

A nemzeti jövedelemből a beruházásokra fordított összeg jelentős mértékű csökkenését csak részben ellensúlyozta az amortizáció növekedése. A beruházási ráfordítások összességükben tehát kisebb mértékben mérséklődtek, de arányuk a hozzáadott értékhez (nettó nemzeti termelés és amortizáció) viszonyítva az elmúlt négy évben folyamatosan és nagymértékben csökkent.

A beruházások nagysága és a beruházási ráta

	Népgazdasági beruházások összehasonlító árakon (1980 = 100)	Beruházás a bruttó hazai termék %-ában (folyó áron számítva)
1980	100,0	28,8
1981	94,9	26,5
1982	92,8	25,2
1983	90,3	24,5
1984	86,4	23,1

A beruházási vásárlóerő rendszeresen meghaladta a gazdasági egyensúly követelményeiből adódó – az ötéves tervben eredetileg is tervezett – csökkenő lehetőségeket, ezért annak folyamatos korlátozására volt szükség. Erre sok esetben az elindított anyagi-műszaki folyamatokhoz képest késve, részben utólagos elvonásokkal, illetve a beruházások terheinek növelésével került sor.

A fejlesztési forrásokat – főként az utóbbi két évben – nagyobbrészt a folyamatban levő beruházások befejezésére fordították. A befejezetlen beruházások állománya 1983-ban és 1984-ben mérséklődött, de meghaladta az éves beruházási ráfordításokat. A nagyobb értékű befejezett beruházások megvalósítási ideje közel fél évvel rövidebb, mint 1981-ben volt.

A beruházások mérséklődése az állami döntési körben és különösen a tanácsi beruházások körében volt erőteljesebb. A vállalati beruházások aránya nőtt. Ebben szerepe van annak is, hogy vállalati döntési körbe kerültek át olyan beruházások, amelyek korábban az állami beruházások csoportjába tartoztak. A vállalatok, szövetkezetek beru-

házási célú kifizetéseinek egyre nagyobb része saját forrásból megvalósuló fejlesztéseket finanszírozott. (Ezek összege az utóbbi négy évben 14%-kal nőtt.) A költségvetési juttatásból és a kölcsönforrásból finanszírozott vállalati beruházások zömmel az exportbővítő fejlesztési célokhoz, illetőleg a kormányprogramokhoz kapcsolódtak.

A szocialista szervek beruházásai (milliárd forint, folyó áron)

	Összes beruházás	Üzembe helyezett beruházás	Befejezetlen beruházások állománya az év végén
1980	189,7	177,7	193,6
1981	182,8	170,0	198,2
1982	185,7	166,7	214,4
1983	187,9	187,8	204,7
1984	187,8	187,2	197,0

A beruházások anyagi-műszaki összetétele (építés–gép arány) a szocialista szektorban érdemben nem változott. Figyelembe véve, hogy az elmúlt időszakban az építésigényes lakásberuházások növekvő hányada lakossági beruházás, az anyagi-műszaki összetétel változatlansága kedvezőtlen tendenciát takar. A kisebb költséggel járó, gyorsan megtérülő fejlesztések, a gépcserék ma még a szükségesnél kisebb szerepet játszanak. Ehhez hozzájárult a nem rubelelszámolású gépimport – egyensúlyi célokból kiinduló – jelentős csökkenése is.

A beruházások minden népgazdasági ágban csökkentek. A mérséklődés a termelés területén az átlagosnál kisebb, az infrastrukturális ágak beruházásainál az átlagosnál nagyobb volt. Az iparban az utóbbi években nagyobb súlyt kapott az energia- és alapanyag-termelő ágazatok fejlesztése, ami szűkítette a feldolgozó ipar, főként a gépipar beruházási lehetőségeit. A feldolgozó iparban az exportképességet, az energiaracionalizálást és az anyagtakarékosságot javító fejlesztések kerültek előtérbe.

A hatodik ötéves terv eddig eltelt időszakában több jelentős beruházás fejeződött be: Bitó II., Halimba bauxitbányák, a Paksi Atomerőmű I–II. blokkja, a Testvériség gázvezeték (III. üteme), a Budapesti Szemétégetőmű, a Lenin Kohászati Művek kombinált acélmű-

ve, a Dunai Vasmű konverteres acélműve, a Dunai Kőolajipari Vállalat katalitikus krakküzeme, a Magyar Gördülőcsapágy Művek rekonstrukciója, a Magyar Kábel Művek bővítése, a Tungsram fényforrásgyártásának bővítése, a Tiszai Vegyi Kombinát polipropilléngyára, a Kőbányai Gyógyszerárugyár növényvédőszer-üzeme, a Szolnoki Papírgyár rekonstrukciója, a Szekszárdi Húskombinát, a szabadegyházi izo-(kukorica)cukor- és szeszgyár, kenyérgyárak, gabonatárolók építése, a Forum, a Novotel, az Atrium-Hyatt, a Buda-Penta, a hévízi Aqua szállodák, az M 1-es, az M 3-as autópálya egy-egy, és a metró két szakasza, több kórház és az Operaház rekonstrukciója, az Országos Széchényi Könyvtár. Jelentős rész-üzembehelyezésre került sor a Márkus-hegyi, a nagyegyházi szénbányáknál, valamint a fenyőfői bauxitbányánál.

Felépült több lakótelep, áruház és bevásárlóközpont.

A gazdasági hatékonyság alakulása

A gazdálkodás hatékonysága összességében mérsékelten nőtt, de a lehetségesnél és a szükségesnél kevésbé.

A termelés növekedését a munkatermelékenység viszonylag dinamikus emelkedése biztosította. Az egy foglalkoztatottra jutó termelés az anyagi ágakban 1980 és 1984 között 13%-kal, az iparban 16%-kal, az egységnyi munkaidőre jutó pedig ennél is nagyobb mértékben emelkedett (például az iparban 28%-kal).

Az utóbbi négy évben a nemzeti jövedelem 8,5%-os növekedése mellett az export mennyisége 28%-kal bővült, vagyis az export növekedési üteme a nemzeti jövedelemének több mint háromszorosát tette ki. A termelés összetétele, minősége valamelyest javult, jelentős változást azonban nem sikerült elérni.

A termelés anyagigényessége – az egységnyi termékkibocsátáshoz szükséges anyagráfordítás – és a fajlagos energiafelhasználás csökkent, bár nemzetközi összehasonlításban még mindig nagy. A termelés importigényessége mintegy 5%-kal mérséklődött.

Az eszközgazdálkodásban nem sikerült előbbre lépni. Az állóeszköz-állomány évente 4%-kal, a termelésnél 1–2%-kal nagyobb ütemben növekedett. Az állóeszköz-állomány kihasználása – elsősorban külpiaci okok miatt – nem volt kielégítő. A fejlesztések javították az állóeszköz-állomány műszaki színvonalát.

A készletlekötés mérséklődött. A készletfelhalmozás az 1981–1984. években a nemzeti jövedelem belföldi felhasználásának folyó áron 3,1%-át, összehasonlító áron 1,4%-át tette ki. Ez a kismértékű készletnövekedés egyfelől kedvező, másrészt a készletek adott összetétele és elhelyezkedése mellett időnként és helyenként ellátási gondokat okozott.

Az utóbbi négy évben a kiviteli árak 15%-os növekedése a behozatali árak 25%-os emelkedését csak részben ellensúlyozta, ennek folytán a külkereskedelmi cserearányok 7,5%-kal romlottak. Ez azt jelenti, hogy négy év alatt – 1980. évi árakon számítva – 47–48 milliárd forint cserearány-veszteség keletkezett.

A munkaerő-gazdálkodás

Az aktív keresők számának mérséklődése a hatodik ötéves tervidőszakban folytatódott, a csökkenés az 1981–1985. években 1,9% volt. Az aktív keresők aránya a munkavállalási korú népességen belül azonban némileg emelkedett (az 1981. év eleji 78,5%-ról 1985 elejére 79%-ra). Nőtt a tanulók és a munkaképes korú nyugdíjasok aránya. A gyermekgondozási segélyt a munkavállalási korúak 3,6%-a veszi igénybe. A munkavállalási korúak csökkenő hányada – jelenleg mintegy 5%-a – tartozik a nem tanuló eltartottak közé. Döntő többségük – kor, szakképzettség, családi kötöttség, valamint egészségi állapot miatt – nem vonható be a társadalmilag szervezett termelésbe.

A népgazdaság szocialista szektorában foglalkoztatottak száma négy év alatt 134 000 fővel csökkent, az 1981. évi 4 834 000-ről 4 700 000-re, a magánszektorban ugyanakkor 40 000 fővel nőtt a keresők száma. Az iparban 7%-kal, az építőiparban 11%-kal csökkent a foglalkoztatottak száma. A vállalati gazdasági munkaközösségek megalakulása az utóbbi időszakban mérsékelte a létszámcsökkenést. A mezőgazdaságban és a szállításban lényegében nem változott, a nem anyagi ágakban viszont 8%-kal nőtt a foglalkoztatottak száma.

A munkaerő kereslete és kínálata közötti összhang elősegítésére szolgáltató jelleggel munkaközvetítő irodák alakultak. A szervezett munkaerő-átcsoportosítások támogatására, szakmai átképzés céljára központi eszközök vehetők igénybe. Az intézkedések ellenére a munkaerő-átcsoportosítás még csekély mértékű, a vállalatok nem érdekeltek eléggé a munkaerő felszabadításában. A kevésbé hatékony mun-

kahelyek megszüntetésében az előrehaladás továbbra sem kielégítő. A munkaerőmozgást 1980 óta az élénkülés és a mérséklődés váltakozása jellemzi. (Az évi munkahely-változtatások száma 700 000 körül alakul.) A munkahely-változtatásokat továbbra is döntő arányban a munkavállalók kezdeményezték.

A gazdasági szervezetek

A vállalati szervezeti rendszer változásai arra irányultak, hogy előmozdítsák a gazdálkodó egységek versenyképességének növelését, segítsék a piaci igényekhez való jobb alkalmazkodást, erősítsék a dolgozók és a kollektívák érdekeltségét tevékenységük eredményességében. E célok érdekében 1980 és 1984 között több trösztöt és nagyvállalatot esetében került sor szervezeti módosításra, a tagvállalatok teljes vagy részleges önállósítására, esetenként összevonására. Az önállósult vállalatok gazdasági eredményei néhány kivételtől eltekintve javultak. Bővültek a vállalatok közötti együttműködések (társulások, közös vállalkozások), növekedett az önálló külkereskedelmi tevékenységet folytató vállalatok köre.

Az elmúlt években új szervezeti formák, leányvállalatok, kisvállalatok, kisszövetkezetek jöttek létre, 1984 végén 285 kisvállalat, 365 kisszövetkezet, 2300 ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoport működött az országban, mintegy 120 000 foglalkoztatottal, illetve taggal.

1982-től gyorsan növekedett a vállalati gazdasági munkaközösségek száma, 1984 végén több mint 17 000 vgmk működött, csaknem 200 000 taggal. A magánszemélyek által alapított mintegy 7300 gazdasági munkaközösségben 39 000 fő dolgozott. A különböző kisvállalkozási formák hozzájárultak a szükségletek jobb kielégítéséhez.

A kisiparosok száma 1980 óta 35 000–36 000 fővel nőtt és 1984 végén 139 000 fő volt. A kisiparosok egyharmada a munkaviszony mellett, további 11%-uk pedig nyugdíjasként rendelkezik iparengedéllyel. A kisiparosok döntő többsége szolgáltató tevékenységet végez.

Az energiagazdálkodás, az alapanyag- és nyersanyagellátás

A népgazdaság energia- és anyagellátása – a nehezebb feltételek ellenére, kisebb zavaroktól eltekintve – alapvetően kiegyensúlyozott volt.

A népgazdaság anyagi ágaiban a fajlagos energiafelhasználás az

utóbbi négy évben 13%-kal csökkent, a legnagyobb mértékben a mezőgazdaságban (25%) mérséklődött, ahol egyre szélesebb körben alkalmazták az energiatakarékos talajművelést és terménytárolást. Az iparban előtérbe került az energiaracionalizálást segítő gyártmányfejlesztés, az épített lakások hőszigetelése javult. A közlekedésben folytatódott a vasút villamosítása, a benzinüzemű tehergépkocsik egy részét dízelüzeműre alakították át.

A népgazdaság energiafelhasználásának alakulása

	Bruttó termelés	Közvetlen energiafelhasználás	Fajlagos energiafelhasználás
	(az 1984. évi az 1980. évi %-ában)		
Anyagi ágak	109,7	95,7	87,2
Ebből			
Ipar	109,2	98,4	90,1
Építőipar	93,6	81,3	86,9
Mezőgazdaság	119,7	91,5	76,4
Szállítás, hírközlés	105,5	88,3	83,7
Lakosság, kommunális és egyéb	–	109,2	–
Összesen	111,2	100,8	90,6

A népgazdaság az 1981–1983. években nem a középtávú tervben előirányzott növekvő, hanem csökkenő energiafelhasználással fejlődött. A lakosság energiafelhasználása kismértékben nőtt. 1984-ben a népgazdaság energiafelhasználása – a gazdaság élénkülése, a kedvezőtlen időjárás, valamint a megnőtt lakossági és kommunális igények következtében – 3,9%-kal emelkedett (a fajlagos energiafelhasználás is 1,5%-kal).

Az energiafelhasználás szerkezete módosult. Csökkent a kőolaj és kőolajtermékek, nőtt a földgáz szerepe. A Paksi Atomerőmű I–II. (blokkjának) üzembe helyezésével megkezdődött az atomenergia hasznosítása a népgazdaságban. A szükségletek kielégítésében a hazai energiaforrások aránya emelkedett (1980-ban a szükségletek 48%-át, 1984-ben 51%-át fedezték).

Az energiahordozó-források szerkezete (%)

	1975	1980	1984
Szén	36,3	28,8	26,8
Kőolaj, kőolajtermékek	39,1	37,4	33,8
Földgáz	18,6	26,2	27,1
Atomenergia	–	–	2,9
Importált villamos energia	4,5	6,5	8,2
Egyéb (pl. tűzifa, vízerőművi villamos energia)	1,5	1,1	1,2
Termelés és import összesen	100,0	100,0	100,0

A termelés egységnyi mennyiségéhez felhasznált anyagráfordítás (az összehasonlító áron mért anyaghányad) az utóbbi években az ipari ágazatok többségében évi átlagban 1 százalékponttal csökkent. A négy év alatt az ipar egészének anyagigényessége 73,5%-ról 71,3%-ra, tehát 2,2 százalékponttal mérséklődött. Ezen belül a legjelentősebb szerepet a feldolgozó ipar játszotta (5 százalékpont), a kohászaté az ipari átlagnál jobban csökkent, a kitermelő ipar pedig növelte anyagigényességét. Az anyagtakarékos technológiák alkalmazási köre bővült. A hulladékok és másodnyersanyagok hasznosítása a korábbinál erőteljesebb. Az egészében kielégítő anyagellátáshoz hozzájárult, hogy a mezőgazdasági eredetű nyersanyagok termelése és az ipar anyag- és félkésztermék-kibocsátása nőtt. Az anyagok, félkész termékek és alkatrészek behozatala 1984-ben 2%-kal több volt az 1980. évinél.

Az ipar

Az ipari termelés 1980–1984 között (a kisszervezetek termelésével együtt) 10,3%-kal, évi átlagban mintegy 2,5%-kal nőtt. A növekedés 1984-ben meggyorsult. A nemzeti jövedelem 46%-át az ipar állította elő. A termelés 91,7%-át az állami ipar, 5,6%-át a szövetkezeti ipar, 1,4%-át a magánkisipar, 1,3%-át a kisvállalatok, kisszövetkezetek, vállalati és magán gmk-k adják. Az utóbbi években a szövetkezeti és a kisipar az átlagosnál gyorsabban bővítette termelését, amelynek aránya az összes termelésben valamelyest emelkedett. Tovább nőtt az iparon kívüli népgazdasági ágakban (elsősorban a mezőgazdaságban) végzett ipari tevékenység, amelynek értéke meghaladta a 120 milliárd forintot, az összes ipari termelés egytizedét.

Az egyes ipari ágazatok, szakágazatok fejlődése differenciálódott. A növekedés dinamikáját különösen a külpiaci lehetőségek, az anyagellátás, az energiatakarékosság és a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás képessége befolyásolta. Az ipari termelés 60%-át előállító 32 szakágazatban tartósan nőtt a termelés. Ez jellemzi a gép- és a vegyipari ágazatok többségét. Minden évben nőtt a villamosenergia-termelés, az alumíniumkohászat és a legtöbb élelmiszeripari szakágazat termelése. Tartósan csökkent a teljesítmény az ipari termelés több mint egynegyedét kitevő 11 szakágazatban. Ez az irányzat tapasztalható a kőolaj-feldolgozásban, a szénbányászatban, a vaskohászatban, a mész- és cementiparban, valamint néhány könnyű- és élelmiszeripari ágazatban. A világpiaci tendenciák különböző módon hatottak az ipar egyes ágazataira. Néhány korábban visszaeső-stagnáló ágazatban (pl. bauxitbányászat, édesipar) ismét élénkülés mutatkozik. A korábbi gyors növekedést követően mérséklődés tapasztalható a gépek és gépi berendezések gyártásában, a baromfi- és tojásfeldolgozó iparban.

A bruttó termelés alakulása ipari szakágazatok szerint
(az 1984. évi az 1980. évi %-ában)

Növényolajipar	147,4
Háztartási és kozmetikai vegyipar	145,9
Gyógyszeripar	138,7
Híradás- és vákuumtechnikai ipar	130,2
Gázgyártás és -elosztás	129,9
Műanyag-feldolgozó ipar	129,8
Műszeripar	126,3
Húsipar	123,2
Baromfi- és tojásfeldolgozó ipar	122,8
Cipőipar	122,5
Nyomdaipar	120,4
Papíripar	118,9
Alumíniumkohászat	118,7
Üvegipar	118,0
Szerves és szervetlen vegyipar	114,7
Tejipar	114,0
Villamosgép- és -készülék-ipar	113,5
Villamosenergia-ipar	113,4
Műtrágya- és növényvédőszer-gyártás	112,5
Közlekedésieszköz-ipar	112,3
Gép- és gépiberendezés-ipar	111,6

Finomkerámia-ipar	110,4
Műanyag- és vegyiszálgyártás	110,2
Édesipar	109,9
Gyapjúipar	109,7
Söripar	108,5
Tégla-, cserép- és tűzállóanyag-ipar	107,6
Bútoripar	107,6
Kötőipar	106,5
Gumiipar	104,3
Malomipar	102,5
Bőr- és szőrmeipar	102,2
Textilruházati ipar	98,6
Kőolaj- és földgázkitermelés	98,2
Szénbányászat	97,9
Kőolaj-feldolgozó ipar	96,5
Fémtömegcikkipar	96,3
Vaskohászat	94,9
Pamutipar	94,7
Mész- és cementipar	94,1
Tartósítóipar	93,1
Boripar	92,6
Bauxitbányászat	88,8

A termelés növekménye elsősorban az exportcélokat szolgálta. Az utóbbi négy évben az exportértékesítés 22%-kal, a belföldi eladás pedig 2–3%-kal bővült. A belföldi értékesítésen belül különösen a továbbfeldolgozásra kerülő, valamint a más népgazdasági ágak által felhasznált termékek eladásának növekedése mérséklődött. Az ipari export 1982 óta élénkült, a növekedés az exportra orientált és a keveset exportáló ágazatokat egyaránt jellemezte. A szocialista országokba irányuló kivitel kisebb mértékben nőtt, mint a nem szocialista országokba irányuló. A műszaki és a technikai színvonal nemzetközi összehasonlításban is magas vagy megfelelő a szén- és bauxitbányászatban, a timföldgyártásban, az alumíniumgyártmányok előállításában, a petrolkémiai iparban, egyes műtrágyák, gyógyszerek és húsipari termékek gyártásában. Jó minőségű, versenyképes termékeket állít elő az alumínium-, a petrolkémiai és a gumiipar. A vaskohászatban bevezetett konverteres acélgyártás, a folyamatos acélöntés növelte a termelékenységet, javította az acél minőségét és csökkentette a termelés energiaigényét. A gépiparban a közútijármű-gyártás, a számítástechnikai és a híradástechnikai ipar, valamint a számítógéppel vezérelt szerszámgépek gyártása képvisel magasabb színvonalat. Erőteljesen fejlő-

dik a korszerű mezőgazdasági és élelmiszeripari gépek gyártása. Az elmúlt öt évben megteremtettük a mikroelektronikai alkatrészek hazai gyártásának szerény bázisát, különös figyelmet fordítva a nagyobb szellemi értéket megtestesítő berendezésorientált áramkörök gyártására.

Az ipar fejlődésében mind nagyobb szerepet játszik a műszaki fejlesztési tevékenység. A kutatási-fejlesztési ráfordítások 1983-ban ebben a népgazdasági ágban 9%-kal haladták meg az 1980. évit. A kutatás-fejlesztés eredményeinek gyakorlati alkalmazása, a termékszerkezet változtatása nem elég gyors. A műszaki haladás egyes – az ipari export fokozása szempontjából lényeges – területeken elmarad a kívánatostól és gátolja a hatékonyság javulását. Az ipari termékek átlagos életkora magas, a termékcserélődés üteme lassú, az új és a korszerűsített gyártmányok aránya viszonylag csekély (évente 4–5%). Az átlagosnál jobb műszaki jellemzőkkel rendelkező termékek minősége sem éri el a nemzetközi élvonalét. Nőnek a nem megfelelő minőség miatt keletkező veszteségek. Nem megfelelő az előrehaladás a belső kooperációs kapcsolatok javulásában, nem kielégítő a háttéripar fejlődése. Mindez rontja az ipar versenyképességét és hozzájárul a nagymértékű cserearányromláshoz.

Kevés a magasabb feldolgozottsági fokot biztosító kapacitás. Számottevő az elmaradásunk az elektronikai ipar nemzetközi élvonalától. Ipari robotokat még csak elvétve alkalmaznak. Az iparban alkalmazott licencek száma nőtt, de az ezek alapján gyártott termékek aránya csupán 5%. Az ipar nemzetközi termelési együttműködéseinek száma az utóbbi években jelentősen nőtt, de szerepük a termelés bővülésében még szerény.

Az ipari munka termelékenysége 1980–1984 között a termelést meghaladóan, évi átlagban 4%-kal, az egy munkaórára jutó termelés pedig évente 6%-kal nőtt. Az iparban foglalkoztatottak száma több mint 100 000 fővel csökkent. A létszám azokban az ágazatokban mérséklődött nagyobb mértékben, ahol a termelés is visszaesett vagy stagnált. 1983 második félévétől a létszámcsökkenés lelassult.

Az 1981–1984. években 267 milliárd forint értékű ipari beruházást helyeztek üzembe. Az ipar állóeszköz-állományának növekedése ugyan az utóbbi években lassult, azonban így is gyorsabb volt, mint a termelésé. A kitermelőipar (bányászat, villamosenergia-ipar) állóeszköz-állománya nagymértékben bővült. Az állóeszközök kihasználtsá-

ga romlott. A gépek naptári időalapjának 52%-át, a munkarend szerinti időalapjának 74%-át használják ki. Az ipar gépállományának több mint fele hétévesnél idősebb. Automatizáltsági szintje kismértékben – a kohászatban és az élelmiszeriparban jelentősen – emelkedett. Az újonnan üzembe helyezett, magas műszaki színvonalú létesítmények kapacitáskihasználása elmaradt az ipari átlagtól, jövedelmezősége viszont az ipari átlagnál kedvezőbb volt. Az új létesítmények egyötöde azonban még a beruházás befejezése után 1–2 évvel is veszteségesen működött.

A fajlagos energia- és anyagfelhasználás – főként a feldolgozó iparban és a kohászatban – csökkent. Az anyagellátás összességében kielégítő volt, az időnként és helyenként jelentkező problémák lényeges termelési zavarokat nem okoztak.

Az építőipar

A beruházások csökkenése – az éves tervek előirányzatainak megfelelően – az építési igények mérséklődésével járt. Az utóbbi négy évben a kivitelező építőipari szervezetek teljesítménye 19%-kal csökkent. A nem építőipari szervezetek termelése is mérséklődött, a magánépítkezések volumene azonban nőtt. Ennek következtében az országos építési-szerelési tevékenység mintegy 8%-kal maradt el az 1980. évitől. Az exportvállalkozásokon végzett építési-szerelési tevékenység bővült, az összes építés 3–4%-át tette ki.

Az építési-szerelési tevékenységben foglalkoztatottak száma a kivitelező építőiparban és a nem építőipari szervezeteknél a termelés alakulásának megfelelően csökkent, a magánépítkezéseken nőtt. A kapacitások kihasználása elsősorban a nagy beruházási munkákra felkészült, illetőleg szakosított szervezeteknél (pl. paneles lakásépítésre specializált vállalatoknál) mérséklődött. A munkaerő átcsoportosulása ugyanakkor a kisebb építési – mindenekelőtt a fenntartási – igények kielégítését segítette. A fenntartási munkák aránya a kivitelező építőiparban is emelkedett (az 1980. évi 18%-ról 1984-re 22%-ra). Nem sikerült érzékelhetően javítani az építési tevékenység minőségét, a kapacitások keresletének és kínálatának szerkezeti és területi összhangját, a munkafegyelmet, és rövidíteni a kivitelezés időtartamát.

Az építőanyag-ipar növelte termelését, korszerűsítette termékválasztékát. A magánerős lakásépítések anyagellátásában azonban je-

lentős a kielégítetlen kereslet, s gondot okoz a nagymértékű áremelkedés.

Az országos építési-szerelési tevékenység alakulása és megoszlása

	Az építési-szerelési tevékenység		
	volumene 1984-ben az 1980. évi %-ában	megoszlása (%)	
		1980	1984
Kivitelező építőipar	81,1	58,3	50,2
Nem építőipari szervezetek	97,7	28,3	29,5
Magánépítkezések	123,3	13,4	20,3
Országos építőipar összesen	92,1	100,0	100,0

A mezőgazdaság és erdőgazdálkodás

A hatodik ötéves terv első négy évében a mezőgazdasági termékek termelése számottevően nőtt, 12,4%-kal haladta meg az 1976-1980. évek átlagos termését. Ezen belül a növénytermesztés 11,6%-kal, az állattenyésztés 13,1%-kal bővült. A növénytermesztés fejlődése – az időjárási hatások miatt – nem volt egyenletes: az 1982. évi jó termés után 1983-ban az aszály következtében csökkent a termelés, 1984-ben viszont 4%-kal volt nagyobb az előző évinél. A ráfordítások növekedési üteme az 1970-es évekhez képest mérséklődött, és már nem haladta meg a termelését.

A termelés növekményének nagyobbik része a külgazdasági egyensúlyi helyzet javítását szolgálta. Az utóbbi négy évben a mezőgazdaság áruértékesítése 12%-kal, a lakosság élelmiszer-vásárlása 3%-kal, a mezőgazdasági és az élelmiszeripari termékek exportja 36%-kal nőtt.

A mezőgazdasági termékek 65%-át nagyüzemekben, 35%-át háztáji és kisegítő gazdaságokban állították elő. A nagyüzemek és az áfészek, valamint a kistermelők közötti szorosabb együttműködés, a szocialista szervezetek anyagi-műszaki, termelésszervezési segítsége, továbbá a mezőgazdasági szakcsoportok tevékenysége eredményeképpen a kistermelés aránya a termelésben némileg emelkedett.

A mezőgazdasági nagyüzemek az alaptevékenységük mellett növekvő mértékben foglalkoznak ipari, építőipari, szolgáltató tevékenység-

gel. A nem mezőgazdasági jellegű termelés az 1981–1983. években másfélszeresére bővült, aránya az üzemek árbevételében az 1980. évi 31 %-ról 38 %-ra emelkedett. Ez a tendencia 1984-ben megállt.

A gabonafélék és a kapásnövények hozamai gyorsan emelkedtek: az 1981–1984. évek átlagában 15–25 %-kal nagyobbak, mint a megelőző öt évben voltak. Gabonatermesztésben hazánk a hektáronkénti 4,6 tonnás búza- és a 6 tonna feletti kukoricahozamokkal a világon a legjobb teljesítményt elérő országok közé tartozik. A gabona össztermelése az utóbbi négy év átlagában a vetésterület csökkenése ellenére több mint másfél millió tonnával (13 %-kal) haladta meg az ötödik ötéves terv átlagát. Eredményesen fejlődött az ipari növények termelése, elsősorban a napraforgóé, a zöldségféléké viszont visszaesett.

A főbb növények termesztése az 1981–1984. évek átlagában

	Összes termelés		Hozamok	
	millió tonna	az 1976–1980. évi átlag %-ában	t/ha	az 1976–1980. évi átlag %-ában
Gabonafélék	14,3	113	5,0	117
Ebből				
búza	5,9	114	4,6	113
kukorica	7,0	110	6,1	125
Cukorrépa	4,6	114	39,1	116
Napraforgó	0,6	199	2,0	123
Burgonya	1,5	94	18,1	128
Szőlő	0,9	105	5,7	124

Az állattenyésztésben a legdinamikusabban a sertéstenyésztés fejlődött. A sertésállomány az utóbbi négy évben 900 000-rel nőtt és 1984 végén 9,2 millió darab volt. Ugyanebben az időszakban a sertéshústermelés 22 %-kal lett nagyobb. A szarvasmarha-állomány 1981 óta kismértékben csökkent. A tejtermelés – a hozamok 20 %-os emelkedése következtében – nőtt. A baromfiállomány növekedése 1983-ban – a kedvezőtlen külpiaci értékesítési lehetőségek miatt – megtorpant, de a baromfihús és a tojás termelése tovább bővült, az utóbbi 1984-ben kissé visszaesett. A takarmánygazdálkodás fokozatosan javul, színvonala azonban továbbra sem kielégítő.

A főbb állati termékek termelése

	1976–1980.	1981–1984.
	évek átlaga	
Vágóállat összesen millió tonna	2,0	2,2
Ebből		
sertés	1,1	1,3
baromfi	0,4	0,5
Tej, milliárd liter	2,2	2,7
Tojás, milliárd darab	4,5	4,4
Gyapjú, 1000 tonna	10,6	12,5

Korszerűsödött és bővült a mezőgazdaság anyagi-műszaki és biológiai alapja. Fokozódott a gépesítés, előtérbe került a nagy teljesítményű, korszerű gépek alkalmazása. Nőtt a műtrágya-, a szervestrágya-, valamint a növényvédőszer-felhasználás. A korábbinál nagyobb figyelmet fordítanak a felhasználás hatékonyságára. Kismértékben javult a talajerő-gazdálkodás, évente mintegy 40 000 hektár termőföldet javítottak meg. A szigorúbb földvédelmi rendelkezések hatására a mezőgazdaságilag művelt terület csökkenése lelassult, az 1975–1980. évek átlagában évi 30 000 hektár, az 1980–1984. évek átlagában pedig csak 11 000 hektár. A parlagterület a korábbi évek 23 000 hektáros átlagával szemben napjainkban már nem éri el a 10 000 hektárt.

A szocialista mezőgazdasági nagyüzemek sorában 1984 végén 1279 termelőszövetkezet és 128 állami gazdaság, 62 mezőgazdasági szakszövetkezet és 16 halászati termelőszövetkezet működött. A kialakult üzemi méretek a mezőgazdasági szervezetek többségében elősegítették az anyagi-műszaki fejlődést. A nagyüzemek törekedtek az adottságok jobb kihasználására, a piaci feltételekhez való rugalmas alkalmazkodásra. A mezőgazdasági nagyüzemek egyharmada kedvezőtlen körülmények között gazdálkodik. Ezek jövedelemtermelő és alkalmazkodóképessége kisebb, fejlődésük lassúbb. Tovább növekedett a termelőszövetkezetek, állami gazdaságok és vállalatok működési, gazdálkodási önállósága és érdekeltsége a termelés növelésében, gazdálkodásuk javításában. Fokozódott a nagyüzemek közötti együttműködés. Jelenleg 51 szövetkezeti társulás működik. Négy agáripari egyesülés folytat eredményes tevékenységet, jól illeszkedve a mezőgazdasági együttműködés rendszerébe.

A növénytermesztésben és az állattenyésztésben meghatározóvá

vált az iparszerű termelési rendszerek szerepe. A mezőgazdaság eredményeihez hozzájárult az is, hogy nőtt a felső- és középfokú végzettségű szakemberek száma és a dolgozók szakképzettsége.

Az erdő- és fagazdaságok javuló színvonalon elégítették ki a lakosság és a feldolgozó ipar igényeit. A kitermelt fa mennyisége az utóbbi négy évben 5%-kal nőtt, és egyre nagyobb részét ipari célokra használják fel. A korábbiaknál lassúbb ütemben folytatódott az új erdők telepítése. Az erdőterület és az élőfaállomány gyarapodott. Az ország területének 17,6%-át borítja erdő.

A közlekedés és hírközlés

A közlekedés áruszállítási teljesítményei a korábbi évek határozottan növekvő tendenciájával szemben az elmúlt négy év során a gazdasági növekedés lassúbb üteme mellett csak kismértékben bővültek, sőt egyes években (1982-ben és 1983-ban) csökkentek. A vasút és a folyami hajózás teljesítménye 1984-ben 4–6%-kal volt kevesebb, mint 1980-ban, viszont 6–9%-kal nőtt a vezetékes szállítás, a közúti fuvarozás és közel 30%-kal a tengerhajózás áruszállítási teljesítménye az 1980. évhez képest.

A fuvarigényeket – részben a termelés ütemtelensége miatt – a közlekedési vállalatok nem mindig tudták időben kielégíteni.

A távolsági személyszállítás teljesítményei 1980 és 1984 között 8–9%-kal csökkentek, részben a közlekedési tarifák emelése, részben az egyéni közlekedés, a motorizáció fejlődése következtében. A helyi személyszállítás teljesítményei azonban folyamatosan, négy év alatt 7–8%-kal növekedtek.

Folytatódott a vasút-villamosítás és pálya-korszerűsítés, új autópálya-szakaszokat adtak át, bővült a metróhálózat, befejeződött az Árpád híd átépítése és a kapcsolódó kiemelt közlekedési beruházás. Fejlődött a légi közlekedés, folyamatban van infrastrukturális feltételeinek lényeges javítása. Mérsékelt ütemben bővült a közhasználatú közlekedés járműállománya, a korszerűsödés üteme lelassult, a pótlási igények felhalmozódtak. A személygépkocsik száma az elmúlt négy évben 331 000 darabbal gyarapodott, 1984 végén elérte az 1 334 000-et.

A postai küldeményforgalom mérsékelten, a távbeszélő-forgalom dinamikusan nőtt. A bekapcsolt távbeszélő fő- és mellékállomások száma több mint 170 000-rel, közel 14%-kal növekedett. A 100 lakosra

jutó telefonok száma (közületi telefonnal együtt) 11,8-ről 13,5-re nőtt. Jelenleg 724 településünk és 49 ország (28 európai és 21 Európán kívüli) előfizetői érhetők el távhívással. A távbeszélő-hálózat fejlesztése azonban a szükségletektől lényegesen elmarad. A telefonra várakozók száma tovább növekedett, 1984 végén meghaladta a 430 000-et. Fejlődik a rádió- és televízióműsorok adóhálózata, javultak a vételi lehetőségek.

A vízgazdálkodás

A vízgazdálkodás az ország vízszükségletét – az egyes területeken előforduló időszakos feszültségektől eltekintve – kielégítette. A vízigények növekedése mérséklődött, ugyanakkor nőttek a vizek minőségével szembeni követelmények.

Az utóbbi négy évben mintegy 860 000 m^3-rel nőtt a közüzemi vízművek napi kapacitása. Az ipari nagyfogyasztók vízhasználatának növekedési üteme lelassult, a lakossági vízfogyasztás továbbra is dinamikusan emelkedett.

1980 és 1984 között 406 000 lakást kapcsoltak be a közműves vízellátásba, számuk megközelíti a 2 400 000-et. Mintegy 610 kistelepülés közegészségügyi szempontból megfelelő minőségű vízellátása még ma sincs megoldva.

A szennyvízelvezetés és -tisztítás – a korábbi dinamikusabb fejlődés ellenére – nem tartott lépést a vízellátás bővülésével, és nem elégíti ki a szükségleteket. A közüzemi szennyvíztisztítók napi kapacitása mintegy 290 000 m^3-rel növekedett. Az elvezetett szennyvíznek mintegy kétötödét tisztítják.

A mezőgazdasági vízgazdálkodás a talajvíz-háztartás szabályozásával a nagyüzemi termelést megfelelően segítette. A kiépített öntöző főművek kihasználtsága azonban alacsony.

Fejlődött az árvízvédelem, közel 100 kilométerrel növekedett az előírt méretre kiépített töltések hossza. (Az árvízvédelem jelentőségét mutatja, hogy az újratermelhető nemzeti vagyon mintegy 25%-a az árvízveszélytől megóvott területen található, és itt él a lakosság egyharmada.)

2. TERÜLETFEJLESZTÉS

A termelőerők területi elhelyezkedése valamivel arányosabbá vált, de a beruházásokra fordítható javak szűkössége miatt jelentősebb, a területi arányokat érintő változások nem következtek be.

Az ipar főleg a meglevő területi bázisokon fejlődött tovább, új nagyberuházásokat elsősorban az energia- és alapanyagiparban valósítottak meg. A vidéki ipari üzemek részaránya az ipari termelésben tovább növekedett. A vállalati szervezeti rendszer korszerűsítése elősegítette a vidéki üzemek, telephelyek gazdasági önállóságának növekedését, környezetükhöz való kötődésük erősítését. A mezőgazdasági nagyüzemek és az élelmiszeripar szerepe a terület- és településfejlesztésben tovább erősödött, nagyobb mértékben járult hozzá az egyes területek gazdasági fejlődéséhez, valamint a területenként eltérő lakossági jövedelmek és életkörülmények különbségének mérsékléséhez. Elsősorban a kedvező természeti adottságú, valamint az előnyös ipari és infrastrukturális hátterű térségek gazdaságai fejlődtek dinamikusan.

A népesség életszínvonalában és életkörülményeiben a területi különbségek mérséklődtek. A városok és a falvak ellátottsági színvonala mindenekelőtt az alapellátásban közeledett egymáshoz. Ebben szerepet játszott a mezőgazdasági üzemek és a falusi lakosság anyagi erőforrásainak fokozott bevonása is.

A lakásellátottság – a fennmaradt feszültségek mellett – tovább javult, az új lakások kétharmada a városokban épült fel. A falvak döntő többségében megszűnt a mennyiségi lakáshiány. A közművesítésben elsősorban a víz- és a gázellátás fejlesztése került előtérbe. A közműves vízellátásban részesülő lakosság aránya 1980 óta 75%-ról 83%-ra növekedett, főleg a korábban kevésbé ellátott településeken. A kiskereskedelmi hálózat alapterülete 10%-kal bővült. A kulturális, oktatási és egészségügyi ellátás területi különbségei is csökkentek, de még ma is szerepet játszanak a társadalmi egyenlőtlenségekben.

Településrendszerünk átalakulását a városok általános, a falvak differenciált fejlődése jellemezte. A városok száma 96-ról (a fővárost is számítva) 109-re emelkedett. Az átlagosnál gyorsabban fejlődtek a megyeszékhelyek, az üdülőterületek és az iparosodott területek városai. Ugyanakkor a városi lakosság növekedése lelassult. A falusi települések közül elsősorban a nagyobb, városiasodó falvak, illetve a ked-

vező természeti és gazdasági adottságokkal rendelkező kisebb települések fejlődése gyorsult fel. Kedvezőtlen viszont a több mint 800 (500 lakosnál kisebb lélekszámú) törpefalu helyzete, ahol a népesség 2,4%-a él. A külterületi népesség helyzete javult, de továbbra sem megfelelő a tanyákon élő idős korúak ellátása, szociális gondozása.

3. A NEMZETKÖZI GAZDASÁGI KAPCSOLATOK

A XII. kongresszus határozatának megfelelően – a tovább romló külső feltételek ellenére – fokoztuk részvételünket a nemzetközi munkamegosztásban, szélesítettük külgazdasági kapcsolatainkat. Magyarország – amely a nemzetközi gazdasági kapcsolatokra nagymértékben rá van utalva – napjainkban a világ 143 országába exportál és 103 országból importál.

Az export volumene 1984-ben 28%-kal haladta meg az 1980. évi szintet, az import 40%-os növekedése mellett.

Külkereskedelmi forgalmunk nagyobb hányadát (53%-át) a szocialista országokkal, ennek több mint a felét a Szovjetunióval bonyolítottuk le.

Gazdasági együttműködésünk a szocialista országokkal tovább bővült. A szocialista országokkal folytatott külkereskedelemben az export volumene az utóbbi négy évben 24%-kal, az importé 3%-kal nőtt. Kapcsolatainkban meghatározó szerepet játszanak a KGST tagországai. Továbbra is a KGST-tagországokból, elsősorban a Szovjetunióból szerezzük be a népgazdaság számára szükséges fűtő- és nyersanyag döntő hányadát, valamint egyes nagy fontosságú gépi beruházási javakat. Ugyanakkor gazdasági adottságainknak, termelési szerkezetünknek megfelelően ezekbe az országokba irányul a gép-, a fogyasztásiiparcikk- és az élelmiszerexportunk nagy része.

Hazánk a KGST-ben vállalt kötelezettségeinek eleget tett. Adottságainknak és anyagi lehetőségeinknek megfelelően változatlanul részt veszünk a nyersanyag-kitermelő kapacitások bővítésében, főleg a Szovjetunió területén. A KGST-együttműködés eredményeként kerül sor például a népgazdaság energiaellátásában nagy szerepet játszó Paksi Atomerőmű üzembe helyezésére, a Testvériség gázvezeték újabb szakaszának átadására, vaskohászatunk korszerűsítésére. Az együttműködés jelentősen hozzájárult a közútijármű-ipar, a számítástechnika fejlesztéséhez.

A szakosítási és kooperációs megállapodások alapján lebonyolított külkereskedelemi forgalom az utóbbi négy évben másfélszeresére bővült. Napjainkban a KGST-országokba irányuló magyar export csaknem egyharmada, ezen belül a gép- és vegyipari export közel fele szakosított és kooperációs termék. Az utóbbi években a mikroelektronika területén is kiszélesedett a szakosítás és a kooperáció. Továbbra is aktívan kezdeményezzük a különböző hosszú távú célprogramok kidolgozását és végrehajtását, új együttműködési megállapodások megkötését.

A külkereskedelmi forgalom volumenének alakulása
(az 1984. évi az 1980. évi %-ában)

	Kivitel	Behozatal
Szocialista országok	124	103
Fejlődő országok	145	158
Fejlett tőkés országok	132	96
Összesen	128	104

A fejlett tőkés országokba irányuló export volumene – a nehéz értékesítési feltételek, az esetenkénti diszkrimináció ellenére – az import csökkenése mellett bővült. Ezekre az országokra jut külkereskedelmi forgalmunk egyharmada.

A fejlődő országokkal folytatott külkereskedelmi forgalmunk dinamikusan, az átlagot meghaladó ütemben bővült, és ma már ezzel az országcsoporttal bonyolítjuk le a forgalom 11–12%-át (az 1980. évi 9% helyett). A nyersanyagok és a mezőgazdasági termékek mellett jelentősen bővült a lakosság ellátását szolgáló fogyasztási cikkek behozatala. Bővültek a kölcsönös érdekeken alapuló, hosszabb távú, kooperációs kapcsolatok. Lehetőségeinkhez igazodva egyes fejlődő országoknak gazdasági segélyt nyújtottunk. Részt vállalunk a fejlődő országok szakemberképzésében, műszaki-tudományos fejlődésük előmozdításában.

Exportunkban még mindig jelentős a kevésbé versenyképes, az alacsony feldolgozottságú termékek aránya. A nemzetközi munkamegosztásban való hatékonyabb részvételünk megalapozása, a műszaki színvonal emelése érdekében bővítettük a vállalatok közötti tartósabb termelési együttműködést szolgáló kooperációs kapcsolatokat.

A népgazdaság külső egyensúlyi helyzetének javítása, külgazdasági kapcsolataink fejlesztése és ezzel összhangban nemzetközi pénzügyi tevékenységünk élénkítése érdekében csatlakoztunk az ENSZ szakosított pénzügyi szervezeteihez: a Nemzetközi Valutaalaphoz, valamint a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankhoz. Csatlakozásunk nemzetközi fizetőképességünk megőrzéséhez, exportunk növeléséhez egyaránt hozzájárult.

VI. ÉLETSZÍNVONAL, SZOCIÁLPOLITIKA

A lakosság életszínvonala – a társadalom egészét tekintve – alapvetően a XII. kongresszuson meghatározott életszínvonal-politikai céloknak megfelelően alakult. A lakosság reáljövedelme és fogyasztása várhatóan a hatodik ötéves tervben előirányzott vagy azt megközelítő mértékben emelkedik. Javulnak a lakosság életkörülményei, a tervezetthez közelállóan megvalósulnak az ellátás javítását szolgáló kiemelt programok.

Eredményeink értékét növeli, hogy azokat romló, a vártnál nehezebb külső gazdasági körülmények közepette értük el. Az ország nemzetközi fizetőképességének megőrzése a külgazdasági egyensúlyi helyzet olyan mértékű javítását igényelte, amely a nemzeti jövedelem belföldi felhasználásának csökkentését, szigorú és következetes elosztási politika megvalósítását tette szükségessé.

1. JÖVEDELEM ÉS FOGYASZTÁS

A foglalkoztatáspolitika

A teljes foglalkoztatottság – ami a létbiztonság alapvető feltétele – változatlanul érvényesült. A XII. kongresszus határozata alapján több, a munkaerő-gazdálkodás hatékonyságát és a munkakörülményeket javító kormányzati intézkedést hoztak. Mindenütt áttértek az ötnapos munkahétre. Az iparban, az építőiparban és az államigazgatásban lényegében befejeződött a 40 órás munkahét bevezetése. (A mezőgazdaságban – az ágazati sajátosságokat figyelembe véve – a nagyüzemek önkormányzati jogkörben állapítják meg a munkaidőt.) A fizetett szabadság alsó határa 15 napra emelkedett, ami elsősorban

a fiatal munkavállalókat érintette kedvezően. A munkaidő-csökkenést a vállalatok szervezési intézkedésekkel, a munkaidő ésszerűbb kihasználásával ellensúlyozták. Bővült a nyugdíj folyósítása melletti munkavégzés időkerete, lehetőség nyílt a gyermekgondozási szabadságon levők részmunkaidős foglalkoztatására. A szabad időben végezhető keresőtevékenység lehetőségeit a mellékfoglalkozások vállalásának könnyítése és a különböző kisvállalkozási formák megjelenése, elterjedése is bővítette.

Jövedelem-, bér-, áralakulás

A lakosság összes jövedelme (a munkajövedelmek, valamint a nyugdíjak, társadalmi juttatások együtt) az elmúlt négy évben mintegy 37%-kal nőtt, és 1984-ben 632 milliárd forintot tett ki. Az egy lakosra jutó évi összes jövedelem mintegy 59 000 forint volt. A fogyasztói árak 30%-kal emelkedtek, így a lakosság egy főre jutó reáljövedelme átlagosan négy év alatt 5,8%-kal nőtt. (A hatodik ötéves terv 6–7%-os reáljövedelem-növekedést irányzott elő.) A társadalom egyes csoportjainak reáljövedelme csökkent.

A jövedelmeken belül a munkajövedelmek – amelyek a lakosság összes jövedelmének kétharmadát adják – reálértéken kismértékben, mintegy 2%-kal, a nyugdíjak, társadalmi juttatások összességükben 11,7%-kal nőttek. A munkajövedelmek közül a munkások és alkalmazottak reálbére, valamint a termelőszövetkezeti dolgozók reálkeresete mintegy 6%-kal csökkent. A háztáji, kisegítő és egyéni gazdaságokból származó jövedelmek reálértéke ugyancsak némileg mérséklődött. A vállalati és magángazdasági munkaközösségekből, az egyéb magántevékenységekből, valamint az ipari szolgáltató szakcsoportokból származó jövedelmek nőttek, arányuk a munkajövedelmeken belül mintegy 10%-ot tesz ki.

Az egy munkásra és alkalmazottra jutó havi átlagkereset 1984-ben meghaladta az 5500 forintot. Az átlagbérek és -keresetek az egyes ágazatokban, a fizikai és a nem fizikai munkakörökben kis eltéréssel növekedtek. A gazdasági szabályozásban történt változások hatására valamelyest nőtt a bérek és keresetek ösztönző szerepe. Az egyéni bérek és keresetek, valamint a teljesítmények mennyisége és minősége közötti kapcsolat valamelyest erősödött.

A fogyasztói árak összességükben a hatodik ötéves tervben elő-

irányzottnál nagyobb mértékben emelkedtek. Az árszínvonalra egyaránt hatottak a központi árintézkedések és a vállalati árváltoztatások, az importárak, valamint az idényjellegű élelmiszerek árának emelkedése. A legnagyobb mértékében a lakásvásárlás és -építés, a vendéglátás, valamint a szolgáltatások árai emelkedtek. Az áremelések javították – többek között – a belföldi kereslet-kínálat egyensúlyát, befolyásolták a fogyasztási szerkezetet, a külgazdasági egyensúlyi helyzetet, erősítették viszont a bérezésben a nivellálási törekvéseket.

Az alapvető társadalmi rétegek jövedelemszintje közeledett egymáshoz. A munkásosztály és a parasztság egy főre jutó átlagos jövedelme – az 1982. évi felmérés szerint – lényegében azonos. A szövetkezeti parasztságnak a közösből származó átlagkeresete alacsonyabb a munkásokénál, amit a kiegészítő gazdaságban szerzett jövedelmek kiegyenlítenek. Az új gazdálkodási formák megjelenése a lakosság családonkénti, személyenkénti jövedelmeit valamelyest differenciálta. Az aktív keresős családok egy főre jutó jövedelmének különbsége mindenekelőtt a kereső-eltartott arány, valamint a nem szervezett jövedelem-átcsoportosítások következménye. Elsősorban azoknak a családoknak romlott az életszínvonala, ahol több az eltartott, illetve a bér – mint fő jövedelmi forrás – nem tartott lépést a fogyasztói árak emelkedésével.

Nyugdíjak, társadalmi juttatások

A nyugdíjak, társadalmi juttatások összességükben a munkajövedelmeknél gyorsabban növekedtek, arányuk a lakosság jövedelmében 1984-ben 33–34% volt. A nyugdíjak és társadalmi juttatások összege az 1980. évi 148 milliárd forintról 1984-re 212 milliárd forintra emelkedett. A társadalmi juttatások nagyobb hányada pénzbeli.

A gyermekekkel kapcsolatos juttatások közül a családi pótlék az 1980. évi 13,6 milliárd forintról 1984-ben 19,4 milliárd forintra növekedett, erre a célra használtuk fel a nemzeti jövedelem 2,4%-át. 1983. július 1-től valamennyi egygyermekes család, gyermeke 6 éves koráig a korábbi 130 forint jövedelempótlék helyett havi 300 forint családi pótlékban részesül. A kétgyermekes családok gyermekenkénti családi pótléka havi 490 forintról 600 forintra emelkedett. 1984. januártól – a központi áremelkedések ellentételezéseként – a családi pótlék gyermekenkénti további 70 forinttal nőtt. Családi pótlékban

1984-ben 2 310 000 – a négy évvel korábbinál 215 000-rel több – gyermek részesült. A gyermekgondozási segélyt a jogosult nőknek továbbra is mintegy 80–83%-a veszi igénybe. A családi pótlék reálértéke kismértékben meghaladta az 1980. évit, a gyermekgondozási segélyé viszont elmaradt attól. A bölcsődei helyek száma az 1980. évi 65 000-ről 1984 végéig csaknem 70 000-re emelkedett. A gyermekekkel kapcsolatos összes családi kiadások (élelmezés, ruházkodás) mintegy egyharmadát az állam viseli.

Nyugdíjak, társadalmi juttatások (milliárd Ft)

	1980	1984
Pénzbeli társadalmi jövedelem	87,0	125,4
Ebből		
nyugdíj	56,0	84,1
családi pótlék	13,6	19,4
gyermekgondozási segély	3,9	3,4
táppénz	8,5	11,3
ösztöndíj, egyéb segély	5,0	7,2
Természetbeni juttatások	60,7	86,4
Ebből		
egészségügyi	18,2	26,0
oktatási, óvodai	25,3	36,5
Nyugdíjak, társadalmi juttatások összesen	147,7	211,8

A pénzbeli társadalmi jövedelemben meghatározó jelentősége van a nyugdíjnak. Nyugdíjakra 1984-ben 84 milliárd forintot fizettek ki, ami a nemzeti jövedelem 10,5%-a. A nyugdíjasok és járadékosok száma 1985 elején megközelítette a 2,3 millió főt. (47%-uk saját jogú, 9%-uk származékos – özvegyi stb. – munkás-alkalmazotti nyugdíjat, 20%-uk mezőgazdasági termelőszövetkezeti vagy szakszövetkezeti nyugdíjat, 6%-uk mezőgazdasági termelőszövetkezeti vagy szakszövetkezeti járadékot, 3%-uk kisipari szövetkezeti nyugdíjat kap, 15%-uk egyéb jogcímen részesül nyugellátásban.) A részükre kifizetett összeg havi átlaga az 1980. évi 2267 forintról 1984-ben 3110 forintra emelkedett. Az 1984-ben megállapított nyugdíjak átlaga a munkásoknál és az alkalmazottaknál 4095 forint volt. A nyugdíjak átlagos összege a munkás-alkalmazotti átlagkereseteket meghaladóan emelkedett. Ennek következtében az átlagos nyugdíjak az átlagkeresetek-

nek 1980-ban 51%-át, 1984-ben 56%-át érték el. A nyugdíjak átlagos összege elsősorban azért növekedett, mert a nyugdíjasok és járadékosok összetétele rendszeresen változik. A nyugdíjasok anyagi helyzetében nagy különbségek tapasztalhatók: a havi nyugellátás összege a nyugdíjasok 17%-ánál 1984-ben nem érte el a 2000 forintot, 14%-ánál a 4000 forintot meghaladta. A legalacsonyabb (2000 forint alatti) nyugdíjak reálértéke – az évi automatikus nyugdíjemelések és az áremelésekhez kapcsolódó intézkedések hatására – emelkedett, az átlagos és annál magasabb nyugdíjaké viszont csökkent.

A nyugdíj a nyugdíjasok összes jövedelmének a háromnegyede. A nyugdíjasok egyötöde (430 000 fő) alkalmazásban áll. Az ebből származó kereset a nyugdíjasok összes jövedelmének mintegy 6%-át teszi ki. A nyugdíjas-háztartások több mint 60%-ának ház körüli kertből, háztáji és egyéni gazdaságból származó jövedelme is van, ami az összes jövedelem kb. 16%-a. Részfoglalkozásból, a kisgazdaságból elsősorban azoknak a kevésbé idős nyugdíjasoknak van lehetőségük jövedelmük kiegészítésére, akiknek többnyire a nyugdíjuk is magasabb.

Az egyedül élő, önmagukról gondoskodó nyugdíjasok száma mintegy 430 000 fő. A nyugdíjasok mintegy 60%-a rendszeres egészségügyi ellátásra szorul. Az önmagukat ellátni nem tudó, részlegesen mozgásképes vagy ágyhoz kötött nyugdíjasok aránya különösen az idősebb korosztályokban magas. Az idős korúak szociális gondozása 1980-ban 89 000, 1984 végén 100 000 főre terjedt ki.

A természetbeni társadalmi juttatások szerepe a lakosság jövedelmében valamelyest nőtt. Egyharmad részük az egészségügyi és szociális ellátást, 40%-uk az oktatást, a többi a kulturális, a sport- és az üdülési célokat szolgálta.

A vállalatok és szövetkezetek az utóbbi négy évben mintegy 35 milliárd forintot fordítottak dolgozóik életkörülményeinek javítására.

A lakosság fogyasztása, áruellátása

A lakosság jövedelemfelhasználásában némileg nőtt a pénzmegtakarítás és a lakásépítésre fordított hányad, és mérséklődött a fogyasztásra jutó rész. Így a lakosság egy főre jutó fogyasztása az utóbbi négy évben megközelítően 6%-kal növekedett. (A hatodik ötéves terv a fogyasztás 7–9%-os emelkedésével számolt.)

Az élelmiszer-fogyasztás az összes fogyasztást megközelítő mértékben emelkedett. Szerkezete korszerűbbé vált, növekedett a hús, a tej és tejtermékek, illetve kismértékben a gyümölcs fogyasztása, ugyanakkor csökkent a lisztből készült áruké. Továbbra is magas – nem csökken – a zsiradékok fogyasztása. Az egy lakosra jutó hús- és halfogyasztás az 1980. évi 74 kg-ról 1984-ig 78 kg-ra, a tej- és tejtermékfogyasztás pedig 166 kg-ról 185 kg-ra emelkedett. Az élvezeti cikkek fogyasztása – a korábbi tendenciától eltérően – az átlagosnál jóval kisebb mértékben nőtt.

A ruházati cikkek vásárlása kissé mérséklődött, aránya az összes fogyasztáson belül csökkent. A fűtőanyagok és a háztartási energiafelhasználás korábbi gyors növekedése mérséklődött. A személygépkocsi-vásárlásokat az importlehetőségek korlátozták. A lakosság tulajdonában levő személygépkocsik száma 1984 végén 34%-kal volt több mint 1980-ban. A többi tartós fogyasztási cikk egy főre jutó vásárlása az utóbbi négy év alatt 17%-kal emelkedett. A legtöbb háztartás ma már a tartós fogyasztási javak széles körével rendelkezik. A magasabb fogyasztói igényeket kielégítő készülékek elterjedése folytatódott, a színes televízió, az automata mosógép, a mélyhűtő és egyes híradástechnikai készülékek vásárlása dinamikusan emelkedik, de a kereslet még mindig meghaladja a kínálatot, egyes termékekből átmeneti hiány tapasztalható.

A tartós fogyasztási cikkek száz háztartásra jutó állománya (darab)

	1980 végén	1984 végén
Hűtőszekrény	87	101
Mosógép	91	96
Porszívó	76	84
Személygépkocsi	26	34
Rádió	142	157
Televízió	99	108

A lakossági vásárlóerő és a fogyasztói árualapok egyensúlyát – a nehezebb külgazdasági feltételek ellenére – alapvetően sikerült megőrizni. A növekvő fogyasztói igények és a differenciálódó kereslet kielégítése azonban csak részben valósult meg. Törekvéseink ellenére még mindig kevés az olcsóbb termék. Az élelmiszer-ellátás zavartalan, magas színvonalú volt, az áruválaszték bővült, korszerűsödött. Az

iparcikkellátás színvonala azonban évenként és árucsoportonként változott.

Tovább korszerűsödött, bővült a kereskedelem, a vendéglátás és a közétkeztetés hálózata. Az új üzemelési formák általában javították a vásárlási körülményeket, emelték a szolgáltatások színvonalát.

2. ÉLETKÖRÜLMÉNYEK

Lakásépítés, lakásgazdálkodás

Az utóbbi négy évben a XII. kongresszus határozatában és az ötéves népgazdasági tervben elfogadott célokkal összhangban 297 000 lakás épült. Emellett az 1981–1984. években több mint 100 000 tanácsi kezelésben levő lakást felújítottak, közel 90 000 lakást korszerűsítettek. A lakásellátás javult. 1985 elején a lakások száma elérte a 3,8 milliót. A 100 lakásra jutó lakosok száma az 1980. évi 302-ről 278-ra, a 100 szobára jutó lakosok száma pedig 152-ről 135-re csökkent. Mérséklődött a kielégítetlen lakásigény, bár Budapesten és egyes nagyvárosokban még mindig számottevő, és az egyik legnagyobb szociális probléma.

Javult a lakások minősége, felszereltsége. Az utóbbi négy évben épített minden 100 lakás közül mindössze 5 egyszobás, ugyanakkor 50 három- vagy több szobás. Ennek következtében a lakásállomány összetétele fokozatosan a több lakószobás lakások irányába tolódott el. Jelenleg a lakások fele kétszobás, több mint egynegyede pedig háromvagy több szobás. Az utóbbi években épített lakások átlagos alapterülete nőtt, 1984-ben elérte a 78 m^2-t. Az állami erőből épített lakások átlagos alapterülete 54 m^2 maradt, a magánépítéssel megvalósult lakásoké viszont 76 m^2-ről 82 m^2-re nőtt. Kedvezőtlen viszont, hogy a lakásépítés költségei növekedtek. Az utóbbi négy évben az 1 m^2-re jutó nettó építési költség – a megépült lakások összességét tekintve – másfélszeresére emelkedett.

Az utóbbi években megváltoztak a lakáshoz jutás és a lakásfenntartás pénzügyi feltételei. A költségvetésből finanszírozott állami lakásépítés mennyisége csökkent (1980-ban 30 000, 1984-ben 10 000). Előtérbe került a személyi tulajdonú lakásépítés (1980-ban az összes megépült lakás 65%-a, 1984-ben 86%-a személyi tulajdonú). Ennek ösztönzésére és támogatására nőttek a kedvezményes kamatfeltételekkel,

hosszú lejáratra igénybe vehető hitelek, bővült a szociálpolitikai támogatásban részesíthetők köre. Az állami lakásépítés csökkenése általában rontotta a szociális szempontból hátrányosabb helyzetben levő családok lakáshoz jutási esélyeit. Az ezzel járó gondokat valamelyest enyhítette, hogy a fiatal házasokat és a többgyermekes családokat előnyben részesítették a lakáselosztásnál.

A lakásgazdálkodási rendszer korszerűsítése révén nőtt a lakásállomány kihasználtsága és a szervezett lakáscserék száma. 1980 óta mintegy 120 000 család szervezett csere útján jutott számára megfelelőbb lakáshoz. A lépcsőzetes lakáshoz jutás feltételeinek megteremtésében, valamint a lakáscserék intézményes segítésében még csak kezdeti lépések történtek.

A meglevő lakásvagyon megóvását, korszerűsítését, használati értékének növelését szolgáló anyagi erőforrások nőttek, és a műszaki-szervezési feltételek javultak. Az előirányzott lakásfelújítások, korszerűsítések megvalósultak és az ösztönző pénzügyi intézkedések hatására nőtt a lakosság kezdeményezésére elvégzett korszerűsítések száma is. Az ingatlankezelő szervezetek fejlesztése megkezdődött. A lakásszövetkezetek 250 000 lakás karbantartásáról gondoskodnak.

Az állami lakásépítés mérséklődésével, a személyi tulajdonú lakások építésének növekedésével a modern, iparszerű technológiák alkalmazása visszaszorult, és ismét előtérbe kerültek a hagyományos építési módok.

A közcsatorna-hálózatba, a gázellátásba bekapcsolt háztartások száma az utóbbi négy évben 18, illetve 20%-kal, a távfűtésbe bekapcsolt lakások száma pedig csaknem 120 000-rel nőtt.

A lakosság részére végzett szolgáltatások

A lakosság részére végzett javító, karbantartó és személyi szolgáltatások teljesítménye 1980 és 1984 között 19%-kal, a korábbi időszaknál mérsékeltebben, azonban a lakosság összes fogyasztását meghaladóan nőtt. A jövedelmek lassúbb növekedésének, illetve a szolgáltatási díjak emelkedésének hatására a szolgáltatások iránti kereslet differenciáltan alakult. A lakosság a kevésbé fontosnak ítélt szolgáltatások kielégítését elhalasztotta, illetőleg az olcsóbb szolgáltatási megoldásokat helyezte előtérbe. Ennek folytán az igények kielégítésében nőtt a kontármunka aránya, illetve a szolgáltatásokat háztartáson belül vég-

zik el. Csökkent - többek között - a mosás, a vegytisztítás, a lábbelijavítás igénybevétele, a ruházati termékek méretre történő készítése, a fodrászat, kisebb mértékben nőtt a motorizációs szolgáltatások és nagyobb - az átlagot meghaladó - mértékben a háztartási gépekkel kapcsolatos, a lakáskarbantartási, a kereskedelmi szolgáltatások, valamint a teherszállítás mennyisége.

A lakosság részére a szolgáltatások 41%-át a szocialista szektor, 59%-át a magánkisipar végezte 1984-ben. A szocialista szektorban az utóbbi években lényegében nem változott a szervezetek és a szolgáltatóhelyek száma.

A megrendelt munkák elvégzésének átlagos időtartama kismértékben csökkent. A szolgáltatások minősége és kulturáltsága nem javult érzékelhetően. A nyitvatartás és a munka elvégzése gyakran nem igazodik a megrendelők időbeosztásához.

Környezetvédelem

Társadalmi-gazdasági fejlődésünk természetes velejárójaként hazánkban is előtérbe került az emberi környezet megóvása. A társadalom fokozott figyelmet fordít az új környezeti ártalmakra és hatásaik elhárítására. A környezetvédelem a gazdaságpolitika szerves részévé vált, és a gazdálkodás tényezői között is megjelent.

Az utóbbi négy évben a nemzeti jövedelem 1,5–2%-át fordítottuk környezetvédelemre. A kormányzati és helyi intézkedések, erőfeszítések hatására lefékeződött a környezetszennyeződés növekedése. Eredményeket értünk el a szigorúbb környezetvédelmi követelmények meghatározásában és a hosszabb távra szóló tennivalók megalapozásában.

Felszíni vizeink szennyezettsége mérséklődött nagyobb folyóinkban, tavainkban. Növekvő figyelem és erőfeszítés irányult a Balaton vízminőségének javítására, a megtett intézkedések kedvező hatásai már érezhetők. A felszín alatti vízkészlet, különösen a talajvíz azonban egyes térségekben erősen szennyezett. A vízkészletek minőségének megóvása érdekében szigorúbb követelmények érvényesítése vált szükségessé.

A levegő szennyezettsége - főként Budapesten és egyes ipari központokban - csökkent. Nagyvárosainkban azonban a közlekedés levegőt szennyező hatása és zajártalmai továbbra is nagy gondot okoznak.

A hulladékok növekvő tömege – a hulladékhasznosítás javulása ellenére – a környezetvédelem számára egyre nagyobb feladat. Kezdeti eredményeket értünk el a veszélyes hulladékok nyilvántartásában, és megkezdődött a lerakóhelyek és az égetőművek telepítése.

Az ország területéből mintegy 472 000 hektáron természeti értékeink megkülönböztetett védelemben részesülnek.

Turizmus

A turizmus szerepe a társadalmi-gazdasági életben az elmúlt években növekedett. Fejlődésében és fejlesztésében egyaránt a minőségi elemek kerültek előtérbe. 1984-ben 13,4 millió külföldi látogató érkezett hazánkba, valamivel kevesebb, mint 1980-ban. A hazánkba látogató külföldiek 74%-a szocialista országokból érkezett. Az utóbbi négy évben a nem szocialista országokból érkezők száma 1,6 millióval nőtt. A szálláshelyek külföldi vendégforgalma 45%-kal, a nemzetközi idegenforgalomból származó devizabevételek több mint kétszeresükre emelkedtek.

A magyar állampolgárok külföldi utazásainak száma az utóbbi években 4–5 millió között váltakozott. A külföldre utazók közül több mint félmillió tőkés országokba látogatott 1984-ben.

A belföldi turizmus, az üdülés, a vikendezés, a kirándulások egyre nagyobb szerepet játszanak a szabad idő hasznos eltöltésében. Folyamatosan gyarapszik a lakosság által épített üdülők, nyaralók száma. Széles körűvé vált a szakszervezeti, vállalati üdültetés, jelentősen bővült az ifjúsági turizmus.

A kereskedelmi szálláshelyek száma az elmúlt négy évben 27%-kal, ezen belül a szállodai férőhelyeké 26%-kal nőtt. A szállodai férőhelyek száma 1984 nyarán meghaladta a 43 000-et, az egyéb szálláshelyeké – elsősorban a kempingek és a fizetővendéglátás bővülése révén – megközelítette a 260 000-et.

Az egészségügyi és szociális ellátás

A járó és az otthonukban fekvő betegeket ellátó körzeti orvosok száma 1984 végén 4248 volt, 4,9%-kal több, mint 1980-ban. A körzeti gyermekgyógyászok száma ebben az időszakban 1042-ről 1205-re nőtt. Egy körzeti és gyermekkörzeti orvosra átlagosan 1955 lakos jut.

A központi orvosi ügyeleti szolgálat a körzetek mintegy 76%-ára terjed ki. Üzemegészségügyi ellátás 2343 vállalatnál van, ebben 2319 fő- és részfoglalkozású üzemorvos, illetve üzemi körzeti orvos vesz részt.

A szakorvosi rendelők és gondozók naponta 45 000 orvosi munkaórában látják el a járó betegeket.

A szűrési-gondozási rendszer létrehozása, kiterjesztése és továbbfejlesztése folytatódott. A megyék zömében a tüdőszűréshez kapcsolódóan más irányú szűrővizsgálatokat is végeznek, a nőgyógyászati és más rákszűrések száma megközelíti az évi 1 milliót. Teljeskörűen kiépült a család- és nővédelmi tanácsadó szolgálat.

A 10 000 lakosra jutó kórházi ágyak számra 89,2-ről 94,1-re nőtt, ez összesen 100 271 működő kórházi ágyat jelent. Az ötnapos munkahétre való átállás során létrejöttek a kórházak betegfelvételi egységei, de az ágystruktúra módosításában lassú az előrehaladás. Több szívműtétet végeztek, javult a kardiológiai intenzív ellátás, bővült a baleseti sebészeti kapacitás. Jelenleg 17 műveseállomás működik. Elmaradnak viszont a növekvő szükségletektől a mentálhigiénés ellátás feltételei.

Javultak az Országos Mentőszolgálat működésének feltételei.

A gyógyszertári hálózat már az előző tervidőszakok során kiépült, új gyógyszertárak az új lakótelepeken, városközpontokban épültek. A közforgalmú gyógyszertárak száma 1418.

Jelentős kutatási és gyakorlati eredmények segítették a munkahelyi és munkaköri ártalmak felderitését. A közegészségügyi-járványügyi szolgálat kielégítően látja el feladatait az egyedi fertőző megbetegedések és járványok kórokozóinak megállapítása, a fertőző források és a terjedési mód felderítése, valamint a kialakult járványok leküzdése terén.

A befogadóképesség bővítéséből és az igénylők számának csökkenéséből következően javultak a bölcsődei elhelyezés lehetőségei. Elegendő a csecsemőotthoni hely, elmaradt viszont a szükséglettől az egészségügyi gyermekotthonok kapacitásának bővülése.

Az öregek napközi otthona férőhelyeinek száma a tervezettnél nagyobb mértékben gyarapodott. Ezekben az intézményekben 1984-ben mintegy 26 000 (1980-ban 21 000) rászorulót gondoztak. A házi szociális gondozók száma 16 000-ről 19 000-re nőtt, az általuk ellátottak száma 35 000-ről mintegy 50 000-re növekedett az elmúlt négy évben.

A tanácsi és a központi szociális otthonok fejlesztése elmarad a tervezettől. A férőhelyek száma négy év alatt 33 700-ról 36 300-ra, 8%-kal

emelkedett. Megkezdődött a szociális intézmények szakosítása, kialakulóban vannak a felnőtt értelmi fogyatékosok intézményi gondozásának feltételei.

1980 óta az orvosok száma 9,9%-kal nőtt, 10 000 lakosra a korábbi 28,8 helyett 31,8 orvos jut. 1984 végén Magyarországon 33 893 orvos volt. Jelentősen emelkedett az egészségügyi szakdolgozók száma, jelenleg meghaladja a 130 000-et.

3. A TÁRSADALOMBA VALÓ BEILLESZKEDÉS ZAVARAI

Az utóbbi négy évben a nehezedő gazdasági körülmények és az életszínvonal szinten maradása – a lakosság egy részénél csökkenése – jobban felszínre hozta és ráirányította a figyelmet a társadalomba való beilleszkedés egyes zavaraira. Kiterjedtségük mérséklésére, kedvezőtlen hatásaik csökkentésére egyre erőteljesebb kormányzati és társadalmi tevékenység bontakozik ki.

Az alkoholizmus változatlanul súlyos gondokat okoz. Az alkoholfogyasztás továbbra is nagy, az utóbbi években alig csökkent. Az alkoholisták közül 45 000–50 000-en részesülnek gyógykezelésben, a tényleges alkoholisták száma azonban – becslések szerint – ennek többszörösére tehető.

Hazánkban is megjelent – bár a külföldön tapasztaltaknál szűkebb körben –, főként a fiatalok között a kábítószer-fogyasztás. Az egészségügyi szolgálat évenként 6000 ilyen esetben nyújt segítséget. Kábítószerrel – főként a gyengébb hatású szerekkel – évente 30 000 lakos kerül kapcsolatba.

A gyámhatóságok és az iskolák adatai szerint a fiatalkorúak mintegy 4,5%-ának személyiségfejlődése veszélyeztetett. A lehetőségekhez viszonyítva sem tekinthető megoldottnak az állami gondozottak, a nevelőotthonokban élők helyzete.

Növekszik a különféle mentális (idegi, lelki) zavarok száma, de erősödik e betegséget feltáró, gyógyító tevékenység is. Az öngyilkosságok száma évenként megközelíti az 5000-et.

VII. A TUDOMÁNY, AZ OKTATÁS, A KÖZMŰVELŐDÉS, A MŰVÉSZETEK

1. TUDOMÁNYOS ÉLET

Hazánban 1983-ban 1274 szervezeti egységben (69 kutató-fejlesztő intézetben, 918 egyetemi és főiskolai tanszéken, 207 vállalati és 80 egyéb kutatóhelyen) folytattak kutató-fejlesztő tevékenységet. A kutató-fejlesztő intézetek száma 1980 óta jelentősen csökkent, főként azért, mert a kutatóintézetek egy részét fejlesztő vállalattá, illetve költségvetési intézménnyé (ún. háttérintézetté) szervezték át.

A kutatóhelyeken (kutatóintézetekben, tanszékeken, vállalatoknál és közgyűjteményekben) foglalkoztatottak létszáma az elhatározott intézkedések és az átszervezések hatására az 1980. évi 85 000-ről 1983 ra 78 000-re csökkent. Ez az aktív keresők 1,6%-a. A kutatóhelyek dolgozóinak hozzávetőleg 47%-a, 36 722 fő tudományos kutató.

A tudományos kutatók „törzsgárdájának" (30–50 évesek) 63%-os létszámaránya mintegy évtizede lényegében változatlan. Jelentősen nőtt viszont az 50 éven felüliek aránya, 1972 és 1982 között 13%-ról 21%-ra, és csökkent a 30 éven aluliak aránya, 21%-ról 16%-ra.

A tudományos kutatóknak 1983-ban mintegy 51%-a foglalkozott a műszaki tudományokkal, 13%-a a természettudományokkal, 8%-a az agrárkutatásokkal, 10%-a az orvostudományokkal, míg 18%-a a társadalomtudományokkal. A tudományágak közötti arány hosszabb ideje változatlan. A kutatóhelyek népgazdasági ágankénti besorolása szerint a tudományos kutatók 33,1%-a az iparban, 3,1%-a az építőiparban, 3,4%-a a mező- és erdőgazdálkodásban, 6,8%-a egyéb anyagi ágakban, 41,8%-a az egészségügyi, szociális és kulturális szolgáltatásban, 11,8%-a a közösségi, közigazgatási és egyéb szolgáltatásban dolgozik.

A társadalom 1983-ban a kutatási-fejlesztési tevékenységek finanszírozására 23,5 milliárd forintot fordított. Ez – folyó áron – 7%-kal több, mint 1980-ban. A kutatási-fejlesztési ráfordítás a nemzeti jövedelem hazai felhasználásának 1980. évi 3,65%-áról 1983-ra 3,27%-ára csökkent. Hasonlóképpen csökkent a kutatási-fejlesztési célú beruházások részaránya, a népgazdasági beruházások 1,61%-áról 1,41%-ára.

A kutatási-fejlesztési ráfordításokból a legnagyobb arányban a kísérleti fejlesztés jellegű tevékenységeket finanszíroztuk. Arányuk 1980

óta 55%-ról 1983-ra 57%-ra emelkedett. Ugyanezen idő alatt az alkalmazott kutatások aránya 31,7%-ról 31,4%-ra, míg az alapkutatásoké 13,3%-ról 11,6%-ra csökkent.

A munkában levő kutatási témák és fejlesztési feladatok száma 1980 és 1983 között kismértékben tovább csökkent, 30 647-ről 30 073-ra. A témáknak hozzávetőleg 8%-a, 2548-nak a kutatása folyik nemzetközi együttműködés keretében, ezek túlnyomó többsége, 1996 a KGST-országokkal. A tudományos célú külföldi utazások száma 1983-ban 21 487 volt, valamelyest több a korábbinál.

1980 és 1983 között jelentősen, 19 496-ról 22 455-re nőtt a tudományos folyóiratokban megjelent dolgozatok (szakcikkek) száma, és ezen belül jelentősen emelkedett a külföldi szakfolyóiratokban közölt cikkek száma (4133-ról 5014-re). Nőtt a bejelentett újítások (4738-ról 5002-re), csökkent viszont a belföldön és külföldön bejelentett találmányok száma (2618-ról 2585-re).

2. OKTATÁS

Az oktatási intézmények fejlesztésére az 1981–1984. években mintegy 23 milliárd forintot fordítottunk; 1983-ban erre a célra a szocialista szervek beruházásaiból 3,21% (1980-ban 3,02%), fenntartásra pedig az állami költségvetési kiadások 6,3%-a (1980-ban 6,02%-a) jutott.

Az óvodákban, az általános és középfokú oktatási intézményekben, a felsőoktatásban, valamint a diák- és nevelőotthonokban 1980-ban 157 700, 1984-ben pedig 178 000 pedagógus dolgozott. 1980-ban az óvónők 7,2%-a, az általános iskolai pedagógusok 3,8%-a képesítés nélküli volt. Az előbbiek aránya 1984-re 4,3%-ra csökkent, az utóbbiaké 4,4%-ra nőtt.

Az állami oktatási intézményekben (beleértve az óvodákat is) 1984-ben – a nappali, esti és levelező tagozatokon összesen – közel 2,4 millió fő tanult.

Az óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma az 1980–1984. években jelentősen (37 000 fővel) csökkent. 1981 és 1984 között 33 600 új óvodai hely épült, ami lehetővé tette, hogy 100 óvodás korú gyermek közül 1984-ben 89 járjon óvodába.

A tanköteles korba lépőknek évről évre nagyobb hányada, 1984-ben 97,9%-a részesült iskolai oktatásra való szervezett előkészítésben.

A hatodik ötéves terv első négy évében 4469 új általános iskolai tanterem épült.

Az általános iskolai tanulók száma – a gyógypedagógiai intézményekben tanulókkal együtt – az 1980/81-es tanévi 1 199 000-ről az 1984/85-ös tanévre 1 328 000-re nőtt. A 6–13 éves korúak 98,2%-a jár iskolába. A tanítási időn kívüli intézményes ellátásban (napközi, tanulószoba, étkezés, kollégium) részesülő tanulók száma nőtt. 1980-ban a tanulók 45%-a, 1984-ben 54%-a részesült diákétkeztetésben. A napközisek aránya 38,2%-ról 42,6%-ra nőtt. Általános iskolai diákotthonban mintegy 8600 gyermek lakik.

Az általános iskolát a tanköteles korból kilépőknek (16 éveseknek) 1980-ban 95%-a, 1984-ben 96%-a végezte el.

Az általános iskolát 1984-ben végzetteknek 95–96%-a tanul tovább, 21%-uk gimnáziumban, mintegy 72%-uk szakközép-, szakmunkásképző- vagy szakiskolában.

Középfokú oktatásban együttesen a 14–17 éveseknek 1980/81-ben 72,2%-a, 1984/85-ben 71,8%-a vesz részt. 1980/81-ben a szakmunkástanulók 18,7%-a, a középiskolai tanulók 23,8%-a lakott diákotthonban, tanulóotthonban, kollégiumban; az 1984/85-ös tanévben arányuk 17,2, illetve 20,5%.

1984-ben 48 000 tanuló tett szakmunkásvizsgát; 46 400-an érettségiztek nappali tagozaton, közülük 25 300-an szakközépiskolában.

A középiskolát végzetteknek 1980-ban 39%-a, 1984-ben 38%-a felsőoktatási intézményben tanult tovább. (A fizikai foglalkozású szülők gyermekeinek aránya az elsőévesek között 39,7%, kismértékben csökkent.)

A felsőoktatási intézmények nappali tagozatain 1984/85-ben 63 200 hallgató tanul. A 18–22 éves népességnek 1980-ban 9,2%-a, 1984-ben 9,9%-a részesült nappali tagozatos felsőfokú oktatásban.

Felsőfokú oklevelet 1984-ben 14 507-en kaptak nappali tagozaton, 352-vel kevesebben, mint 1980-ban.

A felsőoktatási intézmények esti és levelező tagozatán az 1981–1984. években 43 111 hallgató szerzett oklevelet. A középiskolák esti és levelező tagozatán ugyanezen időszak alatt 92 166 tanuló érettségizett. A dolgozók általános iskoláiban az előző négy tanévben 23 484-en fejezték be a 8. osztályt. A dolgozók iskoláiban (általános és középiskolában) 1980-ban összesen 152 300-an, 1984-ben 102 300-an tanultak.

Tovább bővült az iskolán kívül szakmai tanfolyamok hallgatóinak köre. 1983-ban 427 000-en vettek részt ilyen oktatásban, 65,1 %-uk továbbképző tanfolyamon végzett.

3. TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A testnevelési és sportmozgalom a beszámolási időszakban közel 4000 sportlétesítménnyel gazdagodott. Megépült többek között 440 iskolai tornaterem és tornaszoba, 70 úszómedence, elkészült a Budapest Sportcsarnok. Egy kivétellel minden megyeszékhelyen van sportcsarnok. A széles körű társadalmi összefogás eredményeként mintegy 3000 különféle szabadtéri sportlétesítmény – főleg kispálya – épült az iskolák mellett és a lakóterületeken. Számos sportegyesület – bázisszervi és tanácsi támogatással – elismerésre méltó fejlesztési programot valósított meg. Tornaterem az általános iskolák mintegy 70 %-ában van. 2500-an kaptak testnevelő tanári, mintegy 200-an sportszervezői diplomát.

A feltételek javulása, a szemlélet kedvező változása következtében nőtt az érdeklődés a szabadidősport iránt. Gyarapodott az ilyen jellegű rendezvényeken, akciókon részt vevők száma. Megalakult 150 lakóterületi sportegyesület, az önköltséges testedző tanfolyamokon 158 000 fő vesz részt, 142 000 a szervezett természetjárók száma. Ennek ellenére ma is csak kevesek életmódját jellemzi a rendszeres testedzés. Az általános és középfokú iskolai tanulók mindössze 13 %-a sportol rendszeresen szabad idejében.

A 3851 sportegyesület és diáksportkör 10 424 szakosztálya 294 000 igazolt sportoló számára nyújt edzési és versenyzési lehetőséget. A sportolókkal 1270 főfoglalkozású és 13 000 mellékfoglalkozású edző foglalkozik. A testnevelési és sportmozgalom területén 2250 főfoglalkozású sportvezető és -szervező tevékenykedik. Munkájukat 18 000 társadalmi aktivista segíti. Az igazolt sportolók létszáma azonban huzamosabb ideje nem növekszik, a sportegyesületek, szakosztályok száma folyamatosan csökken. Élsportolóink számos világversenyen szerepeltek sikeresen. A versenysport nemzetközi eredményessége azonban nem áll arányban a ráfordításokkal, elmaradt a várakozásoktól és a lehetőségektől.

4. KÖZMŰVELŐDÉS

Könyvtárak

Jelenleg 10 010 közművelődési könyvtár működik, 48%-át a tanácsok, 52%-át a szakszervezetek tartják fenn. A könyvtárak száma 4,6%-kal kevesebb, mint 1980-ban, mivel megszüntették a minőségileg nem megfelelő fiókokat és letéti könyvtári szolgáltató helyeket.

A közművelődési könyvtárak könyvállománya ezalatt 14,6%-kal nőtt és 1983-ban meghaladta a 46,6 millió egységet. A gyarapításra fordított összeg négy év alatt országosan 21%-kal nőtt. A növekedés a tanácsi könyvtárakban volt intenzívebb. A beiratkozott olvasók száma azonos szinten van az 1980. évivel: 2 226 000 fő, a kölcsönzött kötetek száma 3,2%-kal csökkent. A könyvtárhasználati szokások módosulása következtében nőtt a helyben olvasás, az ismeretterjesztő és szakirodalmi jellegű művek használata. A hálózatban 3896 főfoglalkozású könyvtáros dolgozik, 10,3%-kal több, mint 1980-ban.

Az általános és középiskolai könyvtárak száma 6,5%-kal csökkent, a közigazgatási változások, a kettős funkciójú iskolai-közművelődési könyvtárak kialakítása következtében. Könyvállományuk 20%-kal gyarapodott, jelenleg közel 19 millió kötet. Az állomány bővítésére fordított összeg négy év alatt 59,2%-kal lett nagyobb. A beiratkozott olvasók száma ebben a könyvtártípusban 21,2%-kal, a kölcsönzött kötetek száma 16,2%-kal nőtt. Az országban 122 kiemelt (országos feladatkörű) és 738 egyéb jellegű szakkönyvtár működik. Könyvállományuk 43 millió egység. Állománygyarapításra 17%-kal többet költhettek, mint 1980-ban. A beiratkozott olvasók száma 2,3%-kal kevesebb (408 000 fő), és 7,5%-kal kevesebb kötetet kölcsönöztek, mint 1980-ban.

Új könyvtár épült többek között Szegeden, Mosonmagyaróváron, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen, az Állatorvostudományi Egyetemen. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózata néhány fiókkal bővült. 1985-ben a Budavári Palotában átadják az Országos Széchényi Könyvtár új épületét és Békéscsabán az új megyei könyvtárat.

Művelődési otthonok

1980-ban a tanácsi, a szakszervezeti és egyéb szervek összesen 2554 művelődési otthont tartottak fenn. 1983-ban az intézmények száma 2524 (a telephelyek száma 1085-ről 1148-ra emelkedett).

A művelődési otthonok ismeretterjesztő rendezvényeit 1980-ban 4 656 000-en, 1983-ban 4 369 000-en látogatták. A műsoros esteken részt vevők száma 9 millió, illetve 9,1 millió.

A működő művészeti csoportok száma 1980-ban 10 274, taglétszámuk 207 000; ugyanez 1983-ban 9943, illetve 204 000.

A művelődési otthonokban 1980-ban 5086 szakkör működött 152 000 taggal; 1983-ban 5058 szakkör 145 000 taggal.

A klubok és klubfoglalkozások iránti érdeklődés tovább növekedett. A művelődési otthonokban működő klubok száma 1980-ban 5717, 1983-ban 6053. A foglalkozásokon részt vevők száma 6 226 000-ről 6 549 000-re emelkedett.

A tanácsi művelődési otthonokban 1980-ban 2431, 1983-ban 2699 főfoglalkozású népművelő dolgozott.

Jelentős intézmények épültek Nyíregyházán, Sárospatakon, Zalaegerszegen, Nádudvaron, Gödöllőn, Budapesten, és több rekonstrukciót hajtottak végre.

Múzeumok

A múzeumok és múzeumi kiállítóhelyek száma az 1980. évi 487-ről 1984-ben 594-re emelkedett. Ebből a fővárosban 68, a városokban 285, a községekben 241 várja a látogatókat. A múzeumokban az elmúlt években közel azonos számban, 1984-ben 2118 alkalommal rendeztek kiállításokat. A látogatók száma ugyanakkor az 1980-as 16,2 millióról 1984-ben 19,2 millióra emelkedett. Jelentős a múzeumokban végzett tudományos és kutatómunka. Új múzeum létesült Kecskeméten, Salgótarjánban, Makón; Szombathelyen pedig képtár. Néhány jelentős nagy közgyűjteményünk épületének állapota leromlott, felújításuk lassan folyik.

Levéltárak

Levéltáraink az államalapítástól a legújabb korig keletkezett 198 000 folyóméter egyedi, pótolhatatlan történeti forrásanyagot őriznek, amelynek egyharmada a felszabadulás után keletkezett. A legújabb kori iratanyag jelentékeny része veszélyeztetett állapotban van.

A levéltári hálózaton belül meghatározó szerepet tölt be a két országos és a húsz tanácsi levéltár. Mellettük nyolc szaklevéltár és 37 egyházi szaklevéltár gondozza az iratanyagot. Szolnokon új levéltár épült. A helyi erők összefogásával jobb elhelyezési körülményeket alakítottak ki több megyében.

5. IRODALOM, MŰVÉSZETEK

Irodalom, könyvkiadás

A kiadott könyvek és füzetek száma 9254-ről 10 421-re, az összes példányszám pedig 104,3 millióról 118,1 millióra nőtt, az egyes kiadványok átlagos példányszáma (11 300) nem változott. A könyvek példányszáma 94,7 millióról 103 millióra, a kiadott könyvek száma 8241-ről 9128-ra nőtt.

1984-ben 918 szépirodalmi művet adtak ki (1980-ban 757-et), példányszámuk a korábbi 17,7 millióval szemben 19,1 millió. Az összes kiadott szépirodalmi könyv közül 548 mű (1980-ban 386) magyar szerző műve, ezek 1980-ban 7,6 millió, 1984-ben 9,3 millió példányban jelentek meg. Az élő magyar szerzőktől kiadott szépirodalmi művek száma 1980–1984 között 266-ról 396-ra, példányszámuk pedig 4,4 millióról 5,8 millióra növekedett. A könyvkereskedelem forgalma 1980–1984 között 2,8 milliárd forintról 4 milliárd forintra emelkedett.

Film

A bemutatott játékfilmek száma 1980-ban 220, 1984-ben 193 volt; 60,7, illetve 71 millióan néztek meg filmszínházi előadásokat.

Az egész estét betöltő magyar alkotások száma ugyanezen idő alatt nem változott. (1984-ben 24 nagyjátékfilm készült moziforgalmazásra, 1980-ban 26.) A magyar filmek látogatóinak száma 10,9 millióról 14,1 millióra nőtt. 1980-ban tőkés és fejlődő országokból 84, a Szovjet-

unióból 37, a többi szocialista országból 63 filmet importáltunk. 1984-ben 104, 29, illetve 52 filmet hoztunk be a fent említett országokból.

1984-ben a hazai mozinézők 63,9%-a tőkés, 16,2%-a szocialista importból származó filmet nézett meg. Az összes látogató 19,9%-a magyar filmre váltott jegyet.

Színház

A színházi előadások száma az 1980. évi 10 765-ről 1984-re 12 226-ra, a színházlátogatóké 4,8 millióról 5,1 millióra nőtt. (Az Állami Operaház és az Erkel Színház, valamint a szabadtéri színpadok színházi és operaelőadásai és látogatói nélkül.)

1983-ban az előadások 31%-a (3780) gyermek- és ifjúsági előadás volt, a látogatók száma – a felnőtt-előadásokhoz szervezett ifjúsági látogatókkal együtt – meghaladta az 1,7 milliót.

Az egy fizető látogatóra jutó állami támogatás 1980-ban átlag 86 forint volt, 1983-ban 107 forint. A bérleti rendszer jelentősége évről évre csökken.

Opera, hangverseny

A Magyar Állami Operaház két színházának látogatottságát az utóbbi néhány évben befolyásolta az a körülmény, hogy az Operaház rekonstrukciója miatt csak az Erkel Színház működött. Így 1984-ben 1980-hoz képest 76 előadással kevesebbet rendeztek, viszont az Operaház 1984. évi megnyitásával a látogatók száma (656 000 fő) csaknem elérte az 1980. évi szintet (659 000 fő).

Az Országos Filharmónia 2421 koncertjét 1984-ben 1 128 000 fő látogatta, ami lényegében azonos az 1980. évivel.

A gépzene gyors elterjedését jelzi, hogy az elmúlt évben belföldön 9,3 millió darab hanghordozót (hanglemezt és műsoros kazettát) adtak el, az 1980. évi 7,7 millió darabbal szemben. Az összes belföldi értékesítésen belül a közművelődési szempontból kiemelt jelentőségű hanghordozók (komoly zene, irodalom, folklór, oktatási célú) eladása az 1980. évi 1 840 000 darabról 1984-re 2 530 000-re emelkedett. A magyar hanglemezgyártás fejlődését mutatja, hogy az 1980. évi 8,3 millió darabbal szemben 1984-ben 9,8 millió darab hanghordozót gyártottak.

Képzőművészet

1981 és 1983 között a művészeti jellegű kiállítások és látogatók száma jelentősen emelkedett. Az 1981-ben megrendezett 1150 kiállításnak 2,4 millió látogatója volt, az 1983. évi közel 1600 kiállítást 3,5 millióan tekintették meg.

A Képcsarnok Vállalat 1980-ban 326 millió forint, 1983-ban 397 millió forint, az Iparművészeti Vállalat 1980-ban 454, 1983-ban 516 millió forint értékben adott el műalkotásokat.

6. A TELEVÍZIÓ, A RÁDIÓ, A SAJTÓ

1984-ben 1,4 milliárd példányban jelentek meg a napilapok, hetilapok, folyóiratok. Az összes sajtó-előfizetések száma 1984 végéig 8,8 millió volt, szemben az 1980. évi 8,3 millióval.

A rádiózás elterjedése hazánkban csaknem teljesnek mondható, a becslések szerint mintegy 6 millió rádiókészülék van a lakosság tulajdonában. A televízió-előfizetők száma 1984-ben megközelítette a 2 900 000-et. A lakosság 95%-a hallgat rádiót, 94%-a néz televíziót.

A rádió műsorideje az 1980. évihez képest - heti átlagban - 25,8%-kal emelkedett. A három adó együttesen heti 414 órán át sugároz műsort. A sugárzott programok 26%-a politikai, 71%-a kulturális, szórakoztató vagy ismeretterjesztő jellegű, 2%-a a sportközvetítés, 1%-a pedig reklám. Hetente a felnőtt lakosság csaknem 16, a fiatalok pedig 26 órán át hallgatják a rádióműsorokat. A rádióműsorok vétele az elmúlt években nem javult lényegesen, a Kossuth rádió az ország területének 93%-án, a Petőfi rádió 90%-án, a 3. műsor 93%-án hallható. Kedvezőbb műsorvételi lehetőségek megteremtésére a következő években kerülhet sor. A Rádió 1984 októberétől az URH-sávban megkezdte a Petőfi-műsor 24 órás sugárzását.

A Magyar Televízió jelenleg két programon átlagosan heti 91 óra műsort sugároz. A sugárzott programok 26%-a politikai, 61%-a kulturális, ismeretterjesztő vagy szórakoztató műsor; 10% a sportközvetítések aránya és 3% a reklám. A műsorok csaknem háromnegyed részét, 7000 műsoregységet, az MTV állítja elő. A műsorok 30%-a ismétlés. A színes műsorok adásideje 9 év alatt hatszorosára nőtt, ma a teljes műsoridő 80%-át adja. (A színes vevőkészülékek aránya mintegy 12%.) A második program adásideje két és félszeresére emelkedett.

Az elmúlt időszak jelentős eredménye a pécsi és a szegedi körzeti stúdiók megalakulása, a budapesti regionális adás megindítása. Terjed a városi kábeltelevíziózás.

VIII. KÜLPOLITIKA, NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. A VARSÓI SZERZŐDÉS TAGÁLLAMAINAK FONTOSABB ÉRTEKEZLETEI

1980. május 14–15. Varsó

A Varsói Szerződés tagállamainak Politikai Tanácskozó Testülete a szocialista közösség védelmi szövetsége létrejöttének 25. évfordulóján nyilatkozatot fogadott el az európai enyhülésért és biztonságért, a világbéke megszilárdításáért folytatott küzdelem időszerű kérdéseiről.

1980. október 19–20. Varsó

A Varsói Szerződés tagállamainak Külügyminiszteri Bizottsága eszmecserét folytatott a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, különös tekintettel az európai kontinens békéjét fenyegető veszélyekre.

1980. december 5. Moszkva

A Varsói Szerződés tagállamainak párt- és állami vezetői véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet fejleményeiről és a különböző társadalmi rendszerű államok közötti megélénkült politikai érintkezések, a legfontosabb nemzetközi problémákról folyó dialógus jelentőségéről. A tanácskozás résztvevői üdvözölték a madridi találkozó munkájának megkezdését, és ismételten kinyilvánították a szocialista országok arra irányuló készségét, hogy hozzájárulnak a béke megszilárdításához, az enyhülési politika folytatásához, a konfliktusok tárgyalások útján történő megoldásához.

1981. december 1–2. Bukarest

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága áttekintette a folyamatban levő fegyverzetkorlátozási és leszerelési tárgyalások helyzetét, valamint az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vett államok képviselői madridi találkozójának menetét.

1982. október 21–22. Moszkva

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága véleménycserét folytatott az európai béke és biztonság megszilárdításának, az enyhülés és a nemzetközi együttműködés fejlesztésének kérdéseiről, valamint a nemzetközi biztonság más időszerű problémáiról.

1983. január 4–5. Prága

A Varsói Szerződés tagállamainak Politikai Tanácskozó Testülete Politikai Nyilatkozatában a béke megőrzése, a nemzetközi biztonság megszilárdítása, az enyhülési folyamat folytatása érdekében a fegyverkezés valamennyi területét érintő fegyverzetkorlátozási és leszerelési javaslatokkal fordult a NATO-államokhoz. A testület indítványozta az Észak-atlanti Szövetség tagállamainak: kössenek szerződést a katonai erő alkalmazásáról való kölcsönös lemondásról és a békés kapcsolatok fenntartásáról.

1983. április 6–7. Prága

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottságának ülésén áttekintették a Politikai Tanácskozó Testület azon javaslatainak megvalósításával kapcsolatos kérdéseket, amelyek a nukleáris háború elhárítására, az enyhülési folyamat továbbvitelére és megerősítésére, a leszerelés előmozdítására, a biztonság megszilárdítására és az együttműködés fejlesztésére irányulnak Európában és az egész világon.

1983. június 28. Moszkva

Hét európai szocialista ország párt- és állami vezetői közös nyilatkozatot fogadtak el az amerikai közepes hatótávolságú nukleáris rakéták

néhány NATO-országba tervezett telepítésének előkészületei miatt feszültebbé vált nemzetközi helyzetről. A dokumentum aláírói síkraszálltak az erőegyensúly biztosításáért a fegyverzetek lehető legalacsonyabb szintjén, és megerősítették országaik arra irányuló készségét, hogy a Helsinki Záróokmány szellemét és betűjét követve továbbra is a békés egymás mellett élés alapján fejlesszék kapcsolataikat más országokkal.

1983. október 13–14. Szófia

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága áttekintette a nemzetközi légkört befolyásoló eseményeket, különös tekintettel az európai helyzet alakulására. Az ülésen elfogadott Közlemény ismételten ráirányította a figyelmet a Varsói Szerződés korábbi átfogó javaslataira, amelyek a nukleáris háború elhárítása érdekében a fegyverkezési hajsza megszüntetését, a leszerelést és az enyhülést, az európai béke és biztonság megszilárdítását célozzák.

1984. április 19–20. Budapest

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága megvizsgálta az amerikai közepes hatótávolságú nukleáris rakéták néhány NATO-államban megkezdett telepítésével Európában létrejött helyzetet, s a közösen elfogadott Közleményben szorgalmazta a Varsói Szerződés által korábban előterjesztett leszerelési javaslatokra adandó érdemi és konstruktív választ a nyugati partnerek részéről, többek között az európai bizalom- és biztonságerősítő intézkedésekkel és leszereléssel foglalkozó stockholmi konferencián.

1984. december 3–4. Berlin

A Varsói Szerződés Külügyminiszteri Bizottsága hangsúlyozta: az európai helyzetet tovább élezte, hogy néhány nyugat-európai NATO-országban folytatják az amerikai közepes hatótávolságú rakéták telepítését, ami a fegyverkezési verseny új, különösen veszélyes szakaszát nyitotta meg földrészünkön. A miniszterek üdvözölték a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok megállapodását a nukleáris és az űrfegyverzet egész kérdésköréről szóló tárgyalásokról.

Egyéb tanácskozások

A Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa óta eltelt időszakban a Varsói Szerződés tagállamainak parlamenti képviselői rendszeres konzultatív találkozóikon elemezték a nemzetközi helyzet aktuális kérdéseit, és közös javaslatokkal fordultak az Észak-atlanti Szövetség és a világ más országainak parlamentjeihez és parlamenti képviselőihez, szorgalmazva a párbeszéd folytatását és a fegyverkezési hajsza megszüntetéséért, a leszerelésért, az államok közötti kölcsönösen előnyös együttműködésért történő fellépést.

A beszámolási időszakban a Politikai Tanácskozó Testülettől kapott feladatok végrehajtása érdekében – belső ügyrendjének megfelelően – rendszeresen ülésezett a Varsói Szerződés tagállamainak Honvédelmi Miniszteri Bizottsága.

2. A KÖLCSÖNÖS GAZDASÁGI SEGÍTSÉG TANÁCSA

A XII. kongresszus óta eltelt időszakban a KGST-tagországok közötti gazdasági együttműködés középpontjában változatlanul a Komplex Programban, illetve az azt konkretizáló hosszú távú együttműködési célprogramokban foglalt fő feladatok megoldása állt.

A kormányfők részvételével minden évben megtartották a KGST esedékes ülésszakait. 1984-ben Moszkvában rendkívüli ülésszakot is tartottak, amelyen intézkedéseket hoztak a KGST felső szintű gazdasági értekezlete határozatainak végrehajtására. 1980 márciusa óta a KGST Végrehajtó Bizottsága 20 ülést tartott. A KGST együttműködési és állandó bizottságai ugyancsak rendszeresen üléseztek.

Az elmúlt öt esztendőben a KGST-tagországok figyelmüket az ötéves gazdaságfejlesztési tervek egyeztetésére, a műszaki fejlesztési politika összehangolására, az energia- és nyersanyagszükségletek kielégítésére és az ésszerű felhasználás érdekében megvalósítandó, valamint a lakosság jobb élelmiszer-ellátását szolgáló együttműködésre, a feldolgozó ipari szakosítás és kooperáció további bővítésére és elmélyítésére összpontosították.

Jelentős sokoldalú nemzetközi együttműködési egyezmények születtek a korszerű technika legfontosabb területein: az új számítástechnikai eszközök kifejlesztéséről és kölcsönös szállításáról; az egységes elektronikai alkatrészbázis és digitális átviteltechnikai rendszer létre-

hozásáról; az ipari robotok és a mikroprocesszoros technika kifejlesztéséről, alkalmazásáról; a mikroelektronikai elemek előállításához szükséges nagy tisztaságú anyagok és technológiai berendezések gyártásáról.

Folytatódott a korábban megkötött gyártásszakosítási és kooperációs megállapodások, így az atomerőművi berendezések sokoldalú nemzetközi gyártásszakosításáról, valamint kölcsönös szállításáról szóló egyezmény végrehajtása.

A Végrehajtó Bizottság és a KGST más szervei rendszeres konzultációkat folytattak az országok gazdaságpolitikájának időszerű kérdéseiről, az együttműködés aktuális problémáiról, a gyártásszakosítás és a termelési kooperáció fejlesztésének irányairól, a KGST-tagországok és a fejlődő országok közötti gazdasági együttműködés kérdéseiről, a korábbi határozatok, cselekvési programok és az érvényben levő megállapodások teljesítéséről.

A két kongresszus közötti időszakban tovább növekedett a KGST-együttműködés iránti nemzetközi érdeklődés. Bővült a kétoldalú egyezmények alapján a KGST-vel együttműködő országok köre, aláírták a KGST és Nicaragua közötti együttműködési egyezményt. Növekedett a KGST egyes szerveinek ülésein megfigyelőként részt vevő országok száma is. Tárgyalások folytak a KGST és az Európai Gazdasági Közösség kapcsolatairól.

Gazdasági együttműködésünk kiemelkedő eseménye volt a KGST-országok kommunista és munkáspártjainak első, illetve főtitkárai részvételével 1984 júniusában Moszkvában megtartott felső szintű gazdasági értekezlet. A tanácskozás alapvető célja az volt, hogy olyan intézkedéseket dolgozzon ki és hagyjon jóvá, amelyek a gazdaságépítő munka megváltozott feltételei mellett a tagállamok együttműködésének további elmélyítését hivatottak szolgálni. Az értekezleten áttekintették a világban és a közösség országaiban kialakult gazdasági helyzetet, az együttműködés eredményeit és akadályait, meghatározták a további feladatokat.

A tanácskozás megállapította, hogy az elmúlt másfél évtizedben a KGST-országok figyelemre méltó eredményeket értek el gazdaságuk fejlesztésében, bővült sokoldalú gazdasági, tudományos-műszaki együttműködésük. Közös erővel jelentős – mindenekelőtt anyag- és energiaellátás javítását szolgáló – gazdasági objektumok létesültek. Nagymértékben nőtt a kölcsönös áruforgalom. Kiterebélyesedett a

szakosítás és a termelési kooperáció országaink között a feldolgozó iparban, elsősorban a gépiparban. A gazdasági építőmunka megváltozott külső és belső feltételei ugyanakkor befolyásolták a gazdasági integráció kibontakozásának ütemét és módját, az együttműködés eszköz- és intézményrendszerének fejlesztését és súlyponteltolódásokat okoztak a Komplex Program teljesítésében.

A felső szintű tanácskozás legfontosabb feladata az volt, hogy elősegítse a KGST-ben megvalósuló együttműködés magasabb színvonalra emelését, kijelölje azokat a stratégiai célokat és teendőket, amelyek hosszabb távra megalapozzák a tagországok gazdasági fejlődését.

A fő cselekvési irányok közül a legfontosabbak: a tagországok gazdaságpolitikájának egyeztetését szolgáló konzultáció gyakorlatának erősítése, a népgazdasági tervkoordináció továbbfejlesztése; a gazdaságfejlesztési stratégia és a szocialista nemzetközi munkamegosztás fő irányainak kijelölése, ezen belül az energia- és nyersanyagszükségletek biztonságos kielégítése, a feldolgozó ipari kooperáció elmélyítése, a lakosság élelmiszerekkel és ipari fogyasztási cikkekkel való jobb ellátása, a közlekedés fejlesztése; a tudományos-műszaki együttműködés javítása; a KGST működési mechanizmusának tökéletesítése, eszközrendszerének korszerűsítése.

A KGST felső szintű értekezletén a gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés továbbfejlesztésének fő irányairól elfogadott nyilatkozat összhangban van hazánk és az egész közösség érdekeivel, törekvéseivel. Hozzájárul a tagországok kiegyensúlyozott és dinamikus fejlődési lehetőségeinek javításához, a gazdálkodás hatékonyságának növekedéséhez, a műszaki haladás meggyorsításához.

3. A KÉTOLDALÚ ÁLLAMKÖZI KAPCSOLATOK

A Magyar Népköztársaság 1980. április 1-én 126 országgal állt diplomáciai kapcsolatban. Azóta további 4 országgal vettük fel a diplomáciai kapcsolatot (Botswana Köztársaság, Dominikai Köztársaság, Lesotho Királyság, Zimbabwe Köztársaság). Jelenleg 129 országgal állunk nagykövetei szintű és egy országgal főkonzuli szintű diplomáciai kapcsolatban. Tovább szélesedtek államközi kapcsolataink szerződéses alapjai. Az MSZMP XII. kongresszusa óta szocialista országokkal 122, fejlődő országokkal 76, fejlett tőkés országokkal 65, összesen 263 új, kétoldalú állam- és kormányközi egyezményt kötöttünk.

Kapcsolataink a szocialista országokkal

Az MSZMP XII. kongresszusa óta 47 hivatalos, kétoldalú megbeszélésre került sor 12 szocialista ország vezetőivel, pártjaink központi bizottságai első titkárainak, illetve főtitkárainak, valamint állam- és kormányfőinek részvételével. Ezen belül 14 alkalommal folytattunk eszmecserét a Szovjetunió, 7 alkalommal Csehszlovákia, 5–5 alkalommal Bulgária és Jugoszlávia, 4 alkalommal Lengyelország, 3–3 alkalommal a Német Demokratikus Köztársaság és Kambodzsa, 2 alkalommal Románia és 1–1 alkalommal a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Laosz, Mongólia és Vietnam legfelsőbb szintű párt- és állami vezetőivel.

Magyar parlamenti küldöttség tett hivatalos látogatást a Szovjetunióban, Bulgáriában, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Kubában, Mongóliában és a Német Demokratikus Köztársaságban, parlamenti delegációt fogadtunk a Szovjetunióból, Bulgáriából, Csehszlovákiából, a Kambodzsai Népköztársaságból, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságból, Kubából és Lengyelországból.

A XII. kongresszus óta a szocialista országokkal kötött újabb megállapodások, szerződések hozzájárultak kapcsolataink és sokrétű együttműködésünk továbbfejlesztéséhez az élet minden területén.

Kölcsönös előnyökön nyugvó kapcsolataink és együttműködésünk hatékonyabbá tétele érdekében számos látogatásra és munkatalálkozóra került sor miniszterelnök-helyettesi, szakminiszteri és más állami szinteken a testvéri szocialista országok képviselőivel.

A XII. kongresszus óta eltelt időszakban megélénkültek és szakminiszteri szinten stabilizálódnak államközi kapcsolataink a Kínai Népköztársasággal.

Kapcsolataink a világ fejlődő országaival

A két kongresszus közötti időszakban látogatást tett hazánkban Afganisztán államfője, Algéria elnöke, Angola elnöke, Burma elnöke, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság államfője, Kuvait emírje, Líbia elnöke és Nigéria államfője.

Az Elnöki Tanács elnöke látogatást tett Burmában, Etiópiában, a Fülöp-szigeteken, Indonéziában, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaságban, Kuvaitban, Mozambikban, Tanzániában és Zambiában.

Tárgyalásokat folytatott hazánkban Grenada, Nicaragua, Új-Zéland, Zambia és Zimbabwe kormányfője, valamint Brazília alelnöke.

Kapcsolataink a tőkés országokkal

A két kongresszus közötti időszakban hivatalos látogatást tett hazánkban a Belga Királyság miniszterelnöke, a Ciprusi Köztársaság elnöke, a Finn Köztársaság elnöke és miniszterelnöke, a Francia Köztársaság elnöke és miniszterelnöke, az Amerikai Egyesült Államok alelnöke, Nagy-Britannia miniszterelnöke, a Görög Köztársaság miniszterelnöke, a Máltai Köztársaság miniszterelnöke, a Német Szövetségi Köztársaság kancellárja, a Norvég Királyság miniszterelnöke, az Olasz Köztársaság miniszterelnöke, az Osztrák Köztársaság szövetségi kancellárja két alkalommal, valamint a Török Köztársaság miniszterelnöke.

Kádár János elvtárs látogatást tett Finnországban, Franciaországban és a Német Szövetségi Köztársaságban. Losonczi Pál elvtárs hivatalos látogatást tett a Ciprusi Köztársaságban és Portugáliában, valamint határ menti találkozó keretében megbeszélést folytatott az Osztrák Köztársaság elnökével. Lázár György elvtárs hivatalos látogatást tett Ausztriában (két alkalommal), továbbá a Dán Királyságban, Görögországban, a Német Szövetségi Köztársaságban és Törökországban.

4. A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGE A NEMZETKÖZI SZERVEZETEKBEN

A Magyar Népköztársaság képviseletében a különböző magyar szervek, szervezetek, intézmények és szakemberek közel ezer kormányszintű és nem kormányközi nemzetközi szervezet munkájában vesznek részt. Közülük kiemelkedő jelentőségű az Egyesült Nemzetek Szervezete, melynek keretében a beszámolási időszakban különböző szakosított szervezetek, vezető testületek és bizottságok irányító szerveiben 25 választott tisztséget töltöttek be hazánk hivatalos képviselői, tízet személyes minőségükben választottak be különböző testületekbe. A beszámolási időszakban egy évig a Magyar Népköztársaság képviselője töltötte be az ENSZ-közgyűlés elnöki tisztét. Az ENSZ

Európai Gazdasági Bizottságának elnöki tisztét egy évig, a Szellemi Tulajdon Világszervezete közgyűlésének elnöki posztját pedig két évig töltötte be hazánk képviselője.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi együttműködésben kifejtett tevékenységének elismerését jelzi, hogy számos ENSZ-szerv, illetve szakosított szervezet választotta különböző tanácskozásai színhelyéül Magyarországot. Az elmúlt években növekedett a hazánkba látogató vezető ENSZ-tisztségviselők száma. Magyarországra látogatott és tárgyalásokat folytatott többek között: az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO), a Szellemi Tulajdon Világszervezete, az Egészségügyi Világszervezet (WHO), az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete (UNIDO), az ENSZ Népesedési Alapja (UNFPA), a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és az ENSZ Emberi Települések Központja főigazgatója, továbbá az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának (ECE), az Idegenforgalmi Világszervezetnek (WTO) és a Nemzetközi Távközlési Uniónak (ITU) a főtitkára, valamint az ENSZ Szociális, Fejlesztési és Humanitárius Ügyek Központjának igazgatója.

Kiemelkedő jelentőségű volt Javier Pérez de Cuellar ENSZ-főtitkár 1984. évi magyarországi látogatása.

5. A NEMZETKÖZI KULTURÁLIS ÉS TUDOMÁNYOS KAPCSOLATOK

A Magyar Népköztársaság 1984-ben 74 országgal működött együtt kormányközi kulturális és tudományos egyezmény, munkaterv vagy más megállapodás alapján. A magyar kultúra és tudomány eredményei számos újabb országba jutottak el.

Kulturális értékeink, társadalmi, gazdasági és tudományos eredményeink megismertetésében fontos szerepet töltöttek be a külföldi magyar kulturális intézetek. A Berlinben, Prágában, Szófiában, Varsóban, továbbá Bécsben, Párizsban, Rómában és Új-Delhiben már működő intézeteink mellett Helsinkiben is magyar kulturális központ létesült. Az intézetek az elmúlt öt év alatt 246 képzőművészeti és 56 dokumentációs kiállítást mutattak be, 3300 alkalommal vetítettek magyar játékfilmeket és 240 koncertet rendeztek.

A szocialista országokkal folyó együttműködést tervszerűség, egyenletes fejlődés és kölcsönös gazdagodás jellemezte. Kilenc szocialista országgal öt évre, másokkal két-három évre szóló munkatervek szolgálják az államközi kulturális egyezményekben rögzített célok gya-

korlati megvalósítását. Az 1984/85 tanévben 1076 magyar hallgató folytat tanulmányokat a szocialista országok felsőoktatási intézményeiben, közülük 709-en a Szovjetunióban. Évente mintegy 1500 magyar, illetve szovjet egyetemi és főiskolai hallgató vesz részt egymás országában nyári termelési gyakorlaton. 1984-ben 296 fő szerzett diplomát a szocialista országok felsőoktatási intézményeiben.

1980-ban 41 fejlődő országgal (13 arab, 7 ázsiai, 12 fekete-afrikai, 9 latin-amerikai) tartottunk fenn kapcsolatokat államközi kulturális és tudományos egyezmények alapján. Az elmúlt ötéves időszakban az egyezményes kapcsolatok köre három újabb országgal (Kolumbia, Nicaragua és Mozambik) bővült. 25 országgal újítottuk meg a kormányközi együttműködési munkaterveket. Számszerűen csökkent, de továbbra is központi helyet foglal el a kapcsolatokban a fejlődő országok (elsősorban a szocialista orientációjú országok) hallgatóinak fogadása Magyarországon teljes egyetemi képzésre. A magyar felsőoktatási intézményekben az 1980/81. tanévben 2742, az 1984/85. tanévben 2520 külföldi hallgató tanul. A fejlődő országokból évente átlag 200 főt fogadunk aspiránsképzésre.

A fejlett tőkés országok közül 1984-ben 18 országgal szabályozta együttműködésünket kormányközi egyezmény, munkaterv vagy egyéb megállapodás. További hat fejlett tőkés országgal intézményközi, alapítványi megállapodások vagy felajánlások szolgálják a kapcsolatok fejlesztését. Nyolc tőkés országgal külön műszaki-tudományos megállapodás segíti elő a kölcsönös érdekekre épülő együttműködést.

Ausztriával – elsőként a fejlett tőkés országok közül – államközi egyezményt írtunk alá az érettségi bizonyítványok, valamint az egyetemi tanulmányok és fokozatok kölcsönös elismeréséről.

Magyar szerzők könyvei 1983-ban magyar nyelven 35 országba, idegen nyelveken 55 országba jutottak el kulturális külkereskedelmünk révén. A forgalomból a Szovjetunió és más szocialista országok részesedése a legnagyobb.

1983-ban a külföldi forgalmazásra eladott magyar játékfilmek 45%-át szocialista országok, 55%-át nem szocialista országok vásárolták meg. 1980-ban 72, 1983-ban 88 nemzetközi filmfesztiválon mutattak be magyar filmeket.

1980 és 1984 között 85 országban 365 képzőművészeti és 162 dokumentációs kiállítást mutattunk be, 268 külföldi képzőművészeti és 64 dokumentációs kiállítás megrendezésére került sor hazánkban. Hu-

szonkét országban rendeztek magyar kulturális heteket, illetve napokat. Rendezvényeink egy része a kiemelkedő történelmi és kulturális évfordulóinkhoz kapcsolódott, mint a felszabadulás ünnepe, a Bartók-, a Kodály- és a Madách-centenárium, továbbá József Attila és Kőrösi Csoma Sándor születésének évfordulója.

A külföldre irányuló propaganda területén fontos szerepet töltenek be – 5 országban működő – sajtóirodáink, valamint idegen nyelvű orgánumaink. A szocialista országok irányában folytatott írásos propaganda eszköze a Magyar Szemle című orosz, lengyel, spanyol nyelvű lap. A szocialista országokból hozzánk érkező turisták tájékoztatását szolgálja az 5 nyelvű Magyar Hét, az angol és német nyelven olvasó látogatókét a Daily News/Neueste Nachrichten. A külföld – elsősorban az informátorok – tájékoztatásában működik közre tallózó folyóiratunk, a Hungarian Digest/Revue de Hongrie, a német nyelvű Budapester Rundschau és az angol nyelvű New Hungarian Quarterly. A hozzánk látogató újságírókat tájékoztatja a Pressinform.

A Magyar Rádió Külföldi Adások Főszerkesztősége hetente összesen több mint 120 órában, öt nyelven sugároz a külföld számára műsorokat, a Szülőföldünk szerkesztőség magyar nyelven az emigráció körében végez rádiópropagandát. Az emigráció tájékoztatását szolgáló Magyar Hírek angol nyelvű mellékletet is kiad. Az MTI keretében tevékenykedő Budapress sajtóügynökség a rendszeres kiadványokon kívül évente több száz cikket továbbít különböző nyelveken a partner hírügynökségeknek, s 1984-től évkönyvet ad ki.

6. A MAGYAR TÁRSADALMI SZERVEZETEK, MOZGALMAK RÉSZVÉTELE A LEGJELENTŐSEBB NEMZETKÖZI KONFERENCIÁKON

Szakszervezeti Világkonferencia a fejlődésről (Belgrád, 1980.)
Népek világparlamentje a békéért (Szófia, 1980.)
17. Európai diáktalálkozó (Brno, 1980.)
A Nemzetközi Diákszövetség 13. kongresszusa (Berlin, 1980.)
Nők világkongresszusa (Prága, 1981.)
IV. Európai szakszervezeti konferencia (Genf, 1981.)
Autóipari dolgozók III. világkonferenciája (Párizs, 1981.)
Közlekedési dolgozók világkonferenciája (Damaszkusz, 1981.)

A szocialista és szocialista orientációjú országok népfront jellegű szervezeteinek IV. értekezlete (Havanna, 1981.)
Leszerelési ifjúsági világfórum (Helsinki, 1981.)
18. Európai diáktalálkozó (Bécs, 1981.)
X. Szakszervezeti Világkongresszus (Havanna, 1982.)
Textilipari dolgozók világkonferenciája (Berlin, 1982.)
Vasasok világkonferenciája (Moszkva, 1982.)
Közalkalmazottak és rokon szakmák világkonferenciája (Prága, 1982.)
19. Európai diáktalálkozó (Minszk, 1982.)
A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség XI. közgyűlése (Prága, 1982.)
Apartheidellenes világértekezlet (Genf, 1983.)
Szakszervezeti világkonferencia a vegyi fegyverek ellen (Ho Si Minh-város, 1983.)
Világtalálkozó a békéért, az életért, a nukleáris háború elhárításáért (Prága, 1983.)
A szocialista országok szakszervezeti vezetőinek tanácskozása az eurorakétákról (Prága, 1984.)
A Békeerők Nemzetközi Összekötő Fóruma által szervezett konferencia az európai biztonságról és a leszerelésről (Stockholm, 1984.)
Az Afro-Ázsiai Népek Szolidaritási Szervezete VI. kongresszusa (Algír, 1984.)
A Nemzetközi Diákszövetség 14. kongresszusa (Szófia, 1984.)
20. Európai diáktalálkozó (Les Arcs, 1984.)
Dolgozó fiatalok világtalálkozója (Moszkva, 1984.)
A szocialista országok nőszervezetei vezetőinek találkozója a békéért, a nukleáris háború elhárításáért (Szófia, 1984.)
Európai, egyesült államokbeli, kanadai nőszervezetek konferenciája a békéért (Berlin, 1984.)

A Központi Bizottság beszámolója a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásáról, a párt feladatairól

A Központi Bizottság az alábbiakban előterjeszti beszámolóját a XII. kongresszus óta végzett munkáról, a párt, az ország helyzetéről, a nemzetközi viszonyok alakulásáról, a párt és a társadalom előtt álló feladatokról.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa abban az időszakban végzi felelős munkáját, amikor népünk hazánk felszabadulásának 40. évfordulóját ünnepli. Négy évtized telt el azóta, hogy a Szovjetunió, amely a második világháború fő terhét viselte, a szövetséges hatalmakkal együtt győzelmet aratott a német fasizmus és a japán militarizmus fölött. Tisztelettel őrizzük a népek szabadságáért életüket áldozó hősök emlékét, közöttük azokét a magyar kommunistákét, demokratákét, antifasiszta hazafiakét, akik itthon és sok más országban részt vettek a harcban, és életüket adták a fasizmus elleni küzdelemben.

A szovjet hadsereg győzelmei nyomán felszabadult Magyarország ismét függetlenné vált; népünk történetében új korszak kezdődött, megnyílt nemzetünk előtt a társadalmi felemelkedés útja. Népünk élni tudott a lehetőséggel, megdöntötte a tőkések és földbirtokosok hatalmát, új, szocialista rendszert teremtett. A negyven év korszakos jelentőségű vívmányai a párt és a nép, a kommunisták és szövetségeseik együttműködése révén valósultak meg. A munkásosztály, a nép hatalmának megteremtése és megszilárdítása, a termelési eszközök köztulajdonba vétele, a tervgazdálkodás bevezetése, a szocialista ipar nagyarányú fejlődése, a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a népgazdaság irányításának korszerűsítése, a szocialista demokrácia kibontakoztatása, a nemzeti egység megteremtése és más vívmányaink nemzetünk felemelkedését, az állampolgárok életviszonyainak gyökeres át-

alakulását, műveltségének, életszínvonalának jelentős emelkedését eredményezték.

Pártunk más demokratikus erőkkel összefogva már az ország felszabadulásának időszakában a munkások, parasztok, értelmiségiek, a dolgozó tömegek mozgósításával hozzákezdett a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megszervezéséhez. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Kormány megalakulásával leraktuk az új magyar államiság alapkövét. A kommunisták kezdeményezték az élet megindítását, a háborús romok eltakarítását, a népi demokratikus hatalom megteremtését, a szocialista forradalom győzelemre vitelét. A Magyar Szocialista Munkáspárt leküzdötte a szocialista építés kezdeti szakaszának torzulásait és hibáit, levonta a tanulságokat, hasznosította a tapasztalatokat. Pártunk a marxizmus–leninizmus eszméit követve, a munkásosztály, a dolgozó tömegek érdekeinek hű szolgálatára törekedve nyerte el és élvezi népünk bizalmát, vált társadalmunk vezető erejévé.

Hazafias és internacionalista pártunk, az új népi hatalom kormányzata a második világháború után megszüntette országunk elszigeteltségét. Népünk a szocialista társadalom megteremtéséért és felépítéséért folytatott harcában, munkájában mindvégig élvezte a Szovjetunió, a többi szocialista ország, a nemzetközi kommunista mozgalom, a világ haladó embereinek szolidaritását és támogatását. Elismert tény az is, hogy a magyar nép a negyven év nagy vívmányaival részese a szocializmusért folyó világméretű küzdelemnek, eredményei nemcsak saját felemelkedését, hanem a társadalmi haladás, a béke egyetemes ügyét is szolgálják.

A Központi Bizottság 1984. december elején közzétette irányelveit, a kongresszusi felkészülés alapokmányát. Ebből is kitűnik, úgy ítéli meg, hogy a szocializmus építése a XII. kongresszuson megjelölt fő irányban haladt előre. A kedvezőtlen nemzetközi viszonyok ellenére megőriztük vívmányainkat, s előbbre léptünk a társadalmi haladás útján. Hazánkban szilárd a munkásosztály, a dolgozó nép hatalma, a szocialista társadalmi rend, népünk támogatja a párt politikáját. Eredményeink forrása a kommunistáknak és szövetségeseiknek, a munkásoknak, a parasztoknak, az értelmiségieknek, valamennyi dolgozó embernek az áldozatos munkája, népünk helytállása.

A kongresszusi irányelveket a párttagság megvitatta, az alapszervezetekben közvetlenül, a pártértekezleteken küldöttei útján. A Központi

Bizottság felkérésére az irányelveket megtárgyalta és véleményezte a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, az Országos Szövetkezeti Tanács, a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Végrehajtó Bizottsága. A párt- és a társadalmi szervezetek javaslatai sokat segítettek a kongresszus előkészítésében. A kongresszus a kommunisták és a pártonkívüliek véleményének ismeretében dolgozhat, és határozhat a társadalom életének legfontosabb ügyeiben.

A NEMZETKÖZI HELYZET, KÜLPOLITIKÁNK

A beszámolási időszakban a nemzetközi helyzetben felerősödtek a kedvezőtlen irányzatok. A nemzetközi feszültség növekedésének alapvető oka az Amerikai Egyesült Államok szélsőséges imperialista köreinek az a törekvése, hogy megbontsák a Varsói Szerződés és az Észak-atlanti Szövetség között kialakult katonai erőegyensúlyt és erőfölényre tegyenek szert.

A NATO lépései nyomán a fegyverkezési verseny minden eddiginél veszélyesebb szakasza bontakozott ki. A katonai és a politikai feszültséget növelte az új amerikai közepes hatótávolságú nukleáris fegyverzet nyugat-európai telepítésének megkezdése. Különös veszélyt rejtenek magukban az amerikai űrfegyverkezési tervek, amelyek a fegyverkezési versenyt a kozmikus térségekre is kiterjesztenék.

A katonai szembenállást fokozó lépések következtében meggyengült a kölcsönös bizalom, amely nélkülözhetetlen a különböző társadalmi rendszerű államok közötti normális kapcsolatokhoz. Ezt a kedvezőtlen irányzatot tovább erősítették az egyenjogú és kölcsönösen előnyös politikai és gazdasági kapcsolatok korlátozását célzó törekvések, a szélsőséges, szocializmusellenes hangulatkeltés, különösen a vezető tőkés országokban.

A nemzetközi feszültség fokozódásához hozzájárult több helyi válság, regionális konfliktus kiéleződése, illetve kiszélesedésének növekvő veszélye. A nemzetközi békét és biztonságot veszélyezteti, hogy egyes tőkés hatalmak katonai erőszakkal, fenyegetéssel, nyomással beavatkoznak más országok népeinek ügyeibe, s közvetlen támogatást

nyújtanak a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás ellenfeleinek.

A tőkés világ helyzetét a kapitalizmus általános válságának történelmi folyamata határozza meg. A válság váltakozva jelentkező terhei – a termelés visszaesései, a munkanélküliség, az infláció – a dolgozókat sújtják, ezért az elmúlt években is növekedtek a belső társadalmi feszültségek. Mélyültek a tőkés államok közötti ellentétek. Erősödtek a protekcionista irányzatok, fokozódott a nemzetközi gazdasági kapcsolatok bizonytalansága. Mindemellett a tőkés világ erői és tartalékai még számottevőek.

A történelmi tendenciát tekintve hanyatló kapitalista világrendszer mellett létrejött, erősödik és fejlődik a szocialista világrendszer, amely megtörte az imperializmus egyeduralmát Földünkön.

A nemzetközi viszonyok alakulását alapvetően az határozza meg, hogy korunkban ez a két világrendszer létezik. A világpolitika alakításában növekvő szerepre tesznek szert a fejlődő, el nem kötelezett országok, valamint a nemzeti felszabadító mozgalmak.

Az elmúlt évek negatív nemzetközi fejleményei ellenére nem alakult ki közvetlen világháborús veszély, és nem következett be jóvátehetetlen törés a kelet–nyugati kapcsolatok egészében. Fennmaradt a világ békéjének legfőbb biztosítékát jelentő globális katonai erőegyensúly a Szovjetunió és az Egyesült Államok, a Varsói Szerződés és az Északatlanti Szövetség között.

A nemzetközi helyzet további romlásának megakadályozásában meghatározó szerepet játszott a szocialista országok békepolitikája. A szocialista közösség kezdeményezően lépett fel a fegyverkezési verseny megfékezéséért, a katonai szembenállás szintjének csökkentéséért, a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján való rendezéséért, a kelet–nyugati párbeszéd folytatásáért.

A szocialista közösség országainak összehangolt erőfeszítései jól szolgálták a világbéke megvédését. A Varsói Szerződés Szervezete jelentős nemzetközi politikai és katonai tényező, a történelmileg kialakult katonai erőegyensúly megőrzésének legfőbb biztosítéka.

A Szovjetunió, a Varsói Szerződés Szervezete az elmúlt években is átfogó kezdeményezések egész sorát tette a világháborús veszély elhárítására, a nukleáris és hagyományos fegyverzet korlátozásának előmozdítására, a katonai szembenállás lehető legalacsonyabb szintre való csökkentésére. Az egyenlőség és az egyenlő biztonság elvére ala-

pozott nagy horderejű javaslataikban többek között szorgalmazták, hogy tiltsák be az atomfegyverek további gyártását, illetve kipróbálását; az Amerikai Egyesült Államok – a Szovjetunióhoz hasonlóan – vállaljon kötelezettséget, hogy elsőként nem alkalmaz atomfegyvert; akadályozzák meg a világűr katonai célú felhasználását; semmisítsék meg a vegyi fegyvereket az európai földrészen. Jelentős kezdeményezés volt, hogy a Varsói Szerződés Szervezete egyezményt ajánlott a NATO-nak: kölcsönösen mondjanak le az erőszak alkalmazásáról, és állapodjanak meg a békés kapcsolatok fenntartásáról. Sajnálatos, hogy az Amerikai Egyesült Államok, az Észak-atlanti Szövetség mind ez ideig nem adott pozitív választ ezekre a javaslatokra, és továbbra is a katonai erőegyensúly megbontására törekszik.

A szocialista országok erőfeszítéseivel találkoznak azoknak a reálisan gondolkodó polgári politikai tényezőknek, felelős államférfiaknak a törekvései, akik elfogadják, hogy az enyhülésnek nincs ésszerű alternatívája. Változatlanul fennáll, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok népei kölcsönösen érdekeltek a világbéke megőrzésében, az emberiség fennmaradását fenyegető veszélyek elhárításában. Az enyhülési politika folytatását segíti, hogy továbbra is érvényben vannak a szocialista és a tőkés államok közötti két- és többoldalú megállapodások, és működnek az európai biztonság és együttműködés fórumai.

A nemzetközi erőviszonyok alakulását jelentősen befolyásolja a fejlődő országok küzdelme, melyet a politikai-gazdasági függetlenségért, ennek megszilárdításáért, valamint a társadalmi felemelkedésért folytatnak. Népeik mind határozottabban síkraszállnak, hogy felszámolják a gyarmati múlt maradványait, s külső beavatkozástól mentesen maguk irányíthassák sorsukat. Bár a társadalmi-gazdasági fejlődés különböző útjait választották, és gazdasági fejlettségük, lakosságuk életszínvonala erőteljesen differenciálódott, mégis növekedett közös érdekeltségük, hogy csökkentsék a tőkésmonopóliumoktól való függőségüket, s kiépítsék önálló nemzetgazdaságukat. A felszabadító mozgalmak folytatják harcukat a nemzeti függetlenség kivívásáért.

A nemzetközi élet pozitív irányzatait erősítették az el nem kötelezett országok mozgalmának imperialistaellenes fellépései. A mozgalom az elmúlt években is határozottan követelte a nemzetközi feszültség csökkentését, a veszélyes világpolitikai irányzatok visszaszorítá-

sát, a nemzeti függetlenséghez és az önálló fejlődéshez való jog érvényesítését, az igazságos gazdasági világrend megteremtését.

A világbéke megőrzésében növekedett a szerepük a legkülönbözőbb társadalmi rétegeket és politikai erőket tömörítő háborúellenes mozgalmaknak. Nagy tömegeket mozgósító akcióik fékezően hatottak a fegyverkezési versenyre. A béke és a leszerelés ügye mellett együtt lépnek fel kommunisták és szociáldemokraták, egyházi vezetők és egyszerű hívők, környezetvédők, tudósok és orvosok, kiemelkedő személyiségek, más haladó és békeszerető erők.

A világpolitikai helyzet további alakulása s különösképpen a fegyverkezési hajsza megfékezése szempontjából nagy fontosságú fejleményt jelentenek az átfogó szovjet–amerikai tárgyalások az űrfegyverkezés megelőzéséről és a nukleáris fegyverek korlátozásáról.

A jelenlegi helyzetben a szocializmus nemzetközi vonzóerejét a következetes békepolitika, a népek szabadságtörekvéseinek támogatása és a belső építőmunka társadalmi, gazdasági eredményei növelik.

A szocialista országok a nehezebbé vált nemzetközi politikai és világgazdasági viszonyok ellenére eredményesen folytatják az új társadalom építését. Országaink erőfeszítéseket tesznek a gazdálkodás intenzívebbé tételére, a hatékonyság növelésére, a műszaki fejlődés meggyorsítására. A szocialista országok többségében napirendre került a gazdaságirányítás rendszerének tökéletesítése, hogy az megfeleljen a fejlődés által támasztott új követelményeknek.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában tömörült országok együttműködésének fontos állomása volt a tagállamok párt- és állami vezetőinek 1984. júniusi moszkvai felső szintű találkozója. Az itt született elhatározások kijelölik a szocialista gazdasági integrációban rejlő előnyök teljesebb kihasználásának útjait.

A Magyar Népköztársaság külpolitikájában a feszültebb és bonyolultabb nemzetközi helyzetben is érvényesült a párt XII. kongresszusán meghatározott irányvonal. A szocialista közösség országaival összehangolt, aktív nemzetközi tevékenységünk középpontjában az a törekvés áll, hogy kedvezőbbé tegyük szocialista építőmunkánk külső feltételeit, s egyben hozzájáruljunk a társadalmi haladás előmozdításához és a béke megőrzéséhez.

Erősítettük szövetségünket és együttműködésünket a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal. Bővültek a fejlődő, különösen a szocialista orientációjú országokhoz fűződő kapcsolataink. A békés

egymás mellett élés elvei és gyakorlati követelményei alapján fejlesztettük kapcsolatainkat az eltérő társadalmi rendszerű államokkal.

A Magyar Népköztársaság 129 országgal áll nagyköveti és 1 országgal főkonzuli szintű diplomáciai viszonyban. Képviselőink aktívan vesznek részt csaknem ezer nemzetközi szervezet munkájában, mindenekelőtt az Egyesült Nemzetek Szervezetének és szakosított intézményeinek tevékenységében.

A párt nagyra értékeli, hogy külpolitikai törekvéseinket kezdeményezően és felelősségteljesen segítik a társadalmi szervezetek, mozgalmak és a magyarországi egyházak.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélye a beszámolási időszakban tovább nőtt. A világ haladó és reálisan gondolkodó közvéleménye ismeri és elismeri eredményeinket, becsüli politikánk elvszerűségét, kiszámíthatóságát, megbízhatóságát. Tudja, hogy szövetségeseinknek szilárd szövetségesei, más országoknak pedig korrekt partnerei vagyunk.

A Központi Bizottság javasolja a kongresszusnak, hogy erősítse meg pártunk és államunk eddigi külpolitikai irányvonalát, amely népünk alapvető nemzeti érdekeit, a béke, az enyhülés, a társadalmi haladás és a szocializmus egyetemes ügyét szolgálja.

A felszabadulás utáni négy évtized s benne a legutóbbi kongresszus óta eltelt időszak tapasztalatai egyaránt azt igazolják, hogy hazánk számára meghatározó jelentősége van a Szovjetunióval folytatott sokoldalú, baráti és gyümölcsöző együttműködésnek. A beszámolási időszakban eredményesen fejlődtek a magyar–szovjet politikai, gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális kapcsolatok. Ezek alakulásában kiemelkedő jelentőségűek voltak a legfelsőbb szintű megbeszélések a két párt és kormány képviselői között, amelyek ismételten megerősítették a teljes nézetazonosságot a szocialista építés és a nemzetközi élet minden alapvető kérdésében. A Szovjetunió hazánk függetlenségének, szocialista építőmunkánknak legbiztosabb nemzetközi támasza. A magyar–szovjet barátság további erősítése, a két ország és a két nép együttműködésének gazdagítása elsőrangú nemzeti érdekünk.

Alapvető feladatunknak tartjuk a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében megvalósuló együttműködés erősítését, hatékonyságának javítását, formáinak, módszereinek folyamatos tökéletesítését.

Fejlődtek kapcsolataink, bővült együttműködésünk a szocialista or-

országokkal; nagyra értékeljük és hasznosítjuk építőmunkájuk tapasztalatait. Változatlan törekvésünk, hogy elősegítsük valamennyi szocialista ország kapcsolatainak fejlődését, együttműködését. A beszámolási időszakban – hasonlóan más szocialista országokhoz – fejlődtek hazánk és a Kínai Népköztársaság kapcsolatai is.

A békés egymás mellett élés elveinek szellemében, az egyenjogúság és a kölcsönös érdekek figyelembevételével bővültek kapcsolataink a tőkés országokkal. A különböző társadalmi rendszerű országokkal a párbeszéd fenntartására, az együttműködés folytatására, a politikai, gazdasági, kulturális és más kapcsolatok szélesítésére törekszünk.

A Magyar Népköztársaság az elmúlt időszakban is szolidáris volt a függetlenségük megszilárdításáért küzdő népekkel, a diktatórikus, elnyomó rendszerek ellen harcoló mozgalmakkal. Lehetőségeivel összhangban támogatta és a jövőben is támogatja Ázsia, Afrika, Latin-Amerika haladó országait és mozgalmait; síkraszállt a helyi háborús konfliktusok igazságos, politikai eszközökkel történő rendezéséért. A kölcsönös előnyök és érdekeltség elve alapján törekedett a kapcsolatok fejlesztésére valamennyi, erre készséget mutató fejlődő országgal.

A Magyar Népköztársaság külpolitikájának változatlanul az a legfontosabb célja, hogy népünk szocialista építőmunkájához minél kedvezőbb nemzetközi feltételeket teremtsen. Ezért lépünk fel minden lehetséges alkalommal és fórumon a béke, az enyhülés, a társadalmi haladás érdekében. Erőnkhöz mérten hozzájárulunk az emberiség olyan egyetemes problémáinak a megoldásához is, mint a nemzetközi gazdasági kapcsolatok igazságosabbá tétele, az energia- és nyersanyagkincsek ésszerű felhasználása, a természeti környezet megóvása, az elmaradottság, a nyomor, az éhínség, az írástudatlanság felszámolása.

A párt és a kormány külpolitikájának legfontosabb eredménye hogy népünk békében, biztonságban él. Külpolitikánk eredményes folytatásának legfőbb hazai biztosítéka továbbra is népünk bizalma és támogatása, nemzeti összefogása, társadalmi rendszerünk szilárdsága, a szocializmus sikeres építése.

BELPOLITIKAI HELYZETÜNK, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI VISZONYAINK FEJLŐDÉSE

A beszámolási időszakban a korábbihoz képest nehezebb feltételek közt folytattuk a szocialista társadalom építését. A nemzetközi feszültség növekedése és a gazdasági nehézségek miatt szocialista társadalmunk nagy teherpróbának volt kitéve. Népünk – pártja vezetésével – fokozta erőfeszítéseit, nagy és eredményes munkát végzett. Megőriztük szocialista vívmányainkat: a népi hatalom szilárdságát, a nemzeti összefogást a szocialista célok jegyében, a létbiztonságot.

A megváltozott helyzetben élesebb megvilágításba kerülnek munkánk gyengeségei, s társadalmunkban növekvő ellenérzést váltanak ki az eszméinkkel ellentétes és a közerkölcsöt sértő jelenségek. Szocialista fejlődésünk fontos feltétele, hogy teljesebben bontakozzanak ki társadalmi rendünkben a dolgozók alkotóképességében meglevő lehetőségek, nagyobb követelményeket támasszunk az irányításban és a végrehajtásban egyaránt, s határozottan lépjünk fel az eszméinkkel és céljainkkal összeegyeztethetetlen megnyilvánulásokkal szemben.

Társadalmi rendszerünk alapjai szilárdak. A termelési eszközök csaknem egésze szocialista – állami és szövetkezeti – tulajdonban van. Döntő fontosságú feladatunk, hogy a tervgazdálkodás révén minél teljesebb mértékben kihasználjuk a szocialista tulajdonviszonyokban rejlő lehetőségeket. Ezért erősíteni kell a dolgozók tulajdonosi tudatát, növelni érdekeltségüket a termelési eszközök hatékonyabb működtetésében, és fokozottan be kell vonni őket a döntések előkészítésébe és a végrehajtás ellenőrzésébe.

Államunk elismeri és védi a munkával, törvényes úton szerzett személyi tulajdont, amely szocialista fejlődésünk során jelentősen gyarapodott. A munka nélkül szerzett jövedelmekből eredő vagyoni különbségek kialakulását gazdasági és jogi szabályozással meg kell akadályozni.

Hazánkban a szocialista tulajdonviszonyok alapján, a társadalmi osztályok és rétegek legfontosabb érdekeinek és céljainak azonossága révén épül és fejlődik a szocialista nemzeti egység.

Rendszerünk stabilitása és fejlődése szempontjából meghatározó jelentősége van a munkásosztály szocialista elkötelezettségének, aktivitásának, helytállásának. Soraiba tartozik az aktív keresők 56%-a. Fontos feladatunk a munkások általános és szakmai műveltségének

emelése és annak elősegítése, hogy minél nagyobb számban közvetlenül is vegyenek részt a közéletben, a párt politikájának alakításában, a végrehajtás megszervezésében és ellenőrzésében.

A szövetkezeti parasztság – az aktív keresők 14%-a – a munkásosztály szilárd szövetségese. A mezőgazdaság magas szintre emelésével nagymértékben hozzájárul a paraszti életmód gyökeres átalakulásához, a falu és a város közötti különbség csökkentéséhez, egész társadalmunk szocialista fejlődéséhez.

A fejlődéssel együtt jár, hogy növekszik a magas fokú képzettséget igénylő szellemi munka jelentősége. Az értelmiség – az aktív keresőknek mintegy 8%-a – munkájával társadalmi, gazdasági és kulturális előrehaladásunk részese. A szocializmus építésének fontos feltétele, hogy gyarapítsuk és ésszerűen hasznosítsuk társadalmunk szellemi erőforrásait. Ezért ösztönözni és segíteni kell az értelmiség alkotóképességének és közéleti aktivitásának további kibontakozását.

A keresők 18%-a alkalmazott. Munkájuk minősége jelentősen befolyásolja az igazgatás és a gazdálkodás színvonalát, hatással van az egész társadalom közérzetére.

A dolgozóknak mintegy 4%-a kisárutermelő, kisiparos, kiskereskedő. Munkájuk valóságos társadalmi igényeket elégít ki. Hosszabb távon is szükség van tevékenységükre a szocialista társadalom életében.

A párt szövetségi politikájának eredményeként a szocializmus építésének gyakorlatában formálódott, vált tartóssá és tartalmassá a szocialista nemzeti egység. A szocializmus építésének fő kérdéseiben változatlanul megvan népünk túlnyomó többségének egyetértése, de helyzetünk megítélésében, további fejlődésünk útjait és módjait illetően a korábbinál jobban megoszlanak a vélemények. Ilyen körülmények között még inkább megnőtt a jelentősége, hogy fokozzuk erőfeszítéseinket az egység megerősítéséért.

A nemzeti egység alapja, hogy egész népünk érdekelt a szocializmus építésében. A szövetségi politika folytatásának, a haladásunkért tömörülő erők összefogásának ösztönzést ad, hogy pártunk figyelembe veszi a valóságos viszonyokat, nyíltan feltárja a fejlődés menetében keletkező ellentmondásokat, és a tömegek véleményének számbavételével reálisan jelöli ki a tennivalókat.

A szocialista nemzeti összefogásban fontos szerepet töltenek be az önállóan működő társadalmi és tömegszervezetek, -mozgalmak, amelyek a dolgozók millióit tömörítik, és egész társadalmunkat átfogják.

Pártunk támaszkodik a szakszervezetekre, a munkásosztálynak, a bérből és fizetésből élő dolgozóknak a legátfogóbb szervezeteire. Igényli részvételüket a politika kimunkálásában, elfogadtatásában és megvalósításában. A magyar szakszervezetek a hatalom gyakorlásának részesei, önállóan látják el feladataikat, mozgósítják a dolgozókat a szocialista építőmunkára, képviselik és védelmezik tagjaik érdekeit, a dolgozók törvényes jogait. Nélkülözhetetlen szerepet töltenek be szocialista társadalmunk építésében, a nemzeti összefogás erősítésében, a dolgozó tömegekkel való egyetértés és együttműködés megteremtésében.

A szakszervezetek erősítsék érdekvédelmi, érdekképviseleti tevékenységüket, s igényeljék a kötelezettségek fegyelmezett teljesítését. Ez a feltétele annak, hogy befolyásuk fokozódjon, eredményesen mozgósítsák tagságukat társadalmunk politikai és gazdasági erejének növelésére. A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése a szakszervezetek számára is új feladatokat ad, és egyben új lehetőségeket teremt. A szocialista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom megújításával, a dolgozók alkotóerejének kibontakoztatásával, az üzemi-munkahelyi demokrácia elmélyítésével segítsék elő a dolgozóknak a vállalatok irányításában, a politika végrehajtásában való aktív részvételét. Fordítsanak továbbra is gondot tagságuk politikai képzésére, a fiatalok öntudatos munkássá nevelésére.

Az ifjúság szocialista szellemű nevelése és az önálló életre való felkészítése az egész társadalom ügye. A társadalomnak és intézményeinek segíteniük kell a fiatalok beilleszkedését, de nekik is érezniük kell felelősségüket önmagukért és a társadalomért. Tudatában kell lenniük, hogy szocialista hazánk fejlődése, nemzetünk jövője, sorsuk alakulása nagymértékben saját munkájuktól, kötelességeik becsületes teljesítésétől függ.

Pártunk, társadalmunk bizalommal van a fiatalok iránt, de követelményeket is támaszt velük szemben. Fellépünk az ifjúság felszínes vagy hamis megítélése ellen. Nem takargatjuk a kedvezőtlen jelenségeket, de elutasítjuk a szélsőséges, igazságtalan általánosításokat. Az ifjúság megítélésének is csak az lehet az alapja, hogyan teljesíti kötelességét, miként él, gondolkodik, tanul és dolgozik, mit tesz a társadalomért.

A Magyar Szocialista Munkáspárt épít a magyar ifjúság hazaszeretetére, tudására, tettrekészségére, lelkesedésére. Az ifjúságot történel-

mi vívmányaink megőrzésére és fejlesztésére, hazánk gyarapítására hívja. Nagyobb lehetőséget kell teremtenünk a fiataloknak az önálló, felelős cselekvésre, tudásuk és képességeik bizonyítására. A jövőben még többet kell tennünk, hogy a felnövekvő nemzedékek azonosuljanak szocialista eszméinkkel. Neveljük őket felelősségérzetre, munkára. A kommunisták kötelessége, hogy személyes magatartásukkal példát mutassanak.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség részt vesz a társadalom előtt álló feladatok megoldásában. Fő hivatása, hogy megnyerje az ifjúságot szocialista céljainknak, képviselje és védje a fiatalok sajátos érdekeit, tárja fel és közvetítse problémáikat a párt- és állami szervekhez. Segítse elő politikai, szakmai fejlődésüket.

Az ifjúsági szövetség erősítse munkájának fiatalos, mozgalmi jellegét. Politikai munkája és egész tevékenysége gyakoroljon vonzó hatást tagjaira és a KISZ-en kívüli fiatalokra. Nevelje tagságát, a fiatalokat szocialista hazánk szeretetére, felelős magatartásra és cselekvésre. Ápolja haladó hagyományainkat, erősítse a nemzeti érzést és az internacionalista szolidaritást, járuljon hozzá a népek, a különböző nemzetiségű fiatalok közötti megértés és barátság elmélyítéséhez. A fiatalok ismerjék meg jobban nemzeti történelmünket és annak részeként a kommunisták harcait, a szocializmus építésének magyarországi tapasztalatait.

A Hazafias Népfront eredményesen segíti a párt szövetségi politikájának érvényesítését, a szocialista célok jegyében megvalósuló nemzeti összefogást. Ellátja közjogi feladatait, a közélet tevékeny résztvevője.

Pártunk igényt tart rá, hogy a Hazafias Népfront továbbra is vállaljon aktív szerepet a szocialista építést, a társadalmi viszonyok szocialista fejlődését szolgáló erőfeszítésekben. A szövetségi politikát követve erősítse népünk összeforrottságát, mozgósítson az ország előtt álló feladatok megoldására. Törekedjen arra, hogy munkája nyomán a társadalom minden osztályában és rétegében növekedjen a közéletben részt vevők száma. Segítse elő, hogy az országos jelentőségű és a helyi közérdekű vitákban egyaránt minél többen nyilváníthassanak véleményt.

A népfront fórumai járuljanak hozzá a közös gondolkodás és cselekvés általánossá tételéhez, erősítsék az egymás iránti megbecsülést és figyelmet. A népfrontbizottságok vállaljanak nagyobb szerepet a te-

lepüléspolitikai feladatok kialakításában és megvalósításában, a helyi közélet szervezésében. Karolják fel a természet- és környezetvédelem ügyét. Legyenek kezdeményezői és szervezői az értelmes, a közösségi célokat szolgáló társadalmi munkának.

Népünk javát szolgálja, hogy az állam és az egyházak viszonya rendezett. Az együttműködés a haza sorsáért érzett felelősségre épül, és szövetségi politikánk keretei között fejlődik. A párt és a kormány nagyra értékeli a magyarországi egyházak és vallásfelekezetek első országos találkozóját, amelyet „Felelősséggel a hazáért és az emberiségért" címmel egy évvel ezelőtt tartottak meg.

Az állam és az egyházak rendezett viszonya nem szünteti meg a világnézeti különbségeket. A szocialista állam és az egyházak zavartalan együttműködését mégis mindkét fél részéről lehetővé teszi a felismerés: világnézeti és felekezeti hovatartozástól függetlenül mindenki érdekelt abban, hogy az ország békés körülmények között haladjon előre a gazdasági, társadalmi és kulturális felemelkedés útján.

A hazánkban működő demokratikus nemzetiségi szövetségek rendeltetésüknek megfelelően tevékenykednek. A nemzetiségek a Magyar Népköztársaságot hazájuknak tekintik. A magyarországi nemzetiségek állampolgári egyenjogúságát az alkotmány biztosítja. Hagyományaik, sajátosságaik megőrzésének, anyanyelvük és kultúrájuk ápolásának lehetőségei a beszámolási időszakban tovább javultak. A magyarországi nemzetiségek jogainak teljesebb érvényesülése érdekében továbbra is segíteni kell öntevékenységük kibontakoztatását, tanulási és művelődési lehetőségeik szélesítését. Erősödtek a hazai nemzetiségeknek a velük egy nyelvet beszélő nemzetekkel kialakult kulturális kapcsolatai, s ezek fejlesztését szorgalmazzuk a jövőben is.

A nemzetiségeknek fontos szerepük van a magyarok és a szomszéd népek közötti barátság fejlesztésében. Természetesnek tartjuk és elősegítjük a velük azonos anyanyelvű nemzetekkel épülő kapcsolataikat. Hasonlóképpen természetes igénynek tartjuk, hogy a szomszédos országok magyar nemzetiségű állampolgárai is ápolhassák anyanyelvüket, fejleszthessék nemzeti kultúrájukat. Meggyőződésünk szerint a szocialista fejlődés lehetővé teszi, hogy a népek a burzsoá nacionalizmus maradványait leküzdve a kölcsönös tisztelet, a barátság és az együttműködés útján járjanak.

A társadalom életének és fejlődésének fontos tényezője a család. Szerepe meghatározó a gyermekekről való gondoskodásban, a fiata-

lok nevelésében, a közösségi magatartás formálásában, a különböző nemzedékek összetartásában. A szülők felelősek azért, hogy gyermekeik jó családi légkörben nevelkedjenek, elfogadják azokat az értékeket és normákat, amelyek a társadalmi beilleszkedéshez, a kiegyensúlyozott, tartalmas élethez szükségesek. Alapvetően fontos a szerepük abban is, hogy a gyermekek és a fiatalok megtanuljanak szocialista módon élni, dolgozni és gondolkodni.

Államunk és társadalmunk jobban segítse, védje a család intézményét, annál is inkább, mert az utóbbi időben növekedett a felbomló családok és a veszélyeztetett gyermekek száma.

A népesedés alakulása nagy fontosságú társadalmi ügy. A kedvezőtlen születési és halálozási arányok miatt 1980 óta 51 000-rel csökkent az ország lélekszáma. A kormány hosszú távra szóló népesedéspolitikai programot dolgozott ki, melynek célja, hogy a lakosság egészségi állapota javuljon, a népesség csökkenése megálljon, majd a lélekszám növekedjen. Népesedéspolitikánk továbbra is az egyének, a családok elhatározására épít, és a demográfiai folyamatok feltételeinek javítására törekszik.

A XII. kongresszus óta eltelt időszakban javult a nők társadalmi, gazdasági és szociális helyzete, kedvező irányban változtak élet- és munkakörülményeik. A munkavállalási korban levő nőknek több mint 80%-a munkaviszonyban áll. Az érettségizetteknek több mint a fele, a diplomásoknak mintegy 40%-a nő. Az utóbbi időben fontos döntéseket hoztak a nők, az anyák helyzetének javítására. Arra törekszünk, hogy társadalmi és gazdasági eszközökkel egyaránt segítsük a gyermeknevelés, a munkahelyi feladatok és a közéletiség együttes vállalását.

Egész társadalmunk érdeke, hogy hasznosítsuk az idősebb – már nyugdíjban levő – nemzedékek tapasztalatait. Korábban a szocializmus kivívásának és építésének részesei voltak, egy részük ma is aktívan tevékenykedik. Munkájuk, áldozatvállalásuk testet ölt szocialista fejlődésünk eredményeiben. Kötelességünk, hogy segítsük részvételüket a közéletben, figyelemmel kísérjük helyzetüket, s könnyítsünk az idős korral járó terheken.

A beszámolási időszakban szocialista államunk rendeltetésének megfelelően működött. Az Országgyűlés és az Elnöki Tanács betöltötte alkotmányos szerepét. A Minisztertanács megfelelően ellátta feladatát. A kormányzati szervek körében végrehajtott szervezeti változ-

tatások javították a döntési és irányítási mechanizmust, növelték az intézmények és vállalatok önállóságát, s egyben fokozták felelősségüket. Nőtt a helyi tanácsok önállósága, a járások megszüntetésével egyszerűsödött az igazgatás szervezete.

A szocialista állam a jövőben is fontos és nélkülözhetetlen szerepet tölt be alkotmányos rendünk, szocialista vívmányaink külső és belső védelmében, a gazdaság és a kultúra irányításában, szervezésében. Az állam egyes funkcióinak tartalma, a társadalmi viszonyok állami szabályozásának mértéke, az állami szervek tevékenységének eszközrendszere és szervezete a követelményeknek, a feladatoknak megfelelően módosul.

Az új választójogi törvény kedvezőbb feltételeket teremt a népképviseleti testületek tartalmasabb munkájához. A többes jelölés törvénybe iktatásával az idén esedékes országos képviselő- és tanácstagválasztások során tovább szélesedik a szocialista demokrácia, bővül a közéletben részt vevők köre. A választások a Hazafias Népfront programja alapján váljanak fontos közéleti eseménnyé, segítsék elő, hogy a lakosság megvitassa az ország ügyeit, az egyes települések fejlesztésének, az életkörülmények további javításának lehetőségeit s ezek különböző megoldási módjait.

Az Országgyűlés fokozottabban vegyen részt az állami feladatok meghatározásában. A lakosság széles körét érintő ügyekben erősödjön törvényalkotó tevékenysége. Növelni kell ellenőrző szerepét, és nagyobb figyelmet kell fordítani a törvények végrehajtására.

Tovább kell fejleszteni a kormányzati munkát. A hatáskörök pontosabb elhatárolásával, az állami és a társadalmi szervek tevékenységének jobb összehangolásával, a közigazgatás és az ügyintézés egyszerűsítésével is növelni kell az irányítás hatásfokát. Folytatni kell a hatáskörök és a velük járó felelősség decentralizálását. Jogos igény, hogy javuljon az államszervezet működése, és csökkenjen a bürokrácia. Ez megköveteli az államigazgatásban dolgozók magasabb felkészültségét, a munkafolyamatok korszerűsítését. Fel kell lépni a jogi-adminisztratív megoldások mindenhatóságába vetett hit ellen. Gyakori még, hogy az érdekeltség megteremtése és a meggyőzés helyett pusztán jogi előírásokhoz folyamodunk.

Arra kell törekednünk, hogy a központi állami irányítás a leglényegesebb társadalmi és gazdasági feladatokkal, a fejlődés fő kérdéseivel

foglalkozzon. Nagyobb nyilvánosságot kell adni az államigazgatási munkának, erősíteni szükséges testületi és társadalmi ellenőrzését.

Az állami szervek igényeljék a társadalmi és tömegszervezetek közreműködését, támaszkodjanak tapasztalataikra, támogassák a lakosság öntevékenységét, kezdeményezéseit, következetesen érvényesítsék a közérdeket.

A szocialista államszervezet részeként működő tanácsoknak kiemelkedő szerepük van a társadalomépítő feladatok megoldásában. A települések fejlesztésében és a lakosság ellátásának szervezésében jelentős eredményeket értünk el. Növekvő jelentőségű feladat a kistelepüléseken élő lakosság érdekeinek védelme, a társult településeken az elöljáróságok munkájának megszervezése. Tovább kell növelni a tanácsok önállóságát, felelősségét és a gazdálkodásban való érdekeltségét. Javítani kell munkájuk szervezeti, személyi és anyagi feltételeit. Erősödjön a lakosság részvétele a közügyek intézésében.

A szocialista demokrácia fejlesztése pártunk történelmi programja. A szocialista demokrácia intézményeinek hatékony működése erősíti a dolgozó nép hatalmát, segíti céljaink gyorsabb elérését. Feladatainkat csakis az emberek alkotó energiáinak mind nagyobb mértékű mozgósításával oldhatjuk meg.

A szocialista demokrácia fejlesztésének irányát meghatározza, hogy a társadalmi és tömegszervezetek – a párt eszmei és politikai irányításával – önállóan tevékenykednek. A helyi szervek, a vállalatok és az intézmények önállóságának növekedése kedvező feltételeket és lehetőségeket teremt ahhoz, hogy a lakosság közvetlenül vagy az őt képviselő társadalmi szervek, testületek útján részt vegyen a közügyek intézésében, a döntések előkészítésében és a végrehajtás ellenőrzésében.

A szocialista törvényesség belpolitikánknak alapvető és változatlan eleme. Minden állampolgár a törvények védelme alatt áll, azokat, akik megszegik, a törvények szerint vonják felelősségre. Világnézete, politikai meggyőződése miatt Magyarországon senkit nem érhet bántódás.

A belügyi szervek, az ügyészségek és a bíróságok betöltik alkotmányos rendeltetésüket, megfelelően közreműködnek a törvényesség, az állami, társadalmi, gazdasági rend védelmében, az állampolgárok jogainak és törvényes érdekeinek a biztosításában. Tevékenységükkel nagymértékben hozzájárulnak, hogy alapvetően szilárd a közrend és a közbiztonság, a köznyugalmat súlyosan megzavaró bűncselekmények az utóbbi években is ritkán fordultak elő.

Állampolgáraink nagy többsége a törvények előírásainak megfelelően gyakorolja jogait, fegyelmezetten teljesíti kötelességét, erkölcsi normáink szerint él és dolgozik. Nem kevés azonban azoknak a száma, akik valódi vagy vélt érdekeiket a közösség rovására érvényesítik, kötelességeiket elhanyagolják, vagy tudatosan megszegik. Szaporodnak a törvénybe ütköző, az erkölcsi normáinkat sértő jelenségek: a fegyelem lazulása, a felelőtlenség, a köztulajdon megkárosítása és hanyag kezelése, a jogtalan haszonszerzés, a munkakerülő életmód s a mindezekkel szemben elnéző magatartás.

A társadalmi élet minden területén erősíteni kell az állami, az állampolgári fegyelmet, s tudatosítani, hogy a jogok és a kötelességek egymástól elválaszthatatlanok és csak együttesen érvényesíthetők. A párt-, állami és társadalmi szervek – a közvélemény támogatására is építve – határozottan és erélyesen lépjenek fel a negatív jelenségek visszaszorításáért, a bűncselekmények megelőzéséért, a törvények megtartásáért és megtartatásáért. Különösen fontos a közélet tisztaságának megóvása, a következetes harc a hatalommal való visszaélés, a személyi összefonódások, a protekció, a korrupció minden megnyilvánulása ellen.

A szocialista haza védelme pártunk, államunk, népünk közös ügye. A feszültebbé vált nemzetközi helyzet még inkább ráirányította a figyelmet békés építőmunkánk, szocialista társadalmunk védelmére.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erői és testületei, a néphadsereg, a határőrség, a rendőrség, a munkásőrség és más fegyveres testületek egymással szorosan együttműködve, népünk támogatásával eredményesen járulnak hozzá a béke megőrzéséhez, illetve belső rendünk biztosításához. Mindennek fontos feltétele a parancsnokok, az egész személyi állomány politikai elkötelezettsége, fegyelmezett, áldozatkész tevékenysége és magas fokú szakmai felkészültsége.

A szolgálati idő alatt intenzív kiképzés folyik, eredményesen nevelik a katonafiatalokat. A haza fegyveres védelmére való felkészítés párosuljon megfelelő gondoskodással, a szolgálatot teljesítő fiatalok sokoldalú fejlődésének előmozdításával. A hadsereg rendjét, szervezettségét tudatosabban fel kell használni olyan emberi vonások erősítésére, mint az állhatatosság, a fegyelmezettség, a megbízhatóság, a közösségért érzett felelősség.

A magyar néphadsereg szorosan együttműködik a Varsói Szerződés tagállamainak fegyveres erőivel. Harckészültsége magas fokú, a terve-

zett ütemben valósul meg haditechnikai és szervezeti korszerűsítése. Katonáink rendszeresen részt vesznek a népgazdasági munkában, az elemi csapások elhárításában. A határőrség megbízhatóan őrzi hazánk határait, biztosítja a határok rendjét. A munkásőrség jól ötvözi az önkéntes mozgalmi, a politikai és a fegyveres testületi jelleget, teljesíti hivatását, állománya politikailag szilárd, fegyelmezett, áldozatkész.

Fegyveres erőink és testületeink készen állnak a szocialista társadalom szolgálatára, a haza védelmére.

A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA

Az 1970-es évek közepétől jelentősen megváltoztak a gazdasági fejlődés külső és belső feltételei. A világgazdaságban végbement változások tartós jellegét késedelmesen ismertük fel. Ezekben az években a gazdaságpolitika elsősorban arra irányult, hogy elhárítsuk e változások negatív hatását a gazdaság fejlődésére és az életszínvonalra. Fenntartottuk a termelés, a beruházások és az életszínvonal viszonylag gyors növekedési ütemét, túlzottan védtük a vállalati gazdálkodás stabilitását. Az ország kiadásai éveken át számottevően meghaladták a bevételeket, s ez végső soron a népgazdaság külső egyensúlyának romlását, jelentős adósságállomány kialakulását idézte elő.

A XII. kongresszus megerősítette a Központi Bizottság döntését, azt az 1979 óta folytatott gazdaságpolitikai gyakorlatot, amely a népgazdaság külső egyensúlyi helyzetének javítását és az elért életszínvonal megőrzését állította a gazdasági munka középpontjába. E céloknak rendelte alá a gazdasági növekedést és a nemzeti jövedelem belföldi felhasználását.

A Központi Bizottság és a kormány a fő gazdasági folyamatokra összpontosította figyelmét. Céljaink eléréséhez a kormányzati szervek aktívabb gazdaságirányító és -szervező tevékenységére, a gazdálkodó szervezetek eredményesebb munkájára és a dolgozó nép jelentős erőfeszítésére, esetenként áldozatvállalására volt szükség. Az eredmények értékét növeli, hogy olyan időszakban értük el azokat, amikor a gazdasági növekedés extenzív forrásai kimerültek, és a fejlődés külső feltételei a számítottnál is kedvezőtlenebbül alakultak.

Alapvető vívmányaink sérelme nélkül sikerült megőrizni az ország nemzetközi fizetőképességét. Ez rendkívül nagy erőfeszítéseket igényelt, mert a nemzetközi politikai légkör megromlott, folytatódott a tőkés világgazdaság válsága, fokozódott a piaci verseny, kialakult az embargópolitika, exporttermékeinkkel szemben erősödött a protekcionizmus és a hátrányos megkülönböztetés. Romlottak a külkereskedelmi cserearányok, és növekedett az ebből származó árveszteség. Mindezeket tetézte, hogy a nemzetközi pénz- és hitelpiacokon bizalmi válság alakult ki, nehezedtek a hitelfelvételi lehetőségek, irreálisan magasra szöktek a kamatok. Az ebből adódó problémák különösen 1982–1983-ban éleződtek ki. Fizetőképességünk megőrzése érdekében szükségessé vált, hogy gyorsítsuk a külső egyensúlyi helyzet javítását, és csökkentsük az adósságállományt is, holott eredetileg csak a hatodik ötéves terv utolsó évében számoltunk ezzel.

Az elmúlt négy évben az export volumene 28%-kal, az importé 4%-kal bővült. A külkereskedelmi áruforgalomban 1982 óta fokozatosan növekvő aktívumra tettünk szert. A fizetési mérleget javította az idegenforgalomban elért bevételi többlet is. Mindez lehetővé tette, hogy – a magas kamatterhek teljesítésén túl – a konvertibilis valutákban fennálló adósságállományunkat mintegy 15%-kal csökkentsük.

Fenntartottuk, illetve néhány fontos területen javítottuk a népgazdaság belső egyensúlyát. Javult a költségvetés, a munkaerő és a beruházási piac egyensúlya, megőriztük az áruellátás és a fizetőképes kereslet összhangját.

Az ipari termelés négy év alatt 10%-kal nőtt, de elmaradt az előirányzattól. Jelentős eredmény, hogy a nehezebb értékesítési feltételek ellenére az ipari export nagyobb mértékben növekedett, mint a termelés. A termelés növekményének csaknem háromnegyede kivitelre került. Csökkent a termelés importigénye. Az iparban a termelési feladatok kisebb létszámmal, a termelékenység növelésével valósultak meg.

Eredményesen teljesítik a termelési ráfordítások mérséklését szolgáló kormányprogramokat, csökkent a fajlagos anyag- és energiafelhasználás. Az új, gazdaságosan értékesíthető termékek aránya, a termékek versenyképessége nem növekedett a kellő mértékben. Ennek egyik döntő oka, hogy nem kielégítő a műszaki fejlesztés, lassú a tudományos eredményeknek a gyakorlatba való átültetése.

Az építőipar termelése a terv előirányzataival összhangban alakult. Az építőipari vállalatok nagyobb gondot fordítottak a karbantartásra és a felújításra. Lassú az előrehaladás a munka minőségének, szervezettségének javításában. Az építési költségek jelentős mértékben emelkedtek.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar teljesíti a XII. kongresszuson meghatározott feladatokat. A mezőgazdasági termelés a hatodik ötéves terv első négy esztendejében az előző öt év átlagához képest 12–13%-kal nőtt. Minden eddiginél nagyobb eredményeket értünk el a gabona, valamint az ipari növények termelésében és feldolgozásában, s ez a belföldi szükségletek kielégítésén túl jelentős exportot tett lehetővé. A visszatérő aszály ellenére az egy hektárra jutó búzatermés 4,6 tonna, a kukoricáé 6,1 tonna volt négy év átlagában. Ez nemzetközi összehasonlításban is jó eredménynek számít. Nem ilyen kedvező a kép a zöldség- és gyümölcstermesztésben, s ez a forgalmazási gondokkal tetézve több esetben jogos elégedetlenséget váltott ki a lakosság körében. Az állattenyésztés a tervezettet meghaladva fejlődött. A vágóállat-termelésnek 1985-re előirányzott növekedése már 1983-ban teljesült.

Az állatállomány nagysága és a feldolgozó ipar fejlesztése jelentősen növekvő exportárualapot teremtett, és biztosítja a lakosság kiegyensúlyozott ellátását. A mezőgazdaságban a fajlagos anyag- és energiafelhasználás csökkent, a termelési ráfordítások azonban – néhány ágazat kivételével – még mindig nagyok.

Az intenzív gazdálkodás kibontakoztatásában számottevőek az elért eredmények, de az egész népgazdaságra kiterjedő változást még nem sikerült elérnünk. Népgazdaságunk jövedelemtermelő képessége a lehetségesnél és a szükségesnél egyaránt kisebb.

A nemzeti jövedelemnek a négy év alatt elért 8–9%-os növekedése ellenére az egyensúly javításának követelményét csak a belföldi felhasználás 3%-os csökkentésével lehetett teljesíteni. Hogy társadalmi méretekben megőrizhessük az elért életszínvonalat, és némileg javítani tudjuk az életkörülményeket, a belföldi felhasználás mérséklése döntően a felhalmozást, ezen belül is elsősorban a beruházásokat érintette.

Az elmúlt évek eredményeit és gondjait elemezve a Központi Bizottság megalapozottan jelentheti a kongresszusnak és dolgozó né-

pünknek: a rendkívül nehéz viszonyok között is sikerült megőrizni népgazdaságunk stabilitását és alapvető szociális vívmányainkat.

Az elmúlt évtizedben felhalmozódott problémák megoldása, a szilárd külgazdasági egyensúly megteremtése még nagy erőfeszítéseket igényel. A gazdálkodás mai színvonalán felszínre hozható tartalékaink kimerülőben vannak. A beruházások visszafogása hosszabb távon korlátozza a termelés gyorsabb ütemű, nagyobb hatékonyságú bővítéséhez szükséges fejlesztési tevékenységet, és nem ad módot a lakosság jövedelmének és fogyasztásának érzékelhető növelésére.

Építőmunkánk külső körülményeiben a következő években sem várható lényeges javulás. A külső egyensúlyi helyzet javítása továbbra is alapvető feladat. Gazdasági nehézségeink leküzdése azt is megköveteli, hogy bővítsük a műszaki fejlődéshez és az életszínvonal emeléséhez szükséges alapokat. Mindezt csak a népgazdaság jövedelemtermelő képességének növelésével érhetjük el. A hangsúlyt tehát a gazdálkodás színvonalának javítására, a dolgozók alkotóenergiájának és vállalkozókészségének kibontakoztatására, ezáltal a népgazdaság dinamikusabb fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtésére helyezzük. Ez aktív, ösztönző termeléspolitikát és gazdaságirányítási gyakorlatot igényel.

A gazdaságpolitikai gyakorlat ez irányú változtatása nemcsak szükséges, hanem az elmúlt évek népgazdasági eredményei alapján lehetséges is. A gazdasági növekedést az intenzív fejlődés minőségi jegyeit erősítve úgy kell élénkíteni, hogy tovább javítsuk a népgazdaság egyensúlyát, gyorsítsuk a szükséges strukturális változásokat.

Gazdasági fejlődésünket a jövőben is mindenekelőtt saját munkánk eredményessége határozza meg. A nemzeti jövedelem növekedését csak akkor tudjuk gyorsítani, ha a rendelkezésre álló eszközökkel, természeti feltételekkel, szellemi erőforrásokkal jobban, eredményesebben gazdálkodunk. Az exportképesség fokozása, az importigény mérséklése, a fajlagos ráfordítások csökkentése, az emberi alkotóerő hasznosítása döntően tőlünk függ. Tartalékaink e területeken még mindig számottevőek. Lelkiismeretes, szervezett munkával, a jó kezdeményezések támogatásával, a teljesítmények ösztönzésével ezek feltárásában további jelentős előrehaladást érhetünk el.

Az intenzív fejlődés érvényesítése a gazdálkodás minden területén kötelező. A gazdálkodás feltételeinek javításával, a gazdálkodó szervezetek felelősségének és vállalkozókészségének kibontakoztatásával

kell elősegíteni a versenyképes, korszerű termékek termelésének dinamikus emelkedését. Ezt szolgálja többek között a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése is, amely a jó minőségű és hatékony munkára ösztönöz.

A következő időszak gazdaságpolitikai feladatai részletesebb meghatározásának az a célja, hogy töretlenül folytatódjon a szocialista társadalom építése, erősödjön anyagi-műszaki bázisa. Ezt szem előtt tartva dolgozták ki és fogadták el az iparpolitika és a külgazdasági stratégia hosszabb távra szóló koncepcióját. Előreléptünk a gazdasági fejlettségünknek megfelelő, alapvető szocialista vívmányainkat erősítő társadalmi programok kimunkálásában is. Ezek közé tartozik a népesedéspolitikának, a lakásépítésnek és -gazdálkodásnak, valamint a szociálpolitikai rendszernek a továbbfejlesztésére jóváhagyott program.

A Központi Bizottság úgy ítéli meg, hogy a hetedik ötéves népgazdasági tervnek a hatékony és fokozatosan élénkülő gazdasági fejlődés programjának kell lennie. A gazdasági egyensúlyi viszonyok fenntartása és megszilárdítása mellett alapozza meg a nemzeti jövedelem növekedését, a műszaki haladást, a lakosság életszínvonalának érzékelhető emelkedését, életkörülményeinek javulását.

Mai ismereteink szerint a hetedik ötéves népgazdasági terv időszakában a nemzeti jövedelem 14–17%-os növekedését lehet előirányozni. Ezt az ipari termelés 13–16%-os és a mezőgazdasági termelés 12–14%-os bővítésével érhetjük el. A gazdasági fejlődés jelzett üteme lehetővé tenné a belföldi felhasználás 13–16%-os növelését és a külső gazdasági egyensúly további javítását.

Az iparnak továbbra is meghatározó szerepe van a szocialista társadalom anyagi-műszaki bázisának korszerűsítésében, az intenzív fejlődés meggyorsításában. A jelenleginél nagyobb mértékben kell hozzájárulnia a nemzeti jövedelem gyarapításához, az exportfeladatok teljesítéséhez, a lakosság életszínvonalának, áruellátásának javításához.

Az extenzív források kimerülése miatt az iparban valamennyi termelési tényezővel hatékonyabban kell gazdálkodni. Ez reális lehetőség és követelmény is. A gazdaságilag fejlett országokhoz viszonyítva még mindig magas a fajlagos anyag- és energiafelhasználás, alacsony a munka termelékenysége. Ezért többet kell tenni az alkotó- és a vállalkozási készség kibontakoztatása, a munkakultúra javítása, valamint a szervezeti rendszer korszerűsítése érdekében. Meg kell gyorsítani a

termelési szerkezetet korszerűsítő, a versenyképességet és a termelékenységet jelentősen fokozó ipari, műszaki fejlesztési programok kidolgozását és végrehajtását.

Az eddigieknél nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a gazdaságosan kitermelhető természeti kincseink hasznosítására, a helyi erőforrások felhasználásának ösztönzésére. A termelés és a fogyasztás valamennyi területén gyorsítani kell az energiát, az anyagokat takarékosan hasznosító technológiák és berendezések kifejlesztését, beszerzését, illetve alkalmazását. Folytatni kell a hulladékok és a másodlagos nyersanyagok hasznosítását szolgáló program végrehajtását.

Az iparnak hozzá kell járulnia az élelmiszer-termelés fejlesztéséhez. A szocialista nagyipar ezt elsősorban a korszerű, a nemzetközi piacokon is jól értékesíthető gépek és berendezések, agrokémiai termékek, csomagolóeszközök gyártásának fokozásával, a biotechnológia fejlesztésével segítse elő.

A termelés korszerűsítése mindenekelőtt a feldolgozó ipar elé állít a korábbinál nagyobb követelményeket. Bővíteni kell a magasabb színvonalú szellemi és fizikai munkát megtestesítő és nemzetközileg is elismert termelési hagyományokkal rendelkező szakágazatokat, mint például a gyógyszeripart, híradás- és vákuumtechnikai ipart, közlekedésigép-gyártást. Az intenzív fejlődés kibontakoztatása ugyanakkor mindinkább függ az elektronika, különösen a mikroelektronika fejlesztésétől, eszközeinek széles körű használatba vételétől. Ez szükségessé teszi azt is, hogy megkezdődjön a tudományos-műszaki fejlődés új szakaszát jelentő, a társadalmi-gazdasági tevékenység minőségét alapvetően befolyásoló elektronizálás népgazdasági méretű kibontakoztatása.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar összehangolt fejlesztése a jövőben is kiemelt feladat. Hazánk természeti adottságai és a szocialista nagyüzemekben rejlő erőforrások lehetővé teszik, hogy az élelmiszergazdaság egyidejűleg biztosítsa az alapvető fontosságú, magas színvonalú hazai élelmiszer-ellátást és a nemzetközi piaci igényekhez igazodó exportnövekedést. Nagy gondot kell fordítani a növénytermesztés és az állattenyésztés hozamainak gazdaságos növelésére. Ennek érdekében jobban ki kell használni és folyamatosan meg kell újítani az élelmiszer-gazdaság anyagi-műszaki, biológiai alapjait. Az eddiginél is nagyobb figyelmet kell szentelni az élenjáró hazai és nemzetközi tudományos eredmények gyors gyakorlati hasznosításának, a termő-

földdel való ésszerű gazdálkodásnak. Törekedni kell a termékek feldolgozottsági fokának emelésére, a minőség javítására, a termelési ráfordítások csökkentésére.

A mezőgazdaság feladatainak megvalósítása alapvetően a szocialista nagyüzemek gazdálkodásától függ. A mezőgazdasági termelésnek a jövőben is fontos része lesz a háztáji gazdaságoknak a nagyüzemek által integrált tevékenysége és a kisegítő gazdaságok termelése.

Folytatjuk bevált szövetkezetpolitikánkat, amely a szocialista fejlődés évtizedei alatt különösen a falvak életében, felemelkedésében töltött be nagy szerepet. A szövetkezetek gazdasági-társadalmi életünk fontos tényezői a falvakban és a városokban egyaránt. Tevékenységük a mezőgazdaságban meghatározó, de igen jelentős és növekvő feladatokat látnak el az iparban, a kereskedelemben és a szolgáltatásokban is. A szövetkezeti mozgalomban a tevékenységi körök a gazdasági és a társadalmi igényekhez igazodva rugalmasan bővüljenek, a működési mechanizmus, a belső demokratizmus folyamatosan tovább fejlődjön.

Társadalmi-gazdasági előrehaladásunknak alapfeltétele a legfontosabb termelőerőnek, az emberi alkotóképességnek és szorgalomnak a hasznosítása, a jobb munkaerő-gazdálkodás anyagi, erkölcsi, szervezeti feltételeinek megteremtése. A munkaerő hatékonyabb foglalkoztatása megkívánja a munka ésszerűbb megszervezését, a munkaidő céltudatosabb és teljes kihasználását és azt is, hogy a dolgozókat ott foglalkoztassuk, ahol a termelés társadalmi jövedelmezősége a legmagasabb, ahol képességeiket a legjobban ki tudják bontakoztatni.

A szocialista társadalmi rend nagy vívmánya a munkanélküliséget megszüntető teljes foglalkoztatás. A további fejlődésnek a teljes foglalkoztatással egyenértékű követelménye a hatékony foglalkoztatás. Ez helyenként azzal járhat, hogy a gazdaságtalan tevékenységet folytató vállalatoknál megszűnnek munkahelyek, míg a jól gazdálkodóknál bővülnek a foglalkoztatás és a munka anyagi elismerésének lehetőségei. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy a szükségessé váló munkaerő-átcsoportosítások az egyének számára minél kisebb megrázkódtatással járjanak. Biztosítani kell számukra az új ismeretek, új szakma megszerzésének lehetőségét.

Az intenzív gazdasági fejlődésnek lényegi feltétele a tudományos-technikai előrehaladás ütemének gyorsítása. Ezt kell elősegíteni megfelelő ösztönzők kialakításával, a termelő és a kutató-fejlesztő szervezetek együttműködésének javításával, az erőknek és az eszközöknek a

legfontosabb feladatokra való koncentrálásával. Fordulatot kell elérni a műszaki fejlődés szerepének, jelentőségének társadalmi megítélésében. Nagyobb erőfeszítéseket kell tenni, hogy csökkentsük technológiai elmaradásunkat. Az egyre korszerűbb termelőberendezések üzemben tartása, az új típusú termékek és szolgáltatások felhasználása, illetve igénybevétele megköveteli az általános és szakmai műveltség színvonalának emelését. A hazai kutatások erőteljesebb támogatása és eredményeinek hasznosítása mellett az eddiginél jobban kell törekedni a nemzetközi élvonalat képviselő műszaki vívmányok, technológiák átvételére és gyorsabb meghonosítására.

Fokozott figyelmet kell fordítani a meglevő termelőkapacitások korszerűsítésére, a termelőberendezések pótlólagos automatizálására, elektronizálására és a piaci igényekhez rugalmasan igazodó termelési technológiák elterjesztésére.

A fejlesztésre fordítható eszközök az elmúlt években számottevően csökkentek, de a magyar beruházási ráta nemzetközi összehasonlításban még így is közepesnek mondható. A fő gondot az okozza, hogy az egész beruházási folyamat hatékonysága nem kielégítő. A megvalósítás időtartama indokolatlanul hosszú, költségszínvonala pedig magas. Igen fontos, hogy a jövőben adottságainknak és a piaci követelményeknek jobban megfelelő struktúrában, az intenzív követelmények következetes érvényesítésével határozzuk meg fejlesztési feladatainkat, és valósítsuk meg beruházásainkat. Ez esetben a fejlesztésre már ma rendelkezésre álló eszközökkel is képesek lehetünk a lendületesebb előrehaladás anyagi-műszaki alapjának megteremtésére.

Hazánk természeti-gazdasági adottságai és az előttünk álló feladatok megvalósítása szükségessé teszik külgazdasági kapcsolataink fejlesztését. Ennek érdekében javítani kell külkereskedelmi munkánkat, a termelésben pedig növelni a keresletnek megfelelő, jó áron értékesíthető termékek arányát.

Gazdasági építőmunkánknak nélkülözhetetlen támasza a szocialista országokkal kialakított sokoldalú együttműködésünk. Népgazdasági terveink megalapozásában, külgazdasági stratégiánkban meghatározó szerepe van KGST-tagságunknak, a szocialista gazdasági integrációban való aktív részvételünknek. Teljes külkereskedelmünknek felét a KGST-országokkal bonyolítjuk le. Aktívan részt veszünk az 1984. évi felső szintű KGST-értekezlet határozatainak valóra váltásában, amelyek megfelelő alapot teremtenek a tagállamok gazdasági

fejlődésének hatékonyabb összehangolására. Az energia- és nyersanyagszükségletek kielégítése, a műszaki-tudományos együttműködés elmélyítése, a gazdaságpolitikai konzultációk rendszeressé tétele, az együttműködés közgazdasági eszközeinek fejlesztése ösztönzőleg hat az egyes szocialista országok gyorsabb ütemű, intenzívebb gazdasági fejlődésére, erősíti a szocialista közösség világgazdasági pozícióit, és segíti a szocialista országoknak a nemzetközi munkamegosztásba való fokozottabb bekapcsolódását. Mindez növeli a már alkalmazott és bevált együttműködési formák és módszerek hatékonyabb hasznosításának és további korszerűsítésének jelentőségét.

Legfontosabb, meghatározó jelentőségű gazdasági partnerünk a Szovjetunió, vele bonyolítjuk le külkereskedelmi forgalmunknak csaknem harmadát. Elsősorban a Szovjetunióból szerezzük be a népgazdaság technikai-műszaki megújítását szolgáló gépeket, berendezéseket, valamint a gazdaság működéséhez nélkülözhetetlen energiahordozókat, nyers- és alapanyagokat, ugyanakkor a Szovjetunió termékeink legnagyobb felvevő piaca. A jövőben arra törekszünk, hogy a gyártásszakosítás, mindenekelőtt a termelési kooperáció fejlesztésének lehetőségeit kihasználva tovább bővítsük, még hatékonyabbá tegyük a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal folytatott együttműködést. Bővíteni kívánjuk a technikai haladást gyorsító, a magas műszaki színvonalú termékek előállítását és cseréjét segítő műszaki-tudományos együttműködést. Előmozdítjuk a vállalatok, termelő egységek, a tudományos kutató és fejlesztő intézetek közvetlen kapcsolatait.

A fejlett tőkés országokkal az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján kívánjuk bővíteni kapcsolatainkat. A külkereskedelmi áruforgalom növelésén túl szélesíteni igyekszünk a termelési, pénzügyi és műszaki-tudományos kapcsolatokat is.

A fejlődő országokkal az áruforgalom növelése mellett a termelési együttműködés fejlesztésére törekszünk. Kapcsolataink erősítését szolgálhatja az is, hogy segítséget nyújtunk műszaki-tudományos fejlődésükhöz, szakembereik képzéséhez.

A népgazdaság fejlesztésének fontos eszköze a gazdaságirányítási rendszer. Az 1968-ban bevezetett gazdasági reform erősítette szocialista rendszerünket. Fejlődtek a szocialista tulajdonviszonyok, bővültek gazdaságunk termelőerői. A gazdaság fejlődése tervszerűbbé vált. A vállalati önállóság bővülése és az érdekeltség egyidejű fokozása új

és jelentős erőforrásokat szabadított fel. Javult a gazdálkodás hatékonysága.

A Központi Bizottság 1984. áprilisi ülése a megváltozott feltételeknek és követelményeknek megfelelően elhatározta gazdaságirányítási rendszerünk átfogó korszerűsítését.

Az irányítási rendszer olyan további fejlesztésére törekedtünk, amely figyelembe veszi a szocializmus építésének általános törvényszerűségeit, országunk adottságait, számol szerkezeti sajátosságainkkal, előmozdítja társadalmunk szocialista vonásainak erősítését, segíti a kezdeményező és a vállalkozói készség kibontakoztatását. A gazdaságirányítási rendszer a szocialista tervgazdálkodás keretében fejlődik, a népgazdasági terv, valamint a szocialista gazdaságban is létező áru-, pénz- és piaci viszonyok összekapcsolására, a piac aktív szerepének figyelembevételére épül; lehetővé teszi az önálló, felelős vállalati döntéseket. Az elhatározott lépések szocialista megoldást jelentenek, megvalósításuk segíti a kedvezőtlen folyamatok felszámolását, alapvető társadalmi és gazdaságpolitikai céljaink elérését.

Gazdaságpolitikai feladataink megoldásában meghatározó szerepük van a szocialista nagyüzemeknek. El kell érnünk, hogy a népgazdaság minden területén technikailag jól felszerelt, nyereségesen, korszerűen gazdálkodó, magas fokon szervezett és irányított, versenyképes állami vállalatok és szövetkezetek működjenek.

Az állami vállalatok és a szövetkezetek meghatározó szerepét biztosítva támogatjuk az egyéni és családi munkaerő-tartalékok jobb kihasználását. A kisegítő és kiegészítő gazdasági tevékenységeknek, a kisvállalkozásoknak és a gazdasági munkaközösségeknek a nagy része fokozatosan beilleszkedik a szocialista gazdálkodás rendszerébe, hozzájárul a vállalati eredményekhez, a lakosság ellátásához. Az ily módon jelentkező jövedelmeket a társadalom mindaddig elismeri, amíg a végzett munkával, annak hasznosságával összhangban állnak.

A kisvállalkozásokkal kapcsolatban tapasztalhatók kedvezőtlen jelenségek is. A vállalkozók egy része tisztességtelen haszonra tesz szert. Egyes vállalatok a gazdasági munkaközösségeket a szabályozók alól történő kibúvás eszközeként használják. A visszaéléseket, a törvények megkerülését e területen is határozottan meg kell szüntetni.

A Központi Bizottság úgy ítéli meg, hogy társadalmi céljaink eléréséhez van megfelelő gazdaságpolitikai programunk, irányítási rend-

szerünk, valamint a megvalósításhoz nélkülözhetetlen anyagi és szellemi bázisunk.

Reálisan kitűzhető gazdaságfejlesztési céljaink számszerűségüket tekintve szerények, minőségi szempontból azonban igényesek, megvalósításuk ezért az eddiginél nagyobb erőfeszítést, szervezettséget és fegyelmet követel. A gazdálkodás minőségének magasabb szintre emelése perspektívában egy teljesebb, anyagi és szellemi javakban egyaránt gazdagabb élet feltételeit teremti meg az egész társadalom számára. Bízunk benne, hogy ez a program elnyeri népünk egyetértését és támogatását.

ÉLETSZÍNVONAL, ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, SZOCIÁLPOLITIKA

Életszínvonal-politikánk alapelve, hogy mindenki teljesítményével, munkájával arányosan részesüljön az anyagi javakból. A létbiztonságot szavatolja a munkához való jog és szociálpolitikai intézményrendszerünk. A népgazdaság kiegyensúlyozott, biztonságos fejlődésének alapfeltétele, hogy csak annyi osztható el, amennyit megtermeltünk, a lakosság életszínvonala a népgazdaság teljesítőképességéhez igazodva alakulhat.

A beszámolási időszakban a nemzeti jövedelem növekményének nagy részét a kiviteli többlet növelésére kellett fordítani. Erre azért kényszerültünk, mert korábban voltak évek, amikor fordított volt a helyzet: a termelést meghaladó felhasználást a behozatali többlet fedezte. Ezekben az években ennek a helyrehozása folyik. A népgazdaság egyensúlyi követelményeiből kiindulva a XII. kongresszus csak az életszínvonal megőrzésének célját tudta kitűzni.

Az utóbbi négy évben az egy főre jutó reáljövedelem és fogyasztás egyaránt 6%-kal nőtt, de a reálbér csökkent, a nyugdíjak és a társadalmi juttatások egy részének reálértékét nem sikerült megőrizni. Ezek országos adatok, átlagok. Ezekből is kitűnik: azt a célt, amit a XII. kongresszus kitűzött, hogy a már elért életszínvonalat megvédjük, nem tudtuk teljes mértékben megvalósítani, a lakosság egyes rétegeinek megélhetése nehezebbé vált, életszínvonala csökkent.

Az életkörülmények javítását szolgáló kongresszusi célokat elértük. Jelentős erőfeszítésekkel fenntartottuk a vásárlóerő és az árualap

egyensúlyát. A lakosság ellátása az alapvető élelmiszerekből, létfenntartási cikkekből kiegyensúlyozott volt. Az egy főre jutó húsfogyasztás eléri az évi 78 kg-ot. A lakásállomány gyarapodott, négy év alatt 297 000 lakás épült. Növekedett a háztartásokban a tartós fogyasztási cikkek mennyisége. Egészségügyi, szociális, kulturális ellátási rendszerünk – a gondok ellenére is – kiállja az összehasonlítást a hasonló fejlettségű országokéval. Rendben megvalósult az ötnapos munkahétre, az iparban és az építőiparban a heti 40 órás munkarendre való áttérés.

Az életszínvonal emelése, az életkörülmények javítása szilárdan csak hatékony termeléssel, gazdálkodással alapozható meg. Fejlődésünk előrelátható lehetőségeit felmérve az életszínvonal szerény, de érzékelhető növelését irányozhatjuk elő. Mai ismereteink szerint kitűzhető cél lesz, hogy az egy főre jutó reáljövedelem és a lakosság fogyasztása a hetedik ötéves terv időszakában 10–13%-kal emelkedjen.

Az életviszonyok alakításában a munkának van meghatározó szerepe. A munka szerinti elosztás elvének érvényesítése segíti legjobban a gazdaság teljesítőképességének a növelését. Az egész társadalom érdeke, hogy tovább erősödjön a jól végzett munka, a hasznos, értékes tevékenység becsülete, s ez nagyobb mértékben fejeződjön ki a javakból való részesedésben. Gazdálkodásunk továbbfejlesztése során olyan feltételek kialakítására törekszünk, amelyek a mainál jobban lehetővé teszik az eredményes munka elismerését, az ösztönzést.

Az elmúlt évtizedekben fokozatosan nőtt a közvetlenül nem munkához kapcsolódó társadalmi juttatások részaránya. Ez kedvező, társadalmunk szocialista jellegét erősítő folyamatnak bizonyult. Ugyanakkor az is nyilvánvalóvá vált, hogy nem célszerű ezt az arányt tovább növelni, mert ez korlátozza a munka szerinti elosztás lehetőségeit. A következő időszakban meg kell teremteni a reálbérek növelésének feltételeit.

Az elmúlt években a jövedelmek elosztásában a társadalom alapvető osztályai, rétegei között folytatódott a kiegyenlítődés folyamata. Az egyes rétegeken belül azonban részben indokolt, részben indokolatlan különbségek alakultak ki. Bérrendszerünk még nem ösztönöz eléggé a teljesítmények növelésére, nem segíti kellően a hatékony foglalkoztatást.

Szociális ellátási rendszerünk jelentős eredménye az ingyenes egészségügyi ellátás állampolgári jogként való érvényesülése, a nyugdíjjogosultság széles körű kiterjesztése, a gyermekgondozási segély be-

vezetése, a munkaidő csökkentése. Ezeknek a vívmányoknak a megőrzését a párt fontos feladatának tekinti. A nehezebbé vált gazdasági körülmények között egyetlen lényeges területen sem kényszerültünk visszalépésre.

A lakosság körében feszültségeket okoz a fogyasztóiár-színvonal emelkedése. A fogyasztói áraknak a jövőben is a termelői árakhoz kell igazodniuk, és csak a társadalompolitikai szempontból fontos területeken indokolt az árak állami támogatása. Ugyanakkor ki kell dolgozni az árnövekedés mérséklésének hatékony módszereit. A helyes árarányokat úgy kell kialakítani, hogy az árszínvonal emelkedése társadalmilag elviselhető mértékű legyen, s a kedvezőtlen hatásokat az életszínvonalra bér- és jövedelempolitikai intézkedések ellensúlyozzák.

Az elmúlt években a szociálpolitika a figyelem előterébe került. Nagyon fontos, hogy juttatási rendszerünk legyen igazságosabb, mérsékelje az indokolatlan társadalmi egyenlőtlenségeket, hátrányokat. Különösen azok helyzetét kell gondosan figyelemmel kísérni, akiknek az általános ellátási rendszerek nem adnak elegendő biztonságot, és sem a család, sem a munkahely nem tudja problémáikat megoldani.

A társadalmi igazságosság azt igényli, hogy a nagyobb jövedelműek fokozott mértékben járuljanak hozzá a közterhek viseléséhez, a jövedelmi és szociális helyzetük alapján rászorulók pedig kapjanak több kedvezményt, juttatást. A lakosság jövedelmének szabályozási rendszerében jobban kell érvényesíteni a teherbíró képességgel arányos közteherviselés elvét.

Az idős korú népesség soraiban kedvezőbb helyzetben vannak azok, akik a közelmúltban mentek nyugdíjba, mert általában nagyobb a nyugdíjuk, és ezt még munkából származó jövedelemmel is ki tudják egészíteni. Az életkor előrehaladtával a nyugdíjas helyzete általában nehezedik, elmarad a kiegészítő jövedelem, többnyire csökken az aktivitás, romlik az egészségi állapot. Növekszik a magukra maradottak, egyedül élők, ápolásra szorulók száma. Elsősorban őket kell segíteni.

A nyugdíj munkával szerzett jog. Célunk az, hogy a szükséges pénzügyi fedezet megteremtésével emeljük az alacsony nyugdíjakat, és fokozatosan elérjük a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését. A nyugdíjak mellett az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani a társadalmi gondoskodás legkülönbözőbb formáinak, módszereinek kidolgozására és alkalmazására. Ugyanakkor erősíteni kell a családnak az idős korú hozzátartozók ellátásáért viselt felelősségét.

Az újonnan munkába lépő fiatalok általában egyidejűleg kerülnek szembe a pályakezdés, a családalapítás, a lakáshoz jutás gondjaival. Terheik az elmúlt években növekedtek. A családalapítás, az önálló életvitelre való berendezkedés megkönnyítésének érdekében indokolt, hogy tovább növeljük a lakásépítés és -vásárlás szociális támogatását.

Szükségesnek tartjuk, hogy a jövőben a gyermeknevelés költségeinek növekvő részét vállalja át az állam. A pénzbeli juttatás mértéke olyan ütemben növekedhet, amilyen mértékben erre az anyagi források megteremthetők. Fontos szerepe van két támogatási formának. A gyermekgondozási díj rendszere – amely a gyermekgondozási segélyt egyelőre a gyermek egyéves koráig váltja fel – azért fontos, mert a díj összege a táppénzhez hasonlóan az anya keresetéhez igazodik. A családi pótlék a gyermekes családoknak nyújtott leghosszabb időszakot átfogó támogatás, alapvető a jelentősége a család nagyságából származó jövedelemkülönbségek mérséklésében. Lépéseket teszünk, hogy a gyermekes – főként a többgyermekes – családok a lakásépítéshez, a lakásvásárláshoz nagyobb támogatást és kedvezményes hitelt kapjanak.

A következő években az életszínvonal-politikában nagyobb figyelmet kell fordítani a lakossági infrastruktúra fejlesztésére. Egyik legfontosabb célunk a lakáshelyzet további javítása. Második tizenöt éves lakásépítési programunk teljesül, és ennek utolsó harmadát úgy kezdhetjük, hogy a lakások száma már ma megközelíti a háztartások számát. A fejlődést jelzi, hogy 1980-ban 100 szobára 152 személy, 1984-ben pedig 135 jutott. Az utóbbi években fellendült a lakáscsere.

Gondot, feszültséget okoz, hogy csökkenteni kényszerültünk az állami bérlakások építését. Ez lassítja az ilyen lakásra jogosult családok igényének kielégítését és az elavult állami lakások megszüntetését. Átalakult a személyi tulajdonú lakásépítés és -vásárlás támogatási rendszere. Minden új lakáshoz jutó család az eltartottak száma szerint részesül támogatásban, s megszűnt a rétegekhez, településekhez, építési formához kötődő külön támogatás. Ezáltal egyenlőbbé váltak a lakáshoz jutás feltételei.

A lakásellátás javítását leginkább a lakásárak jelentékeny emelkedése fékezi: ez a lakásra várók egy részét igen nehéz helyzetbe hozza. Ezért különös figyelmet igényel a lakásárak alakulása. Az önálló lakáshoz jutás feltételeinek szabályozásánál jobban kell számolni a családok teherbíró képességének különbségeivel. Növelni kell az állami

bérlakások építésének arányát, de a lakáshoz jutás fő formája továbbra is a személyi tulajdonú lakások építése és vásárlása lesz.

Szocialista egészségügyünk alapelve, hogy az ellátás minden lakos számára hozzáférhető és a lehetőségekhez igazodóan magas színvonalú legyen. Ennek megfelelően a hatodik ötéves tervben – kiemelt társadalompolitikai céljaink egyikeként – javítottuk az egészségügyi ellátás személyi, tárgyi, szervezeti feltételeit. Az orvosok száma megközelíti a 34 000-et, több mint 1980-ban. Több mint 100 000 kórházi ágyon folyik gyógyítás, javult a rendelőintézeti ellátottság, csökkent a körzeti rendelők zsúfoltsága. Jelentős eredmény a népbetegségek, gyermekbetegségek visszaszorítása, a csecsemőhalandóság fokozatos csökkenése.

Az egészségügyi ellátás folyamatos fejlesztése ellenére a lakosság egészségi állapota nem kielégítő. Az utóbbi években nőtt a halálozási arány. Megoldatlan az arra rászoruló idősek intézményi ellátása. Fokozódnak a gondok a régebbi kórházak műszaki állapota, alacsony technikai felszereltsége miatt.

A lakosság egészségi állapotában az utóbbi években felerősödő negatív tendenciák megállítása, illetve megfordítása fontos társadalmi ügy. Folytatjuk az egészségügyi intézményhálózat mennyiségi és minőségi fejlesztését. Napirendre kell tűzni az egészségügyi ellátás irányításának, működési mechanizmusának korszerűsítését.

A lakosság egészségesebb életmódjának kialakításához, a fiatalok fizikai erőnlétének javításához az eddiginél eredményesebben járuljon hozzá a testnevelési és sportmozgalom. Elsősorban az iskolai testnevelést, a diáksportot kell fejleszteni, s a szabad idő kulturált eltöltését elősegíteni. Szélesíteni kell a turizmust, bővíteni a szerényebb igényeket kielégítő üdülési, kirándulási lehetőségeket. A tömegsportra épülő versenysport segítse a sportolás iránti igények felkeltését, teljesítményeivel járuljon hozzá hazánk jó hírének növeléséhez.

A lakosság életkörülményeinek javítása megköveteli a szolgáltatások, a kereskedelmi hálózat fejlesztését. Nagyobb figyelmet kell fordítani az áruválaszték bővítésére, a minőségre, a fogyasztói érdekek védelmére, a kereskedelmi kultúrára.

A településhálózat arányosabb fejlődése hozzájárult a termelőerők magasabb színvonalra emelkedéséhez, elősegítette a lakosság életkörülményeiben meglevő különbségek mérséklését. A városok és a falvak alapellátásának javításában a korábbinál nagyobb szerepet

játszott az egyének és a közösségek növekvő anyagi hozzájárulása és társadalmi munkája.

A jövőben a hosszú távra kialakított terület- és településfejlesztési követelményeknek megfelelően olyan gyakorlatot kell folytatni, amely kedvezőbb feltételeket teremt a területi aránytalanságok mérsékléséhez. Minden illetékes szervnek feladata, hogy kedvezőbb kereteket teremtsen az életkörülmények javításához; a kulturált életmódot elősegítő környezetet hozzon létre; megfelelő jövedelemszerzési és infrastrukturális feltételek kialakításával erősítse a községek és a falvak népességmegtartó képességét; fokozottan segítse a város és a falu közeledését, a települések, a városok és vonzáskörzetük kölcsönös érdekeken alapuló együttműködését.

Hazánkban is fontos feladattá vált az emberi környezet megóvása, természeti értékeink megőrzése, a környezeti ártalmak elhárítása, a vizek minőségének, a levegő tisztaságának védelme és a zajártalom csökkentése. E cél elérése az állami feladatok megoldásán túl az egész társadalom cselekvését, a környezeti kultúra széles körű térhódítását igényli.

A társadalmi részvétel, a lakosság öntevékeny közreműködése egyre jelentősebb településfejlesztő erő. A lakosság kész a közvetlen szükségletét szolgáló fejlesztések támogatására, évente mintegy 10 milliárd forint értékű társadalmi munkát végez közösségi létesítmények építése, felújítása, karbantartása, közterületek rendezése céljából. Társulásai jelentősen hozzájárulnak a települések víz-, gáz-, út- és csatornahálózatának fejlesztéséhez.

A jövőben a tanácsi gazdálkodás szabályozása javítja a helyi önállóság anyagi hátterét. A települések fejlesztése még eredményesebb lehet, ha a helyi tanácsok önállóságának és döntési jogkörének növekedésével egyidejűleg tovább fokozódik a lakosság aktivitása, részvétele a helyi feladatok meghatározásában, végrehajtásában és ellenőrzésében. Mindez nemcsak az eszközök jobb, célszerűbb felhasználását, hanem a terület- és településfejlesztés közüggyé tételét is segíti.

IDEOLÓGIA, TUDOMÁNY, KULTÚRA

Pártunk a beszámolási időszakban is fontos feladatának tekintette az eszmei, ideológiai munkát, a társadalom műveltségi színvonalának emelését, a szocialista erkölcsi normák és életmód kialakítását és fejlesztését. Kezdeményezte a fejlődésünkkel összefüggésben felvetődő kérdések elemzését, az új kérdések körül kibontakozó alkotó, előremutató eszmecserét, a gyakorlatot segítő elméleti válaszok kidolgozását.

Népünk gondolkodását alapvetően a szocializmus céljaival való azonosulás jellemzi. Emelkedett a lakosság műveltsége, politikai, közgazdasági tájékozottsága és érdeklődése. Népünk reálisabban látja országunk belső helyzetét, a világban elfoglalt helyét, érzékenyebben reagál a szocialista eszményeinktől idegen jelenségekre, tudatosabban kész munkálkodni történelmi vívmányaink megőrzésén és gyarapításán.

A közgondolkodásban zavarokat okoznak a szocialista társadalom fejlődésének ellentmondásai, a gazdasági nehézségek. Jelentkeznek téves, leegyszerűsítő nézetek a szocializmusról, a kapitalizmusról, korunk alapvető kérdéseiről. Az éleződő nemzetközi helyzetben agresszívabbá vált az imperialista propagandagépezet szocializmusellenes tevékenysége.

A közgondolkodás zavarai sok esetben valós problémákat tükröznek, de ideológiai és propagandamunkánk fogyatékosságait is jelzik. A vitákban - különösen a szellemi életben - nem mindig határozott és egységes a kommunisták fellépése. A bonyolultabb viszonyok között a párt elméleti munkája és propagandája csak részben tudott eleget tenni a megnövekedett követelményeknek.

Társadalmunk világnézetileg még nem egységes. Az alapvető szocialista célokban egyetértés van, de ez nem ment fel bennünket az alól a kötelezettség alól, hogy vitatkozzunk az eszméinktől idegen nézetekkel. A marxizmus-leninizmus elméletének ma hazánkban valóságos fedezete és hitele van: a szocializmus építésének eddigi gyakorlata és kétségbevonhatatlan eredményei. Ezen az alapon jobb elméleti és propagandamunkával tovább lehet szélesíteni a tudatos marxista meggyőződésűek körét is.

Biztosítani kell, hogy a szocialista állam kulturális és tömegtájékoztatási intézményeiben meghatározó szerepe legyen a marxizmus-leni-

nizmus eszmerendszerének, a szocialista értékeknek. Ideológiai pozícióinkat csak az új kérdések iránti fogékonyság, ezek tudományos igényű megválaszolása, tisztázó viták révén, a szellemi élet területén dolgozó kommunisták nyílt, egységes és következetes fellépésével tudjuk erősíteni.

A szocializmusról korábban alkotott, sok esetben idealizált, esetenként illuzórikus felfogás és a mai valóság között eltérés mutatkozik. Még nem hódított kellően teret az a felismerés, hogy a szocializmusban is keletkeznek ellentmondások, s ezek feloldása révén fejlődik a társadalom. Az agitáció és a propaganda segítse elő, hogy az építőmunka során jelentkező nehézségek, ellentmondások ne fedjék el eredményeinket, ne okozzanak zavart, bizonytalanságot a szocializmus helyzetének, lehetőségeinek megítélésében. Sokoldalúan, reálisan világítsa meg a mai valóságot, ennek ellentmondásait, a fejlődés objektív lehetőségeit és korlátait, a hangsúlyt a szocializmus történelmi küldetésének tudatos vállalására helyezze.

Az emberek általában helyesen látják a szocializmus és a kapitalizmus lényeges különbségeit, de többen a legfejlettebb tőkés országok által elért gazdasági, műszaki eredmények és színvonal alapján a valóságosnál kedvezőbbnek vélik a kapitalizmus mai helyzetét. Ez visszahat a kapitalizmus általános megítélésére, gyengíti az osztályalapokon álló marxista-leninista szemlélet érvényesülését, és nehezíti saját helyzetünk, lehetőségeink reális értékelését. Ideológiai munkánkban reális kritikai elemzéssel, történelmi összefüggésükben kell bemutatni a tőkés országokban zajló társadalmi folyamatokat.

Társadalmunkban kialakulóban vannak és fejlődnek az alapvető erkölcsi értékek. A szocialista erkölcs fejlődését, térhódítását jelzik az erkölcsi igényesség biztató jelei. Emellett azonban tapasztalható befeléfordulás, közömbösség és önzés is.

Az ideológiai munka segítse elő erkölcsi elveink, normáink, értékeink általánossá válását. Ilyenek: a munka megbecsülése és a dolgozó emberek tisztelete, a közösségi magatartás és felelősségvállalás, a köztulajdon védelme és a takarékos gazdálkodás, az önként vállalt fegyelem, az új iránti fogékonyság és a kezdeményezőkészség, a szocialista haza szeretete, más népek megbecsülése, a proletár internacionalizmus.

A tömegpolitikai munka középpontjába kell állítani az értelmes és tartalmas életre, a lelkiismeretes munkára nevelés ügyét, szocialista,

humanista elveink, világnézetünk terjesztését. Mindehhez példamutató magatartásra, társadalmi méretű támogatásra, egészséges közvélemény kialakítására van szükség.

Alakulóban, fejlődőben van a szocialista nemzeti tudat és nemzeti érzés. Pártunk a haladó nemzeti hagyományok örököse és folytatója. Vállalja, gondozza és új eredményekkel gyarapítja a nemzeti történelem és kultúra örökségét.

A párt elméleti tevékenységében és gyakorlati politikájában továbbra is fellép mind a fejlődés nemzeti kereteinek lebecsülése, a nemzeti közömbösség és a kozmopolitizmus ellen, mind pedig a nemzet igazi érdekeit sértő nacionalizmus megnyilvánulásaival szemben. A nacionalista nézetek és indulatok részben történelmileg öröklődtek, részben az antikommunista ideológiai offenzíva hatására élednek újjá, de a szocializmus építése során keletkező ellentmondások is közrejátszanak tovább élésükben. Aki a nacionalizmusra nacionalizmussal válaszol, kárt okoz saját népének, nemzetének is. Az eszmei tisztázás révén is biztosítani kell a következetes, határozott és egységes fellépést a nacionalizmus megnyilvánulásaival szemben.

Pártunk – híven hagyományaihoz – a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus elveire alapozza politikáját. Hazánk és népünk érdekeinek szolgálata, valamint a szocializmus és a társadalmi haladás egyetemes ügyének előmozdítása között szoros és kölcsönös a kapcsolat. Politikánkban ezért természetesen ötvöződik nemzeti önbecsülésünk más népek tiszteletével, nemzeti érdekeink szolgálata a népek közötti barátság és szolidaritás ápolásával.

A nemzetközi ideológiai harcban ellenfeleink minden lehetséges alkalmat és eszközt felhasználnak, hogy megkíséreljék aláásni a szocialista országok tekintélyét. Arra törekszenek, hogy csökkentsék a világ dolgozó tömegeinek szolidaritását a szocialista országok iránt, és megingassák az új társadalom felépítésének lehetőségébe vetett bizalmát. Bomlasztani igyekeznek a baráti szocialista országok egységét, eltúlozzák és elvi különbségnek tüntetik fel a szocialista építés eltérő nemzeti sajátosságait.

Az ideológiák harcát vállaltuk és vállaljuk. A kommunista pártok mindig is tisztában voltak azzal, hogy a társadalmi fejlődésért vívott harcban az ideológiák összeütközése elkerülhetetlen. Síkraszállunk azért, hogy ez a harc az eszmék területén maradjon, érvekkel, tényekkel folyjon, s ne nehezítse meg a különböző társadalmi rendszerű or-

ságok békés egymás mellett élését, a normális államközi kapcsolatokat. Tisztességes célokat és humánus eszméket vallunk és hirdetünk: az alkotó emberi munkát, a közösségben és a többi emberrel együtt megvalósuló boldogulást, a népek közötti békét és együttműködést.

Ahhoz, hogy az eddiginél jobban kibontakozzon a tömegek alkotótevékenysége, elmélyüljön a szocialista demokrácia, feltétlenül szükséges a nyílt, őszinte tájékoztatás, a meggyőzés. A propaganda, az agitáció és a tájékoztató munka hatását időnként gyengíti a meggyőzőerő hiánya, az eseményekre való késedelmes reagálás, az ideológiai munka sok helyütt tapasztalható lebecsülése. A propagandában, az agitációban, a tájékoztatásban tartalmilag összehangoltan törekedni kell a politikai tudat fejlesztésére, a politikát ismerő, megértő és cselekvően támogató közvélemény kialakítására. A tájékoztatás legyen pontos, hiteles, gyors és elkötelezett. Törekedjen a lényeges politikai összefüggések megmagyarázására.

A televízió, a rádió, a sajtó eredményesen segítette a párt politikájának megismertetését, elfogadtatását, mozgósított a párt határozatainak és a kormány intézkedéseinek végrehajtására, hozzájárult a társadalmi közmegegyezés kialakításához és fenntartásához, a közös cselekvéshez szükséges közhangulat és közvélemény formálásához.

Fejlődött, korszerűsödött a tömegtájékoztatás rendszere. A televízió, a rádió, a sajtó vezetői, kollektívái nagyobb önállósággal és felelősséggel végezték munkájukat. Esetenként azonban nyilvánosságot kaptak egyoldalú, történelmietlen, politikai érdekeinket, erkölcsi normáinkat sértő publikációk is. Ez arra int, hogy folytatni kell az irányítás, a vezetés javítását és a politikai munka színvonalának emelését.

A párt nagy figyelmet fordít az oktatásügyre. Az elmúlt években tovább nőtt a lakosság iskolázottsága, műveltsége. Csaknem teljessé vált az óvodai ellátás. Az általános iskolát végzetteknek 95–96%-a tanul tovább. Egyetemeink, főiskoláink nappali tagozatain mintegy 63 000-en tanulnak. Hosszú távra szóló programok készültek a közoktatás és a felsőoktatás átfogó fejlesztésére, s elkezdődött a megvalósításuk.

Az új oktatási-nevelési tervek közelebb hozták az iskolát a társadalmi szükségletekhez, azonban az oktató-nevelő munka hatékonysága – a pedagógusok tiszteletre méltó erőfeszítései ellenére – elmarad a követelményektől. Egyes területeken érzékelhetően erősödtek az ellent-

mondások a közép- és felsőfokú szakmai képzés tartalma, szerkezete és a társadalmi igények között.

A központi és a területi irányító szervek számos intézkedéssel enyhítették az oktatás tartalmi, szerkezeti és hálózati feszültségeit. Figyelemre méltó eredményeket hozott a társadalmi erőforrásokkal is támogatott nagyarányú általános iskolai tanteremépítés. A jelentős ráfordítások ellenére az oktatás tárgyi és személyi feltételei nem tartottak teljesen lépést az iskolával szemben támasztott mennyiségi és minőségi követelmények növekedésével.

A jövőben gyorsítani kell a közoktatás és a felsőoktatás átfogó fejlesztését. Ennek fő iránya a tartalmi korszerűsítés, az oktató-nevelő munka minőségének javítása. Az oktatás valamennyi intézményében hangsúlyosabban fejeződjenek ki szocialista társadalmunk eszméi, értékei. A nevelés – elsősorban a korszerű ismeretek, a közösségi normák közvetítésével – szolgálja jobban a fiatalok politikai-világnézeti elkötelezettségének kialakítását. Az iskola töltsön be növekvő szerepet a munkára nevelésben, ösztönözze a tudás és a tanulás megbecsülését, az értelmes fegyelem vállalását. Neveljen egészséges, kulturált, a hazához kötődő, a világban, az életben eligazodni képes, felelős, közösségi érzésű fiatalokat.

Az oktatás tárgyi és személyi ellátottságának javítása elsőrangúan fontos feladat; kiemelt figyelmet kell fordítani a népesebb korosztályok megfelelő színvonalú általános és középfokú oktatásához szükséges feltételek megteremtésére, a szembetűnő területi és intézményi különbségek csökkentésére. Hathatós intézkedéseket kell tenni a pedagógushiány enyhítésére, a képzés és továbbképzés fejlesztésére, a pedagógushivatás vonzóerejének növelésére.

Az egyetemek és főiskolák mindenekelőtt alapos szakmai ismereteket adjanak a hallgatóknak, fejlesszék önállóságukat, kezdeményezőkészségüket. Neveljenek a társadalom iránti felelősségre, erősítsék az értelmiségi hivatástudat kialakítását. A társadalomtudományi, marxista tárgyak oktatása kötődjön szorosabban a szakmai képzéshez, vállalja bátrabban korunk és fejlődésünk legfontosabb ideológiai kérdéseinek feldolgozását.

Az elmúlt időszakban a tudományok művelői számos területen eredményesen járultak hozzá társadalmunk feladatainak megoldásához.

Fontos eredményeket értek el a társadalomtudományok művelői

a társadalmi valóság mélyebb megismerésében, összefüggéseinek feltárásában. Növekedett a kutatási eredmények felhasználása, a kutatók, tudományos testületek részvétele a politikai döntések kialakításában. Javult, de nem elégséges a tudományok szerepe a társadalmi tudat, a közvélemény formálásában. A társadalmi jelenségek, a fejlődés átfogó problémáinak marxista értelmezése elmarad az igényektől, s ez helyenként elméleti elbizonytalanodáshoz vezet.

A hazai természettudományos kutatás színvonala és eredményessége összességében megfelel az ország gazdasági és műszaki fejlettségének. Több tudományágban az elmúlt években is nemzetközi elismerést kiváltó eredmények születtek.

A közvetlen gyakorlati célra irányuló kutatási-fejlesztési tevékenység növekedett, de a kutatás és a termelés kapcsolata nem éri el a kívánatos szintet és mértéket. Kedvezőbb a helyzet a mezőgazdaság és az agrártudományok, kedvezőtlenebb az ipar és a műszaki tudományok esetében.

Pártunk folytatja a gyakorlatban igazolt tudománypolitikáját. A tudományt a szocializmus természetes szövetségesének tekinti, tiszteli a tudományos alkotás szabadságát, megbecsüli az eredményes munkát végző kutatókat.

A következő években tovább kell növelni az igényeket a tudományos kutatással szemben, vissza kell szorítani a kevésbé eredményes vagy eredménytelen tevékenység támogatását. Elsősorban a társadalmi, gazdasági és műszaki fejlődésünket meghatározó tudományágak fejlesztését kell segíteni. Távlati fejlődésünk szempontjából nagy fontosságuk van az alapkutatásoknak. A társadalomtudományok művelőitől a valóság feltárása és a döntés-előkészítő tevékenység folytatása mellett azt kérjük, hogy alkalmazzák a marxizmus-leninizmus elméletét a mi viszonyainkra, vállaljanak nagyobb szerepet a mai magyar valóság elméleti és történeti tapasztalatainak marxista elemzésében, a társadalmi tudat helyes irányú befolyásolásában.

Távlati érdekeink miatt továbbra is indokolt, hogy a kutatásfejlesztés forrásait a nemzeti jövedelemnél gyorsabb ütemben növeljük; közvetlen feladat a csökkenés fékezése és a kutatás eszközellátásának megjavítása. A kutatóhálózat extenzív fejlesztésének továbbra sem lehet teret adni, de támogatni kell az egyetemi kutatások feltételeinek és színvonalának fejlesztését, és szükség van a vállalati kutatás-fejlesztés bővítésére is.

A beszámolási időszakban tovább szélesedtek népünk művelődési lehetőségei. Állami eszközök felhasználásával, társadalmi összefogással, egyes ipari és mezőgazdasági üzemek erőfeszítései nyomán sok új művelődési intézmény jött létre. Számos kulturális intézmény működésének – anyagi okokból – megnehezültek a feltételei.

A társadalmi viszonyok fejlesztésével összhangban további erőfeszítéseket kell tenni a kulturális egyenlőtlenségek csökkentésére. Fel kell lépni a közönség igényeinek lebecsülésével szemben, de az igénytelenséggel szemben is. Segíteni kell az öntevékenységre, az egyes emberek és közösségek érdeklődésére, aktivitására épülő hagyományos és új művelődési formák terjedését.

A társadalom és a kultúra viszonyában fontos szerepet tölt be az irodalom és a művészet. Az elmúlt években is létrejöttek szinvonalas, szocialista, humanista szellemű alkotások, produkciók, melyek gazdagították a magyar kulturális életet, és határainkon kívül is megbecsülést szereztek népünknek. A közönség azonban joggal érzi, hogy az alkotások jelentős részében nem tükröződik eléggé szocializmust építő népünk és az egyes emberek küzdelme, munkája s ennek eredménye.

A művészeti életben meghatározó szerepe van az alkotóműhelyeknek, szövetségeknek, egyesületeknek és a kritikai fórumoknak. Egy részük azonban az utóbbi években nem tudott megfelelő szinten eleget tenni feladatainak. Nem kielégítő az értékek szerinti tudatos válogatás, előfordulnak elvi-politikai engedmények, szerkesztői tévedések. Egyes művészkörök torz módon értelmezik a művészértelmiség társadalompolitikai illetékességét. Olykor indokolatlanul kapnak széles nyilvánosságot kiforratlan kísérletezések, érdektelen, illetve a közízlést sértő művek.

Ezeken a tendenciákon a társadalom és a művészet érdekében változtatni kell. A marxista kritikusok vállalják a művekben megjelenő világkép, az eszmei mondanivaló igényesebb feltárását, értékelését. A művészeti alkotóműhelyek, fórumok a szocialista, humanista értékek egyértelmű támogatásával járuljanak hozzá népünk kultúrájának gazdagodásához.

Az ideológiai és kulturális feladatok magasabb követelményeket támasztanak a párt-, az állami, a társadalmi szervek, a kulturális műhelyekben dolgozó kommunisták munkájával szemben. Ennek megfelelni csak meggyőződéssel, nagyobb ideológiai és politikai érzé-

kenységgel, alaposabb szakmai felkészültséggel, kellő tájékozottsággal és vitakészséggel lehet. A lényegi kérdésekben elvszerű állásfoglalásra, a teendők meghatározása után pedig közös cselekvésre van szükség.

Erősíteni kell a párt irányító szerepét az ideológiai, a kulturális élet minden ágában. A szövetségi politika bevált elvei és gyakorlata alapján a kommunisták a szellemi életben is együtt dolgoznak mindenkivel, aki elismeri és tiszteletben tartja népi államunk alkotmányos rendjét, munkájával hozzájárul a szocialista társadalom építéséhez. A párt alapvető jelentőséget tulajdonít az alkotói szabadság biztosításának, nem szól bele az egyéni ízlés, stílus kérdésébe. Támogatunk minden olyan törekvést, kísérletet, amely hozzájárul a kultúra humánus küldetésének teljesítéséhez, gazdagítja az embert, elősegíti múltunk és mai valóságunk reális megismerését. Ugyanakkor fellépünk a szocialista, humanista eszméinket, közösségi normáinkat sértő törekvések ellen.

A műveltség gyarapításának, a művelődés igényességének és rendszerességének fontos feltétele, hogy növekedjen a társadalomban és a világban eligazodni képes, önmaga illetékessége és felelőssége tudatában levő, tájékozott emberek köre. Az ideológiai és kulturális feladatok megoldása az emberi tényezők kibontakoztatásának, társadalmunk további fejlődésének nélkülözhetetlen feltétele.

A PÁRT HELYZETE ÉS FEJLŐDÉSE

Pártunk a munkásosztály forradalmi élcsapataként, a dolgozó nép pártjaként a beszámolási időszakban is teljesítette a nép, a haza szolgálatában vállalt kötelezettségeit; eredményesen irányította és szervezte a szocialista építőmunkát. Nőtt szervezettsége, erősödött tömegbefolyása, fejlődött munkastílusa. A párt szervezetei, a kommunisták helytálltak a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásában. Eredményesen vonták be a közös munkába a pártonkívüliek tömegeit is.

A párt vezető szerepe érvényesül a társadalmi élet minden fontos területén. A Központi Bizottság a XII. kongresszus határozatainak végrehajtása során a marxizmus–leninizmus tudományos elméletét követve, a társadalom reális helyzetéből kiindulva kezdeményezően lépett fel, meghatározta a szocializmus építésének soron következő fel-

adatait. A vezető szerep érvényesítésének, a politika megvalósításának fő módszere változatlanul a meggyőzés, az eszmei ráhatás, az érvelés, a politikai irányító, szervező tevékenység, a tömegek mozgósítása. Politikájának alakításában és végrehajtásában a párt igényli a tömegek támogatását.

A beszámolási időszakban a párt egysége a korábbinál nagyobb erőpróbának volt kitéve. A nemzetközi helyzet éleződése, a gazdasági problémák és a társadalmi feszültségek a párt soraiban is éreztették hatásukat, esetenként politikai bizonytalanságot is okoztak. Növekedett azoknak a száma, akik a párt vezető szerveinek egyes döntéseit nem értették meg vagy nem értettek velük egyet.

A párt kiállta az elmúlt évek nehéz próbáját. A párttagok döntő többsége a párt programjának, politikájának, szervezeti szabályzatának megfelelően, kommunista módon él, dolgozik, teljesíti állampolgári és a párttagsággal járó kötelességeit. Bátrabban és határozottabban lép fel a hibák ellen, segíti megszüntetésüket, igényli a politika következetesebb végrehajtását. Tisztelet és megbecsülés illeti a kommunistákat, akik önzetlenül, áldozatkészen szolgálják a párt és a dolgozó nép ügyét.

A párt eredményes tevékenységének alapvető feltétele az eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egység folyamatos megújítása, védelme és erősítése. Nem elég az elvekkel általában egyetérteni, a valódi egység próbája a tett, a kommunisták kiállása a politika képviseletében, s aktív részvételük a végrehajtásban.

A párt belső életét a demokratikus centralizmus, a lenini normák szabályozzák. A határozatok meghozatalában a kollektív döntés, a végrehajtásban a személyes felelősség elve érvényesül.

A beszámolási időszakban fejlődött a párton belüli demokrácia, növekedett a párttagság részvétele a politika formálásában. A kommunisták észrevételei, jelzései, javaslatai érezhetően befolyásolják a központi és más választott párttestületek döntéseit. Javult, bár még korántsem kielégítő mértékben, a párton belüli vitaszellem. A párt fórumain mindenki kifejtheti véleményét, elmondhatja észrevételeit, aggályait. A párt tagját megilleti a különvélemény fenntartásának joga, de ez nem adhat felmentést a többségi döntés kötelező végrehajtása alól. Az e téren tapasztalható lazaságokat meg kell szüntetni.

Feladatunk, hogy egyidejűleg erősítsük a párton belüli demokráciát és a végrehajtásban a minden kommunistára kötelező fegyelmet.

Biztosítani kell, hogy a pártszervek és -szervezetek mindenütt szerezzenek érvényt a párt politikájának, a felsőbb szervek döntéseinek, a párttagok ennek megfelelően végezzék munkájukat. A pártszervek és -szervezetek feladata és felelőssége, hogy területük sajátosságait figyelembe véve jelöljék ki a politika megvalósításának soron következő legfontosabb feladatait és az ehhez szükséges módszereket.

A pártban az a megítélés, hogy a Központi Bizottság és szervei betöltik hivatásukat. A pártszervezetek egy része úgy érzi, hogy sok a központi határozat, és kevés idő, energia marad a helyi feladatok megoldására, az öntevékenység kibontakoztatására. A Központi Bizottság és szervei nem minden esetben fordítottak kellő figyelmet arra, hogy a döntéseket megértessék és elfogadtassák, az ellenvéleményeket elemezzék, az észrevételeket hasznosítsák. A jövőben gondosabban kell ügyelni a határozatok egységes értelmezésére, a végrehajtás megszervezésére és ellenőrzésére. Nagyobb segítséget kell nyújtani a párt területi szerveinek és az alapszervezeteknek a helyes munkamódszerek kialakításához.

Tartalmilag javult, szervezetileg korszerűsödött a különböző szintű pártbizottságok irányító, ellenőrző munkája. A politika helyi alkalmazásával, a tapasztalatok feltárásával, a párttagság véleményének közvetítésével közreműködtek a párt politikájának alakításában. Felkészítették a kommunistákat feladataik ellátására, eredményesen mozgósították a határozatok végrehajtására.

A budapesti, a megyei, a megyei jogú pártbizottságok nagy önállósággal, felelősséggel, hozzáértéssel, eredményesen irányították és ellenőrizték a területükön folyó politikai munkát. A pártirányítás rendszerében is jelentős változások történtek. Megszűntek a járási pártbizottságok, amelyek csaknem négy évtizeden át fontos szerepet töltöttek be a párt és az ország életében. Feladataikat a városi és a városi jogú pártbizottságok vették át. Megnövekedett a városi, a községi pártszervek, -szervezetek hatásköre, önállósága. Nőtt az ágazati pártbizottságok, pártvezetőségek száma, ezzel jobb feltételek teremtődtek az alapszervezetek közvetlen irányításához, az ellenőrző munkához.

Politikánk elfogadtatásában, végrehajtásának szervezésében nagy szerepük van a pártalapszervezeteknek. A beszámolási időszakban hatékonyabbá vált az alapszervezetek irányítása, tájékoztatása, közvetlen segítése, és kedvezőbbek lettek működésük tárgyi és személyi fel-

tételei. Az alapszervezetek felelősségteljes, eredményes munkát végeztek, de a fejlődés nem általános, tevékenységük színvonalában nagyok a különbségek. Nem kielégítő az alapszervezetek kommunista közösségeket formáló ereje, nevelő hatása.

A termelés területén működő pártszervezeteknek a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására kell felkészülniük. A párt politikájának helyi érvényesítése a kultúra, a művészet, a tudomány területén dolgozó pártszervezetektől nagyobb politikai érzékenységet, határozottabb kiállást igényel. A párttagságnak mintegy 20%-át tömörítő lakóterületi, körzeti alapszervezetek munkája fejlődött, azonban egy részük még nem tudja kellő színvonalon elvégezni feladatait. Az irányító pártszervek fordítsanak mindenütt kellő figyelmet munkájuk segítésére.

A pártmunkát meg kell szabadítanunk a formális elemektől, az önállóságot és a felelősséget háttérbe szorító indokolatlan szabályozástól. Az irányító szervek ne terheljék túl az alapszervezeteket kötelező napirendi témákkal, előírt feladatokkal. A munka politikai, mozgalmi jellegének erősödése fejeződjék ki a tömegek közötti rendszeres, aktív politizálásban.

A pártszervezetek feladata és felelőssége, hogy a kommunistákat helytállásra, szerény, fegyelmezett magatartásra neveljék, eszmei, politikai fejlődésüket segítsék. Lépjenek fel a párttagság egy kis részénél tapasztalható pártszerűtlen, erkölcsi normáinkba ütköző magatartással szemben. Minden kommunistától – beosztásra való tekintet nélkül – határozottan meg kell követelni a szocialista normák megtartását.

A párt szervezetileg erősödött. Taglétszáma 871 000, mintegy 59 000-rel több mint a XII. kongresszus idején volt. Soraiban minden társadalmi osztály és réteg megfelelő arányban van jelen. Eredeti foglalkozás szerint a párttagságnak csaknem háromnegyede, jelenlegi foglalkozása szerint több mint a fele munkás és szövetkezeti paraszt. Kedvezően alakult a nők aránya. Emelkedett a párttagság politikai, szakmai és általános műveltsége.

A taglétszám növekedési üteme megfelelő, de továbbra sem kielégítő a pártépítő munka egyes értelmiségi rétegek és a fiatalok között. Helyenként még él a merev statisztikai szemlélet, ami miatt elutasítanak a párthoz őszintén, meggyőződésből közeledőket. Az új tagok felvételekor nagy követelményt támasztunk, de ugyanezt nem mindig

érvényesítjük következetesen a pártban levőkkel. Sok pártszervezet még nem jutott el annak felismeréséig, hogy a pártépítés nemcsak az utánpótlást, hanem a párttagok folyamatos nevelését és a párt öntisztulását is jelenti. Nagyobb figyelmet kell fordítanunk a dolgozó fiatalok, az egyetemi és főiskolai hallgatók körében végzett politikai nevelő és pártépítő munkára. El kell érnünk, hogy minden egyes kommunista megtisztelő kötelessége legyen a párt utánpótlásának nevelése.

A párt és a tömegek közötti kapcsolatnak és kölcsönös bizalomnak legfontosabb záloga a párttagok személyes munkája, helytállása, áldozatkészsége és szocialista életvitele. A Központi Bizottság ezért tartja fontosnak a szervezeti szabályzatban is a kommunisták kötelességeinek pontosabb körülhatárolását. A párttagok példamutató tevékenysége megsokszorozhatja a párt erejét, szélesítheti politikája megvalósításának tömegbázisát.

A beszámolási időszakban javult a kádermunka, a pártszervek irányító és ellenőrző tevékenysége. Fejlődött a kádermunka tervszerűsége, demokratizmusa, átgondoltabbá vált és gyorsult a káderek cseréje, korszerűsödött a vezetők kiválasztásának rendszere, javult a vezetői állomány felkészültsége, alkalmassága. A vezetői cserékben a folyamatos generációváltás is megvalósult.

A vezetők többségükben megfelelnek a velük szemben támasztott növekvő követelményeknek. Az utóbbi években fokozódott önállóságuk, kezdeményezőkészségük, és érzékenyebben, gyorsabban reagálnak a gazdasági, társadalmi környezet változásaira. Ugyanakkor többször fel kell lépni olyan jelenségekkel szemben, mint a hatalommal való visszaélés, a jogtalan anyagi előnyök szerzésére törekvés, a szerénytelenség, az önelégültség, a kritika megtorlása.

A Központi Bizottság tudatában van, hogy a vezetői munka minden területen lényegesen nehezebbé, felelősségteljesebbé vált. Nagyra értékeli azoknak a vezetőknek a munkáját, akik az átlagosnál többet teljesítenek, kezdeményeznek, képesek a tömegek megnyerésére és mozgósítására, s politikai és erkölcsi magatartásukkal is példát mutatnak.

A pártszervezetek támogatják a kezdeményező, az újat felkaroló, a rendet és a fegyelmet megkövetelő vezetőket. A személyi ügyekkel kapcsolatos döntési jogkörök decentralizálásával mindinkább teljesül az az igény, hogy a káderek sorsáról ott döntsenek, ahol legjobban ismerik munkájukat, magatartásukat. Erősödött a párt- és társadalmi

szervek választott testületeinek szerepe a személyi ügyek előkészítésében. A döntéseket a korábbinál szélesebb körű véleményekre alapozzák.

A káderpolitikai elvek következetes érvényesülésének továbbra is egyik akadálya a szubjektivizmus, a személyi összefonódás, a tényleges teljesítmény figyelmen kívül hagyása. A vezetői utánpótlás bázisa jelentősen kiszélesedett, mégis előfordul, hogy a jelölteket szűk körből választják, a javaslatok kialakításakor figyelmen kívül hagyják a döntésben közvetlenül érdekeltek véleményét. A szükségesnél és a lehetségesnél kevesebb alkalmas fiatalt bíznak meg erőt próbáló és nevelésüket szolgáló feladattal. Egyes vezetők nehezen tűrik maguk mellett az önállóan gondolkodó és tevékenykedő munkatársakat.

Káderpolitikai elveink érvényesítését szigorúbban meg kell követelni. A hatáskör gyakorlását olyan irányban kell továbbfejleszteni, hogy fokozza a javaslattevők felelősségét, és ne sértse a választó, kinevező szervek jogait. A pártszervek és -szervezetek szorgalmazzák és igényeljék, hogy a döntésre érett személyi ügyeket az illetékesek idejében oldják meg. Lépjenek fel a szubjektivizmus minden megnyilvánulása ellen, a kádermunkában is az ügyet, a közösség érdekeit helyezzék előtérbe. Pártunk és egész társadalmunk abban érdekelt, hogy a vezetői tisztségekbe minél több alkalmas, felkészült, tehetséges fiatal kerüljön, s ez is segítse elő a forradalmi tapasztalatok és a fiatalos lendület egészséges ötvöződését. A pártszervek bátorítsák, segítsék, részesítsék politikai támogatásban a teljesítményeik alapján erre érdemes vezetőket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata betölti szerepét, megfelelő biztosítékot nyújt ahhoz, hogy a párt szervei és szervezetei rendeltetésszerűen működjenek, a párttagság eredményesen végezze munkáját. A szervezeti szabályzat alapvető módosítását sem politikai, sem más tényezők nem indokolták, ezért nem volt szükséges, hogy a pártban általános vitára bocsássuk. De a pártmunka tapasztalatai, a társadalomban bekövetkezett változások, a párttagság észrevételei szükségessé tesznek néhány kiegészítést.

A Központi Bizottság a kongresszus elé terjeszti a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokat. A változtatások nem érintik a párt szervezeti életének főbb elveit, de növelik a pártszervezetekkel és a párttagsággal szemben támasztott követelményeket. Kedvezőbb feltételeket teremtenek a pártdemokrácia fejlesztéséhez,

a pártmunka mozgalmi jellegének erősítéséhez. Bővítik a pártszervek, az alapszervezetek, a fegyelmi bizottságok jogait, önállóságát. Világosabbá, egyértelműbbé teszik az állami szervekben és a tömegszervezetekben a párt irányító munkáját, az e területen dolgozó kommunisták feladatait és felelősségét.

A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

Pártunk a beszámolási időszakban aktív nemzetközi tevékenységet folytatott, hogy előmozdítsa a kommunista és munkáspártok összefogásának erősítését, a közös célokért vívott küzdelem sikerét. Tevékenyen részt vettünk a nemzetközi kommunista mozgalom közös fórumainak, rendezvényeinek munkájában. Pártunk képviselői a beszámolási időszakban több mint négyszáz alkalommal összesen 85 kommunista, marxista-leninista párt vezetőivel folytattak megbeszéléseket. Több mint 50 nemzeti demokratikus párttal, nemzeti felszabadító mozgalommal, továbbá szocialista, szociáldemokrata, illetve polgári párttal tartottunk fenn rendszeres kapcsolatot.

Az elmúlt öt esztendőben a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egyes pártjai növelték befolyásukat. Ugyanakkor más pártok működési feltételei kedvezőtlenebbé váltak, mert növekedett a nemzetközi feszültség, fokozódott a kommunistaellenesség, és e pártok munkájának körülményei is bonyolultabbak lettek.

A szocialista országok kommunista és munkáspártjai tevékenységének középpontjában a társadalmi viszonyok szocialista jellegének erősítése, az építőmunka feladatainak megoldása áll. A szocializmus általános, közös törvényszerűségeit, egymás tapasztalatait figyelembe véve és ezeket országuk konkrét adottságaira értelmezve igyekeznek megtalálni a megfelelő formákat, amelyek alkalmazásával növelni lehet a gazdasági munka hatékonyságát, tovább lehet fejleszteni a szocialista demokráciát. Az elmúlt időszakban erősítették összefogásukat és az élet minden területére kiterjedő együttműködésüket.

A tőkés országok kommunista és munkáspártjai figyelmüket olyan konkrét programok kialakítására összpontosítják, amelyek választ adnak a tömegeket érintő gazdasági, szociális problémákra, elősegítik a munkásosztály, a dolgozók kemény harcokban elért vívmányainak megvédését. Folytatják a távlati célokat és a dolgozó tömegek érde-

keinek, demokratikus jogainak megőrzését egyaránt szolgáló stratégia, illetve a közvetlen feladatok kimunkálását.

A szocialista orientációjú fejlődő országok marxista–leninista pártjai további erőfeszítéseket tesznek az öröklött elmaradottság felszámolásáért, az új társadalom alapjainak megteremtéséért. Helyzetüket, rendkívül bonyolult feladataik megoldását nehezíti, hogy az imperialista támadás, a politikai, gazdasági nyomás, a katonai fenyegetés közepette tevékenykednek. Ennek ellensúlyozása érdekében növekvő mértékben támaszkodnak a szocialista országok pártjainak tapasztalataira. Hasonló módon építhetnek a szocialista közösség elvi és gyakorlati szolidaritására más fejlődő országok kommunista pártjai is, amelyek rendkívül nehéz körülmények között, több országban még ma is illegalitásban – helyenként fegyverrel is – harcolnak népük szabadságáért, a nemzeti függetlenségért, a társadalmi felemelkedésért.

A kommunista pártok – a marxizmus–leninizmus elméletét, a szocialista forradalom és építés általános törvényszerűségeit a nemzeti sajátosságoknak, a konkrét feltételeknek megfelelően alkalmazva – önállóan határozzák meg politikájukat. Helyzetük különbözőségéből is adódik, hogy különféle megoldásokat tartanak célravezetőnek. A pártok között az elmúlt években lényegében folyamatos volt a véleménycsere a szocializmushoz vezető lehetséges utakról, illetve a létező szocializmus eddigi fejlődéséről, mai viszonyairól és távlatairól.

Pártunk tevékenyen részt vállalt az új elméleti-politikai kérdések megválaszolásában, a nézetkülönbségek tisztázásában, s ezzel a kommunista és munkáspártok közös fellépéséhez nélkülözhetetlen feltételek megteremtésében. Állásfoglalásaiban egyaránt tükröződik a felelősségérzet, melyet a mozgalom egysége, a közös ügy sikere, a marxizmus–leninizmus eszméinek védelme iránt tanúsít, valamint annak elismerése, hogy szükség van az alkotó útkeresésre.

A proletár internacionalizmus, a kommunista és munkáspártok összefogásának erősítése, az emberiség alapvető kérdéseiben szükséges közös fellépés lehetőségeinek feltárása és konkrét irányainak kijelölése szempontjából pártunk nagy fontosságot tulajdonít a kommunista és munkásmozgalom nemzetközi tanácskozásainak. A beszámolási időszakban részt vettünk az európai kommunista és munkáspártok párizsi találkozójának munkájában, számos elméleti, politikai tanácskozáson, és több alkalommal magunk is kezdeményeztünk, rendeztünk véleménycseréket hazánkban. Támogatjuk a több-

oldalú együttműködés minden olyan formáját, amely megfelel a kommunista mozgalom mai helyzetének, követelményeinek, a pártok közötti viszony általánosan elfogadott normáinak, s amely eredményesen szolgálja a közös ügynek, a társadalmi haladásnak és a béke védelmének sikerét.

A beszámolási időszakban is fejlődtek kapcsolataink a Szovjetunió Kommunista Pártjával, amelynek nemzetközi szerepe, a szocialista építésben szerzett történelmi tapasztalatai segítséget adnak feladataink megoldásához. A magyar–szovjet pártközi kapcsolatok folyamatos bővülése jól szolgálta országaink politikai, gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális együttműködésének erősítését, népeink barátságának elmélyítését. A kölcsönös törekvéseknek megfelelően fejlődtek tovább pártunk kapcsolatai a többi testvéri szocialista ország kommunista és munkáspártjaival.

Az internacionalista szolidaritás jegyében erősítettük együttműködésünket a tőkés és a fejlődő országokban dolgozó kommunista és munkáspártokkal. Igyekeztünk elérni, hogy kapcsolataink révén minél alaposabban megismerjék a létező szocializmus valóságát, és minél reálisabban ítéljék meg távlatait.

Arra törekedtünk, hogy azokkal a pártokkal is rendszeres maradjon az érintkezés, amelyek tőlünk eltérő módon ítélik meg a kommunista mozgalomban vitatott kérdéseket. Tapasztalataink szerint az őszinte véleménycsere, a türelmes érvelés erősíti az egymás álláspontja iránti tiszteletet, az egymás helyzetének megértésére való törekvés kölcsönösségét, javítja a pártok közötti összefogás feltételeit.

Pártunk felfogása szerint az ideológiai különbségek, ellentétek nem zárják ki bizonyos alapvető érdekek egybeesését és ezzel összhangban a különböző politikai pártok, mozgalmak összefogását az emberiség előtt álló legfontosabb kérdések megoldásáért. Ennek megfelelően – az imperialista törekvések visszaszorításához fűződő közös érdekeink alapján – az elmúlt években is bővítettük kapcsolatainkat a fejlődő országok nemzeti demokratikus pártjaival, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal. A világ békéjének megőrzése, a fegyverkezés korlátozása, a különböző társadalmi rendszerű államok közötti együttműködés fenntartása érdekében folytattuk a párbeszédet, a rendszeres véleménycserét a szocialista, szociáldemokrata pártokkal. Ugyanezen célok szolgálatában vettük fel a kapcsolatot több nyugat-európai tőkés ország realista külpolitikai irányzatú polgári pártjaival is.

Pártunk nemzetközi tevékenysége állami külpolitikai törekvéseinkkel összhangban fejlődött, pártközi kapcsolataink bővülése egyúttal segítette az államközi együttműködés javítását is. Szolgálta a szocialista építőmunka soron levő feladatainak megoldását, az ehhez szükséges kedvező nemzetközi feltételek biztosítását, a társadalmi haladás és a béke egyetemes ügyét.

*

Pártunk XIII. kongresszusa felelősségteljes döntések előtt áll. Párttagságunk, népünk azt várja a kongresszustól, hogy reálisan, a közös munka eredményeit elismerve, a megoldatlan problémákat gondosan számba véve jelölje ki szocialista építőmunkánk legfontosabb feladatait, s dolgozzon ki a következő öt évre előremutató, megvalósítható, mozgósító programot.

A Központi Bizottság javasolja, hogy a kongresszus erősítse meg a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke egyetemes ügye melletti elkötelezettségünket; nyilvánítsa ki pártunk szilárd elhatározottságát, hogy tovább halad előre a lenini úton, s népünk alapvető érdekeit képviselve folytatja áldozatos munkáját a fejlett szocialista társadalom megteremtése érdekében.

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentése a XIII. kongresszusnak

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottsága az elmúlt öt évben a szervezeti szabályzat szerint dolgozott. Betöltötte hivatását: segítette a párt eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységének erősítését. Őrködött a pártélet tisztaságán, a pártfegyelem megtartásán. Ellenőrizte a Központi Bizottság pénzgazdálkodását. Munkáját a Központi Bizottsággal összhangban végezte. Tevékenységével a XII. kongresszus határozatainak megvalósítását szolgálta.

A Központi Ellenőrző Bizottság egyetért a Központi Bizottságnak a kongresszus elé terjesztett beszámolójával, a határozati javaslattal és a párt szervezeti szabályzatának tervezett módosításával. A dokumentumok jól tükrözik pártunk marxista–leninista politikáját. A valósághoz hűen értékelik az elmúlt öt esztendő munkáját, fejlődésünket, eredményeinket, és kritikusan, önkritikusan jelzik gyengeségeinket is. A kongresszusi okmányok a politika állandóságának és megújulásának összhangját bizonyítva mértéktartó, illúzióktól mentes programot adnak, helyesen jelölik meg a szocialista társadalom építésében előttünk álló fő feladatokat. E program alapján mozgósítani lehet a pártot, az egész magyar népet arra, hogy közös erőfeszítéssel, jobb, eredményesebb munkával megvalósítsuk szocialista céljainkat, leküzdjük a nehézségeket, s biztosítsuk hazánk további fejlődését, népünk boldogulását.

A Központi Ellenőrző Bizottság elsősorban a pártfegyelmi ügyek vizsgálata során, valamint a pártszervekkel és -szervezetekkel, az állami és társadalmi ellenőrző szervekkel fennálló munkakapcsolatában szerezte tapasztalatait. Elemzésük, értékelésük tanulságokkal szolgált, jelzéseket tartalmazott, egyaránt mutatta a javuló és a kedvezőtlen tendenciákat.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottsága a végzett munkáról és a feladatokról szóló beszámolóját a XIII. kongresszus elé terjeszti.

I. A PÁRTEGYSÉG, A PÁRTFEGYELEM ÉS A PÁRTFEGYELMI MUNKA FŐBB JELLEMZŐI A XII. KONGRESSZUS ÓTA

A Magyar Szocialista Munkáspárt híven történelmi múltjához, küldetéséhez, az elmúlt öt esztendőben is felelősséggel teljesítette kötelességét, szolgálta a magyar nép érdekeit, a szocializmus építését. Az utóbbi évek nehezebb körülményei között ismét bebizonyította, hogy képes és hivatott az ország vezetésére: kidolgozta a társadalmi, politikai, gazdasági tennivalókat, irányította és szervezte a végrehajtást; igyekezett feltárni és feloldani a társadalom életében mutatkozó gondokat, feszültségeket.

Népünk bízik a pártban, elfogadja vezető szerepét, s követi politikáját. Társadalmunk osztályai, rétegei megértették, hogy a XII. pártkongresszuson elhatározott feladatok teljesítése fokozott erőfeszítést igényel, és egyetértésben munkálkodtak hazánk felemelkedéséért. Ennek köszönhetően sikerült megvédeni vívmányainkat, gyarapítani értékeinket. A nép bizalma, az erre épülő nemzeti egység és a közös cselekvés továbbra is a legfőbb biztosítéka a szocialista célok megvalósításának.

Politikánkban és végrehajtásában egyaránt kifejeződik az elvi szilárdság és a rugalmasság. Pártunk ügyelt arra, hogy érvényesüljenek a politika időt álló, változatlan alapelemei, ugyanakkor a változás és a fejlődés követelményeinek megfelelően megújította önmagát, nem engedve, hogy a politikát akár jobb-, akár „baloldali" irányba eltorzíthassák.

A Magyar Szocialista Munkáspárt mint marxista–leninista párt a lenini normák, a demokratikus centralizmus elvei alapján tevékenykedik. Érvényesül eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egysége. Pártunk erős, a pártfegyelem alapvetően szilárd, jóllehet a párt egysége, a párt fegyelme, a párttagság helytállása az elmúlt években is és ma is nagyobb próbának van kitéve, mint a XII. kongresszust megelőzően.

A párttagság túlnyomó többsége eleget tesz önként vállalt kötelességeinek, gyakorolja jogait, fegyelmezetten dolgozik, megfelel a tagsággal járó nagyobb követelményeknek. A kommunisták helytállása döntően járult hozzá ahhoz, hogy társadalmunk az utóbbi öt esztendőben a XII. kongresszus határozatainak megfelelően fejlődött. Elismerés illeti mindazokat a párttagokat, akik elvi szilárdsággal, önzetlen, odaadó munkával tanúságot tettek elkötelezettségükről, a párt politikája melletti kiállásról.

Pártunk taglétszáma is tovább nőtt, sorai új párttagokkal gyarapodtak. Taglétszáma megközelíti a 871 000-et. Hazánkban minden tizedik felnőtt állampolgár párttag. A pártban cselekvési egységben tömörülnek a különböző társadalmi helyzetű és korosztályú kommunisták.

A Központi Ellenőrző Bizottság álláspontja az, hogy azok a követelmények, amelyeket a párt szervezeti szabályzata a tagsággal szemben támaszt, reálisak és teljesíthetők. A kommunista elveknek és a vállalt normáknak a párttagok cselekvésében és magatartásában kell kifejeződniük. A párttagok alakítóan hatnak környezetükre, miközben maguk is formálódnak. A párttagsággal járó jogok és kötelezettségek olyan értékek érvényesítését, erősítését, elismertetését foglalják magukba, mint a becsületes munka, a felelősségtudat, a fegyelmezettség, a szerénység, a társadalom, a közösség hű szolgálata. A pártfegyelemnek e fontos kritériumai azonban a gyakorlatban, a tagság életében és magatartásában nem mindig érvényesülnek zökkenőmentesen és konfliktus nélkül.

A pártegység és a pártfegyelem feltételezi egymást, és egymással kölcsönhatásban fejlődik. A pártegység erősödése szilárdítja a párt fegyelmét, a pártfegyelem pedig a párt egységét. A párttagság tudatos fegyelme nem automatikusan alakul ki és nem statikus állapot. Fenntartása és fejlesztése – mint a pártegység erősítése is – állandó feladat, és a párt politikájának megismertetésével, elfogadtatásával, neveléssel, folyamatos ellenőrzéssel és számonkéréssel érhető el.

Noha a kommunisták túlnyomó többsége helytállt, voltak, akik nem tettek eleget az önként vállalt fegyelem követelményének. A XII. kongresszus óta a pártfegyelem megsértése miatt 28 739 párttagot, a tagság 3,4%-át kellett felelősségre vonni és pártbüntetésben részesíteni.

A Központi Ellenőrző Bizottság munkájában – ennélfogva e jelen-

tésben is – főleg a pártban és a társadalomban jelentkező visszásságokkal foglalkozik. Vallja azonban, hogy a hibák, a gyengeségek, a nemkívánatos jelenségek felismerése, feltárása és megszüntetése csak a valóság teljes ismeretében, a fejlődés, az eredmények egyidejű számbavételével lehetséges és így szükséges. Más megközelítés tévútra visz, nem segíti, hanem nehezíti a káros jelenségek elleni fellépést.

A PÁRTFEGYELEM MEGSÉRTÉSÉNEK OKAI ÉS A HÁTTERÜKBEN LEVŐ TÁRSADALMI JELENSÉGEK

A párt kezdeményező-, irányító-, szervező- és cselekvőképességének egyik általános érvényű követelménye a szilárd pártfegyelem, amely szorosan összefügg a párt helyzetével, az objektív és szubjektív tényezőkkel. Befolyásolja a párttagság fegyelmét a társadalom fejlettsége, a belpolitikai élet, de az eredmények mellett a fejlődés ellentmondásai, a nemzetközi élet feszültségei is. A pártfegyelem minősége és állapota összefügg azzal, hogy milyenek a párt tagjai, mennyire képesek a párt követelményeinek megfelelően élni és dolgozni. A pártfegyelem megsértése, mint jelenség, eltérést jelent a párt követelményeitől, normáitól. Ezért a pártszervek és -szervezetek azon munkálkodtak, hogy nevelő és ellenőrző munkával megelőzzék a fegyelemsértéseket.

Pártunk az alapvető kérdésekben eszmeileg, politikailag egységes. E megállapítás akkor is érvényes, ha akadtak olyan párttagok is, akik a párt politikájának egy-egy részkérdésében más véleményen voltak, illetve fenntartással fogadták a párt egyes határozatait vagy a végrehajtásra hozott intézkedéseket.

Pártéletünk rendjének, a pártdemokrácia érvényesülésének fontos követelménye, hogy az eltérő vélemények pártszerű kifejtését ne tévesszük össze a pártfegyelem megsértésével. Előfordult, hogy egyesek tájékozottság híján foglaltak tévesen állást. Olykor a felkészültség hiányosságai zavarták a tisztánlátást. Voltak, akik nehezen ismerték fel az ellentmondásokat, és összefüggéseikből kiragadva ítélték meg a jelenségeket. Mások bizonyos kérdéseket leegyszerűsítettek, egyedi esetekből helytelenül általánosítottak. A párttagok egy része aggodalmának is hangot adva fejtett ki eltérő véleményt, nézetet. A társadalom fejlődése során keletkező lényeges változásokra adott magyarázatot sokszor azért nem, vagy csak részben fogadták el, mert

az nem egyezett a szocializmusról korábban szerzett ismereteikkel. A szocialista építés során szükségszerűen bekövetkezett változásokat, intézkedéseket gyakran véleményeltérések, esetenként éles viták kísérték.

A párt cselekvési egységének minősége a határozatok végrehajtásában, a párttagok aktivitásában, a pártmegbízatások teljesítésében fejeződik ki. Voltak párttagok, akik e követelményeknek nem tettek eleget. A határozatok végrehajtásának elmulasztása, a pártmegbízatások elhanyagolása miatt több mint kétezer párttag részesült pártbüntetésben. Az előző beszámolási időszakhoz képest e téren a felelősségre vonás növekedést mutat, de okkal feltételezhető, hogy ez a szám nem tükrözi a valóságos helyzetet. A határozatok végrehajtásában érzékelhető lazulás van, ami ellen az eddiginél következetesebben kell fellépni.

A párthatározatok elfogadásában általában minden szinten nagyobb az egyetértés, az egység, mint a végrehajtásban. Ennek több oka van. Összefügg azzal, hogy egyes párttagokat személy szerint hogyan érint, illetve mennyire ismerik fel és értik meg az adott határozat célját. Ezért is fontos a párttagság tájékoztatása, meggyőzése, a határozatok, állásfoglalások megértetése, elfogadtatása, a végrehajtás állandó segítése és ellenőrzése. Néha az is zavart okozott, hogy a határozatok megvalósítását célzó intézkedések eltértek a határozat szellemétől és céljától.

A párttagok igénylik a párthatározatok és az állami rendeletek következetes végrehajtását. Azt tartják, hogy a jogokat és a kötelességeket összefüggő egységnek kell tekinteni, és ezek mindenkire egyformán érvényesek. Hiányolják a kötelességmulasztások számonkérését. Gyakran a párt határozatainak végrehajtásában, az állami rendeletek megtartásában tapasztalható lazaságok váltják ki, hogy egyes párttagok bizonyos kérdésekben adminisztratív intézkedéseket sürgetnek, mert elégtelennek tartják a politikai munka eszközeit. Mások viszont tagadják az adminisztratív intézkedések szükségességét akkor is, ha indokoltak.

A tudatos, meggyőződésen alapuló pártfegyelem megköveteli a demokratikus centralizmus helyes értelmezését és alkalmazását. E tekintetben esetenként hibás szemlélet és gyakorlat tapasztalható. Egyesek a demokráciát felelősséggel nem járó, végtelen, parttalan vitatkozásnak és a korlátozás nélküli cselekvés lehetőségének tekintik.

A centralizmust viszont kizárólag felsőbb akaratként értelmezik, elválasztva a demokráciától. Ez arra mutat, hogy némelyek nem látják: a demokratikus centralizmusban az össztársadalmi célokkal és érdekekkel együtt a helyi szükségletek és törekvések is kellőképpen kifejeződhetnek. Mások nehezen egyeztetik össze személyes érdekeiket a közösségével. A demokratikus centralizmus elvének gyakorlati torzulása abban is megmutatkozik, hogy az illetékes szervek egyes esetekben elodázzák, megkerülik az intézkedéseket.

A párt a politika alakításában és végrehajtásában nem nélkülözheti a határozatok, a döntések előtti pártszerű vitát, a párttagság véleményét. A kommunisták sok politikai tapasztalatot szereztek a vita és az egység marxista–leninista értelmezésében. Ez egyik fontos eleme a pártegységnek, az erősödő pártdemokráciának, a pártélet fejlődésének. Akadtak azonban, akik helytelenül értelmezték a vita szabadságát, és pártszerűtlen módon a testületi döntések, határozatok meghozatala után, cselekvés helyett tovább folytatták a vitát, és nyilvánosan hangoztatták eltérő véleményüket. Nem tekintették magukra nézve kötelezőnek a többségi akaratot, a határozatot. Azzal a helyzettel sem lehet megbékélni, hogy egyesek a döntések előtti szükséges vitát felesleges akadékoskodásnak tartják, különösen akkor, ha a vitában eltérő vélemények, javaslatok kerülhetnek felszínre.

A pártélet normái között kiemelkedő jelentőségű a bírálat és önbírálat. Ez a pártfegyelem erősítésének nélkülözhetetlen eszköze. Pártszerű gyakorlása elejét veheti a hibáknak, formálhatja az embereket. E kérdésben a pártban alapvetően rend van. Helyenként azonban rossz néven veszik a bírálatot, egyesek a hibák okainak feltárását személyeskedésnek tekintik, az önkritikát pedig divatjamúlt régiségnek tartják. Akadnak olyanok is, akik visszaélnek a bírálat jogával, felelőtlenül, demagóg módon lépnek fel. Mások elfojtják a bírálatot, megtorlással élnek a bírálóval szemben. A bírálat elfojtása és megtorlása sérti a párt normáit, ezért súlyos pártfegyelmi vétség. Ilyen magatartásért az elmúlt években 304 párttag kapott pártbüntetést.

A pártfegyelmet sértő párttagok felelősségének vizsgálata során azt is tapasztaljuk, hogy a pártszervezetekben nem mindenütt kielégítő a pártélet szervezeti rendje, fegyelme. Növekszik azoknak a párttagoknak a száma, akik különféle elfoglaltságra, többletmunkára hivatkozva nem vesznek részt a párt rendezvényein, elhanyagolják a párttagsággal járó kötelességüket. Nem tudtuk a kívánt mértékben erősí-

teni, gazdagítani a pártmunka mozgalmi jellegét. Sok a határozat, a felesleges előírás és szabályozás az irányításban. A szervezeti élet szükséges változtatásával együtt nem csökkent a pártmunka bürokratizmusa, formalizmusa, a papírmunka. Ezeken a munka hatékonyságának javítása céljából változtatni kell.

A nyugállományba vonuló párttagok átjelentkezése a lakóhelyi körzeti pártszervezetekbe gyakran konfliktusokkal jár. Nehéz a nyugdíjas élethez való alkalmazkodással egyidejűleg kiválni az ismert kommunista közösségből, s beilleszkedni egy másik mozgalmi környezetbe. E nemzedék tagjai nagyobb figyelmet, gondoskodást és türelmet érdemelnek abból a szempontból is, hogy hol folytatják pártéletüket. Mindenképpen érezzék, hogy megbecsülik őket, és a párt továbbra is számít rájuk. Nem veszíthetünk el egyetlen idős párttagot sem azért, mert az aktív munkásélet befejezésekor esetleg átmenetileg, érthető emberi konfliktusokkal küszködik.

Pártunk Központi Bizottsága fontos határozatokat hozott társadalmi, gazdasági életünk továbbfejlesztéséről. Ebből a célból kiindulva foglalt állást a gazdaságirányítás rendszerének korszerűsítését, továbbfejlesztését illetően is. Ennek következetes megoldása társadalmunk szocialista fejlődését szolgálja, elősegíti a termelő, alkotó munka hatékonyságának növelését. A párttagság, a közvélemény azt várja: a gazdaságirányítás fejlesztése oly módon javítsa a társadalom helyzetét, hogy a termelés hatékonysága, az anyagi javak gyarapodása a lakosság életszínvonalának és életkörülményeinek javulását eredményezze.

A szocialista társadalmi és termelési viszonyok újratermelésében és fejlesztésében, az anyagi javak előállításában kiemelkedő helyet foglal el a munkásosztály, különösen a nagyüzemekben dolgozó munkásság. Munkája és társadalmi aktivitása révén továbbra is legfőbb letéteményese, politikai bázisa a szocializmusnak, a munka és a dolgozó ember társadalmának. A termelési struktúra átrendeződésének ellentmondásai, az életkörülmények változása, a megélhetési költségek emelkedése, a társadalmi, közéleti tevékenység feltételeinek nehezebbé válása sokukban bizonytalanságot és kétségeket is támaszt. Ezért helyzetük elemzése, munka- és életkörülményeik javítása, társadalmi szerepük tudatosítása, a munkáskezdeményezések minden eddiginél teljesebb és közvetlenebb kibontakoztatása továbblépésünk elengedhetetlen feltétele.

Gazdasági helyzetünk nehézségei több területen érezteti hatásukat. Egyes rétegek körülményei - főleg a korábban megállapított és kis nyugdíjú időseké, közöttük is azoké, akiknek nincs más jövedelmi forrásuk - rosszabbodtak. Életviszonyaik javítása a társadalom megkülönböztetett figyelmét kívánja. Az is nyugtalanító jelenség, hogy nőttek a többgyermekes fiatal családok megélhetési gondjai. Szembetűnő ellentmondás, hogy az emberek egy részének mindennapos anyagi gondjai vannak, egy szűkebb csoport viszont meggazdagodott, és olyan mennyiségű anyagi javakra tett szert, amely nincs arányban munkájának értékével, nem egyeztethető össze társadalmunk normáival. Ez érthetően sérti a társadalom igazságérzetét, és árt politikánk, szocialista elveink hitelének. A társadalmi fejlődésünkben szükségszerűen végbemenő folyamatok nemkívánatos velejárói zavarokat okoznak a közösségi, a társadalmi életben is. Ezek alapos, sokoldalú elemzése, visszaszorítása, illetve megszüntetése sürgető feladat.

A párttagoktól joggal elvárható, hogy példát mutassanak a szocialista tulajdon védelmében, gyarapításában. A tagság túlnyomó többsége teljesíti ezt a kötelességét. A pártszervezetek és a pártszervek szigorúbban léptek fel azokkal szemben, akik kárt tettek a szocialista tulajdonban. Erre mutat, hogy a beszámolási időszakban több mint 5000 párttag kapott pártbüntetést ilyen jellegű vétség miatt. Az okokat vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy párttagokat is megingatnak az anyagi javak tisztességtelen megszerzésének már ismert vagy újabban kialakult lehetőségei. Ilyen jellegű visszaélések egyéneknél és gazdálkodó egységeknél is szaporodtak. Gyakoriak a telek- és lakásspekulációk, az árdrágítások, a vásárlók megkárosítása, a leltározások, leértékelések, selejtezések körüli „ügyeskedések", a névleges mellékfoglalkozások és a tisztességtelen haszonszerzés más módozatai. Előfordul, hogy a gazdasági munkaközösségek, a háztáji és kisegítő gazdaságok a megengedettnél nagyobb kedvezményeket kapnak. Visszaszorításukat nehezíti, hogy egyes gazdálkodó egységek kollektívái és különböző beosztású vezetői kölcsönösen részesei e jogtalan előnyök megszerzésének. A kereskedelemben, a vállalatok közötti kapcsolatokban is elterjedőben van a csúszópénz fizetése. Már a XII. pártkongresszus is felhívta a figyelmet a jövedelmek újraelosztásának nehezen ellenőrizhető körforgására. E téren nem javult a helyzet. A közvéleményt irritáló hálapénz, a borravaló a beszámolási időszakban is a társadalmi viták egyik állandó témája volt.

Az elmúlt években a gazdaságban létrejöttek a kisegítő és kiegészítő tevékenységi formák (kisvállalkozások, gazdasági munkaközösségek stb.). Létrehozásukat népgazdasági, társadalmi érdekek indokolták, mindenekelőtt az, hogy kiegészítve az állami ipar, kereskedelem és szolgáltatás tevékenységét, javítsák a lakosság ellátását, a szolgáltatásokat. Működésük megítélésében találkozhatunk szélsőséges véleményekkel is. Egyesek túlbecsülik e formák szerepét, és elfogadhatatlan módon szembeállítják a szocialista nagyüzemekkel. Előfordul az ellenkező nézet is: az új gazdálkodási formák lebecsülése, ellenzése. Ennek tápot adnak a szabályozás fogyatékosságaiból származó tisztázatlanságok, a visszaélések. A magán- és szerződéses kiskereskedelemre szükség van. Elfogadhatatlan azonban az, ha az árakat hiánycikkek felvásárlásával felhajtják, és ügyeskedéseikkel elősegítik a visszaéléseket.

Nagy kárt okoz, ha a párttag úgy él vissza beosztásával, hogy személyes előnyök megszerzésére használja fel. Ilyen okok miatt 1057 párttag kapott pártbüntetést. Voltak közöttük, akik jogtalan előnyöket, kedvezményeket igényeltek vagy kényszerítettek ki. Mások azokkal a lehetőségekkel éltek vissza, amelyekhez munkakörük folytán hozzájuthattak. Ez senkinek sem engedhető meg.

A párt megköveteli, hogy tagjai mutassanak példát a munkában, hivatásuk teljesítésében. A párttagság többsége így is tesz, de akadtak, akik nem feleltek meg e követelményeknek. Évente mintegy ezer párttagot vontak felelősségre a munka- és szolgálati fegyelem megsértése miatt. E megengedhetetlen magatartás mögött az a szemlélet – és sajnos tapasztalat – húzódik meg, hogy munka nélkül vagy kevesebb munkával is hozzá lehet jutni anyagi javakhoz, sőt nagy jövedelmekhez is. A rossz példák láttán leértékelődik a tisztességgel végzett munka. Ez is kedvezőtlenül befolyásolja a munkafegyelmet és a rendet, közömbösséget szül.

Sajnálatos tény, hogy a párttagok között is vannak, akik az állampolgári követelményeknek nem tesznek eleget, megsértik a törvényeket. A törvények tisztelete mindenkire kötelező, a társadalmi együttélés normáinak megtartása minden állampolgártól elvárható. Különösen vonatkozik ez a párttagokra.

Pártunk tagjainak túlnyomó többsége tisztességesen él, és csak kisebb részüknél tapasztalható erkölcsileg kifogásolható életmód. Évente mintegy ezer párttagot kellett felelősségre vonni a morális

érzék feltűnő hiányosságai, a családdal, környezettel, egymással szembeni felelőtlenség és italozás miatt. Kerülve az üres moralizálást, jobban meg kell határozni a szocialista erkölcs követelményeit, a szocialista társadalom törekvéseivel összhangban álló életmód szabályait. Késés van a szocialista életcélok, életmód, életvitel megfogalmazásában, propagandájában, formálásában. A szocialista erkölcs formálása, erősítése napjainkban társadalmi fontosságú és elsőrendű politikai jelentőségű feladat.

A társadalmi tudat fejlődése nem tartott lépést a társadalom fejlődésével, anyagi gyarapodásával. Ez megnyilvánul egyesek gondolkodásmódjának, értékrendjének, céljainak, törekvéseinek torzulásában. Akadnak, akiknek életcéljukká vált az anyagi javak bőségének megszerzése, és ennek érdekében tisztességtelen eszközök igénybevételétől sem riadnak vissza. A vagyon e megszállottjai törtetnek, harácsolnak, önzésükben kihasználnak minden lehetőséget, nemegyszer a társadalom és más emberek megkárosításával. Noha szűk rétegről van szó, e jelenség hatása széles körben érződik. A párttagokra is hatnak ezek a tőlünk idegen felfogások. Nem szabad azonban azonosítani az anyagiasságot és az önzést az anyagi érdekeltség elvének és gyakorlatának helyes érvényesítésével. Méltányolni kell azt, ha valaki becsületesen dolgozik azért, hogy családja és önmaga jobb körülmények között éljen. A munka nélküli jövedelemszerzést kell meggátolni minden eszközzel. Következetesen érvényt kell szerezni annak a szocialista társadalmi alapelvnek, hogy az anyagi javak biztosításának, a boldogulásnak az útja a munka, a felelősség vállalása és a szocialista igazságosság legyen.

A rend és a fegyelem szempontjából is kulcsszerepet töltenek be a vezető munkakörökben dolgozó kommunisták, hiszen bennük a párttagok és pártonkívüliek is a szocialista hatalom személyes képviselőit látják. A kommunista vezetők - kevés kivételtől eltekintve - helytálltak, példamutatóan dolgoztak, és magatartásuk is megfelelt a követelményeknek. Beosztásuk miatt több figyelmet, megbecsülést érdemelnek, de ha szükséges, védelmet is, mert az ő esetükben fordul elő leggyakrabban a hibás általánosítás. A pártszervek tüzetesebben foglalkoztak a vezetői magatartás vizsgálatával. Indokolt esetben kezdeményezték az alkalmatlan vezetők cseréjét, és nagyobb követelményeket támasztottak az újonnan beállított vezetőkkel szemben.

A kádermunkában az eredmények elismerése mellett fel kell hívni

a figyelmet a gyengeségekre is, mert a pártfegyelemre is hatnak. Meg kell tartani és tartatni a káderpolitika követelményeit. E fontos követelményekből egyes esetekben engedményeket tettek. Gyakran előfordul, hogy személyi kérdésekben felszínes benyomások, sokszor csak hallott, de nem ellenőrzött vélemények alapján döntenek. Az elkötelezett, jól felkészült, tehetséges fiatalok, akik tudásukat, erejüket a köz érdekében kívánják felhasználni, nem kapnak elég lehetőséget. A kádermunkában is folyamatosan biztosítani kell, hogy az idősebb, tapasztaltabb vezetők bölcsessége ötvöződjön a fiatalok lendületével.

Többször tapasztaltuk, hogy más beosztásba mentették át az alkalmatlan, méltatlan vezetőt, s ezzel hozzájárultak, hogy újabb hibákat kövessen el. Az is előfordult, hogy eltekintettek olyan vezetők felelősségre vonásától, akik eltűrték a lazaságot, fegyelmezetlenséget, elodázták a döntést, s ezzel kárt okoztak. A tehetetlenség és cselekvésképtelenség vezetők esetében nem egyszerűen alkalmatlanság, hanem súlyos hiba.

A dolgozók túlnyomó többsége értékeli, igényli a rendet és a fegyelmet, s becsüli azt a vezetőt, akinek van erkölcsi alapja ahhoz, hogy ezt számon is kérje. A pártszervezeteknek támogatniuk és védelmezniük kell azokat a vezetőket, akik a követelményeknek megfelelően rendet, fegyelmet tartanak. Előfordult ugyanis, hogy a munkát következetesen számon kérő vezetőket egyesek igyekeztek lejáratni, befeketíteni. Kárt okoz a politikai céloknak a személyi kérdéseket is érintő protekciózás. Gyakran úgy fogadnak el személyi javaslatokat, hogy nem veszik figyelembe az adott beosztáshoz szükséges követelményeket. Amikor később kiderül, hogy az illető nem felel meg a funkcióval járó feladatoknak, nem a protezsálót, hanem a pártszerveket hibáztatják. Elvétve sem fordult elő, hogy visszamenőleg érvényesítették volna a kinevező vezetői felelősségét. Egyes vezetők igyekeznek olyanokkal körülvenni magukat, akik mindent kritika nélkül elfogadnak. A beszámolási időszakban akadtak vezetők, akiket helytelen útra terelt az anyagiasság, a szerzési vágy. Közülük sokan erejüket meghaladó mértékben költekeztek, és kapcsolataikat elvtelenül felhasználva jutottak jogtalan előnyökhöz. A pártbüntetésben részesült vezetők többségét a szocialista tulajdonban okozott kár, a jogtalan előnyszerzés vagy korrupció miatt kellett felelősségre vonni.

Figyelmet érdemel, hogy párton belüli arányukat meghaladó mértékben kaptak pártbüntetést olyanok, akik rövid ideje, csupán néhány

éve párttagok. Ez többek között a tagfelvétel hiányosságaira, a pátron belüli nevelő munka gyengeségeire is utal.

A társadalmi tudat és erkölcs formálásában, az emberek nevelésében fontos szerepet tölt be a kultúra, az irodalom és a művészet. Sajátos eszközeivel szolgálja a szocialista tudat fejlesztését, a humanizmust, a műveltséget. A párttagság és a közvélemény elismeréssel fogadja a szocialista, humanista műveket, a magas színvonalú alkotásokat. Hatásuk nagy emberformáló erő. Az irodalom és a művészet észreveszi és joggal bírálja életünk gyengeségeit, fonákságait. Erre a bírálatra néha azért reagálunk türelmetlenül, mert érezzük, hogy a szóvá tett jelenségeket elsősorban a pártszerveknek és -szervezeteknek, a felelős vezetőknek, a környezetnek, az irányító szerveknek kellett volna feltárniuk és megszüntetniük. Nem mindig megalapozott az a vélemény, hogy ez a kritika nem „belülről" jött, nem a rendszer féltése diktálta, hanem „kívülről", és nem is tiszta szándék szülte. Ezért is szükséges, hogy a pártban erősítsük a bírálat és az önbírálat szellemét. A hibák, a fogyatékosságok, a torzulások ellen nekünk, kommunistáknak kell mindenkit megelőzve küzdenünk, fellépnünk.

Egészséges gondolkodású és magatartású nemzedékeket csak úgy nevelhetünk, ha népünk munkáját, eredményeit és vívmányait becsüljük, ha történelmi utunkat, haladó hagyományainkat, az elődök küzdelmét a valósághoz hűen értékeljük. A tényekkel, a történelmi igazsággal ellenkezik egyeseknek az a kísérletezése, hogy megszépítsék, meghamisítsák a két világháború közötti Magyarország képét. A felszabadulás utáni első évtizedet viszont úgy állítják be, mintha csak a hibák, a törvénysértések, a bűnök jellemeznék azokat az éveket, és nem akkor ment volna végbe döntő történelmi fordulat a hatalom osztályjellegében és a tulajdonviszonyokban. Lebecsülik a nép és a párt korábbi országépítő munkáját, sőt olykor mai erőfeszítéseit, szocialista hitét is. Ez okkal váltja ki sok kommunista és pártonkívüli ellenérzését és felháborodását, ezért indokolt e nézetek ellen fellépni.

A felszabadulásunk óta eltelt négy évtizedben hazánkban olyan társadalmi, gazdasági, kulturális és szociális fejlődés ment végbe, amely hatalmas, történelmi változást hozott az egész magyar nép életében. Ez vitathatatlan történelmi tény, és nem feledtetheti az sem, hogy az 1950-es évek elején az akkori vezetés súlyos hibákat és bűnöket követett el. A Magyar Szocialista Munkáspárt ezt az időszakot

értékelte, a hibákat kijavította, a tanulságokat levonva közel három évtizede töretlenül folytatja politikáját.

Párttagságunk és népünk túlnyomó többsége azonosul pártunk nemzetközi tevékenységével, a Magyar Népköztársaság külpolitikájával. Helyesli és támogatja a nemzetiségek kérdésében kialakított álláspontját. Akadnak azonban, akik nemzeti múltunkra, jelenünkre joggal érzékeny közvéleményünkben megpróbálnak kétséget ébreszteni e politika iránt, s a szocialista hazafiság, a proletár internacionalizmus megkérdőjelezésével, a veszélyes burzsoá nacionalizmus felélesztésével kísérleteznek. Az ilyen törekvések ellen következetes küzdelmet kell folytatnunk.

Korunkban és társadalmunkban soha nem tapasztalt mértékben megnőtt a hírközlés különböző formáinak, különösen a televíziónak, a rádiónak a szerepe és jelentősége. Milliókat tájékoztat, igazít el korunk kérdéseiben, formálja a gondolkodást, alakítja a véleményt, az ízlést. Elismerés illeti a tömegkommunikáció területén dolgozókat az e munkában szerzett érdemeikért. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy – főleg az utóbbi időben – a tömegkommunikáció tevékenységében is kedvezőtlen, esetenként káros jelenségeket tapasztalunk. Egyes műsorok és írások károsan befolyásolják a közvéleményt a negatív jelenségek egysíkú, tendenciózus ábrázolásával. Az egyoldalúság azon kívül, hogy nem a teljes valóságot mutatja be, kikezdi az emberek hitét is, nem ösztönöz jobbító cselekvésre. Több olyan írás, színmű, film látott napvilágot, amely kétségbe vonja eredményeinket, torzít, egyes esetekből általánosít, felnagyítja a hibákat, tagadja vagy elhallgatja népünk küzdelmes munkájának eredményeit. Nyilvánosságot kaphattak olyan írásművek is, amelyek szocializmusellenes nézeteket tükröznek, a szocialista rendszert támadják. Ezek a jelenségek zavart, értetlenséget és jogos felháborodást keltenek a párttagok és pártonkívüliek körében.

Nagyobb felelősségérzetet kell igényelni az e területen dolgozó kommunistáktól, mindenekelőtt a vezetőktől. Felelős munkájuk végzéséhez gondoskodni kell folyamatos tájékoztatásukról, a velük szemben támasztott követelményekhez pedig a szükséges feltételekről, hogy a szocializmus, a párt politikája iránti elkötelezettséggel tudják szolgálni ideológiánk terjesztését, politikánk megértetését és elfogadtatását. E fontos területeken is következetesen érvényt kell szereznünk a párt helyes káderpolitikai elveinek.

Felgyorsultak a változások társadalmi életünk minden területén, különösen a gazdasági életben. Új feladatok, jelenségek, problémák kerültek felszínre, amelyeknek megértetése fokozottabb politikai felvilágosító, meggyőző, nevelő munkát igényel. A pártszervek és -szervezetek jelentős erőfeszítéseket tettek a párttagság eszmei, politikai nevelése érdekében, azonban nem minden új jelenség megválaszolására voltak felkészítve, illetve felkészülve. Ez is oka annak, hogy vannak párttagok, akik elbizonytalanodtak, gyengült a párt eszméi melletti kiállásuk, tartózkodtak a téves nézetekkel szembeni fellépéstől. Ideológiai vitákban felkészült, képzett kommunisták sem képviselték mindig elég határozottan és kellő időben a párt álláspontját.

Nem minden párttag volt képes arra, hogy megfeleljen a párt eszmei, világnézeti követelményeinek. A párttagság egy kis részénél ez súlyosabb formában is tapasztalható volt, s a pártfegyelem megsértésével is járt. A pártszervezetek olykor bizonytalanok, néha túlságosan szigorúak, máskor túl engedékenyek az eszmei követelmények terén mutatkozó helytelen megnyilvánulások elbírálásában.

A PÁRTFEGYELMI MUNKA EGYES TAPASZTALATAI

A pártfegyelmi munka a pártpolitikai munka szerves része. Célja, hogy segítse, védje és erősítse a párt egységét és a párttagság fegyelmét. A Központi Ellenőrző Bizottság tapasztalatai szerint e tevékenység a XII. pártkongresszus határozatainak, a szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően, jól szolgálta a párt érdekeit. A pártfegyelmi munkában érvényesült a párt egységének, tisztaságának védelme, a pártfegyelem erősítése, az egyének nevelése és a hibák megelőzése. A pártszervezetek többségében előtérbe került a kommunisták erkölcsi tisztaságának megkövetelése, következetesebben léptek fel a fegyelemsértők ellen. Alkalmazták a figyelmeztető beszélgetéseket, ha a párttag munkájában, magatartásában kedvezőtlen jelenségeket tapasztaltak, de még nem követett el fegyelmi vétséget.

A pártfegyelmi ügyek nagy részében a pártszervezetek és -szervek igazságos és reális pártbüntetést szabtak ki. A felelősségre vont párttagok általában a vétségükkel arányos pártbüntetést kapták. Jelentős részük lehetőséget kapott arra, hogy hibáját a párton belül, a kommunista közösség segítségével javíthassa ki. Kikerültek a pártból

viszont azok, akik súlyosan vétettek a párt normái ellen, s ezzel méltatlanná váltak a párttagságra.

A pártbüntetések elleni fellebbezések száma csökkent. Ez annak tulajdonítható, hogy a döntések reálisak, igazságosak. A pártfegyelmi eljárások túlnyomó többségét a párt elveinek megfelelően, a párt rendje szerint folytatták. A vizsgálatok alaposak, mélyrehatóak, pártszerűek voltak. A beszámolási időszakban az alapszervezetekben indult a pártfegyelmi eljárások döntő többsége. Ma már általában nem várják, hogy „felülről" intézkedjenek, bár még mindig előfordul, hogy elnézőek a fegyelemsértő párttagokkal szemben. A párttagok követelik, hogy a mulasztásokért felelős személyeket ne fedje homály, mégis saját közösségükben gyakorta vonakodnak megtenni a szükséges lépéseket. Pártfórumokon is sok esetben csak általánosságban és személytelenül beszélnek a hibákról.

A pártbizottságok pártfegyelmi munkát irányító tevékenységében jelentős a fejlődés. A párt-végrehajtóbizottságok megfelelően látták el ezt a feladatot. Többségük rendszeresen értékelte a pártfegyelem és a pártfegyelmi munka helyzetét, tapasztalatait, s levonták a megfelelő tanulságokat. Az egyes ügyekben felelősségteljes testületi döntést hoztak.

A pártfegyelmi ügyek nyilvánosságra hozatala a szervezeti szabályzatnak megfelelően történt. Néhány üggyel, főként tanulságaival a pártsajtó is foglalkozott. Az illetékes pártszervek csak olyan ügyeknek adtak sajtónyilvánosságot, amelyek általánosítható tanulságokkal szolgáltak, s amelyek közzététele politikailag indokolt volt. Általában azt az elvet követték, hogy minden pártfegyelmi ügy konzekvenciáit ott kell levonni, ahol a fegyelemsértés történt, s ahol a hibát ki lehet és ki kell javítani.

A pártfegyelmi bizottságok tevékenysége a XII. kongresszus óta fejlődött. Kialakult munkarend szerint, pártszerűen dolgoztak. Feladatukat felelősséggel, lelkiismeretesen látták el. A fegyelmi ügyek vizsgálata mellett előtérbe került a vétségek megelőzése, a pártegység, a pártfegyelem védelme. E bizottságokban nagy tapasztalatú, jól felkészült kommunisták tevékenykedtek, javaslataik megalapozottak voltak. A pártfegyelemmel, a pártfegyelmi munkával kapcsolatos elemzéseiket a pártszervek hasznosították. Figyelembe véve a fejlődést, valamint a pártélet demokratizmusának fejlesztését, indokolt, hogy a jövőben a fegyelmi vizsgálatot folytató fegyelmi bizottságok hozzanak

határozatot a pártfegyelmi ügyekben. A fegyelmi bizottságok erre alkalmasak. A párt szervezeti szabályzatának módosításáról készült javaslat tartalmazza a fegyelmi bizottságoknak határozathozatali jogkörrel való felruházását.

A pártfegyelmi munkában hiányosságok is tapasztalhatók. Elsősorban az, hogy a fegyelemsértést nem minden esetben követte a szükséges pártfegyelmi felelősségre vonás és a pártbüntetés. Ezáltal elmaradt a pártfegyelmi munka nevelő hatása, csorbult a pártot és a párttagot védelmező funkciója. Egyes helyeken félreértették a mérlegelés elvét, a párttag korábbi érdemeire való tekintettel meg sem indították a pártfegyelmi eljárást. Nem érvényesült mindenütt az egyenlő elbírálás elve, némelykor enyhébben, máskor szigorúbban jártak el.

II. A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGE

A Központi Ellenőrző Bizottság a beszámolási időszakban a párt rendje szerint, a szervezeti szabályzat és a XII. kongresszus határozata alapján végezte munkáját. A párt vezető szerveivel összhangban dolgozott, azok határozatainak végrehajtása érdekében tevékenykedett. Munkáját a Központi Bizottság és szervei segítették, támogatták.

A Központi Ellenőrző Bizottság igyekezett feltárni a fegyelemsértések társadalmi, politikai, gazdasági, eszmei hátterét. A tapasztalatokat a vezető pártszervek rendelkezésére bocsátotta. Jelzései a pártegységet, -fegyelmet gyengítő tényezőkre, a társadalmi erkölcsöt befolyásoló jelenségekre, egyes területeken a szabályozás hiányosságaira, az ellenőrzés javítására hívták fel a vezető párttestületek, a kormányban és az állami szervekben tevékenykedő kommunisták figyelmét.

A két kongresszus között a KEB is értékelte a munka tapasztalatait, összegezte a tanulságokat, és erről tájékoztatta a Központi Bizottságot. A budapesti és a megyei pártszervekkel együttműködve mintegy tízezer párttisztségviselővel folytatott eszmecserét, ezzel is szolgálva a XII. kongresszus, valamint a Központi Bizottság 1983. áprilisi határozatának végrehajtását.

A testület a párt szervezeti szabályzata alapján kidolgozta és útmutatókba foglalta a pártfegyelemre, a pártfegyelmi munkára vonatkozó elveket és módszereket. A párt szerveinek tájékoztatása céljából

rendszeresen megjelentette időszakos tájékoztatóját, a Fórumot. A párt kiadványaiban, sajtójában cikkekkel és tanulmányokkal, a pártoktatásban előadásokkal, konzultációkkal segítette a pártfegyelem erősítését, a hibák megelőzését, a pártfegyelmi munka fejlődését.

A Központi Ellenőrző Bizottság a beszámolási időszakban alapos és körültekintő vizsgálatok alapján 564 ügyben: első fokú eljárásokban, fellebbezésekben, pártbüntetések törlésében, pártba történő visszavételekben hozott határozatot. A KEB vizsgálatai pártszerűen folytak, a párt védelmét, erősítését, az érintett párttagok nevelését szolgálták. Arra törekedett mind az eljárások során, mind a büntetések kiszabásánál, hogy az illető párttag felismerje és megszüntesse hibáit. A pártfegyelmi eljárások során az érintett párttagot meghívták a testületi ülésekre, és ott is módja volt észrevételeit megtenni. Minden ügyben a tényeken alapuló mérlegelés és megfontolás után hoztak testületi döntést. Illetéktelen beavatkozás vagy arra irányuló kísérlet a fegyelmi eljárások során nem fordult elő.

A Központi Ellenőrző Bizottság eleget tett a kongresszustól kapott azon megbízatásának, hogy a pártszervek pártbüntetésekről hozott határozatai elleni fellebbezéseket felülbírálja. A 239 fellebbezés közül 20 párttag büntetését szigorította, 63 esetben a büntetés mértékét enyhítette, a többiekét jóváhagyta.

A KEB a pártfegyelmi felelősségre vonásoknál megkülönböztetett figyelmet fordított az illetékességre. Követte azt a fontos elvet, hogy a párttagot ott vonják felelősségre, ahol a fegyelemsértő cselekményt elkövette, abban a pártszervezetben, illetve alapszervezetben, amelyikhez tartozik. A felsőbb pártszervek hatáskörébe tartozók esetében, illetve az olyan esetekben, amikor elfogultság vagy összefonódás lehetősége állt fenn, a KEB a pártfegyelmi eljárás megindítását magához vonta. Első fokon 71 párttag ellen folytatott vizsgálatot, közöttük 42 vezető beosztású párttag ügyében hozott határozatot. Funkcióra való tekintet nélkül felelősségre vonta azokat, akik összeütközésbe kerültek a párt normáival. Szem előtt tartotta az elbírálásnál az egyenlő mérce elvét, a cselekménnyel és a beosztással arányos felelősséget.

A lefolytatott fegyelmi vizsgálatok közvetlenül is alkalmat adtak a KEB-nek a tapasztalatok elemzésére, a tanulságok levonására. Az elkövetett vétségek jelentős részét szubjektív okok, emberi gyengeségek, jellembeli fogyatékosságok motiválták. De a környezet felelősségére is utalnak: a fegyelemsértések többségét hatékonyabb megelőző mun-

kával, időben való figyelmeztetésekkel, következetesebb ellenőrzéssel, a bizalom helyes értelmezésével, megfelelő kritikai légkör segítségével meg lehetett volna előzni.

A Központi Ellenőrző Bizottsághoz párttagoktól és pártonkívüliektől 3770 bejelentés, panasz, kérelem érkezett. Ezekre nagy figyelmet fordított. A bejelentések egy részét saját hatáskörben megvizsgálta és intézkedett. A panaszok, kérelmek többségét – intézkedés céljából – illetékes párt- és állami szervekhez továbbította. A KEB-hez címzett bejelentések, panaszok, kérelmek tartalmukat tekintve sokfélék: nagyobb részét személyes gondok, kisebb részét közérdekű panaszok tették ki. A párt és a társadalom különböző területeit egyaránt érintették. A kérelmek, panaszok mintegy fele megalapozott volt, más részük vélt sérelmeket, irreális igényeket tartalmazott.

A bejelentések túlnyomórészt hibás vezetői magatartás, elvtelen összefonódások, szerénytelenség, közpénzek pazarlása, túlzott reprezentálás, visszaélések jelzésére irányultak. A panaszok többsége az egyes hatóságok, hivatalok lélektelen ügyintézésére, bürokráciára, helyi szerveknél tapasztalható elfogultságra, szűklátókörűségre, antidemokratikus vezetői magatartásokra, rossz munkahelyi légkörre vonatkozott. Arról is tanúskodtak, hogy a panasztevők egy része nem bízik a helyi szervek igazságos, tárgyilagos vizsgálatában, tart a helyi összefonódástól, fél a megtorlásoktól. A kérelmek jelentős része a nehezebbé vált életkörülményekre, az ebből származó egyéni gondokra, feszültségekre utalt.

Voltak, akik jogtalan igényeket támasztottak, az állami szervek, hivatalok jogos eljárása ellen emeltek kifogást. Nőtt a névtelen bejelentések száma is. Ezek közül sok valós vagy részben igaz dolgokat tartalmazott. Vannak azonban rágalmazók is, akik ártó szándékkal, valótlan dolgokat terjesztenek egyes személyekről.

A Központi Ellenőrző Bizottság a szervezeti szabályzatnak megfelelően ellenőrizte a Központi Bizottság pénzgazdálkodását. A gazdálkodás megfelelt a párt normáinak, az állami rendeleteknek és előírásoknak. A figyelem a tervszerűségre, a belső tartalékok feltárására, az előirányzott pénzeszközök takarékos felhasználására irányult. A pénzügyi és az elszámolási fegyelem jó, a párt vagyonának védelme megfelelő. A gazdálkodás biztosította a szükséges feltételeket a párt politikai munkájához.

III. A PÁRTEGYSÉG ÉS A PÁRTFEGYELEM ERŐSÍTÉSÉNEK, A PÁRTFEGYELMI MUNKA TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK FŐBB FELADATAI

A Központi Ellenőrző Bizottság nagyra értékeli a párt vezetésével, népünk munkájával elért eredményeket. Szorgalmaz és támogat minden olyan erőfeszítést, amely ezek védelmét, további gyarapítását szolgálja. Meggyőződése, hogy pártunk képes a szocialista társadalom továbbfejlődését nehezítő, gátló gyengeségek, hibák leküzdésére, a kedvezőtlen jelenségek elleni határozottabb és következetesebb harcra. Ennek alapja a párt vezető, szervező és ellenőrző szerepének fokozott erősítése, a kommunisták és a pártonkívüliek összefogása, közös cselekvése és fellépése.

Szükséges az eddiginél még jobban felkészíteni a párttagságot a tudatos helytállásra, a párt politikájának odaadó szolgálatára. Valamennyi párttagnak kötelessége, hogy szerény, fegyelmezett magatartással, cselekvő kiállással erősítse a párt iránti bizalmat, növelje a kommunisták, a párt tekintélyét. Ez megköveteli az eszmei, politikai felkészültség állandó gyarapítását, a közéleti aktivitás fokozását, a párt- és az állampolgári fegyelem erősítését, a szocialista erkölcsi normák megtartását, a törvények tiszteletét, a hibákkal és téves nézetekkel szembeni határozott fellépést.

Pártunk sikeres munkájának, vezető, irányító szerepe érvényesülésének fő feltétele a párt eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egysége, összeforrottsága. A pártegység megteremtésének, megőrzésének és erősítésének legfőbb módszere és eszköze a pártdemokrácia fejlesztése. Ennek egyik nélkülözhetetlen feltétele a követelmények teljesítése, a jogok felelős gyakorlása, a döntésekben, az intézkedésekben az illetékesség megtartása, a pártszerű keretek között folytatott vita. A vita azonban nem lehet öncélú, nem vezethet a fegyelem lazulásához. Ellenkezőleg, a nézetek egyeztetését, megalapozott döntések, előremutató határozatok kimunkálását, az egység erősödését kell szolgálnia. Fejlődésünk fontos tényezője a bírálat és önbírálat. Ezért tűrhetetlen a bírálat elfojtása, a párttagok demokratikus jogainak csorbítása. A testületi üléseken hozott döntéseket minden párttagnak kötelessége vállalni, képviselni és végrehajtani. Megengedhetetlen a testületi fegyelem megsértése, a jólértesültséget bizonygató fecsegés, a

különvélemények pártszerűtlen hangoztatása. A döntés után már nincs helye vitának, hanem cselekedni kell.

A párt-, a társadalmi és az állami ellenőrzést összehangoltabbá kell tenni. Következetesebb alkalmazásával tovább erősíthető a társadalmi fegyelem, a közmorál. A társadalmi, a gazdasági élet minden területén, az irányítás minden szintjén szükséges és elengedhetetlen a felelősség és a hozzáértés növelése, ezzel együtt az ellenőrzés hatékonyságának biztosítása. Az ellenőrzés legyen a munka minősítésének alapja: egyaránt szolgálja a jó munka eredményeinek elismerését, a hiányosságok feltárását és megszüntetését. A magas színvonalú munkáért járjon elismerés, a mulasztásokért, a hibákért pedig azzal arányban álló felelősségre vonás. A hatékonyabb ellenőrzés járuljon hozzá a szocialista közerkölcsöt romboló jelenségek elleni fokozott küzdelemhez.

A vezetők, a felelős posztokon dolgozó kommunisták mutassanak példát a helytállásban, a szocialista normák, a pártfegyelem, a rend betartásában, a törvények tiszteletében. Védelmezzék a köz javait, teremtsenek megfelelő légkört az eredményes és fegyelmezett munkához. Nem lehet elfogadni mentséget, ha valaki feladatainak szándékosan vagy hanyagságból nem tesz eleget.

A párt védelme és a párttagok nevelése céljából elengedhetetlen, hogy a pártszervezetek időben figyelmeztessék azokat a párttagokat, akiknél a hibák jelei kezdenek mutatkozni. Minden esetben kezdeményezzék azok felelősségre vonását, akik megsértik a párt normáit, rendjét és fegyelmét. Következetesebben kell fellépni a határozatok végrehajtásában tapasztalható mulasztások, a párt eszméit és normáit sértő cselekmények és magatartás ellen, a visszaélések minden fajtájával szemben.

A pártfegyelmi munka a pártélet szerves része, a kommunista nevelés fontos eszköze. A vétséget elkövetők igazságos, pártszerű felelősségre vonásának célja, hogy rávezesse a párttagot és környezetét a hiba megelőzésére, felismerésére, kijavításának szükségességére. A pártfegyelmi munkát továbbra is a bevált elvek és gyakorlat alapján kell folytatni abból a céiból, hogy ezáltal is tovább erősödjék a párt eszmei, politikai, szervezeti, cselekvési egysége, javuljon a pártélet rendje és fegyelme.

Nemzetünk történelmi sorsfordulójának megünneplése egybeesik pártunk felelős számvetésével, a kongresszus által adandó útmutatással. Korunk történelemformáló feladatainak megoldásában négy évtizede változatlanul élenjárnak a magyar kommunisták. Dolgozó népünk együtt halad a Szovjetunió, a testvéri szocialista országok népeivel a szocializmus és a béke útján.

A magyar kommunisták eszméjükből fakadó meggyőződéssel, a győzelem hitével vállalják a harcot, az útkeresés nehézségeit és kockázatát. A kemény küzdelmekkel teli negyven év e hányatott sorsú ország felemelkedésének történelmileg páratlan időszaka. Eredményeink megerősítenek bennünket meggyőződésünkben, hogy helyes úton járunk. Hibáinkat, gyengeségeinket ismerjük. Leküzdésükre újabb és újabb erőfeszítéseket kell tenni.

Pártunk ereje abban van, hogy a marxizmus–leninizmus tudományos elmélete vezérli, tagjai ennek alapján cselekednek. A négy évtized alatt felhalmozott tapasztalatok alapul szolgálnak a jövőbeli tennivalókhoz, a XIII. kongresszus határozatainak megvalósításához.

1985. március 25.

A kongresszus megnyitása

A kongresszust *Németh Károly*, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára nyitotta meg. Köszöntötte a küldötteket és a meghívottakat. Megállapította, hogy a kongresszus határozatképes, majd bejelentette, hogy a küldöttek már előzőleg kézhez kapták a Központi Bizottság előzetes jelentését, a Központi Bizottság írásbeli beszámolóját és a Központi Ellenőrző Bizottság írásos jelentését, továbbá a kongresszus elnökségére tett javaslatot, amelyet a küldöttcsoportok megvitattak, és azt elfogadásra ajánlják.

A küldöttek egyhangúlag megválasztották az elnökség tagjait:

Aczél Györgyöt, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Baranya megye küldöttét;
Apró Antalt, az Országgyűlés nyugalmazott elnökét, Csongrád megye küldöttét;
Benke Valériát, a Társadalmi Szemle szerkesztőbizottságának elnökét, Bács-Kiskun megye küldöttét;
Berend T. Ivánt, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárát, Budapest küldöttét;
Bihari Istvánt, a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyárának vezérigazgatóját, Budapest küldöttét;
Bíróné dr. Szatmári Saroltát, a Komárom Megyei Múzeumok Igazgatóságának igazgatóját, Komárom megye küldöttét;
Brutyó Jánost, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának nyugalmazott elnökét, Nógrád megye küldöttét;
Császár Istvánnét, metrókocsi-vezetőt, a Budapesti Közlekedési Vállalat küldöttét;

Csikász Jánosnét, a Kecskeméti Konzervgyár művezetőjét, Bács-Kiskun megye küldöttét;

Dobrovics Istvánt, a MÁV Dunakeszi Járműjavító üzemi pártbizottságának titkárát, Pest megye küldöttét;

Duschek Lajosnét, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnökét, Budapest küldöttét;

Egresi Károlyt, nyugdíjast, lakóterületi pártvezetőségi titkárt, Budapest küldöttét;

Ernszt Antalt, az MSZMP XXI. kerületi Bizottságának első titkárát, Budapest küldöttét;

Farkas Sándort, a Munkásőrség Heves megyei parancsnokát, Heves megye küldöttét;

Fazekas Andrásnét, a Mezőhegyesi Mezőgazdasági Kombinát üzemvezetőjét, Békés megye küldöttét;

Filiczkiné Nagy Évát, a Magyarnándor községi művelődési ház vezetőjét, Nógrád megye küldöttét;

Fock Jenőt, a Minisztertanács nyugalmazott elnökét, Győr-Sopron megye küldöttét;

Gáspár Sándort, a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnökét, Pest megye küldöttét;

Géczi Jánost, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkárát, Nógrád megye küldöttét;

Grósz Károlyt, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkárát, Budapest küldöttét;

Gyenes Andrást, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnökét, Békés megye küldöttét;

Hagenthurn Józsefet, vájárt, a Mecseki Ércbányászati Vállalat küldöttét;

Havasi Ferencet, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Komárom megye küldöttét;

Hámori Csabát, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának első titkárát, Budapest küldöttét;

Hegedüs D. Gézát, a Vígszínház művészét, Budapest küldöttét;

Hermán Istvánt, a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat kiskunsági üzemének főfúrómesterét, a szocialista munka hősét, Bács-Kiskun megye küldöttét;

Dr. Horváth Istvánt, belügyminisztert, a Belügyminisztérium küldöttét;

Kardos Ernőnét, a Békéscsabai Konzervgyár igazgatóját, Békés megye küldöttét;

Kádár Jánost, az MSZMP Központi Bizottságának első titkárát, Budapest küldöttét;

Kállai Gyulát, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnökét, Hajdú-Bihar megye küldöttét;

Kincses Lajosnét, az MSZMP Püspökladány Városi Jogú Nagyközségi Bizottságának első titkárát, Hajdú-Bihar megye küldöttét;

Kiss Józsefet, az Alba Regia Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatóját, Fejér megye küldöttét;

Klein Istvánt, a tamási KOP-KA Áfész igazgatósági elnökét, Tolna megye küldöttét;

Dr. Korom Mihályt, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Csongrád megye küldöttét;

Dr. Kósa Erzsébetet, a Mátrai Állami Gyógyintézet főigazgató-helyettesét, Heves megye küldöttét;

Dr. Ladányi Józsefet, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács elnökét, Borsod-Abaúj-Zemplén megye küldöttét;

Lázár Györgyöt, a Minisztertanács elnökét, Borsod-Abaúj-Zemplén megye küldöttét;

Léber Gyulánét, a Lábod Közös Községi Tanács elnökét, Somogy megye küldöttét;

Losonczi Pált, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökét, Somogy megye küldöttét;

Dr. Majoros Károlyt, az MSZMP Szolnok Megyei Bizottságának első titkárát, Szolnok megye küldöttét;

Dr. Maróthy Lászlót, a Minisztertanács elnökhelyettesét, Budapest küldöttét;

özv. Mező Imrénét, a Dohánygyár nyugalmazott igazgatóját, Budapest küldöttét;

Méhes Lajost, a Szakszervezetek Országos Tanácsának nyugalmazott főtitkárát, Heves megye küldöttét;

Nemes Zsigmondot, az MSZMP Pannonhalma Nagyközségi Bizottságának titkárát, Győr-Sopron megye küldöttét;

Németh Károlyt, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Zala megye küldöttét;

Olajos Jánost, főolvasztárt, a szocialista munka hősét, az Ózdi Kohászati Üzemek küldöttét;

Oláh Istvánt, honvédelmi minisztert, a Magyar Néphadsereg küldöttét;

Dr. Ormos Máriát, a Janus Pannonius Tudományegyetem rektorát, Baranya megye küldöttét;

Óvári Miklóst, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Szolnok megye küldöttét;

Papp Gyulát, a Szeged Városi Tanács elnökét, Csongrád megye küldöttét;

Présing Józsefnét, a pápai 1. számú Általános Iskola tanítónőjét, Veszprém megye küldöttét;

Réti Csabát, a Szegedi Nemzeti Színház operaénekesét, Csongrád megye küldöttét;

Sarlós Istvánt, az Országgyűlés elnökét, Vas megye küldöttét;

Dr. Schmidt Ernőt, a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinát vezérigazgatóját, Vas megye küldöttét;

Sebes Sándort, nyugalmazott első miniszterhelyettest, Békés megye küldöttét;

Sebők Jánost, magasabbegység-parancsnokot, a Magyar Néphadsereg küldöttét;

Soltészné Pádár Ilonát, a Hazafias Népfront Szabolcs-Szatmár Megyei Bizottságának titkárát, Szabolcs-Szatmár megye küldöttét;

Szabó Györgyöt, a keszthelyi Vasipari és Gépjárműjavító Szövetkezet autószerelő szakoktatóját, Zala megye küldöttét;

Szabó Istvánt, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnökét, a nádudvari Vörös Csillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnökét, Hajdú-Bihar megye küldöttét;

Dr. Szemerszki Miklóst, az MSZMP Nyíregyháza Városi Bizottságának első titkárát, Szabolcs-Szatmár megye küldöttét;

Szépvölgyi Zoltánt, Budapest Főváros Tanácsának elnökét, Budapest küldöttét;

Dr. Szűrös Mátyást, az MSZMP Központi Bizottságának titkárát, Hajdú-Bihar megye küldöttét;

Takács Istvánt, a Debreceni Orvostudományi Egyetem hallgatóját, Hajdú-Bihar megye küldöttét;

Tóth Andrást, az MSZMP Kisújszállás Városi Bizottságának első titkárát, Szolnok megye küldöttét;

Tóth Gyulánét, az érdi 5. számú Óvoda óvónőjét, Pest megye küldöttét;

Tömpe Istvánt, az Állami Rádió és Televízió Bizottság nyugalmazott elnökét, Somogy megye küldöttét;

Varga Gyulát, az MSZMP Zala Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkárát, Zala megye küldöttét;

Vas Istvánt, a Dalmandi Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatóját, Tolna megye küldöttét;

Vasmanszki Károlyt, a BM Határőrség kerületparancsnokát, a BM Határőrség küldöttét;

Dr. Várkonyi Pétert, külügyminisztert, a Külügyminisztérium küldöttét;

Zarnóczi Józsefet, az MSZMP X. kerületi Bizottságának első titkárát, Budapest küldöttét.

A kongresszus elnökségébe tiszteletbeli tagnak beválasztották a testvérpártok küldöttségeinek vezetőit.

MEGNYITÓ BESZÉD

Németh Károly

a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára

Kedves küldött elvtársak! Tisztelt vendégeink!
A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát megnyitom.
A budapesti, a megyei, a megyei jogú és nagyüzemi pártértekezletek a kongresszusra 935 küldöttet választottak. Jelen van 929 elvtárs, egészségi okok miatt igazoltan távol van 6 elvtárs. A kongresszus tehát határozatképes.

Bejelentem, hogy a küldöttcsoportok előzetesen megvitatták és elfogadták a kongresszus elnökségére vonatkozó javaslatot. Kérem, hogy az előzetes állásfoglalásunkat küldöttigazolványunk felmutatásával erősítsük meg. Köszönöm.

Kedves elvtársnők, elvtársak! Tisztelt vendégeink! A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát, belpolitikai életünk e nagy jelentőségű eseményét egész népünk figyelme és várakozása kíséri.

Néhány nap múlva megemlékezünk a nagy történelmi eseményről, hazánk felszabadulásának 40. évfordulójáról. Április 4-e, legnagyobb nemzeti ünnepünk, a magyar–szovjet barátság ünnepe is. A Szovjetunió felszabadító szerepe elévülhetetlen Magyarország történetében. A felszabadulás tette lehetővé, hogy népünk kezébe vehette sorsának irányítását, és a négy évtized alatt nagyot, maradandót alkotott, a jövőt is megalapozó értékeket hozott létre.

Az elmúlt öt esztendő is – eredményeivel és gondjaival együtt – a felszabadulással kezdődött sorsfordító történelmi folyamatba illeszkedik.

Pártunk tevékenységét az elmúlt években is népünk, szocialista hazánk szolgálata vezérelte, a társadalomban betöltött vezető szerepét felelősen gyakorolta. Igaz, hogy nem minden sikerült úgy, ahogyan terveztük és szerettük volna. A számvetés azonban arról tanúskodik, hogy volt értelme az erőfeszítéseknek, a szocialista építőmunkában becsülendő eredmények születtek. Nemzetközi tevékenységünk is népünk érdekeit, a szocializmus, a haladás és a béke ügyét szolgálta. Eredményeinket a Szovjetunióval, a szocialista országokkal együttműködve értük el. Jövőnket is velük szoros szövetségben és egységben építjük, szilárd alapokon.

Pártunk politikája kiállta az utóbbi esztendők nehéz próbáját. A kommunisták és a pártonkívüliek egyaránt azt igénylik, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt folytassa és a változó körülményekhez igazodva fejlessze tovább csaknem három évtizede követett politikáját. E politika célja a fejlett szocialista társadalom felépítése a párt és a nép közötti kölcsönös bizalomra alapozva, nemzeti egységben, őszinte, nyílt, demokratikus légkörben. Nemzetközi síkon – a haladás és a béke erőivel összefogva – a jövőben is azért dolgozunk, hogy biztosítsuk építőmunkánk legfőbb külső feltételét, a békét.

A társadalomban betöltött vezető szerepe arra kötelezi a Magyar Szocialista Munkáspártot, hogy történelmi felelősséggel megfeleljen hivatásának, továbbra is odaadóan és eredményesen szolgálja a magyar nép igazi érdekeit, szocialista fejlődésünket, közös boldogulásunkat. Abban a meggyőződésben végezhetjük munkánkat, hogy népünk bízik a pártban, kész arra, hogy a kongresszus által kijelölt célokat közös akarattal valóra váltsa.

E gondolatokkal kívánok kongresszusunknak eredményes munkát.

Tisztelt kongresszus! A beszámolási időszakban több harcostársunk, a magyar munkásmozgalom kiváló személyisége távozott az élők sorából.

A Központi Bizottság tagjai közül elhunyt: *Ajtai Miklós, Dabrónaki Gyula, Dobozy Imre, Fehér Lajos, Gergely István, Kiss Károly, Papp Árpád, Pothornik József, Somogyi Miklós* és *Závodi Imre* elvtárs. A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai közül: *Németh Lászlóné* és *Venéczi János* elvtárs.

Tisztelettel emlékezünk az elhunyt küzdőtársakra, azokra a párton kívüli szövetségeseinkre, közéleti személyiségekre is, akik odaadással szolgálták a közérdeket, szocialista hazánkat.

A XII. kongresszus óta a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom számos nagy egyénisége is eltávozott az élők sorából. Haláluk fájdalmas veszteség mindannyiunk számára. Köztük olyan kiemelkedő személyiségek voltak, mint – elhalálozásuk éve szerint megemlékezve róluk – *Joszip Broz Tito*, a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének elnöke, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke; *Jeronimo Arnedo Alvarez*, az Argentin Kommunista Párt főtitkára; *Luigi Longo*, az Olasz Kommunista Párt elnöke; *Alekszej Nyikolajevics Koszigin*, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke; *Szugiszvara Vikremaszinghe*, a Srí Lanka-i Kommunista Párt elnöke; *Pedro Antonio Saad*, az Ecuadori Kommunista Párt főtitkára; *Wladyslaw Gomulka*, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának volt első titkára; *Leonyid Iljics Brezsnyev*, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke; *Waldeck Rochet*, a Francia Kommunista Párt főtitkára, a párt tiszteletbeli elnöke; *Nicolas Saui*, a Libanoni Kommunista Párt elnöke; *Gustavo Machado*, a Venezuelai Kommunista Párt elnöke; *Yusuf Mohamed Dadoo*, a Dél-afrikai Kommunista Párt elnöke; *Ville Pessi*, a Finn Kommunista Párt tiszteletbeli elnöke; *Ismail Bilen*, a Török Kommunista Párt elnöke; *Jurij Vlagyimirovics Andropov*, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke; *Enrico Berlinguer*, az Olasz Kommunista Párt főtitkára; *Konsztantyin Usztyinovics Csernyenko*, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke.

Elhunyt elvtársaink és barátaink emlékét kegyelettel megőrizzük. Kérem a kongresszust, hogy egyperces néma felállással adózzunk emléküknek.

Kedves elvtársnők, elvtársak! A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának megnyitásakor nagy tisztelettel köszöntöm a küldött és meghívott elvtársakat. Szeretettel köszöntöm pártunknak, a magyar munkásmozgalomnak jelenlevő, a szocializmus ügyét mindig felelősséggel szolgáló veterán harcosait. Szívélyesen üdvözlöm párton kívüli barátainkat. Köszöntöm pártunk minden tagját, a szocializmus ügyét odaadással szolgáló kommunistákat. Tisztelettel és megbecsüléssel köszöntöm munkásosztályunkat, szövetkezeti parasztságunkat, értelmiségünket, hazánk minden hű fiát, akinek munkájával

épül, gyarapodik szocialista hazánk, a Magyar Népköztársaság. Üdvözlöm a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny minden résztvevőjét, kezdeményezőit és élharcosait, a szocialista brigádokat.

Nagy öröm számunkra, hogy kongresszusunkon üdvözölhetjük sok kommunista és munkáspárt küldöttségét, valamint több szociáldemokrata és szocialista párt megfigyelőjét.

Pártunk és népünk nevében őszinte tisztelettel és elvtársi szeretettel köszöntöm kongresszusunkon a Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Grigorij Vasziljevics Romanov* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Bolgár Kommunista Párt küldöttségét, élén *Csudomir Alekszandrov* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Minisztertanács első elnökhelyettesét; Csehszlovákia Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Vasil Bilak* elvtársat, a Központi Bizottság Elnökségének tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének küldöttségét, élén *Dragoszlav Markovics* elvtársat, a Központi Bizottság Elnökségének tagját; a Koreai Munkapárt küldöttségét, élén *Pak Szong Csol* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság alelnökét; Kuba Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Armando Hart Dávalos* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, kulturális minisztert; a Lengyel Egyesült Munkáspárt küldöttségét, élén *Tadeusz Porebski* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Mongol Népi Forradalmi Párt küldöttségét, élén *Cerendasijn Namszraj* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Német Szocialista Egységpárt küldöttségét, élén *Werner Jarowinsky* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Román Kommunista Párt küldöttségét, élén *Lina Ciobanu* elvtársnőt, a Központi Bizottság Politikai Végrehajtó Bizottságának tagját, a Szakszervezetek Központi Tanácsának elnökét; a Vietnami Kommunista Párt küldöttségét, élén *Vo Chi Cong* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Kambodzsai Népi Forradalmi Párt küldöttségét, élén *Chea Sim* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Nemzetgyűlés elnökét; a Laoszi Népi Forradalmi Párt küldöttségét, élén *Phoumi Vongvichit* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Minisztertanács elnökhelyettesét; Ausztria Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Walter Silbermayr* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Belga Kommunista Párt küldöttségét, élén *Roel Jacobs* elvtár-

sat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának képviselőjét, *Kosztasz Szofokleusz* elvtársat, a Központi Bizottság tagját; a Dán Kommunista Párt küldöttségét, élén *Poul Emanuel* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Finn Kommunista Párt küldöttségét, élén *Erkki Kauppila* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Francia Kommunista Párt küldöttségét, élén *Maxime Gremetz* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Görög Kommunista Párt küldöttségét, élén *Dimitrisz Szárlisz* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Holland Kommunista Párt küldöttségét, élén *John Geelen* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; Írország Kommunista Pártjának küldöttségét, élén *Jerry McIntyre* elvtársat, az Országos Végrehajtó Bizottság tagját; a Luxemburgi Kommunista Párt küldöttségét, élén *René Urbany* elvtársat, a párt elnökét; a Máltai Kommunista Párt képviselőjét, *Anthony Vassallo* elvtársat, a párt főtitkárát; Nagy-Britannia Kommunista Pártjának képviselőjét, *Lou Lewis* elvtársat, a Központi Bizottság tagját; a Német Kommunista Párt küldöttségét, élén *Hermann Gautier* elvtársat, a párt elnökhelyettesét; a Norvég Kommunista Párt küldöttségét, élén *Asmund Langsether* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt küldöttségét, élén *Inge Kopp* elvtársnőt, a párt elnökhelyettesét, a Vezetőség Irodájának és Titkárságának tagját; az Olasz Kommunista Párt küldöttségét, élén *Paolo Bufalini* elvtársat, a Vezetőség tagját, a Központi Ellenőrző Bizottság elnökét; a Portugál Kommunista Párt küldöttségét, élén *Carlos Brito* elvtársat, a Politikai Bizottság és az Állandó Politikai Titkárság tagját; a San Marinói Kommunista Párt küldöttségét, élén *Gilberto Ghiotti* elvtársat, a párt főtitkárát; a Spanyol Kommunista Párt küldöttségét, élén *Simon Sanchez Montero* elvtársat, a Végrehajtó Bizottság tagját, a Központi Bizottság titkárát; a Svájci Munkapárt küldöttségét, élén *Bernard Burchard* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Svéd Baloldali Párt–Kommunisták küldöttségét, élén *Lars Werner* elvtársat, a párt elnökét; a Török Kommunista Párt küldöttségét, élén *Haydar Kutlu* elvtársat, a párt főtitkárát; az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt küldöttségét, élén *Neaz Mohammad Momand* elvtársat, a Központi Bizottság titkárát; az Etiópi Dolgozók Pártjának küldöttségét, élén *Tesfaye Dinka* elvtársat, a Politikai Bizottság póttagját, pénzügyminisztert; a Mozambiki Frelimo-párt küldöttségét,

élén *Armando Giebuza* elvtársat, a Politikai Bizottság tagját; a Jemeni Szocialista Párt küldöttségét, élén *Jasin Noman* elvtársat, a Központi Bizottság tagját, miniszterelnök-helyettest; a Kongói Munkapárt küldöttségét, élén *Jean-Pierre Nonault* elvtársat, a Központi Bizottság tagját; a Madagaszkári Függetlenség Kongresszus Pártjának küldöttségét, élén *Arsene Ratsifehera* elvtársat, a Politikai Iroda főtitkárát, a Legfelsőbb Forradalmi Tanács tagját; az Angolai MPLA–Munkapárt küldöttségét, élén *Maria Mambo Café* elvtársnőt, a Központi Bizottság titkárát; a Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front küldöttségét, élén *Carlos Nunez* elvtársat, a Front Országos Vezetőségének tagját, a Nemzetgyűlés elnökét; a Béke és Szocializmus folyóirat szerkesztőbizottságának képviselőjét, *Jurij Alekszandrovics Szkljarov* elvtársat, a folyóirat főszerkesztőjét.

Üdvözlöm a kongresszuson megfigyelőként jelenlevő vendégeinket: a Francia Szocialista Párttól *Marcel Debarge-t,* az Igazgató Tanács tagját, országos titkárt; a Német Szociáldemokrata Párttól *Hans Schumachert,* a Die Neue Gesellschaft felelős szerkesztőjét; az Olasz Szocialista Párttól *Angelo Gaetano Crescót,* a párt Országos Tanácsának tagját, parlamenti képviselőt; a Pánhellén Szocialista Mozgalomtól *Joannisz Ciagaszt,* a Központi Bizottság és a párt Külügyi Bizottságának tagját; a Spanyol Szocialista Munkáspárttól *Enrique Mugicát* és *Alejandro Cercast,* a Végrehajtó Bizottság tagjait, országos titkárokat.

A KONGRESSZUS MUNKABIZOTTSÁGAI

A kongresszus titkárságának vezetője: *Németh Károly*. Tagjai: *Horn Gyula, Jassó Mihály, Karakas László, Lakatos Ernő, Somogyi Imre, Varga Péter.*

A fellebbviteli bizottság elnöke: *Herczeg Károly*. Tagjai: *Balázs Gézáné, Borbély Gábor, Katona Imre, Klenovics Imre, Somogyi Sándor, Tóthné Kiss Mária*

A mandátumvizsgáló bizottság elnöke: *Ballai László*. Tagjai: *Gondos Miklósné, Juscsák György, Kócza Imre, Kovács János, Kuglerné, dr. Csendes Éva, Martos Istvánné, Mérten János, Molnár István, Murai György, Szabó Jánosné.*

A jelölőbizottság elnöke: *Gáspár Sándor*. Tagjai: *Baranyai Tibor, Barta Alajos, Boór Ferenc, Burgert Róbert, dr. Cserháti István, Fejti György, Fodorné Birgés Katalin, Géczi János, Grósz Károly, Gyenes András, Györgyi Béla, Hegyi Istvánné, Horváth Miklós, Kovács György, Krasznai Lajos, Lukács János, Moravetz Tibor, Oláh Györgyné, Radics Sándor, Sebes Sándor, Sikula György, Slánitz János, Szabó István, Szepessy Pálné, Tatai Ilona, Varga Gyula, Varga István, Virág Józsefné.*

A szavazatszedő bizottság elnöke: *Markovics Ferenc*. Tagjai: *Barna Éva, Barta György, Csente Jenő, Gál Róbert, Gede Jenőné, Gottschall Péter, Kéri György, Koósné Török Erzsébet, Kun István, Olajos Mihály, Szabó Miklós, Székely Sándor, Tisza László, Varga Sándorné.*

A szerkesztőbizottság vezetője: *Óvári Miklós*. Tagjai: *Aczél György, Antalóczy Albert, Berecz János, Dudla József, Havasi Ferenc, Há-*

mori Csaba, Katona István, Korom Mihály, Majoros Károly, Maróthy László, Pónya József, Romány Pál, Steiner Arnold, Szűrös Mátyás, Tétényi Pál, Tóth Róza.

A KONGRESSZUS NAPIRENDJE

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásáról, a párt feladatairól. Javaslat a szervezeti szabályzat módosítására. Előadó: Kádár János, a Központi Bizottság első titkára.

2. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának jelentése. Előadó: Gyenes András, a KEB elnöke.

3. A fellebbviteli bizottság jelentése. Előadó: Herczeg Károly, a fellebbviteli bizottság elnöke.

4. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjainak megválasztása.

Kádár János szóbeli kiegészítése a Központi Bizottság beszámolójához

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Pártunk történetében jeles nap a mai, amikor megkezdte munkáját XIII. kongresszusunk. Ez rendkívül fontos esemény a párt, a kommunisták s egész társadalmunk számára is, hiszen a párt, vezető szerepéből következően, meghatározó befolyást gyakorol az ország fejlődésére, népünk életére is.

Nagy fontosságú esemény kezdetén veszünk részt, mert sok függ attól, hogyan dolgozik a kongresszus, amelynek jó munkát kívánok. Szívből köszöntöm a küldötteket s a hazai meghívottakat, akik fontos tényezői pártunk, társadalmunk életének. Külön is köszöntöm a veteránokat, akik a ma élő nemzedékek számára utat törtek a forradalmi átalakuláshoz, s szövetségeseinket, akikkel együtt harcoltunk eddig, és ezt tesszük a jövőben is.

Én is szeretném üdvözölni meghívott külföldi vendégeinket, a szocialista és a szocialista orientációjú országok pártjainak küldötteit, Európa kommunista és munkáspártjainak képviselőit, valamint azokat a megfigyelőket, akik megtisztelték kongresszusunkat. A mi pártunk hazafias és internacionalista párt, a népek barátságának híve. Ezért külföldi vendégeinknek külön megköszönöm, hogy kongresszusunk nemzetközi jellegét már jelenlétükkel is erősítették.

A Központi Bizottság beszámolóját ezúttal a kongresszus minden küldötte tíz nappal korábban megkapta, s kezükben van már a meghívottaknak s külföldi vendégeinknek is. Ennek az az előnye, hogy küldötteink – a kongresszus hivatalos okmányait megismerve – jobban fel tudnak készülni a munkára, s a meghívottak, vendégeink is jobban megértik a kongresszusunk fő okmányaiban foglaltakat.

Kiegészítésként néhány szót kívánok szólni a felkészülésről. Az irányelvek vitája pártunk több mint 25 000 alapszervezetében és az

1317 pártértekezleten rendben megtörtént. A szervezeti szabályzatnak, a Központi Bizottság döntésének megfelelően megválasztották a 935 kongresszusi küldöttet.

A Központi Bizottság döntését azért hangsúlyozom, mert most - egy nagyobb helyiség adta lehetőséggel élve - a párttagság nagyobb számban képviseltetheti magát: korábban csak 1300, most pedig 1000 párttag után van jelen egy küldött a kongresszuson.

Kongresszusunk körülményeit vizsgálva figyelembe kell vennünk, hogy bonyolult világhelyzetben élünk. Itthon gondokkal terhes öt esztendő van mögöttünk. Hangulatilag szerepet játszott az idei rendkívül hosszú és keserves tél, a vele járó energiaellátási, sőt a lakosság fűtési gondjait is szaporító problémákkal. S végül gondolnunk kell a január végi, kényszer szülte áremelésre is.

Kedvező körülményként vehetjük számba ugyanakkor azt a pártszerű, nyílt és konstruktív vitát, amely az egész párttagság kongresszusi felkészülését jellemezte. A vitában nagy volt az aktivitás, hiszen párttagságunk több mint 20%-a fejtette ki véleményét. A tanácskozásokon sok probléma is felvetődött, közöttük olyan általánosan vitatott kérdések is, mint az életszínvonal alakulása, az idősek, a nyugdíjasok, a pályakezdő fiatalok helyzete. Többen szóltak - egyebek között - a különböző kisvállalkozásokról, vagy a kereskedelemben és más területeken is tapasztalható visszásságokról. A felszólalók felelősen, a javítás szándékával vetették fel ezeket a problémákat.

A kongresszusi felkészülés során mindenütt - pártrendezvényeken és szélesebb körben is - méltóképpen emlékeztek meg felszabadulásunk 40. évfordulójáról. Jó érzéssel szólok arról is, hogy a felkészülés nagy munkájában, a széles körű pártvitában a Központi Bizottság irányelveinek alaptételei helyeslésre találtak, s a párttagok egyöntetű óhajként, igényként fogalmazták meg, hogy a párt folytassa fő politikai vonalát, a kongresszus adjon cselekvési programot a párttagságnak, dolgozó népünknek.

A kongresszusi előkészületek során lezajlott vita tapasztalatait a Központi Bizottság a kongresszusi okmányokban igyekezett hasznosítani.

A Központi Bizottság jelentést tett a végzett munkáról, amelynek megítélése a kongresszus joga. Az értékelésnél, kérem, vegyék figyelembe, hogy bár a XII. kongresszuson meghatározott valamennyi célt nem tudtuk elérni, de a Központi Bizottság minden tekintetben, min-

denkor és minden kérdésben kemény munkát végzett, és a jóra törekvés, a szocialista építés előmozdítása vezérelte.

A Központi Bizottság mindvégig nyílt politikát folytatott. Eredményekről is szóltunk, amikor az helyes és szükséges volt, de a problémákat és a nehézségeket sem titkoltuk soha a párttagság, népünk előtt. Nagyon fontos, hogy a súlyos gondokat és problémákat nem igyekeztünk a szőnyeg alá söpörni, s ezekről a Központi Bizottság mostani beszámolója is nyíltan szól.

Itt, a kongresszusi teremben a küldöttek között társadalmunk minden osztálya, minden dolgozó rétege, sőt talán minden hivatása képviselve van: munkások, mezőgazdasági dolgozók, értelmiségiek, alkalmazottak, tudósok, művészek, írók, újságírók, a közlekedés, a kereskedelem dolgozói, a fegyveres erők és a sportélet képviselői. De varázslók, csodatévők nincsenek közöttünk. Ezért senki ne várja ettől a nem egészen ezer embertől, hogy négy nap munkájával csodát tud tenni. De az a véleményem, hogy kongresszusunk becsülettel el fogja végezni azt, amit párttagságunk és az ország népe elvárhat: behatóan és nyíltan megvitatja az öt év alatt végzett munkát, felelősen és komolyan számot vet a körülményekkel, amelyek között dolgozunk, és felelősen határozza meg a további cselekvés útját, munkaprogramot ad párttagságunknak és szocializmust építő dolgozó népünknek. Mély meggyőződésem, hogy ezt a feladatát el fogja végezni a kongresszus; ehhez kívánok sikert minden küldöttnek.

A kongresszus hivatalos beszámolója az elvtársak kezében van. Én arra kaptam a Központi Bizottságtól megbízást, hogy vitaindítót tartsak, s e bevezető keretében felhívjam a jelenlevők figyelmét néhány olyan kérdésre, amely jelenleg párttagságunkat, az ország népét, a határainkon túl élő barátainkat, szövetségeseinket, küzdőtársainkat is foglalkoztatja.

Pártunk a magyar munkásosztály forradalmi élcsapata, marxista-leninista, hazafias és internacionalista párt. Történelmünk során a szocialista fejlődés következtében pártunk a nép pártja, társadalmunk vezető ereje lett; igyekszik ennek a küldetésének becsülettel eleget tenni.

Pártunk feladatának tartja - mert csak így létezhet és dolgozhat -, hogy a tömegekkel összeforrva tevékenykedjék. Vezérlő gondolata és eszméje, hogy a jövőben is kiérdemelje a munkásosztály, a dolgozók bizalmát, amelyet történelmi harcokban vívott ki. Teljes mértékben bí-

zik és támaszkodik munkásosztályunkra, dolgozó parasztságunkra, egész dolgozó népünkre! Ez így volt eddig és így lesz a jövőben is.

Pártunkat szilárd elvek, és nem dogmák vezérlik. Arra törekszik, hogy a fejlődés új problémáira is megtalálja a helyes, szocialista választ. Hiszen az élet gyorsan halad, a társadalom fejlettebb fokán új kérdések jelentkeznek, amelyekre az évtizedekkel, vagy akár a tíz vagy húsz évvel ezelőtt adott válasz már nem felel meg tökéletesen. Ezért folyamatosan meg kell újítani politikánkat. Hogy ez az elmúlt öt esztendőben milyen mértékben sikerült – a kongresszus bírálhatja el. Mi az elviekben szilárd, a napi politikában körültekintő és megfontolt, a megújulásra kész pártot tekintjük eszményünknek.

A kommunisták egyenjogúak valamennyi állampolgárral. Nem tartanak igényt több jogra, és természetesen azt sem kívánhatja senki, hogy hátrányosabb helyzetbe kerüljenek. Úgy véljük azonban, hogy aki a szocializmusért harcol, az a kötelezettségből az átlag állampolgárnál többet vegyen magára, a jog szerinti járandóságból pedig – ha lehet – inkább kevesebbet vegyen igénybe, mint amennyit a törvények vagy viszonyaink lehetővé tesznek. Így őrizhetjük meg a kommunisták erkölcsi-politikai tekintélyét és becsületét.

A kommunisták magatartását az önzetlenség jellemezze; a párt és tagsága legyen mentes mindazoktól a visszásságoktól, amelyek közül még nem kevés fellelhető társadalmunk életében. Ezekkel szemben fellépni – a párt és a kommunisták becsületbeli kötelessége.

A párt természetesen élő szervezet, fejlődik, növekszik, az elmúlt öt évben is egészségesen gyarapodott. Mintegy 60 000-rel növekedett a párttagok száma, amely ma meghaladja a 870 000-et. A Központi Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tagfelvételnél, tehát a párt építésénél sohasem szabad a merev statisztikai normákból kiindulni. Az osztálykategóriák meghatározása világos, de minden tagfelvételnél egyéni elbírálás szükséges. Elengedhetetlen persze, hogy a munkások, a fizikai dolgozók megfelelő arányban képviselve legyenek. Ez a fejlődés során meg is oldódik. Az a fontos, hogy a társadalmi erőfeszítésekben, a munkában becsülettel helytálló emberek, és – talán hangsúlyozni is felesleges – fiatalok lépjenek pártunk soraiba.

A Központi Bizottság beterjesztette a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatait. Összeállításánál abból indultunk ki, hogy a mostanáig érvényes szervezeti szabályzat alapjában megfelelt rendeltetésének, különös problémák ezzel nincsenek. De szükségszerű bi-

zonyos módosítás – ezt a központi szervek kezdeményezték –, egyszerűen azért, mert változott a párt struktúrája, például megszűntek a járási bizottságok. Ezt a szervezeti szabályzatban is jelezni kell. Az eddig érvényes dokumentum alapvetően megfelel, s ezért a Központi Bizottság úgy határozott, hogy a több mint 25 000 alapszervezetben nem indít vitát a szervezeti szabályzatról. Az irányelvek vitájában felvetődött észrevételeket azonban ezen a téren is figyelembe kell vennünk, így például azt, hogy a párttagok jogait és kötelességeit az eddigieknél pontosabban határozzuk meg. A Központi Bizottság nevében tehát kérem, hogy a beterjesztett javaslatot vitassák meg, és ha egyetértenek vele, támogassák, fogadják el.

A Magyar Népköztársaság társadalmi életének meghatározó vonása, hogy hazánk szocialista ország, amelyben szocialista társadalom épül. Megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása, a dolgozó osztályok között nincsenek kibékíthetetlen ellentmondások, népünk a munkásosztály és pártja vezetésével együtt munkálkodik a haza javára.

Államunk alapja a munkás-paraszt szövetség, amelyhez hozzátartozik az értelmiségiekkel kötött szövetség is. De létezik a kommunisták és a pártonkívüliek, a különböző világnézetű emberek – a nem hívők és a hívők – szövetsége is, mindazoké, akik egyetértenek az alapvető nemzeti célokkal, a szocialista társadalom építésével, és készek annak megvalósítására.

Ez a szövetség pártunk politikájának rendkívül fontos eleme. Eddig is arra törekedtünk és a jövőben is az a célunk, hogy a nemzet minden alkotóerejét tömörítsük, összefogjuk abban az erősödő és fejlődő szocialista nemzeti egységben, amely Magyarország politikai arculatát alapvetően meghatározza. Az építőmunkában mindenki részt vehet, aki a nép sorsát szívén viseli, és segíteni akarja a nép boldogulását. Ez a mi politikánk, amelynek eredménye, hogy Magyarországon a belpolitikai helyzet szilárd. Ez rendkívül fontos, talán mindennél fontosabb jellemzője az ország mai helyzetének.

Erről azért szóltam elsőként, mert történelmileg úgy alakult, hogy Magyarországon egypártrendszer van, és az is marad. A történelmi tapasztalatokat is figyelembe véve úgy véljük, hogy az egypártrendszer a szocialista társadalom számára nem elvi, hanem gyakorlati kérdés, amit az adott országban a fejlődés dönt el. Ma egyes szocialista országokban egypártrendszer van, másokban több politikai párt működik.

Úgy gondolom, hogy a szocialista világrendszer fejlődésének további szakaszaiban ez utóbbiak száma valószínűleg növekedni fog.

Pártunk politikájának fontos eleme a szocialista demokrácia további kibontakoztatása. Ez elvileg, politikailag egyaránt szükséges. A szocialista építőmunka azon is múlik, hogyan és miképpen tudjuk a szocialista demokráciát elmélyíteni és kibontakoztatni.

Ennek leglényegesebb tényezője a párt közvetlen tömegkapcsolatainak további erősítése. Fontos szerepe van a szakszervezetek, a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Hazafias Népfront és más tömegszervezetek, tömegmozgalmak eredményes, önálló, rendeltetésszerű munkájának. A Hazafias Népfront tömegmozgalom, tehát nincs egyéni tagsága, de nagyon fontos, élő szervezet, amelynek bizottságaiban százezrek végeznek mindennapi hasznos munkát a szocialista építés javára. Számos fontos társadalmi kérdéssel foglalkoznak olyan területeken is, ahol a párt nem tud közvetlenül és hatásosan dolgozni. A népfront tevékenységében az alapvető cél a szocialista nemzeti egység további erősítése, a társadalmi aktivitást igénylő emberek bekapcsolása a politikai munkába. Erre törekedve tartsuk szem előtt azt is, hogy a Hazafias Népfront alapító tagja a munkásosztály forradalmi pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt.

A szocialista demokrácia további kibontakoztatásának útján fordítsunk még nagyobb figyelmet azokra a lehetőségekre, amelyek a tanácsok, az üzemek, az intézmények önállóságában rejlenek. Amikor 1968-ban bevezettük az új gazdaságirányítási rendszert, elgondolkodtam, hogyan is dolgozik majd ezek után a párt, a szakszervezet, a KISZ az üzemekben. Örültem annak, hogy lehetőségeik növekedni fognak, mert bármely alapszervezet annyiban tud igazán hatásosan dolgozni, amennyiben a kérdéseket helyileg el tudják dönteni. A párt és a többi társadalmi szervezet feladata, hogy a politikát megfelelő módon és eszközökkel érvényesítse az üzemek önálló helyi döntéseiben.

A szocialista demokrácia további kibontakoztatásához segítséget nyújtanak majd az új vállalatvezetési formák, amelyeket fokozatosan bevezetünk. Ezek ugyancsak növelik a helyi kollektíva szavának súlyát. De ezt senki se értse úgy, hogy anarchiát teremtünk az üzemekben. Éppen ellenkezőleg: a vezető bizonyos mértékig függ a kollektívától, s nem baj, ha adott alkalomkor egy kicsit drukkol is, vajon hogyan vélekedik róla a közösség. De a munkát a vezető irányítja.

Fontos, hogy mindezt már az indulásnál is jól csináljuk, már csak azért is, hogy később ezt a módszert szélesebb körben lehessen alkalmazni.

A demokrácia szélesítésének útján politikánk fontos próbája lesz az új választójogi törvény érvényesítése a júniusi általános választásokon. Mindent meg kell tennünk, hogy a választások valóban segítsék a szocialista demokrácia fejlesztését.

Szükséges és lehetséges, hogy a dolgozók százezreinek, millióinak beleszólása legyen a kérdések eldöntésébe, a végrehajtás ellenőrzésébe, saját sorsuk intézésébe. Mély meggyőződésünk, hogy ez rendszerünk politikai erősítésének fő útja. A Központi Bizottság úgy ítéli meg – és azt hiszem, a kongresszus is osztja ezt a vélekedést –, hogy népünk politikailag érett, bízhatunk benne. És bizonyos, hogy a párt elvi, eszmei irányításával, az állami és egyéb végrehajtó szervek támogatásával képes a szocialista társadalom előnyeinek érvényesítésére, az alkotó munka kibontakoztatására, a rend és a fegyelem megszilárdítására, a szocialista elveinkkel és társadalmi céljainkkal homlokegyenest ellenkező visszásságok felszámolására, a bürokrácia, a korrupció, a csalás, az üzérkedés letörésére.

Az öt évvel ezelőtt megtartott XII. kongresszus kemény és szigorú gazdasági programot hirdetett. A feladatok sorában az első helyre a nemzetközi fizetési mérleg javítását tette. Ennek érdekében lassította a termelés fejlesztésének ütemét, visszafogta a beruházásokat, és célul tűzte ki az életszínvonal elért szintjének megtartását.

Központi Bizottságunk nagyon nagyra értékeli, hogy ezt a szigorú programot munkásosztályunk, dolgozó népünk megértette és tettekkel támogatta.

Mi valósult meg ebből? Mindenekelőtt az, hogy sikerült javítani a nemzetközi fizetési mérlegünkön. Ezt említve tudnunk kell, hogy a körülmények ennek nem nagyon kedveztek. A nemzetközi gazdasági viszonyok tovább romlottak, s a becsültnél is nehezebbek lettek számunkra. Nagy gondot okozott 1982-ben, hogy Magyarország megőrizze fizetőképességét. De sikerült, s ettől rendkívül sok függött. Mert ha nem sikerült volna, nagyon kellemetlen helyzetbe került volna az ország. Az említett években kemény erőfeszítéssel az adósságot is sikerült mintegy 15%-kal csökkenteni.

Termelési eredményeinkről szólva kiemelhetem, hogy 1981-től 1984-ig, négy év alatt az ipar termelése 10,2%-kal növekedett, a mező-

gazdasági ágazaté 12,4%-kal. Jelentős volt a fejlődés a közlekedésben és a kereskedelemben is.

A nemzeti jövedelmet – 1984 végéig – mintegy 8,5%-kal sikerült növelnünk. Ez még nem éri el, csak megközelíti a XII. kongresszuson kitűzött célt, ám az 1985-ös esztendő még csak most kezdődött. Az idei céltudatos munkán is múlik, hogyan teljesülnek gazdasági terveink.

Ebből a szempontból igen lényeges, hogy gazdaságunk szocialista alapokon nyugszik. A termelési eszközöknek csaknem egésze szocialista – állami és szövetkezeti – tulajdonban van. Az ország is, a termelőegységek is ötéves terv szerint dolgoznak, tehát szocialista tervgazdálkodás folyik, a közvetett irányítás eszközeivel és a piaci törvények figyelembevételével. Ez gazdálkodásunk fő jellemzője. Úgy tűnik, ez a helyes út, és ezen kell a jövőben is járnunk.

A mi irányítási rendszerünk, amely 16 éve eredményesen működik, egyike a szocialista országokban kidolgozott és életbe léptetett irányítási rendszereknek. Számunkra ez szocialista terveink valóra váltásának egyik eszköze. Az üzemek, a vállalatok önállóságának növelésével rugalmasabbá kívánjuk tenni a tervgazdálkodást, érvényesíteni a kollektív és az egyéni érdekeltséget, ösztönözni a jobb munkát. Mert tapasztalataink azt mutatják, hogy – eszméink, elveink szem előtt tartása mellett – szükség van a dolgozók érdekeltségére is a szocialista társadalom lendületes építésében.

A közelmúltban a Központi Bizottság, a párt végrehajtó szervei elemezték a gazdaságirányítási rendszer működésének tapasztalatait, s úgy határoztak: legfontosabb elemeit megtartva, bizonyos igazításokkal tovább fejlesztjük, hogy még jobban segítse a szocialista építést.

Népgazdaságunk nem lebecsülendő eredményeket ért el az ötéves terv első négy esztendejében. A számok talán szerénynek tűnnek, de olyan viszonyok között, amelyek közt azokat országunk elérte, még értékesebbek. Ugyanakkor számos gondunk, nehézségünk is van, amelyekről mindig nyíltan szólunk. Honnan adódnak problémáink? Elsőként abból, hogy a szocializmus építésének, a népgazdaság fejlődésének új szakaszába érkeztünk. Az extenzív szakaszból az intenzív szakaszba léptünk előre. Döntő lépés ez, mert az extenzív szakaszban még rendelkeztünk szabad forrásokkal, és nem számított, hogy mi mibe kerül, milyen a minősége, csak legyen. Ez a korszak egyszer s mindenkorra befejeződött. Most már hatékonyan kell gazdálkodni, és mi-

nőségi terméket kell gyártani a belső fogyasztásra és a nemzetközi piacra egyaránt. E feladat megoldását nehezíti, hogy számunkra nem nagyon kedvező a külső gazdasági környezet. De ezen nem tudunk változtatni.

A kongresszusi irányelvek vitájában – és természetesen más alkalmakkor is – szóba került a különböző munkaközösségek, magánkisiparosok, magán-kiskereskedők tevékenysége. Ennek kapcsán én azt hangsúlyozom, hogy nekünk ma szocialista alapon a hatékony termelésnek kell lendületet adnunk, hogy megtanuljuk a termelési eszközök, az élőmunka, az anyag és az energia megfelelő felhasználását, és jó minőségű termékeket állítsunk elő. Tartsuk szem előtt azt is, hogy a teljes és hatékony foglalkoztatás számunkra egységes feladatot jelent. A teljes foglalkoztatás a szocialista rendszer nagy vívmánya, amit megőrzünk. De ugyanilyen fontos, hogy hatékonyan foglalkoztassuk a dolgozókat, tehát ott legyenek, ahol szükség van rájuk, ahol az ország, a társadalom, a nép hasznára, a maguk javára a legtöbbet tehetnek.

A gazdasági munka számunkra, kommunisták, a szocializmus hívei számára változatlanul alapvető tevékenység, hiszen ezzel teremthetjük meg fejlődésünk anyagi alapjait. A társadalmi rendszerek harcában az jelenti a stratégiai győzelmet, ha gazdasági téren is meg tudjuk mutatni, hogy a szocialista társadalom magasabb rendű, jobban hasznosítja a rendelkezésre álló eszközöket, mint a kapitalizmus. Mi ezen az úton járunk, és bízunk abban, hogy a szocializmus hazánkban és világméretekben is, a gazdasági építés területén is stratégiai győzelmet arat.

A XII. kongresszuson az életszínvonalra hozott határozat végrehajtásáról – felelősen – a következőket mondhatjuk: a reáljövedelem 6%-kal növekedett, a lakosság fogyasztása ugyancsak 6%-kal bővült 1984 végéig. Az életkörülmények – lakás, közlekedés, egészségügy, kultúra – javultak az elmúlt években. Az iparban és az építőiparban, bevezettük a 40 órás munkahetet. A reálbér sajnos csökkent, s a nyugdíjak, a juttatások reálértékét sem sikerült teljes mértékben megőriznünk. Tehát a XII. kongresszus határozatát az elért életszínvonal megőrzéséről nem tudtuk teljes mértékben megvalósítani, bizonyos társadalmi rétegek életszínvonala nem javult, sőt esetenként romlott is. A becsület megkívánja, hogy ezt megmondjam.

Az 1985-ös terv a nemzeti jövedelemnek a korábbi évekénél lendü-

letesebb, évi 2,5–2,8%-os növelését tűzi ki célul, s azt, hogy megálljon a reálbér csökkenése. A terv az életszínvonal bizonyos mértékű fejlesztését is előírja. Történelmi tapasztalatunk azonban, hogy a szocializmus harmonikus fejlődését az biztosíthatja, ha az életszínvonal és az életkörülmények fejlesztése során csupán azt használjuk fel és osztjuk el, aminek a fedezetét megteremtettük.

Az építőmunka ösztönzése megkívánja, hogy a dolgozók keresete a végzett munka arányában növekedjék, a juttatásokat pedig a rászorulók kapják. A kongresszusi felkészülés vitájában ez nagy hangsúlyt kapott, mint ahogyan sokan – nem csak az idősebbek – hangoztatták azt is, hogy foglalkozni kell a nyugdíjasok és a fiatalság helyzetével.

Ma a tíz és fél milliós lakosságú országban ötmillió dolgozó mellett 2 300 000 körül van a nyugdíjasok és a járadékosok száma. Ha valamennyiük helyzetét egyformán akarnánk javítani, azt hiszem, nem lennénk igazságosak, és nem segítenénk megfelelően ott, ahol valóban szükség van erre. Teljesen más helyzetben van ugyanis az, akinek a családjában három-négy kereső dolgozik, vagy nemrégiben ment nyugdíjba, mint az, aki egyedül élő, idős, beteg, már nem tud kiegészítő keresethez jutni. Ezért arra kell törekedni, hogy a valóban rászorulók helyzetén javítsunk. Ehhez az érintettek körülményeinek felmérésére, s megfelelő támogatási rendszer kidolgozására van szükség.

Hasonló kérdés vetődik fel, amikor az ifjúsággal foglalkozunk. A lakosság túl nagy részét nevezzük ifjúságnak, s ennek alapján a pártszervezetek úgy érezhetik: a fiatalokkal való foglalkozás gondját 35 éves korig szinte „odaadhatják" a KISZ-nek, törjék ott a fejüket. Ez nem helyes. Először is: az életkor nem értelmezhető mereven. Ha egy ipari tanuló végez, felnőtt emberré válik, és egészen más a helyzete, mint annak a 23 évesnek, aki még mindig tanul.

A fiatalok anyagi viszonyai sem egyformák. A pályakezdők sincsenek azonos helyzetben, mert ismerünk jómódban élő családokat, ahol a pályakezdő fiatalok elindítása az életbe nem nagy probléma, másoknak viszont nincs ilyesfajta hátterük. Azok kapjanak érezhető támogatást, akik valóban rászorulnak.

Az életszínvonalról és a szociális kérdésekről szólva azt is szeretném elmondani, hogy ezek megítélésekor negyven év történelmi tapasztalata áll rendelkezésünkre. Az a tanulság, hogy az életszínvonallal, a szociális kérdésekkel kapcsolatos gyakorlatunkban nem volt helyes a lépéseink sorrendje. Előbb volt béremelés, a járandóságok dek-

larálása, mint a fizetésemelések, társadalmi juttatások anyagi fedezetének megteremtése. Majdnem egy évtizede küzdünk, azért hogy e területen megfelelő helyzetet teremtsünk.

Persze érthető: az elnyomott, meggyötört nép, amikor felszabadult, mindent szeretett volna hamar és egyszerre megkapni. S ha még korábbra tekintünk vissza: 1918–1919-ben az ipari munkásság világszerte harcolt az úgynevezett három 8-asért. Sokan ismerik a történelemből ezt a követelést: nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra alvás. Abban a korszakban – 1919 elején – Bokányi Dezsőt, a nagyszerű munkásvezetőt egy gyűlésen elragadta a szónoki hév, és azt mondta: most már kiharcoljuk a jogainkat, meglesz a nyolc óra pihenés, a nyolc óra szórakozás, a nyolc óra alvás. Erre dübörgő taps, aztán csönd, és egy hang hátulról megkérdezte: mikor dolgozunk? Bokányi jó szónok volt, rögtön kivágta magát, és azt mondta: dolgoztatok ti már eleget...

Márpedig így nem tudunk előrehaladni. És azt is becsülettel meg kell mondani, hogy a felszabadulást követő első években a burzsoá pártokkal vívott politikai küzdelemben mindenki ígért, versenyt licitáltunk. Mi, kommunisták sem voltunk vétlenek ebben: deklaráltunk olyan jogokat, járandóságokat, amelyeket egyébként biztosítani sem tudtunk, hiszen valójában az ipari munkásság az első másfél évben, az infláció közepette, szinte napi egy kiló krumpliért dolgozott. Nem is tudtuk tehát teljesíteni a deklarált jogot; s ez a gyakorlat sajnos később is folytatódott.

A mi történelmi tapasztalatunk az, hogy ezt így csinálni nem szabad. A biztos fejlődésnek az a garanciája, ha előbb megteremtjük az anyagi alapokat, azután osztunk, és nem fordítva.

Vívmányaink nem csekélyek; teljes foglalkoztatottság, szociális biztonság, tisztes életszínvonal van Magyarországon. Törekszünk arra, hogy az emberek egyenjogúságának biztosítása mellett a képzésben, a tanulásban, a pályaválasztásban is egyenlőbb esélyt teremtsünk. Céljaink világosak. Magasabb életszínvonalat akarunk elérni, jobb életkörülményeket akarunk teremteni, de szilárd és biztos alapon. Ez a mi célunk, és meggyőződésem, hogy ha jól dolgozunk, akkor ezt a célt el is fogjuk érni.

Változatlan elvünk: a szocializmus és a tudomány szövetségesek. Szocialista építésről nem is lehet szó a tudósok közreműködése és a tudományos munka eredményeinek gyakorlati hasznosítása nélkül.

De azt is meggyőződéssel valljuk, hogy a szocializmus biztosítja a tudomány művelői számára a megfelelő munkafeltételeket, ideértve a tudományos kutatás szabadságát is. A szocializmus épít a társadalomtudományok, a természettudományok, a műszaki tudományok, az összes tudományág művelőire és hathatós segítségükre. Továbbra is feladatunknak tartjuk a kutatás szabadságának megőrzését, de igényeljük – és dolgozunk érte –, hogy a tudomány és a gyakorlat az eddiginél szorosabb kapcsolatban álljon egymással. A gyakorlat gazdagítsa a tudományos kutatást, az utóbbi pedig vegye figyelembe a gyakorlat követelményeit. A politikai munka pedig kiváltképpen igényli a marxista elmélet kutatóinak, a történettudomány művelőinek segítségét.

Népünk történelmének tudományos feldolgozása is fontos feladat. Gyakran hallani igaz és hamis megállapításokat fontos történelmi kérdésekről, az identitásról. Mi mindenekelőtt a magyar történelem tudományos, marxista–leninista értékelését várjuk. A felnőttek előtt is csak így tudunk tisztázni bizonyos kérdéseket, és a fiatalokat is csak ily módon gazdagíthatjuk a történelmi ismeretekkel. A kutatókat ne csak az ötvenes évek rejtelmei izgassák, hanem újkori történelmünk olyan fontos állomásai és témái is, mint az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság. S foglalkozzanak azzal is, hogyan harcoltak legjobbjaink a Horthy-rendszer ellen, mit tettek az illegalitásban dolgozó kommunisták, a szakszervezeti aktivisták és más, haladó gondolkodású emberek a fasizmus elleni harcban. A felszabadulás óta eltelt négy évtized is sok olyan izgalmas és érdekes kérdést vet fel, amelyet meg kell válaszolni a fiataloknak, de még az idősebbeknek is.

Az ifjúság politikai nevelésével kapcsolatban nagy feladat vár a pártra, társadalmunk minden felelős tényezőjére. Ki kell venni részünket a társadalmi rendszerek világméretekben folyó ideológiai harcából, annál is inkább, mert az imperialisták kiterjedt antikommunista, szocialistaellenes propagandát folytatnak, amellyel szemben nekünk határozottan fel kell lépnünk.

A tudományos kutatóktól azt várjuk, hogy segítsenek a szocialista építés új kérdéseire adandó új válaszok megfogalmazásában, vagyis dolgozzanak a gyakorlati tapasztalatok elméleti általánosításán. Pártunk és népünk története elég bonyolult és viharos volt századunkban, sok tapasztalatot foglal magában. Én csatlakoznék itt ahhoz a véleményhez, amely emlékezetem szerint a Szovjetunió Kommunista

Pártja XXVI. kongresszusán, a Központi Bizottság beszámolójában hangzott el: sok szocialista ország keresi a szocializmus építésének útját, és mi az összes szocialista ország tapasztalatát közös kincsestárunknak tekintjük, amelyet hasznosítanunk kell.

Az ideológiai harcban részt kell venni az oktatóintézményeknek, sőt propagandaszerveinknek is: a rádiónak, a televíziónak, a filmnek, a színháznak, minden intézménynek, amely a közvéleményt formálja. Képviseljék, hirdessék, propagálják világnézetünket, vigyázzanak arra, hogy ne terjedjenek a burzsoá reakciós, antiszocialista, antikommunista nézetek. Munkájukat színvonalasan, értelmesen végezzék, hogy a hatásuk is megfelelő legyen.

A kommunistáknak a szocialista eszme és pártunk politikája mellett a szocialista erkölcsöt is képviselniük kell. Fontos feladatunk a munka becsületének, humánus eszméinknek a népszerűsítése. Határozottan lépjünk fel az erőszak bárminemű propagálása, a Nyugatról érkezett, megkésett és kopott divatok ellen. Száműzzük a trágárságot a nyilvános életből, az irodalomból, a kultúrából, a sajtóból, a televízióból.

Ha valamely nemzetre érvényes, hogy „nyelvében él a nemzet", akkor az ránk, magyarokra, mindenképpen az. Nyelvünknek is köszönhető, hogy 1100 év után is él, virágzik nemzetünk. Óvjuk nyelvünket, s tanítsuk a szép, tiszta beszédre a fiatalokat is. Ezt segítse a család, az iskola, a hírközlés, az irodalom és a művészet. A tisztes, jó családi életből, az anya és a gyermek szeretetéből csináljunk kultuszt. Mi a szocializmus eszméit, erkölcsi normáit, a munka becsületét felemelt fejjel hirdetjük, mert ezek a jelenkor igaz eszméi, s ez az eszme, ez az erkölcs képviseli a jövőt. Győzelmet arat a mi társadalmunkban és szerte a világon.

Cselekvési programunkról szólva először társadalmunk szocialista vonásainak erősítését, az ennek ellentmondó visszásságok leküzdését, a szocialista építőmunka töretlen folytatását, a fejlett szocialista társadalom felépítését említem. Ez a mi programunk, s megvalósításához megvan az erőnk. Ez az erő: a szilárd alapokkal rendelkező szocialista rendszer, a fejlődő népgazdaság és nem utolsósorban népünk példás helytállása évtizedeken át a nehézségekkel szembeni harcban.

A hetedik ötéves tervről, amely a jövő év január elsején indul, most még csak a tervezőmunka bizonyos stádiumában tudok szólni, és csak előzetes adatokat említhetek.

A tervezőmunkában változatlanul a népgazdaság egyensúlyi követelményeit tartjuk szem előtt. Célunk egy olyan program kidolgozása, amely fokozatos élénkülést, növekvő termelést tesz lehetővé. Eddigi ismereteink szerint a következő ötéves tervben a nemzeti jövedelem 14–17%-os, az ipari termelés 13–16%-os, a mezőgazdasági termelés 12–14%-os, a belső felhasználás 13–16%-os növelését lehet előirányozni. Ez a program magában foglalja azt is, hogy a népgazdaság külső egyensúlyát tartósan javítsuk, a műszaki haladást és a műszaki fejlődést meggyorsítsuk és az életszínvonalat érzékelhetően emeljük.

Ehhez adottak az eszközeink, ha jobban hasznosítjuk belső tartalékainkat, mind a rendelkezésre álló termelési eszközöket, mind a munkaerőt.

Értékes erőforrásunk az együttműködési lehetőségek jobb kihasználása a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében. Ezen a téren is – a legutóbbi felső szintű tanácskozás határozatainak szellemében – előre akarunk lépni. Örömmel szólok arról, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés 2000-ig szóló továbbfejlesztésének programja már elkészült, és az erről szóló megállapodást április első napjaiban alá fogjuk írni. Terveink valóra váltásának ez is biztos támasza.

Pártunk és kormányunk nemzetközi tevékenységét elveink vezérlik. Külpolitikánk minden kérdésben népünk alapvető érdekeiből indul ki, s népünk teljes támogatását élvezi.

Népünk békét akar, annak megvédését és megszilárdítását tekintjük fő feladatunknak. A nemzetközi helyzet ma feszült, az Egyesült Államok és a NATO erőfölényre tör. Ez megengedhetetlen. A Varsói Szerződés országainak, népeinek az az érdekük, hogy békében élhessenek, szocialista vívmányaikat megőrizhessék és fejleszthessék. A világ minden népének az az érdeke, hogy az imperializmus ne kerüljön erőfölénybe. A földön, a tengereken, a levegőben már ma is túlságosan sok atomfegyver van. Senkinek sem hiányzik, hogy a fegyverkezési versenyt most még a világűrre is kiterjesszék. Mi az ilyen elgondolásokat határozottan ellenezzük.

Elvi álláspontunk, hogy az új világháború többé nem elkerülhetetlen. A vitás nemzetközi kérdéseket tárgyalások útján kell megoldani. Meg kell keresni a lehetséges megegyezés formáit, amelyek minden fél számára egyenlő biztonságot nyújtanak a fegyverzet alacsonyabb

szintjén. Ezen az alapon lehetne továbblépni az atomfegyverek megsemmisítése és a teljes leszerelés felé.

Mi a békés egymás mellett élés elvét valljuk, és azt akarjuk, hogy fejlődjenek a különböző társadalmi rendszerű országok kölcsönösen előnyös kapcsolatai. Elvi alapon, a bennünket vezérlő elvek és politikai meggyőződésünk szerint is azt tartjuk, hogy a forradalom exportja lehetetlen és szükségtelen. De nem tűrhetjük és nem engedhetjük meg az ellenforradalom exportját sem. A társadalmi rendszer formálása és fejlesztése minden nép joga, és ennek a jognak érvényesülnie kell. Mi azt kívánjuk, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok normális kapcsolataikat fejlesztve, békés versenyben vívják meg történelmi harcukat. Mindjárt hozzáteszem: én, mint meggyőződéses magyar kommunista, biztos vagyok benne, hogy ebben a harcban a szocializmus győzedelmeskedik.

Üdvözöljük a Genfben megkezdődött szovjet–amerikai tárgyalásokat. Támogatjuk az európai béke és biztonság erősítését, fontosnak tartjuk a stockholmi tanácskozást. Ennek érdekében hazánk is aktív tevékenységet fejt ki. Jelen vagyunk a genfi leszerelési konferencián és a bécsi tárgyalásokon is. Az idén – éppen ebben a teremben – ül össze az Európai Kulturális Fórum. Ez a helsinki folyamat újabb állomása lesz. Arra törekszünk, hogy ez a tanácskozás is eredményesen végezze munkáját. Mi a tárgyalásokat, a kapcsolatok megőrzését és fejlesztését, a megegyezést támogatjuk minden vitatott vagy megoldandó nemzetközi kérdésben.

A jelenlegi világhelyzetben a Varsói Szerződés tagállamainak gondoskodniuk kell védelmükről, és ennek megfelelően mi is megfelelő szinten tartjuk védelmi erőinket. A Varsói Szerződés tagállamaként eleget teszünk kötelezettségeinknek. Népünk békéjét, szocialista vívmányainkat mindenkivel szemben megoltalmazzuk, s ezt jó tudni mindenkinek, nehogy bárki is kísértésbe essék.

A Varsói Szerződés javasolta a NATO-nak a két szervezet egyidejű megszüntetését. Több mint két esztendeje kezdeményezte, hogy a két szövetségi rendszer országai kössenek megállapodást, amelyben lemondanak az erőszak alkalmazásáról és az azzal való fenyegetésről. Ezekre a nagy jelentőségű javaslatainkra, amelyek még változatlanul érvényben vannak, válasz mind ez ideig nincs.

A Varsói Szerződés országaiból érkezett küldöttségek vezetői március 13-án Moszkvában tanácskoztak. Ez érdemi és jó tanácskozás

volt, amit a kommünikében is igyekeztünk kifejezésre juttatni. A további együttműködés, kapcsolataink bővítése mellett foglaltunk állást, és egységesen helyeseltük a Varsói Szerződés meghosszabbítását. Itt is megerősíthetem: a Magyar Népköztársaság a Varsói Szerződés meghosszabbítása mellett foglal állást. Készek vagyunk az erre vonatkozó okmányt aláírni.

A Magyar Népköztársaság szolidáris a társadalmi haladásért világszerte küzdő pártokkal és mozgalmakkal, a nemzeti szabadságukért küzdő népekkel. Készek vagyunk összefogni a béke minden hívével, ideértve azokat a polgári vezető politikusokat is, akik értik, hogy az emberiségnek nincs más útja, mint a kapcsolatok fenntartása, a tárgyalás és a megállapodás a közös érdekű kérdésekben. Mi ennek megfelelően rendezett kapcsolatokra törekszünk minden országgal, közöttük az Amerikai Egyesült Államokkal és a NATO más vezető országaival is, ha tisztelik jogainkat, és megfelelő partnernek tartanak bennünket a kapcsolatok alakításában. Mi arra törekszünk, hogy a szövetségeseinknek hű szövetségesei, barátainknak igaz barátai és partnereinknek korrekt partnerei legyünk. Ez eddig is így volt, és a jövőben is így lesz. Így számolhat a Magyar Népköztársasággal mindenki.

A közeljövőben megünnepeljük a második világháborúban létrejött antifasiszta koalíció győzelmét a hitleri fasizmus és a japán militarizmus fölött. Az akkori, sorsdöntő helyzetben a különböző társadalmi rendszerű országokat vezető felelős politikusoknak sikerült megegyezésre jutniuk. Az emberiség összefogott, a nemzetek sikeresen együttműködtek a fasizmus elleni harcban.

A jaltai tanácskozás nagyban segítette a fasizmus feletti végső győzelmet, a potsdami megállapodások hozzájárultak ahhoz, hogy a romokban heverő Európában meginduljon az élet. Nagyra értékeljük e dokumentumokat, mert a fasizmus szétzúzását, a béke megalapozását szolgálták.

Az antifasiszta koalíció példájára kellene összefogniuk ma is – társadalmi rendszerükre való tekintet nélkül – az országok ügyeit intéző felelős vezetőknek. Összefogni minden népnek a világot fenyegető háborús veszélyek ellen, a Földünket érintő kérdések megoldása érdekében – ez volna a helyes, a jó és a követendő út az emberiség számára. Mi következetesen folytatjuk békepolitikánkat. A jövőben is erősítjük együttműködésünket a testvéri kommunista pártokkal, minden más haladó erővel, szolidaritást vállalunk a szabadságukért har-

coló népekkel, kapcsolatokra törekszünk minden mozgalommal, párttal, országgal, amely erre a maga részéről is kész.

A mai alkalommal is szólni kívánok felszabadulásunk 40. évfordulójáról. Nagy sorsforduló volt népünk életében, amikor 1945. április 4-én a szovjet hadsereg felszabadította Magyarország teljes területét a hitleri fasiszták megszállása alól, és ezzel az ország visszanyerte szuverenitását, szabadságát. A kapitalisták és földesurak hatalma, rendszere, amely sorsát a hitleri fasizmushoz kötötte, összeomlott.

Népünk negyven évvel ezelőtt talpra állt. Az ország területén még folytak a harcok, amikor létrejött a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, Debrecenben megalakult az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Kormány, amely teljes joggal és a nép nevében hadat üzent a náci Németországnak, hozzálátott az ország újjáépítéséhez, az új haza megteremtéséhez.

Nem felejtjük el a Szovjetunió áldozatait, a szovjet hősöket, akik elhozták népünknek a szabadságot. Nem feledkezünk meg a velük küzdő bolgár, jugoszláv és román katonákról, az antifasiszta koalíció más nemzeteinek fiairól. Tisztelettel emlékezünk a fasiszták ellen itthon és Európa szinte minden frontján küzdő igaz elvtársainkra, a magyar hazafiakra, a magyar ellenállókra és azokra, akik elestek a fasizmus elleni harcban, a nép jobb jövőjéért folytatott küzdelemben.

Mindazoknak, akik a magyar nép felszabadítását segítették, az őszinte hála és köszönet, a tisztes emlékezés szaván túl azt tudjuk mondani, hogy a magyar nép élni tudott szabadságával. A munkásosztály, a nép kivívta hatalmát, szocialista társadalmi rendszert teremtett a Magyar Népköztársaságban.

Nehéz negyven évet hagytunk magunk mögött. Ezekben az évtizedekben kellett eltakarítani a háborús romokat, megindítani az életet, leküzdeni az inflációt, megvívni a hatalomért folytatott harcot. De ezekben az években éltük a szocialista elvek és normák eltorzításának súlyos időszakát, majd azt a mély társadalmi válságot is, amely Magyarországon valójában 1953 nyarán kezdődött, az 1956-os ellenforradalmi felkelésben csúcsosodott ki, és 1957 nyarán fejeződött be. S e negyven év része a konszolidálásért folytatott politikai, gazdasági és kulturális tevékenység is. Népünk e négy évtized alatt sok akadályt leküzdött, százados elmaradottságot hozott be. Hazánk fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá vált.

Ez a negyven év igaz történelme és legfőbb eredménye; ez a törté-

nelmi tragédiákat túlélő, a korszakos változásokat megvalósító magyar nép történelmi műve. Pártunk büszke arra, hogy ennek a harcnak az élén, nem kevés áldozatot hozva, mindig ott voltak a kommunisták.

Néhány tény és adat jól jellemzi e négy évtizedes építőmunka eredményeit. Az adatokat 1938-hoz, az utolsó úgynevezett békeévhez viszonyítom. Ma a nemzeti jövedelem több mint hatszorosa az 1938. évinek. Az ipari termelés több mint tizennegyszerese, a mezőgazdasági termelés kétszerese az akkorinak. 1938-ban a lakások 27%-ában, ma 98%-ában ég a villany. A száz szobára jutó lakosok száma 1938-ban 253 volt, ma 138. 1938-ban összesen 19 000 személygépkocsi közlekedett, ma – csak magánhasználatban – 1 334 000, a családok egyharmada rendelkezik személygépkocsival. 1938-ban 200 000 magyar utazott külföldre, az elmúlt évben 5 400 000, 1938-ban a lakosság kis része volt jogosult nyugdíjra, ma megfelelő feltételek mellett minden dolgozó ember; az ország lakosságának 21%-a kap nyugdíjat. Ma tízezer lakosra háromszor annyi orvos jut, mint 1938-ban.

Joggal mondhatjuk: pártunk, munkásosztályunk, népünk harca, munkája nem volt hiábavaló. Ilyen hatalmas fejlődésre csak a szabaddá vált és szocialista útra lépett nép volt képes, amely erőfeszítéseiben élvezte a világ haladó erőinek támogatását.

Meggyőződéssel állíthatjuk: szocialista céljainkat szem előtt tartva, erőinket összefogva és gyarapítva, bizakodva nézhetünk a jövőbe. Céljainkat elérjük, terveinket megvalósítjuk, felépítjük a fejlett szocialista társadalmat, gazdagítjuk, gyarapítjuk hazánkat, a szocialista Magyarországot.

A Központi Bizottság nevében kérem, hogy a beszámolót, a szervezeti szabályzat módosítására tett javaslatot és a határozattervezetet a kongresszus vitassa meg és fogadja el. Kérem, hogy pártunk XIII. kongresszusa mondja ki: folytassuk, erősítsük fő politikai irányvonalunkat.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, s annak XIII. kongresszusa!

Éljen a szocializmust építő magyar nép!

Éljen a proletár internacionalizmus és a népek barátsága!

Éljen a szocializmus és a béke!

Gyenes András szóbeli kiegészítése a Központi Ellenőrző Bizottság jelentéséhez

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a kongresszus többi dokumentumával együtt az elvtársak kézhez kapták. Abban számot adunk végzett munkánkról, tevékenységünk során szerzett főbb tapasztalatainkról, és javaslatokat teszünk a legfontosabb tennivalókra. Testületünk nevében jelentésünkhöz kívánok néhány kiegészítést hozzáfűzni.

Mielőtt ezekre rátérek, szeretném kifejezésre juttatni egyetértésünket a Központi Bizottság beszámolójával és azokkal a megállapításokkal, amelyek Kádár János elvtárs előadásában elhangzottak. A szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó ajánlásokkal egyetértünk, javasoljuk azok elfogadását. Az előterjesztett határozatijavaslat-tervezetet alkalmasnak tartjuk arra, hogy a kongresszus vitája és döntése után az előttünk álló időszak tennivalóinak vezérfonala legyen.

A Központi Ellenőrző Bizottság a beszámolási időszakban együtt munkálkodott a párt vezető testületeivel. Azonosult azzal a politikai irányvonallal, amelyet a Központi Bizottság a XII. pártkongresszus határozatának megfelelően képviselt.

A Központi Ellenőrző Bizottságnak az a véleménye, hogy ez a politikai vonal jó, bevált, a tapasztalatok és az élet igazolta. Ebben a politikában ötvöződik az állandóság és a változás, az elvi alapok hű megőrzése és az új jelenségek marxista-leninista felfogása.

Ez a politika különbséget tudott tenni a társadalmi haladást ténylegesen elősegítő elgondolások, megoldások között, valamint azok között, amelyek csak látszólag mutatkoztak ilyennek.

A párt eredményesen lépett fel minden olyan szándék ellen, amely bármely oldalról jelentkezne, a dogmák szűk kalodájába próbálná zárni a gondolkodást és a cselekvést. Ragaszkodott a marxizmus–leninizmus alapjaihoz, bevált elveinkhez és gyakorlatunkhoz, társa-

dalmunk szocialista jegyeinek gazdagításához. Nem engedte, hogy ezekre az alapokra és elvekre bárki is ráüsse a korszerűtlenség, a maradiság bélyegét, és a mindenáron való változtatás ürügyén, mint elavultakat elvesse azokat. Ugyanakkor kritikus szemmel, de a szükséges érzékenységgel ítélte meg az újat, felkarolta és támogatta mindazt, ami ügyünket előre viszi.

A párt a változó feltételekhez alkalmazkodva, a szélsőségeket kerülve valósította meg céljait és mozgósította a szocializmus minden hívét ezek elérésére. A Központi Ellenőrző Bizottság javasolja a kongresszusnak, hogy ezt a politikát ismerje el, támogassa, és a következő időszakra is erősítse meg.

Az írásos jelentésünkben is megállapítottuk, hogy pártunk egységes, és betölti vezető szerepét. Bizonyítják ezt azok az eredmények, melyekről a Központi Bizottság a kongresszusnak beszámolt. Ennek lényege, hogy számos gondunk és bajunk ellenére is megőriztük társadalmunk stabilitását, és szocialista vívmányainkat újabb értékekkel gyarapítottuk.

Mindez azért volt lehetséges, mert pártunkban alapvetően rend van, a párttagok túlnyomó része fegyelmezetten végzi feladatát. A párt természetes kötelességének tekintette a párttagság felvilágosítását, meggyőzését, a teendők megvitatását, a cselekvés összehangolását, az egységes végrehajtás serkentését. Tudatában volt annak, hogy a bonyolultabb körülmények, az újabb feladatok még inkább megkövetelik a párt egységének minden fontos kérdésben való megújítását és a fegyelem következetes megtartását.

Az utóbbi időben a párt szervei, szervezetei és a párttagok is nagy próbának vannak kitéve. Olyan időszakban élünk, amikor hamar kiderül, ki mennyire képes a helytállásra, a cselekvésre, milyen erős a párt iránti hűsége. Pártszerveink, -szervezeteink és párttagjaink összességében jól vizsgáznak. Mindaz, amit eredményként számításba vehetünk, jelentős mértékben a párttagok politikai, közéleti és munkahelyi helytállásának köszönhető.

Pártunkban a beszámolási időszakban is érvényesült a demokratikus centralizmus lenini elve. Mindnyájan tudjuk, hogy ennek biztosítása a pártélet rendjének, a pártmunka fejlődésének, a pártvezetés hatékony működésének alapkérdése. A párton belüli demokratikus légkör egész társadalmunk, közéletünk demokratizmusának is alkotója, formálója.

A pártdemokrácia és a pártfegyelem elválaszthatatlan egymástól. A határozathozatal előtti felelős és széles körű véleménynyilvánítás és a döntés utáni fegyelmezett cselekvés a határozatok végrehajtásának elengedhetetlen feltétele. A párttagok elvitathatatlan joga, hogy közös dolgainkról véleményt mondjanak, állást foglaljanak, s alapvető kötelességük, hogy a döntések mellett ki is álljanak, azok végrehajtásában részt vegyenek.

A Központi Ellenőrző Bizottság véleménye szerint a párttagok nagy többsége eleget tesz kötelezettségeinek. Cselekvően részt vállal politikánk alakításában és megvalósításában. Ugyanakkor azt is meg kell állapítani, hogy a párttagság fegyelme a követelményekhez és a lehetőségekhez képest lassabban fejlődött. Már a Központi Bizottság 1983. áprilisi határozata is megállapította, és most a kongresszus dokumentumai szintén jelzik, hogy bizonyos lazulás és más kedvezőtlen jelenségek e tekintetben is mutatkoznak.

Nem hallgathatjuk el, egyes párttagok a politikai munka gyengeségei, az ismert nehézségek miatt elbátortalanodtak, mások a megfelelő segítség hiányában közömbössé váltak, akadtak olyanok is, akik a párttól elfordultak.

Az okokat vizsgálva azt kell megállapítanunk, hogy a párttagok egy része nem mindig ismeri fel és nem mindig képes követni a társadalmunk életében végbemenő felgyorsult változásokat. Ehhez a felkészültségük, de tájékoztatásuk és meggyőzésük sem mindig kielégítő.

Ennek a helyzetnek a felismerése azt a feladatot állítja elénk, hogy a propaganda és az agitáció kellő időben és megfelelő gondossággal szóljon a lényeges változások szükségességéről, összefüggéséről, a párt- és az állami döntések hátteréről, az intézkedések várható hatásáról.

A világos, egyértelmű tájékoztatás, a meggyőző, nevelő munka javítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a párttagok a párt szándékát, a határozatok értelmét jobban ismerjék, megértsék és elfogadják. Egyebek között ezzel segíthetjük elő a politika melletti határozottabb kiállást, a cselekvésben való részvétel erősödését, a párttagsággal járó kötelezettségek vállalását és következetes teljesítését.

A szocialista társadalom építésében a párt, a magyar nép jelentős eredményeket ért el. A Központi Bizottság számvetéséből kitűnik, hogy a XII. kongresszus óta, ha a korábbiakhoz viszonyítva lassúbb ütemben is, de előrehaladtunk. Büszkék lehetünk arra, amit a magyar

nép pártunk vezetésével alkotott. Mindezekért elismerés és megbecsülés illeti azokat, akik a munka nehezét vállalták.

Az eredményeink bizonyára jelentősebbek lennének, és kevesebb lenne a gondunk, ha mindenki, de elsősorban a felelős beosztásban dolgozók nagyobb eltökéltséggel törekednének arra, hogy a fegyelem, a rend erősödjön, a munkavégzés minden területen színvonalasabbá váljon.

Társadalmunkban s a fejlődésünk jelenlegi szakaszában különösen nagy jelentősége van az önállóságnak, a kezdeményezőkészségnek, az alkotó magatartásnak. Ez ma már természetes igény minden fontos munkakörben. Ennek az igénynek azonban nem mindenki tud megfelelni. Akadnak, akik a kívánt képességek kibontakoztatását, a megnövekedett önállóság adta lehetőségeket rosszul értelmezik, és nem képesek összeegyeztetni a fegyelmezett, felelős magatartással.

A Központi Ellenőrző Bizottságnak az a véleménye, hogy csak ott születhetnek jó eredmények, ahol rend van, ahol mindenki tudja, mi a kötelessége. Ezért minden közösség, azok vezetői, párttagok és pártonkívüliek akkor mondhatják el magukról, hogy megfelelően éltek az önállóság, az alkotó munka, a kezdeményezés lehetőségével, ha azt fegyelmezetten és felelősséggel teszik, ha egy pillanatra sem tévesztik szem elől a szocialista társadalom érdekeit és céljait, a szocialista tulajdon védelmének, gyarapításának követelményeit.

A körültekintés hiánya, az ötletszerűség, a kapkodás, a valóság helyett a vágyakra alapított hibás döntések nem tartoznak a ritkaságok közé. A felelőtlen kockáztatásnak pedig mindig az egész társadalom a kárvallottja.

A Központi Ellenőrző Bizottság számos ilyen üggyel kényszerült foglalkozni. Akadt ilyen az iparban, a mezőgazdaságban, az építőiparban és más területeken egyaránt. Ezek közös jellemzője, hogy a szóban forgó gazdasági egységek vezetői a körülmények megfelelő ismerete nélkül, a kellő megfontoltságot és körültekintést félretéve, erejüket és lehetőségeiket meghaladó vállalkozásba kezdtek. Ilyen vállalkozásba belefogni már maga is felelőtlenség. A bajt rendszerint tetézték azzal, hogy a munkát rosszul szervezték, nem ellenőrizték, így lábra kelt a lazaság, a felelőtlenség, aminek sok milliós kár lett a következménye.

Amikor a Központi Ellenőrző Bizottság az egyik ilyen ügyet vizsgálta, a hibák feltárásán, a felelőtlen vezetők súlyos pártbüntetésén

túl, felhívta az illetékesek figyelmét a szükséges tanulságok levonására is. Ezek után mindenki azt gondolhatná, hogy az érintettek okultak a történtekből. Sajnos nem. Noha a vezetőket leváltották, megbüntették, a vállalatot irányító minisztérium vezetőit intézkedésre kényszerítették, ugyanott, ugyanaz a hiba megismétlődött, de most már sokkal súlyosabb formában.

A rend és a fegyelem társadalmi, politikai céljaink valóra váltását szolgálja. A felelőtlenség, a lazaság e célok elérését akadályozza. A rendnek és fegyelemnek szükséges velejárója az ellenőrzés, a beszámoltatás. Ennek eszközei, módozatai kialakultak, eredményessége és hatékonysága azonban kívánnivalót hagy maga után. Vitatkozunk azzal a véleménnyel, amely szerint az ellenőrzés és beszámoltatás nélkülözhető eszköze a segítésnek, az eredmények elismerésének, a hiányosságok feltárásának, a hibák megszüntetésének. Hibás az a nézet, mely szerint az ellenőrzés csak zaklatás, a munka akadályozása, netán megszégyenítés.

Álláspontunk, hogy az ellenőrzés nélkülözhetetlen mind a pártban, mind a társadalomban, a munkában és a vezetésben egyaránt. Aki társadalmunk irányításában valamilyen poszton szerepet vállal, annak vállalnia kell azt is, hogy munkájáról számot adjon, tevékenységének ellenőrzését ne csak elviselje, hanem igényelje, és ő maga is ellenőrizzen. Az ellenőrzés nemcsak az előrehaladás egyik eszköze, hanem társadalmunk demokratizmusának elengedhetetlenül fontos eleme is.

A beszámolási időszakban erőfeszítéseket tettünk a társadalmunktól idegen jelenségek visszaszorítására. Ennek vannak eredményei. Korántsem beszélhetünk azonban arról, hogy sikerült megszüntetnünk a korrupciót, a vesztegetést, a harácsolást, a munka nélküli jövedelemszerzés különböző formáit. Ezek hatással vannak a párttagokra is. Az is előfordul, hogy ilyen vétségeket párttagok követnek el.

A munka nélküli vagy a munkával nem arányos jövedelemszerzést, az ügyeskedést, a spekulációt, az ilyen módon való gazdagodást a társadalom elítéli. Elítéli, és joggal teszi, hiszen szocialista elvünk szenved sérelmet, ha nem a színvonalas munka, a kimagasló teljesítmény részesül megfelelő társadalmi és anyagi elismerésben. A munka szerinti elosztás elve még nem elég következetesen érvényesül, s ez kedvezőtlenül befolyásolja a társadalom értékítéletét, és rossz hatással van a munkafegyelemre is.

A csúszópénz, a hálapénz, a szívességi szolgáltatás, a protekciózás

nem csökkent, sőt újabb formái is kialakultak. Sokan tévesen azt hiszik, hogy ezek ellen nem tehetünk semmit, mert fejlődésünk szükségszerű velejárói. Mi ezzel nem értünk egyet. Úgy véljük, hogy a szabályok pontosabb kimunkálásával, az ellenőrzés javításával, a nevelő munka erősítésével, a törvény adta lehetőségek következetesebb alkalmazásával, a szigorúbb számonkéréssel ezek a jelenségek csökkenthetők és visszaszoríthatók.

A párt határozott álláspontja, hogy a nemkívánatos jelenségek ellen a kellő időben fel kell lépni, a visszaéléseket le kell leplezni, elkövetőiket felelősségre kell vonni. Ennek ellenére gyakran azt tapasztaljuk, hogy a vétkeseket mentegetik, hibáikat kisebbítik, a számonkérést elodázzák. Ez súlyos hiba, sőt ennél több: bűn. Olyan cselekmény, amely bomlasztja társadalmunk erejét, gyengíti jogrendjét, veszélyezteti a pártunk iránt több évtizede megnyilvánuló bizalmat, azt a bizalmat, amely politikánk szilárd bázisa.

A felelősségre vonásnak esetenként akadálya az összefonódás, az elvtelen érdekkapcsolatok érvényre jutása. Sajnos erre is akad számos példa. Hadd említsek közülük egyet.

A közelmúltban egy vidéki gyár igazgatójának visszaéléseit vizsgáltuk. Azt a nem mindennapos dolgot állapítottuk meg, hogy az igazgató jelentős anyagiak reményében a gyár egyik műhelyét a saját telkére kitelepíttette, és azt az egyik vállalaton kívüli gazdasági munkaközösségnek átjátszotta. Tehette, mert bíztak benne, mert nem ellenőrizték, kitűnő vezetőnek tartották, kitüntették. Egyéb vétségeit nem is sorolom fel. De azt megemlítem, hogy tizenöt vezető beosztásban dolgozó párttag, köztük minisztériumi, állami tisztségviselők az igazgató szívességtevései által jogtalan előnyökhöz, kisebb-nagyobb anyagi kedvezményekhez jutottak.

Az igazgató tettével jelentős erkölcsi, politikai és anyagi kárt okozott. Nemkülönben az ügyben érintett lekötelezettjei. A felelősöket megbüntettük, a jogtalan kedvezményeket visszafizettettük, többüket az illetékes állami szervek beosztásukból leváltották, illetve bírósági úton felelősségre vonták. Az ügynek számos tanulsága volt a pártmunkára, az állami irányításra, az ellenőrzés hiányosságaira, a vállalati tevékenységre és a kommunista helytállásra vonatkozóan egyaránt. Attól tartunk, hogy a tanulságokból ebben az esetben sem mindenütt vonták le megfelelően a szükséges következtetéseket.

Természetesen az egyes esetekből nem szabad általánosítani. A mi

gazdasági vezetőinket nem az ilyen magatartás jellemzi. Tisztességes, becsületes, áldozatot vállaló emberek, nagy részük van elért eredményeinkben. Meg kell védeni őket minden hamis, igazságtalan általánosítással szemben. Azokat pedig, akik méltatlanná válnak vezetői munkakör betöltésére, el kell távolítani, határozottan felelősségre kell vonni. A visszaélések okozta anyagi veszteségek sem közömbösek, de ennél sokkal nagyobb az a morális és politikai kár, amit az elkövetőik okoznak. A példát, amelyikre utaltam, azért hoztam szóba itt a kongresszus előtt, mert tanulságos, és figyelmeztet arra, hogy többet kell tenni az ilyen és hasonló esetek megelőzéséért.

A párttagok kötelességei közé tartozik, hogy az állampolgári fegyelem megtartásában példát mutassanak. A törvényeinket tiszteljék, a munkában pedig becsületesen helytálljanak. A párt tagjainak túlnyomó többsége megfelel ennek a követelménynek.

Akadtak azonban az elmúlt öt évben a párttagok között is olyanok, akik összeütközésbe kerültek a törvényeinkkel. Biztató, hogy a korábbi évekhez viszonyítva számuk csökkenő. Amíg a törvényeket, szabályokat megsértő állampolgárok száma az utóbbi években növekedett, közöttük a párttagok aránya és száma jelentősen csökkent.

A beszámolónkban jeleztük, hogy a párttagok többségét gépjárművezetési szabályok megsértése miatt marasztalták el, azért, mert magatartásukból hiányzott a gondosság, a körültekintés, a mások iránti felelősség. Voltak, akik a vám- és devizaszabályokat sértették meg, mert utazásaikat nemcsak a külföld megismerése, hanem a kicsinyes önzés, a kapzsiság vezérelte. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kedvező változás ellenére van még tennivaló a törvénytisztelet erősítéséért a párttagok körében is.

Részben az előbb említettek miatt, másrészt egy gyakran visszatérő kérdés egységes értelmezése végett hívnám fel a figyelmet a következőkre. Köztudott, hogy amikor valaki felvételét kéri a pártba, önkéntesen vállalja, hogy elfogadja a párttagsággal járó magasabb követelményeket. Mégis ismételten kérdezik: ha egy párttagot törvényeink megsértése miatt elmarasztalnak, miért kell a párt előtt még külön is felelni a tettéért? A válasz egyértelmű: a párttag is állampolgár, akire az állampolgári fegyelem ugyanúgy vonatkozik, mint bárki másra. A törvény előtt ilyen minőségben tartozik felelősséggel. A párt a maga követelményeit kéri számon a tagjaitól. E követelmények között pedig szerepel a törvények tisztelete, sőt azok példamutató megtartása.

Nincs tehát szó kettős büntetésről még akkor sem, ha a kommunistáknak két helyen kell számot adniuk tetteikről. Ezen a jövőben sem szabad változtatni.

A párt tagjainak a munkában is példát kell mutatniuk. Ezt környezetük is elvárja tőlük. Ennek a várakozásnak a párt tagjainak többsége megfelel. Bizonyítják ezt az eredményeink, amelyekben – mint már említettem – a párttagok szorgalma, tisztességes munkája meghatározó jelentőségű. Ezért különös súllyal esik latba, ha párttag sérti meg a munkafegyelmet.

Politikai és erkölcsi kárt okoz, ha a párttagok munkahelyükön – legyen az hivatal, intézmény vagy üzem – munkájukat hanyagul, roszszul végzik. Még inkább igaz ez, és hatását tekintve különösen ártalmas, ha valaki vezetői munkakörében nem teljesíti kötelességét. Vagy úgy, hogy nem tesz meg mindent a munka zavartalan végzéséért, netán felelőtlenül dönt, és akkor is, ha figyelmen kívül hagyja a párthatározatokat, állami rendeleteket, esetleg olyan írások, művek, műsorok megjelenését vagy műsorra tűzését teszi lehetővé, amelyek nem egyeznek szocialista elveinkkel, ártanak politikai céljainknak, érdekeinknek. Az utóbbi időben sajnos, ez utóbbira is akadt néhány példa.

A felelőtlenség, a fegyelmezetlenség többek között azért sem tűrhető el, mert sérti pártunknak a humanizmusról vallott elvét. A mi humanizmusunk a becsületes, kötelességtudó, törvénytisztelő emberek védelmét szolgálja. Nem fogadható el humánusnak az a magatartás, amely a társadalom érdekeit veszélyeztető rendbontókat védi.

A közösségnek okoz kárt az, aki az ilyen hibákat takargatja, magyarázza, ahelyett, hogy fellépne ellenük. Ha párttagról van szó, a mentegetés árt a pártnak és annak is, aki a hibát elkövette, akit mentegetnek. Sokan még mindig nem értik: a pártban a felelősségre vonás célja és értelme, hogy a hibák feltárásával neveljen, és a büntetésből mind az elkövető, mind pedig a környezete okuljon. Ezt kívánja a szocialista közösség érdekeinek védelme.

A Központi Ellenőrző Bizottság nagyra értékeli a párt vezetésével, népünk munkájával elért eredményeket. Szorgalmaz és támogat minden olyan erőfeszítést, amely ezek védelmét, további gyarapítását szolgálja. Meggyőződése, hogy pártunk képes a szocialista társadalom továbbfejlődését nehezítő gyengeségek, hibák visszaszorítására, leküzdésére, a kedvezőtlen jelenségek elleni határozottabb és következetesebb fellépésre. Ez lehetséges és szükséges is.

Pártunk a társadalom átalakításáért folytatott munkája eredményeit elbizakodottság nélkül, a valóságnak megfelelően értékeli. Ennek szellemében folyamatosan felülbírálja tevékenységét, érzékeli a fejlődés ellentmondásait.

Mindig nyíltan beszél, nem hallgat el semmit. Ez pártunk nagy ereje. Ezért senkitől sem fogadhatjuk el, hogy a magunk feltárta gondokat, gyengeségeket egyesek saját rövidlátó, pesszimista látásmódjuk igazolására használják fel. Pártunk a jelenlegi, a több tekintetben nehéz, bonyolult körülményekkel tisztában van, számol ezekkel. De a párt a mainál sokkal nehezebb helyzetben is képes volt megtalálni a kibontakozás útját, a helyes megoldásokat, amelyek segítségével biztonságosan továbbhaladhattunk.

Most, amikor hazánk felszabadulásának 40. évfordulóját ünnepeljük, visszatekintve arra a történelmi útra, amelyet megtettünk, meggyőződéssel mondhatjuk, hogy ma is, a jövőben is pártunk ereje ad lendületet a munkához és nyújt biztosítékot az eredményesebb jövendőhöz.

Szocialista vívmányainknak a társadalom, a nép életében mély gyökerei vannak. Ezek védelmét, fejlesztését népünk akarja és támogatja. Erőnk pártunk eszméjében, politikai, cselekvési és szervezeti egységében, a kommunisták fegyelmezettségében, tettrekészségében, a néppel való összeforrottságában rejlik.

Kérem a tisztelt kongresszust, hogy a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését vitassa meg és fogadja el.

Hozzászólások

Grósz Károly

a Központi Bizottság tagja, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves küldött-társaim! Tisztelt vendégeink!

A főváros csaknem 224 000 kommunistája megbízásából jelentem, hogy a Központi Bizottság határozatának megfelelően készültünk pártunk XIII. kongresszusára. Gazdasági célkitűzéseinket lényegében teljesítettük. Elemeztük a politikai helyzetet, számba vettük pár.munkánk értékeit, gyengeségeit. Mindenütt munkaprogramokat dolgoztunk ki a helyi eendők végrehajtására. Méltóképpen megemlékeztünk fővárosunk felszabadulásának 40. évfordulójáról.

A kongresszusi irányelvek vitája jelentősen hozzájárult a pártegység erősítéséhez, a párton belüli demokrácia fejlődéséhez, a párt és a tömegek közötti kapcsolatok elmélyítéséhez. Az eszmecserék legfontosabb tapasztalata számunkra az, hogy a budapesti kommunisták magukénak vallják pártunk politikai céljait, több évtizede következetesen folytatott, állandóan megújuló politikai vonalát. Most, amikor a szocialista építőmunka sok területén igyekszünk új módszereket találni, párttagságunk megnyugvással látja, hogy a megújulási folyamatok élén mindenütt a párt és annak Központi Bizottsága áll. A budapesti kommunisták teljes mértékben támogatják pártunk vezetését a jövő cselekvési irányainak kimunkálásában, az új utak keresésében.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a társadalmi viták leglényegesebb észrevételei, javaslatai megtalálhatók a kongresszusi okmányokban, és Kádár elvtárs előadói beszédében is rendkívül nagy hangsúllyal szólt ezekről a tapasztalatokról. Mindezek alapján egyetértek a Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával, Kádár János elvtárs és Gyenes András elvtárs szóbeli kiegészítésével, a Központi

Ellenőrző Bizottság jelentésével, a jövő feladatait összefoglaló határozattervezettel és a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokkal. Mindent megteszünk a kongresszusi határozat hiánytalan megvalósításáért.

Meggyőződésem, a fővárosban élő és dolgozó párttagokon kívül e vélemény mellé döntő többségükben felsorakoznak a pártonkívüliek is, akiknek áldozatos és eredményes munkája benne van eddig elért eredményeinkben. Ennek legújabb bizonyítéka a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny tömegessége, a felajánlások nagysága és az időarányos teljesítések mértéke. A Papíripari Vállalat, az Ikarusz, a Skála-Coop, a Magyar Hajó- és Darugyár, a Chinoin Gyógyszerárugyár, a Csepeli Fémmű és még sok más vállalat dolgozói teljesítik terven felüli exportjukat, anyagtakarékossági és minőségjavító célkitűzéseiket. Dolgozó társaink magatartása politikai állásfoglalás is.

Elvtársak! Budapesten az elmúlt öt évben eredményesen folyt a XII. pártkongresszus határozatainak végrehajtása. A főváros dinamikusan fejlődött, jelentős eredmények születtek. Most is köszönetet mondunk e helyről pártunk Politikai Bizottságának és kormányunknak azért a megkülönböztetett figyelemért és támogatásért, amelyet a főváros fejlesztéséhez az elmúlt öt évben adtak. A főváros párt-, állami és tömegszervezetei azon munkálkodnak, hogy a Politikai Bizottság 1984. februári – a főváros fejlesztésével foglalkozó – határozatát hiánytalanul végrehajtsák.

A beszámolási időszakban érzékelhetően javultak a fővárosi lakosság életkörülményei. Megfelelő színvonalat ért el a gyermekintézményi, az egészségügyi ellátás, a közműellátás, a közlekedés és a kereskedelem.

Erőfeszítéseink ellenére nem ilyen kedvező a kép a lakásellátás területén. Bár a mennyiségi lakáshiány lényegesen mérséklődött, mégis, több mint 10 000 olyan lakásigénylőt tartunk nyilván, aki a jelenlegi árak mellett minimális reménnyel vár önálló lakásra. A lakásigénylők száma egyébként 60 000 felett van. A fővárosban az elosztható lakások több mint felét – az arányuknál nagyobb hányadot – a fiatal házasok kapták. Nagy gond azonban, hogy a pályakezdő fiataloktól a lakáshoz jutás a korábbinál aránytalanul nagyobb anyagi erőfeszítéseket kíván. Bízunk benne, hogy a közelmúltban bevezetett helyi támogatás enyhíteni fogja a feszültségeket. Helyeseljük az állami bérlakások építési arányának növelését, ami a határozattervezetben van. Emellett szük-

ségét látjuk a lakással egyáltalán nem rendelkezők és a jogos lakásnagyságot el nem érők szükségleteit kielégítő támogatási rendszer kidolgozását.

Fővárosunkban megkezdődött a városrészközpontok fejlesztése, és mind fontosabbá válik a humánusabb lakókörnyezet kialakítása. A korábbinál nagyobb gondot és több pénzt fordítunk a meglevő értékeink megőrzésére, a főváros arculatát, hangulatát meghatározó szép lakó- és középületek felújítására. Ugyanakkor a városépítés és a lakosság ellátásának néhány területén újabb, megoldásra váró feszültség is keletkezett. Néhányat hadd jelezzek ezek közül.

A két városrészt összekötő Duna-hidak áteresztő képessége ma már kevés. Új lakótelepeinkről hiányoznak a közművelődési és sportlétesítmények. A beszámolási időszak elején elmaradtunk a tanteremépítéssel, és ez akkor a főváros lakosságának nagyon sok gondot okozott. Néhány történelmi eredetűnek minősíthető lemaradás tovább nőtt. A felszabadulás óta fővárosunkban mindössze egy kórház épült, bár meg kell jegyeznem, hogy nagyon sok rekonstrukció folyt. 135 000 lakás és sok intézmény felújítása szükséges. Közműveinkben - elavultságuk miatt - évente 25 000 üzemzavar keletkezik. Évek óta húzódik az Eötvös Loránd Tudományegyetem rekonstrukciója.

Nem sorolom tovább gondjainkat, már csak azért sem, mert tudom, hogy van mindenkinek épp elég; ezt is csak azért tettem, hogy jelezzem: a fejlődés elismerése mellett is sok még a pótolnivaló.

A legutóbbi években politikai feszültségeket okozó tényezővé vált, hogy Budapesten nagy számban élnek olyan nyugdíjasok, akiknek az emelkedő megélhetési költségeket sem áthárítani, sem más jövedelemforrással kiegészíteni nincs módjuk. Ezért is fogadják egyetértéssel a határozattervezetnek azt a törekvését, hogy emeljük az alacsony nyugdíjakat, és fokozatosan biztosítsuk a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését.

Erőfeszítéseink ellenére a fővárosban a bűnözés emelkedik. Nem sikerült kellő eredménnyel fellépni a csavargókkal, munkakerülőkkel, az italozó életmódot folytatókkal szemben.

Összegezve azt mondhatom, hogy Budapesten az utóbbi években az alapvető társadalmi-politikai céljainkat megközelítettük, de hiánytalanul megvalósítani nem tudtuk. A fővárosiak életkörülményei a társadalmilag legindokoltabb területeken javultak, jelentős azonban azoknak a száma, akiknek az életszínvonalát nem sikerült megőrizni.

A párt iránt erős a bizalom. Lakosságunk értékeli gazdasági építőmunkánk eredményeit. Látja az erőfeszítéseket, ugyanakkor nőttek a társadalmi feszültségek. A lakosság politikai tűrőképessége csökkent, tapasztalható a jövőtől való félelem, bizonytalanság. E tényezők miatt a főváros lakosságának hangulata - megítélésünk szerint - ellentmondásos. A politikai támogatást sokoldalú eszmecserékkel és határozott intézkedésekkel megújítani egyik legfontosabb feladatunknak tartjuk.

Tisztelt elvtársak! A határozattervezetnek a gazdasági építőmunkáról szóló fejezetében az egyik legfontosabb - legjobban óhajtott, de legtöbb vitát, kétséget kiváltó - mondata az, hogy „a következő években élénkíteni kell a gazdasági fejlődést". Nincs olyan kommunista közösség, ahol meg ne kérdeznék, reális-e ez a cél. Rendelkezünk-e a szükséges anyagi forrásokkal? Jogosak a kérdések, mert a magyar gazdaság jelenlegi teljesítőképessége nem biztosítja a szükséges alapokat. Azt nem válaszolhatjuk, hogy minden feltétel adva van, de azt igen, hogy a feltételek megteremthetők. Ezekhez szeretnék néhány megjegyzést tenni.

Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a magyar gazdaság igazi és viszonylag könnyen mozgósítható tartaléka az alkotó, cselekvő ember. A gazdasági fejlődés meggyorsítása szempontjából a csaknem 200 000 műszaki értelmiségi tevékenységét tartom kiemelkedően fontosnak. A legjobb szakmunkás leggondosabban elkészített terméke sem értékesíthető, ha nem jó a termék konstrukciója, ha gazdaságtalan az üzemeltetés, ha indokolatlanul magas a felhasznált anyaghányad (és ezért nem csak a munkás a hibás). A kutatási, műszaki fejlesztési feladatok végrehajtása döntően a jól képzett, kreatív szellemű és felelősséget is vállaló szakemberekre hárul.

Én azt tapasztalom, hogy manapság sokszor az eszközhiányra hivatkoznak, arra, hogy a gépek műszaki színvonala jelentősen elmarad az élvonaltól - s ez mind igaz -, de a rajtuk előállított termékek minősége, korszerűsége azt mutatja, hogy még a meglevő lehetőségeinket sem használjuk ki hiánytalanul. Ez pedig a szellemi felkészültségen, a munkaszervezésen, az ösztönzési rendszeren, a munkaerkölcsön és a munkafegyelmen múlik.

A legutóbbi négy évtizedben a műszaki értelmiség relatív anyagi helyzete romlott. 1938-ban a szakmunkások béréhez viszonyítva a

műszakiak átlagkeresete háromszoros volt, ma mindössze három tizedponttal magasabb. Egyes vizsgálatok azt mutatják, hogy a beosztott mérnökök 53 éves korukban érik el a szakmunkát végző fizikai dolgozók átlagkeresetét, a bonyolultabb szakmunkát végzőkét pedig 60 éves korukban sem. A hazai termelésre is jellemző az a nemzetközi tendencia, hogy az egyes termékek előállításában növekszik a szellemi értékek részaránya. A műszaki alkotók elismerése ezzel szemben nálunk leértékelődik. Külön figyelmeztető, hogy a műszaki értelmiséget foglalkoztató munkaterületek közül az utóbbi tíz évben az iparvállalati műszaki értelmiség helyzete alakult a legkedvezőtlenebbül.

A nemzetközi statisztikák szerint a gazdaságilag fejlettebb országokban a fizikai dolgozók közötti kereseti különbségek csökkentek, nálunk viszont a fizikai és a nem fizikai, főleg a műszaki állomány között ment végbe ez a folyamat.

Így nem meglepő, hogy nagymértékben csökkent a műszaki pályák társadalmi tekintélye, vonzereje, de ennél még nyugtalanítóbb, hogy csökkent a műszakiak érdekeltsége a termelésben. Érdeklődésük a főálláson kívüli jövedelemszerzés felé fordul. A kisvállalkozásban részt vevő mérnököknek csak harmada végez kifejezetten mérnöki munkát. Ezért halaszthatatlanul sürgős a műszaki értelmiség anyagi megbecsülése a teljesítmények alapján. Ebben a vállalatokat is érdekeltté kell tenni.

Felvetődhet, hogy milyen anyagi forrásokból biztosítható a műszakiak magasabb jövedelme. Meggyőződésem – még akkor is, ha tudom, hogy a vállalatok lehetőségei rendkívül eltérőek –, hogy a vállalati bérfejlesztések differenciáltabb végrehajtásával zömmel előteremthetők a kívánatos anyagi eszközök. Ehhez azonban egy másfajta szemléletre és gyakorlatra van szükség a vezetőknél és a dolgozó közösségekben egyaránt. Ezt formálni a pártszervezeteknek, a szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak igen nehéz, de szerintem elkerülhetetlenül fontos feladata. Olyan légkört kell teremtenünk, amelyben az alkotás, a nagyobb teljesítmény elismerése nem vitát és széthúzást vált ki, hanem újabb cselekvésre ösztönöz.

A gazdasági fejlődés meggyorsításában meghatározó szerepe van továbbá a műszaki fejlesztésnek. Ezzel az előterjesztések is sokoldalúan foglalkoznak. A budapesti pártértekezlet úgy foglalt állást, hogy a következő ötéves tervben az elosztható javak nagyobb hányadát a felhalmozásra és ezen belül a műszaki fejlesztésre kívánatos fordí-

tani. De ezzel egyenrangú feladatnak tekintjük a meglevő, korszerű műszaki eszközök kihasználását, a technológia korszerűsítését, a fegyelem megszilárdítását. Határozottan a differenciált fejlesztést tartjuk kívánatosnak.

Hazánkban még a rosszul dolgozó gazdasági egységek is növekedni akarnak, és a tulajdonviszonyok alapján központi támogatással. A visszafejlesztést vagy kiváltképpen a meglevő megszüntetését – tisztelet a kevés kivételnek – nem akarja vállalni sem a gazdasági vezető, sem a pártmunkás. Ha nem tudunk ellenállni ennek a törekvésnek, szétforgácsoljuk egyébként is szerény eszközeinket. Ezért e téren nagyobb erélyre és kimondom, szocialista kényszerre van szükség.

Támogatjuk tehát a kiadott határozattervezetnek azt az igényét, amelyik így szól: „gyökeres fordulatot kell elérni a nem gazdaságos, tartósan veszteséges termelés gazdaságossá tételében, illetve korlátozásában". Nem új ez a követelmény. Ugyanerről a feladatról korábbi kongresszusok és központi bizottsági ülések határozatai, állásfoglalásai is szóltak.

Joggal vetődik fel tehát az a kérdés: miért nem tudtunk oly régóta ennek a követelménynek az útján előbbre haladni, miért nem tudtuk mindennapi életünk természetes részévé tenni ezt az igényt. Miért szenzáció a nyolcvanas években, ha egy üzemet felszámolnak, ha néhány száz, esetleg ezer embert más munkaterületre irányítanak?

A választ nagyon egyszerű okokban találtam meg: mert kevés a jelenséget felismerni; program is kell a feladat végrehajtására és társadalmi légkör annak befogadására. Ez utóbbi kialakításában meghatározó szerepe van a pártmozgalomnak. Vállalni kell az esetleges politikai konfliktusokat. Kijelenthetem, mi ennek vállalására készek vagyunk. A jövőben is gondosan mérlegeljük a helyi érdekeket, s csak azokat támogatjuk, amelyek össztársadalmi érdekeinket szolgálják, és azt következetesen képviselni fogjuk az anyavállalatok és a gyáregységek között megint felújult vitákban is.

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy ez a folyamat örökösen új ellentmondásokat fog létrehozni. Ezt befejezni sohasem lehet. Ez az élet törvénye. Engelst idézem az Anti-Dühringből: „A civilizáció minden új előrelépése egyúttal az egyenlőtlenségek új előrelépése." Nem antimarxista, hanem ellenkezőleg, dialektikus, materialista felfogás az új, korszerű támogatása, az elavult, az életképtelen felszámolása, az

egyenlősdi megszüntetése. Kötelességem kijelenteni, hogy a fővárosi iparban sem tudtuk konzekvensen végigvinni a szelektív fejlesztésre irányuló program végrehajtását.

Joggal kérdezhetik, hogy egy pártmunkás miért beszél ennyit a műszaki értelmiség helyzetéről és a műszaki fejlesztésről. Mert ez nemcsak szakmai kérdés, hanem rendkívül lényeges politikai probléma is. Mindenekelőtt azért, mert a gazdasági élet fellendülése nélkül képtelenek vagyunk feloldani a szociális feszültséget, de azért is, mert Budapesten él legnagyobb számban együtt a műszaki értelmiség. Továbbá azért, mert a munkáslétszám általános csökkenésén belül fővárosunkban volt a legnagyobb az ipari létszám apadása. Emiatt jelentősen nőtt a kihasználatlan termelőkapacitás. Ezt csak nagyobb tudással, célirányosabb fejlesztéssel lehet pótolni és ellensúlyozni.

Itt szeretném elmondani, hogy miközben szenvedélyesen ostorozzuk több évtizedes hibánkat és tehetetlenségünket, határozottan szükségesnek tartjuk a hatékonyabb gazdasági és politikai munka érdekében a végbement gazdasági fejlődés és a kialakult gazdasági helyzet okainak alapos, tárgyilagos, egyértelmű elemzését. Hadd mondjak egy friss példát, mennyi gond fakad abból, hogy nem egyformán ítéljük meg a helyzetet.

Az 1983-as iparpolitikai KB-határozat megállapítja: „Az ipar fejlesztése a hatvanas évektől arányosabbá vált, jobban alkalmazkodott a hazai adottságokhoz, és növekvő mértékben épített a nemzetközi együttműködésre." Nekem úgy tűnik, hogy nincs egészen összhangban ezzel a megállapítással az, amit a minap olvastam az ipar negyvenéves fejlődését elemző konferencia egyik előadásáról szóló tudósításban. Eszerint mi tulajdonképpen 1956 után is lényegében ugyanazt az egyoldalú, hibás iparpolitikát folytattuk tovább, mint az ellenforradalom előtt, és felvett vagy felhalmozott adósságainkat értelmetlen célokra fordítottuk. Nem vitatom, hogy tudományos kutatók bármikor a politika állásfoglalásától eltérő következtetésekre is juthatnak, akkor is, ha ismereteim szerint a Központi Bizottság előbb említett határozatát ugyancsak szakemberek dolgozták ki. Azt azonban már politikai gondnak tartom, hogy a magyar ipar fejlődését ily módon minősítik széles nyilvánosság előtt, és e véleményt a hozzáértő vezetők szó nélkül hagyják. Hát vagy az egyik álláspont, tehát a Központi Bizottságé az igaz, vagy a másik álláspont. Arról nem is beszélve, hogy ha a má-

sodik álláspont a helyes, akkor ne tudjuk le egy kézlegyintéssel, akkor ezért valakiket felelősség terhel.

Úgy gondolom tehát, hogy e téren is egyértelműséget kell teremteni. Az embereket nem megzavarni, hanem mozgósítani kell. Enélkül nem lehet szocialista munkaversenyt szervezni, nem lehet szabadnapokon kommunista műszakra mozgósítani, ha az emberek nem tudják, nem érzik, hogy van értelme az erőfeszítéseknek, hogy igazi célért áldoznak, és hogy tisztességes örökséget hagynak gyermekeikre és unokáikra.

Tisztelt kongresszus! A közelmúltban megtartott taggyűléseken és pártértekezleteken mindenütt nagy figyelmet fordítottak a párt belső életének vizsgálatára. Örömmel tapasztaltuk, hogy nagy igény van a formalizmus elleni küzdelemre, a pártegységnek vitákban, eszmecserékben történő megújítására, a pártépítési munka egyenetlenségeinek megszüntetésére. Mindez azt jelzi, hogy tagságunk óvja, félti a párt egységét, az ország életében betöltött szerepét. Erre a tenni vágyásra, aktivitásra építve kell növelni a párt vezető szerepét a jövőben is. Ennek egyik legfontosabb módszerét és útját munkastílusunk fejlesztésében látom.

A beszámolási időszakban többször megélénkült – hol jobbról, hol balról – a támadás a pártirányítás gyakorlata ellen, de a kellő válasz hatására el is csendesedett. Tapasztalataink ugyanakkor azt bizonyítják, hogy a sanda szándékoktól függetlenül is van javítanivalónk a pártirányításon, a határozatok végrehajtásának megszervezésében. Legfontosabbnak a mozgalmi jelleg továbbfejlesztését tartom. Azt hiszem, nem kell semmi rendkívülit kitalálni. Merítenünk kell a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom eddig jól bevált – nemegyszer elhanyagolt – tapasztalataiból, gazdag kincsestárából. Rendszeresebben kell vállalni a párbeszédet politikánkról a pártonkívüliekkel. Kisközösségekben és élőszóval minden felvetődő kérdésre válaszolni kell. A pártvezetőknek az emberek között kell lenniük. Kevesebb papírmunkát, kevesebb végtelenbe nyúló unalmas értekezletet, de hatékonyabb, gyakorlatiasabb felvilágosító tömegmunkát követel az élet. De sürgősen!

Másik feladatunk a pártmozgalom közösségi vonásainak erősítése. Fellépni a párton belül jelentkező – divatos szóval kifejezve – elidegenedés tünetei ellen.

Tisztelt elvtársak! Mai helyzetünk minden kommunistától önálló gondolkodást, ügyünk igazába vetett hitet, nagyobb politikai bátor-

ságot követel. Sokakban él valami félelem attól, hogy önállóan alakítsák ki véleményüket és képviseljék is azt. Ennek egyik oka biztosan az, hogy vitakultúránk nem elég fejlett, a különböző vélemények iránti tűrőképességünk alacsony, az egyéni véleménynyilvánításnak az indokoltnál nagyobb a kockázata. Ezen változtatni kell. A tudatosság és a kommunista mozgalom erejébe, a marxizmus–leninizmus ügyébe vetett hit adja azt az érzelmi alapot, amely az érdekeken és a logikai megfontolásokon túl is összeköt bennünket, amely érzékennyé tesz egymás gondjai és bajai iránt, amely felébreszti bennünk a felelősségérzetet, a segítőkészséget, amely megacélozza tenniakarásunkat a jobb, szebb, emberibb jövőért.

Csente Jenő

a Tatabányai Szénbányák frontmestere

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Tatabányai Szénbányák 13 000 dolgozója nevében tisztelettel köszöntöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát.

Mi, bányászok, munkásmozgalmi hagyományainkra is támaszkodva elkötelezettek vagyunk a párt politikája mellett, azt cselekvően támogatjuk termelőmunkával, társadalmi munkával, politikai munkával, mindennel, amire tehetségünkből, erőnkből telik. Tudatában vagyunk annak is, hogy kitűzött céljaink csak fegyelmezett munkával valósíthatók meg. Meggyőződésünk, hogy a kongresszus olyan célokat jelöl ki népünk számára, amelyekért érdemes dolgozni, megfeszített munkával helytállni.

Kedves elvtársak! A XII. kongresszus határozatából idézek: „További erőfeszítéseket igényel a hazai energiaforrások – szénvagyonunk, kőolaj- és földgázkészletünk – feltárása, kiaknázása, gazdaságos hasznosítása. Folytatni kell a geológiai kutatásokat." Ez a két mondat meghatározó volt a szénbányászok jelenére és jövőjére. Ez a két mondat biztosított nekünk munkát, a népgazdaságnak és a lakosságnak energiát, szenet. Igaz, nem mindig eleget, hiszen gyorsabban nőttek a gazdaság és a lakosság igényei, mint a bányáinkból felhozott szén mennyisége. Ember és gép nem győzött annyit termelni, amennyi el ne fogyott volna az elmúlt hónapokban.

A Tatabányai Szénbányák egyik legnehezebb időszaka volt az el-

múlt öt esztendő. Kimerülőfélben vannak a régi bányák – már csak két akna működik –, ugyanakkor az eocénbányák még nem érték el a tervezett termelést. Ez nem kis feszültséget okozott a munkában és a vállalat eredményességében.

Gondjainkat szaporította az is, hogy a kívánatosnál lassabban alkalmazkodtunk az új bányák – régitől eltérő, szokatlanabb – természeti feltételeihez, nem tudtuk még megfelelően használni a korszerű technikát. Ezek meglevő tartalékok, s ezeket felismerve, bízvást vállalhatjuk azt, hogy a következő években eredményeink jelentősen javulni fognak.

Elvtársak! Én 15 éve kezdtem bányában dolgozni, éppen akkor akarták visszafejleszteni a bányászatot. Nagyon nehéz évek voltak, amelyek nem múltak el nyomtalanul – de azért átvészeltük.

Jóleső érzéssel mondhatom ma már, hogy azok elhatározását – az enyémet is –, akik akkor ezt a szakmát választották és hittek a hazai szénbányászat szükségességében: az élet igazolta. Azóta két kongresszus, a XI. és a XII. számunkra kedvező politikai döntéseket hozott, amelyeket kormányzati intézkedések követtek, és az eocénprogram alapján újra van biztos munkánk és jövőnk.

Azt hiszem, ma már nem lehet vitatéma, hogy szükség van-e a bányászatra, szükség van-e a hazai szénre és szükség van-e a bányászra. Az egyértelmű, igenlő válasz ellenére egy sor kérdésben gondjaink vannak.

Évek óta csökken a fizikai létszám, és legfőképpen az a korosztály fogy, amelyre a legjobban lehet támaszkodni, számítani. Csupán a mi vállalatunknál tíz év alatt 2100-ról alig több mint 900-ra csökkent a 30–45 év közötti vájárok száma. Nincs megfelelő utánpótlás, a bányászmunka, a bányászélet nem vonzó a fiatalok számára.

Mi jelenthet ebben a helyzetben megoldást? Nyilván a megfelelő létszám biztosítása, illetve megtartása – de mivel ez egyelőre nem megoldott, marad a túlműszak. Vállalatunknál az elmúlt évben átlagosan 25 pótműszakot teljesítettek a bányászok. Nagyon sok munkatársam van, akinek 40–50, sőt jó néhányunknak 80–100 pótműszakja is volt. Ez annyit jelent, hogy egy év alatt egy és negyed évet töltünk munkában. Vezetőink gyakran kérnek tőlünk túlmunkát, mi ezt vállaltuk és vállaljuk a jövőben is, mert megértjük a népgazdaság, a lakosság nehéz helyzetét. De amikor több szenet kér és vár tőlünk az ország,

azért fontolják meg, meddig lehet még erővel bírni a szünet nélküli kemény munkát.

Fiatalok vagyunk, szeretünk és akarunk szórakozni, kirándulni is. Ennyi és nehéz fárasztó munka után időnk, energiánk és kedvünk sem nagyon van színházba, moziba járni, tanulni.

A múlt év elején testületi ülésen vitattuk meg a szocialista életmód kérdéseit. A vitában elmondtam, többségünk 80–100 túlműszakot is vállal, de vannak, akik ennél kevesebbet, 30–40-et, mert inkább a családdal, a gyerekkel töltik idejüket, pihennek, olvasnak, kikapcsolódnak. Kik cselekszenek helyesen? Kik élnek szocialista módon, ők vagy mi?

Úgy gondolom napjaink valósága adott választ kérdéseinkre: mi a munkát vállaljuk és vállaltuk, de nem mondunk, nem mondhatunk le a szórakozásról, a kultúráról, az aktív pihenésről sem. Ismerjük körülményeinket, értjük feladatainkat, s továbbra is vállaljuk azok végrehajtását. De azt is szeretnénk – és ehhez kérjük a kongresszus segítő támogatását –, hogy a bányafejlesztések minél hamarabb azt eredményezzék, hogy a szabad szombatok és vasárnapok ránk is vonatkozzanak, és a szocialista életmód számunkra is valósággá váljék.

Kötelezettségeinket, vállalásainkat igyekeztünk mindig becsülettel teljesíteni. Úgy érezzük azonban, hogy ennek a nehéz munkának nincs meg a kellő anyagi, erkölcsi elismerése, és az elért életszínvonalunkat csak a sok pótműszak vállalásával tudjuk megtartani.

Úgy érezzük, hogy csökkent a társadalom megkülönböztetett figyelme munkánk iránt. A juttatások nem elég vonzóak, a munka nehézségi foka nem áll arányban azokkal a kedvezményekkel, amelyek a bányászokat megilletik. Bérünk a pótlékok nélkül nem több az ipari átlagnál. Külszínen is meg lehet keresni sok helyen ugyanazt az összeget, amit a bányában – az ipari átlagtól messze eltérő viszonyok között – végzett munkával. Ugyanakkor nekünk a sok pótműszak miatt sem időnk, sem erőnk nincs arra, hogy gazdasági munkaközösségekben – ahogy mondani szokták: az ipar háztájijában – dolgozhassunk.

A lakás is nagy gond, mivel az OTP-s lakások nagyon magas befizetési összegét a bányászszakmát választó fiatalok is csak nagyon nehezen tudják előteremteni.

Tisztelt kongresszus! A felsorolt problémák önmagukban is jelentősek, de véleményünk szerint együttesen meghatározóak, mert a legfontosabb feladat a bányászutánpótlás biztosítása. Azt kérjük a politikai

vezetéstől és a kormányzati szervektől, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyekkel ismét tartósan és hosszú távon vonzóvá lehet tenni a szénbányászatot.

Erre néhány javaslatunk is van.

A nehéz föld alatti fizikai munka elismeréseként például 25 év után nyugdíjba lehessen menni, a tovább dolgozás lehetőségének meghagyása mellett.

A bányászlakás-akció keretében épülő lakások legyenek szolgálati jellegűek, hogy ne tudja „elvinni" az, aki idő előtt itthagy bennünket.

Ezen gondok együttes kezelése és megoldása lehet a biztosítéka, hogy a megépülő bányák nem fognak bányász nélkül maradni. Amikor a szénbányászokat érintő gondokat elmondom, nem számlát akarok benyújtani. A problémákat, azok egy részét kívántam a kongresszussal ismertetni.

A tatabányai bányászok nevében biztosíthatom a tisztelt pártkongresszust, hogy az 1985. évi feladatok maradéktalan teljesítését vállaljuk. Az eredményekhez azonban a feltételek biztosítása is szükséges, mert nemcsak az üzemi, vállalati kollektíváktól, hanem a bányászat sorsáért felelős szervek intézkedéseitől is függ, mikor és hogyan jutunk ki a hullámvölgyből, mikor tudjuk a szükséges szénmennyiséget maradéktalanul megtermelni.

Nem érdemtelen kivételeket, hanem nehéz szakmánk megfelelő anyagi és erkölcsi elismerését kérjük. Természetesen megértjük a népgazdaság helyzetét, hiszen az utóbbi hónapok szombatjain, vasárnapjain ezt tettünkkel bizonyítottuk. Ezen a télen, amikor az ország fázott, és nagyobb szükség volt az energiára, szocialista brigádjaink a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny keretében vállalkoztak a többletszéntermelésre. Az a kérésünk, akkor se feledkezzenek meg a bányászokról, a föld mélyének dolgozóiról, amikor az idő jobbra fordul!

Valamennyi bányásztársam nevében kívánok a kongresszus felelősségteljes munkájához „jó szerencsét!".

Léránt Károlyné

a Pápai Textilgyár KISZ-bizottságának titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Elfogódottsággal és a megtiszteltetés örömével képviselem Veszprém megye és a Pápai Textilgyár ifjúságát. Meggyőződésem, hogy az ő nevükben is erősíthetem a Központi Bizottság beszámolóját, amely megfogalmazta: pártunk építhet az ifjúság hazaszeretetére, tudására, tettrekészségére. A fiatalok készek és képesek hazánk gyarapítására.

Úgy vélem, ezt igazolta megyénk ifjúsága is munkájával. Ezt szolgálják a kongresszus tiszteletére és hazánk felszabadulásának 40. évfordulójára tett vállalásaik. A Veszprém megyében élő, tanuló és dolgozó ifjúság tömegesen részt vesz társadalmi-gazdasági programok kialakításában és megvalósításában. Körükben aggodalomra okot adó politikai feszültség nem tapasztalható. A fiatalok magatartását alapvetően a szocialista értékek vezérlik, s a mégoly gyakori kritikus véleményük is ezek jegyében fogalmazódik meg. A beszámolókat, majd az irányelveket tárgyaló taggyűléseken, de a pártértekezleteken szerte megyénkben és nálunk, Pápán is nagy figyelmet kapott az ifjúság. Mondhatom, egyik fő kérdése volt a kommunisták tanácskozásának. Ez a figyelem ugyan hagyományos dolog nálunk, de most az érdeklődést kiváltó kérdések száma több volt a korábbinál, és ugyancsak okot adott a továbbgondolásra. Az elhangzottak néhány fontos tanulságáról is szólnék. A kiemeléseket a magam felfogása alapján teszem, hiszen én mindent a fiatalok, a nők és a családanyák szemszögéből értek meg a legjobban.

Sokoldalú megközelítéssel tárgyalták mindenfajta utánpótlás, így az ifjúmunkás-utánpótlás kérdését. Ez nálunk is mindennapos feladat. Üzemünk 85 éves múltjának minden értékére szükség van ahhoz – szerencsére ez lehetséges –, hogy megismertessük és megszerettessük a fonást és szövést, ráadásul három műszakban, ebben a könnyűiparnak nevezett, valójában nehéz iparágban.

Korszerű tanműhely, új kollégium, munkásszálló, színvonalas szakmai kultúra, hagyományos gyárszeretet az eszköztára ennek. Azonban ezeknél a lényeges feltételeknél is fontosabbnak tartom a beilleszkedés, a munkássá válás folyamatát, valamint ennek a jellemet formáló, sohasem könnyű dolognak a segítését.

Ma is gyakori az ifjúságot érő kritika, ezek sokszor jogosak is, ám

azt is nagyon fontosnak tartom hangsúlyozni: túl kellene már jutni a túlzásba vitt „milyenek a fiatalok?" kritikai kérdéskörön, és helyette arról beszélni, és azért tenni, hogy milyenek legyenek.

Sokszor arra is gondolok – persze tanulmányaim alapján tehetem – mintha feledésbe merült volna a munkásmozgalom szép régi példája. Nevezetesen az, hogy az idősebb szaktársak segítették a pályára és a mozgalomba a fiatalokat. A pártszervezetekben, szakszervezetekben, az ifjúsági mozgalomban ilyen hagyományok példáján is fejleszteni szükséges a mozgalmi jelleget. Szépek és felemelőek a szakmunkásavatások, ám ez csak ünnepélyes kezdete lehet valaminek, amit a hétköznapok együttes munkájában lehet a legjobban tartalommal megtölteni.

Napjainkban a helyzet bonyolultsága sokkal jobban igényli az élettapasztalatokon és a segítő szándékon nyugvó okos szavakat, a célokat és utakat tisztázó beszélgetéseket. Mert vannak zavarok is a fiatalok körében. Mi nem szenvedtük meg a múltat, csak a történelmi tanulmányaink alapján tudunk visszatekinteni. Ez sem könnyű, mert sorsunk és figyelmünk a holnapra szegeződik, és ki ne foglalkozna jövőjével, még ha alapjaiban biztos is abban.

A nehéz kérdések köréből a lakáshoz jutás gondjait én is megemlíteném.

Nagyon egyetértek – és a legtöbb társam is – mindazzal, amit erről a kongresszusi dokumentumokban olvashatunk. Mi, KISZ-vezetők a fiatalok figyelmét gyakran felhívjuk arra is, hogy sokan vannak hazánkban, akik munkálkodnak az otthonteremtés gondjainak enyhítésén. Ilyen törekvéseket tapasztalhatunk a pártszervezetekben, a helyi tanácsok munkájában is. Az üzemek pedig segítőkészek, a KISZ-szervezetek hajlandók és tudnak is ezért tenni. Ám a magas lakásárakhoz minden ismeretünkkel együtt sem találunk meggyőző érveket. Talán jogos lehet felhívni a tervezők, főleg az építők, de az építőanyag-ipar és a lakásépítés más háttériparának dolgozóit: az árakat ne engedjék a csillagos égig emelkedni.

Kedves elvtársak! Az irányelvek vitájában nemcsak figyelmet kapott a nők helyzete, hanem a nők is aktívak voltak a véleménynyilvánításban. József Attila szövőlánya még csak cukros ételekről álmodott, minket már a munka és a közélet dolgai, az életkörülmények javításának lehetőségei foglalkoztatnak. Sőt férfi társainkkal egy sorban állunk, de ha kell, előbbre is lépünk. A Pápai Textilgyárban rég-

óta ez a követendő példa. Nődolgozóink ott voltak évtizedeken át az osztályküzdelmekben, a munkában mindig fő szerep jutott nekik, és ma is példát mutatnak. Tíz év alatt, bár több mint ezer fővel csökkent dolgozóink létszáma, mégis növeltük a termelést, és annak kétharmadát kitevő exportunk a föld minden részéről sok elismerést hoz.

Ilyen közegben kaptak bizalmat az irányelvek nálunk is, és másutt is a megyében. Azt hiszem, az életszínvonal- és a szociálpolitika kérdéseit leginkább a családok érzékelik, így mi, nők a helyzet szakértőinek is számítunk.

Jónak tartjuk a dokumentumokban szereplő, előbbiekkel kapcsolatos elképzeléseket is. Bízunk abban, hogy a határozatok végrehajtásával a nők helyzete is tovább javul. Reméljük, hogy a munkánkat megkönnyítő szolgáltatások színvonala javulni fog, és azok árai is elérhetők lesznek, mert az utóbbi évek áremelései - bár megértettük az okokat - nem éppen a házi munkák megkönnyítését szolgálták.

A határozattervezettel nemcsak reményeink és bizalmunk találkozik. A fiatalok és a nők munkájukkal is támogatni fogják a benne foglaltak megvalósítását, ahogy ezt most is bizonyították hazánk felszabadulásának 40. évfordulója és a kongresszus tiszteletére folyó munkaversenyben. Hogy a kongresszus által meghozandó határozat valósággá váljon, mi Veszprém megye és a Pápai Textilgyár dolgozói, fiatalok és idősebbek, mindent megteszünk, és munkánkat adjuk zálogul a siker érdekében.

Radics Sándor

a nagylengyeli Előre Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!
Nagy öröm számomra, hogy szót kaptam, beszélhetek munkánkról, gondjainkról, megoldást kereső törekvéseinkről. A mezőgazdasági termelés feltételei Zala megye szinte egész területén mostohák, nagyon meg kell dolgozni az eredményekért. Az utóbbi öt évben arra törekedtünk, hogy a termelési szerkezetet az adottságokhoz igazítva fejlesszük. Nálunk is elterjedtek a nagyobb teljesítményt adó fajták, jelentős technikai bázist alakítottunk ki, ahol igény és lehetőség volt rá, ott bővült és a gazdálkodás szerves részévé vált az ipari, kiegészítő tevékenység. Nőtt a dolgozók szakmai felkészültsége. Mindennek nagy

része volt abban, hogy a termelés volumene 18%-kal növekedett. Jövedelmezőbbé, kiegyensúlyozottabbá vált a gazdálkodás.

Évek óta nem kellett az államnak veszteséget rendeznie. A nagyüzemek mindinkább a gazdálkodás minőségének javítására irányíthatták figyelmüket. A legnagyobb teljesítménynek talán a gabonatermelés 25%-os növekedését tekinthetjük, viszont továbbra is gondjaink vannak az állattenyésztés jövedelmezőségével. A szorgalmas és hozzáértő emberi munka és az ehhez jó közeget teremtő agrár- és szövetkezetpolitika eredményezte azt hogy Zala megyében is biztonságos a megélhetése minden mezőgazdasági dolgozónak.

A falun élő emberek mindinkább megtalálják helyüket a termelőszövetkezetben, bíznak a jövőben, egyre több fiatal jelentkezik felvételre, nő a szakképzett dolgozók aránya.

Tisztelt kongresszus! A párt agrárpolitikája mindig megkülönböztetett figyelmet fordított a kedvezőtlen körülmények között gazdálkodó nagyüzemekre. A támogatás szabályai két évtized alatt formálódtak olyan egységes rendszerré, melyek egyaránt ösztönöztek az üzemi, a népgazdasági s a társadalmi célok eredményes megvalósítására. A támogatások és elvonások helyesen kialakított rendszere hozzájárult ahhoz, hogy a kedvezőtlen adottságú nagyüzemek ma már nem szorulnak évről évre rendkívüli segítségre, hanem mérhetően hozzájárulnak a lakosság és az ipar ellátásához, a népgazdasági egyensúly javításához.

Most viszont megyénkben nagy gondot, egyfajta bizonytalanságot okoz a szabályozók legutóbbi változása. Ugyanis a kedvezőtlen adottságú üzemekre vonatkozó szabályozók váratlanul nehéz helyzetbe hozhatják a zalai szövetkezetek többségét. A változtatások éppen a legrosszabb adottságú, tehát a leginkább költségérzékeny gazdaságokat érintik legerőteljesebben. Ezek körében az elvonás háromszor nagyobb arányú, mint máshol, ugyanakkor olyan nagyüzemek is külön támogatáshoz jutottak, melyek a korábbi szabályozórendszer eredményeként már tartósan megerősödtek.

Előfordultak olyan esetek is, hogy az érintett szövetkezetek szinte teljes nyereségét elvonták az új rendelkezések. Ilyen mértékű eredményromlást nem lehet üzemi intézkedésekkel ellensúlyozni, kigazdálkodni. Különböző számítások azt mutatják, hogy a megyében a szövetkezetek nyeresége 1985. évben várhatóan a tavalyinak felére csökken.

Az illetékes minisztériumok a várható kedvezőtlen hatások mérséklésére 1985-re intézkedéseket tettek. Ezeket az intézkedéseket köszönjük, mert a legégetőbb gondokat átmenetileg enyhítették. Szükséges azonban, hogy a most szerzett tapasztalatokat vegyék figyelembe már 1986-tól a hetedik ötéves terv szabályozóinál.

A kongresszusi határozattervezet hangsúlyozta, hogy a kedvezőtlen adottságú üzemek gazdálkodása, az adottságokhoz jobban igazodó termelési szerkezet és technikai felszereltség ezzel összehangolt fejlesztése révén váljon jövedelmezőbbé. Úgy látjuk, hogy a most érvénybe lépett intézkedések ezt nem segítik kellően elő. A zalai szövetkezetek eddig főként az egyre magasabb színvonalú gabonatermelésen keresztül jutottak támogatáshoz, árkiegészítéshez. Termelési szerkezetüket is tervszerűen ebben az irányban fejlesztették, s ezen a támogatás csökkenése után is csak nehezen és lassan tudnak változtatni.

További gondot jelent, hogy a szarvasmarhatartás alacsony jövedelmezőségű, pedig ez az ágazat nagyon jól illeszkedne a megye természeti adottságaihoz. Ez régi gondja Zala megyének és más hasonló adottságú tájegységeknek is.

Nehezen érthető, hogy az ország számára szükséges marhahús- és tejtermelést miért nem azokon a területeken ösztönzik jobban, ahol a természetes gyepeket másra nem lehet hasznosítani.

Nyugtalanít bennünket az is, hogy egyes intézményekben elméleti vita folyik arról, hogy érdemes-e, vagy milyen mértékben érdemes támogatni a kedvezőtlen területen gazdálkodó nagyüzemeket, s mi legyen az ott élő emberek sorsa. Ez nem lehet csupán egyoldalú értékelés és elvont közgazdasági megítélés kérdése, mert fontos társadalompolitikai és ezzel együtt járó kedvezőtlen gazdasági következményekkel is számolni kell.

Azt nyugodtan elmondhatjuk, hogy a kedvezőtlen adottságú területeken előállított termékekre is szüksége van az országnak. Ezért a társadalomnak úgy kerül legkevesebb áldozatába az itt élő emberek megélhetésének a biztosítása, ha a természeti adottságoknak megfelelő mezőgazdasági termelést segíti elő. Tudatában vagyunk annak, hogy az ösztönzőrendszernek össztársadalmi célokat kell szolgálnia. Ezért a fejlesztési lehetőségeket elsősorban a hatékonyság javítására leggyorsabban képes területekre kell fordítani, és a szabályozókat a külgazdasági követelményeket figyelembe véve kell kialakítani.

Ezeket a néha nagyon erőteljes változásokat a gazdagabb szövetke-

zetek képesek elviselni, a kedvezőtlen adottságú üzemek viszont könnyen egyensúlyukat veszthetik, s csak hosszabb idő alatt tudnak alkalmazkodni. A termőhelyi adottság tartós, azon nehéz változtatni; a termelési struktúra átalakítására is - tőkehiány miatt - alig van lehetőség. Ezért az ilyen körülmények között gazdálkodó mezőgazdasági nagyüzemek a szabályozástól több állandóságot várnak, hogy biztonsággal alakíthassák az e területen élő emberek sorsát, boldogulását.

Nagy szükség lenne arra, hogy a kedvezőtlen adottságú tájegységekre vonatkozóan olyan szilárd területfejlesztési alapelvek készüljenek, melyekre mind a közgazdasági szabályozás, mind a mezőgazdasági termelés hosszabb távon alapozhat.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak! A nagylengyeli termelőszövetkezet, ahol már húsz éve dolgozom, Zala megye talán legrosszabb területén gazdálkodik. Mi nagyon jól tudjuk, milyen sok erőfeszítéssel tudtuk elérni eredményeinket, és ezért féltjük is azokat. Tudatában vagyunk annak is, hogy jövőnk legszilárdabb biztosítéka a párt jól bevált, következetes agrár- és szövetkezetpolitikája. Szövetkezetünk dolgozói - s úgy hiszem a hozzánk hasonló helyzetben levő mezőgazdasági nagyüzemek is - nagy várakozással tekintenek a kongresszus iránymutatásaira.

A kiadott dokumentumokkal, a határozati javaslattal egyetértek, azt elfogadom.

Egresi Károly

nyugdíjas, lakóterületi pártvezetőségi titkár

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Engedjék meg, mint budapesti küldött, nyugdíjastársaim és a magam nevében néhány gondolat erejéig szóljak a kongresszushoz. Megismerve az írásos anyagok tartalmát, meghallgatva Kádár János elvtárs szóbeli kiegészítőjét, jó érzéssel fogadom, hogy mindegyike a népünk iránti felelősségérzettől indíttatva, valósághűen mutatja be, hogyan szolgálta a XII. kongresszus határozatainak végrehajtása népgazdaságunk, társadalmunk fejlődését, és formálta a dolgozók és a nyugdíjban levők politikai közérzetét, nem hallgatva el a gondokat sem.

Erkölcsi kötelességnek tartom, hogy becsüljük meg a nehéz körülmé-

nyek között, kemény munkával elért eredményeket. A meglevő gondok, a kongresszus által meghozandó határozatok pedig adjanak ösztönzést a következő idők hatékonyabb munkájához.

Szeretném tájékoztatni a tisztelt kongresszust, hogy mi, nyugdíjasok az elmúlt öt év során nagy figyelemmel kísértük az ország gazdasági helyzetének alakulását, az ipar és a mezőgazdaság munkáját. Jól tudjuk, ha a gazdasági munka üteme fejlődő, az segíti életkörülményeink javulását.

Ezen bevezető gondolatok után a lakóterületen folyó politikai tevékenység, a pártkörzetekben végzendő pártmunka néhány vonásáról, illetve egy-két dologban véleményünkről szeretnék szólni.

Kedves elvtársak! Az elmúlt öt évben a lakóterületeken is megnövekedett a politikai munka jelentősége, és egyben nehezebbé is vált. Mindnyájunk előtt ismertek a nehezedő külső és belső körülmények, saját munkánk lazaságai, a meglevő ellentmondások. Arra törekszünk, hogy széles körben alkalmazzuk a szocialista demokráciát, ugyanakkor annak gyakorlati módszerei még nem mindenütt kiforrottak. Különböző eseményekkel kapcsolatban a hangulati elemek a lakóterületen kiélezettebben jelentkeznek. Például a vgmk-k, a kisiparosok, a kiskereskedők számának szaporodása. Nehézséget okoz az is, hogyan formáljuk valódi lakóközösséggé a városrekonstrukció következtében létrejövő, nagy létszámú lakótelepeket.

Kerületi pártbizottságunk - Újpesten lakom - időben felismerte a lakóterületi politikai munka iránti növekvő igényeket. Azt is érzékelte, hogy az eszmei és a gyakorlati irányítás javításán túl szervezeti intézkedésre is szükség van. Élve a Politikai Bizottság 1981. évi határozatával, a körzeti pártszervezetek közvetlen irányítására lakótelepi pártvezetőségeket hozott létre. E pártvezetőségek alapvető feladata az, hogy a körzeti pártszervezeteket operatívan segítsék, a felsőbb szervek és a kerületi pártbizottság határozatainak helyi tennivalóira irányítsák a figyelmet, az alapszervezetek között terjesszék a hatékony, jó módszereket, változó világunkban adjanak útmutatást az új kérdések megértéséhez. Bátorítsák nyitottságra a körzeteket, arra, hogy megismerjék a lakosság politikai-hangulatát, gondjaikat, mert csak így tudunk emberhez szólóan politizálni, így tudjuk aktuális tennivalóinkat meghatározni.

E széles körű ismeretszerzésben, a lakosság között végzendő politikai munkában jó segítőtársaink a körzetekben a Hazafias Népfront-

bizottságok, a Vöröskereszt körzeti szervezetei, a tanácstagok és a lakóbizottságok.

A lakóterületen folytatott politikai munkában lényegesnek tartjuk annak a felfogásnak az érvényre juttatását, hogy a lakóterület egészét egységes politikai körzetként kezeljük. E sokoldalú munkát a helyi sajátosságoknak megfelelően kell irányítani, menet közben segíteni, ellenőrizni. A több mint egyévi tapasztalat azt mutatja: jó úton haladunk, elfogadják e szervezeti formát a körzetek is és a lakótelep lakosai is.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Nyolc éve dolgozom pártkörzetben. Ez idő alatt tapasztaltam, hogy az itt tevékenykedő kommunisták érzékenyen reagálnak környezetük problémáira. Nyugdíjasaink nyitott szemmel járnak, s véleményüknek minden fórumon hangot adnak. Észrevételeik erkölcsi értékét növeli, hogy az általuk jogosan kifogásolt káros jelenségek elleni fellépés - például, amikor szót emelnek a kereskedelmi ellátás, a szolgáltatások, a hivatali ügyintézések javítása céljából, a közlekedés, a közművelődés gondjai vagy a társadalmi tulajdon rongálása ellen - közérdeket szolgál.

Miből fakad ez az érzékenység? Igaz, van benne valami az idős korral járó természetes érzékenységből is. De lényegében, véleményem szerint, a kommunista felelősségérzetből, valamint annak felismeréséből fakad, hogy az apró, napi bosszantó hibák előbb-utóbb politikai kérdéssé válnak, rontják a lakosság politikai közérzetét, és ezek feloldását is a párttól várják.

Az a tapasztalatom, hogy az idős embereknél mélyebb az érzelmi kötődés, féltjük mindazt az eredményt, amelyet pártunk vezetésével negyven év alatt elértünk, és a ma már nyugdíjban levőknek nagyon sok és verejtékes munkájuk van ebben. Joggal várjuk tehát, hogy minden területen növekedjék a közösségért érzett felelősség, valamint az állampolgári fegyelem, törvényeink betartása és betartatása.

Kedves elvtársak! Az irányelveket alapszervezeteinkben is megvitattuk. Nagy megelégedéssel fogadtuk a bevezető rész azon megfogalmazását, hogy a most folyó kongresszus erősítse meg pártunk eddig folytatott politikáját. Minden fejezetéhez voltak különböző észrevételek. De sajátos helyzetünkből adódóan az életszínvonalhoz, az életkörülményekhez, a szociálpolitikához hangzott el a legtöbb észrevétel.

Nyugdíjastársaim megbíztak, hogy mondjam el: miközben helyesnek tartjuk, hogy elsőbbséget kap az alacsony nyugdíjak vásárlóérté-

kének védelme, ugyanakkor kérjük, hogy az anyagi erőforrások bővülésével összhangban a nyugdíjak reálértékének megőrzése fokozatosan napirendre kerüljön. Ha már együtt kell élnünk az áremelésekkel, kérjük az áremelések mérséklését.

A másik kérésünk: csökkenjen a régi és az új nyugdíjak közti nagy különbség. Örömmel veszem tudomásul, hogy nyugdíjastársaim kérése már a beszámolóban és a határozati javaslatban is szerepel.

A nyugdíj munkával szerzett jog. A most nyugdíjban levő nemzedék a szocializmus alapozásának tevékeny részese volt. Munkájuk a szocializmusban ölt testet. Még élnek közöttünk, bár már mind kevesebben, akik a felszabadulás előtt is erre tették fel sorsukat, nemegyszer az életüket is. Ezért joggal várják el, hogy a társadalom folyamatosan erősítse létbiztonságukat.

Szólni szeretnénk a nyugdíjkorhatárt elért párttagok hovatartozásáról is. Egyetértek azzal, hogy a felsőbb szervek szabályozzák egyértelműen ezt a fontos és sokszor vitatott kérdést. Gyakran hangzanak el olyan vélemények, hogy „inkább a vállalathoz kötődöm", „a körzetben ismeretlenek vannak", még olyan is, hogy „dolgoztam már eleget"

Miről van szó? A párt számára rendkívül fontos, hogy a lakosság minél szélesebb köreiben hallassuk a párt szavát, képviseljük politikáját. Ehhez viszont a lakóterületen hatékonyan munkálkodni tudó pártszervezetekre van szükség.

Mint minden pártszervezetnél, itt is szükség van folyamatos utánpótlásra, annál is inkább, mert párttagjaink közül sajnos sokan már gyengülő egészséggel teljesítik kötelességüket. A pártkörzetekben a természetes utánpótlást a most nyugdíjba kerülők jelentik. Számunkra ők a fiatalok!

Kedves elvtársak! Jól ismerem az üzemekben, intézményekben és egyéb munkahelyeken folyó politikai tevékenység fontosságát. Nyugdíjazásom előtt jómagam is harminc évet dolgoztam nagyüzemben, a Váci úti angyalföldi hajógyárban. Ezért felelősséggel állítom: csak sajátos vonásaiban más a lakóterületi politikai munka. Fontosságában a párt számára hasonló és nem kisebb értékű, mint az aktív munkahelyeken. Úgy vélem: a kommunista számára erkölcsi kötelesség, hogy helyzetének és adottságainak megfelelően ott végezzen pártmunkát, ahol azt a leghasznosabban teheti. Tisztelettel kérem a párt-

szervezetek vezetőségeit: jó időben készítsék fel erre a nyugdíj előtt álló párttagokat.

Budapesten több tízezer azon kommunisták száma, akik csak a gazdasági munkából mentek nyugdíjba, de a pártból nem. Lelkiismeretesen, erejüket nem kímélve dolgoznak a körzetekben. A párt továbbra is számíthat munkájukra.

Tudatos politikai törekvéssel fejlesszük a lakóterületi politikai munka színvonalát, erősítsük a lakóközösségeket, hogy mind szélesebb körben érvényesülhessen a szocialista demokrácia. Két okból is fontos ez. Az egyik, hogy ami napjainkban a körzeti párt- és egyéb rendezvényeken elhangzik, már régen nemcsak a párttagok belső ügye, hanem az egész lakosságot érintő kérdés. A másik: tudatában vagyunk annak, hogy ha jó a lakóhelyi, az otthoni közérzet, akkor a munkahelyeken hatékonyabb a munka. Így van kölcsönhatásban a lakóterületen végzett aktív politikai munka az eredményesen végzendő gazdasági munkával.

Elvtársak! Hogy a lakóterületen a jövőben is eredményt tudjunk elérni, annak biztosítéka, hogy az ott élő lakosság döntő többségénél, közte a párttagság körében változatlanul a párt, a politikánk iránti bizalom, vívmányaink megbecsülése, az ellentmondások feloldására való törekvés, a tenni akarás a jellemző. Mi – kommunisták – jól tudjuk, hogy az ilyen jellegű emberi és politikai magatartás nem állandó. Ezért mindennap okos szóval, a párt ügyének képviseletével, kommunista kiállással kell megküzdeni! Ez a lakóterületi politikai munka lényege. Ebben sokat tudnak segíteni az aktív dolgozók, ha rendezvényeinken az eddiginél nagyobb számban vesznek részt, észrevételeikkel nyomatékot adnak a párt politikájának – például a tanácstagi beszámolókon. Jó lehetőség lesz most erre a soron következő képviselő- és tanácstagválasztási jelölőgyűléseken való aktív részvételük.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! A beszámolókat, a határozati javaslatokat elfogadom és elfogadásra ajánlom. Minden elvtársamnak munkájában sok eredményt, magánéletében jó egészséget és boldogságot kívánok.

Martinovics Tibor
az Óbuda Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
gépjármű-villamossági műszerésze

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők és elvtársak!
Az Óbuda Termelőszövetkezet szakmunkása vagyok, és hogy ma a kenyérkereső ruhát az ünneplő váltotta fel, azt nemcsak az illendőség és az ünnepélyes hangulat, hanem az a megtisztelő felelősség is áthatja, amely felhatalmaz arra, hogy őszintén és nyíltan szóljak a tisztelt kongresszushoz.

Az őszinteség a bizalom hordozója, s ez kötelez bennünket, kommunistákat: „rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk, és nem is kevés!" A számadás az elmúlt időszak munkájáról nem könnyű feladat, hiszen voltak, vannak, és meggyőződésem, hogy a jövőben is lesznek gondjaink, amelyeket egy adott időszakban mindig a legnehezebbnek érzünk.

A kongresszusi dokumentumok gazdag anyagából most két gondolatot szeretnék kiemelni, mivel úgy tapasztaltam – és ebben a szentendrei városi és a Pest megyei pártértekezlet is megerősített –, hogy általános jelenségről, problémáról van szó.

Mivel magyarázható, hogy a munkájukat becsülettel teljesítő fiatalok nem keresik, nem igénylik és egyre kevésbé vállalják a közéleti tevékenységet és a pártmunkával járó feladatokat? Mennyire tudatos és mennyire megalapozott a pártélet egyik alapkérdése, a párttaggá nevelés az alapszervezetekben?

Kérem, nézzék el nekem, hogy mielőtt ezekre a kérdésekre a magam tapasztalatából merítve válaszolnék, egy kis történetből, mégpedig a saját tagfelvételem történetéből induljak ki. Több mint tíz évvel ezelőtt az Óbuda Termelőszövetkezet egyik kollektívájában dolgoztam, végeztem a magam napi kis feladatait, és természetesen részt vettem a KISZ-vezetőség munkájában. Dolgozott ebben a kollektívában egy idős szakmunkás, akinek érdekes módon mindig volt ideje arra, hogy velünk, fiatalokkal foglalkozzon, alakítson, neveljen bennünket, és nekünk is érdemes volt odafigyelni, mert az egyszerű mondatokban nagy élettapasztalat, mély emberismeret, szeretet és tisztelet fogalmazódott meg. Egy ilyen beszélgetés után félrehívott és a következőket mondta: „Itt az ideje annak, fiam, hogy a közösség érdekében újabb és komolyabb munkákat vállalj. Nem gondoltál arra, hogy kérjed fel-

vételedet a pártba?" Titokban reménykedtem abban, hogy ezt a kérdést előbb-utóbb felteszik nekem, mégis akkor a magam módján a következőképpen reagáltam: „Miért legyek én a párt tagja?" A következő választ kaptam: „Azért, fiam, mert minden rendes, becsületes munkásembernek az életben valahova tartoznia kell, és ezen embereknek a csapata a párt! A te feladatod pedig egyelőre csak annyi, hogy dolgozz becsülettel és tanulj, mert munkád és tudásod alapján leszel igazán hasznos tagja a közösségnek, a kollektívának és a pártnak is."

Miért meséltem ezt el? Azért, mert úgy gondolom, hogy ennek a történetnek megvannak a maga tanulságai. Lehet, hogy ez a tagnevelési tevékenység nem volt a legtudatosabb és ideológiailag sem volt a legmegalápozottabb, hanem inkább az ösztönösség és a szimpátia motiválta. Viszont az tény, hogy ez az ember nem pártmunkának és nem pártfeladatnak tekintette a fiatalokkal való foglalkozást, hanem kötelességnek. És még valami, ami megítélésem szerint nagyon döntő tényező. Ezt az embert a környezete és mi fiatalok is tiszteltük, becsültük, és ő ezt alapvetően a munkájával szerezte meg.

Ma is alkalmazott munkamódszerünk, hogy odamegyünk a párttagságra alkalmasnak vélt fiatalokhoz, beszélgetünk velük, és megpróbáljuk őket a párt felé irányítani. Ezekből a beszélgetésekből megfogalmazhatók azok a tanulságok, napjaink tanulságai, amelyek mai feszültségekre is utalnak. Melyek ezek? Egyrészt ezek a fiatalok már 25–30 év között vannak, mert végül is ez az a kor, amikor az emberek hosszú távon döntenek egy adott munkahely mellett. Úgy érzem, ebből az következik, hogy ennek a generációnak a tudatformálására már a munkába lépés előtti időszakban nagyobb figyelmet kellene fordítani. A másik dolog. Ezek a fiatalok szinte kivétel nélkül korábban már részt vettek valamilyen testületnek vagy szervezetnek a munkájában és bizony erről nem mindig kedvező a véleményük. Elmondják, hogy demokratikus fórumrendszereink keretei adottak, de ezeknek a kereteknek a megtöltése tartalommal, a benne rejlő óriási lehetőségek megvalósítása – nagyon gyakran szubjektív okok miatt – elmarad.

Sajnos tapasztalnunk kell, hogy környezetünkben egyre több az elbizonytalanodott ember, mert gazdasági gondjaink és a szocializmusról alkotott, illúzióktól sem mentes nézetek, az elmélet és a gyakorlat új kérdései először a fiatalok fejében okoznak zavart. És ez a zavar, éz az elbizonytalanodás és az ebből fakadó befeléfordulás, a mások problémái iránti közöny kell hogy figyelmeztessen bennünket arra:

a tudatformálás mind formájában, mind módszerében elmarad korunk követelményeitől, a ma emberének igényeitől.

Általános jelenség az is, hogy a párttagságra alkalmas emberek bizony drágán mérik a szabad idejüket, és a munkaidőn túli kereső tevékenység, az anyagiak erőn felüli előteremtése rendkívül sok energiát köt le. De meggyőződésem, hogy hibázunk, ha ezzel indokoljuk a passzivitást. Azt viszont tudomásul kell venni, hogy a fiatalok csak akkor vállalják a közéletiséget és a pártmunkával járó feladatokat, ha tudják azt, hogy a munkájukra szükség van, ha közérdekű kérdésekben kikérik a véleményüket, ha problémáikra, kérdéseikre okos, meggyőző, világos válaszokat kapnak. Ha azt érzik, hogy jelenlétük nem formális; mert bizony nem erősíti a politikai aktivitást az, ha olyan kérdést kell megvitatniuk és azután elfogadniuk, amelyről korábban magasabb szinten már döntöttek.

Egyértelműen világos: a perspektivikus jövőt következetesen igazoló kérdéseinket meg kell vitatni, el kell fogadtatni, meg kell magyarázni a fiataloknak. Sajnos életünk új kérdéseire mi magunk sem vagyunk mindig felkészülve, mi magunk sem tudunk mindig válaszolni. Tapasztalatom az, hogy azon a munkahelyen, ahol jó a kollektíva, ahol a vezető irányít és felelősséggel dönt, ahol a pártcsoport vagy a pártvezetőség aktív részese a vezetésnek, ott a közösségért vállalt munkának becsülete van.

Politikánk melletti kiállásra csak az képes, aki nemcsak ismeri és elfogadja, hanem ezt a politikát környezetével el tudja fogadtatni. Nevelni, alakítani, formálni tudja azt a kollektívát, amelyben dolgozik. Erre viszont csak az alkalmas, akinek ehhez erkölcsi alapja van, akit a munkája, magatartása, példamutatása erre felhatalmaz. És olyan kollektívában, ahol ilyen emberek vannak, ott a fiatalok előbb-utóbb szükségét érzik annak, hogy bekapcsolódjanak és részt vállaljanak a politikai munkából.

Én olyan alapszervezetnek vagyok a titkára, hol zömmel jól képzett szakmunkások dolgoznak. Ez a kollektíva felhatalmazott arra, hogy ha a kongresszuson szót kapok, akkor itt is szót emeljek a munka becsületéért. Váci Mihály egyik versében múltunkról a következőket írta: „Bogárka nép voltunk, csak kaparásztuk létünk dobozának fedelét." Mélyen szántó gondolatok ezek, amelyeknek igazát negyvenéves történelmünk már bizonyította. Hiszen a bogárka népből már nem-

zetté lettünk, óriási vívmányok vannak mögöttünk, van mire büszkének lennünk, van mit megóvnunk és megvédenünk.

Meggyőződésem, hogy elért eredményeinkben a munka volt az alkotóelem. Keserű tapasztalat viszont, hogy napjainkban társadalmunkban a munka becsülete nem az őt megillető helyet foglalja el. Értékrendünkben az alkotó tevékenység, a munka, a munkahely becsülete, a munkafegyelem mellett sajnos esetenként olyan jelenségek is helyet kapnak, mint a protekció, a korrupció, az ügyeskedés. Az ország gondjait hordozó és vállaló szocialista nagyvállalatok, üzemek, termelőszövetkezetek vezetőinek és dolgozóinak erkölcsi, anyagi megbecsülése nem kielégítő. A konjunktúralovagok, az ügyeskedők, a saját zsebre dolgozók sok esetben magas, indokolatlan, munka nélkül szerzett jövedelemhez jutnak. Tisztelettel kell övezнünk a becsülettel dolgozó embert, függetlenül attól, hogy szellemi vagy fizikai munkát végez, és azt a kollektívát, amely kitermeli ezt az embert. Mert sajnos a kollektívák öntisztító tevékenysége sem megfelelő, mert még mindig vannak „vattaemberek" és „bérmanökenek". Ezek jelenléte pedig a munkaerővel való pazarló gazdálkodáshoz vezet. Ez társadalmi szinten sokkal károsabb, mint az energiával vagy az anyaggal való pazarlás.

Bérpolitikánk nem azzal a szándékkal készült, hogy az anyagi ösztönzés teljes funkcióját betöltse. Ugyanakkor azt hiszem, gondjaink igazolják, hogy az emberektől az anyagi ösztönzés mellőzésével vagy annak hiányában nagyobb teljesítményeket nagyon nehezen tudunk kérni. Az általában alkalmazott differenciálás nem fejezi ki a teljesítményekben rejlő különbségeket, a három–ötszáz forintos különbségeknek osztályzat és iskolás jellege van, jobban irritálja a becsülettel dolgozókat, mint a több ezer forintos különbség. Becsületes munkásaink gyakran megkérdezik: miért csak a vállalati gazdasági munkaközösségekben, miért csak a szakcsoportokban érvényesül a kiválasztódás, a differenciálódás, a teljesítményt kifejező bérezés, és miért nem a főmunkaidő alatt? Miért kell nekünk 12 órát dolgozni? Dolgozzunk csak nyolcat, de azt keményen, és éljünk meg belőle úgy és olyan jól, ahogy ma ebben az országban meg lehet élni. Mert ebben az országban már vannak olyan munkahelyek, ahol keményen dolgoznak – és az előttem szóló bányász ezt igazolta. És ez nem baj, mert ő is azt mondta: vállaljuk.

Gondjaink megoldásában csak a munka segíthet. Nem feladatom, hogy a fiatalok bonyolult és összetett kérdéseivel foglalkozzam, de

hogyan fogja ez a nemzedék az előző generáció anyagi színvonalát újratermelni, reprodukálni? Hogyan fogja megközelíteni és elérni azt az életszínvonalat, amelyet az iparilag fejlett országokban lát a saját tapasztalata és a kommunikáció segítségével? Nem tudok tovább menni. Már csak azért sem, mert egy alapvető dolgot nem mondhatunk a fiataloknak, mégpedig azt: dolgozzatok a szakmátokban becsülettel, és majd ennek arányában fogtok részesülni az anyagi javakból. Mert a mai fizetésekből lakást vásárolni, családi házat építeni, gyereket vállalni, egzisztenciát teremteni erőn felüli vállalást jelent.

Ismétlem: gondjaink megoldása csak a munka lehet. Ezt vallják az emberek is. Nagy a tenni akarási vágy is, mert végül is a becsületesen végzett munka ad erőt az egyénnek és a kollektívának. Nekünk ezekre a kollektívákra kell építeni, így lehet igazán hatékony a munkánk és a politikánk.

Kérem a kongresszus támogatását, hogy a társadalmilag hasznos, értéktermelő munkát és a részt vevő alkotó embert emeljük olyan rangra, hogy napjaink és a jövő fiatalságának ezt tudjuk példaképül állítani.

Sikula György

a Központi Bizottság tagja,
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A kongresszusi felkészülésnek Hajdú-Bihar megyében is fontos folyamata volt a taggyűlések és a küldöttértekezletek sorozata. Hatásukra és általuk megélénkült a politikai élet, a közösségi gondolkodás, erősödött a demokratizmus, az őszinteség, a kritikai légkör, ugyanakkor kiteljesedett a tettrekészség, a közéleti aktivitás, a vállalkozókedv is.

A kongresszusi felkészülés folyamatának, a beszámoló taggyűléseknek és a küldöttértekezletnek egyik legfontosabb tanulsága volt számunkra, hogy ma a pártszervezetekben nincs kényesnek tartott kérdés.

A most tapasztalt felelős közéleti gondolkodás erősítette a párt eszmei-politikai cselekvési egységét és alkalmat adott arra, hogy a kommunistákkal együtt a pártonkívüliek is felsorakozzanak a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának végrehajtásához. A bizalom és a tettrekészség minden szinten jelen volt a megye kommunistái-

nak tanácskozásán. A helyzetelemző és feladatvállaló tanácskozások az ideológiai munka számos fontos területét is érintették.

A párt politikáját a megye lakosságának nagy többsége elfogadja, támogatja, a párt és a tömegek bizalma kölcsönös, a politikai légkör jó. Ugyanakkor a megye párttagsága minden olyan jelenségre érzékeny, amely ellentétben áll a politikával.

Az elmúlt időszakban tudatosan elemeztük az ideológiai munka legérzékenyebb területeit, és kerestük a választ a felvetődött kérdésekre. Az a tapasztalatunk, hogy ma az embereket a szocializmussal mint napjainkban megvalósuló társadalommal kapcsolatos kérdések foglalkoztatják. Jelen van az aggodalom a már elért vívmányokért, jelen van az alapeszmék, az új értékek elfogadásának készsége, de jelen van a kétkedés és a bizonytalanság is.

Milyen szocializmus lesz a mi társadalmunk – kérdezik, ha egyre több a kisvállalkozás, a kiskereskedő, a gazdasági munkaközösség. Vajon összefér-e a szocialista elveinkkel, ha a jövedelmekben nagyobb lesz a differenciálódás? Azt mindenki elfogadja, hogy a legfontosabb szocialista érték a végzett munka. Az aggódás, a kétely ma abból adódik, hogy propagandánk korábban az egyenlősdit állította politikai munkánk homlokterébe, és ma sem tudtuk még elfogadtatni a differenciált munka alapján szerzett jövedelmet.

Megyei pártbizottságunk számos fontos kérdés tisztázásával igyekezett megküzdeni ezekkel a gondokkal. De úgy véljük, a kongresszusnak is szükséges e problémával úgy foglalkozni, hogy a gazdaságirányítás továbbfejlesztését és annak társadalmi viszonyaink alakítására gyakorolt hatásait gondosabb, előrelátóbb ideológiai előkészítő munka kísérje. Olyan munka, amelynek hatására párttagságunk és a párton kívüli dolgozó tömegek is eszmeileg felkészültebben fogadhassák az előrelátható, tervezett változásokat, és tudatosabban próbáljuk bemérni a változások várható hatásait is.

E témakörben négy kérdéssel szeretnék foglalkozni. Párttagságunk szemléletében és gondolkodásában ideológiai munkánk egyik fontos feladata, hogy a jövőben tudatosabban és folyamatosan biztosítsuk a szavak és a tettek egységét. Az a tapasztalatunk, hogy a különböző testületek általában megfelelő határozatot hoznak, ezzel azonban sokszor ki is merül az erőfeszítés. Nincs elég erőnk a határozatok megvalósítására, a közvélemény tudatos formálására, a hatékony ellenőrzésre.

Még a párttagság körében is előfordul, hogy másként vélekednek a társadalmi jelenségekről a taggyűlésen és másként baráti beszélgetéseken. Előfordul az is, hogy a közélet és a magánélet egyes személyeknél gyökeresen elválik egymástól, nem éreznek kellő felelősséget saját munkájukért, családjukért, elhanyagolják gyermekeiket, miközben elítélően nézik a televízióban, vagy olvassák az újságban a hozzájuk hasonló eseteket.

Jelentkezik a szavak és a tettek egységének hiánya a propagandamunkában, a pártoktatás különböző fórumain is, ahol túlságosan elméleti, illetve a valóságtól elvont szempontrendszert akarunk az élet gazdag, sokszínű, ellentmondásosabb valóságára ráerőszakolni. Ez esetenként jelentkezik a tájékoztatáspolitikánkban is, nemcsak úgy, hogy egyes negatív példák nagyobb visszhangot kapnak a szükségesnél, hanem úgy is, hogy nem mindenben adunk reális, őszinte, gyors tájékoztatást, s így alkalom nyílik a rosszindulatú, igaztalan kommunikációra is.

Ideológiai munkánk tapasztalataiból a másik fontos következtetés, hogy növelni kell a társadalom minden szintjén a közösségek és a személyek felelősségét. A felelősségvállalás a tervezés, a döntés, a végrehajtás és az ellenőrzés minden pontján nélkülözhetetlen. Kulcskérdés, hogy tudjuk-e minden területen növelni a személyes felelősséget. Úgy tapasztaljuk, hogy a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének törekvései, a pályázati rendszer, a vezetők választása nemcsak gazdasági hatásában jelentős, hanem gondolati, szemléleti szempontból is. Erősíti a kollektíva és a személy felelősségét. Meg kell tanulnunk ezeket a módszereket az élet más területein is alkalmazni.

Nem azt szeretnénk szorgalmazni, hogy pellengérezzünk ki, állítsunk a közvélemény ítélőszéke elé minden hibát elkövető embert, de ha a felelősség vállalása kimerül abban, hogy máshol keressük a bűnbakot, másokra mutogatunk, és néha bizony el is kendőzzük és el is kenjük a valódi igazságot és a valódi felelősöket – a közvélemény erre rendkívül érzékenyen reagál. Ezért is erősítettük Hajdú-Bihar megyében a politikai testületek és a politikai apparátus személyes felelősségét, mind a területi munkában, mind a pártmunka más területein.

A felelősséghez szorosan hozzá tartozó ideológiai kérdés a fegyelem. A hajdú-bihari kommunisták egyértelmű véleménye, hogy társadalmunk tudati, szemléleti állapota fejlesztésének egyik központi feladata ma az, hogy erősítsük a pártfegyelmet, az állampolgári fegyelmet, a

munkafegyelmet. Ez nem jelent és nem jelenthet adminisztratív intézkedést, ez a tudatosan vállalt kommunista fegyelmet igényli, melyhez politikai műveltségre, emberi tartásra, szilárd erkölcsi rendre van szükség.

Mostanában mintha aránytalanul több szó esnék a szocialista demokratizmusról, mint a szocialista fegyelemről, pedig ez is a szocialista közélet része. A fegyelem nem jelenthet félelmet, de megengedhetetlen például, hogy csak megyénkben közel 5 millió forint a lakosság lakbérhátraléka, hogy újabban sokan nem fizetik a fűtési díjakat; ezek általában ugyanazok, akik munkahelyükön sem áldozatkész munkájukkal tűnnek ki, vagy ugyanazok, akiknek a gyermekei elhagyatottan csavarognak a parkokban. A párttagság igényli és kéri, hogy a szocialista fegyelem együtt erősödjön a szocialista demokráciával, együtt legyen vele a közerkölcs, a közgondolkodás meghatározó része.

Az elmondottak összefüggésben vannak a társadalmi értékrend kérdéseivel. Hivatalos állásfoglalásokban, határozatokban teljesen rendezett, lezárt kérdés ez. A szocialista társadalmi értékrend alapja a végzett munka, a megszerzett műveltség, az emberi magatartás, a világnézet és az erkölcs. Az utóbbi időben azonban tapasztalataink szerint ez a hivatalos értékrend nem mindig esik egybe a közvéleményével. A munka és a tudás helyett az életvitel objektív forrásai, a tárgyi javak foglalják el az első helyet, nagyon sokszor felfokozott, kielégíthetetlen igények alapján. A művelt, becsülettel dolgozó ember helyett az ügyeskedő kerül ily módon az élre. Az ember természetes törekvése, hogy gyarapodjék, hogy gazdagítsa életét, életkörülményeit. Azonban sajnos nemcsak az a probléma ma, hogy egyesek meg nem engedett eszközökkel is élnek a gazdagodás érdekében, hanem az is, hogy egészségüket, szabad idejüket, gyermekeik tudását; azaz a jövendő alapját is feláldozzák a mai, a pillanatnyi haszonért.

Lényeges társadalmi kérdésnek tartjuk a becsületesen végzett munka eredményének, a megszerzett tudás mennyiségének és minőségének nagyobb megbecsülését, és a társadalmi értékrend ilyen alapú reális helyreállítását a közvélemény minden szintjén.

Tisztelt kongresszus! Lehet, hogy az ideológiai élet teljessége szempontjából periférikusnak tűnő kérdésekről szóltam, hiszen beszélhettem volna arról, hogyan vált az utóbbi évtizedben Hajdú-Bihar megye a magyar tudománypolitika egyik bázisává, az itt élő kutatók munkája, a Debreceni Akadémiai Bizottság tevékenysége alapján.

Beszélhettem volna országos hírű közművelődési munkánkról, művészeti életünk gazdagodásáról. Úgy éreztem azonban, hogy a kongresszus előtt inkább azokról a gondokról kell szólnom, amelyeket a megye párttagsága az elmúlt hónapokban különböző fórumokon egyértelműen megfogalmazott. Bizonyos vagyok benne, hogy azok a párttagok, akik felelősséggel nyilatkoznak társadalmunk mai gondjairól, azok készek a cselekvésre is. Ezt a készséget, ezt a felelősséget, ezt a vállalkozási kedvet szeretném közvetíteni a kongresszusnak Hajdú-Bihar megye kommunistái nevében.

Gerezdes János

a Mosonmagyaróvári Timföld- és Műkorundgyár igazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!
Megtiszteltetés számomra, hogy Győr-Sopron megye küldötteként részt vehetek pártunk legmagasabb szintű fórumán. Ebben a megtiszteltetésben és bizalomban benne van szűkebb hazám, Mosonmagyaróvár 5300 kommunistájának a beszámolási időszakban végzett eredményes munkája. Szíves megbízatásnak teszek eleget, amikor továbbíthatom a város kommunista közösségének üdvözletét és jókívánságait a kongresszus eredményes munkájához. Nehéz elfogultság nélkül szólni ebben a korban, amely szinte egybeesik népünk, hazánk felszabadulásának 40. évfordulójával. Mégis engedjék meg, hogy röviden Mosonmagyaróvár ipari tevékenységéről szóljak, és néhány felvetéssel erősítsem a Központi Bizottság írásos beszámolójának a gazdasági építőmunkára vonatkozó részét és határozattervezetét.

Mosonmagyaróvár ipara a beszámolási időszakban jelentősen fejlődött. Az ipari termelés folyó áron közel 25%-kal nőtt. A többletterméket teljes egészében az exportpiacokon értékesítettük. A rubelelszámolású export 34, a nem rubelelszámolású több mint 50%-kal emelkedett. Ennek eredményeként a város ipara jelentősen hozzájárult a külgazdasági egyensúly javításához. Kérem, ne vegyék szerénytelenségnek, ha itt külön megemlítem vállalati kollektívánkat, a Mosonmagyaróvári Timföld- és Műkorundgyárat, amely a Magyar Alumíniumipari Trösztvállalataként működik.

A kiemelést az indokolja, hogy vállalati kollektívánk különösen 1984-ben arányosan járult hozzá a Magyar Alumíniumipari Trösztt

pozitív devizaszaldójához, amely az áruforgalomból eredő éves népgazdasági szintű aktívum több mint 20%-ának felel meg. A város ipari tevékenységének komplex hatékonysága javult. Folytatódott a piacorientált termelési és termékszerkezet javítása. Jelentősen emelkedett a termelékenység, a nettó termelési érték növekedési üteme jóval meghaladta a bruttó termelés növekedési ütemét.

A területen nincs tartósan nehéz helyzetben levő, veszteséges vállalat. A vállalatok többsége az ágazatok élvonalába tartozik. A pozitív eredmények, tevékenységek mögött a dolgozó kollektívák, a nem vezető és a vezető munkatársak elkötelezett, áldozatos, lelkiismeretes munkája van.

A végzett munka értékeléséhez azonban hozzátartozik, hogy a gazdaság gyengeségeinek is részesei vagyunk. Nyugodtan kijelenthetem, hogy ismerjük gyenge pontjainkat. Az értékelést a nemzetközi összehasonlítás módszerével tettük még reálisabbá. E gondok megoldását természetesen jelentős részben és elsősorban helyi feladatnak tekintjük. Tisztában vagyunk azzal, hogy saját munkánk eredményessége határozza meg fejlődésünket.

A gondok közül egyet szeretnék kiemelni, amelyet a beszámoló is így rögzít: nem kielégítő a műszaki fejlesztés. A megállapítás reális, különösen az exportorientált vállalatok érzik ezt. Valóban nem sikerült csökkenteni a technológiai lemaradáson, az úgynevezett „technológiai rés" nem csökkent. Talán kissé furcsa, hogy ilyen exporteredmények mellett teszem ezt szóvá, de ugyanakkor azt hiszem, érthető, hiszen a nemzetközi piacon naponta értékelik tevékenységünket. Nem tartozik magatartásformánkhoz a fölfelé mutogatás, mégis úgy gondolom, szólnom kell a gondokról, amelyek meghaladják lehetőségeinket, s ugyanakkor kiemelt szerepük van az általunk is elfogadott, támogatott ipari megújulásban, s ez a műszaki fejlesztés helyzete. Az ipart elemzők szerint az ipar fejlődése és a műszaki fejlődés közé szinte egyenlőségjelet tehetünk. Ha ez így van - és osztom ezt a nézetet -, akkor rendkívül nyugtalanító, hogy ez a tevékenység lelassult, és sok akadályozó tényező van még ma is. Tudom, hogy pénzügyi forrásaink és devizális lehetőségeink nem korlátlanok. Ez objektív tény, de emellett még sok, szinte apróságnak tűnő tényező létezik, amelyek összességében jelentősek.

A munkamegosztásból adódóan természetes, hogy vannak, akiknek feladata a szabályozók kidolgozása és azok betartásának ellenőrzése,

ugyanakkor vannak, akik a végrehajtásban dolgoznak. A végrehajtásban dolgozók hatékonyságvizsgálata már kialakult, de a fejlődést befolyásoló szabályozóelemek hatékonyságvizsgálata még nem kielégítő. Ezért örömmel olvastam a beszámolóban: fordulatot kell elérni a műszaki fejlődés szerepének, jelentőségének társadalmi megítélésében. Ez legyen mind a végrehajtásban, mind a szabályozók megalkotásában részt vevők azonos kötelessége. Az elkövetett hibákért mindkét területen legyen arányos a felelősségre vonás.

Ha mint tényt megállapítjuk, hogy lassult a műszaki fejlesztési tevékenység és abban szabályozóelembeli tényezők is közrejátszottak, csak lassú változtatásra kerül sor. Az elmondottakkal csak azt szerettem volna erősíteni, hogy a hatékony munka követelménye ne csak a vállalatoknál, a gazdálkodó egységeknél, hanem az irányítás és a döntést hozók minden szintjén erősödjék.

A határozattervezet megfogalmazását szeretném erősíteni, amely így szól: „meg kell gyorsítani a műszaki fejlesztést, az érdekeltség fokozásával is növelni kell eredményességét". Hozzátenném, hogy mindkét terület hatékonyságvizsgálatát folyamatossá kell tenni.

Befejezésül szeretném megerősíteni a tisztelt kongresszus minden résztvevőjét abban, hogy Mosonmagyaróvár iparában dolgozó kommunisták érzik felelősségüket, készek rendkívüli áldozatokat is vállalni, amelyeket az idei téli időjárásban végzett munka is bizonyított. Szüntelenül erősít bennünket a holnapért vállalt felelősség, tisztában vagyunk a velünk szemben támasztott elvárásokkal, és igyekszünk azoknak megfelelni.

Juscsák György

a Mátraaljai Állami Gazdaság igazgatója

Tisztelt kongresszus! Tisztelt elvtársnők! Elvtársak!

Világunkban jelentősek a változások, azonban ma már érezzük, hogy ezek sajnos számunkra nagyrészt kedvezőtlenek, a munkánkhoz új, szokatlan körülményeket teremtenek. A megváltozott helyzethez való gyorsabb alkalmazkodás igénye, az új módszerek keresése a párton belül is jelentős vitákat váltott ki. Az alkotó vitákat természetesnek és szükségesnek tartom, hiszen az új mindig vitában, harcban születik. Kovácsolja a párt egységét is.

A megyei pártbizottság tagjaként alkalmam volt személyesen részt venni a kongresszusi felkészülésben a pártcsoportoktól a megyei pártértekezletig, amelyek – jelenthetem –, nálunk is szervezetten, rendben zajlottak le.

Az utóbbi öt év munkájának értékelését, az irányelvek vitáját magas fokú aktivitás, a korábbi időszakhoz képest kritikusabb hangvétel jellemezte. Ugyanakkkor újnak tartom, hogy a hozzászólók véleményüket a helyzet sokoldalú vizsgálata alapján mondták el. Egyes kérdésekben érzékelhető véleménykülönbségek is kialakultak, de abban mindenütt egyetértés született, hogy a megoldást pártunk közel három évtizedes, kiegyensúlyozott, elvi politikájának következetes folytatása jelenti.

Pártértekezletünk joggal állapította meg, hogy a társadalmi, politikai viszonyokban, a gazdaságban és az ideológiai életben jelentős volt a fejlődés a mi megyénkben is. Eredményeink legfontosabb forrásának azt tartjuk, hogy párttagságunk és lakosságunk túlnyomó többsége egyetért politikánkkal, magáénak vallja azt, mert megtestesülni látja abban szándékait és céljait. Kongresszusunktól is azt várja, hogy erősítse meg politikánk eredményeit, jelölje meg továbbhaladásunk irányát.

Tisztelt elvtársak! Az irányelvek vitája során szorosabb környezetemben, a mezőgazdaságban is érzékelhető volt a nagyfokú felelősség. Az a fajta felelősség, amely csak azon emberek sajátja, akik kemény munkával megteremtett eredményeiket féltik. Természetesnek tartom, hogy legtöbben és leghevesebben mezőgazdaságunk jövőjével foglalkoztak, ezzel kapcsolatban fejtették ki véleményüket.

A határozattervezetben foglalt célok megvalósítása érdekében is fontosnak tartom kiemelni, hogy a vitákból nem a kiszolgáltatottság, a beletörődés hangja, hanem a tenni akarás, a megújulási szándék csendült ki. Kifejezésre jutott, hogy az eddiginél több lehetőség rejlik bennünk, emberekben.

Megyénkben különös jelentőségű az esélyegyenlőség, a versenyképesség, a piac és a termőhelyi adottságok összefüggéseinek vizsgálata. Ez azért fontos, mert Nógrádban a föld termőképessége jelentősen elmarad az országos átlagtól. A mezőgazdasági üzemeknek több mint a fele kifejezetten rossz termőhelyi körülmények között gazdálkodik, és ezen adottságok miatt lényegesen magasabbak a költségek és a ráfordítások.

Egyetértek Radics elvtárssal és a határozattervezetnek általa is kiemelt gondolatával, hogy a kedvezőtlen adottságaink között előállított termékekre is szüksége van a magyar népgazdaságnak. Ugyanakkor körülményeink a termelési szerkezet megváltoztatásával és csupán emberi tenni akarással teljesen nem ellensúlyozhatók.

Munkahelyemen, a Mátraaljai Állami Gazdaságban is az agrárpolitikai célkitűzéseknek megfelelően folyik a munka. Ma már nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy a vállalati önállóság, a vállalkozási készség, az anyagi ösztönzés és differenciálás fontos eszközei gazdaságunk céljai elérésének. E módszereket alkalmazva értük el, hogy az elmúlt öt év alatt termelési értékünk megháromszorozódott és elérte a 600 millió forintot; hogy költségeink lassabban nőttek, mint termelésünk, és így növelni tudtuk nyereségünket; hogy jelentősen tudtuk javítani élet- és munkakörülményeinket; hogy adottságaink figyelembevételével, termelési szerkezetünk jelentős, gyökeres változtatásával, a gyógy- és fűszernövény-termesztés és -forgalmazás révén jelentős jövedelmező tőkés exportot is teljesítünk. Ugyanakkor jól tudjuk, hogy vannak még tennivalóink – és nem is kevés – a munkafegyelem megszilárdításában, a költséggazdálkodásban, az állattenyésztésben, általában a minőség javításában.

Eredményeink elérésében kommunistáink jártak az élen. Az ő személyes példamutatásuk is hozzájárult ahhoz, hogy az utóbbi időben jelentősen nőtt az erőfeszítéseket vállalók száma. Ez kifejezésre jut a párttagok számszerű gyarapodásában is – különösen jóleső érzéssel nyugtáztuk, hogy elsősorban a fiatalok körében.

Mindezek alapján meggyőződéssel mondhatom, hogy a nógrádi mezőgazdasági üzemek dolgozói jónak és előremutatónak tartják pártunk agrárpolitikai célkitűzéseit.

Tisztelt kongresszus! Pártunk politikai gyakorlata azt bizonyította, hogy ha gondosan és pontosan számba vettük munkánk eredményeit, de hibáit is, reálisan mérlegeltük helyzetünket, lehetőségeinket, akkor a megoldást is megtaláltuk. Ez a megújulási készség, az új iránti fogékonyság, a kezdeményező szerepvállalás eddig is meghatározó értékűnek bizonyult, bizalmat és hitet adott és ad a mindennapi munkánkhoz, s elismerést vált ki barátaink körében is.

Pártunknak azt a gyakorlatát, hogy döntéseit a valóságos helyzetre alapozva hozza – több példa is bizonyítja. Ezek közül az egyik legmeggyőzőbb, ma már történelmi erejű, nemzetközi mértékű, épp a

nagyüzemi szocialista mezőgazdaság megszervezése. Erre okkal és joggal vagyunk büszkék, és nem csak mi, akik a mezőgazdaságban dolgozunk.

A változó körülményekhez való folytonos alkalmazkodás sohasem volt és nem is lesz könnyű, de ezt kell tenni, hiszen mindehhez megvannak szilárd elvi, politikai alapjaink.

Tisztelt kongresszus! Mondanivalóm második részében a dokumentumok azon gondolatához kapcsolódom, amely szerint tovább növekszik a gazdálkodó szervezetek felelőssége társadalompolitikai céljaink megvalósításában. Lehet, szokatlan és furcsa, hogy erről a kérdésről épp egy gazdálkodó szervezet vezetője szól, hiszen mondanivalóm ellentmondani látszik a vállalati gazdálkodás jelenlegi érdekeltségének. Mégis fontosnak és aktuálisnak tartom a kérdést e nagy felelősségű fórumon is felvetni, hiszen az oly sokat emlegetett innováció fogalomköréhez, szélesebb értelemben véve – véleményem szerint – ez is hozzá tartozik.

Egyetértek a Központi Bizottság azon megfogalmazásával, amely szerint: „Az ipari, mezőgazdasági üzemek gazdasági, társadalmi életünk fontos tényezői a falvakban és a városokban egyaránt." De hogy ezt a szerepüket betölthessék, továbbra is szükség van közreműködésükre a társadalompolitikai programok helyi megvalósításában.

Úgy gondolom, hogy egyetlen vállalatnak, szövetkezetnek sem lehet közömbös, hogyan fejlődnek településeink, gyermek- és szociális intézményeink. És ez nemcsak érzelmi kérdés, hiszen ezeken a helyeken nevelkedik az a generáció, amelyre építhetünk. Innen kerül ki vállalataink munkaerő-utánpótlása is, azok, akiktől elvárjuk, hogy hozzáértéssel, felelősséggel, fegyelmezetten végezzék munkájukat. Ezért már az iskolákban meg kell teremteni azokat a körülményeket, amelyek az ifjúság felkészülését, az életben való helytállását az eddigieknél még jobban lehetővé teszik.

Az, hogy környezetünkben milyen a művelődési, a sportolási, a szórakozási lehetőség, vagy milyen az egészségügyi ellátás, hogy mit teszünk környezetünk kulturáltságáért, tisztaságáért, nap nap után befolyásolja a termelésben részt vevő emberek hangulatát. Kihat munkájuk eredményességére és egyúttal a vállalat eredményére is. Bizonyos vagyok benne, hogy az a vállalat jár helyes úton, amely hosszú távon gondolkodik, együtt él környezetével, külső kapcsolataira is

építve teremti meg az eredményes gazdálkodás feltételeit. Ez pedig közös társadalmi érdekünk.

Kedves elvtársak! Azért mondtam, hogy látszólagos az ellentmondás mondanivalóm szándéka és a vállalati érdek között, mert az érvényben levő gazdasági szabályozás a mezőgazdasági vállalatokat ugyanakkor ebben sajnos nem teszi érdekeltté, vagy kevés lehetőséget ad. Az irányítási rendszer korszerűsítésével együtt növekszik a vállalati önállóság, ami meggyőződésem szerint is alapja egy hosszabb távú gazdasági kibontakozásnak. Az érvényben levő gazdasági szabályozás a mezőgazdasági vállalatokat is a nyereség megtermelésében teszi elsősorban érdekeltté. Ez helyes, hiszen minél nagyobb nyereséget realizál egy vállalat az adott évben, annál inkább megfizetheti dolgozóit és vezetőit. De ez helytelen gyakorlatot is szülhet, olyat, mely a pillanatnyi vállalati, személyi érdekeltségből kiindulva feltételezi, hogy a vállalat megélhet önmagában, és elég, ha a képződő nyereségből befizeti a város- és községfejlesztési adót. Meggyőződésem, hogy az ilyen gyakorlat hosszú távon nem szolgálja megfelelően társadalompolitikai céljainkat.

Tisztelt kongresszus! Ezekkel a gondolatokkal kívántam kapcsolódni a kiadott írásos előterjesztéshez, valamint Kádár János elvtárs szóbeli kiegészítéséhez, amelyeket elfogadok és elfogadásra javaslok.

Osztafi Béla

az Ózdi Kohászati Üzemek kohásza

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Pártunk politikájának gyakorlati megvalósításában jelentős szerepe van a munkásosztálynak. Hogy milyen aktivitással, eltökéltséggel s elszántsággal végzi ezt a munkát, azt nagymértékben befolyásolja, hogy milyen irányban fejlődik politikai tudata, hogyan alakulnak élet- és munkakörülményei, fejlődik-e vagy esetleg csökken az életszínvonala, hogyan látja jövőjének biztosítását, saját helyzetét a társadalomban. A gazdaságpolitikai feladatok megoldásában sajátos és meghatározó szerepe van a nagyüzemi munkásságnak. Én 18 évesen kerültem az Ózdi Kohászati Üzemek acélművének öntőcsarnokába dolgozni. Akkor úgy éreztem, ezt a nehéz fizikai munkát nem lehet sokáig bírni. Tévedtem. Megszerettem a kohászszakmát, és más munkahelyet el sem tudnék képzelni magamnak. A szakmaszeretet mellé azonban más is

kellett. Segített a jó munkahelyi légkör, a munkatársak, a vezetők biztatása, a fokozatosan emelkedő anyagi, később erkölcsi elismerés is. Alapvetőnek tartottam és tartom ma is a gazdasági munka eredményes végzését, emellett azonban bekapcsolódtam a politikai munkába is. Bár nem könnyű – különösen az utóbbi időszakban – mindkét területen helytállni, mégis úgy érzem, a párt, a közös ügy szolgálata nehéz, felelősségteljes, de megtisztelő feladat.

Kedves elvtársak! Vállalatunk létszáma 12 500, ebből 3000 a párttag. Az ő példamutatásuknak és kollektívánk helytállásának nagy szerepe volt a hatodik ötéves tervidőszak vállalati céljainak megvalósításában.

A XII. kongresszus óta vállalatunk működési körülményeiben jelentős változások történtek: az acél világpiaci ára fokozatosan csökkent, az alapanyag- és energiaárak nőttek. Ez a tendencia csökkentette a vállalat jövedelemteremtő képességét, saját erőből kevesebb pénz jutott fejlesztésre. Az állami hitelek visszafizetése pedig súlyos terhet jelent. Az új ár- és szabályozórendszerrel együtt mindez lényegesen nagyobb követelményeket támaszt a vállalati gazdálkodással, a párttagokkal, a dolgozókkal szemben.

Ebben a vállalat legfontosabb feladata volt a gazdasági stabilitás megőrzése, a teljesítőképesség megtartása. Ezt nagy erőfeszítések árán sikerült biztosítani, hiszen ebben a tervidőszakban – csekély mértékben ugyan –, de sikerült minden évben nyereséget elérni. A népgazdasági egyensúly javítása érdekében növelni kellett az exportot. Ez évente 50–60 millió dollár aktívumot jelentett. A termékek feldolgozottsági fokának emelése, a termékszerkezet-váltás, a hatékonyság, a versenyképesség növelése létkérdés volt számunkra. E területeken nem tudtunk a kívánt mértékben előrelépni, mert beruházási, fejlesztési tevékenységünk visszafogása lelassította ezt a munkát. Itt azonban, ha önerőből nem megyen, akkor kormányszintű segítséggel kell továbblépni, mert a vállalat versenyképessége, jövője, több ezer ember sorsa forog kockán. A szűkös pénzügyi lehetőségek között is tovább javítottuk a dolgozók élet- és munkakörülményeit.

A gazdasági feladatok végrehajtása során jobban felszínre kerültek munkánk gyengeségei is. A dolgozói gondolkodását, közérzetét, politikai hangulatát erőteljesen befolyásolták társadalmi, gazdasági életünk nehézségei, a nemzetközi helyzet alakulása, az időnként tapasztalható ellentmondások. A különböző szintű politikai szervezetek eh-

hez igazodva dolgozták ki programjaikat a gazdasági munka segítésére.

Nehéz volt megérteni és megértetni, hogy munkánk a nemzetközi piacon leértékelődött. A hatékony politikai felvilágosító és szervező munka eredményeként azt ma már mind többen tudják, hogy a piac csak a hatékonyabb, eredményesebb munkát ismeri el.

A mindennapi munka során nagy mozgósító ereje volt a kommunisták helytállásának, példamutatásának. A kohászok becsületes, szorgalmas munkája, áldozatkészsége meghozta gyümölcsét, hiszen a vállalat fő céljait megvalósította.

Kedves elvtársak! Az 1984. évi bérpolitikai intézkedések és a melegüzemi pótlék bevezetése javította a nagyüzemi munkásság egy részének anyagi elismerését, de a kialakult feszültségeket nem sikerült feloldani. A nehéz és egészségtelen munkakörülményekkel arányban nem álló jövedelmek miatt csökkent a vállalat munkaerő-megtartó képessége, nagyarányú volt a fluktuáció. Jó szakemberek és fiatal, tehetséges vezetőjelöltek is elhagyták vállalatunkat, mert máshol kevesebb munkával, kisebb felelősséggel nagyobb jövedelemhez jutottak. A piaci nehézségek, az alapanyag- és energiaellátási gondok esetenként termeléscsökkenést idéztek elő. A felszabaduló munkaerőt más, létszámgondokkal küszködő területekre irányítottuk át. A gazdasági és politikai vezetők beszélgettek az emberekkel, próbálták csökkenteni a bizonytalanságot.

A vállalat nyereségéből képezhető, felosztható alap évről évre csökken, nyereséget utoljára az elmúlt tervidőszakban fizettünk a dolgozóknak, a bérfejlesztési lehetőségeink pedig mérséklődtek. Az Ózdi Kohászati Üzemek bérből és fizetésből élő dolgozóinak életszínvonala a XII. kongresszus óta csökkent, s ez az egyes rétegeket különböző mértékben érintette, sok emberben aggodalmat váltott ki. A megélhetési feltételek nehezedése miatt növekedtek a jogos és jogtalan kritikai észrevételek, keményebbek lettek a vélemények. Egyesek részéről érzékelhettük a demagógia, a vezetőellenesség felerősödését, türelmetlenséget.

Ezeknek a véleményeknek, kérdéseknek a tisztázásában, megválaszolásában, elutasításában a kommunisták sokat segítettek.

Tisztelt pártkongresszus! Vállalatunk dolgozói közül sokan úgy próbálták megőrizni életszínvonalukat, hogy kisvállalkozásokban, gazdasági munkaközösségekben kiegészítő jövedelmet biztosítottak

maguknak. Ez hasznos a vállalatnak, mert a létszámhiányos területeken hatékonyan segítik a termelést, s mert olcsóbban és gyorsabban végeznek el bizonyos munkákat, mint külső cégek. Az igazi haszon azonban az volna, ha a vgmk-k munkaszervezése, munkatempója, eredményessége visszahatna a termelésre, főmunkaidőben is úgy dolgoznának az emberek, és keresetük is ehhez igazodna.

Sok a támogatója, de sok az ellenzője is a vgmk-nak. Vannak, akik azt mondják, hogy fékezi az újítási tevékenységet, a brigádmozgalmat, sokan – szerintük – tisztességtelen haszonra tesznek szert. Én ezt nem így látom. Az én brigádom aktív, újító tevékenységet folytat, eredményes a brigádmozgalomban, s emellett többen aktív és eredményes politikai tevékenységet is folytatunk. Tisztességtelen haszonra pedig csak ott lehet szert tenni, ahol azt a vezetők megengedik. Egyet azonban el kell ismerni. Mivel megnövekszik a napi munkaórák száma, sokkal fáradtabbak vagyunk, kevesebb idő jut a családra, a gyermeknevelésre, a szórakozásra, az aktív pihenésre, ez pedig hosszabb távon feszültségekhez vezethet.

Sok embernek az a véleménye, hogy inkább főmunkaidőben dolgozzunk többet és eredményesebben, s ehhez igazodjon a teljesítményekkel arányos differenciált bérezés.

Kedves elvtársak! Az újítómozgalomnak és a brigádmozgalomnak az Ózdi Kohászati Üzemekben régi hagyományai vannak, s teljesítményei sokat segítenek az eredményes vállalati gazdálkodás megvalósításában. Számos példája van annak, hogy a dolgozók ötleteikkel, javaslataikkal hogyan segítették a vállalatot a termékszerkezet-váltás megvalósításában, a versenyképesség fokozásában. Ennek fő mozgatója az, hogy vezetőink minden hasznos újítást felkarolnak, segítik mielőbbi bevezetését, biztosítják a reális mértékű anyagi és erkölcsi elismerést. A vállalati kollektíva eredményességét bizonyítja, hogy megyei szinten az utóbbi öt évben mindig előkelő helyen végeztünk a vállalatok versenyében. A szocialista brigádmozgalom megújítására komoly erőfeszítéseket tettünk. Az volt a cél, hogy a brigádok rugalmasan, a követelményekhez igazodóan tegyék meg vállalásaikat, amiben elsődleges szerepet kapott a gazdasági munka segítése. Próbáltuk megtisztítani a mozgalmat a bürokratikus vonásoktól, és ennek eredményei már most jelentkeznek. A XIII. pártkongresszus és felszabadulásunk 40. évfordulója tiszteletére a mozgalom felélénkült. Brigádjaink ki-

emelkedő munkasikerekkel szeretnének hozzájárulni a két esemény megünnepléséhez.

Kedves elvtársak! A hetedik ötéves terv megvalósításában meghatározó szerepe lesz az iparnak, a nagyüzemi munkásságnak, közöttük az Ózdi Kohászati Üzemek dolgozóinak is. Biztosíthatom önöket: az ózdi munkásság a jövőben is a szocializmust építő társadalmunkban látja megvalósíthatónak céljait, érdekeit. Bízunk pártunkban, társadalmi rendszerünkben és aktívan részt akarunk venni a szocialista építőmunkában. Számomra biztató, hogy a határozattervezetben találkoztam azokkal az elképzelésekkel, amelyekkel – ha a gyakorlatban is megvalósulnak – az ipar valóban betölti motor szerepét, úgy húz majd, hogy eredményesebben, hatékonyabban és gyorsabban fogunk előrelépni a szocializmus építésének útján.

Czinege Gyuláné

a karcagi Zádor Úti Általános Iskola igazgatója

Tisztelt kongresszus!

Mint pedagógus különös figyelemmel és örömmel olvastam a határozattervezetnek azt a részét, amely közoktatásunkkal foglalkozik. A következő években folytatni kell az oktatás elhatározott korszerűsítését, amelynek középpontjában a tartalmi megújítás, az oktató-nevelő munka minőségének javítása, a szocialista nevelés erősítése áll. Joggal kérik tőlünk számon a tisztességes munkát, a teljesítmény becsületét, a határozott és pontos követelmények megfogalmazását és végrehajtását, a tanulmányi színvonal emelését, a tiszta szigort.

Közoktatásunk fejlesztésében jelentős szakaszt hagytunk magunk mögött. Az is igaz, hogy iskoláink belülről sajátos módon élik át ezt a folyamatot, és természetesen azokat az ellentmondásokat is, amelyekre a Központi Bizottság jelentése utal. Örülünk, hogy a közoktatásról társadalmi méretben vitatkoznak, de úgy találjuk, hogy a vita nem mindig termékeny és az iskolának nem mindig segít. Tudjuk és nem vitatjuk, hogy az új tantervek módszertani szemléletváltást és pedagógiai megújulást igényelnek. Néha azonban görcsösek vagyunk. Az oktatás és nevelés egységét hangoztatva például kínosan ügyeltünk, hogy nevelő-oktató munkáról beszéljünk, s ne fordítva, mint hogyha ezen múlna a nevelés elsődlegessége.

Túljutottunk az általános iskolában a demográfiai hullámon, és ismét emelkedett a képesítés nélküli nevelők száma. Egyszerre nőtt a gyerekkel való törődésre az igény és csökkent a szülők erre fordítható ideje. Az iskolák pedig nem képesek átvállalni a hagyományosan családi funkciókat.

Az ellentmondások ellenére az iskola azért létezik, egészséges. Egy tanulmányban olvastam, hogy az ezredfordulóra örömforrássá válik. De amíg eljutunk az örömforrásig, vannak tennivalóink, és arra törekszünk, hogy a feladatoknak minél jobban megfeleljünk. De hogyan? Mitől függ munkánk eredményessége? Kizárólag a jó tantervektől és tankönyvektől? Az ismereteket megfelelően közölni tudó pedagógusoktól? Ilyen kérdésekkel naponta találkozunk. Az eredményesség többek között függ a jó nevelőtestületi légkörtől is, amely az értékeket az iskolán belül és kívül megfelelő helyre állítja, mely jelentőséget tulajdonít az emberi kapcsolatoknak, mely sokoldalúan segíti a személyiség formálását.

Meggyőződésem, mert több év tapasztalatából tudom, hogy ennek megteremtésében és fenntartásában elsődleges helyet foglal el a lelkiismeretes munkavégzés. Időnként így érzékeljük, hogy elhomályosodik az a több éve hangoztatott álláspont, mely szerint a pedagógus közéleti szerepe és felelőssége abban van, hogy a társadalom érdekeinek megfelelően nevelje az ifjúságot. Még mindig nem eléggé ivódott be a köztudatba, hogy a pedagógusmunka alapvető színtere a tanóra. A tanórák védelmét ugyan hangoztatjuk, de az értékrendet is ennek megfelelően kell alakítanunk. Nagyobb becsületet kell adni a lelkiismeretesen, szorgalmasan, de esetleg csendesebben dolgozó pedagógusoknak. Veszélyes dolog az iskolában, ha a fogalmak mögött nincs konkrét tartalom, mert könnyen pótcselekvések elindítójává válhat, mely elsősorban látványos külsőségekben, harsány, de nem mindig tartalmas produkciókban nyilvánul meg.

A tantestületnek is van egy másfajta értéke, a belső öröm. Nem árt, ha erre is figyelünk, mert a belső örömnek is lehet teljessége, ha eredményes a nevelő-oktató munkánk, ha a szigorúság mögött szilárd értékrendszer van és a maguk teremtette jó légkörben a tanulók és a nevelők egyaránt jól érzik magukat. A pedagógiai egység mai tartalma mélyebb, átfogóbb közoktatás-politikai tudatosságot igényel. A társadalmi fejlődésünk egyre határozottabban állítja előtérbe az iskolai nevelőmunkában azt a pedagógust, aki állandó megújulásra

kész, fogékony az új ismeretek befogadására, politikus, közéleti, közösségi ember.

Az iskolai innovációs folyamatokban a komplex iskolakísérletekben nagyon jelentős az alkotó pedagógusok munkája, akik saját gyakorlatuk elemzésén keresztül eljutnak egy átfogó rendszerben való gondolkodásig. Ehhez igen hasznosak a felsőoktatási intézményekkel kialakított kapcsolatok, melyek során valóságos párbeszéd alakul ki az elméleti szakértők és a gyakorló pedagógusok között. Nagyon sok pedagógus igényli ezt a tapasztalatcserét, fogékonyak minden olyan új törekvés iránt, amely valóban hozzájárul a nevelési folyamat színvonalának emeléséhez. Úgy gondolom, jó ez az együttműködés az elméleti szakemberek számára is, hisz gyakorlat nélkül nem biztos, hogy jó irányban fejlődik az elmélet.

A pedagógiai egység megteremtésében, a közösség alakításában kiemelt szerepe van a vezetőnek. Sokkal tartalmasabb, színvonalasabb, gazdagabb lesz annak az iskolának az élete és munkája, ahol az igazgató szerepét kiegészítik, segítik, javaslatokkal, feladatvállalásokkal támogatják a közösség tagjai. És szükség van arra is, hogy a pedagógusközösség bizonyos önkormányzati joggal rendelkezzen, mert csak így lehet a közösségnek öntudata és felelőssége.

Rendkívül fontosnak tartom az igazgató és a munkatársak együttműködését. Nem jut messzire az az igazgató, aki a munkatársak serege nélkül kényszerül naponta harcba indulni a közösség érdekeiért.

A nevelőmunka sikere azonban a szülői házzal közös erőfeszítéseket igényel. A jövőben is a családnak kell biztosítania a legközvetlenebb gondoskodást, azt a meghitt közösséget, amely nélkül a nagyobb közösség, az iskola nem oldhatja meg eredményesen nevelési feladatait.

A szülői munkaközösséggel kialakított kapcsolatunkban túl szeretnénk lépni a kisebb javítások és a farsangi fánksütések megszervezésén. A szülői értekezleteken, kommunista szülői aktívákon, a szülők akadémiáján olyan konkrét nevelési célokat jelölünk meg, amelyek megvalósítása folyamatos együttműködést igényel a családokkal. Ha azt akarjuk, hogy a szülők partnereink legyenek a nevelésben, ismerniük kell a közös célt, s a közös feladatokat, mert csak így lehet összhangba hozni a különböző nevelő hatásokat.

A jó pedagógusközösség kialakításában azonban vannak nehezítő tényezők is. Például a pedagógusok között viszonylag sok a fiatal nő, s ha igénybe veszik a gyermekgondozási szabadságot, relatív pedagó-

gushiány keletkezik. Vannak iskoláink, ahol a sok túlóra és helyettesítés már-már veszélyezteti a minőségi munkát, lehetetlenné teszi a minden órára való gondos felkészülést. Azt is nehezítő tényezőnek tartom, hogy kevés férfi van a pedagóguspályán, s ezt nem elsődlegesen a jó pedagógusközösség kialakítása érdekében mondom. Mondom azoknak a gyermekeknek az érdekében, akik csonka családban nőnek fel, s előfordul, hogy 15 éves korig csak női nevelés hatását érzékelik. Az iskolának a nevelésben a sajátos női és férfiszerepeket egyaránt közvetítenie kellene.

Tisztelt kongresszus! Örömmel fogadjuk, ha a tervezet határozattá érik. Minden vázolt igyekezetünk azt a célt szolgálja, hogy amint a határozattervezet mondja: jobban alapozzuk meg a tanulók általános műveltségét, tudományos világnézetét, fordítsunk nagyobb figyelmet arra, hogy a tanulóifjúság meggyőző válaszokat kapjon társadalmi, politikai, ideológiai kérdéseire. Formáljuk az ifjúság jellemét, magatartását, ösztönözzük öntevékenységét.

Ez a mi munkánk, s nem is kevés. De megvan az erőnk, akaratunk, s reményünk, hogy sikerül.

Szabó Gyula

a Láng Gépgyár művezetője, állami díjas

Tisztelt kongresszus!

Angyalföld egyik munkásküldöttje vagyok, közel harminc éve ugyanazon ipari nagyvállalat, a Láng Gépgyár dolgozója. Eddigi életemet munkáskörnyezetben, munkások között éltem le, negyedszázadig mint lakatos, szerelő lakatos, jelenleg mint művezető és alapszervezeti titkár tevékenykedem. Úgy érzem, ismerem eredményeiket, sikereiket, gondjaikat, jövőbe vetett hitüket, hiszen magam is részese vagyok, együtt vagyunk jóban, rosszban. Bizalmukból, nevükben is szólok önökhöz.

Környezetem tapasztalatait, néhány észrevételét, javaslatát átadva szeretnék hozzájárulni kongresszusunk eredményes munkájához. A Központi Bizottság 1974. márciusi ülésén tárgyalta a munkásosztály helyzetét, irányelveket fogadott el annak további javításáról. Ez hosszú távra megszabta ez irányú feladatainkat.

A kongresszusi előkészületek során, az egyéni beszélgetéseknél, a taggyűléseken és a pártcsoport-értekezleteken gyakran és kritikusan

kerültek szóba a végrehajtással kapcsolatos tapasztalatok, észrevételek. Megnyugtató, hogy alapvető kül- és belpolitikai kérdésekben, a párt vezető szerepének és irányvonalának megítélésében a párttagok és a pártonkívüliek véleménye egyértelműen pozitív. Elhangzottak jóleső, elismerő szavak, de jó néhány kritikai megjegyzés, bírálat, észrevétel is. Az utóbbiak zömében az életszínvonalban, a gazdaságirányításban és a társadalomban észlelhető feszültségekkel kapcsolatosak.

Elgondolkodtató a számonkérés, amit – igaz, hogy halkan – főként az idősebb korosztály ma nekünk szegez: „Nem ezt ígértétek a hőskorban és a hatvanas években, hanem sokkal szebb, sokkal jobb életkörülményeket, nyugodtabb öregkort."

Alapjában véve igazat kell adnunk a számonkérőknek. Ígértük. De az igazság az, hogy a kitűzött célok akkor elérhetőnek, reálisnak tűntek. Ha kicsit kitekintünk a világba – márpedig kitekintünk, mert ötmillió hazánkfia járt külföldön tavaly is –, láthatjuk, hogy elért eredményeink nem lebecsülendők, nincs mit szégyellnünk, emelt fővel járhatunk. Legfeljebb azt vethetik a szemünkre, hogy nem láttunk a jövőbe, hogy nem úgy alakult a világ, benne hazánk sorsa sem, ahogy ezt elképzeltük és szerettük volna, vagy hogy mertünk többet osztani, mint amennyit megtermeltünk. A mérleg serpenyőjébe együtt markoltunk bele, és ha fáj is, az egyensúlyt is közösen kell megteremtenünk, ezt senki sem teszi meg helyettünk.

A legnagyobb mulasztást akkor követtük el, amikor a célok mellé ugyanolyan hangsúllyal nem mondtuk meg, hogy a magasabb életszínvonalnak magasabb ára van, és ennek elérése érdekében jobb színvonalú munkát kell végeznünk. Nem azt mondom, hogy keveset dolgoztunk vagy dolgozunk. Dolgozunk, fáradozunk mi éppen eleget, csak nem elég átgondoltan, ésszerűen az élvonalhoz képest.

A másik hibánk, hogy amíg dolgoztunk, mintha elfeledkeztünk volna arról, hogy a fejekben kell elsősorban rendet teremteni, az egyént rá kell hangolni a társadalmi célok megvalósításának hullámhosszára, érdekeltté kell tenni, éreznie kell munkája társadalmi és egyéni hasznosságát. Csak így valósíthatjuk meg elképzeléseinket.

Dolgozóink körében az elmúlt évtizedben állandó vitatéma volt a második gazdaság, a keresetkiegészítés igénye. A mezőgazdaság szocialista átszervezése során – nagyon helyes döntéssel – a mezőgazdasági dolgozók háztáji gazdaságuk révén lehetőséget kaptak arra, hogy szorgalmas munkával, okos gazdálkodással kiegészítsék jövedelmüket.

Éltek a lehetőséggel, és ennek nem kis része van abban, hogy mezőgazdaságunk ma nemzetközileg is elismert szinten áll, s élelmiszer-ellátásunk jónak mondható, és ha nem is olcsón, de van mit tennünk az asztalra.

Nekünk munkásoknak a jövedelemkiegészítésre maradt a túlóra, az is egy szűkebb rétegnek a kapacitáshiány vagy a vállalati szervezetlenség esetében. A túlórának különösebb ösztönző hatása nincs, hiszen a díjazást legtöbb esetben a ledolgozott órák száma és az ehhez kötött alapteljesítmény szabta meg. Az igazsághoz tartozik az is, hogy nagyon sok esetben a jelenlétet fizettük meg. Felmerült egy korszerűbb, ösztönzőbb, a vállalkozószellemet kibontakoztató lehetőség igénye, olyané, amely egyben a gazdálkodás rugalmasságát is elősegíti.

A politikai és a gazdasági vezetés – ma úgy tűnik – helyes döntéssel megteremtette a kisvállalkozási formák, köztük a gazdasági munkaközösségek és a vállalati gazdasági munkaközösségek létrehozásának feltételeit.

Mi a vállalati gazdasági munkaközösségek létrehozásában voltunk érdekeltek. Sok fórumon népszerűsítettük az elképzeléseket, az egységes értelmezés kialakítása érdekében. Meg kellett teremteni a vállalkozószellem alapjait, el kellett oszlatni a kételyeket, a bizalmatlanságot. Dolgozóink ugyan elfogadták, még helyeselték is a mezőgazdaságban és a szolgáltatás területén alakuló kisvállalkozásokat, de az állami nagyvállalaton belüli alakítása nagyon kemény ellenállásba ütközött. Idegennek tartották a szocializmustól, alapvető szociális vívmányaik megnyirbálásának vélték, így például a pihenéshez való jogot, a három nyolcast féltették. Az aggodalmak között felmerült a megfeszített túlmunka egészségügyi kihatása, hogy vajon néhány éven belül nem növekszik-e a túlterhelés miatt majd tömegesen leszázalékolt eltartottak száma; vajon nem szenved-e csorbát a főmunkaidő becsülete; milyen hatással lesz a társadalmi munkára, a pártmunkára, közéleti tevékenységre, az oktatásra, a közművelődésre és így tovább. Érvek és ellenérvek csaptak össze a viták során.

1983 második felében nálunk is megalakult az első két vállalati gazdasági munkaközösség, szolgáltatási tevékenységgel. A kedvező tapasztalatok hatására 1983-ban már 13, 1984-ben további 28 alakult, összesen 350 taggal, kétharmaduk fizikai dolgozó, egyharmaduk alkalmazott. Létrehozásuk érdeke volt a vállalatnak és az egyénnek egyaránt, hiszen jelentős munkaerőgondjaink voltak és vannak, mind

fizikai, mind alkalmazotti területen. Reméltük, hogy segítenek gondjaink megoldásában. És nem csalódtunk, hiszen az eredmények máris jelentkeztek. Segítenek a szűk keresztmetszetek feloldásában, jelentős kapacitáshiányt pótolnak, speciális képzettséget igénylő feladatokat oldanak meg, munkájukat jól szervezetten, jó minőségben végzik. Olyan munkákat végeznek, amelyeket eddig más vállalatokkal végeztettünk, sokkal magasabb költségekért. Az sem közömbös számunkra, hogy 350 dolgozónk becsületes, jó munkája során megtalálta anyagi számítását, és az elmúlt két év során egyetlen vgmk-tag sem lépett ki a vállalattól.

Annak ellenére, hogy aktivistáink, párttagjaink nagy része is tagja a kisvállalkozásoknak, a társadalmi és a közéleti tevékenység területén különösebb gondjaink nincsenek. A kezdeti negatív jelenségeket az ott dolgozó kommunisták segítségével megszüntettük, és ezt állandóan kontrolláljuk. A vállalkozások megítélésében a munkahelyi közvélemény jelentősen megváltozott. A közösségek ideiglenes létjogosultságát nem vitatják, hiszen kirívó, negatív jelenségekkel nem találkoznak, mert ezt a vállalati szigorú szabályozás és a rendszeres ellenőrzés megelőzi, kizárja. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a korrupció és a visszaélések elleni szigorú fellépés ezen a területen is általános igény, s azokat mindenütt helyileg, az adott területen lehet és kell elsősorban megelőzni és rendezni.

A kisvállalkozások – mind a vállalat, mind az egyén szempontjából – átmeneti megoldásnak tekinthetők. A jövedelemkiegészítés lehetősége a fiatalok anyagi helyzetét pozitívan befolyásolja, ugyanakkor a nyugdíj előtt állóknak előnytelen, mivel a nyugdíjalapot nem növeli. A vgmk-ban dolgozók ezt a tevékenységet továbbra is helyeslik, célszerűnek tartják. Akik kimaradtak a vállalkozásból – objektív vagy szubjektív okokból – azok a főmunkaidő presztízsét féltik, és megpróbálják az eseti jelenségeket felnagyítani. A nyugdíjasok körében még mindig sok az ellenzője, mert mint mondják: féltik a szocialista vívmányokat, tartanak a megnövekedett anyagiasságtól, amely hosszú távon elidegenedéshez, a közügyek iránti közömbösséghez vezethet. A vezetők körében sem egységes a megítélés, hiszen a bizonyított eredmények mellett a vállalkozások a vállalati belső érdekeltségi rendszert felborították, véleményük szerint a főmunkaidőben végzett munka értéke csökkent, és annak ellenére, hogy a vgmk-k működésére

a jelen körülmények között szükség van, feszültségforrást is látnak azokban.

A tapasztalatokat összegezve elmondhatjuk, hogy a kisvállalkozási formákra még jó ideig szükség van, hiszen módot adnak a teljesítmények átmeneti, de erőteljes növelésével magas jövedelem elérésére, másrészt segítenek a vállalati gondok feloldásában. Hosszabb távon azonban elengedhetetlen, hogy a főmunkaidőben végzett becsületes, jó munkát tisztességesen meg is tudjuk fizetni.

Tisztelt kongresszus! A gazdasági reform továbbfejlesztése egyik halaszthatatlan feladatunk. Látjuk, érezzük ennek szükségességét mi, munkások is. Meg kell tanulnunk együtt élni eddig szokatlan, idegennek tűnő, de érdekeinket szolgáló új jelenségekkel. Dolgozóink elfogadják az újat. Így a jelenlegi vállalati átszervezési-átrendezési és eszközátcsoportosítási folyamatokat is, ha azt mindenre kiterjedő előkészítő, elemző munka előzi meg, és ha a döntés során visszaigazolni látják észrevételeiket, javaslataikat. Nehéz helyzetünkben dolgozóink egyetértésével – ha fájó szívvel is – értékesítettük egyik kihasználatlan, önálló gyáregységünket. Dolgozóink, ha nem is tapsoltak, de megértették a kényszerlépés szükségességét. Meggyőződésünk, hogy a mai munkás érett ahhoz, hogy felnőttként, partnerként kezeljék, mert az értelmes, okos cél érdekében hajlandó a személyes áldozatvállalásra is.

Végezetül hadd mondjam el: nagy kívánságunk, hogy a politika, a sajtó, a művészet segítsen abban, hogy valós kép alakuljon ki rólunk, munkásokról, mert ebben még van hiányérzetünk.

Fodorné Birgés Katalin

a Szakszervezetek Békés Megyei Tanácsának vezető titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők és elvtársak!
Nem hálás feladat utolsóként szólni a mai napon, mégis engedjék meg, hogy gondolataimat elmondjam. Békés megye szervezett dolgozóinak képviseletében kértem szót. Olyan gondolatokról kívánok szólni, amelyekkel részben erősíteni kívánom a beszámoló és a határozattervezet megállapításait, ugyanakkor szeretném felhívni a figyelmet néhány olyan jelenségre, amely talán megyénkben markánsabban jelent-

kezik, és amely bennünket, a szakszervezetekben dolgozó kommunistákat foglalkoztat.

A beszámoló és Kádár elvtárs is megerősítette: a szocialista demokrácia, benne a munkahelyi demokrácia az utóbbi években jelentősen fejlődött. Úgy látom, mai színvonala teremthette meg a feltételét annak, hogy a határozattervezet már az érdekek mélyebb feltárását, elemzését és jobb összehangolását tűzte ki célul, és egyre többet beszélünk intézményes érdekegyeztetésről. Feladataink megoldásához demokratikus vezetésre és a demokráciával jobban élni tudó munkásokra van szükség. Szakszervezeti testületeink világosan látják, hogy valamenynyiünk legfontosabb érdeke az ország gazdasági erejének növelése, a népgazdasági érdekek elsőbbrendűsége. Ennek érvényre jutását azonban csak úgy látjuk biztosítottnak, ha tovább növeljük a gazdasági egységek, a munkások egyéni érdekeltségét, mert ennek révén erősödhet felelősségük, aktivitásuk és tenni akarásuk.

Az optimális érdekegyeztetést napjainkban még sok tényező akadályozza. Ezek közül kívánok néhányról szólni. Ilyen többek között az önálló vállalatok és a gyárak, telepek közti viszonyban az utóbbiak szűkebb önállósága. Grósz elvtárs hozzászólásában az anyavállalatok és gyárak megint megújuló vitájáról szólt. Nem fejtette ki részletesen álláspontját, így remélem, velem egyet fog érteni. Békés megyében ugyanis az ipari munkásoknak még mintegy 44%-a kevesebb önállósággal rendelkező üzemekben dolgozik. E téren az utóbbi időben ugyan kedvező elmozdulás történt, de még vannak gondjaink. Az önállóvá válás első lépései 1982-ben jelentkeztek a cukoripari, a konzervipari, a baromfiipari trösztmegszüntetésével. Az önállósodási törekvések azonban ma még lassúak, és a gazdasági érdekek mellett a legnagyobb fékezőerő a megszokás, illetve az, hogy a kérdés megoldása bizonyos esetekben vállalatvezetői egzisztenciákhoz is kötődik.

A megye szakszervezeti szervei egyre határozottabban hangoztatják a vidéki telepek, gyárak munkásainak érdekeit. Amíg egy gyártelephely nem látja világosan szerepét a nagyvállalat egészében, addig nem bontakozhat ki a helyi vezetői öntevékenység, elmosódik a személyes felelősség, nem teremtődik meg a munkáskollektíva érdekeltsége. E helyeken sokszor csak korlátozott a szakszervezet jogosítványa is a dolgozókat érintő kérdések eldöntésében.

Gondjaink a vállalatokon belül is vannak. Nem tökéletes még a belső érdekeltségi rendszer, és nem alakult ki olyan, egyéni anyagi

ösztönzés, amely nagyobb teljesítményt, fegyelmezettebb munkát követelne. Jó vállalati példákkal persze mi is előállhatunk. Több állami gazdaság, fogyasztási szövetkezet, néhány ipari vállalat már olyan érdekeltségi rendszert dolgozott ki, amelynek eredményei teljesítményekben is mérhetők. Az új szabályozók hatására áttekintették a létszámhelyzetet, a munkaerő egy részét átcsoportosították, másokat elbocsátottak, csökkentették az adminisztratív dolgozók létszámát, több helyen differenciáltabb bérfejlesztést hajtottak végre.

Azt is látni kell azonban, hogy a pozitív vállalati magatartásnak az egyéni sorsokban negatív kísérőjelenségei is vannak. A felszabaduló munkaerőnek másutt kell munkát keresni, a kevésbé jól dolgozók, a képzetlenek esetleg nehezebben találnak munkát, egyeseknek más szakmát kell tanulniuk. A tények ismeretében másképp kell dolgozniuk a szakszervezeteknek is. Egyrészt keményebben, határozottabban kell szorgalmaznunk az anyagi érdekeltséghez kötött feladatok megfogalmazását, és persze megvalósítását, másrészt a negatív jelenségek levezetésében, az egyéni sorsokat érintő gondok megoldásában erősíteni kell a jogos egyéni érdekek védelmét. Ezt ma már egyre erőteljesebben követeli és joggal várja el tagságunk. Segítenünk kell abban is, hogy a felszabaduló munkaerő lehetőleg továbbra is Békés megyében találja meg számításait, mert mi vagyunk az ország egyik megyéje, amelynek lakossága még napjainkban is fogy. Ezt megakadályozni fontos politikai feladatunk.

Az érdekegyeztetés tökéletesebb megvalósításához a szakszervezeti munkában is meg kell találni, hogy miként tudjuk a legjobban felismerni és képviselni az egyes rétegek, csoportok sajátos érdekeit. Jobb együttműködést kell megvalósítani valamennyi szinten a Kommunista Ifjúsági Szövetséggel az ifjúság, az MTESZ-szel a műszaki értelmiség megnyerésében. Kiemelt fontosságúnak tartom a nyugdíjasok érdekképviseletét. Erősíteni kell kötődésüket a mozgalomhoz, rendezni kell szervezeti hovatartozásukat, és segítséget kell nyújtani a mozgalom erkölcsi és anyagi erejével is életük biztonságosabbá, boldogabbá tételéhez.

Az együttműködés mellett a képviseleti szerveknek az érdekek ütköztetése során jobban tiszteletben kell tartaniuk egymás álláspontját, és politikai erejük összeadásával erősíteniük, segíteniük kell a közmegegyezést, hogy a munkások, a dolgozók szolgálatában a legmegfelelőbb döntések szülessenek. A folyamat mozgatói e kérdésben is a

kommunisták, a pártszervezetek lehetnek. Fontosnak tartom, hogy a párt testületei politikai állásfoglalásaik előtt jobban hozzák felszínre az eltérő érdekeket, ütköztessék az állami, tömegszervezeti és érdekképviseleti szervek véleményét.

Kedves elvtársak! Az említett akadályok leküzdése, az eredményesebb gazdálkodás megköveteli, hogy maga a demokrácia, benne a munkahelyi demokrácia is tovább fejlődjön. A határozattervezet világosan megjelöli ennek útját. Hozzá kiegészítésül néhány gondolatot hadd mondjak el. Az egyik, hogy a munkahelyi demokrácia még teljesebb kibontakoztatását nem lehet csak központi határozatokkal, jogszabályokkal tovább erősíteni, de azzal sem, ha „agyonértekezik" az ügyeket. Hadd mondjam el példaként, hogy a mostani szabályozás szerint az egyik áfésznél, amely hét település területén dolgozik – mivel mindent szabályosan kívántak elvégezni –, az elmúlt évben 1100 munkahelyi tanácskozást kellett tartani. A demokrácia érvényesüléséhez nem elég, ha a dolgozó ember tudja, a hatalom az övé és most már az új vállalatirányítási rendszer alapján közvetlenül a tulajdonosi jogokat is gyakorolja. Ezt nem csak tudnia, érzékelnie is kell!

A demokrácia kibontakoztatása a személyes – erkölcsi és anyagi – érdekeltség mellett megkívánja, hogy mélyebb, bensőségesebb kapcsolat alakuljon ki ember és ember között a lakóhelyen, a munkahelyen. Viszont manapság mind többször találkozunk a közösségtől eltávolodó, zárkózottabb, idegesebb emberekkel és családokkal. Erre a jelenségre feltétlenül oda kell figyelnünk. Hadd indokoljam napi példákkal Békés megyéből.

Megyénkben a bérek az országos átlagnál mintegy 8–10%-kal, a fővárosinál 16%-kal alacsonyabbak. A 8 órai munka során szerzett jövedelem sok családban nem elég az életszínvonal szinten tartásához, annak növeléséhez. Ezért, aki teheti, többletmunkát vállal. Az emberek egy része munkaidő után túlórázik, dolgozik a vállalati gazdasági munkaközösségekben, vagy a jól fizető maszeknál. Mások rohannak házat építeni a családnak, a barátnak, a szomszédnak, míg sokan sietnek a háztájiba, a kiskertbe, legalább a család ellátását megtermelni, mert a zöldség és a gyümölcs lassan már megfizethetetlen.

Valamennyien valljuk, hogy a fenti tevékenység társadalmilag hasznos, hasznot hoz a családnak is. Ironikusan pedig azt, hogy ez sokkal jobb, mintha még többen a kocsmában töltenék idejüket, mert hogy ilyen jelenségek is vannak. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy ezek az

emberek egyre jobban elmaradoznak a brigádvacsorákról vagy sportversenyekről, a baráti összejövetelekről, és hadd ne soroljam; vagyis mind jobban magukra maradnak, esetenként bezárkóznak és túlterheltek.

Ezeket a jelenségeket, tendenciákat nem fogadhatjuk el, nem lehetnek tartósan a szocializmus fejlődésének kísérőjelenségei. Ezért nagyon örülünk annak, hogy a határozattervezet erősíti, hogy a főmunkaidőben végzett munkát fizessük meg jobban. A szakszervezetek segíteni fogják, hogy a gyakorlatban ez mielőbb érvényesüljön, emellett azon munkálkodunk, hogy a vállalati önállósággal együtt további erőfeszítéseket tegyünk a munkahelyi közösségek erősítésére.

Kedves elvtársak! A vállalati kérdések mellett a következő években a települések infrastruktúrája színvonalának fejlesztése lesz az egyik legfontosabb kérdés, melyre mozgósítani lehet a lakosságot és a gazdálkodó egységeket. Békés megye településeinek fejlődését mutatja, hogy a hatodik ötéves tervben 15 000 lakás épült, a gyermekek óvodai elhelyezése – az igények szerint – csaknem teljes. A gyors ütemű előrehaladás ellenére alig van olyan terület, ahol csökkenteni tudtuk elmaradásunkat az országos átlagtól. Még mindig kevés az iskola, és különösen hiányzik néhány felsőoktatási intézmény. Az egészségügyi ellátás, az úthálózat mutatói alacsonyabbak az országos átlagnál, s amíg 1982-ben országosan a lakások 25%-a állami erőforrásból épült, addig Békés megyében a lakások 94,4%-át saját erőből építettük a lakosság nem kevés áldozatvállalásával.

Kedves elvtársak! Nem az a legfájóbb, hogy a statisztikai számok tükrében megyénk csaknem minden mutatóban az utolsó harmadban van, hanem az, hogy az itt élő embereknek nincs esélyegyenlősége a magasabb színvonalú ellátásra. Az infrastruktúra alacsonyabb szintje, a felsőfokú szakemberek hiánya esetenként már a gazdálkodás színvonalára is kedvezőtlenül hat.

A területfejlesztés feladatairól szólnak az írásos dokumentumok. Jogos, reális célként tűzik ki a területi aránytalanságok mérséklését, város és falu további közeledését. A megvalósítás eszköze a vállalati és a település szintű önállóság megteremtése és a helyi erőforrások koncentrálása lehet. Ugyanakkor úgy ítéljük meg, hogy ez az eddigi eltérő preferenciák miatt esélyegyenlőtlenséget is teremt, ezért – ahogyan az ország anyagi helyzete lehetővé teszi – elkerülhetetlennek és

hosszabb távon az ország számára is kifizetődőnek tartjuk a hátrányos helyzetű megyék kiemelt fejlesztését.

Világosan látjuk, hogy ezekhez a feladatokhoz jobban hozzá kell igazítani szakszervezeti tevékenységünket is. Segíteni, hogy településeink életének alakításába jobban bekapcsoljuk a gazdasági egységeket, a dolgozó kollektívákat, az egyéneket. A munkások érdekeit pedig a gyárkapun kívül is képviselni, védeni kell, és segíteni kell életkörülményeik kedvezőbbé tételét. Ebben a munkában megyénkben erősíteni kívánjuk az ágazati szakszervezetek szövetségét.

Lázár György

a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójával, Kádár János és Gyenes András elvtársak szóbeli kiegészítőjével, a határozattervezettel és a megerősítésre váró okmányokkal egyetértek. Ismerve népünknek azt az óhaját, hogy pártunk továbbra is a jól bevált politikát folytassa, magam is azt javasolom, hogy az okmányokat és a szóbeli kiegészítőt a tisztelt kongresszus fogadja el, emelje határozattá.

Kedves elvtársak! A kormány az elmúlt években azt tartotta legfőbb kötelességének, hogy a szocialista építés állami irányításában, az igazgatásban, a gazdaságban, a kulturális életben, a külpolitikában, a nehéz, olykor kritikus nemzetközi viszonyok és a korábbinál bonyolultabb belső feltételek között is érvényt szerezzen a XII. kongresszus határozatának, megfeleljen a bizalomnak. Annak a megítélése, hogy szándékunkat mennyire tudtuk valóra váltani, nem a mi feladatunk. Munkánknak a Központi Bizottság beszámolójában adott értékelésével a kormány és a magam nevében egyetértek.

Feladataink ellátásához számunkra is népünknek a párt politikájába vetett bizalma jelentette és jelenti a legfőbb erőforrást. Munkánkhoz nélkülözhetetlen segítséget kaptunk a Központi Bizottságtól, a pártszervezetektől, az Országgyűléstől. Erősödtek, tartalmasabbá váltak kapcsolataink a Hazafias Népfronttal, a társadalmi és az érdekképviseleti szervekkel, a Tudományos Akadémiával és intézményeivel. Nagy értéket jelent a szakszervezetekkel folytatott együttműködés. Igaz, a korábbinál többet vitatkozunk. Azt hiszem, az adott viszonyok között ez érthető. Gyakoribbak az érdekütközések, növekedett az igények

rangsorolásának fontossága. Ezért van, hogy bár céljaink, törekvéseink azonosak, a kérdések konkrét megközelítésében nem mindig találkozunk. Az elvszerű vita, a készség, hogy meghallgassuk és mérlegeljük egymás érveit, végül mindig elvezetnek a mindkét részről elfogadható megoldáshoz. Meggyőződésem, hogy ez a jövőben is így lesz.

Ezt az alkalmat sem mulaszthatom el, hogy köszönetet mondjak népünknek azért a megértésért és támogatásért, ami nélkül a kormány aligha tudott volna eleget tenni megbízatásának.

Kedves elvtársak! Az utóbbi fél évtizedben a legtöbb feladatot a gazdaság mindennapi, nemegyszer szorító gondjai adták számunkra. Voltak helyzetek, amikor ezeket csak a megszokottnál szorosabb központi irányítással tudtuk megoldani. Emiatt megnőtt az aggodalom, hogy viszatérünk egy korábban már túlhaladott gyakorlathoz. Úgy vélem, ma már világos, ez nem volt szándékunk. A kormány saját döntési hatáskörében és a gazdasági szabályozók célszerűbb érvényesítése közben is a vállalatok önállóságának biztosítására törekedett, és törekszik a jövőben is.

A beszámolóban említett nehéz időkben a nemzetközi fizetőképesség megőrzéséhez, a termelés és az ellátás folyamatosságához szükséges szervező munka és a vele járó viták sok energiát kötöttek le. Ez igaz. A kormány munkájában a megelőző öt évhez képest mégis jóval nagyobb teret kaptak társadalmi-gazdasági fejlődésünk nagy kérdései.

A XII. kongresszus határozataiból és a Központi Bizottság időközi állásfoglalásaiból kiindulva többek között előre léptünk a szocialista demokrácia intézményeinek fejlesztésében. Programokat dolgoztunk ki egyebek mellett az elektronika, a biotechnika fejlesztésére, az energiával és az anyaggal való takarékosabb gazdálkodásra. Olyan fontos kérdésekkel foglalkoztunk, mint a népesedéspolitika, a közoktatás és a felsőoktatás fejlesztése, a szociálpolitikai koncepció, a településfejlesztés hosszú távra szóló irányelvei. Kidolgoztuk a népgazdasági tervezés és a gazdaságirányítási rendszer fejlesztésének komplex programját. Megvitattuk a 2000-ig terjedő időszak társadalmi-gazdasági fejlődésének irányait. Előre haladtunk a hetedik ötéves terv kidolgozásában és nemzetközi koordinálásában. Fejlődött a központi és a helyi igazgatás. Jó érzéssel mondhatom, hogy a minisztériumi és a tanácsi köztisztviselők nagy többsége hozzáértéssel és becsülettel végzi munkáját, átérzi felelősségét.

Ám tudjuk, hogy népünk politikailag igényesebb és kritikusabb lett.

Ismert előttünk és nem közömbös számunkra, hogy a közvélemény gyakran illeti bírálattal munkánkat. Ennek egyik forrása, úgy gondolom, az, hogy a helyzet esetenként olyan döntésekre kényszerített bennünket, amelyeknek egy részét – ezt becsülettel meg kell mondani – nagyobb előrelátással vagy jobb munkával elkerülhettük volna. A kritika másik forrása abban van, hogy elszaporodtak a szocialista normáinkat sértő jelenségek – ezekről a tegnapi vita során sok szó esett. Jogosak-e a bírálatok, van-e felelőssége a kormánynak abban, hogy a szükségesnél kevesebb történik a gazdálkodás megjavítása, a kedvezőtlen jelenségek visszaszorítása érdekében? Igen, a kormánynak ebben van felelőssége és még inkább van tennivalója. Ezt számon tartjuk, és a kormányzati munkát úgy kívánjuk továbbfejleszteni, hogy az még következetesebben szolgálja társadalmi törekvéseinket, jó feltételeket biztosítson a szocialista közéletiség, a jobb, az eredményesebb munka anyagi és erkölcsi elismerése számára, kevesebb lehetőséget hagyjon az ügyeskedésre.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Amint erről Kádár elvtárs szólt, a XII. kongresszuson magunk elé tűzött legfőbb feladatot teljesítettük. Megőriztük szocialista vívmányainkat, megállítottuk a külgazdasági egyensúly romlásának veszélyes folyamatát, sőt korábban, mint terveztük, megkezdtük az adósság csökkentését. Eközben, mint az a beszámolóból és az önök rendelkezésére bocsátott tájékoztató anyagokból kitűnik – és hiszem, hogy ezt személyes tapasztalataik is megerősítik –, minden nehézség ellenére előbbre jutottunk a szocialista építésben, tovább gyarapodtak hazánk szellemi és anyagi értékei.

Négy év alatt több mint 15%-kal növekedett a nemzeti vagyon, csaknem 2000, nem tévedés, 2000 termelő beruházás kezdte meg működését, köztük olyan nagy alkotások, mint hazánk első atomerőműve. Bővült és korszerűsödött a közlekedési hálózat, felépült több százezer lakás, új egészségügyi, oktatási és kulturális intézmények tucatjai léptek a lakosság szolgálatába. Többet fordítottunk környezetünk, természeti értékeink, köztük a Balaton védelmére. Elismeréssel kell szólnom arról, hogy a nemzeti vagyon gyarapításához a lakosság – s ez is mond valamit – mintegy 40 milliárd forint értékű, a megelőző négy évhez képest kétszer több társadalmi munkával járult hozzá. Növekedett a fogyasztás, az áruellátást néhány időleges zavartól eltekintve elfogadható színvonalon tudtuk biztosítani. Javultak az élet-

körülmények, de az életszínvonal valamennyi előirányzatát nem tudtuk teljesíteni.

Az összes körülményt figyelembe véve, a mérleg pozitív. Egyetértek Szabó Gyula elvtárssal. Talán még inkább az, ha kitekintünk a világba. Számos, esetenként nálunk jóval kedvezőbb helyzetben levő és gazdaságilag fejlettebb ország sem tud a miénknél - évi átlagban 2–2,5%-nál - gyorsabb növekedést felmutatni. Az európai tőkés országokban hatalmasra - 15 millió főre - nőtt a munkanélküliek serege, és egyre-másra megnyirbálják a szociális kiadásokat. Ha mindezt egybevetjük azzal, hogy nálunk teljes a foglalkoztatás és a szociális biztonság, hogy a társadalmi juttatások nemhogy csökkentek, de négy év alatt kereken 12%-kal, vagyis gyorsabban nőttek, mint a nemzeti jövedelem, akkor akár elégedettek is lehetnénk.

Mi mégsem vagyunk elégedettek. Mindenekelőtt azért nem, mert ha jobban dolgozunk, többre juthattunk volna. A hatékonyság javult, de a lehetségesnél és a szükségesnél kisebb mértékben. Erre már sok konkrét példa is elhangzott. Én egy általánosabb összefüggésre hívom fel a figyelmet, arra, hogy amíg a külkereskedelmi cserearányok négy év alatt 7,5%-kal romlottak, a népgazdasági hatékonyság mindössze 4%-kal, forintban számolva alig többel javult, mint amennyit a cserearányok romlása miatt vesztettünk. Más szóval a világgazdaság számunkra kedvezőtlen alakulásán kívül munkánk gyengeségeinek is szerepük van abban, hogy a nemzeti jövedelem a tervezettnél kisebb mértékben nőtt, hogy fizetőképességünk fenntartása érdekében az előirányzottnál kevesebbet fordíthattunk a belső felhasználásra, főleg a felhalmozásra.

A helyzet ilyen alakulása két olyan következménnyel járt, amit bármennyire szerettünk volna, nem tudtunk elkerülni. Az egyik az, hogy a fogyasztói árakat az eredetileg tervezettnél ismétlődően nagyobb mértékben kellett növelnünk. Ez - noha az áremeléseket részben ellentételeztük - különösen a nagycsaládosokat, a nyugdíjasokat, a pályakezdő, családalapító fiatalokat érintette érzékenyen. A másik következmény, a beruházások visszaszorításából származik, és abban jut kifejezésre, hogy emiatt a fejlesztési célok, köztük a technikai haladást szolgáló fejlesztések egy részének megvalósításáról is le kellett mondanunk.

Mivel a külső egyensúly javítását szándékunktól eltérően nagyobbrészt csak a belső felhasználás csökkentésével tudtuk biztosítani,

van, aki megkérdőjelezi, vajon szükségszerű és helyes volt-e az életszínvonalat és a beruházásokat ilyen mértékben alárendelni a nemzetközi fizetőképesség megőrzésének. Meggyőződésem szerint igen. Mindenekelőtt azért – s ezt sok ország példája mutatja –, mert egy offenzív gazdaságpolitika kibontakoztatásának elengedhetetlen feltétele az egyensúlyi viszonyok rendezése. A döntő lépést már megtettük, de az egyensúly még sérülékeny, a továbbhaladáshoz biztonságosabb egyensúlyra, annak megalapozásához pedig új növekedési energiák mozgásba hozására van szükség.

A Központi Bizottság a kongresszus elé éppen ilyen programot terjesztett elő. Azt javasolja, hogy az egyensúly javítását a továbbiakban már ne a belföldi felhasználás, a beruházások, a műszaki haladás terhére, hanem a termelés korszerűsítésével, a hatékonyság javításával, a versenyképesség fokozásával, a meglevő erőforrások jobb kihasználásával, más szóval az intenzív fejlődés jellemzőinek erőteljesebb és gyorsabb kibontakoztatásával alapozzuk meg. Erre megvan a lehetőség, s a kormány ebben a szellemben folytatja a hetedik ötéves terv kidolgozását. A lehetőség azonban még nem valóság.

Hogy azzá legyen, egész társadalmunkban tudatosítani kell: az egyensúly elodázhatatlan megszilárdítása, előrehaladásunk megalapozása nem történhet meg a hatékonyság javításának gyorsabb kibontakoztatása nélkül, a gazdaság korszerűsítésének folyamata pedig elakad, de legalább is lelassul, ha az egyensúly megszilárdításában nem jutunk előre. A két egybekapcsolódó feladat egyidejű megoldása, a megújulási készségnek, a szellemi tőke kamatoztatásának, a munkakultúra fejlesztésének, a szervezettség, a minőség javításának olyan sürgető igényével lép fel, amire gazdaságtörténetünk korábbi szakaszaiban alig volt példa, s aminek jelentősége csak szocialista fejlődésünk nagy forradalmi változásaival mérhető össze.

Ezzel együtt azt is meg kell értetnünk, hogy a hatékonyság növelése, a gazdálkodás intenzív jellemzőinek kibontakoztatása, aminek csak a kezdeténél tartunk, nem csupán a szűken vett gazdasági szféra ügye, hanem annak határait messze túllépő össztársadalmi ügy. Olyan összetett feladat, amelynek eredményes megoldása minden alkotó erő összefogását, a tudomány valamennyi ágának közreműködését, az általános és szakmai műveltség szüntelen növelését, a termelés minőségének, jövedelmezőségének magas színvonalra való emelését kívánja

meg, s aminek megoldása végső soron és alapvetően az emberi tényezők minőségétől függ.

Grósz elvtárs felidézte azt a vitát, ami a gazdaság élénkítésének lehetőségeiről folyt, s hogy sokan megkérdőjelezték, megvannak-e ehhez a feltételek. Válaszolt is rá, hogy megteremthetők. A kérdést azonban úgy is feltehetjük, van-e más választási lehetőségünk, mint erőforrásaink ésszerűbb kihasználásával fokozatosan élénkíteni a gazdasági fejlődést, ha nem akarunk visszaélni azzal a türelemmel, amivel népünk elviselte az életszínvonal stagnálását, s nem kevesen a csökkenését. Kockáztathatjuk-e, hogy a beruházásokat még alacsonyabb szintre szorítva, tovább növekedjen a történelmi okok miatt amúgy is meglevő műszaki hátrányunk? Szerintem a válasz csak egy lehet: ilyen választási lehetőségünk nincs, mert senkitől sem várhatjuk el, hogy fizesse helyettünk a számlát. De erre nincs is szükség, ha komolyan elhatározzuk magunkat gazdaságunk ismert tartalékainak kihasználására. Ehhez viszont olyan társadalmi légkört, olyan közgazdasági feltételeket kell teremteni, amelyek nagyobb ösztönzést adnak az újító, a vállalkozó készség kibontakozásának, és a jelenleginél érezhetőbben rászorítanak a gazdálkodás javítására.

Többek között ezekből a felismerésekből fakadt az az elhatározás, hogy tovább fejlesztjük, még inkább a hatékonyság növekedésének szolgálatába állítjuk irányítási rendszerünket, nagyobb teret biztosítunk az alkotó energiák érvényesítésének, és szorosabb összhangot teremtünk a társadalmi és egyéni érdekek között.

Amikor azt mondjuk, hogy az elkövetkező évekre szóló program meghatározó vonása, valamennyi társadalmi célunk elérésének legfőbb feltétele a fejlődés élénkítése, a gazdaság minőségi átalakításának meggyorsítása, azoknak a követelményeknek teszünk eleget, amelyek a szocialista társadalom, a haladás társadalmának a természetéből, gazdasági fejlettségünk adott közepes színvonalából és azokból, az időben belátható viszonyokból következnek, amelyek a jövőben sem ígérkeznek könnyebbnek.

Ehhez még hadd tegyem hozzá, hogy a gazdaság hatékonyabb munkára alapozott élénkítése nem a távoli jövő, hanem már a ma feladata. Ez évi tervünket ebben a szellemben dolgoztuk ki. A kezdet, az elmúlt hónapok rendkívüli körülményei sajnos azt jelzik, hogy célunkat csak nagy erőfeszítések árán tudjuk elérni. Az első összegezés szerint az energiakorlátozás miatt bekövetkezett termeléskiesés, a tél

okozta többletkiadások, a felbecsülhető károk együttes összege meghaladja a húszmilliárd forintot. Az alkalmat felhasználva, a kormány nevében köszönetet mondok a bányászoknak, az energiaszolgáltatás, a közlekedés és a szállítás dolgozóinak, a katonáknak, mindenkinek, aki a tél nehéz napjaiban áldozatos munkával hozzájárult a nehézségek leküzdéséhez. Egyben kifejezem azt a meggyőződésemet, hogy a vállalatok, a szövetkezetek kollektívái, a szocialista brigádok – úgy, ahogyan erről Csente elvtárs és mások szóltak – az elkövetkezendő hónapokban mindent megtesznek a kiesések pótlásáért, a szocialista munkaverseny lendülete hozzá fog járulni ez évi tervünk teljesítéséhez. És itt egy pillanatra szeretnék megállni. Ezt a kormányt sok mindenért lehet bírálni, de hogy ígérgetne, azért aligha. Most mégis azt mondom, ha az idő jobbra fordul, a bányászokról akkor sem fogunk megfeledkezni.

Kedves elvtársak! Ahhoz, hogy a magasabb követelményeknek eleget tudjunk tenni, ahogyan erről Osztfai elvtárs és mások is szóltak, az irányítás minden szintjén, minden láncszemében szemléleti megújulásra, több tudásra, nagyobb tudatosságra és korszerűbb munkamódszerekre, azok példájának a követésére van szükség – s ezek nincsenek kevesen –, akik felismerve az idők szavát, szüntelenül, állhatatosan és megalkuvás nélkül a munka jobbításán, az új, az előre vivő megoldások kutatásán fáradoznak. Magunkról, a kormányról szólva ehhez még hozzátehetem: fejlődésünk új igényeinek érvényesítésekor ugyanazzal a következetességgel kell eljárnunk, mint tettük az elmúlt években, amikor az eladósodás folyamatát kellett megállítani és megoldani. Ezt nem véletlenül hangsúlyozom.

Munkánknak az az egyik gyengesége, hogy amikor a hatékonyság és a gazdasági racionalitás követelményeit kellene érvényesíteni, amikor az elvi állásfoglalásnak konkrét cselekvéssel kellene érvényt szerezni, nem vagyunk elég következetesek. A hiba gyakran ott van, hogy a konfliktusokat nem megoldjuk, hanem elsimítjuk. Ennek is szerepe van abban, hogy a gazdaságtalan termelés visszaszorításában – közbevetőleg: alacsony hatékonysággal dolgozik, vagy veszteséges a vállalatok egyötöde –, a támogatások csökkentésében, a felelősség személyre szóló érvényesítésében és jó néhány más, az előrehaladásunkat fékező jelenség okainak a felszámolásában a lehetségesnél kisebb mértékben jutottunk előre. Ezt joggal kéri számon a közvélemény.

És még valami. A társadalmi-gazdasági fejlődésnek olyan szakasz-

ban vagyunk, amikor az ismert, a korábban bevált módszerek már nem, vagy nem mindig bizonyulnak elégségesnek. Ez egyaránt vonatkozik az irányítási rendszer egyes eszközeire, a sokat vitatott vállalati, vállalkozási és vezetési formákra, a jövedelemelosztási és bérezési gyakorlatunkra. El kell fogadtatni, hogy az áru- és pénzviszonyok következetesebb figyelembevétele, az új vállalkozási és vállalatvezetési formák, a kereseteknek a teljesítményektől függő nagyobb és valódi differenciálása, az igazságosabb közteherviselés szorgalmazása nem jelent eltávolodást szocialista elveinktől. Egyetértek Szabó Gyula elvtárssal. Meg kell tanulnunk együttélni az eddig szokatlan viszonyokkal. Azt is el kell fogadtatni, hogy amikor a gazdaság minden elemében megújulásra van szükség, amikor a világgazdasági környezetre nagyfokú változékonyság a jellemző, csak olyan irányítástól remélhetjük, hogy betölti funkcióját, amely világos és stabil elvekre épül, de képes rá, hogy mindig a konkrét viszonyokból kiindulva válassza meg a cselekvésre ható legcélszerűbb eszközöket. Erre viszont nincs kész recept. A rögtönzésnek nem vagyunk hívei. De előfordulhat, hogy egyes intézkedéseink nem állják ki a gyakorlat próbáját. Ez természetesen nem jó dolog. De ennél nagyobb hiba, több kárt okoz, ha meg sem kíséreljük az élet által napirendre tűzött kérdések megoldását.

Minderről azért is szólnom kell, mert nemegyszer előfordul, hogy a joggal kifogásolt jelenségek, az eredménytelen, a veszteséges gazdálkodás okait egyesek akkor is a szabályozókban, a joghézagokban, netán valamiféle ideológiai eltévelyedésben keresik, amikor pedig közönséges hanyagságról, szervezetlenségről, rossz minőségű munkáról, hozzá nem értésről, más szóval az emberi magatartás hibáiról és torzulásairól vagy az állampolgári fegyelem megsértéséről van szó. Mert erre is hallottunk példákat.

A szabályozókra visszatérve: ezek megállapítása a kormány feladata. Természetesnek tartom, hogy a vállalatok a szabályozókat a maguk szemszögéből minősítik. De a szükség – s nem a kormány, az életszabta szükség is – minősít, s a két minősítés nem mindig esik egybe. Sok tandíjat fizettünk azért, hogy ezt csak késve vettük tudomásul.

Az sem kétséges, kedves elvtársak, hogy a szocialista normáinkat sértő jelenségek ellen határozottan fel kell lépni. Mint sokaknak, nekem is az a meggyőződésem, hogy önmagukban az adminisztratív

eszközök kevésnek bizonyulnak, ha nem egészülnek ki a becsületes és kötelességtudó nagy többség által gyakorolt társadalmi ellenőrzés hatásos eszközével.

Kedves elvtársak! A gazdasági fejlődésnek arra az útjára léptünk, amelyen hosszú időn át, de most már gyorsabban kell haladnunk ahhoz, hogy helytálljunk a történelmi versenyben, a nemzetközi élvonalhoz közelítve megteremtsük a fejlett szocialista társadalom anyagi-műszaki bázisát. A feladat nagy, de lehetőségeink is nagyok. Építhetünk a négy évtized eredményeire és tapasztalataira, számíthatunk szocialista iparunkra, mezőgazdaságunkra, a munkások, a parasztok kollektíváinak megnövekedett hozzáértésére és szorgalmára, a vállalkozó szellemű vezetőkre, a tudomány és a kultúra megújulásra képes művelőire. Népgazdasági terveink megalapozásában, mint korábban, most is és a jövőben is pótolhatatlan szerepet töltenek be a Szovjetunióval kiépült gyümölcsöző és egyre bővülő kapcsolataink. A KGST-ben folytatott együttműködés számára nagy távlatokat nyitott az elmúlt évben megtartott felső szintű értekezlet, amelynek határozatát végrehajtva, új lehetőségek tárulnak fel ahhoz, hogy gyorsabban haladhassunk nemzeti és egyben közös céljaink felé. A magunk részéről mindent megteszünk, hogy alkotó módon járuljunk hozzá a szocialista gazdasági integráció elmélyítéséhez.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Feladataink megoldásának nélkülözhetetlen feltétele a béke. A fegyverkezési hajsza felszítása, az Egyesült Államoknak és a NATO-nak az a törekvése, hogy katonai erőfölényre tegyenek szert, súlyosan kiélezte a nemzetközi helyzetet. Szilárd meggyőződésünk, hogy a szélsőséges imperialista körök minden mesterkedése ellenére megvan a lehetőség az emberiséget fenyegető veszélyek elhárítására. Ennek legfőbb biztosítéka a Szovjetunió és a szocialista közösség ereje, következetes békepolitikája, a világ békeszerető erőinek összefogása. Kormányunk külpolitikai tevékenységének az elmúlt években is az volt a legfőbb célja, hogy a lehető legkevezőbb feltételeket biztosítsa népünk békés építőmunkájához. Ebből kiindulva sokoldalú és aktív nemzetközi tevékenységet folytattunk.

Külpolitikai tevékenységünket meghatározta, hogy a Magyar Népköztársaság a szocialista országok közösségének szilárd és megbízható tagja, a békés egymás mellett élés elkötelezett híve. Az elmúlt években tovább erősítettük, még szorosabbra fűztük barátságunkat, még inkább kiszélesítettük együttműködésünket a Szovjetunióval. A jövőben

is mindent megteszünk azért, hogy a szocialista országok közös védelmi szervezete, a Varsói Szerződés betölthesse küldetését. Maradéktalanul támogatjuk a Szovjetunió békekezdeményezéseit, s mint kedvező új fejleményt üdvözöljük a napokban megkezdett genfi tárgyalásokat.

Mint eddig, ezután is nagy figyelmet fordítunk a fejlődő országokkal folytatott politikai és gazdasági együttműködés fejlesztésére. Internacionalista elveinknek megfelelően szolidárisak vagyunk a társadalmi haladásért küzdő, a nemzeti függetlenségüket védelmező mozgalmakkal. Amint többször megerősítettük, továbbra is készek vagyunk, hogy az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján bővítsük kapcsolatainkat a fejlett tőkés országokkal, elősegítsük a párbeszédet a különböző társadalmi berendezkedésű országok között.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Az elmúlt négy évtizedre visszatekintve, pártunk XIII. kongresszusára és felszabadulásunk negyvenedik évfordulójának ünnepére készülve olyan eredményeket vehetünk számba, amelyekre méltán büszkék lehetünk. A szocializmus útját járva népünk otthonos hazát teremtett magának, tekintélynek és megbecsülésnek örvend a világban. Pártunk XIII. kongresszusa azzal a vonzó programmal áll népünk elé, hogy a szilárd alapokra építve új lendülettel, nemzeti összefogással folytassuk tovább a szocialista társadalom építését.

Felszólalásomat most is azzal fejezem be, mint öt évvel ezelőtt. A kormány és a közszolgálat dolgozóinak nevében biztosíthatom önöket, hogy megtisztelő kötelességünket teljesítve, minden tőlünk telhetőt megteszünk a XIII. kongresszus határozatainak végrehajtásáért.

Grigorij Romanov

a Szovjetunió Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttsége, az SZKP Központi Bizottsága, a kommunisták tizenkilencmilliós serege és az egész szovjet nép forró, szívélyes üdvözletét tolmácsolom a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, a magyar kommunistáknak és dolgozóknak.

A kormányzó marxista–leninista pártok kongresszusainak jelentősége túlnőtt egy adott ország keretein. Az egész szocialista közösség életének jelentős eseményeivé válnak, és ez törvényszerű is. Bármilyen sajátosak legyenek is egy-egy testvéri állam fejlődésének konkrét feltételei, annak nemzeti sajátosságai, a sikerek elérése mélységesen közös érdekünk, s együttesen keressük a választ az élet által felvetett problémákra.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója bizonyítja ezt az igazságot. Nagy hatást gyakorolt ránk Kádár János elvtárs színes és tartalmas beszéde. Az ő személyében a testvéri Magyarország kipróbált vezetőjét, az elkötelezett internacionalistát és leninistát, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom nagy tekintélyű személyiségét tiszteljük.

Az önök kongresszusának egész munkamenete mélységesen meggyőz bennünket arról, hogy eredményei elősegítik a magyar szocialista társadalom erősödését, új lendületet adnak az ország gazdasági és társadalmi fejlődésének meggyorsításához, és a nagy, bár olykor távolról sem egyszerű feladatok sikeres megoldásához.

A népi Magyarország biztos előrehaladásának szilárd alapját forradalmi vívmányai adják. Különösen helyénvaló szólni róluk ma, röviddel országuk fasizmus alóli felszabadításának évfordulója előtt.

A magyar nép a Szovjetunió és a többi testvéri ország népeivel szoros egységben immár négy évtizede építi az új világot. Mindaz, amit ezen évek alatt elért, tanúsítja választott utunk helyességét, a szocialista rend vitathatatlan előnyeit és lehetőségeit.

Az elmúlt időszakban valamennyien jobban felismertük, mennyire fontos, hogy megbízható és velünk azonosan gondolkodó barátaink legyenek, milyen felbecsülhetetlenül nagy vívmány a szocialista közösség léte. Ez sajátos közösség, amelyben nincs helye sem az uralkodásnak, sem az alárendeltségnek, sem annak, hogy egymásra erőltessük akaratunkat, sem az azonosság mechanikus kialakításának. Ebben a közösségben az egység alapja a marxista–leninista szemlélet azonossága, és az, hogy közösek az alapvető érdekeink, azonos az osztályszolidaritás elvei iránti hűség, megvalósul az érdekek kölcsönös, gondos számbavétele és érvényesül a kölcsönös segítőkészség.

Munkájukban önök, kedves elvtársak, a jövőben is az eddigiekhez hasonlóan építhetnek a megbonthatatlan szovjet–magyar barátságra,

a legszorosabb együttműködésre a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a Nagy Október hazájával.

A történelmi gyakorlat gazdagította elképzeléseinket az új társadalom építésének formáiról és módszereiről. A közösen szerzett tapasztalatokból levonható egyik legfőbb elvi következtetés azonban az, hogy a testvéri országok fejlődése egy sor általános törvényszerűség alapján megy végbe. A szocialista államok nemzeti érdekeit nem lehet megbízhatóan érvényesíteni másként, csak ha erősítjük egész közösségünket, és követjük Leninnek és a forradalmárok több nemzedékének útmutatását, erőteljesen támaszkodunk a proletár és a szocialista internacionalizmus hagyományaira.

A szovjet kommunisták alapállását mindig is ez jellemezte. Ezen alapelv iránti hűséget erősítette meg a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának 1985. márciusi, rendkívüli ülése, amely kimondta, hogy az SZKP és a szovjet állam elsőrendű kötelessége a testvéri barátság megőrzése és erősítése a nagy szocialista közösség országaival, s az, hogy megtegyünk minden tőlünk telhetőt a közösség nemzetközi szerepének és befolyásának növeléséért.

Ezt hangsúlyozta Mihail Gorbacsov elvtárs, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára a Varsói Szerződés tagországai párt- és állami küldöttségeinek vezetőivel nemrégiben Moszkvában tartott találkozón.

Pártunk nagyra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt, a népi Magyarország vezető és irányító erejének következetes internacionalista vonalát.

Elvtársak! Az önök kongresszusán sok dicsérő szó hangzott el a szovjet–magyar kapcsolatokról, népeink barátságáról. Teljes mértékben egyetértünk az elmondottakkal. A sokéves gyakorlat, maga az élet teszi lehetővé, hogy megelégedéssel állapíthassuk meg: ezek a kapcsolatok nemcsak felfelé ívelnek és szakadatlanul fejlődnek, hanem egyre jobban érezhető eredményeket is hoznak az élet valamennyi területén: a politikában, a gazdaságban, a tudományban és a kultúrában.

E folyamat lényege az SZKP és az MSZMP szoros együttműködése, a mélységes bizalom és egyetértés, amely pártjaink központi bizottságainak és vezetőinek állandó kapcsolatát jellemzi. Széles körűvé vált az állami és társadalmi szervezetek, a minisztériumok és hatóságok, a városok és megyék, a munkáskollektívák közötti eredményes együttműködés.

E kapcsolatok együtt járnak azzal, hogy kicseréljük az új társadalom építésének tapasztalatait, kölcsönösen megismertetjük egymást a népgazdaság irányítási módszereinek fejlesztésében, a legfontosabb társadalmi problémák megoldásában és a demokrácia fejlesztésében elért eredményekkel.

Népgazdasági kapcsolataink állandóan fejlődnek. Elegendő utalni arra, hogy a szovjet–magyar áruforgalom a jelenlegi ötéves tervidőszakban több mint másfélszeresére növekszik, és értéke megközelíti a 40 milliárd rubelt.

Elismerve mindazt, amit elértünk, jól tudjuk természetesen, hogy az élet nem állhat meg egy helyben. Újabb lehetőségeket kell feltárnunk a gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés további elmélyítésére, korszerűsítésére és hatékonyságának növelésére. Erre építünk a jelenlegi időszakban is, amikor véglegesen egyeztetjük az új ötéves időszakra szóló népgazdasági terveinket.

Már nagyrészt befejeztük az országos érdekeknek megfelelő termékszállítások kölcsönös egyeztetését. E szállítások magukban foglalják az üzemanyagokat, nyersanyagokat, gépeket és berendezéseket is. Jó lehetőségek vannak a kapcsolatok kiszélesítésére olyan létfontosságú ágazatokban, mint az energetika, a gépipar, beleértve a mikroelektronikát és a robottechnikát, a mezőgazdasági termelési rendszereket, a közszükségleti cikkek termelését. Szerepel a tervekben a termelés szakosodásának és kooperációjának továbbfejlesztése. Új és fontos mérföldköve lesz e folyamatok erősítésének az évszázad végéig szóló, hosszú távú szovjet–magyar gazdasági és tudományos-műszaki együttműködési program, amelyet a közeljövőben írunk alá.

E munka távlatai szorosan összefüggnek azoknak a határozatoknak a végrehajtásával, amelyeket a KGST-tagországok tavalyi felső szintű tanácskozásán fogadtak el. Az ott hozott stratégiai döntések nagy gazdasági és politikai jelentőségűek mind az egyes testvéri országok, mind a közösség egésze számára.

Gazdasági jelentőségüket adja az, hogy segítik gyorsabb együttes előrehaladásunkat, a termelés intenzívebbé tételének és a tudományos-műszaki haladás meggyorsítása kulcsfeladatainak sikeresebb megoldását.

E döntések politikai jelentősége pedig abban rejlik, hogy magasabb szintre emelik a közös cselekvést és együttműködést, erősítik gazdasági függetlenségünket a Nyugattal szemben. Ennek fontosságát a je-

len körülmények között – s önök kétségtelenül érzik ezt saját tapasztalataik alapján is – nem lehet eléggé hangsúlyozni.

Mi természetesen azon vagyunk, hogy a szocialista gazdasági integráció erősítésével egyidejűleg kölcsönösen előnyös alapon fejlesszük üzleti kapcsolatainkat a kapitalista országokkal is. E kapcsolatok építése során azonban nem engedjük meg, hogy az imperialista erők a politikai nyomás eszközeként használják a gazdasági tényezőket és beavatkozzanak a szuverén szocialista államok belügyeibe.

E problémákról szólva nem hagyhatjuk figyelmen kívül persze a jelenlegi nemzetközi helyzetet, amelynek kiéleződése egyenes következménye annak, hogy aktivizálódtak az imperializmus – mindenekelőtt az amerikai imperializmus – agresszív körei. E körök készek bármely eszköz felhasználására, hogy aláássák szocialista közösségünk egységét, hogy megállítsák a társadalmi fejlődés és a népek nemzeti és társadalmi felszabadulása történelmileg visszafordíthatatlan folyamatát.

Ma, a hitleri fasizmus feletti győzelem 40. évfordulójának előestéjén, különösen helyénvaló emlékezetbe idézni a történelmi leckét. E győzelem történelmi tanulságai véresen komoly figyelmeztetést jelentenek mindazok számára, akik világuralmi terveket szövögetnek. Minden olyan kísérlet, amely arra irányul, hogy velünk az erő pozíciójából, a fenyegetés módszerével tárgyaljanak, kudarcra van ítélve. A szocialista államok rendelkeznek minden szükséges eszközzel ahhoz, hogy válaszolni tudjanak a kihívásra, és biztosítsák országaik és népeik biztonságát. Megbízható pajzsuk a Varsói Szerződés, amelynek 30. évfordulójáról hamarosan megemlékezünk.

A Szovjetunió, Magyarország, barátaink és szövetségeseink vallják, hogy a különböző társadalmi rendszerek közötti történelmi vita világméretekben és itt Európában is csak békés úton dőlhet el. Közösségünk eltökélt szándéka, hogy szilárdan követi ezt az elvet, szorgalmazza a nemzetközi feszültség enyhülését, és a jövőben is folytatja politikáját, amelynek célja az egység és összeforrottság további biztosítása, a külpolitikai lépések egyeztetése.

Ma a nemzetközi közvélemény figyelmének középpontjában a nukleáris és űrfegyverzet témakörében közelmúltban megkezdett új szovjet–amerikai tárgyalások állnak. A Szovjetunió konstruktív és reális tervekkel érkezett Genfbe, azzal a szándékkal, hogy a tárgyalások tárgyára és céljaira vonatkozóan elért korábbi megállapodásoknak meg-

felelően cselekedjék. Ilyen hozzáállást várunk az amerikai fél részéről is.

Most még természetesen korai lenne bármilyen, akár előzetes következtetést is levonni. Ami a Szovjetuniót illeti, az eredmény rajta nem fog múlni. Jóakaratra mindig jóakarattal, bizalomra bizalommal válaszolunk. Ez az alapállásunk a jelenkor legnagyobb kérdésének megoldásában, az emberiséget fenyegető nukleáris veszély elhárításában. S mi minden tőlünk telhetőt megteszünk azért, hogy biztosítsuk bolygónkon az emberek békés életét.

Elvtársak! Engedjék meg, hogy most röviden rátérjek néhány, a szovjet nép figyelmének középpontjában álló belpolitikai kérdésünkre. Mindenekelőtt szeretném hangsúlyozni, hogy országunkban erőteljes munka folyik a népgazdaság jelenlegi ötéves tervének sikeres befejezéséért.

A népgazdaság számos ágazatában, így az iparban is, észrevehetően meggyorsult a termelés növekedésének üteme. Javulnak a minőségi mutatók. Biztató eredmények mutatkoznak az agrár-ipari komplexum fejlődésében. Sikeresen megvalósulnak a szociális program céljai.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy ezeket a pozitív eredményeket bizonyos nehézségek ellenére értük el. Így például egyes nyersanyagfajták – ezen belül az energiahordozók – kitermelésének feltételei nagymértékben rosszabbodtak, és rossz mezőgazdasági évek követték egymást.

A Szovjetunió Kommunista Pártjától távol áll, hogy miközben értékeli a népgazdaság területén végzett munkát, ne vegye észre a megoldatlan problémákat. Inkább arra figyelmeztet, hogy nem szabad megelégedni az elért eredményekkel. Ily módon értékeli az SZKP Központi Bizottsága a káderek munkáját is, megkövetelve tőlük az alkotó és kezdeményező magatartást, a fokozottabb felelősségvállalást, a magasabb szintű szervezettséget és fegyelmet a párt-, a tanácsi, a gazdasági munkában, s bármely más munkaterületen.

Mivel az SZKP szükségesnek tartja a népgazdaság valamennyi tartalékának mozgósítását, pártunk hangsúlyozza, mennyire fontos realista módon meghatározni a napi és távlati feladatokat. A tartalékok hatalmasak. Ide tartoznak: a gazdasági mechanizmus további korszerűsítése a magasabb színvonalú termelés érdekében, a dolgozók egyre szélesebb részvétele a termelés irányításában és a munka szerinti elosztás elvének következetesebb érvényesítésében.

A legfontosabb feladatok közé tartozik a termelés hatékonyságának fejlesztése a tudományos-műszaki fejlődés erőteljes meggyorsítása alapján, hiszen ez jelenti fő feltételét azon anyagi, műszaki bázis megteremtésének, amely képes kielégíteni a fejlett szocialista társadalom egyre növekvő követelményeit. A tudományos-műszaki fejlesztésnek oly módon kell szolgálnia a gazdasági növekedést, hogy az ne a termelőkapacitások és felhasznált erőforrások növelésével történjék, hanem azok hatékonyabb és racionálisabb felhasználásának, az állóalapok rendszeres megújításának, a népgazdaság vezető ágazatai műszaki felújításának a bázisán.

E folyamatok elmélyítését segítik elő azok a fontos gazdasági kísérletek, amelyek konkrét népgazdasági eredmények elérését célozzák, továbbá a tudományos termelő egyesülések hálózatának kiszélesítése, a vállalatok és tudományos szervezetek tevékenységében az önelszámoló törekvések erősödése.

Mindezt a munkát a párt a szocialista gazdálkodás olyan alapvető kritériumainak alkotó alkalmazásával folytatja, mint a tervirányítás, a szocialista tulajdon erősítése, a gazdasági fejlesztés társadalmi céljainak a prioritása.

Miközben gazdasági ügyekkel foglalkozik a párt, egy pillanatra sem hagyja figyelmen kívül, hogy a további gazdasági növekedés hatalmas tartaléka az emberek tudata, ügyünkhöz való viszonya. Ezért fokozott figyelmet fordít az ideológiai munkára, arra, hogy az ifjú nemzedéket a szovjet nép forradalmi, harci és munkahagyományai szellemében nevelje.

A kitűzött feladatok sikeres végrehajtásának biztosítéka országunk hatalmas tudományos-termelési potenciálja, a párt által nevelt és a párt ügye iránt elkötelezett káderek, a szovjet emberek szoros összeforrottsága a Szovjetunió Kommunista Pártjával és annak Központi Bizottságával, ami új erővel mutatkozott meg a Központi Bizottság márciusi plénuma határozatainak egyhangú elfogadásában.

Napjainkban pártunk a XXVII. kongresszusára készül. Mint önök is tudják, ezen a kongresszuson tervezik a párt programjának új fogalmazásban való megvitatását és elfogadását. Az SZKP szervezeti szabályzatán elvégezzük a szükségessé vált módosításokat. A kongresszus a soron következő öt évre és 2000-ig szólóan jóváhagyja az ország gazdasági és társadalmi fejlesztésének alapvető irányait.

Nem kevés a dolgunk. Haladunk előre, és magabiztosan nézünk a jövőbe. Hiszünk erőnkben, barátaink és szövetségeseink erejében. Biztosan tudjuk, hogy az idő a mi hatalmas közös szocialista és kommunista alkotó munkánk céljait szolgálja.

Végezetül engedjék meg kedves magyar barátaink, hogy köszönetet mondjak a kongresszus fórumáról pártunkhoz, a szovjet államhoz és a szovjet néphez intézett kedves szavakért.

A magyar kommunistáknak, egész testvéri népüknek nagy sikereket kívánunk a kongresszus által kitűzött feladatok végrehajtásában.

A szovjet kommunisták mélyen meg vannak győződve arról, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság a jövőben is méltóképpen járul hozzá a szocialista világrendszer megszilárdításához, a szocialista közösség erejének és összeforrottságának növeléséhez, mert ez a társadalmi haladás, a tartós és igazságos béke legfőbb biztosítéka a földön.

Carlos Brito

a Portugál Kommunista Párt Politikai Bizottságának
és Állandó Politikai Titkárságának tagja

Kedves elvtársak!

A Portugál Kommunista Párt Központi Bizottsága és a portugál kommunisták nevében forró és testvéri üdvözletünket tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, a kongresszus minden küldöttének, meghívottjának, és sok sikert kívánunk munkájukhoz.

Engedjék meg, elvtársak, hogy kongresszusukon keresztül – sok sikert és boldogságot kívánva – üdvözletünket küldjük minden magyar kommunistának, a magyar munkásosztálynak, minden magyar dolgozónak, az egész magyar népnek.

Köszönjük a meghívást, azt, hogy jelen lehetünk ezen a kongresszuson, és szólhatunk önökhöz, egyúttal szeretnénk kifejezni pártunk nagyrabecsülését és háláját azért a szolidaritásért, amelyet a magyar kommunisták, a magyar nép mindig tanúsított népünk harca iránt; szeretnénk ismételten kifejezni a portugál kommunisták cselekvő, töretlen szolidaritását a Magyar Szocialista Munkáspárttal és a

magyar néppel a szocialista társadalom felépítéséért folytatott tevékenységükben. Ez a minden körülmények között kifejezésre jutó kölcsönös szolidaritás is kitűnően tükrözi kapcsolatainkat, amelyek a testvériségen, az eszmék és célok azonosságán, a megértésen és a kölcsönös megbecsülésen, valamint a proletár internacionalizmus szilárd elvein alapulnak.

Az MSZMP kongresszusára Magyarország felszabadulásának 40. évfordulóján kerül sor, annak a meghatározó történelmi jelentőségű eseménynek az évfordulóján, amely népük és országuk életében gyökeres fordulatot hozott. E nagyon rövid, négy évtizedes történelmi időszakban a magyar nép, a párt vezetésével, megdöntötte a tőkések és földbirtokosok hatalmát, kiemelkedő forradalmi eredményeket vívott ki.

Kedves elvtársak! Kifejezzük önöknek és a magyar népnek nagyrabecsülésünket munkájuk, harcuk, elért eredményeik iránt. Helyzetük természetesen nem mentes a nehézségektől, ahogy itt a kongresszuson is hallottuk, de ugyanakkor bizonyítja a szocializmus felsőbbrendűségét is, tanúsítja, hogy milyen fejlődésre képes egy ország, ahol megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása.

Portugáliában a kormány – amely egy magát szocialistának nevező és egy szociáldemokrata pártból áll – folytatja és erősíti azt az immár kilencéves politikát, amelynek célja az áprilisi forradalom nagy vívmányainak a megsemmisítése, a monopóliumok, a nagybirtokok és minden hatalmuk visszaállítása.

A jelenlegi kormány a társadalmi-gazdasági átalakulások ellen indított támadás mellett fokozza az állampolgári szabadságjogok és a politikai demokrácia elleni támadást.

Ennek ellenére nekünk, portugál kommunistáknak megalapozott reményünk, hogy a dolgozók és a hozzájuk csatlakozott egyéb társadalmi és politikai erők erőteljes mozgalmával elérjük a jelen nagy, népi céljait: a kormány megdöntését és az intézményrendszerben egy olyan folyamat elindítását, amely demokratikus alternatívához vezet, és visszatérést jelent az április 25-i forradalom által nyitott lelkesítő útra.

A portugáliai ellenforradalmi folyamat még hangsúlyozottabbá tette országunknak az imperializmustól való függőségét, gazdasági, politikai, diplomáciai és katonai alárendeltségét. Kirívó példája ennek az Egyesült Államokkal nemrégiben aláírt egyezmény, amely az

Azori-szigeteken levő lagesi támaszpontra vonatkozik. Caspar Weinberger amerikai hadügyminiszter 1984-es és 1985-ös kongresszusi beszámolója egyaránt azt tanúsítja, hogy az ilyen egyezmények az Azori-szigeteket amerikai légi és tengeri bázissá, az amerikai gyorshadtest és könnyűgyalogsági hadosztályok támaszpontjává változtatják.

Ez a példa megmagyarázza azt, hogy mi, portugál kommunisták miért tekinthetjük a békeharcot elválaszthatatlannak a demokráciáért, a társadalmi haladásért és a nemzeti függetlenségért folyó küzdelemtől.

Osztjuk azokat az aggodalmakat, amelyek Központi Bizottságuk kongresszusi téziseiben és Kádár János elvtárs beszédében hangot kaptak a jelenlegi nemzetközi helyzetben rejlő veszélyekkel, a békét fenyegető reális veszélyekkel kapcsolatban: mindezek az imperializmus, elsősorban az amerikai imperializmus és a NATO legagresszívabb köreinek agresszív háborús politikájából fakadnak. A fegyverkezési verseny, az új amerikai rakéták telepítése Európában, a világűr militarizálására vonatkozó tervek felidézik egy nukleáris világégés veszélyét.

Ezért megértjük és szükségesnek tartjuk – mind a szocialista országok biztonsága, mind pedig a világ és Európa békéjének szempontjából – mindazokat a lépéseket, amelyeket a Szovjetunió és a Varsói Szerződés más országai tettek a fegyverzetek hadászati egyensúlyának megőrzéséért, valamint azokat a tárgyalási és békejavaslatokat is, amelyeket a szocialista országok, köztük Magyarország, közösen előterjesztettek.

A Magyarországot is magában foglaló szocialista közösség léte a béke és az emberiség haladásának a legszilárdabb biztosítéka. Ám a békeharc minden dolgozónak, Európa és a világ minden népének közös ügye, olyan halaszthatatlan központi feladat, amely magában foglalja a fegyverkezési hajsza beszüntetéséért, a leszerelésért – elsősorban a nukleáris leszerelésért –, valamint a világűr militarizálásának a megakadályozásáért folyó harcot. Az imperializmus agresszív kísérleteit fel lehet tartóztatni és meg lehet hiúsítani. Ehhez alapvető jelentőségű a nemzetközi kommunista mozgalom egységének védelme és erősítése, a szocialista országok, valamint a tőkés országok munkásosztálya, a nemzeti felszabadító mozgalmak és a haladó országok közötti együttműködés és kölcsönös barátság erősítése.

A világhelyzet azt követeli, hogy fokozzuk cselekvő támogatását azoknak az erőknek, amelyek világszerte antiimperialista harcot folytatnak, azoknak a népeknek, amelyek a fasizmus, a gyarmatosítás, a neokolonializmus, a faji megkülönböztetés és az apartheid igája alatt sínylődnek, azoknak a népeknek, amelyek Latin-Amerikában, Afrika déli részén, a Közel-Keleten, Délkelet-Ázsiában és a Távol-Keleten szembeszállnak az imperialista agresszióval és védelmezik igazságos nemzeti jogaikat. Különös jelentősége van most a szolidaritásnak azokkal a népekkel, amelyek az imperialista összeesküvéssel és agresszióval szembeszállva a mélyreható forradalmi átalakulások útjára lépnek, és a szocializmust tűzték ki célul.

Ismételten nagy sikert kívánunk XIII. kongresszusuknak, valamint a magyar kommunistáknak és a magyar népnek a szocialista társadalom felépítéséért kifejtett békés alkotó munkájához.

Tesfaye Dinka

az Etióp Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának póttagja, pénzügyminiszter

Tisztelt Kádár János elvtárs! Az elnökség tisztelt tagjai! Tisztelt kongresszusi küldöttek!

Az Etióp Dolgozók Pártja Központi Bizottsága, Etiópia dolgozó népe, delegációnk tagjai nevében szívbéli örömömet fejezem ki afelett, hogy alkalmunk van részt venni a Magyar Szocialista Munkáspárt történelmi jelentőségű XIII. kongresszusán. Ezúton szeretnénk átadni forró, testvéri üdvözletünket a kongresszus résztvevőinek, minden magyar kommunistának és dolgozónak.

Elvtársak! A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának fontosságát kiemeli az a tény, hogy a fasizmus felett aratott győzelem 40. évfordulójának előestéjén tartják meg. Szilárdan hisszük, hogy a kongresszus – túl azon, amit a magyar népnek nyújt és jelent – nemzetközi szempontból is jelentős hozzájárulás az emberiség szabadságáért és haladásáért, a világbékéért és az enyhülésért folyó küzdelem sikeréhez.

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, a nemzeti szabadságért, békéért és demokráciáért küzdő haladó erők nagy érdeklődéssel és lelkesedéssel figyelik a magyar nép történelmében fontos helyet elfoglaló kongresszus munkáját.

A nagy októberi szocialista forradalom óta kezdődő forradalmi átalakulások korában Afrika, Ázsia és Latin-Amerika egy sor országa rázta le magáról a gyarmati igát, és nyerte el függetlenségét.

Mi több: számos ország – mint például a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság, Etiópia, Afganisztán, Nicaragua, Kambodzsa és Laosz –, amelyek kizsákmányoló és elnyomó rendszerek alatt sínylődtek, a szocialista forradalmak eredményeként a szocialista fejlődés útjára léptek, gyarapítva ezáltal a nemzetközi kommunista és munkásmozgalmat.

A nemzetközi imperializmus – miután a gyarmatok felbomlása és a társadalmi forradalmak eredményeképpen elveszítette kizsákmányolásának, vezető szerepének és befolyásának forrásait – hiábavaló erőfeszítéseit látva hajlamos arra, hogy még agresszívabb és veszélyesebb fegyverkezési politikát folytasson. Hiábavaló törekvésének célja, hogy megakadályozza a társadalmi forradalmi mozgalom előretörését.

Csődbe jutott politikájából való menekülésében a nemzetközi imperializmus fokozta felforgató tevékenységét Afrika, Ázsia és Latin-Amerika azon országai ellen, amelyek a szocialista fejlődés útját választották, és azért harcolnak, hogy igazi nemzeti szabadság és a demokrácia alapján teremtsenek új életet.

Globális szinten az imperializmus militarista politikája régóta fenyegeti a világbékét. Az Európa némely országába telepített nukleáris rakétákkal az amerikai imperializmus tovább növelte a háborús veszélyt Európában és az egész világon. Mi több, a Szovjetuniónak az enyhülést és a leszerelést támogató számos konstruktív javaslata, valamint a világ békeszerető népeinek akarata ellenére az amerikai imperializmus hajthatatlanul folytatja tovább a világűr militarizálásának kalandor politikáját.

A nemzetközi imperializmus továbbra is makacsul visszautasítja azokat a konstruktív megoldásokat és javaslatokat, amelyeket a szocialista országok és a világ békeszerető erői terjesztettek elő a világ különböző részein vívott háborúk befejezésére és a feszültségek csökkentésére. Afrikában, a szárazság miatt, emberek millióit fenyegeti az éhínség, amely jelenleg kontinensünk 24 országát érinti. Az én hazámban, Etiópiában több mint hétmillió embert sújt az ország történelmének legtragikusabb aszálya.

Elvtársak! Az etióp forradalom óta népünk széles rétegei hatal-

mas győzelmeket arattak. Miután Etiópiában a forradalom előtt a pártmunkában nem szereztünk tapasztalatokat, az elmúlt tíz évben állandóan küzdenünk kellett a forradalmi élcsapat pártjának létrehozásáért. A forradalmi kormány létrehozta az Etióp Dolgozók Pártja Pártszervező Bizottságát, és további négyévi folyamatos és töretlen szervezési munka után az 1984. szeptemberi történelmi jelentőségű alakuló kongresszuson az etióp forradalmároknak sikerült megalakítaniuk a valódi, új típusú, leninista pártot, az Etióp Dolgozók Pártját. Szilárdan hisszük, hogy az Etióp Dolgozók Pártjának létrehozása hozzájárul a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom erősítéséhez.

Az etióp forradalmárok az egész dolgozó néppel együtt maximális erőfeszítéseket tesznek azért, hogy végrehajtsák pártunk alakuló kongresszusának határozatait és a történelmi alapokmányokban lefektetett elveket. Elsőrendű feladat, hogy létrehozzuk az Etióp Népi Demokratikus Köztársaságot, és végrehajtsuk a tízéves gazdasági és társadalomfejlesztési tervet, amelynek célja, hogy lerakjuk a szocialista gazdaság felépítésének anyagi és technikai alapjait.

Az etióp forradalom a harcos marxista–leninista párt megalakításával újabb, meghatározó győzelmet aratott, és ezzel teljesen meghiúsította az imperialisták álmát, hogy etióp földön visszaállítsák a régi rendet. Abban a hitben, hogy az aszály okozta gondok Etiópiában újra kedvező feltételeket teremtenek a felforgató propaganda felújításához, a nemzetközi imperializmus kiterjedt propagandahadjáratot folytat országunk ellen, és támogatja az ellenforradalmi beavatkozást.

Az etióp tömegek, amelyek a múltban soha nem engedtek az imperialista agressziónak, már ma készek arra, hogy visszaverjék az imperializmus újabb mesterkedéseit, és a párt vezetése alatt tartós kiutat találjanak az aszály okozta problémák megoldására. Teljesen bizonyosak vagyunk abban, hogy harcunk – a testvéri szocialista országok és a világ más haladó erői fenntartás nélküli támogatásával – győzelemre vezet.

Elvtársak! A világ kritikus történelmi helyzetben van, ezért a világbéke fenntartása összehangolt erőfeszítéseket igényel valamennyi haladó és békeszerető embertől. A béke megvédésében meghatározó szerepük van a demokratikus és békeszerető erőknek, a kommunista és munkáspártoknak. Biztosak vagyunk abban, hogy a Magyar Szo-

cialista Munkáspárt XIII. kongresszusa jelentősen hozzájárul e harchoz. A kongresszus által elfogadott határozatok és irányelvek segíteni fogják Magyarország testvéri népét abban, hogy az elkövetkező években Magyarországot a párt szilárd vezetésével magasan fejlett szocialista országgá emelje.

Hermán István

a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat kiskunsági üzemének főfúrómestere, a szocialista munka hőse

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!
Húsz éve annak, hogy a zalai dombság kőolajmezőitől elkerültem többedmagammal a helyenként homokbuckás Kiskunságba, hogy megvalósítsuk a kőolaj- és földgázkutatási programot. Ma is azt mondom, jó, hogy akkor elkezdtük vallatni az Alföldet. Lett és van olaj. Olaj, földgáz, amiből fűtőolaj is, műtrágya is, ipari anyag is készülhet. Munkahelyem a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat kiskunsági üzeme, munkaterületünk a Duna–Tisza-közén Nagykőröstől Bajáig terjed. Ha fúrótornyot látnak a Kiskunságon, lehet, hogy az egyiknél én dolgozom.

Bányászok vagyunk, a föld mélyét vallatjuk. Munkakörülményeinkről annyit, hogy műhelyünk födéme a csillagos ég, a munkahely hőmérsékletét pedig minden reggel a Meteorológiai Intézet jelenti. Munkánk állandó harc és küzdelem a természet erőivel. A természet viszont keresi a visszavágás lehetőségét. Ezért munkánkhoz a jó felkészültségünk és bátorságunk mellett valóban szükségünk van a jó szerencsére is.

A kiskunsági üzem adja a hazai kőolajtermelés 15%-át, a földgáztermelésnek egyhatodát. A kiskunhalasi kőolaj- és földgázbányászati létesítmények 1,6 milliárd forintba kerültek. 1983. november 7-én adták át azokat. De mire átadták, akkorra már meg is térült ez a pénz. Az ország minden térségében ilyen vagy hasonló megtérülést biztosító beruházásokra lenne szükség.

Ha már a tájról, a környezetről szóltam, hadd mondjam el azt is, hogy a lakosság befogadta a bányászokat, figyelemmel kíséri munkájukat. Jólesett érezni a zsanai gázkitörés során azt az aggódást,

a féltést, amellyel a megye, az ország lakossága kísérte a természet erőivel küzdő olajbányászokat.

A természet erőit ismerve tudjuk: csak a pontosság, csak a magas fokú figyelem, egymás segítése és a megfelelő szakértelem hozhat eredményeket. Munkánk kemény, ebből is adódik, hogy nagy a fluktuáció, de megítélésem szerint ma már a keresetünk sem elég vonzó. Úgy érzem, hogy a vállalatunk lehetőségein belül végrehajtott bérfejlesztés nem biztosítja hosszabb távon a fiatal kőolaj- és földgázbányász szakemberek szakmához kötődését. Nyilván nem a fizetés, hanem a jövedelmek közötti különbség okozza mindezt. Így azután a jól fizetett olajbányász gyereke nem jut be valamely iskola kollégiumába, a kis fizetésű, de nagy jövedelmű család gyermeke pedig esetleg szociális segélyben részesül. Olyan ellentmondás ez, amit jó lenne oldani, sok más problémával együtt. Mert nem kell azért a fúrótorony magasába felmenni, hogy észrevegyék problémáinkat, ellentmondásainkat! De miután már húsz éve élek a Kiskunságban, a mélyszivattyúval együtt én is rábólintok arra a változásra, ami a környezetemben történt. A tanyák, az olajkutak összetalálkoztak, és jól megvannak egymással. Köszönöm Lázár elvtársnak, amiért hozzászólásában azt mondta: a bányászokról nem fognak megfeledkezni.

Tisztelt pártkongresszus! Mint pártalapszervezeti titkár, szükségesnek tartom, hogy feltétlen szóljak a pártról, elsősorban alapszervezetünk munkájáról. Szeretnék idézni a kongresszus határozattervezetéből: „a párt maga is emelje munkájának színvonalát, fejlessze munkastílusát és munkamódszereit, a párt minden szerve, szervezete, minden kommunista tegyen eleget a nagyobb követelményeknek". Szerintem az elmúlt időszakban a pártmunka minden szinten fejlődött, de mindjárt hozzá kell tennem: nem megfelelően. Elsősorban a kommunisták legkisebb közösségéről, a pártcsoportokról és a pártalapszervezetekről szeretném elmondani: a pártcsoport és -alapszervezet az a közösség, ahol a párt politikája a mindennapok során megvalósul. Nagyon fontosnak tartjuk alapszervezetünkben is a kommunisták példamutató magatartását, egymással és a pártonkívüliekkel való kapcsolatukat. Nem az a fontos, hogy ki hogyan köszön, hanem az, hogyan dolgozik, hogyan él.

Szólni szeretnék arról, hogy alapszervezetünkben, közösségünkben gyakoriak a viták, melyek során a párttitkárnak is vannak nehéz feladatai. Én is elfogódott voltam, amikor szembe kellett néznem a

65 tagú pártalapszervezettel, hogy tájékoztatást adjak az áremelésekről. A tényt a párttagok megértették, de nem tapsoltak hozzá. Arról viszont szóltak, hogy minden szinten el kell végezni a feladatokat, akkor nem kell annyit magyarázkodni.

Alapszervezetünk támogatja a kezdeményező, a fegyelmet megkövetelő vezetőket, a gazdaságosabb, előrelátó intézkedéseket. De azt is el kell mondani, hogy ezek az intézkedések sokszor lassan születnek meg. Amikor gazdaságpolitikai témákat tárgyalunk, többször felvetődik, miért nem hasznosítja kellő hatásfokkal a népgazdaság a geotermikus energiát? A szénhidrogén szempontjából meddőnek bizonyult kutak nagy része még hasznosítható. Ebben az energiaínséges világban javaslom a tisztelt pártkongresszusnak, hogy kötelezze az illetékeseket, figyeljenek jobban oda a föld mélyének egyéb kincseire is.

Alapszervezetünkben többször szó esik a munkaszervezésről. Aki a lapátot fogja vagy a torony mellett dolgozik, az bizony joggal csikorgatja a fogát, ha üresjáratot tapasztal, ha fölösleges munkát végeztetnek vele. Nagy tartalékaink vannak itt. Nemcsak a munkás munkafegyelméről kell beszélni, hanem a munkát szervező vezetők fegyelméről is. A munkásember folyamatos munkát és a teljesítményével arányos bért követel.

Alapszervezeteink kommunistái a szocialista brigádmozgalom oszlopai is. Ötvenegy szocialista brigád dolgozik üzemünkben, közöttük olyan közösség, mint a Forradalmi Szocialista Brigád, amely elnyerte a Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádja címet.

Környezetünkben viták folynak a vgmk-k és a szocialista brigádok kapcsolatáról. Semmiképpen nem szabad az egyéni érdekeltséget és a közösségi tenni akarást szembeállítani. Jó lenne, ha a vállalkozói magatartás és a brigád közösségi szemlélete közelebb kerülne egymáshoz. Üzemünkben van ilyen kísérlet, hiszen az elmúlt évben 99 vállalkozási szerződést kötöttünk szocialista brigádokkal, amelyért 1 millió forintot fizettünk ki.

Mint már említettem, húsz éve élek a Kiskunságban. Tanúja voltam annak a mélyreható változásnak, amely a vidékünkön végbement. Szeretném biztosítani a pártkongresszust arról, hogy e fejlődés következő szakaszában is becsületesen kívánunk dolgozni. Nem vagyunk takaréklángon. A fényes izzáshoz jó program, jobb munkaszervezés, valamennyiünk felelősségtudata szükséges, és talán keve-

sebb bürokrácia pártéletünkben is. A munkáshoz konkrét célokkal és feladatokkal lehet eljutni. A mi alapszervezetünk kommunistái az ilyen feladatok megvalósításában részt kívánnak venni.

Tisztelt pártkongresszus! Mi olajbányászok is ismerjük az energia fontosságát. Ezért dolgozunk. Abban a reményben és meggyőződésben tesszük, hogy hozzájárulunk nemzeti programunk megvalósításához.

Lukács János

az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Mint szerte az országban, Baranyában is nagy figyelem és várakozás kíséri kongresszusunkat. Az emberek várják válaszainkat, állásfoglalásainkat a szocialista építőmunka sok fontos kérdésében és további programjában. Közös felelősségünk, hogy ennek megfeleljünk.

Elvtársak! Hozzászólásomban a közhangulatról, politikánknak az embereket érintő hatásairól és az ezzel összefüggő pártmunkáról kívánok szólni. Főleg a megyei pártértekezlet tanulságaira támaszkodom, ahová minden korábbinál határozottabban és őszintébben jutott el párttagságunk és a szélesebb közvélemény politikai üzenete. A megyei pártértekezleten azt a fontos tapasztalatot szűrhettük le, hogy a XII. kongresszus határozatainak megvalósítása eredményes volt, megyénk sokoldalúan fejlődött, alapvető és lényeges politikai feladatainkat – maradó tennivalók mellett is – megoldottuk. Ötéves munkánk politikai eredményeihez sorolhattuk belső viszonyaink olyan értékeinek megőrzését, gyarapítását, mint a párt vezető szerepének érvényesülését, a politikánk iránti bizalmat: a megye politikai, állami, társadalmi szerveinek eredményes munkáját, a közállapotok rendezettségét és a mind jobban szélesedő demokratizmust.

Becsülendőnek tartjuk, hogy minden nehézség – és néhol a panaszkodás – ellenére jó a hangulat, egészséges a közszellem. Az emberek döntő többsége látja munkája értelmét, felelősen gondolkodik, részt vesz politikánk alakításában, szívósan dolgozik, tanul, éli mindennapi életét. És kik formálják a közhangulatot? Alapvetően azok, akik az eredményeket létrehozták és a gondokat viselik. Nekik joguk, felelősségük és jussuk van ehhez. Az azonban nem jó, ha ebben esetén-

ként azok a hangadók, akik a köz ürügyén saját önös érdekeikért emelnek szót. És valljuk be, tőlünk is függ, hogy az ilyen hangok mekkora teret kapnak.

Baranyában elmondhatjuk, hogy több nemzetiségű lakosságunk hangulatát, magatartását a bizakodás és a tenni akarás egyaránt jellemzi. Nap mint nap érzékeljük, hogy a fiatalok és az idősebbek, a fizikai és szellemi dolgozók sokféle módon kifejezik érdekeltségüket a béke megőrzésében és a szocializmus eredményes építésében. A megyei politikai viszonyok jellemzője, hogy szövetségi politikánk a társadalmi közmegegyezés, amely a béke és a szocializmus igenlése jegyében kötődött, él, működik, és fontos szerepe van az alapvetően jó politikai közérzetben.

Mindezek természetesen nem azt jelentik, hogy gondok, problémák és feszültségek nélkül élünk, vagy ne volnának komoly feladataink a közgondolkodás alakításában. Ellenkezőleg. Pártértekezletünk azt is megállapította, hogy az adott körülmények között többet is tehettünk volna, több nehézség, nemkívánatos jelenség saját munkánk gyengeségeire vezethető vissza.

Napjainkban például, amikor sokak figyelme túlzottan és egyoldalúan az anyagiakra, javaik szaporítására irányul, nem árt emlékeztetni és elsősorban önmagunk figyelmét felhívni arra, hogy az anyagi, szellemi boldoguláshoz, a teljesebb élethez a közösségi magatartáson, a szocializmus vállalásán, az érte való munkálkodáson át, ha szükséges, még áldozatokon át is vezet az út. Nyilván nem elegendő, hogy erre csak emlékeztessünk. A politikai befolyásolás, a meggyőzés eszközével, nem utolsósorban példamutatással kell segíteni, hogy az emberek így gondolkodjanak, így cselekedjenek.

Mindemellett tudjuk, sokan küszködnek valós anyagi gondokkal, önhibájukon kívül kerültek nehéz anyagi-szociális viszonyok közé. Számukra az elmúlt évek nagy teherpróbát jelentettek és jelentenek ma is. Ismert gondjainkkal, bajainkkal összefüggésben azért meg szeretném jegyezni, hogy azok is sokan vannak – a dolgok alakulásáért felelősek is –, akik energiájukat a nehézségek túlhangsúlyozására fordítják. Nem hiszem, hogy az egyébként valóban nehéz körülmények ilyen módon való kezelése előbbre visz.

Az is rontja pozíciónkat, amikor indokolatlanul sokszor hivatkozunk a tőlünk lényegében független tényezőkre. Több mint tíz éve mondjuk, hogy a megromlott nemzetközi viszonyok, a kedvezőtlen

külgazdasági helyzet gondokat okoznak. Sajnos, ez így van, nem is tagadható. De emellett keveset beszélünk, főleg a végrehajtás területén, az igazi gondról, hogy mi ezekhez a körülményekhez nem tudunk még kellően alkalmazkodni. Véleményem szerint nekünk elsősorban ezen, és ezzel összefüggésben szemléletünkön kell változtatnunk és a tettekig eljutnunk.

A beszámolót és az irányelveket tárgyaló párttaggyűlések egyik lényeges megállapítása volt, hogy a megoldásra érett ügyekben az emberek már nem további magyarázatokat, hanem iránymutatást, intézkedést, cselekvést és érezhető változást várnak. Ebben meghatározó szerepe a politikának van, de nekem is az a véleményem, hogy végül is csak közös fellépéssel juthatunk előbbre olyan régóta hangoztatott kérdésekben, mint az állampolgári, a munka-, a termelési fegyelem és a minőség javítása, a munkaidőalap védelme, az igazságosabb elosztás, a munka becsületének védelme.

Ilyen megoldásra érett kérdésnek tartom a bányászok és a bányászat helyzetét. Baranyában az ipari foglalkoztatottak több mint 30%-a szén- és uránbányász. Jól ismerjük helytállásukat, de gondjaikat is. Felelősséggel állítom: a mostani állapotok sokáig nem tarthatók fenn, már csak azért sem, mert a tervezett intézkedések régóta napirenden vannak. A termelés feltételei, a bányászok anyagi, szociális és munkakörülményei jelenleg nincsenek arányban a velük szemben támasztott követelményekkel. Ezért biztatónak tartom és támogatom Lázár elvtársnak a bányászokkal kapcsolatos szavait.

Kedves elvtársak! A megyei politikai hangulatra ugyanakkor érthetően kedvező hatással van, hogy a gazdasági építőmunka több területén jelentős eredményeket értünk el. Így többek közt a 30 000 dolgozót foglalkoztató mezőgazdaságunk minden idők legjobb négy évét tudja maga mögött. A gabonatermelés négy év alatt 37%-kal nőtt, a múlt évben 1 096 000 tonna termést takarítottunk be. A hústermelés 23%-kal nőtt, elérte a 103 000 tonnát. A termelőszövetkezetek 60, az állami gazdaságok 40%-kal növelték nyereségüket, és szépen emelkedett a mezőgazdasági dolgozók keresete is. Nőtt a megye gazdaságának exportja, ebben az élelmiszeriparé az érdem, ahol a növekedés 50%-os volt.

Az életkörülmények javításában is sikerült előbbre jutnunk. A tervezettnél több lakás épül. Bővül az alapellátás a kereskedelemben, az egészségügyben és az oktatás területén. Bizonyos eredményeket

mutat településpolitikánk is. Bár a népességszám Baranyában is csökken, mégis az intézkedések hatására már 55 községünkben emelkedik a lélekszám. Örvendetes, hogy a lakóhelyváltozás irányát ma már nemcsak a városba költözés jelenti.

Az említett területeken sem vagyunk azonban tennivalók híján. Hiszen a mezőgazdaságban is a magas átlag mögött nagy a színvonalkülönbség hozamokban, eredményekben. A jó ütemű lakásépítés ellenére lakáshiány van nálunk is. Különösen kevés a bérlakás. Ez egyik legfeszítőbb gondunk. Örülök, hogy a határozattervezet pozitívan utal erre a problémára. A kistelepülések létének biztosítása is további intézkedéseket igényel.

A példák, az eredmények arra is utalnak, hogy ha nem várunk mindent felülről és másoktól, ha a különböző területeken kezdeményező, küzdőképes, a nehezebb körülményeket vállaló emberek dolgoznak, ha a vezetők, a mozgalmi szervek feladatuk magaslatán állnak, akkor az eredmények sem maradnak el.

Sok tapasztalat mondatja velünk, hogy értelmes helyi munka, helyi összefogás nélkül nem alakulhat ki jó közérzet, kötődés, enélkül pedig politikánk támogatása formális, a bizalom gyökér nélküli, vagyis a jó emberi közérzet a munkahely és a lakóhely légkörére alapozva építkezik. Ezért érdemel munkánkban nagyobb figyelmet.

Önkritikusan kell szólnom arról, hogy a pályakezdő fiatalok olyan gondjainak megoldásában, mint a beilleszkedés, a bérezés, lakáshoz jutás, és a nyugdíjasok társadalmi megbecsülésében, tapasztalataik hasznosításában, átörökítésében mi sem jutottunk lényegesen előbbre. Ez valóban rontja a fiatalok kilátásait és az idősebbek közérzetét. Nem fogadhatjuk el azonban az olyan széles körben hangoztatott véleményeket sem, amelyek szerint a fiatal és az idősebb nemzedéknek csak gondjaik vannak. Nem érthetünk egyet az olyan nézetekkel sem, hogy a fiataloknak sehol és soha nincs sikerük a társadalomépítő munkában, hogy nem kötődnek semmihez, csak beilleszkedési és értékzavarokkal küzdenek. Ez téves, a valóság egyoldalú és káros beállítása. Sajnálom, hogy az ilyen képletet gyakran általánosítja és állítja elénk az irodalom és a művészet. Jó lenne ezen is változtatni.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Az előttünk álló feladatok szükségessé teszik a párt vezető szerepének erősítését, olvasható a határozati javaslatban. Nekünk, baranyai kommunistáknak is az a tapasztalatunk, hogy politikánk érvényre juttatása nagymértékben függ

a döntések végrehajtásának szervezésétől, ellenőrzésétől. Ezért mindenekelőtt a párton belül kell kritikusan szembenézni a saját gyakorlatunkkal, megtalálni azokat a módszereket a megyei, a városi, a helyi pártszerveknél, amelyekkel eszmei-politikai befolyásunk erősödhet és amelyek által munkánk eredményesebb lehet.

Vita folyik napjainkban arról is, milyen legyen a pártirányítás: konkrét, általános, direkt vagy közvetett. Természetesen szükséges, hogy ezt rendszeresen vizsgáljuk, azonban az is fontos, hogy jussunk is mindig valamire. A vita ne a tetteket helyettesítse. Az bizonyos, hogy a helyi pártszervek szerepe és felelőssége megnőtt, önállóbban kell dolgozniuk, mert a társadalom demokratizálása révén egyre több kérdésben helyben kell dönteni. Ezt pedig az irányító szerveknek is segíteniük kell.

Nem feledkezhetünk meg az olyan napi feladatokról sem, mint például jelenleg a hosszú tél okozta károk, termelési kiesések helyreállítása, pótlása. Ezekben és a hasonló ügyekben sem várhatunk egymásra, különösen arra nem, hogy mindent felülről írjanak elő. A téllel kapcsolatban jegyzem meg: arra persze vigyáznunk kell, hogy olyat ne írjunk a tél számlájára, amiben nem a tél a hibás. Tenni kell tehát a dolgunkat, és hogy ne legyen olyan érzésünk, hogy mások helyett dolgozunk, a pártban is olyan vezetőkre van szükség, akik tudnak élni az önállósággal, helyesen értelmezik szerepüket, a feladatokat nemcsak vállalják, hanem képesek is a határozatok végrehajtását biztosítani. Én hiszem, hogy a tisztújítás során ilyen elvtársaink kaptak bizalmat.

A határozati javaslatban vázolt programot olyannak tartom, amellyel elnyerhetjük népünk egyetértését és támogatását. Feladatunk, hogy ezért dolgozzunk.

Dolezsál Károly

a Dunai Vasmű esztergályosa

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!
Harminc esztendeje állok az esztergapad mellett, a Dunai Vasmű szakmunkása vagyok. Arról szeretnék beszélni, hogy a mi munkáskollektívánk hogyan látja a maga helyéről vállalatunk helyzetét, hogyan veszünk részt a politika végrehajtásában. A Dunai Vasmű az

ország kohászati iparának egyik legnagyobb vállalata. Az országot, az iparágat ért külső negatív hatások vállalatunkat sem kímélték, belső gyengeségeink, munkánk hiányosságai sem éppen erősítették eredményeinket.

1980–1981-ben még nyereséggel zártunk. 1982–1983-ban veszteséges volt a vasmű. Bekövetkezett, amiről azt hittük, velünk nem történhet meg. A vállalat ebben az időszakban nem tudott bért fejleszteni, nem tudta a korábban megszokott módon és mértékben lakáshoz juttatni a dolgozóit, hogy csak két igen lényeges témát említsek. Kemény évek voltak, amelyek kemény, odaadó munkát kívántak mindenkitől, hogy gondjainkon úrrá legyünk. Örömmel mondhatom, hogy az erőfeszítések eredménye 1984. évi munkánkban már mutatkozott. Igaz, a nyereségünk arányát tekintve szolid, de erkölcsi értéke – véleményem szerint – annál nagyobb. Bízom és bízunk valamennyien abban, hogy ez nemcsak egy kifutott eredmény, hanem egy pozitív előrehaladás kezdete.

Ezekre az évekre és napjainkra is jellemző, hogy érzékenyebbek lettünk. Gyorsabban és türelmetlenebbül reagálunk belső gondjainkra, igényelve a mielőbbi megoldást. Én ezt a türelmetlenséget jogosnak és jónak tartom, mert a termelést, az eredményesebb munkát zavaró hiányosságok ellen lép fel.

Abból kell kiindulni és el kell fogadni, hogy az emberek dolgozni jönnek be a gyárba, termelni, keresni akarnak és elvárják, hogy a feltételek biztosítva legyenek. De ez kétoldalú dolog. Az egyik része az, amit a kerítésen belül nekünk kell megoldani, mert a mi feladatunk. A másik, hogy megfelelő mennyiségben álljon rendelkezésünkre az alapanyag, ötvözőanyag, hulladékvas stb. Ezek időbeni beszerzése nemcsak a vállalaton múlik. Ismert valamennyiünk előtt, hogy napjainkban nem az az elsődleges cél, hogy többet termeljünk, hanem lényegesen jobb minőségben, a piac igényeire időben reagálva versenyképes, keresett termékek előállításán kell fáradoznunk. Jobban szem előtt kell tartani a gazdaságosságot, tovább kell folytatni belső tartalékaink feltárását. Ezt úgy tudjuk megvalósítani, ha a gyár műszaki, technológiai, karbantartó dolgozói még jobban összehangolják munkájukat.

Fontos feltétel, hogy biztosítani tudjuk termelőberendezéseink zavartalan üzemeltetését. Ez esetenként nem kis gondot okoz. Mint a karbantartás területén dolgozó esztergályos elmondhatom, hogy a

tartalékalkatrész-gyártás egyre nehezebb, mert sajnos az elmúlt évek folyamán igen sokan távoztak a vasműtől kisebb vállalatokhoz, melléküzemágakhoz, szövetkezetekhez, amelyek 5–6 forinttal nagyobb órabért tudtak fizetni. Vagy éppen kiváltották az ipart, és a gyártól vásárolt szerszámgépen a vasmű részére gyártják a tartalék alkatrészeket többszörös áron. Van, aki azt mondja, nekik van igazuk. Én nem osztom e nézetet, mert igaz, hogy ma máshol többet kap, anyagilag jobban jár, és ezt eldönteni mindenki legelemibb joga. De volt egy tegnap is, amikor mi kaptunk a gyártól, és lesz egy holnap is, amikor a nehezebb időszakon túljutva ismét vonzó lesz e nagyüzem munkásközösségéhez tartozni. Mert nagyüzemi munkásnak lenni rang volt és lesz is, ha evvel nem is ért mindenki egyet.

Mi, a Dunai Vasmű dolgozói úgy érezzük, hogy a beszámolási időszakban a nagyüzemi munkásság életszínvonala romlott. Szeretném megjegyezni, hogy a szocialista bérezés elveivel egyetértünk, azzal, hogy az anyagi elismerés a végzett munkával álljon arányban. Jobban tükröződjön a jövedelmekben a teljesítmények gazdasági és társadalmi értéke. De ez legyen így az élet minden területén és szintjén. Ezért kérjük, vizsgálják meg a nagyipari munkások, köztük a kohászok, bányászok helyzetét és helyzetük javításának lehetőségét.

Egy másik téma, amely bennünket érint. Ismert, hogy a vasmű szakmai jellegéből eredően az egyik legnagyobb alapanyag- és energiafelhasználó. Ezek áremelkedéseit nekünk kell elviselni, mivel termékeink árában ezek nemigen jelentkezhetnek. Nekünk ilyen feltételek mellett kell nyereséggel termelnünk. Tisztelem és becsülöm a felhasználó iparban dolgozó munkástársaimat, de úgy érzem, így nem azonosak a feltételeink.

Gondjaink, problémáink felvetése mellett szeretném azért elmondani azt is, hogy a beszámolási időszak alatt voltak szép eredményeink is. Teljesítettük a népgazdaság velünk szemben támasztott elvárásait, jelentősen hozzájárultunk az ország külkereskedelmi egyensúlyának javításához, új termékeket állítottunk elő, amelyek közül több BNV-díjas lett. Felépült a konverter, épül az új kokszolómű. Fejlődünk és erősödünk. Megemlíteném, hogy 1984-ben a vasmű, az exportösztönzők elnyerésével, melegüzemi pótlékkal azért több mint 10%-os bérfejlesztést valósított meg, ami nem kis dolog, csak mi hajlamosak vagyunk az eredményeinket elhallgatni.

Ismerve az 1985-ös elképzeléseket, a célokat, valamennyiünknek,

a vasmű dolgozóinak, erőt kell adjon az a tény, hogy érdemes e célok teljesítéséért erőnket megfeszítve dolgozni, mert életünk, életkörülményeink javítását rejti magában.

Véleményemet – kapcsolódva a határozattervezethez – egy rövid idézettel szeretném kezdeni, amely üzemünk falán is olvasható. Az idézet így szól: „Hirdessük: itt nem boldogul más, csak aki alkot, aki munkás." Heves vita bontakozott ki annak kapcsán, hogy ez ma mennyire helytálló. Mert személyes véleményem is az, hogy ma hazánkban a becsületes emberek erkölcsi normáit sértő jelenségek tapasztalhatók és találhatók. Feltűntek az ügyeskedők, akik jogtalan haszonszerzéssel, adózatlan jövedelmekkel, harácsolással gyűjtenek össze vagyonokat. Ők azok, akik nem szellemi vagy fizikai munkával, hanem különböző kétes egzisztenciával teremtik meg anyagi javaikat. Hatékony intézkedéseket várunk e jelenségek felszámolására. Szerezzünk érvényt annak, hogy valóban az alkotó, a munkás ember találja meg számítását, ahogy az idézet is szól.

Néhány szót a párt belső életéről, olyan gondokról, amelyekkel nap mint nap találkozunk. Ismert, hogy az elmúlt évek folyamán, mióta gazdasági gondjaink felerősödtek, élénkebbé, hevesebbé váltak a viták is, amelyek fő témája életkörülményeink alakulása. Felerősödtek azok a hangok, amelyek csak a hibákra, a nehézségekre figyelve nem éppen segítő, jobbító szándéktól vezérelve mondják, hangoztatják véleményüket. Sok esetben tapasztalni olyat, hogy még elméletileg jól felkészült elvtársaink is hallgatnak, nem vállalják a vitát, a párbeszédet, ezzel esetenként erősítik a hangadókat. Úgy érzem, e téren gyökeres változást kell elérnünk. Itt fogalmaznám meg azon gondolatom is, hogy bátran kell élni azzal a lehetőséggel, amit a párt öntisztulási folyamata is biztosít, amit a Központi Bizottság anyaga is jelez, hogy meg kell válni azoktól a párttagoktól, akik alkalmatlanok a párttagságra.

Tisztelt pártkongresszus! A Dunai Vasműben csaknem 11 000 ember dolgozik és bizakodva tekint a jövőbe. Felszabadulásunk 40. évfordulójára és pártkongresszusunkra készülve nagyon sok szép eredményt és értéket tudhatunk magunkénak. Büszkék vagyunk ezekre, akarunk és tudunk is többet tenni pártunk politikájának helyi megvalósításáért.

Havasi Ferenc

a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója jól összegzi és reálisan elemzi az elmúlt öt év gazdasági építőmunkáját. Azzal, valamint Kádár elvtárs szóbeli kiegészítésével egyetértek, és azokat a beterjesztett más dokumentumokkal együtt a tisztelt kongresszusnak elfogadásra ajánlom.

Kedves elvtársak! A XII. pártkongresszus, miközben a politika valamennyi lényeges elemének folytatására hozott határozatot, a gazdaságpolitikai gyakorlatban olyan változások szükségességére irányította a figyelmet, amelyek alkalmasak egyensúlyi viszonyaink rendbehozására, az életszínvonal megvédésére és egy későbbi lendületes gazdasági fejlődés feltételeinek a megteremtésére. A népgazdaság a legutóbbi években – a kedvezőtlen külgazdasági körülmények ellenére – a XII. kongresszus határozatának megfelelően fejlődött. Megteremtettük az ország pénzügyi egyensúlyát, megőriztük fizetőképességünket, az életszínvonal megvédését – a másik fő célunkat – azonban sajnos hiánytalanul nem sikerült elérni. 1985 végéig a nemzeti jövedelem 5%-ának megfelelő kiviteli többletet érünk el az 1978. évi 11%-os behozatali többlettel szemben. Konvertibilis adósságállományunk az év végéig csaknem 15%-kal csökken. Mindezt a nem rubel elszámolású kivitel dinamikus, mintegy 30%-os növelésével s a behozatalnak lényegében az 1980. évi szinten tartásával érhettük el. Rubelelszámolású viszonylatban az áruforgalom 1985-ben kiegyenlítődik.

A gazdasági növekedés üteme kisebb a hatodik ötéves tervben előirányzottnál. A nemzeti jövedelem a tervezett 14–17% helyett várhatóan 1985 végéig 11%-kal, az ipari termelés a tervezett 19–22% helyett csak 12–13%-kal fog növekedni. A mezőgazdasági termékek termelése az előirányzat szerint mintegy 13%-kal bővül. Ezen belül a gabona- és a hústermelésben 1984-re elértük a hatodik ötéves terv utolsó évére előirányzott szintet.

Mivel a külső egyensúly javítása a nemzeti jövedelemnek évi növekményénél nagyobb hányadát, 2–3%-át igényelte, ezért a belföldi felhasználást csökkenteni kellett, ami döntően a beruházásokat mérsékelte. A szocialista szektorban öt év alatt az előirányzottnál 15%-kal kevesebb beruházás valósult meg.

Az életszínvonal védelmére irányuló politika érvényesítésének eredményeként az életkörülmények javulnak, a lakosság reáljövedelme és fogyasztása a tervezettet megközelítő ütemben, kb. 7%-kal nő, de a reálbér 1980-hoz képest 6–7%-kal csökken. A tervezettnél gyorsabb fogyasztóiár-emelkedés csökkentette a pénzbeli társadalmi juttatások vásárlóértékét, és kritikus szintre csökkent a lakásépítésen belül az állami lakások aránya.

Gazdasági helyzetünk, a megtett út értékelése az utóbbi időben érthetően az érdeklődés középpontjába került. Gyakran hangzanak el ilyen kérdések: hibáztunk-e, és ha igen, hol és miben? Mi az oka, hogy a gazdaság egyensúlyi helyzetének javítása ilyen hosszú időszakot vesz igénybe? A felhalmozás visszafogásával nem éljük-e fel a jövőnket? Egyesek vitatják külgazdasági kapcsolataink, törekvéseink irányát, mások sürgetik a gazdasági növekedés élénkítését.

Tisztelt kongresszus! A hetvenes években a világgazdaság kihívásai, csupán a cserearányromlás – a hitelek utáni kamatösszegeket nem számítva – csaknem egyévi nemzeti jövedelemmel felérő veszteséget okoztak. E veszteségnek összetett és a legutóbbi évtizedekre visszavezethető okai vannak.

A magyar gazdaságban 1948 és 1953 között – nagyobbrészt politikai megfontolásból – olyan ágazatok erőltetett fejlesztése került előtérbe, amelyekhez hiányoztak a hazai természeti adottságok, nem rendelkeztünk a szükséges műszaki és szakmai ismeretekkel, sem ezek munkakultúrájával. A nagyrészt importra épülő, energia- és nyersanyagigényes ágazatok aránya az iparon belül az ésszerűnél nagyobb lett. Ezt a termelési szerkezetet a későbbi extenzív jellegű fejlesztési politika megőrizte, és mindez a gazdaság növekvő anyagigényességét eredményezte.

Gondjainkat csak növelte, hogy a hatvanas évek második felében kialakított – az akkori árviszonyokból kiinduló – energiapolitikai koncepció gyakorlati megvalósítása a kőolaj részarányának túlméretezéséhez, az atomenergia csaknem másfél évtizednyi késedelemmel való beléptetéséhez, a hazai szénbányászat korszerűsítésének elhanyagolásához vezetett. A kőolajtermékek aránya az energiafelhasználáson belül 1978 végéig több mint 40%-ra emelkedett. A bekövetkezett nyersanyag- és energia-árrobbanások az amúgy is erősen anyag- és energiaigényes magyar gazdaság működését jelentősen megdrágították. A feldolgozó ipar gondjai is jórészt ezekkel függnek össze.

A szükséges technikai, műszaki fejlesztések elmaradása miatt termékeink versenyképessége, korszerűsége, minősége nem kielégítő, s ezért a veszteségeket nem tudta kompenzálni. Így a cserearányromlás 1973 óta lényegében állandósult.

Fokozta nehézségeinket, hogy a hetvenes évek közepén a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése következetlen volt. Az 1968-ban bevezetett gazdaságirányítási rendszer az első években jó eredményeket hozott. A későbbiekben – bár az alapelvek érvényben voltak – a gyakorlatban eltértünk ezektől. Nem a külső változásokhoz való gyors alkalmazkodást, hanem a kedvezőtlen hatások csillapítását – ami a lakossági terhek esetében helyes is volt – és a gazdálkodó egységek mindenáron való védelmét tartottuk szem előtt.

A hetvenes évek közepén sem a gazdaságpolitika, sem a közvélemény nem volt felkészülve a megváltozott körülmények igényelte cselekvésre. A gazdaságpolitika 1979-ig fenntartotta az extenzív fejlődési pálya elemeit, a dinamikus gazdasági növekedést és felhalmozást, a viszonylag stabil árakat. Így a világgazdasági változások közvetlen hatását a vállalatok és a lakosság nem érezte. A rohamosan dráguló import terheit döntően a költségvetés finanszírozta, annak hiányát pedig hitelekből fedeztük. Ennek következtében az ország adósságállománya 1978-ban már olyan szintet ért el, hogy veszélyeztette a fejlődést. Ezért a korábbi prioritásokat meg kellett változtatni, a hangsúly a külső egyensúly megteremtésére tevődött át, ezért visszafogtuk a belföldi felhasználást, mérsékeltük a gazdasági növekedés ütemét.

Kedves elvtársak! E rövid áttekintésből is kitűnik, hogy népgazdaságunk jelenlegi nehézségei, egyensúlyi problémái, a növekedés és felhasználás korlátai jelentős részben a legutóbbi évtizedekben gyökereznek. És bár még távolról sem mondhatjuk el, hogy az eladósodottságból származó problémáinkat megoldottuk, jelentős eredmény, hogy úgy tudtuk mérsékelni adósságállományunkat, hogy közben megőriztük a párt és a nép közötti kölcsönös bizalmat, belpolitikai nyugalmunkat.

A fő probléma az, hogy a növekedés lassulása nem járt együtt a szükséges szerkezeti változásokkal. A hatékonyság növelésében sem tudtunk a kívánt mértékben előrelépni. A termelékenység növekedett ugyan, de a munka szervezettsége nem javult a szükséges mértékben, s veszteségforrásaink felszámolásában sem tudtunk érdemi áttörést elérni. A beruházások csökkentésén belül nem érvényesült kellően a

szelektivitás, hatékonyságuk, szerkezetük alig változott. Az átlagos megvalósítási idő nem csökkent, a kivitelezés tervszerűsége és szervezettsége sem javult, a géphányad még mindig alacsony. Mindebből le kell vonni a következtetést: minőségi változások nélkül hiába állítanánk vissza magas beruházási hányadot a régi struktúrában. Ezzel felgyorsítanánk ugyan a növekedést, de számolnunk kellene a korábbi feszültségek visszatérésével. Viszont ha jó struktúrában, az intenzív követelmények érvényesítésével jelöljük ki és hajtjuk végre beruházásainkat, akkor viszonylag kisebb felhalmozási ráta is képes gyorsabb előrehaladást biztosítani. Alapvető feladat tehát a fejlesztési célok helyes kijelölése, a beruházások hatékonyságának javítása.

A legutóbbi öt év teljesítményei és eredményei nemzetközi viszonylatban is elismerést váltottak ki. Olyan időszakban sikerült megőrizni fizetőképességünket, amikor több mint 50 ország vált fizetésképtelenné, és kérte adósságának átütemezését. Azt, hogy az ismert kedvezőtlen körülmények között is talpon maradhattunk, több tényező együttes hatása tette lehetővé.

Ezek sorában elsőként népünk erőfeszítéseit, ha kellett, áldozatvállalását, kiegyensúlyozott belpolitikai légkörünket, a politikát támogató közmegegyezést kell említeni. A terhek egy jelentős részét a jól dolgozó szocialista nagyvállalataink viselték. Ez segítette ugyan rövid távú céljaink elérését, de akadályozta a vállalatok és a népgazdaság jövedelemtermelő képességének növelését.

Fontos stabilizáló tényező, hogy töretlenül folytatni tudtuk szövetkezet- és agrárpolitikánkat, hogy megőriztük a parasztság anyagi érdekeltségét, termelési kedvét, hogy a szocialista nagyüzemek jól integrálják a másfél milliónyi háztáji és kisegítő gazdaság tevékenységét, hogy mezőgazdaságunk és élelmiszeriparunk megfelelő hazai kínálatot és növekvő exportot tudott produkálni.

Nehézségeink áthidalásában jelentős szerepet játszott politikai intézményrendszerünk minden elemének céltudatos és következetes munkája is. A Központi Bizottság, az Országgyűlés, a kormány, ezek munkabizottságai, a tudományos intézetek, a társadalmi és tömegszervezetek testületei, a területi és vállalati politikai, társadalmi szervek összehangoltan és fáradhatatlanul dolgoztak egyensúlyi helyzetünk javításáért, gazdasági feladataink megoldásáért.

Eredményeink fontos tényezője, hogy ebben az időszakban is támaszkodhattunk a Szovjetunióval és a többi baráti szocialista ország-

gal folytatott gazdasági együttműködésre. A világgazdaság szocialista régiójához való tartozásunk, a KGST-ben megvalósuló együttműködés nélkül terheink s veszteségeink is lényegesen nagyobbak lettek volna.

Pénzügyi egyensúlyi helyzetünk javításában, fizetőképességünk megőrzésében szerepük volt az ENSZ szakosított nemzetközi pénzügyi intézményeinek is, amelyeknek 1982-től tagjai vagyunk.

Tisztelt kongresszus! Az utóbbi időben hallani lehet olyan véleményeket is, hogy gazdasági kapcsolatainkban felerősödött a nyugati orientáció. Akik ezt hangoztatják, megfeledkeznek arról, hogy nem az utóbbi években, hanem a hetvenes években adósodtunk el; hogy ezekben az években csökkentettük az adósságot; hogy a gazdaság pénzügyi egyensúlya nem mostanában bomlott meg, azt most állítottuk vissza; hogy a tőkés importot nem ezekben az években bővítettük, hanem épp a legutóbbi években mérsékeltük, és csökkentettük egész gazdálkodásunk sebezhetőségét. Magyarország ezekben az években is aktív részese volt a KGST-integráció fejlesztésének, a kölcsönös gazdasági kapcsolatok kiszélesítésének, a sokoldalú együttműködés tökéletesítésének. Hazánk számára mindegyik relációnak megvan a maga sajátos, mással nem helyettesíthető szerepe. Ugyanakkor – mint már többször kifejtettük – gazdaságfejlesztési terveink biztonsága nemcsak a külső piacoktól, hanem a külpolitikai környezettől is függ. Egyenlőségen és kölcsönös előnyökön alapuló kapcsolatokat kívánunk a nem szocialista országokkal is. Ennek érdekében vállaltunk szerződéses kötelezettségeket, és szereztünk bizonyos jogokat is. Nem egy esetben azonban azt tapasztaljuk, hogy ezeket megsértve politikai indítékú és célú intézkedések szenvedő alanyai vagyunk. Ezekkel szemben is biztonságot ad a szocialista országokkal, a Szovjetunióval való együttműködésünk. Ezért a jövőben is onnan importáljuk mindazt, ami lehetséges és gazdaságos.

Tisztelt kongresszus! A gazdasági építőmunka körüli viták érthetően gyakran érintik a szocializmusról alkotott felfogásunkat, a jövő társadalomképét. A mai, általában jó szándékú forradalmi illúziókból levezetett szocializmuskép átalakulóban van. Korábban azt hittük, hogy a szocializmusban a gazdasági fejlődés egyenletes, az életszínvonal emelkedése töretlen, a tőkés gazdasági és politikai válságok hatásai nem érinthetik a szocialista világot. Feltételeztük, hogy a szocializmus előrehaladásával elvesztik jelentőségüket az országhatárok, a nemzetiségi kérdés. Úgy véltük, hogy a szocializmusban felnövekvő

generációkat már nem fertőzi a nacionalizmus, az antiszemitizmus, a kispolgáriság, hogy rájuk már nem hat a vallás, a burzsoá nézetek.

Ma valamennyi szocialista ország mérlegeli, hol tart fejlődésében, és hogyan tovább a jövőben. A múlt év decemberében Csernyenko elvtárs írásában, azt megelőzően az ideológiai konferencián Gorbacsov elvtárs beszédében, de Andropov elvtársnak az 1983. júniusi KB-ülésen elhangzott felszólalásában is szerepelt az a gondolat, hogy a Szovjetunió jelenleg hol tart, milyen szakaszában van a szocialista fejlődésnek. Erősödik az a felismerés, hogy a fejlett szocializmus tökéletesítése egy hosszú történelmi korszakot igényel, s a szocialista országok ennek a kezdetén tartanak.

Ebből sok minden következik. Többek között a termelési viszonyok fejlettségére, a megtermelt javak elosztásának elveire, a szocialista demokráciára és a politikai intézményrendszerre is. Elméletileg eddig sem volt vitás, hogy az áru- és pénzviszonyokat jobban fel kell használni a szocializmus építése során. Kérdés, hogy levontuk-e ennek a felismerésnek gyakorlati konzekvenciáit. A szocializmus is árutermelő társadalom, ahol van állami és szövetkezeti, magán- és személyi tulajdon, ahol nemcsak használati érték, hanem érték is van, és fontos szerepe van a pénznek, a hitelnek és más közgazdasági kategóriáknak. A szocializmusban az árutermelés és a piac a népgazdasági terv által irányított és szabályozott. Az árutermelés törvényszerűségeit a szocializmus körülményei között sem lehet kiiktatni, sem figyelmen kívül hagyni. Az árakat az értéktől el lehet téríteni, de tudni kell, hogy annak következményei lesznek, hogy a kereslet hosszú időn keresztül való kielégítetlensége gazdasági, politikai, sőt tudati torzulásokhoz, nemkívánatos jelenségekhez vezet.

Mindezek miatt a népgazdasági terveknek és a gazdaságirányítás egész rendszerének, a szabályozásnak és a politikai intézményrendszernek is számolnia kell a gazdaság többszektorúságával és fejlettségi szintjével.

A szocializmus természetét és jellegét a nép jólétéről való gondoskodás, a szocializmust építő ember munka- és létfeltételeinek a javítása, sokirányú fejlődésének biztosítása határozza meg. A szocializmusban ezekből fakadnak az áru- és pénzviszonyoknak olyan sajátosságai, mint például a terv és a piac egysége, a gazdaság tervszerű központi irányítása és a vállalati önállóság egyidejű létezése. A szocializmus felépítésére a legszélesebb társadalmi erőket egységbe kell fogni, a tár-

sadalom igazságosságát ki kell tudni bontakoztatni, s ez a társadalom nem lehet a hiány és a szegénység társadalma. A szocializmus a munka társadalma, amelytől idegen a fegyelmezetlenség, a lazaság, a kötelezettségek elmulasztása. A szocializmushoz vezető út azonban göröngyösebb, sokkal több a kitérő, a kudarc, mint azt korábban hittük. Ezért nem baj, sőt jó, ha illúzióinktól megszabadulunk és erősítjük hitünket eszméink igazában és elérhetőségében.

Kedves elvtársak! A XII. kongresszus határozatában történelmi jelentőségű követelmény volt, hogy a vesztünkbe rohanást – pénzügyi egyensúlyi helyzetünkre értelmezve – megállítsuk. Úgy kellett fékezni, hogy közben ne boruljon föl az autó. A kongresszus akkor felismerte: ahhoz, hogy új lendületet vegyünk, előbb lassítani kell. Most a XIII. kongresszus egyik fontos feladata: felvázolni egy élénkebb gazdasági fejlődés programját.

Nagyobb növekedési ütem azonban csak több követelmény egyidejű érvényesítése mellett engedhető meg. Csak olyan növekedést lehet megvalósítani, amely egyidejűleg egyensúlyi helyzetünket szilárdítja, segíti a gazdaság szerkezeti fejlődését és intenzív forrásokból táplálkozik. Dinamizálni mindenképpen előbb a gazdaság értéktermelő képességét kell, és csak erre alapozva lehet majd a fogyasztást.

A hetedik ötéves terv ezeknek a követelményeknek a jegyében formálódik. Előtérbe állítja a hatékonyság, a jövedelemtermelő képesség, a nemzetközi versenyképesség fokozását. Mindezek eléréséhez – és ez hetedik ötéves tervünk ígéretes motiválója – nagyobb szerepet szán a műszaki haladás gyorsításának, a korszerű technológiai eljárások széles körű elterjesztésének. A gazdasági fejlődést központi fejlesztési programokkal, takarékossági akciókkal is szükséges megalapozni.

A gazdasági növekedés élénkülése, a kedvezőbb folyamatok kibontakoztatása fokozatosan valósulhat meg. Az első években az 1985-re tervezett növekedési ütem, a nemzeti jövedelem 2,5–3%-os bővülése irányozható elő. Ez biztosíthatja a belső felhasználás kismértékű növelését, ezen belül a beruházások és a reálbér szinten tartását. 1987–1988-tól a nemzeti jövedelem növekedése már kismértékben meghaladhatja a 3%-ot, és erre alapozva a belföldi felhasználás is valamivel gyorsabban nőhet: először a nemzeti jövedelmet megközelítő, majd azzal lényegében azonos vagy esetleg azt kissé meghaladó ütemben. Ez lehetőséget ad az életszínvonal-politika mozgásterének

bővítésére: a reálbérek növelésére és a társadalmi juttatás reálértékének szélesebb körben történő megőrzésére.

A szocialista szektorban öt év alatt beruházásokra – 1981. évi árakon – 850–900 milliárd forint, az 1981–1985 évit meghaladó összeg fordítható. A beruházási politikában a gazdaság korszerűsítését, a strukturális változások előmozdítását, a fajlagos termelési, elsősorban anyag- és energiaráfordítások mérséklését eredményező fejlesztéseknek, a pótló, kiegészítő és korszerűsítő beruházásoknak biztosítunk elsőbbséget. A termelés fejlesztésének exportorientáltnak és gazdaságos importhelyettesítőnek kell lennie. Csak ez segítheti a gazdaság hosszabb távon is előnyös strukturális beilleszkedését a nemzetközi munkamegosztásba.

Fontos a meglevő természeti kincsek jobb hasznosítása, illetve a rendelkezésre álló anyagok minél magasabb értékű és minőségű termékekké való hatékony feldolgozása. Az ipari alapanyaggyártásban, például a vaskohászatban, a vegyiparban a magas minőségű speciális termékek termelését kell bővíteni. A feldolgozó iparban, főleg a gépiparban különösen fontos feladat az exportképesség erőteljes javítása. Nem a tegnapi, hanem a mai és a holnapi követelményeknek megfelelő fejlesztéseket kell megvalósítani például az elektronikai eszközök gyártásában, a biotechnológiában, a robottechnikában, a gyógyszerkémiában, a gabona- és hústermelésben, az energiafelhasználásban, a másodlagos anyagok hasznosításában.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek termelését a megfelelő belső ellátással, a gazdaságos nem rubel értékesítési lehetőségekkel, valamint a rubelelszámolású anyag- és energiaimport ellentételezéseként vállalt kötelezettségeinkkel összhangban tervezzük. Alapvető feladat a minőség, a struktúra javítása, a feldolgozottság hatékony növelése, a ráfordítások csökkentése, a rugalmas piaci alkalmazkodás.

Az építőipar mennyiségi feladatai is növekszenek, a minőségiek közismertek. Ezeket a fajlagos ráfordítások csökkentésével, a szervezettség javításával, megfelelő szervezeti változásokkal is elő kell segíteni.

Tisztelt kongresszus! Az életszínvonal-politikával szemben azt a követelményt támasztjuk, hogy érezhetőbben segítse elő, jobban ösztönözze a gazdasági fejlődést, mérsékelje a társadalmi egyenlőtlenségeket, tompítsa a szociális feszültségeket, legyen igazságosabb, valósítson meg arányosabb köztehervíselést. A jövedelempolitikában kö-

vetkezetesen érvényesíteni kell a „mindenki képességei szerint és mindenkinek a munkája szerint" elvét. Ezeknek az alapelveknek és törekvéseknek a tükrében a keresetekre, a szociálpolitikára és az árakra kívánok kitérni a következőkben.

A lakossági jövedelmek mintegy kétharmada közvetlenül kapcsolódik a munkateljesítményekhez. A munka szerinti elosztás javítása sohasem kerülhet le a napirendről. El kell érnünk, hogy a törvényes munkaidőben végzett munka legyen szervezettebb, megbecsültebb, a kiemelkedő teljesitmények erkölcsileg és anyagilag kapjanak megfelelő elismerést. Erre a korábbinál jobb lehetőséget nyújt a módosított keresetszabályozás rendszere. A főmunkaidőn túl végzett tevékenységekre, kisvállalkozásokra továbbra is szükség van. Ezek bővítése azonban nem öncél, tevékenységüknek a népgazdasági érdekekkel összhangban kell alakulnia. Arra törekszünk, hogy a főmunkaidőben és a munkaidő utáni kisvállalkozásokban elérhető jövedelmek egyaránt a tényleges teljesítményekhez igazodjanak, és különbségük társadalmilag elfogadható legyen. Ennek érdekében nem az általános megszorítás, hanem a rendelkezésekkel, az érvényes jogi szabályozással ellentétes tevékenység megszüntetése a feladat.

Szociálpolitikánkról szólva: az utóbbi időben sokan felvetik, hogy miközben a költségvetés erre fordított kiadásai folyamatosan nőnek, a szociális feszültségek nem mérséklődnek, sőt éleződnek. Jelenleg a nemzeti jövedelem 26%-át fordítjuk pénzbeli és természetbeni társadalmi juttatásokra. Ez az arány megfelel az ország fejlettségi szintjének, és a következő években lényegében nem növelhető. A gondot az okozza, hogy a felgyorsult áremelkedés miatt csökkent a juttatások vásárlóértéke. A szociális juttatások színvonala, belső arányai, hozzájutási feltételei, területi eloszlása is egyenlőtlenek. Miközben a társadalmi juttatásokból a lakosság tehetősebb rétege is részesül, a szociálisan rászorulók egy része nem kap megfelelő segítséget. Ezért számos követelmény vetődik fel a szociálpolitikával szemben, de főként az, hogy az elosztás legyen igazságosabb, fokozottan segítse az arra rászorulókat. A feszültségeket csak akkor tudjuk megoldani, ha nemcsak a nemzeti jövedelem növekményére építünk, hanem a társadalmi juttatásokra jelenleg fordított forrásokat is igazságosabban osztjuk fel. A készülő szociálpolitikai koncepció alapján állítható, hogy csupán az elosztás igazságosabbá tételével is javíthatók a legjobban rászorultak életkörülményei.

A létbiztonság fő pillérei maradnak a jövőben is a munkajövedelmek és a társadalombiztosítási ellátások. A létbiztonság fontos feltétele, hogy teljesebb körű és társadalmilag elfogadhatóbb mértékű legyen a pénzbeli társadalmi jövedelmek vásárlóértékének megőrzése. Kedvezőbb gazdasági helyzetben egyes juttatások reálértékét esetleg növelni is lehet. A hátrányos szociális helyzetűek segítése, a rászorultsági elv érvényesítése a szociálpolitika fontos eleme. Most nem tudunk többre vállalkozni, mint jobban figyelembe venni és érvényesíteni a rászorultság elvét és szempontjait, együtt az állampolgári jogosultsággal. Hosszabb távon azonban az állampolgári jogosultságot kell fokozatosan uralkodóvá tenni. A társadalom tagjainak biztonságát, egyben esélyegyenlőségük erősítését szolgálja, hogy az egészségügyi alapellátás és a közoktatás ingyenes, és a jövőben is az marad. Az ingyenességet – meghatározott körben – következetesebben kell érvényesíteni. Ugyanakkor az alapellátás körébe nem tartozó egyes szolgáltatások díjait a mainál differenciáltabban kell megállapítani.

A szociálpolitika egyes lakossági rétegeket érintő elemei közül a következőket tartjuk lényegesnek.

A gyermekes családok anyagi helyzetére kedvezően hat, hogy a gyermekgondozási díjat fokozatosan kiterjesztjük a gyermek egyéves korán túl a gyermek hároméves koráig; megőrizzük a családi pótlék vásárlóértékét; a három- és többgyermekesek természetbeni kedvezményeit bővítjük.

A családalapító fiatalok az első lakás megszerzéséhez és fenntartásához – különösen, ha az önerő és a családi háttér ehhez nem elég – több kedvezményt, támogatást kapnak.

Az idős korúak, a nyugdíjasok helyzetével a kongresszusi irányelvek vitájában is sokan foglalkoztak. A nyugdíjasok száma megközelíti a 2,3 millió főt. A nyugdíjasok helyzete életkoruk, egészségi állapotuk, aktív tevékenységre való alkalmasságuk, nyugdíjuk és kisegítő jövedelmük nagysága, valamint családi és vagyoni helyzetük szerint rendkívül differenciált. A nyugdíjkorhatáron túl teljes munkaidőben 76 000, a nyugdíj mellett 430 000 nyugdíjas dolgozik. A nyugdíjasok 60%-ának van háztáji, kisegítő gazdaságból származó jövedelme. Az idősebb, aktív tevékenységre már nem képes, egyedülálló, alacsony nyugdíjban részesülők szociális helyzete azonban nehéz. A nyugdíjasok közül több mint félmillióan egyedülállóak. Többsé-

gük számíthat gyermekeire vagy más hozzátartozóira. Segíteni mindenekelőtt azokon kell, akik nem támaszkodhatnak családjukra. Ez év elején országos felmérés készült a szociális támogatásra szoruló idősekről. A felmérés olyan új gondokat is feltárt, amelyek közül a legsúlyosabbak enyhítésére még ez évben sort kell keríteni.

Az idősek szociális biztonságát alapvetően a nyugdíjrendszer és a gondozói hálózat határozza meg. A nyugdíjrendszer módosításáról évek óta különféle hírek terjengenek. A korszerűsítés valóban napirenden van, mivel e rendszer sokat bírált és kifogásolt fogyatékosságait szeretnénk korrigálni. A nyugdíj munkával és járulékfizetéssel szerzett jog, s mint ilyen visszavonhatatlan vívmány. Az a törekvésünk, hogy a nyugdíjrendszer jobban vegye figyelembe a végzett munkát, legyen rugalmasabb és nyújtson nagyobb szociális biztonságot is. A módosítások – ha ezekre sor kerül – nem érinthetik hátrányosan a jövőben nyugdíjba menőket. Elképzeléseink szerint a mai és a módosított nyugdíjrendszer – tehát mindkettő – néhány éven át joghatályos, egyidejűleg és párhuzamosan létezik. A nyugdíjba menő a kettő közül a számára előnyösebb megoldást választhatja.

Tisztelt kongresszus! Röviden szólni kívánok az árak alakulásáról s azokról a változásokról, amelyeket árpolitikai gyakorlatunkban el kívánunk érni. Ismeretes, hogy hosszabb ideje arra törekszünk: az árak a piaci értékítélettel összhangban lévő ráfordításokat fejezzék ki, és ezáltal segítsék elő a termelés hatékonyságának javítását, a kereslet–kínálat jobb összhangját. Az áraknak a gazdasági folyamatok alakulását sokoldalúan befolyásoló szerepéről a jövőben sem mondhatunk le.

A hatodik ötéves terv időszakában a termelői és a fogyasztói árak egyaránt a tervezettnél gyorsabban emelkedtek. A termelői árak öt év alatt – az 1985. évi emelkedést is figyelembe véve – 31–32%-kal, a fogyasztói árak pedig mintegy 38%-kal nőnek, egyidejűleg az átlagkeresetek több mint 30%-kal emelkednek. Az indokolatlan ártámogatásokat ennek ellenére nem sikerült jelentősen csökkenteni. A kétszintű árrendszer kialakításában előre léptünk: 1985-ben a fogyasztói árak 7%-kal meghaladják a termelői árak szintjét.

A nagymértékű áremelkedés a gazdaságban kedvező és kedvezőtlen hatásokat egyaránt kiváltott. Hozzájárult az export erőteljes bővüléséhez, a belföldi kereslet–kínálat egyensúlyának, az áruellátás színvonalának megőrzéséhez. Ugyanakkor védelmet nyújtott a gyenge teljesít-

ményű gazdálkodóknak, a hanyag, szervezetlen munkának, torzította az érdekeltséget, kedvezőtlenül hatott a vállalatok közötti gazdasági kapcsolatokra, s szembeötlőek a társadalmi-politikai hátrányai is. Az áremelkedések kedvezőtlen társadalmi, gazdasági hatásai arra késztetnek bennünket, hogy erőfeszítéseket tegyünk az áremelkedések fokozatos mérséklésére, mégpedig nem mesterséges úton, adminisztratív eszközökkel, hanem az inflációt csökkentő gazdaságpolitikával.

Tisztában vagyunk azzal, hogy az árak alakulása a gazdálkodásban gyökerezik. A jövőben sem mondhatunk le a helyes ararányok kialakításáról, a termelői és fogyasztói árak együttmozgásáról, valamint az indokolatlan fogyasztóiár-támogatások leépítéséről. Az árfunkció erősítését a gazdaságirányítás eszközrendszerével, a piaci viszonyok tudatos fejlesztésével kell segítenünk. Arra törekszünk, hogy az árszínvonal-emelkedéseket érzékelhetően, mintegy 5%-ra mérsékeljük, ezért megfelelő inflációellenes program kidolgozását tartjuk szükségesnek. E programnak magába kell foglalni az inflációt kiváltó elsődleges okok megszüntetésének feltételeire, eszközeire vonatkozó elgondolásokat, a megvalósítással kapcsolatos politikai, állami és gazdasági teendőket, valamint az irányítási, szabályozási, ellenőrzési feladatokat.

Az áremelkedés mérséklése fokozatosan érhető el. A következő években sem zárhatjuk ki, hogy fogyasztóiár-emelésekre – ezen belül központi áremelésekre – kerüljön sor. A helyes ararányok kialakítását azonban úgy kívánjuk elérni, hogy az árszínvonal emelkedése társadalmilag elviselhető mértékű legyen.

Tisztelt kongresszus! A gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai célokat és törekvéseket gazdaságirányítási rendünk továbbfejlesztése is szolgálja. Ennek középpontjában a vállalat tevékenysége áll. Arra törekszünk, hogy a vállalatok és szövetkezetek legyenek a gazdaság főszereplői, és minden lényeges jogi, közgazdasági és politikai feltétel segítse a vállalatokat, hogy a lehető legtöbbet tudják produkálni.

A gazdaságirányítás fejlesztése bátorította a vállalkozói készséget, segítette, ösztönözte a teljesítményeket. El kell érni, hogy erősödjék a munkások kötődése a szocialista tulajdonhoz, legyenek érdekeltek a rájuk bízott vagyon jövedelmező működtetésében és gyarapításában is.

A vállalatirányítás új formái és a munkáskollektívák érdekeltségének erősítése jelentős lépés lesz a társadalmi demokratizmus fejlődésében is. Jól illik e lépés azok sorába, amelyeket már megtettünk, vagy a jövőben tervezünk tenni.

A közélet valamennyi területén, a társadalmi és tömegszervezetekben, a szövetkezeti mozgalomban, a tanácsi és parlamenti munkában, a vállalatoknál és a kamarai testületeknél erősítjük az önkormányzati elemeket, a demokratizmust, a beleszólás lehetőségét. Az intézményes érdekegyeztetés jelentős fórumai az olyan társadalmi testületek, mint a Fogyasztók Országos Tanácsa, az Országos Társadalombiztosítási Tanács, a Bér- és Munkaügyi Tanács, az Országos Munkavédelmi Bizottság. E testületek tevékenységét egyre inkább érdemi véleménycsere, érdekfeltáró, közvetítő és egyeztető irányba kell fejleszteni. Valamennyi fórumon biztosítani kell, hogy az érdekek ütközhessenek, de viták után találják meg a közmegegyezést. A dolgozók, a kollektívák nem mindig felső szintű határozatokat fognak végrehajtani, hanem egyre több olyat, amit ők hoznak. Akkor lehet jobban érvényesíteni a központi elgondolásokat is, ha a dolgozók mint köztulajdonosok sokkal jobban beavatottnak érzik magukat saját sorsuk alakításába.

A gazdasági növekedés belső és külső feltételeinek gyökeres megváltozása, az intenzív típusú növekedés előtérbe kerülése a többi szocialista országban is napirendre tűzte a gazdasági mechanizmusok fejlesztését. Együttműködtünk az extenzív fejlődés időszakában. Most is meg kell találnunk az új fejlődési szakasz együttműködésének lehetőségeit és formáit. Ez a felismerés nemcsak a KGST felső szintű értekezletét jellemezte, ez nyilvánul meg abban is, hogy jobban megértjük egymás gondjait. Ha egyszerre többen merünk szembenézni a változtatás igényével, ha adottságainknak, nemzeti sajátosságainknak és a szocialista közös érdekeknek is megfelelő gazdaságpolitikát folytatunk, ennek megfelelően fejlesztjük a népgazdasági tervezést, közgazdasági eszközrendszerünket, a tervkoordinációt, gondolkodásmódunkat, akkor ez garancia lehet arra, hogy közös erőfeszítésekkel gyorsabban tudunk helyes irányba kibontakozást találni.

Kedves elvtársak! A XIII. kongresszus elé terjesztett dokumentumok jó útmutatást adnak pártunknak, népünknek. Biztató számunkra, hogy e feladatok megvalósításában számíthatunk a szocialista országokkal, köztük a Szovjetunióval való együttműködésre. Idehaza a soron következő feladatokat a gazdaságpolitikában is úgy kell kijelölni, hogy azok összhangban legyenek politikánk egész szellemével, segítsék annak megvalósítását, hatékonyan szolgálják országunk és népünk felemelkedésének ügyét.

A gazdaságpolitika nehéz és összetett területe volt a legutóbbi öt

esztendőben is politikai életünknek. Most is bonyolult feladatok előtt állunk. Ezeket úgy szeretnénk megoldani, hogy a politikai, ideológiai szféra egésze támaszkodhasson a gazdaságra, erőt meríthessen belőle, segítséget kapjon a gazdaságtól. A gazdaság területén dolgozók vállalják és teljesítik a kongresszus határozataiból rájuk jutó feladatokat. Ehhez kérjük a tisztelt kongresszus és dolgozó népünk támogatását.

Dr. Tisza László

a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács elnöke

Tisztelt kongresszus!

A Szabolcs-Szatmár megyei pártértekezlet legszorítóbb gondként és egyben megoldandó feladatként a foglalkoztatást, a megye mezőgazdasága jövedelemtermelő képességének növelését, az iparszerkezet korszerűsítését és a települések – elsősorban a kis települések – ellátási szintjének javítását fogalmazta meg. A pártértekezlet meghatározta saját feladatainkat, hogy tartalékaink feltárásával és munkánk javításával is többet kell tennünk gyorsabb fejlődésünkért. Ugyanakkor hangsúlyoztuk, hogy a megye továbbra is számít rá és nem nélkülözheti az ország megkülönböztetett figyelmét és segítségét.

A Központi Bizottság beszámolójában azt kerestem – és jó érzés ezt mondani, meg is találtam –, ami a fenti feladatok megoldásában is segítséget jelent számunkra.

Mint minden területre, így egy megyére vonatkozóan is egyik legátfogóbb minőségi mutató, hogy mennyire képes megtartani a népességet, milyen perspektívát tud nyújtani az ott élő embereknek. Megyénk is élvezte a hetvenes évek viszonylagos magas növekedési ütemét. Javult az infrastrukturális ellátás, fejlődött az intézményhálózat és főleg növekedett a foglalkoztatás. Ezek eredményeként megállt a népességcsökkenés, sőt 21 000-rel nőtt megyénk népességszáma.

A nyolcvanas évek gondjai természetesen megyénkben is éreztették hatásukat, de a központi támogatás és a megye lakosságának növekvő erőfeszítése az életkörülményekben továbbfejlődést eredményezett. Jelentős feszültség keletkezett azonban a foglalkoztatásban. Ezen belül a legnagyobb gondunk, hogy az iskolából kikerülő munkaképes korú fiatalokat nem tudjuk munkához juttatni. Sajnos ismét csökken a lakosság, évente 2–3000-en hagyják el megyénket. Ezért olvastam örröm-

mel a Központi Bizottság beszámolójában, hogy a hetedik ötéves tervnek az élénkülő gazdasági fejlődés programjának kell lennie. Ebben megerősített Lázár elvtárs hozzászólása is.

A termelőalapok bővítésének programja megteremtheti a megyében levő szabad munkaerő foglalkoztatásának feltételeit is.

Tisztelt kongresszus! Pártunk 1957 óta folytatott terület- és településfejlesztő politikája bevált és az utóbbi években is jelentős fejlődést eredményezett. Segítette az arányosabb fejlesztést, de a térségek közötti szintkülönbségeket kevésbé mérsékelte. Megyénk, és úgy hiszem, hogy az ország néhány más területe is számos sajátos gonddal küszködik. A tanácsi fejlesztési pénzek csökkenése legnagyobb mértékben a lakásépítésre hatott. A bérlakások aránya 10% alá csökkent, amit a magánerős lakásépítés növelésével nem tudunk ellensúlyozni. Különösen nehéz helyzetbe kerültünk a jelentős anyagi gondokkal küzdők, elsősorban a fiatal házasok és nagycsaládosok lakáshoz juttatása területén. Nagy örömünk, hogy már 125 településünk kap vezetékes vizet – bár a fejlesztés zöme önerőből történt –, de még így is 100 településünk vár egészséges ivóvízre. Az országosnál jóval nagyobb születési arányszám miatt, a középfokú oktatás feszítő helyzete mellett nálunk még az általános iskolai tantermek építése iránt is nagy az igény. Sok kórházi ágyat létesítettünk, és büszkeséggel jelenthetem, hogy az április 4-i ünnepségek során adjuk át 455 férőhelyes megyei kórházunk új részlegét, de a 10 000 lakosra jutó ágyszám így is csupán kétharmada, az orvosi létszám pedig csak mintegy fele az országos átlagnak.

Ötéves tervünk fő céljait csak fejlesztési tartalékaink kimerítésével, a helyi erőforrások maximális igénybevételével tudjuk megvalósítani. Jó érzés itt is elmondani, hogy a szabolcsi emberek kiemelkedő mértékben járulnak hozzá településeik fejlesztéséhez.

Az eddig megvalósult beruházásokban – beleértve az ipar, a mezőgazdaság minden beruházását – közel 30%-os a magánerő részesedése, amely az országos átlagnak mintegy kétszerese. Különösen magas a társadalmi hozzájárulás a lakásépítésben, a közműfejlesztésben, az útépítésben, az óvodai és általános iskolai fejlesztésben. Mély ellentmondás, hogy a legalacsonyabb jövedelmi szintű szabolcs-szatmári lakosság a településfejlesztésre a legtöbbet áldozza a megyék között, az egy főre jutó tanácsi fejlesztési alapot tekintve viszont ez a megye a legkevesebbel részesülők közé tartozik. Magyarázat a jelentős lakos-

sági beruházásokra, de számunkra egyben jelzés is; a megyében a lakossági hitel 33%-kal haladja meg a betét összegét, míg országosan a betét összege magasabb 17%-kal. Ez azt jelenti, hogy egy kereső – akire több eltartott jut az országos átlagnál – évente 6500 forint törlesztési kötelezettséget visel. Ezért jelentett biztatást számunkra az irányelvek egy mondata, amely szerint a területfejlesztés terheinek viselésében mutatkozó különbségeket mérsékelni kell.

A megye erőfeszítései ellenére az ellátottság több területén a szintkülönbségek nem csökkentek. Ezért is üdvözöljük kétszeresen a Központi Bizottság e mondatát: „a jövőben a hosszú távra kialakított terület- és településfejlesztési követelményeknek megfelelően olyan gyakorlatot kell folytatni, amely kedvező feltételeket teremt a területi aránytalanságok mérséklésére".

Tisztelt pártkongresszus! Ismerve a népgazdaság helyzetét, tudjuk, rövid távon nem várható a gondok megoldása. Ezért – a kiegyenlítés politikája alapján az országban, de egy-egy megyében is – a legnagyobb feszültséget jelentő társadalmi kérdések megoldására kell helyezni a súlyt. Ezt figyelembe véve kell meghozni döntéseiket a területi, a helyi testületeknek is. Nekünk, tanácsi területen dolgozóknak meg kell találnunk saját feladatainkat. Erősítenünk kell a tanácsi testületi munkát, meg kell teremteni a testületek valódi önállóságát a döntéshozatalnál. De ehhez szükséges, hogy a központi szervek is jobban törekedjenek a döntéshozatal feltételeinek megteremtésére.

Rendkívüli jelentősége van és lesz a j övőben annak, hogy a megnövekedett tanácsi önállósággal miként tud élni a helyi lakosság és a testületek. Ezért is tulajdonítunk nagy fontosságot a tanácstagi választásoknak. A lakossággal való párbeszéd során a legfontosabbnak tartjuk a kongresszusi határozatoknak, a párt politikájának elfogadtatását. Ezzel együtt jár, hogy olyan embereket találjon, majd válasszon meg a település népe, akik a legrátermettebbek, akik a legrokonszenvesebben, a legokosabban képviselik a politikát, tudják adaptálni, s képesek mozgósítani a helyi tartalékok feltárására és hasznosítására. De az is szükséges, hogy a jelenleginél nagyobb rangot kapjon a tanácstagi munka.

Szilárd elhatározásunk, hogy a jó döntéshez nélkülözhetetlen személyi feltételeket megteremtsük, hogy elősegítsük az eszközök jobb és célszerűbb felhasználását, hogy mindenki ügyévé váljék a terület- és településfejlesztés. A tanácsok új, önálló gazdálkodása – egy kísér-

leti számítás alapján, amelynek megyénk is részese volt – falvainknak előnyösnek ígérkezik. Reméljük, hogy lesz is miből önállóan gazdálkodni, hogy megteremtődnek ennek feltételei és eszközrendszere. Azt is tudjuk, hogy ez sem megy önmagától, az önállóság, az új gazdálkodási rendszer újfajta gondolkodást igényel.

Fel kell készítenünk a helyi tanácsokat arra, hogy a fejlesztés forrása elsősorban lehetőségeik megtalálásában, tartalékaik mozgósításában rejlik, és ha ezeket megtaláltuk, akkor nagyobb a jogunk igényelni további központi segítséget jövedelemszerzési és ellátási feltételeink javításához.

Tisztelt kongresszus! A jövő feladatai nagyobb szervezőmunkát és felelősséget jelentenek számunkra is, de meggyőződéssel vallom, hogy ezáltal fokozódik a lakosság aktivitása. És mindez nemcsak az eszközök célszerű felhasználását, hanem a terület- és településfejlesztés valóságos közüggyé tételét is elősegíti. Ezek alapján várhatóan már a hetedik ötéves tervben tovább erősödik községeink népességmegtartó képessége, és – a hozzánk hasonló térségekkel együtt – javulnak megyénk lakosságának életkörülményei is.

Engedjenek meg még egy gondolatot. Romanov elvtárs szólt a két nép együttműködéséről, barátságáról, összeforrottságáról. Hadd jelentsem a tisztelt kongresszusnak, hogy ott, a keleti határon mi ezt az együttműködést, a közös cselekvést mindennapi munkánkban teszszük. Azt hiszem, jó példája ennek a közel tízezer záhonyi vasutas távirata, amelyben közlik az évfordulóra – a szovjet és csehszlovák elvtársakkal együtt – tett felajánlásukat. Ez is igazolja azt a kitűnő együttműködést, amelyet Szabolcs-Szatmár megye a szomszédos, határon túli szovjet területek lakosságával, párt- és állami szerveivel kialakított.

Duschek Lajosné

a Központi Bizottság tagja, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Éppen másfél évtizede, hogy megszületett pártunk nőpolitikai határozata. A döntés helyességét a gyakorlat bebizonyította. Ennek nyomán addig nem tapasztalt fejlődés következett be minden téren, de különösen a gyermekintézmények építésében. Például óvodai ellátott-

ságunk a világon az elsők között van. A gyermekintézmények fejlesztése azonban a jövőben is feladatunk, hiszen hazánkban az aktív keresők közül 45,5% nő, s a munkaképes korú nők 82%-a dolgozik.

A nők munkavállalása nemcsak népgazdasági szükségszerűség, hanem az emberi jogok fontos tartozéka. Alkotmányunk rögzíti minden magyar állampolgár jogát a munkához, s a nőknek a férfiakéval azonos módon biztosítja a munkafeltételeket.

Itt kell utalnom az utóbbi időben felerősödött konzervatív elgondolásokra, melyek a népesedés kedvezőtlen alakulásának okát, a családban előforduló konfliktusokat a nők munkavállalásában látják. Még komoly tanulmányok szerzői is múlt századi életformába kényszerítenék a nőket. Ez több okból lehetetlen, mindenekelőtt azért, mert visszafordíthatatlan világtendenciáról van szó. Ha a nők nem dolgoznak, ki fog gyógyítani, tanítani, a gépek mellett exportképes terméket készíteni, és folytathatnánk a sort a mezőgazdaságban vagy az adminisztrációban tevékenykedő nők tömegével. Kár lenne megfosztani a társadalmat a tehetséges nők alkotókedvétől. Tudjuk, hogy nem minden nőből lesz Madame Curie, mint ahogy nem minden férfiból lesz Einstein. De nem nélkülözhetjük sehol egyetlen ember nemzetgazdagító munkáját sem.

Mindehhez hozzátartozik, hogy a népgazdasági érdekeken túl a családok életnívóját az átlagos színvonalon még a legfejlettebb ipari országokban is csak két kereset tudja biztosítani. S végül: a tudományos és technikai forradalom bevonult a családokba is a háztartási gépek formájában. Örvendetes, hogy hazánk az európai átlagot tekintve e téren is jó helyet foglal el.

A nők ma már egyre inkább nemcsak gazdasági kényszerből, hanem hivatástudatból, emberi képességeik kiteljesedéséért akarnak élni és haladni a fejlődéssel. A műholdak korában nem csupán a konyha négy fala közül szeretnék szemlélni a világot.

Ez nem mond ellent annak, hogy minden egészséges szellemű nő jó anya is akar lenni. Senki sem tagadja, hogy a család ellátásának megszervezése, a gyereknevelés nem halad gondtalan, sima ösvényen. A köztudatban azonban még mindig eléggé él az a szemlélet, hogy a gyermeknevelés az anya dolga – ám a feladatok két szülőre, az anyára és az apára méretezettek. Bizonyos vagyok abban, hogy szocialista államunk gondoskodása és a család demokratikus átalakulása végső

soron feloldja majd az anyaság és a munkavállalás közötti konfliktusokat. Ennek természetesen egyik fontos módja lehet, hogy a nők a gyermekvárás és a kisgyermek gondozásának idejére – ha szükségét érzik – rugalmas munkavállalási formákban vegyenek részt. Ilyen például a részfoglalkoztatás vagy a bedolgozói munka.

A továbbiakban – véleményem szerint – egyik legfontosabb tennivalónk a nők szakmai és általános műveltségének növelése. Az általános műveltséget vizsgálva általában nem állunk rosszul. Több leány végzi el a középiskolát, mint fiú. Az egyetemet, főiskolát végzettek aránya pedig megközelíti a férfiakét. Azonban a nők szakmai képzése terén, elsősorban a fizikai munkakörökben, lépéshátrányban vagyunk. A világpiacon versenyképes termékeket csak korszerűen képzett szakemberekkel lehet előállítani. Az a célunk tehát, hogy a nőket is hatékonyabban foglalkoztassuk, hogy ne maradjanak el a fejlődő ágazatok, például a mikroelektronikai ipar követelményeitől sem. De napjainkban szinte minden foglalkoztatási ág magasabb kvalifikációt igényel. A nők között több a szakképzetlen, ezért a munkaerő-átcsoportosítás elsősorban őket érinti, mint ahogy alacsonyabb bérhelyzetük egyik oka szintén a szakképzettség hiánya.

Ezért kérem a tisztelt kongresszust, hogy a határozattervezet alapján, a népgazdaság igényeivel összhangban különös gonddal kísérje figyelemmel a nők szakképzettségének javítását, hiszen e téren nem jelentéktelen történelmi hátrányt is be kell hoznunk.

Tisztelt elvtársak! A kongresszus dokumentumai mélyrehatóan és érdemben foglalkoznak a családdal, a család intézményének erősítésével. A határozattervezet világosan megfogalmazza a szülők felelősségét azért, hogy a gyermekek jó családi légkörben nevelkedjenek, elfogadják és tiszteljék a kiegyensúlyozott élethez, a társadalmi beilleszkedéshez szükséges erkölcsi normákat és értékeket.

Fejlődésünk kezdeti szakaszán olyan illúzióink voltak, hogy a gyermeknevelés, a háztartás szinte minden gondját leveszik rólunk az állami intézmények: vendéglőben étkezünk, mert a háztartási munka tetemes időrablás, hirdettük, hogy a szabad idejét mindenki önműveléssel tölti. Ma már jól látjuk, hogy ez tévedés volt, mert a szülői ház szeretetteljes és példaadó légkörét nem pótolja semmi, sem a gyermek nevelését, sem az idős szülőkkel való törődést semmilyen intézmény nem vállalhatja át helyettünk. A vasárnapi ebéd elkészítése sem megy a női egyenjogúság rovására és nem akadálya annak.

De ismerjük a gondokat is. A család életnívójának szinten tartásához sokan túlmunkát vállalnak. A szolgáltatásokat a növekvő árak miatt nem vehetjük korlátlanul igénybe, és még igen sok teher nehezedik a nők vállára annak ellenére, hogy a munkahelyen hetenként már két szabadnapunk van.

Nagyon lényegesnek tartom, hogy a hetedik ötéves tervben a népgazdaság lehetőségeihez mérten tovább növeljük az állami hozzájárulást a gyermeknevelés költségeihez. Ezzel egyidejűleg nagyon fontosnak tartjuk, hogy a közgondolkodásban kapjon nagyobb megbecsülést és tiszteletet az anyaság, a több gyermek vállalása. A jó irányú változásokat tükrözik a kongresszus dokumentumai, amelyekből világosan kitűnik, hogy mindkét szülő felelős a jó családi légkörért, a család összetartásáért, életvitelének megszervezéséért. Különösen a fiatal nemzedék már e követelmények szerint rendezheti be életét.

Elvtársak! A tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a nevelés minőségét nemcsak a gyermekekkel eltöltött idő mennyisége határozza meg, hanem a szülők korszerű műveltsége, gondolkodása, önzetlen szeretete. A magyar családok többsége ilyen, egészséges, harmonikus és gyermekszerető. Sajnos, ugyanakkor nem kevés az olyan szülő, aki anyagiakban semmit sem sajnál a gyerekeitől, csak a szabad idejét. Az utóbbi időben növekedett a válások száma is, s mindezek miatt sok fiatal van veszélyeztetett helyzetben.

Fontosnak tartom, hogy minden szülő megértse: magatartása példa a gyermek számára, de nem mindegy, hogy ez a példa milyen. A harmonikus család érzelmi gazdagsága egy életre szóló útravalót ad. Csak a tisztességes munka, a közösségért vállalt felelősség a garancia arra, hogy utódaink a helyes úton kövessenek bennünket.

Lényeges, hogy gyermekeinkben fokozatosan alakítsuk ki azt a tudatot, hogy rendszeres munka és küzdelem nélkül nincsen semmilyen eredmény. Sok türelemmel és szeretettel kell átsegíteni őket a kudarcokon is, és tudatosítani bennük, hogy ez is az élet velejárója.

Meggyőződésem, hogy a fejlett szocialista társadalom tudati nevelésének eredményeként, ha nem is máról holnapra, de hazánkban olyan demokratikus családmodell válik általánossá, amelyben a szülők példamutatása nyomán a gyermekekből kiegyensúlyozott felnőttek lesznek.

A közvélemény a párttagoktól és a vezetőktől, minden szinten e tekintetben is elvárja a jó példát. Sokan kísérik figyelemmel a vezetők

családi viselkedését. Ezért javasolom, hogy a vezetők kiválasztásánál az ismert kritériumok mellett a szülői magatartást is vegyék tekintetbe.

Végül javasolom a tisztelt kongresszusnak, hogy a megválasztandó új Központi Bizottság tűzze napirendjére az 1970-es nőpolitikai határozat végrehajtásának értékelését. A másfél évtized változásaihoz igazodva tekintse át a nők politikai, gazdasági és kulturális helyzetét, különös tekintettel a családpolitikai tennivalókra.

Klein István

a Tamási KOP-KA Áfész igazgatósági elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Tolna megyei általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek a XII. kongresszus óta eltelt időszakban is hozzájárultak az életszínvonal-politikai célok megvalósításához. Megfelelő ellátást biztosítottak a megyében élő lakosság részére. Kiemelt figyelmet fordítottak a szövetkezetek az alapellátás biztosítására, az olcsó cikkek választékának bővítésére. A kistelepüléseken – tudatosan és tervszerűen – javították a gyakran keresett árucikkekből az ellátást. A korábbinál szerényebb mértékben, de így is 9000 négyzetméterrel gyarapították a kereskedelmi hálózatot. Ezzel a legszükségesebb alapellátást szolgáló fejlesztések a nagyobb településeken megvalósultak. Összességében az ellátás színvonalát sikerült megőrizni; élelmiszerekből, egyes vegyes iparcikkekből esetenként javítani is.

Az elmondottak nem azt jelentik, hogy nem voltak és nincsenek gondok, hibák. A fogyasztók esetenként bosszúsan távoznak az áruházakból, a boltokból. A bosszúság oka többféle. Egyrészt szakmai gyengeségünkben keresendő. A tiszteletre méltó fejlődés ellenére – noha a külföldről érkezők is gyakran elismeréssel szólnak az ellátásról és a választékról – sok helyen még alacsony színvonalú a kereskedelmi kultúra. A központokban a szép és viszonylag korszerű technológiával ellátott áruházakban, boltokban dolgozó vezetők, beosztottak munkájában még mindig éreztetheti hatását a régi elosztásos rendszer, a korábbi szakemberképzés hiánya, a sok évi helytelen beidegződés és a szakmák átlagánál alacsonyabb bérezés. Az elosztás azonban már megszűnt. Előbbre léptünk. De még nem tanultunk meg eléggé a szó

valódi és tisztességes értelmében kereskedni. Nagyobb kereskedelmi intelligenciára van szükség. Ha a jelenleginél jobb és színvonalasabb kereskedelmet akarunk, márpedig akarunk, akkor az elmaradást sürgősen be kell hozni. A kereskedelmi központokba, az áruházak és a boltok élére minél több jól felkészült, kereskedői vénával rendelkező dolgozót kell nevelni és alkalmazni. Napjainkban a kereskedelemben a jó és a legolcsóbb „beruházás" egy jó kereskedő.

A boltokban szerzett bosszúságok más része a kereskedelemtől független. Hiszen csak azt az árut lehet forgalmazni, amit az ipar megfelelő mennyiségben, választékban termel és azt, ami import útján beszerezhető. A gyártott vagy importált áru pedig elég gyakran nem elégíti ki az igényeket. Néhány példa a közelmúltból: építőanyagok, alkatrészek, tüzelőanyagok, egyes felsőruházati cikkek, a falusi idősebb korosztályok részére alkalmas kötöttáruk, a tartós fogyasztási cikkek közül a mélyhűtő, a radiátor, az automata mosógép, a színes televízió. Ilyen esetekben a közvélemény szinte teljes mértékben a kereskedelmet marasztalja el. Egy szemléltető példa: szövetkezetünknél 1984-ben több mint kétszer annyi színes televíziót adtunk el, mint 1983-ban. A növekvő igényességből és szerencsére a növekvő anyagi lehetőségekből származó keresletet nem tudtuk folyamatosan kielégíteni. Volt mit hallgatnunk! Ugyanakkor az ipar 20–30%-os termelésnövekedés esetén sok elismerésben részesül például a közvélemény, sajtó, rádió részéről. Ennek természetesen örülünk, de a dicséreteknél és elmarasztalásoknál a nagyobb objektivitást célszerűnek tartanánk és jóleső érzéssel fogadnánk.

Más megközelítésű, de hasonló példa az őszi átmeneti borshiány. Az ügyben ártatlan, főleg falusi boltosaink akkor is igen nehéz helyzetben voltak. Bár Tolna megyében az összes „halálra ítélt" sertés időben elhalálozott, és soha annyi borsot nem értékesítettünk, mint 1984 télvége előtt. A kiragadott példák talán nem illők egy kongreszszusi felszólalásba, de vallom, hogy az életből, a hétköznapok sűrűjéből vett látszólag kicsiny, de konkrét ügyek – amelyek egyébként milliókat érintenek – alkalmasak nagyobb összefüggések megvilágítására. A példákat azért említettem, mert véleményem szerint a közvélemény tájékoztatása egyes esetekben késik, máskor hiányos.

A legfontosabb az ipar és a kereskedelem kapcsolatában az – és ebben a kereskedelemnek is fontos szerepe van –, hogy a termelés igazodjék a valós igényekhez.

Tisztelt kongresszus! A határozati javaslat feladatul tűzi a kistelepülések jobb ellátását. Ezzel nemcsak egyetértünk, hanem a megvalósításán dolgozunk. Ezért felelősséget érzünk. A korábbi évek nagy és sikeres szövetkezeti áruházi programja után a figyelem – jogosan és sokak által kívánt módon – ismét a falvak felé fordult. Ez történik Tolna megyében is. A kistelepülések száma növekszik, míg 1975-ben 63 volt, jelenleg 68. A kistelepülésekből 37-ben a lakosság ötszáz fő alatt van. Ezekben a falvakban él a népesség csaknem 20%-a. Itt nincs verseny sem a szocialista szektorok között, sem a magánkereskedővel. A szövetkezetek a falusi kis vegyesboltokban elsősorban fix áras termékeket adnak el, jóformán nyereség nélkül. Mi készteti őket erre a tevékenységre az adott gazdasági körülmények között, amikor a hatékonyság javítása, a nyereség növelése kiemelten fontos feladat. Az, hogy a felszabadulás után a kis falvakból indult el a szövetkezeti mozgalom, itt él a mozgalomhoz leginkább kötődő tagság, itt élnek – bár erősen fogyatkozó számmal – azok az alapítók, akiknek a felszabadulás után szinte azonnal volt bátorságuk, Ady szavaival: „új időknek új dalaival" jelentkezni a falu politikai, társadalmi, gazdasági életében. Ezeken a kistelepüléseken tehát nincs hatásos nyereségérdekeltség. Itt elsősorban szolgálat van és az áruellátásért vállalt politikai felelősség.

Itt a közös ismeretség alapján is köszönnek a vevőnek. Nem magyarázkodnak a szűk keresztmetszetről, együttérzően közlik, hogy egy árucikk sajnos, nincs, sajnos nem hozták meg. A boltosok, főleg boltosasszonyok, lányok naponta kétszer mennek munkába és munkából. A munkaközi szünetek az árufogadásokkal, a pénz postára adásával telnek el. Az adminisztrációt pedig hazaviszik estére, éjszakára. Takarítók, igazgatók egy személyben. Egy település ellátásának gondja nehezedik rájuk. A korábbinál nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülést érdemelnek. Mindezeket a körülményeket ismerve a Tolna megyei fogyasztási szövetkezetek ezt a szolgálatot a jövőben is vállalják. Az együttérzésen, a szakmai támogatáson túl konkrét feladatokat is – program szerint – végrehajtanak. A SZÖVOSZ és a Hazafias Népfront kezdeményezésére a SZÖVOSZ tekintélyes anyagi támogatásával 1986 végéig 146 falusi boltot, felvásárlóhelyet korszerűsítenek. Kivételes esetektől eltekintve nem új boltok építésére van szükség. Ezzel az akcióval be kell és be lehet bizonyítani, hogy a rendelkezésre álló összegek tervszerű és célszerű felhasználásával a régi,

elavult boltokból is lehet a lakosság igényeit hosszú távon kielégítő kereskedelmi egységeket kialakítani. Ez a munka az elmúlt évben a tanácsok, a megyei szövetség, a tagság támogatásával megkezdődött és jó ütemben halad.

A kistelepülések jobb; választékosabb ellátásához azonban szükséges az új módszerek elterjesztése is. Ezek közül fontos és eredményes lehet az áruházak, nagyobb szaküzletek és kis boltok közötti együttműködés, a munkamegosztás megszervezése, az ABC-autóbuszok üzemeltetése, az iparral, a nagykereskedelemmel való együttműködés, a bizományosi rendszer, a minta utáni árusítás, különböző kereskedelmi akciók elterjesztése.

Az aprófalvak ellátásának javításában - és erről a különböző fórumokon kevesebb szó esik - többet tehetnének egyes gyárak, üzemek, nagykereskedelmi vállalatok és más szervek is. Például az instruktori munka javításával, a kis boltok munkáját könnyítő és az ellátás folyamatosságát segítő profil kialakításával, kisebb egységcsomagok előállításával, a túrajáratok sűrítésével, a kis boltokban célszerűen használható technikai eszközök előállításával. Csak összehangolt, együttes munkával és minden illetékes együttes áldozatvállalásával lehet elérni, hogy ne csak a szívünk legyen a vásárlóké.

Tisztelt kongresszus! A Tolna megyei áfészek állták és állják a nehezebb körülményeket és a versenyt. 1984-ben 22%-kal nőtt a nyereség, és a nyereség dinamikáját tekintve a fogyasztási szövetkezetek között országos elsők. Szolid árpolitikát folytattak, alacsony árréssel dolgoztak. A többletnyereség forrása a növekvő forgalom és a termelési költségek csökkentése, az új üzemelési formák alkalmazása, a belső mechanizmus és érdekeltségi viszonyok korszerűsítése és továbbfejlesztése volt.

A megye fogyasztási szövetkezetei ezt az utat tartják járhatónak a jövőben is. Ezt erősítette meg a szövetkezeti tagság az elmúlt hetekben megtartott sikeres, jó hangulatú tanácskozásokon és a mérlegzáró küldöttgyűléseken is.

A MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Ballai László
a Központi Bizottság osztályvezetője,
a mandátumvizsgáló bizottság elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, kedves elvtársak!
A mandátumvizsgáló bizottság megbízatásának megfelelően munkáját elvégezte. Ennek alapján a következőket jelentem a kongresszusnak.

A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, hogy a küldöttek megválasztására a szervezeti szabályzat előírásainak, illetve a Központi Bizottság határozatának megfelelően, demokratikusan és titkosan került sor. A Központi Bizottság határozata értelmében a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok pártértekezletein minden ezer párttag után egy-egy küldöttet választottak, összesen 888-at. Ahol indokolt volt, ott felfelé kerekítettek. 26 nagyüzemi pártértekezleten 47 elvtársat közvetlenül választottak meg küldöttnek a kongresszusra. A küldöttcsoportokban részt vesznek a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai.

Pártunk XIII. kongresszusán tehát összesen 1016 elvtárs tagja a küldöttcsoportoknak. Közülük 1010 elvtárs van jelen, a 6 hiányzó igazoltan van távol. A kongresszus határozatképes.

A pártértekezleteken olyan párttagokat választottak küldötteknek, akik munkaterületükön és társadalmi tevékenységükben kiemelkedő eredményeket értek el. A kongresszust előkészítő taggyűléseken és pártértekezleteken párttagságunk nyílt, őszinte légkörben, alkotóan vitatta meg a kongresszusi irányelveket. A jelenlevők jól ismerik a párttagság és a párton kívüli dolgozók véleményét pártunk politikájáról, munkájáról.

Bizottságunk megállapította, hogy kongresszusunkon a párt társadalmi összetételének megfelelő arányban vannak jelen munkások, mezőgazdasági dolgozók, a szellemi élet, az értelmiségiek, az alkalmazottak, a fegyveres erők és testületek, a nyugdíjasok és a tanuló-ifjúság képviselői.

A munkásosztályhoz és a parasztsághoz tartozók aránya eredeti foglalkozást tekintve 63,8%, jelenlegi foglalkozásuk alapján pedig

30,7%. Közöttük nagy számban vannak jelen szocialistabrigádvezetők és brigádtagok. A párt- és a társadalmi szervek függetlenített apparátusában dolgozók aránya 23,1%; államigazgatási, gazdasági és intézményi vezető 24,9%; értelmiségi munkakörben dolgozik 8,4%; alkalmazott 0,4%; a fegyveres erők és testületek tagja 3,3%; tanuló 1,3%; egy küldött önálló kisiparos. A nyugdíjasok aránya 7,8%.

A küldöttek eredeti és jelenlegi foglalkozása tükrözi azt a korszakos változást, amelyet a szocializmus megteremtése és építése jelent népünknek.

Az állami és a politikai végzettség is kifejezi a végbement jelentős fejlődést. Felsőfokú politikai végzettségű 47,9%. Felsőfokú állami iskolai végzettsége van 63,5%-uknak, középfokú végzettsége pedig 33,6%-nak. A küldöttek csaknem 10%-a szerzett tudományos fokozatot, közülük 9 a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Tisztelt kongresszus! A küldöttcsoportok tagjainak 27,5%-a nő, 72,5%-a férfi. Az életkorokat vizsgálva elmondhatjuk, hogy a kongresszuson jelen vannak szocialista társadalmi rendszerünk megalapításában részt vevő harcosok, továbbá azok, akik az elmúlt 40 év során alkotó módon vettek részt az építőmunkában, a párt derékhadát képviselő korosztály és a kommunisták fiatal nemzedékének képviselői.

Tisztelettel és őszinte megbecsüléssel köszöntöm mindannyiunk nevében a kongresszus legidősebb küldöttét, a 91 éves Hunya István elvtársat, aki magyar internacionalistaként vett részt a szovjethatalom védelmében, egyik alapító tagja volt Endrődön a Kommunisták Magyarországi Pártjának és számos aratósztrájk és kubikosmozgalom szervezője volt a Viharsarokban.

Engedjék meg, hogy üdvözöljem a meghívottak között Szobek András elvtársat, pártunk legrégibb tagját, akit a közelmúltban köszöntöttünk párttagságának 75. évfordulója alkalmából.

Külön köszöntöm a legfiatalabb küldöttet is, a 21 éves Paksi Zoltánné elvtársnőt, Fejér megye küldöttét, a Sárbogárd és Vidéke Áfész dolgozóját, aki 1983-tól tagja kommunista közösségünknek.

A küldöttcsoportok tagjai között a 30 éven aluliak aránya 15,8% – közülük öten 21 évesek –; 21%-uk 31–40; 25,6%-uk 41–50; 27,4%-uk 51–60 év közötti életkorú. A nagy élettapasztalatú 60 éven felüliek aránya 10,2%.

A pártban eltöltött éveket tekintve 57 elvtárs még a felszabadulás előtt kötötte össze életét a mozgalommal. A felszabadulás után közvetlenül, 1944-ben, 1945-ben 61-en lettek párttagok. Őket párttagságuk 40. évfordulója alkalmából külön is nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm.

A küldöttcsoportok tagjai közül 183 elvtárs 1946–1956; 611 elvtárs 1957–1979 között; 104 elvtárs pedig a XII. kongresszus óta lett párttag.

Állami vagy társadalmi szervtől 765 elvtárs kapott kitüntetést.

Tisztelt kongresszus! A mandátumvizsgáló bizottság mély meggyőződése, hogy párttagságunk jelenlevő képviselői – tapasztalataiknak és társaik véleményének birtokában – felelősséggel és megalapozottan tudják értékelni a beszámolási időszakban végzett munkát, és helyesen fogják meghatározni soron következő feladatainkat.

A mandátumvizsgáló bizottság valamennyi tagja nevében köszönöm, hogy megtiszteltek bennünket e feladat elvégzésével, és kérem a kongresszust, hogy jelentésünket fogadja el.

Aczél György

a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Csatlakozom küldött-társaimhoz, akik kifejezték egyetértésüket a kongresszusi dokumentumokkal, Kádár elvtárs és Gyenes elvtárs szóbeli kiegészítésével.

Sűrű évek vannak mögöttünk, és gyanítom, hogy előttünk is. Az elmúlt fél évtized újra megmutatta, hogy nem függetleníthetjük magunkat attól, ami a világban történik. Ismét bebizonyosodott, hogy csak szakadatlan megújulásj akarattal állhatunk helyt a világban. És helytálltunk, helytállunk.

Mai gondjaink egy másik lényeges oka a külvilági gondokon kívül, hogy az elmúlt években a szocialista építés fő területein – marxista-leninista pártként – új formákat, új szocialista megoldásokat kezdeményeztünk. Új és legtöbbször jó megoldásokat találtunk. De tévedtünk is. Mindez együtt bizonytalanságot, idegenkedést is keltett, s ez próbára tette a párttagokat és a pártonkívülieket. Szeretnék emlékez-

tetni arra, hogy ez nem új jelenség: a háztáji esetében és más szocialista megoldásainknál hasonló viták voltak.

Megélénkültek az ideológiai, a kulturális viták, amelyek elsősorban történelmi utunk, alapértékeink, gazdasági, politikai fejlődésünk kérdéseivel foglalkoztak, és – sajnos – lényegesen kevesebb szó esett magáról a kultúráról.

A vitákban némelyek egy korábban kialakult – már akkor is sokban téves – szocializmusképet kérnek számon mai valóságunkon, mások nemzeti fejlődésünket féltik, hagyományos értékeket látnak veszélyben forogni. Itt-ott hangosabbak lettek a marxizmustól idegen nézetek, és ebben szerepe van a megélénkült imperialista propagandának is. Vannak olyanok is – szerencsére számuk és befolyásuk elenyésző –, akik látván nehézségeinket, a közérzet romlására játszanak, s az évtizedes munkával megszerzett nemzeti közmegegyezést igyekeznek megbontani.

Az elmúlt évek vitáiban nemritkán és egyidejűleg tapasztaltuk, hogy némelyek parttalan liberalizmust, mások túlságosan merev magatartást vetnek a szemünkre, és ennek megfelelően vagdalkozó „rendcsinálást" vagy korlátlan engedékenységet szorgalmaznak. Pártunk a beszámolási időszakban sem engedett egyik oldalnak sem. Kitartottunk és továbbra is kitartunk amellett, hogy a szellemi életben a legfőbb eszköz a meggyőzés, a következetes elvi magatartás és vita. Mindennek feltétele: elméletünk igazsága, s ez megvan; alkotó alkalmazása, ebben gyakorlatunk sokszor előbbre jár elméletünknél; s küzdelem eszmei ellenfeleinkkel, ebben viszont van elkényelmesedés. Pedig egyidejűleg kell türelemmel lennünk azok iránt, akik a mai bonyolult világban őszintén keresik az előrevezető utat, és következetesen kell fellépnünk minden rosszhiszemű, a közösség ügyének ártó szándékkal szemben.

Ennek a kétfrontos politikának szellemében értékeltük művelődéspolitikánk elmúlt negyedszázadának tapasztalatait, foglalkoztunk a közművelődés helyzetével, az időszerű ideológiai kérdésekkel. S így születtek fontos, hosszú távú határozatok a művészet- és tudománypolitikáról, a közoktatásról, a felsőoktatásról, s ebben a szellemben kell tevékenykednünk továbbra is.

Kedves elvtársak! Számvetésünk egyik legfontosabb kérdése – és a hozzászólások egész sora bizonyítja ezt –, hogyan haladtunk előre a XII. kongresszuson megfogalmazott feladat teljesítésében, az „em-

beri tényezőben" rejlő lehetőségek kibontakoztatásában, s mit kell tennünk ezért a jövőben. Döntő kérdés ez, mert történelmünk is bizonyítja, hogy az ország lemaradása vagy felzárkózása szorosan összefügg a műveltség, a kultúra, a kulturáltság színvonalával is. Természetes, hogy tanácskozásunkon a politikai-gazdasági kérdések vannak a középpontban, de azt is tudjuk, hogy a gazdaság ügye, sorsa nemcsak gazdasági kérdés. A nemzetközi versenyben egy olyan kicsiny, nyersanyagokban szegény ország, mint a miénk, elsősorban az emberekben levő képességek és készségek, a munkakultúra, az emberi kapcsolatok, az általános műveltség tömegméretű, minőségileg magasabb szintű fejlesztése révén állhat helyt.

Történelmi „félmúltunknak" volt olyan időszaka, amikor lejáratták, frázissá koptatták alapelvünket, hogy a szocializmusban a legfőbb érték az ember. De ez mitsem változtat azon, hogy társadalmunk sorsa az emberi minőségen múlik, és a szocializmus célja maga az ember. Ne feledjük, hogy a forradalmi munkásmozgalom nem csupán politikai, hanem szellemi, erkölcsi mozgalomként is jelentkezett a történelemben. Társadalmi rendünk örököse az emberiség történelme során létrejött minden értéknek; de egyúttal az emberi lét új minőségét is jelenti. Erre utalt Kádár elvtárs is, amikor az etika kérdéseiről beszélt. Erről van szó akkor is, amikor nálunk joggal felháborodnak az emberek, ha azt látják, hogy a hatalomban való részesedés egyeseknél hatalmaskodássá, a szabadság rendje rend nélküli szabadossággá torzul. Ezért igénylik jogosan a társadalmi együttélés során kialakult alapvető erkölcsi vívmányokat, a segítőkészségtől a megértésig, a szolidaritásig, a jól végzett munka örömeig és önérzetéig. Hiszen a szocializmust nemcsak világtörténelmi távlatokra szabták, hanem „mindennapi használatra" is, és törvényei nemcsak a messzi jövendőre, hanem jelenünkre, mára is érvényesek.

Tisztelt elvtársak! A vitában sokszor és okkal elhangzott, hogy az ifjúság arculatának, értékrendjének, magatartásának formálása az egész társadalom feladata. Tudjuk, hogy ebben szinte pótolhatatlan szerepe van a családnak, és azt is látjuk, hogy a csonka családokban, rossz családi környezetben felnövő fiatalok sorsa és a társadalom jövője igényli, megköveteli a közösség fokozott támogatását, a nevelést.

Az emberben rejlő képességek kibontakoztatásának egyik legfontosabb intézménye az iskola. Nagy vívmányunk, hogy ma már a felnövekvő nemzedékek átlagosan több mint 11 esztendőt töltenek el az

iskola falai között. Az új generációk műveltségét, szakképzettségét, világnézetét jórészt az iskola határozza meg, de legalább ilyen fontos feladata az iskolának, hogy segítse a fiatalok beilleszkedését a társadalomba, a való életbe, eligazodását korunk bonyolult kérdései közt, tegye állóképesebbé őket az élet soha meg nem szűnő ellentmondásaival szemben.

Iskoláinknak nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a szocialista szellemű közösségi nevelésre, a világszemlélet megalapozására. De a szocializmus értékeit nem lehet pusztán tananyagként továbbadni. Az oktatási-nevelési intézményekben, az óvodától a felsőoktatásig olyan légkörre van szükség, amely bizalmat ébreszt a nevelőintézmény és a társadalom iránt egyaránt, ahol a tananyag, a nevelés összhangban van az iskolán kívüli világgal. A fiatal ember, a gyermek csak úgy tanulja meg a másikat érteni és megérteni, ha az iskolák is jobban megértik őt magát. Demokratikusabbak lesznek, ugyanakkor megtanítják a felnövekvő nemzedékeket a színvonalas, fegyelmezett munkára, az egymással való kötelező törődésre.

Az iskola, ha nem is mindent, de sokat tehet a társadalmi eredetű egyenlőtlenségek, a családban örökölt hátrányok csökkentéséért és majd egyszer megszüntetéséért. De minden fiatalnak tudnia kell, hogy maga is felelős a saját sorsáért, arcáért; azért, hogy miként él a lehetőségeivel. Tudnia kell, hogy munka és erőfeszítés nélkül nem születhet méltó teljesítmény, jó emberi élet. Ehhez adjon erkölcsi támaszt, értő támogatást az iskola is.

A szocializmus sohasem adhatja fel alapértékei közül a küzdelmet a születés véletlenével szemben a társadalmi egyenlőségért.

Iskolarendszerünkben tovább kell javítani, bővíteni, fejleszteni a hazánkban élő nemzetiségek anyanyelvi oktatásának feltételeit. A lenini tanítást követjük: a többség sohasem lehet elég figyelmes a kisebbség iránt. Ez is alapvető szocialista nemzeti érdekünk.

Ahhoz, hogy iskoláink megfeleljenek ezeknek a sokrétű és nehéz követelményeknek, mindenekelőtt a pedagógusok munkáját kell társadalmi értékrendünkben sokkal magasabbra emelnünk. És elsősorban a jó pedagógusokét, akik a legtöbb terhet viselik, a legtöbbet teszik az ifjúságért. Javítani kell képzésüket, felkészültségüket, növelni önállóságukat, és ha szükséges, a hatalom eszközeivel is megvédeni a hatalmaskodással szemben a pedagógust, az iskolát.

A pedagógusok helyzetének, életkörülményeinek, munkafeltételei-

nek jelentős javítása, emberformáló tevékenységük segítésének ügye az ország egyik alapvető feladata. Egy társadalom jövője iránt érzett felelősségének, az önbecsülésnek kifejezője és mérője, hogy miként gondoskodik a felnövekvő nemzedékről. A nevelés, az iskola közös ügyünk, a nemzet ügye, nemzeti ügy. Övezze tisztelet az iskolát! Állam és család, minden üzem, hivatal, szövetkezet, a tömegtájékoztatás és a szakszervezet, az ifjúsági szövetség érezze át és vállalja azt a felelősséget, amelyet az ifjúságért visel.

Tisztelt kongresszus! A Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának szerves része a kulturális politika, amely a párt szövetségi politikáját is szolgálja. Ezt a művelődéspolitikát immár csaknem három évtizede fogalmazta meg pártunk, és azóta folytatja. E politikát kezdettől a szocialista építés folytonosságának vállalása, a korábbi bűnöktől, torzításoktól való elhatárolódás egyaránt jellemezte. Ez a politika a szellemi élet olyan fellendülését eredményezte, amely a kultúra minden ágában kiemelkedő eredményeket hozott, hozzájárult népünk felemelkedéséhez, a politika stabilizálódásához, a nemzeti egység megteremtéséhez.

Nemcsak a kommunista Lukács György és Lengyel József voltak szellemi életünk kiemelkedő képviselői, akik aktívan részt vettek küzdelmeinkben. Több, mint jelkép az is, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusainak meghívottai közt üdvözölhettük egykor Kodály Zoltánt, Illyés Gyulát, Déry Tibort, Bernáth Aurélt, Veres Pétert, Örkény Istvánt, Németh Lászlót, Szabó Pált is, hogy csak néhányat említsek kulturális életünk kiválóságai közül, és csak olyanokat, akik sajnos már nem lehetnek közöttünk. Hozzátehetem: ezek a nagy alkotók nemcsak az ünnepet jelentő pártkongresszusokon, hanem a mindennapokban is küzdőtársaink, barátaink voltak; akkor is, ha nem egyszer éles, de egymás igazára mindig odafigyelő vitákat folytattunk velük.

Hazánk történelmében először valósult meg olyan egységes kulturális értékrend, amelyben találkozott a művészeti élet és a kulturális politika, a mérvadó kritika és az értő közönség ítélete. Egyetlen jelentős művész, alkotó sem kényszerült a hatalmat, a szocialista hatalmat ellenezve alkotni, s minden jelentős mű eljutott a közönséghez. A magyar történelemben, ahol a művészek ellenzékisége évszázados tradíció volt, példa nélküli, hogy a művészetek, az irodalom és a politika

olyan jó, vitázó egyetértésben, szövetségben dolgozott, alkotott volna a népért, a nemzetért, mint a hatvanas évektől.

Új nemzedékek nőttek és nőnek fel, új törekvések jelentkeznek, új eszmei problémák támadtak és támadnak, új vitákat kell lefolytatnunk. Felelősségteljes kötelességünk most és a jövőben is megújítani ezt a szövetséget a generációk között és a generációkon belül egyaránt.

S ehhez még egy megjegyzést hadd fűzzek: nem vettük észre, hogy elterjedt nálunk egy különös szóhasználat. Alkotó értelmiségnek szinte kizárólag az írókat, a művészeket vagy legföljebb az elvont tudományok művelőit nevezik. Ez elfogadhatatlan. Ideje – és gondolom írók, művészek, tudósok is ebben egyetértenek –, hogy megillesse ez a rang és elismerés az alkalmazott kutatót, a tervező- és fejlesztőmérnököt, az erőforrásokkal és piaci adottságokkal kalkuláló közgazdászt, a növénynemesítő vagy -honosító agrárszakembert, a minden egyes emberért másként küzdő, gyógyító orvost, az újító szellemű pedagógust, az ipari, mezőgazdasági üzemek szervezőit, a környezetünket alakító és védő szakembereket, a közlekedés, a hírközlés, az információfeldolgozás rendszereinek, eszközeinek fejlesztőit is. Annál is inkább, mert ebben is minőségi változás van. Csaknem hatszázezer értelmiségi dolgozik e hazában, jóval több, mint ahány mezőgazdasági fizikai dolgozó. A diplomás felsőfokú végzettségűek egyharmada tagja pártunknak. Ma az értelmiség nem egyszerűen szövetséges, hanem egyenrangú, egyenjogú és egyenlő felelősségű részese a dolgozó osztályok szövetségének.

Kedves elvtársak! A tudás hatalom, de hatalom a művészet is, mert szerepe semmi mással nem pótolható, s jelentősége egyre nő az emberek életében, s azáltal is, hogy nő a befogadó közönség. Ezzel a hatalommal felelősséggel kell élni. A szocializmusnak szövetségese a művészet, segítője feladatai megoldásában; a szocializmus pedig a művészetnek, értékei elterjesztésében.

Az életszínvonalnak, életkörülményeknek az elmúlt évtizedben végbement gyökeres átalakulása, az iskolázottság jelentős növekedése következtében népünk sokkal igényesebb lett, és nem utolsósorban kulturális igényei nőttek és nőnek. Ez talán a legnagyobb eredményünk, még akkor is, ha sokszor nehezen tudjuk kielégíteni a jogos igényeket, ami gyakran indokolt elégedetlenséget, bírálatot vált ki. De bármennyi is a hiányosság munkánkban, bármilyen nehéznek érez-

zük is a körülményeket, nem feledhetjük, hogy nagyon sok óvni és őrizni való vívmányunk, eredményünk van. Őriznünk kell rugalmasságunkat a szocializmus, a humanizmus jegyében fogant ízlések, stílusok sokféleségében megnyilvánuló művészi szabadság iránt. Ugyanakkor őrizni és fokozni kell türelmetlenségünket mindennel szemben, ami ember-, művészet- és szocializmusellenes. Óvni kell a tudományos kutatás szabadságát, szellemi életünk nyitottságát és és vitáink elvszerűségét.

Tisztelt kongresszus! Legfontosabb elméleti feladatunk, hogy minél pontosabban ismerjük, tudjuk a világban, társadalmunkban végbemenő folyamatokat és ezek alapján helyes következtetéseket vonjunk le. Mai gyakorlatunk, gyorsan változó valóságunk, a kibontakozó reformfolyamatok sok tekintetben előtte járnak az elméletnek. Ez némileg érthető, de hosszabb távon az elmélet és gyakorlat egyaránt kárát látná ennek.

A szocializmus a tudatos cselekvésnek, a jövő tudatos átalakításának társadalma. A történelemben mindig vannak válaszutak. Ezek jobb megértéséhez pártunk, mint eddig, a jövőben is igényli és kéri a társadalomtudományok segítségét. Történészek, közgazdászok, szociológusok, esztéták, a társadalomtudományok sorának közös munkája elengedhetetlen politikai gyakorlatunk kialakításához, továbbfejlesztéséhez. E tudományoknak jelentős feladatuk van a korszerű, valósághű szocializmuskép kialakításában is.

Kötelességünk, hogy mindig újravállalt, elvszerű tisztázó vitával vegyük elejét a nehéz helyzetekben jelentkező elbizonytalankodásnak, a téveszméknek, segítsük a reális helyzettudat kialakítását.

Eszmei tisztánlátás ma sincs kétfrontos harc nélkül, még ha a frontok változnak is az időknek megfelelően. De bármilyen problémákat kell is megoldanunk, az utak sohasem vezetnek visszafelé: sem a Lenin által a kommunizmus gyermekbetegségének nevezett „baloldalisághoz", dogmatikus szemlélethez, sem a nemzet sorsát a nemzetköziségtől elválasztó zsákutcába, sem a polgári demokrácia számunka történelmileg túlhaladott illúziójához.

Hadd említsek még néhány, napjainkban különösen hangsúlyos vitakérdést.

Művészeti alkotások, tudományos munkák, visszaemlékezések, közéleti megnyilatkozások sora foglalkozik visszatérően az ún. „ötvenes évek" értékelésével. Ez helyes, erre szükség van. Vannak azon-

ban, akik az „ötvenes évek" torzulásait, bűneit elítélve mindent megkérdőjeleznek, ami akkor történt, mindenkit pellengérre állítanának, aki akkor élt és tette dolgát. A történelmi igazságnak tartozunk azzal, hogy kimondjuk: amit a magyar munkások, parasztok, értelmiségiek, pártmunkások százezrei, milliói teremtettek akkoriban, arra ma is csak tisztelettel lehet gondolni. Áldozatos munkájuk, erőfeszítésük eredményei jelenünkbe, jövőnkbe, is beépültek.

A folytonosság hangsúlyozásával együtt félreérthetetlenné kell tenni, ahogy tettük eddig is, hogy az MSZMP elutasította a mozgalmunkhoz méltatlan politikát. Valljuk Leninnel, hogy egy párt komolyságát saját hibáihoz való szigorú viszonya is mutatja. S ne tévesszük össze az akkori párt tömegeit egy vezető klikkel, amelynek eltorzult politikája volt az első azok között az okok között, amelyek végül is a nemzet tragédiáját okozó ellenforradalomhoz vezettek. Pártunk több mint negyedszázados munkával bizonyította, hogy ezzel a politikával végérvényesen szakított.

Ennek is köszönhető, hogy elindult, s a hatvanas évekre kiteljesedett az ország megújulása - milliók változtattak munkahelyet, lakóhelyet, életmódot. Milliók horizontja tágult ki, szemlélete fejlődött, gazdagodott. Olyan tektonikus mozgás ment végbe, amely Magyarország történelmének második évezredében - a szocializmusnak köszönhetően - páratlan fellendüléshez vezetett. És ma elmondhatjuk: más nép él e hazában, és más hazában él e nép. De azt is tudnunk kell, hogy ez a nagy pozitív változás emberi szenvedéssel, kínlódással, gyötrelemmel is járt.

Kedves elvtársak! Egyre több szó esik a nemzet sorsáról, a nemzeti értékek, érdekek védelméről. A szocializmus körülményei között is indulatkavaró viták jelzik a nemzeti tudat még le nem küzdött zavarait. Immár történelmi tény: népünk, nemzetünk jövője végérvényesen a szocializmushoz kötődik. A dolgozó osztályok, a magyar nép nemzetté vált. Hazánk sorsa „a szocializmus állásától" függ. Pártunk a szocializmus építésének internacionalista pártja, amely a nemzet föllemelkedésének programját képviseli, szövetséget keres és épít minden jószándékú emberrel. A „mai magyarok" cselekvő hazafiságából semennyi nem lehet sok, de a nacionalizmusból bármilyen kevés is sok. Mert a nacionalizmus a nemzeti lét kérdéseire adott korlátolt, szűklátókörű, veszedelmes válasz. Rendszerint indulatokra, érzelmekre apellál, s ezért ideig-óráig népszerű lehet. És vannak, akik demagóg

módon, tudatosan építenek is erre. De korunk nacionalizmusa mindig keresztezi a nemzet, saját és valamennyi nemzet igazi érdekeit. A nacionalizmus ártalmas Magyarországon és mindenütt, bármilyen okból, bárki folyamodjék is hozzá. És a nacionalizmusra, bárhol jelentkezik, nem lehet nacionalizmussal válaszolni; ebben is van nekünk történelmi tapasztalatunk, ezért nem alkuszunk.

Van tisztáznivaló a demokrácia körül örvendetesen bontakozó vitákban is. Az elmúlt néhány évben – itt is szóba került – jó kezdeményezések sora tanúskodik arról, honnan merre tartunk. És nincs más utunk. Programunk a marxista–leninista párt vezető szerepének érvényesülésével, ösztönzésével megvalósítandó demokratizálás. Sokszor elmondtuk már, hogy ebben a munkában szívesen tanulunk bárkitől jó megoldásokat. Téved azonban, aki a szocialista demokrácia fogyatékosságait a burzsoá demokrácia receptjeivel óhajtaná gyógyítani. Mi a szocialista demokráciát gazdagítjuk. A szocializmus egészen új lehetőségeket is kínál például a munkahelyi demokrácia más rendszerben még nem létezett megoldásaival. Ezen a ponton gazdasági szervezet és politikai gyakorlat fejlődése szorosan összekapcsolódik.

A szocialista demokrácia kulturális program is: ismereteket, magatartást, kultúrát feltételez, és csak ott érvényesül, ahol megkövetelik az igényességet, ahol elsőbbséget kap a jobb minőség. És ennek különös jelentősége van a szellemi életben. A szocialista demokrácia a felelősségteljes és öntudatos beleszólás, a „közöm van hozzá" társadalma, nem pusztán a fecsegésé, nem a lefelé nivellálásé. Itt az érveknek kell dönteniük, nem pedig a hangerőnek. Az igazi szocialista demokrácia a közösségi szigorúság értelmes fegyelme. A demokráciától nem lesz kényelmesebb senki élete, hisz nehéz iskola ez. De értelmesebb, hatékonyabb, gazdagabb lesz általa az egyén, a közösség, az ország.

A vita a pártdemokráciának is nélkülözhetetlen szükséglete, a helyes döntések kialakításának alapfeltétele. A Magyar Szocialista Munkáspártban a lenini demokratikus centralizmus szabályainak kell érvényesülniük: vitatkozzunk, de csak azért, hogy legyen mit együtt képviselni. Nehezebb időben persze nehezebb képviselni az olykor nem éppen népszerű határozatokat. De a kommunista, aki kiáll a nép elé, ne csak a tapsot, hanem az elgondolkozó, töprengő arcokat is keresse, azokon is mérje szavainak érvényességét.

Pártunk cselekvési egysége érdekében tovább kell erősíteni a jó eszmei egységet.

A történelem sokszorosan bizonyította: soha szocializmus nem épült és nem épülhet, nem valósulhat meg kommunista párt nélkül. S a párt mi vagyunk, a párttá szerveződött kommunisták összessége, akik még nagyobb összességért, a magyar népért, azon túl internacionalista eszményeinkért vállaljuk a tudatos cselekvést. Alkalmazkodni tudunk a változó körülményeinkhez, változásaink egy eleven szervezet változásai.

És jó, hogy a kommunisták képviselői – mint e terem is mutatja – egyetértő, különböző generációkból kerülnek ki. Itt is örvendetesen sok a fiatal arc. Megbízható, szilárd tömböt alkot az ereje teljében fellépő, már tapasztalt középnemzedék. És szerencsére vannak itt még olyanok is, akik immár hosszú évtizedek óta életük értelmét a párt szolgálatában lelték meg. Magyarországon sokak gondolata volt – egészen 40 évvel ezelőttig –, amit Petőfi úgy fejezett ki, hogy az élet az ő áldozatos munkájukért „nem fog fizetni semmivel". Most az idősebb és középnemzedék is elmondhatja, hogy a legnagyobb fizetséget kapta a sorstól: megérte hazánk felszabadulását, kivehette részét az új társadalmi rend megteremtéséből, és ez feljogosítja arra a reményre, hogy a nemzedékek nehéz munkájával lerakott, megvédett alapokon az új nemzedékek fejlettebb, korszerűbb, demokratikusabb, kulturáltabb, minden embert még magasabbra emelő szocialista Magyarországot fognak teremteni.

Dr. Szücs László
az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola főigazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság írásbeli beszámolójának az oktatásüggyel, az iskolával, a pedagógusképzéssel foglalkozó részéhez kívánok hozzászólni.

Szívesen teszem ezt, két okból. Egyrészt azért, mert kezdettől a tanárképzésben dolgozom. Másrészt, mert úgy érzem, lényegesen kevesebben lehetnénk most e teremben diplomásként, ha ez a 40 éves új rend és ennek új szellemű iskolapolitikája, a párt művelődéspolitikai irányvonala erre nem ad lehetőséget, és nem indít el bennünket.

S ha az ember életét az iskola, az oktatás ily kedvezően és mélyrehatóan befolyásolta, akkor őszintén, szeretettel és felelősséggel beszél erről.

Mielőtt az oktatással kapcsolatos mai kérdésekről szólnék, engedjék meg, hogy elmondjam azt is, hogy e rövid idő alatt alig sorolhatók fel azok az eredmények, melyeket az öröklött nehézségekkel küzdő magyar iskolarendszer és művelődéspolitika idáig elért. És erről beszélni kell. Mert sem az oktatásnak, sem az iskolaügynek, sem saját gondolkodásunknak nem tesz jót, ha az eredményekről nem beszélünk, elhallgatjuk őket, esetleg háttérbe szorítjuk azokat.

S hogy az oktatás, az iskola eredményei, de főleg gondjai az utóbbi időben túlzottan is a társadalmi érdeklődés középpontjába kerültek, arra jó példa az, hogy a pedagógusokkal, e csaknem 180 000-es, legnépesebb értelmiségi réteggel szinte mindenki foglalkozik az országban. Ez egyrészt nagyon jó, mert ennek kellemes oldalai is vannak; viszont az embernek néha olyan érzése van már, hogy ez is egy olyan „örökzöld" téma lesz, amiről mindenki beszél, de a megoldás, ami talán már több mint sürgető, sajnos még mindig késik.

Elismerem és tudom, hogy nagyon nehéz az elmúlt évtizedek alatt olykor elhamarkodottan elrontott oktatás–iskola–pedagógus összetartozó kérdéscsoportból bármelyiket is kiemelni, a teljes megoldás céljából. Ebből csak egy jelenséget hadd emeljek ki: tömegessé vált oktatásunk az általános iskolától az egyetemekig. Ez részben vívmány és eredmény, de közben az iskolák zsúfoltakká váltak, nőtt a pedagógushiány. S a már tartós, kényszerű tömegesség fokozódása nem tett jót a minőség alakulásának. S mindez rontotta az oktató-nevelő munka hatékonyságát, csökkentette az oktatási dolgozók megérdemelt anyagi megbecsülésének lehetőségét. Egyszóval úgy is lehetne mondani, hogy ezek megkérdőjelezték az oktatás, az iskola, a pedagógusok társadalmi helyzetét és rangját.

S ebben az sem lehet vigasztaló, hogy ez minden bizonnyal világjelenség. Hisz ma is érvényes az a tétel, hogy a tanító, a tanár felkészültségétől, helytállásától, hűségétől, közérzetétől függ egy ország oktatásának hatékonysága. Nagyon tetszett nekem és megható volt – és elnézést kérek, hogy ilyet mondok –, ahogy Aczél elvtárs az iskoláról beszélt, s említette azt is, hogy ez legyen nemzeti ügy. Ez ténylegesen szép és igaz követelmény. De ha azt akarjuk, hogy az oktatás

tényleg nemzeti ügy legyen, akkor összes reális, anyagi, társadalmi, gondolkodásbeli igényeivel együtt azzá is kell tenni.

Azt hiszem, szorosan ide tartozik a tanárképzés ügye is. A tanárképző intézmények adják évtizedek óta a pedagógusokat a magyar közoktatásnak. Elkötelezetten, becsületesen dolgoznak, sokszor zsúfoltan, nem megfelelő körülmények között. Őszinte örömmel mondom, hogy pedagógusképző intézményeink több tízezer kiváló szakembert adtak már ennek az országnak. Olyanokat, akiknek a vállán ma szinte az egész, elég nehéz oktatás- és iskolaügy nyugszik. Igaz, egyre inkább az az érzésünk, hogy talán egy „lyukas hordóba hordjuk a vizet", mert a pályáról való elvándorlás sajnos még nem állt meg. És a tanárképző főiskolák, egyetemek sem csodatevőek hisz, az ismert gondok miatt, sajnos egyre közepesebb felkészültségű jelöltekből kellene nagyon jó tanárokat képezniük, ami nem mindig sikerül.

Azért említem e gondokat, mert évek óta vannak már nyugtalanító jelek néhány értelmiségi, így például a pedagóguspályára való jelentkezés mennyiségi arányai és minőségi mutatói között is. Számokkal bizonyítható, hogy a felsőfokú továbbtanulás iránt társadalmi rétegenként eltérő igények arra utalnak, hogy elsősorban a fizikai dolgozó családokban – valószínűleg az értelmiségi pályák többségének nem kellően megbecsült társadalmi és anyagi presztízse miatt – egyre csökken a tudás, a műveltség tekintélye, így a pedagóguspálya vonzereje is. Ezt azért említem, mert a magyar oktatásügy színvonala csak megfelelő képzettségű pedagógusokkal, szaktanárokkal emelhető. S azt hiszem, ez már nem statisztikai, hanem elsősorban tartalmi kérdés. Hisz jelenlegi pedagógusszükségletünknek ma 95–96%-át tudjuk kielégíteni. Nem is beszélve arról a demográfiai hullámról, ami a következő években újabb pedagógusigényeket támaszt velünk szemben.

Mindezért tisztelettel, felelősséggel és meggyőződéssel azt javaslom, hogy az elkövetkező évtizedben vállaljuk akár az elméletileg számított pedagógustúlképzés kockázatát is, hogy az ország és fővárosunk iskoláiban mindenütt szakképzett pedagógusok tanithassák gyermekeinket. Egyúttal tovább kellene bővítenünk, jobban felszerelnünk a már meglevő és évtizedes tapasztalattal rendelkező pedagógusképző intézményeinket. Mindezekkel párhuzamosan olyan további anyagi és bérezési feltételeket kell teremtenünk – egyértelműen beleértve a

felsőoktatást is –, hogy a frissen végzettek nagy része katedrára álljon, és a már ott dolgozók a pályán maradjanak, az elmentek pedig visszatérjenek az iskolákba.

Tisztelt kongresszus! Mindnyájan tapasztalhattuk – legalábbis én így éreztem ez alatt a másfél nap alatt –, hogy majdnem minden felszólaló kért, elsősorban anyagi megbecsülést saját szakterületének, s ezt minden bizonnyal nem lesz könnyű feladat kielégíteni. Én is beleesek ebbe a hibába, mert én is kérek pedagógustársaim nevében. Grósz Károly elvtárs tegnap azt mondta, hogy a termelés érdekében halaszthatatlan és fontos kérdés a műszakiak anyagi és erkölcsi megbecsülése, és ez már politikai kérdés is. Ez biztos így igaz, de hadd tegyem azonnal hozzá, hogy a pedagógusoké szintén az. Mert igaz, hogy mi csak abból kaphatunk, amit az ipar és a mezőgazdaság megtermel, de az iskola viszont azokat neveli és oktatja, akik irányítani, termelni fognak. Pontosan ezért úgy érzem, hogy a technikai fejlődés csodálatos világában nem lehet mindegy, hogy ezt milyen szellemi és emberi felkészítéssel tesszük meg az elkövetkező generációk érdekében. S mindezt a családdal együtt, de oroszlánrészt vállalva az iskolák, az egyetemek, a pedagógusok végzik.

Én azért vagyok nagyon bizakodó, mert tudom, sokan úgy érezzük és tudjuk, hogy az iskolaügy és a pedagógusképzés gondjai megoldásának nem lehet egyedüli fő kényszerítő ereje a hivatástudat. Viszont hangsúlyozni kell, hogy évtizedeken keresztül, nem könnyű körülmények ellenére ma is sok pedagógust tesz boldoggá a tanári, tanítói hivatás varázsa. De én attól tartok, ha az ismert és oly sokszor elmondott gondjainkon változtatni mielőbb nem tudunk, úgy lassan ezeknek az embereknek sem idejük, sem erejük nem lesz arra, hogy észrevegyék: hivatásukban tényleg nagyon boldogok!

Virág Józsefné

a Kaposvári Ruhagyár varrónője

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A napokban, a kongresszusra készülve, elgondolkodtam azon, hogy vannak olyan fontos iparágak Magyarországon, amelyekben majdnem teljes létszámban nők dolgoznak. Ilyen iparág a ruházati ipar, ahol a foglalkoztatottak több mint 80%-a nő. A mi iparágunkban

dolgozó nőtársaimmal együtt gyakorlatilag mi öltöztetjük az ország lakosságát, ez az élelmezés után egyik legfontosabb szükségletünk.

Már nem kell bizonygatni, hogy a női egyenjogúság a munkához való jogot is jelenti. Az iparágban dolgozó nők munkájáról egyhangúlag elismerőek a vélemények. Munkájukat fegyelmezetten végzik, jelentős exporttermékeket gyártanak mind a szocialista, mind a tőkés országokba. Ezekért egyfelől igen fontos termékeket, energiát kap az ország, amely nemcsak a rendkívül hideg hónapokban – amelyek remélem elmúltak –, hanem az év minden napján létszükségletünk. Másfelől pedig valutát adnak termékeinkért, amely iparágunk, az ország egyensúlyi helyzetének megtartásához járul hozzá.

Ahhoz, hogy a vevők jogos igényét belföldön és külföldön is ki tudjuk elégíteni, nem elég csak jól dolgozni, ahhoz jó minőségű és folyamatosan szállított alapanyag és kellékanyag szükséges. Ennek hiányában csak ülünk ölbe tett kézzel, növekszenek az álló órák, a termelésből kieső idők, amelyeket már nem tudunk pótolni, amelyek megnövelik a vállalatok költségeit, és csökkentik a keresetet. Sajnos, iparágunkban az alap- és kellékanyag-ellátásra ez a jellemző, amelynek kiküszöböléséhez központi segítséget is kérünk. Mert a selejtes áru, a határidők betartásának elmulasztása a piacon elfoglalt helyünket veszélyezteti, új piacok szerzését pedig lehetetlenné teszi.

A Kaposvári Ruhagyár küszködve az előbb említett és az iparra jellemző gondokkal, termékeinek 53%-át exportálta az 1984-es esztendőben. Nődolgozóink szalagrendszerben, feszített tempóban dolgoznak. A munkafolyamatokat teljes egészében normázták, az ütemidők nagyon rövidek, s ebben az ágazatban a termékváltás nagyon gyakori. Mindezek idegi megterhelést jelentenek, károsan hatnak a nők egészségi állapotára. Orvosi felmérések bizonyítják a monotónia káros hatását, a magas vérnyomás, a hátgerincferdülés gyakoriságát.

A fluktuációnak is ez az oka. Az állami ruhaiparból az elmúlt két évben 2500-an léptek ki, de vannak olyan vállalatok, ahol a dolgozók 25–30%-a cserélődik ki egy év alatt. A belépőktől azonnal átlagos teljesítményt és jó minőséget várnak, amit nem tudnak teljesíteni. A Kaposvári Ruhagyárban az éves cserélődés 16–18%-os. Az asszonyok a könnyebb, nem normázott, jobb fizetést és az egy műszakot biztosító munkahelyekre mennek dolgozni.

A 15 évvel ezelőtt megjelent nőpolitikai határozat óta jelentős előrelépés történt a női munka anyagi elismerésének javításában, az indo-

kolatlanul alacsonyan megállapított kategóriabérek változtatásában, de ennek ellenére nem sikerült teljesen megszüntetni a hátrányt, még mindig szorgalmazni kell az egyenlő munkáért egyenlő bért elv gyakorlati megvalósítását.

A vállalatnál a különbségek a minimumra csökkentek. A kormány is jelentős központi béremelésre adott lehetőséget 1984-ben. Ennek ellenére a ruhaiparban dolgozó nők keresete még mindig nagyon elmarad az ipari átlagtól. Ezt a helyzetet nem tartjuk reálisnak, és úgy gondoljuk, hogy továbbra is mindent meg kell tenni, hogy a valójában nem könnyű könnyűiparban mérséklődjenek a bérek indokolatlan aránytalanságai. Gyárunkban 1984-ben 10,6%-os bérfejlesztést tudtunk végrehajtani, aminek több mint kétharmadát a tőkés export vállalásából sikerült elérni. A szabályozórendszer változásával 1985-ben ennek közel a felére lesz lehetőségünk.

Az iparágban dolgozó nők szociális helyzetének javításában, a társadalmi és a vállalati erők összefogásában jelentős az előrehaladás. Valamennyi területen csökkent a munkaidő. A 40 órás munkahét bevezetése kedvezően hatott a dolgozó nők helyzetére, a családok életvitelére. Igaz, hogy a háziasszonyok többsége a pihenőnapokat, a hétvégeket változatlanul a hét közben elmaradt otthoni munkák pótlásával tölti, mivel a házi munkát megkönnyítő szolgáltatások mind magasabb árait a gyermekes családok nehezen tudják megfizetni. Pedig a családokban a gyermekek nevelésére, a családok összetartására, a beszélgetéssel, kirándulással, művelődéssel közösen eltöltött időre nagyon nagy szükség van.

Azt vártuk, hogy a szabad idő növekedésével növekszik a továbbtanuló nők aránya. Az előbb említett okok miatt viszont azt tapasztaltuk, hogy 1980 és 1985 között ez az arány inkább csökkent. A munka mellett a dolgozó nők a szakmát biztosító tanfolyamot részesítik előnyben.

A nőpolitikai határozat megjelenése óta javultak a nők esélyei vezetői posztok betöltésére is. A népgazdaság egyes területein, főleg a hagyományosan női foglalkozásoknál alsó szinten nőtt a női vezetők száma. A középvezetőknél is van némi előrehaladás, a műszakiak kivételével, de a felső szintű vezetőknél alig változott a helyzet. Az okok nagyon összetettek. Vannak objektívek, s vannak konzervatív véleményből, helytelen szemléletből adódóak is. Hadd említsek néhányat. Már a kiválasztásnál elhangzik, hogy a családos nő kevésbé jöhet szá-

mításba a kinevezésnél, mert a család kötöttséget jelent, a 40 éven felüliek hátránya, hogy az 55 éves nyugdíjkorhatárra hivatkozva nem kerülnek vezető beosztásba, de vannak olyan esetek is, amikor a nők maguk félnek a nagyobb követelményektől.

Az igazság az, hogy még mindig aránytalanul nagy terhek hárulnak a nőkre a háztartásban és a gyermeknevelésben, ahogy Duschek elvtársnő felszólalásában említette. Az anyai hivatás és a vezetői munkavállalás összeegyeztetése nagyon nehéz. A szolgáltatásokban, a gyermekintézmény-ellátásában még meglevő hiányosságaink csak kis mértékben teszik lehetővé, hogy a nők maradéktalanul teljesíthessék kettős hivatásukat.

Tisztelt kongresszus! Elmondott eredményeinkkel és gondjainkkal a határozattervezetben reálisan megfogalmazottakat szerettem volna alátámasztani, miszerint „A nők egyenjogúságának következetes érvényesítése további megfontolt intézkedéseket igényel. Fokoznunk kell erőfeszítéseinket, hogy társadalmi és gazdasági eszközökkel könnyítsünk összetett gondjaikon, az anyasággal, a gyermeknevelléssel, a háztartással, a munkavállalással, a családban elfoglalt szerepükkel és a közéletiséggel együtt járó terheiken. A nők egyenjogúságának megvalósulását szakképzettségük, politikai és általános műveltségük növelésével is elő kell segíteni."

Horváth Miklós

az MSZMP Vas Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Egyetértek a Központi Bizottság jelentésével, amely megállapítja, hogy a XII. kongresszus fő célkitűzései kiállták az idő próbáját. Ezt igazolják a Vas megyei tapasztalatok is. Iparunk termelése a beszámolási időszak minden évében az országosnál nagyobb mértékben és ütemesebben fejlődött. A nehéz külpiaci körülmények között is folyamatosan bővült mind a szocialista, mind a tőkés exportteljesítményünk. Igaz, nem az iparilag jelentősebb megyék közé tartozunk, de örömmel tölt el bennünket, hogy az öt év során nem volt egyetlen veszteséges vállalat sem. Mezőgazdaságunk az aszály, a belvíz és az árvizek ellenére is teljesítette terveit, bár nem adhatok számot arról, hogy minden szövetkezetünk jövedelmezően gazdálkodik. Ennek oka-

it én is sorolhatnám, de hozzá kell szoknunk, hogy mindenki alkalmazkodjon saját feltételeihez és lehetőségeihez.

A létbiztonságot, a viszonylag jó színvonalú ellátást megőriztük, a lakosság életkörülményei szerény mértékben, de javultak. Városaink száma növekedett, a falvak tovább épültek és szépültek, az emberek egészségét, kulturáltabb életét szolgáló intézményhálózatunk gyarapodott. Csak megemlítem, hogy a hatodik ötéves tervben a tervezett 28 falu helyett 64-ben épül vízmű, s jutnak így az ott lakók egészséges vezetékes ivóvízhez. Megyénk lakossága éppúgy, mint az ország népe, hozzájárult szorgalmas munkájával vívmányaink védelméhez.

A kommunisták és a pártonkívüliek a kölcsönös bizalom jegyében jó egyetértésben, eredményesen dolgoztak szocialista céljaink megvalósításáért. Társadalmi demokratizmusunk fejlődésének is köszönhető, hogy gondjaink szaporodásának ellenére – mert ilyenek voltak, vannak és lesznek is – nőtt az emberek felelősségérzete és tettrekészsége személyes sorsukért, közös ügyünkért. Én azt hiszem, hogy nem tűnik öntömjénezésnek, ha azt mondom: népünk szorgalmas munkája és a társadalom terheinek vállalásában tanúsított megértése, támogatása mellett elismerendő az a sok gyötrelemmel járó szolgálat is – a hibákat és tévedéseket is beszámítva –, amit a különböző posztokon dolgozó közéleti emberek, vezetők, tisztviselők végeztek a pártalapszervezetektől a Központi Bizottságig, a helyi tanácsoktól a kormányig. Jól tudja mindenki, aki keményen dolgozott, hogy a szerény eredményekért is sokat kellett töprengeni és még többet tenni.

Kedves elvtársak! Mindennapos tapasztalataink igazolják, hogy a vezetők, a tisztségviselők munkájának minősége, felfogása, életvitele, az ügyekhez és az emberekhez való viszonya fontos feltétele volt és lesz a jövőben is a párt vezető szerepe érvényesítésének, politikánk elfogadtatásának, megvalósításának, a lakosság pártunk és szocialista rendünk iránti bizalmának.

Ezzel összefüggésben megyénk tapasztalatai alapján csak néhány tennivalóra szeretnék utalni, amelyek különösen fontossá válnak olyan időszakban, amelyben most élünk. Ezek: a gazdaságirányítás korszerűsítése, vele együtt a termelés és a gazdálkodás hatékonyabbá tétele, egész intézmény-, benne választási rendszerünk korszerűsítése, az emberek általános, szakmai és politikai kultúrájának fejlesztése, szocialista erkölcsi értékeink gyarapítása, az állam intézményeinek és az állampolgárok viszonyának a teljes bizalmon nyugvó erősítése,

vagyis a szocialista demokrácia szándékainkat és tetteinket mozgató tényezővé alakítása mind megannyi tennivaló, melyeket csak megújulni kész, kezdeményezőképes, az emberekkel becsületesen bánni tudó vezetők képesek sikerre vinni, illetve a néppel közösen megoldani.

Személyes tapasztalataim mondatják velem, hogy a politika, a nép által is elfogadott és támogatott társadalmi-gazdasági célok nem valósulnak meg, ha ezeknek nincsenek meg a személyi garanciái a társadalmi munkamegosztás minden területén. Ezért ennek biztosításában mindig is, napjainkban pedig különösen nagy jelentősége van a párt káderpolitikájának, illetve munkastílusának és -módszerének. Az előttünk álló feladatok jellege, bonyolultsága a kádermunka jelentőségét tovább fokozza és sok tekintetben korszerűsítését is igényli. Az állami gazdasági szervezetek önállóságának növekedése például politikai nézőpontból elsősorban a demokrácia elmélyítését, tartalmi kiteljesedését kívánja szolgálni. Megnövekszik a vállalatok dolgozóinak, egyáltalán az állampolgároknak a szerepe a vezetők és képviselőik kiválasztásában, munkájuk minősítésében és folyamatos érdemi ellenőrzésében. Ebben a folyamatban valósulhat meg csak az a törekvésünk, hogy növekedjék a dolgozó emberek szocialista tulajdonosi tudata, közéletisége. Ez tényleges jog a döntések meghozatalában és egyben felelősségük a személyek kiválasztásában és az általuk elhatározott célok megvalósításában.

Ez az új törekvés a kádermunkában nem lesz könnyű. Bizonyára sok buktatója is lesz, de ha jól élünk ezzel a lehetőséggel, joggal várhatjuk tőle, hogy tartós eredményeket hoz és szélesíti az állampolgárok felelős részvételét a közügyek intézésében, általa pedig a szocialista gondolkodású emberek tömegméretű formálását.

Ehhez azonban, véleményem szerint, a pártszervezeteknek korszerűsíteniük kell káderpolitikai gyakorlatukat. Nem új elvek kellenek, mert azok megvannak, és szerintem jók, hanem új fajta viszonyra, szemléletváltozásra van szükség ez ügyben is. A feladatok jellegére gondolva én a legfontosabbnak az alapszervezetek önállóságának, politikai hatóerejének növelését tartom. Minden bizonnyal sikertelen lenne az a gyakorlat, amelyben a dolgozó kollektívák jogainak kiszélesítését nem követné a pártszervezetek, illetve a munka- vagy lakóhely szerint illetékes pártszervek döntési lehetőségeinek kiszélesítése. A felsőbb szervek fölösleges beavatkozása, gyámkodása – bármilyen jó szándékú is – magában hordja a szubjektivizmus veszélyét. Annál

fontosabb viszont e szervek elvszerű, következetes és rendszeres ellenőrző tevékenysége.

A pártszervezetek úgy válhatnak képessé a dolgozó kollektívákban kialakítani a tulajdonosi szerepből fakadó jogokkal való élés felelősségét, ha maguk is mindennapi politikai munkájukban gyakorolhatják a mérlegelés, a döntés, a szervezés és ellenőrzés művészetét éppúgy, mint a következmények – eredmények és esetleges kudarcok – számbavételének és hasznosításának módját. Nem helyettük kell tehát dolgozni, hanem tisztességesen felkészíteni őket az önálló munkára. Jól tudom, hogy ez nehezebb, mint fölöttük bábáskodni, netán helyettük dönteni.

A párt bevált káderpolitikai elveiből természetesen semmit nem engedhetünk, sőt azok még következetesebb érvényesítését kell biztosítanunk. Ennek alapvető feltétele, hogy a kádermunka legfontosabb színtere mindenütt az a közeg legyen, ahol a vezetők dolgoznak, élnek és kifejtik képességeiket, bizonyítják tisztségükre való alkalmasságukat vagy alkalmatlanságukat. Téves felfogásnak tartom, hogy ez a gyakorlat veszélyeztetné a kádermunkában a párt vezető szerepét. Ezzel inkább növeljük a kommunisták, a dolgozó közösségek felelős részvételét saját ügyeik intézésében, sorsuk formálásában.

Meggyőződésem, hogy a kádermunka demokratizálásával erősödik a társadalmi ellenőrzés, a nyíltság, a bizalom a vezetők s a politika iránt egyaránt. Mert lehetővé válik, hogy a társadalom minden tagja részt vállalhat közéletünk tisztaságának védelmében és folyamatos megújításában, a bizalmával visszaélők elmarasztalásában. Helyes tehát a párt törekvése, hogy a pártban és másutt is, ahol személyi ügyekben döntenek, nem engedi, hogy a kollektívák jogait egyes személyek kisajátítsák. Sajnos előfordul, hogy egyes személyek hatáskörüket rosszul értelmezve, zavart okoznak a párttagság körében és a közvéleményben is. Elnézést a hasonlatért, de némelyik elvtársunk a kádermunkát összekeveri a szerencsejátékkal. Csak azzal a különbséggel, hogy ha nem az ő javaslata fut be, akkor nem ő a vesztes, hanem az a kommunista közösség, amelynek nevében eljár, vagy pontosabban amelyre hivatkozik. Ezért fordulhatott elő például nálunk is olyan eset, hogy amikor a helyi szervek már valakinek a felmentését mérlegelték, sőt indokoltnak látták, hivatali főnöke 250 kilométerrel távolabb éppen a kitüntetési javaslatát készítette elő. Ilyen helyzet csakis a demokratikus munkamódszer hiánya miatt lehetséges.

Nem hinném, hogy bármely rendes ember, aki jó színvonalon el tudja látni feladatát, nem annak örülne jobban, hogy a környezetétől kap jó minősítést, hanem helyette, mondjuk, hivatali főnökeinek a kegyeit tartaná többre. Persze van és kell is lennie egészséges függelmi viszonynak kis és nagy beosztás között. De az nem jelenthet kiszolgáltatottságot, kritikátlanságot, még kevésbé az arra illetékes pártszervezet vagy közösség véleményének a figyelmen kívül hagyását.

A kádermunkában is fel kell számolnunk a formalizmust, a statisztikai szemléletet, netán a korosztályok bűvöletét. Egyetlen vezérlő elvünk lehet az alkalmasság, az eredményesség, a munka követelménye és a teljesítmény, amely szolgálja a kisebb és nagyobb közösség ügyét. Mindehhez legfontosabbnak azt tartom, hogy még körültekintőbben, még demokratikusabban járjunk el a káderek, a közéleti emberek kiválasztásában és ajánlásában. Ne csak képesítésükre, egy adott szakmában nyújtott teljesítményükre legyünk figyelemmel, hanem ezzel együtt arra is, hogy milyen emberek, hogy megvannak-e azok a tulajdonságaik, amelyek alkalmassá teszik őket eszméink és politikánk szellemében a rájuk bízott feladat teljesítésére, az ember és közösség ügyeinek becsületes intézésére.

Ezért is több figyelmet érdemel nemcsak a káderek képzése, magas fokú szakmai felkészítése, hanem nevelésük, politikai edzettségük fokozása, munkamódszerük csiszolása, emberi tartásuk fejlesztése is. Ezért a vezetőképzés minden szintjén, az egyetemektől a politikai főiskoláig, a pártoktatástól a különböző szervek által rendezett tanfolyamokig egységesebb politikai-pedagógiai munkára van szükség. Arra, hogy mindenütt céltudatosabb munka folyjék a káderek felkészítésében és nevelésében. Ez a mai körülmények között is igen időszerű pártfeladat. Úgy gondolom, ebben is a pártnak a társadalom iránti komoly felelőssége kell hogy kifejeződjék.

Tisztelt elvtársak! Mindannak sikere, amiről mostani kongresszusunk tárgyal és dönteni fog, jórészt attól függ, hogy a kádermunkában meg tudjuk-e és milyen mértékben tudjuk megújítani magunkat. A káderekkel való helyes gazdálkodás, nevelésük, felkészítésük és ellenőrzésük minden különösebb anyagi ráfordítás nélkül nagy politikai, erkölcsi és gazdasági eredményeket hozhat.

Meggyőződéssel vallom, hogy e folyamatban nekünk, kommunistáknak – különösen, ha tisztségviselők is vagyunk – olyan példamutatással kell dolgoznunk, hogy az ügyszeretet, a társadalmi igazságos-

ság eszméje, az emberi méltóság tiszteletben tartása, a nép szolgálata fejeződjék ki tetteinkben és magatartásunkban is.

Szeretném biztosítani a tisztelt kongresszust arról, hogy a Vas megyei kommunisták és az ott élő dolgozó emberek a jövőben is mindig ott lesznek, ahol a nép és a szocialista haza javát kell szolgálni.

Oláh István

a Központi Bizottság tagja, honvédelmi miniszter

Tisztelt kongresszus!

Mint a társadalom minden területén, a hadseregben is a sorainkban szolgáló kommunisták a kongresszusra készülve nagy felelősséggel vitatták meg az előző kongresszus óta végzett munkát, a társadalom és a néphadsereg életének legfontosabb kérdéseit. Hasonló szellemben ítélték meg és alkottak véleményt a kongresszusi irányelvekről. Jó érzéssel állapíthattuk meg, hogy a hadseregben erős, jelentős politikai befolyással rendelkező pártszervezetek dolgoznak, amelyek eredményesen töltik be a szerepüket. A kommunista katonák meggyőződéssel támogatják a párt politikáját, nyíltan és tárgyszerűen beszélnek mindazokról a kérdésekről, amelyek napjainkban különösen időszerűek. A néphadsereg küldöttei teljes mértékben egyetértenek a kongresszusi beszámolókkal és okmányokkal.

Olyan korban élünk, amikor a katonai erőfeszítések és lépések szinte meghatározói a nemzetközi helyzetnek, és különböző módon, de szorosan kapcsolódnak a társadalom életéhez. Éppen ezért a honvédelem ügye, a védelem helyzete mind a szocialista társadalom építésének, mind pedig a párt politikájának fontos része volt és marad.

Hozzászólásomban ezzel, pontosabban: a párt honvédelmi politikájának és a néphadsereg életének néhány kérdésével kívánok foglalkozni.

Honvédelmi politikánk huzamos idő óta kiegyensúlyozott, reális, megalapozott politika, amelyet társadalmunkban a szó szoros értelmében széles körben megértettek és magukévá tettek a dolgozó emberek. Ennek tudható be, hogy az állampolgárok túlnyomó többsége maradéktalanul eleget tesz honvédelmi kötelezettségeinek; a párt-, állami és gazdálkodó szervezetek aktív, hozzáértő részesei az ország védelmi erőfeszítéseinek.

Szilárd meggyőződésünk, nekünk, katonáknak, hogy csak így, a társadalom széles körű együttműködésével és tevékeny részvételével lehet a honvédelem fejlesztése mind tudatosabb és hatékonyabb.

Az elmúlt években ismételten bebizonyosodott, pontosabban: megbizonyosodhattunk arról, hogy honvédelmünk legfőbb bázisát a dolgozó milliónak a párt politikája iránti bizalma, az ország szilárd belpolitikai helyzete, kiegyensúlyozott politikai légköre, a nehézségek ellenére a szocializmus építésének hazai sikerei és nemzetközi befolyásának, tekintélyének erősödése képezi.

Alaptétel volt és marad számunkra, hogy békénk és biztonságunk oltalmazása, a haza, szocialista rendünk védelme legnemzetibb ügyünk, széles értelemben az ország egészének, valamennyi állampolgárának senki másra át nem ruházható kötelezettsége. Ugyanakkor honvédelmi politikánk sarkalatos tétele volt és marad, hogy hazánk védelmének ügyét, feladatait a Varsói Szerződés szövetségi rendszerében a testvéri szocialista országok hadseregeivel szoros egységben lehet és kell megoldanunk. Honvédelmi politikánk tehát internacionalista, elkötelezett politika, amelynek kezdettől fogva szilárd tartópillére a magyar–szovjet barátság és a Varsói Szerződés Szervezetéhez való tartozás, a szövetségben vállalt kötelezettségek hiánytalan és jó szellemű teljesítése.

Abban, hogy néhány hét múlva a fasizmus feletti győzelem 40. évfordulóját békében ünnepelhetjük, hogy sikerült megőrizni Európa súlyos áldozatok árán megszerzett nyugalmát, elkerülni egy minden eddiginél pusztítóbb világháborút, felbecsülhetetlen a szerepe a Varsói Szerződésben tömörült testvéri országok politikai, diplomáciai kezdeményezésein túl katonai erejének, összehangolt és egyeztetett védelmi erőfeszítéseinek.

Kedves elvtársak! A Központi Bizottság mélyreható és mértékadó elemzést adott a nemzetközi helyzetről, annak fő tendenciáiról. A feszültség növekedésének irányába ható tényezők veszélyessége mellett szem előtt tartja a pozitív kibontakozás lehetőségét is. A magyar nép, egész közvéleményünk bizonyos lehet abban, hogy mi, a Magyar Néphadsereg katonái éppúgy érdekeltek vagyunk a fegyverkezési verseny korlátozásában, a béke intézményes garanciáinak kiépítésében, a tárgyalások sikerében, mint hazánkban bárki más. Magunkra nézve mégis fokozottan érvényesnek tekintjük azt a követelményt, hogy a nehezen beinduló tárgyalások elé őszintén, bizakodva,

de illúziók nélkül tekintsünk. Történelmi tapasztalataink és a józan ész azt követeli a szocializmust építő népektől, hogy őrizzük meg az utóbbi évtizedekben létrejött katonai erőegyensúlyt a két szembenálló tömb között, mert ennek meghatározó szerepe volt és a jövőben is az lesz abban, hogy féken tartsa az erőfölény megszerzésére törekvő agresszív imperialista köröket.

Minden józanul és becsületesen gondolkodó ember előtt világos, hogy a Varsói Szerződés egyesített fegyveres erői és azon belül a szovjet nép óriási áldozatvállalása, a Szovjetunió hatalmas gazdasági, tudományos és katonai potenciája volt és marad a fő tényezője a féktelen imperialista fegyverkezés ellensúlyozásának. Alapvető nemzeti érdekünk, és ezzel egyben internacionalista elveinknek teszünk eleget, amikor a magyar nép a tőle elvárható reális mértékben járul hozzá – és hozzájárulunk – a Varsói Szerződés egyesített katonai erejéhez, rajta keresztül a mindenkori katonai erőegyensúly fenntartásához.

Tisztelt elvtársak! Kötelességünknek tartjuk, hogy itt a kongresszus előtt – ha fő vonalakban is – képet adjunk arról, milyen is ma néphadseregünk, hogyan felel meg a vele szemben támasztott követelményeknek, a hadseregben dolgozó kommunisták hogyan tesznek eleget megbízatásuknak. Elöljáróban szeretnék arra emlékeztetni, hogy új államiságunkkal egyidős hadseregünk fejlődése elválaszthatatlan a magyar nép négy évtizedes szocialista útjától. E fejlődési folyamat eredményeként napjainkban a Magyar Néphadsereg olyan haderő, amely megfelel a kor követelményeinek. Fegyverzete, haditechnikája magas műszaki színvonalú. Tökéletesedett harckészültségi, mozgósítási rendszere és képessége, javultak a kiképzés, a felkészítés és a nevelés eredményei.

A két kongresszus közötti időszakban hadseregünk nemzetközi összehasonlításban is kiállta a próbát. Ezt igazolták a csapatok, törzsek felkészítésének kiemelkedő erőpróbái, a Varsói Szerződés testvéri hadseregeivel közösen végrehajtott harcgyakorlatok, éleslövészetek, törzsgyakorlások és más együttes feladatok.

A hadsereg építését az elmúlt időszakban összességében természetesen ugyanazok a körülmények és feltételek határozták meg, mint amelyek társadalmi életünk valamennyi területét. Közöttük éppúgy voltak számunkra is kedvezőek, mint ahogy kevésbé kedvezőek, sőt hátrányosak is. Ezek a védelmi feladatok megoldását, a katonai cél-

kitűzések realizálását, mindennapi életünket a honvédségben is a vártnál nehezebbé tették, amely főleg abban jutott kifejezésre, hogy szándékainknál kevesebbet tudtunk az emberi, a szolgálati és az életkörülmények javítására fordítani. Sajátos gondjaink, életünk feszültségei is leginkább ezzel függnek össze, s megoldásukra a jövőben fokozott figyelmet szükséges fordítani.

Tisztelt kongresszus! Egész társadalmunkat foglalkoztató kérdés a felnövekvő nemzedék szocialista szellemű nevelése. Ebben mindenkor fontos szerep hárul a hadseregre azáltal, hogy a bevonuló fiatalok tízezreit készítjük fel a katonai mesterségre és tovább erősítjük azokat a pozitív vonásokat, amelyeket a család, az iskola, a munkahely már alapvetően kifejlesztett bennük.

E feladatnak a hadsereg parancsnoki állománya, politikai munkásai, a kommunisták az elmúlt években is felelősséggel tettek eleget. A gondjainkra bízott fiatalok fegyelmezetten, áldozatkészen teljesítik katonai feladataikat és többségük a leszerelés után érettebben áll helyt az életben. A gyakorlat azt bizonyítja, hogy tartalékos katonákként is bizton számíthatunk rájuk.

Hadseregünkre rendeltetéséből adódóan szerteágazó feladatok hárulnak, amelyek összességében – túlzás nélkül – nagy igénybevételt követelnek a személyi állománytól. Az ország gazdasági, termelési körülményei ugyanakkor jogosan igénylik, hogy tevőlegesen is részt vegyünk a szocialista építőmunkában.

A katonák huzamos idő óta dolgoznak a nagy népgazdasági beruházásokon, részesei a lakásépítési program megvalósításának, a közlekedés fejlesztésének. Sokat dolgoznak a mezőgazdasági munkacsúcsok idején. Mi, katonák jól értjük, hogy erre szükség van, bár ez jelentős erőfeszítéseket, szó szerint plusz terhet jelent mindenkinek. Jó érzéssel mondhatjuk el, hogy akik ebben – nem kevesen – részt vesznek, jelentős társadalmi értéket hoznak létre. Számottevő alkotások viselik magukon katonáink keze nyomát. Közvéleményünk megbecsüli, számon tartja a gyakran éjt nappallá tevő szolgálatot és munkát.

A társadalom részéről a katonák iránt tapasztalt gondoskodás és megértés, bizalom és megbecsülés jelentős erőforrás volt és marad a szolgálat során, amiért ez alkalommal is katonaköszönetünket fejezzük ki. Ugyanakkor nagyobb odafigyelést, felelősséget kérünk, várunk abban, hogy ne forduljanak elő a katonák tevékenységét leki-

csinylő, cinikus és tapintatlan megnyilvánulások, sértő általánosítások. Párttagságunk határozott kérése, hogy a közvélemény formálására hivatott szervek rendszeresebben és korrektül foglalkozzanak életünkkel, munkánkkal, azokkal az erőfeszítésekkel, amelyeket a védelem, a szolgálat és az építés területén őszinte akarással tesznek a csapatok, katonáink, rendfokozatra és beosztásra való tekintet nélkül.

Tisztelt kongresszus! A következő időszakban – szövetségeseinkkel összefogva és a körülmények figyelembevételével – tovább folytatjuk a néphadsereg fegyverzetének, felszerelésének, a hozzá kapcsolódó infrastruktúrának a fejlesztését, a szervezeti korszerűsítést, melyre még inkább a minőségi jegyek lesznek a jellemzőek.

A kongresszusi felkészülés tanulságai emellett arra is kötelezenek bennünket, hogy a jövőben még nagyobb hangsúlyt adjunk az emberi tényezőknek. Alá kell húzni, hogy nem valamiféle új felismerésről van szó. A szocialista hadsereg értékét alapvetően az abban szolgáló, a fegyvert kezelő emberek politikai szilárdsága, hazaszeretete, áldozatkészsége, hozzáértése és felkészültsége határozza meg. Ennek pedig döntő feltétele, hogy néphadseregünk mindenkor és minden tekintetben rátermett és felkészült hivatásos állománnyal rendelkezzen. A nyilvánvaló katonai szempontokon túl széles körű társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a katonai pályára irányítás, a néphadsereg káderutánpótlása, a katonai hivatás nagyobb társadalmi megbecsülése körültekintő, jól funkcionáló rendszert képezzen, és abban megfelelően érvényesüljön a katonai szolgálattal járó különleges felelősség.

Miben látjuk legfontosabb feladatainkat az előttünk álló időszakban? Mindenekelőtt abban, hogy erőnk, tehetségünk, lelkiismeretünk szerint elkötelezetten és áldozatkészen tegyünk meg a jövőben is mindent a párt honvédelmi politikájának maradéktalan megvalósításáért, szoros együttműködésben, testvériségben a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erőivel. Tovább erősítsük az egyszemélyi parancsnoki rendszer mellett azt a légkört és feltételrendszert a hadseregben, amelyben mindenki tudása legjavát adja, és teljes erejét, figyelmét a katonai szolgálat minél jobb végrehajtására összpontosítja, amelyben tovább javul a rend és a kiképzés, a fegyelem és a hozzáértés.

Végezetül engedjék meg, hogy hangot adjanak annak a meggyőződésünknek, hogy ha értelme volt eddig a 30 évre visszatekintő Varsói Szerződés létének, védelme erősítésének, a fáradságos katonai szolgá-

latnak – és volt –, akkor legalábbis a belátható jövőben még inkább értelme lesz. Hozzájárul ahhoz, hogy egy olyan világban éljünk mi magunk, családunk, népünk, az emberiség, amely békét, biztonságot nyújt számunkra. És ez rajtunk, a magyar népen, a magyar katonákon is múlik.

Dr. Cserháti István

a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!
Amikor a Csongrád megyei pártértekezleten megválasztottak a kongresszus küldöttének, azon gondolkodtam, miről beszéljek, ha lehetőséget kapok a hozzászólásra. Azt gyorsan eldöntöttem, hogy maradok a saját szakterületemnél, orvosi és oktatói hivatásomnál, felhasználva az egyetemen belül és kívül szerzett eddigi tapasztalataimat. Emellett jó néhány munkatársam, elvtársam, barátom, felettesem véleményét is kikértem. Mindenki ellátott jó tanácsokkal, ha mindezeket elmondanám, nagyon visszaélnék az elvtársak türelmével. Ezért szó szerint ragaszkodom a hozzászólás kifejezéshez.

A beszámolóban olvasható, hogy több mint 100 000 kórházi ágyon folyik gyógyítás, a kórházi helyek gyarapításában lassú az előrehaladás. Jelentősen emelkedett az egészségügyi szakdolgozók száma. Napirendre kell tűzni az egészségügyi ellátás irányításának, működési mechanizmusának korszerűsítését.

Meggyőződésem, hogy további kórházi-klinikai ágyak létesítésétől nem várható az egészségügyi ellátás színvonalának emelkedése. Nem a mennyiségi kérdések a döntőek, hanem a minőség, az ágystruktúra összetételének a megváltoztatása. Számos fekvőbeteg-gyógyintézményünk lát el szakmai szempontból egyszerű, mindennapi feladatokat olyan ágyakon, amelyek a súlyosabb, a komplikáltabb, vagy az oktatás célját is szolgáló betegek számára sokkal hasznosabbak lennének. Az ellátás, de az oktatás színvonalának emelése is csak így lehetséges.

Elvileg abból kellene kiindulni, hogy csaknem minden járóképes beteg rendelőintézetekben, speciális ambulanciákon kivizsgálható. Nagyon kevés az olyan vizsgálatok száma, amelyek elvégzése miatt kórházi-klinikai ágyat kell igénybe venni. Ezek is legfeljebb néhány napig tartanak az előkészítéssel és a vizsgálat utáni megfigyeléssel

együtt. Ezután lehet dönteni, hogy a kezelés vagy a további vizsgálatok szükségessé teszik-e a gyógyintézetben történő elhelyezést. Ehhez megfelelő személyzet és felszerelés kell.

Mint általában minden, az egészségügyi ellátás, a különböző diagnosztikai és gyógyító eljárások sem váltak olcsóbbakká az utóbbi időben. Az egészségügy munkájának színvonala elsősorban a felszereléstől, a műszerezettségtől és a személyzet szakmai tudásától függ. A vizsgálatokhoz, a kezeléshez szükséges gépek, műszerek igen drágák, sokszor külföldről kell behozni azokat. És jóval több ember kell a működtetésükhöz, mint más területeken. Ezért a 130 000 egészségügyi szakdolgozó csak a jelenlegi feladatokhoz elegendő, ha mindenki dolgozik. Mert igen magas, átlagban 10–20% a gyermekgondozáson, táppénzen levők száma. A további fejlesztés, színvonalemelés létszámnöveléssel is jár.

Néhány évtizeddel ezelőtt a ma is sokat emlegetett házi doktor bácsi egy hallgatóval, fonendoszkóppal, vénytömbbel, esetleg vérnyomásmérővel rendelkezett. Ma műszerek, berendezések, gépek és valóban hatékony gyógyszerek tömege áll rendelkezésre, de ezeknek ára van. A mai kor követelményeinek, lehetőségeinek megfelelő ellátáshoz több pénz és nagyobb létszámú személyzet szükséges.

Az integrált és a lépcsőzetes vagy progresszív betegellátás terén szűkebb környezetünkben is jelentős fejlődés tapasztalható. Egyetemünk Szeged város illetékeseivel, kórházával – melyből reméljük rövidesen megyei szintet elérő és feladatokat ellátó gyógyintézmény válik – egyezteti bizonyos egészségügyi ágazatok fejlesztését, tájékozódunk a lehetőségekről és a szükségletekről. Hasonló terveink vannak Csongrád megye egészségügyi vezetőivel, de az egyetem vonzáskörzetébe tartozó Bács-Kiskun, Békés és Szolnok megyével is.

Az integrált egészségügyi ellátáshoz részben új struktúra és jobb információ kell. A progresszív betegellátás Achilles-sarka a feladatok pontos meghatározása, elosztása és ezek maradéktalan végrehajtása. Gondolkodnunk kell az egészségügyi hierarchikus rendszer bizonyos megváltoztatásán, a jogkörök, a hatáskörök kiterjesztésén, illetve korlátozásán is. Az egyetem kinyitott a terület felé, nem zárt intézmény többé. Ez nemcsak a betegellátásban, hanem hallgatóink gyakorlati oktatásában is megnyilvánul. A hozzánk tartozó terület megyei és jó néhány városi kórháza is rendszeresen oktatja hallgatóinkat a gyakorlati ismeretekre.

„Az egyetemek és főiskolák mindenekelőtt alapos szakmai ismereteket adjanak a hallgatóknak... Az oktatás tárgyi és személyi feltételei nem tartottak teljesen lépést... a mennyiségi és minőségi követelmények növekedésével" - írja a beszámoló.

Nem akarom teljesen az elején kezdeni, például a középiskolai oktatásról beszélve, de az egyetemi felvételi vizsgákat meg kell említenem. A pontszámok felemelése, a különböző tárgyak beszámítása esetleg „széthúzza" a mezőnyt, de az alkalmasság, a hivatásérzet megállapítására nem nyújt megfelelő támpontot. A fél, esetleg egy óráig tartó szóbeli vizsga is alkalmatlan erre. Azt hiszem, hazánk egészségügyi ellátása nem károsodna, ha akár az ilyen felvételi is feltételes lenne, és a megfeleltek egy évet eltöltenének különböző, erre a célra kijelölt egészségügyi intézményekben, majd ezután kezdenék egyetemi tanulmányaikat a munkahelyüktől kapott megbízható és alapos vélemény alapján. Igaz, ez tovább nyújtaná a képzési időt, beleszámítva a diploma megszerzése utáni katonai szolgálatot is, de talán néhány helyen, akár kísérletként is, érdemes lenne bevezetni.

Ami hallgatóink tanulását, fegyelmét illeti, kifogásolni nem lehet. A megerőltető felvételi vizsgák után tapasztalható bizonyos „kiengedés", majd nekilendülés, később időnként egy-egy lazítás. Ez utóbbiban közrejátszik a végzés utáni, a pályázatokkal kapcsolatos, számukra sokszor megoldhatatlan nehézség is.

A jelenlegi pályázati rendszer nem alkalmas arra, hogy lényeges különbségeket tegyünk, hogy a legjobbak, a legérdemesebbek valóban a felkészültségüknek, képzettségüknek leginkább megfelelő helyre kerüljenek, hogy az egyetem munkájukat, eredményeiket ezzel is elismerje. Ki kell mondanom, hogy a pályázatok odaítélésénél nagyon sokszor az összeköttetés, nem pedig a rátermettség, az egyetemen végzett munka dönt.

A pályakezdők nehézségei - anyagi és egzisztenciális szempontból egyaránt - lényegében hasonlóak a többi értelmiség gondjaihoz. Differenciált támogatásuk, amit Kádár elvtárs szóbeli előterjesztésében említett, elősegítené káderpolitikai elveink jobb megvalósítását is. Nem növeli hallgatóink lelkesedését az sem, hogy az utóbbi időben a tömegtájékoztatás bizonyos hibát, vétkességet elkövetett orvosokat talán túlzottan „népszerűsít". Az etikai bizottságok feladata nemcsak az egészségügyi dolgozók ellen tett bejelentések vizsgálata, hanem a megalapozatlan feljelentések elleni védelem is.

Egy orvos kiképzéséhez hat év alatt mintegy 6660 óra szükséges. Ezután jelenleg még bizonytalan ideig tartó további képzéssel válnak alkalmassá arra, hogy az alapellátásban önállóan tevékenykedjenek. Fogorvostan-hallgatóink ötévi tanulás után azonnal alkalmazhatók, kész szakembereknek tekinthetők. E különbség oka valószínűleg összetett, de az okok elsősorban bennünk, oktatókban, az általunk tanított ismeretanyagban keresendők. Az is igaz, hogy az említett óraszám mintegy 15–20%-át nem a szorosan vett szakmai tárgyak teszik ki, hanem például a nyelvórák, a testnevelés stb. Arra kell törekednünk, hogy a megadott időn, óraszámon belül olyan képzést biztosítsunk, amelyre a társadalomnak, az egészségügyi ellátásnak szüksége van. Oktatási terveinket, tematikánkat tehát a társadalom igényeinek fokozottabb figyelembevételével kell kialakítanunk.

Hallgatóink kollégiumi elhelyezésében az utóbbi években jelentős fejlődés történt. Hála az életkörülményeknek, a lakáskultúra-színvonal emelkedésének, hallgatóink is igényesebbek lettek. Ugyanez vonatkozik szakdolgozóinkra, nővéreinkre, de betegeink nagy részére is. Hallgatóink, szakdolgozóink, de betegeink sem lelkesednek a nagy, többágyas szobákért, kórtermekért, ahol 10–20 vagy még több személyre jut egy-egy mellékhelyiség.

Az úgynevezett kórházkultúra elsősorban az egyetemi klinikákon még igen sok kívánnivalót hagy maga után. Igaz, egyetemünkön a múlt év őszén indult meg egy új klinikai tömb építése, amelynek előreláthatható költsége több mint egymilliárd forint. Egyetemünk, Szeged városa és Csongrád megye nevében is köszönet illeti azokat a testületeket, személyeket, akik ebben segítettek bennünket. Sajnos azonban ez sem változtat az elmondottakon, a napjainkban működő épületek állapotán.

Úgy gondolom, ami az egészségügyi ellátás és az oktatás területén megindult, biztatónak látszik. Tovább kell lépnünk, fel kell zárkóznunk, ami több anyagi áldozatot és jobb személyi feltételeket követel. Ezt rövid időn belül meg kell tennünk, mert a késedelem újabb és nagyobb anyagi ráfordításokat igényelhet. Nemcsak beszerzésekre, a létszám növelésére, az ágyösszetétel megváltoztatására gondolok, hanem az egyetemi intézetek, klinikák felújítására is. Ilyen igény és szükségszerűség minden orvosi egyetemen jelentkezik. Ez azért is lényeges, mert most és ott képezzük ki azokat a hallgatókat, a jövő orvosait, akik esetleg néhány év múlva éppen minket is vizsgálhatnak, kezel-

hetnek és gyógyíthatnak. De nemcsak rólunk van szó. Magas szintű képzésük, munkájuk feltételeinek javítása egész nemzetünk egészsége megóvásának, helyreállításának, életmódbeli megváltoztatásának, anyagi, szellemi és létszámbeli gyarapodásának a záloga.

Janzer Frigyes

szobrászművész

Tisztelt pártkongresszus!

Kommunista képzőművész társaim megbízásából kötelességemnek érzem, hogy szocialista társadalmunk építésének átfogó kérdéseit, eredményeit, problémáit elemző és a jövő útjait kijelölő értekezleten, ha csak néhány percre is, a képzőművészet eredményeire, gondjaira irányítsam a tisztelt kongresszus figyelmét.

Megnyugtató az a tény, hogy nyíltan, kritikusan lehet vitatkozni a területünkön fellelhető hiányosságokról, elismerve és megbecsülve az eredményeket. Pártunk és kormányunk kultúrpolitikájának helyes irányvonalát tükrözi, hogy az elmúlt időszakban kulturális téren számos olyan eredményt értünk el, amely jogos büszkeséggel tölt el valamennyiünket, fokozza elhivatottságunkat, meghatározza jövőbeni munkásságunkat. Természetesen nincs lehetőségem arra, hogy ezeket az eredményeket tételesen felsoroljam, de engedjék meg, hogy a közvetlen közelmúltból említsek két példát.

Bizonyára sokan látták önök közül A 40 év köztéri szobrai Budapesten című kiállítást. Büszkék lehetünk ezekre az alkotásokra, melyek amellett, hogy kellemes színfoltjai napról napra szépülő, gyarapodó fővárosunknak, a hétköznapok egymásutánjában szinte észrevétlenül fejtik ki hatásukat, tesznek eleget rendeltetésüknek, amelyekért alkotóik életre hívták őket. Nap mint nap találkozunk velük, életünk részévé válnak, s talán sajátos formanyelvükkel adnak valamit ahhoz az emberi többlethez, amelyet jövőnk építése érdekében valamennyiünknek mozgósítani kell önmagában.

Még aktuálisabb a másik példa. A napokban a Műcsarnokban megnyílt képzőművészeti kiállítás, amely – megítélésem szerint – bizonyságot tesz amellett, hogy ha van kitűzött cél, ha méltó feladat elé állítjuk a művészeket, nem maradhat el az eredmény sem. Szeretettel és bizalommal ajánlom ezt a felszabadulásunk 40. évfordító-

jához kapcsolódó gondolatkört is felölelő kiállítást az önök szíves figyelmébe. A megnyitás utáni első napon 3500 látogatója volt a kiállításnak.

Az eredményekről ennyit, hiszen teljes közvéleményünk nyilvánossága előtt talán célszerű néhány megoldásra érett problémáról szót ejteni, amelyek gátjai további fejlődésünknek, eredményesebb munkánknak.

A kongresszusra készülve újból átnéztem az öt évvel ezelőtti budapesti pártértekezletre írt hozzászólásomat, amely a képzőművészeti intézményrendszer akkor esedékessé vált korszerűsítésével foglalkozott. Az ott leírtakat szembesítve az azóta befejezéshez közeledő átszervezés tényleges eredményeivel, úgy érzem, több is történhetett volna. Az intézményrendszer átalakításával sok probléma, meg nem értés keletkezett területünkön, ezek megoldásához kérném a tisztelt kongresszus megértő segítségét.

Gazdasági területen a korszerűsítés további boldogulásunkat jelentheti. Nem lehet kivétel ez alól a művészeti terület sem, amely nem nélkülözhette az évtizedek alatt kialakult intézményrendszer bizonyos módosítását. Avultsága ugyanis gátja kultúrpolitikai célkitűzéseink sikeres megvalósításának. Bármennyire helyes, bármennyire társadalmi igényeket fogalmaz is meg művészetpolitikánk, ha a közvetítő rendszerben hiba van, az óhatatlanul kihat mindenre. Ad hoc jellegű, kapkodó, kevésbé átgondolt intézkedésekkel ezen nem lehet segíteni.

Nehéz lenne vitatni, hogy a képzőművészeti intézményrendszer korszerűsítésének lényege a decentralizálás, vagyis a központi mecenatúra helyett az egyes területek legyenek gazdái, mecénásai saját kulturális életüknek. A gondolat jó, a megvalósítás ütemével van probléma. Ezt látva, képzőművészeink már egy korszerűsítési irány öt évvel ezelőtti jelzésekor rámutattak arra, hogy ez egy hosszú folyamat, fokozatos megvalósítási lehetőséggel. Központi intézményrendszerünket csak olyan mértékben lehet visszafejleszteni, amilyen ütemben létrejön a helyi mecenatúra.

A kultúrpolitikai célkitűzéseink hiánytalan valóra váltása még ez esetben is megköveteli, hogy bizonyos központi intézményeink lényegében változatlanul helyükön maradjanak. Az átszervezés eddigi eredményeként a centralizmus gyengült, de nincs kinek, hova decentralizálni, mert a megyékben nincsenek megfelelő anyagi és személyi feltételek e képzőművészeti életünket alapjában meghatározó,

fontos feladat fogadására. A feltételek hiányában nem tudják átvállalni a régebben jó helyzetben levő központi mecenatúrát és értékkiválasztást. Ezért aztán, úgy tűnik, hogy lassan kicsúszik a lábunk alól a talaj. Amikor az imént egyes központi intézményeink fenntartása mellett szóltam, legfontosabb központi intézményünkre, a valamennyi képző- és iparművészt tömörítő művészeti alapra gondoltam, amelynek sorsa kulcskérdés életünkben. Ennek megléte és hatékony működése akadályozhatja meg területünkön az egzisztenciális földcsuszamlást.

A Képzőművészeti Alapnak – az idők folyamán létrehozott vállalatai segítségével – lehetősége volt olyan korszerű módon támogatni a képzőművészet területét, hogy ez a környező országok képzőművészeti irányításában is elismerést váltott ki. A nem kellően átgondolt és végrehajtott korszerűsítési folyamat azonban oda vezet, hogy az alap és vállalatai egyre rosszabb helyzetbe kerülnek.

Számokkal is igazolható, hogy az előző évihez képest is csak 80%-ra előirányzott tervüket a vállalatok 1984-ben csak 80%-ra teljesítették. Szocialista képzőművészetünk fejlődése érdekében meg kell állítani ezt a folyamatot.

Ehhez a problémához kapcsolódik az a kormányintézkedés, amely azzal indokolva, hogy művésznek lenni állampolgári jog, nem teszi kötelezővé, hogy a köztulajdonba kerülő művek alkotói a Képzőművészeti Alap tagjai legyenek. Leegyszerűsítve: a képzőművészet megszűnt szakma lenni. Ez azonban az intézkedést életre hívók szándékával ellentétben nagymértékű felhígulást, jelentős színvonalcsökkenést eredményez. A képzőművészetre fordított pénzek egyre nagyobb hányadát nem minősített alkotók kapják.

Hadd illusztráljam ezt egy adattal. Az elmúlt évben az alap 2947 tagja, s ezzel szemben 5074 nem tagja részére utaltak tiszteletdíjat az alapon keresztül.

Tisztelt pártkongresszus! Hozzászólásom hátralevő részében a művészeti területen végzett pártmunkáról, kultúrpolitikánk hatásáról szeretnék néhány gondolatot elmondani. Kultúrpolitikai határozataink jók, a magam részéről minden egyes betűjével és főleg szellemével azonosulni tudok. Nem jó viszont az, hogy a megvalósításhoz nincs egyértelmű stratégiánk.

Felmerül a kérdés, vajon mi lehet az oka annak, hogy a jó határozataink ellenére gyakorlatunk kívánnivalót hagy maga után.

Véleményem szerint az egyik oka az, hogy művészeti területünk pártszervezeti felépítésének gyakorlata nem teljesen megoldott.

A jelenlegi konstrukció szerint a területi elv érvényesül. Ebben az a legnagyobb gond, hogy egyes területeken a kommunista művészek egymástól elszigetelten dolgoznak, s ezt a kommunista aktíva hidalhatná át. Annál is inkább így van ez, mert a Politikai Bizottság 1972. évi határozata kimondja: „A művészeti terület ideológiai, politikai munkájának erősítése érdekében rendszeresen kell működtetni a kommunista aktívát. A kommunista aktíva képviselje a művészek körében a párt politikáját. Mozgósítsa és tömörítse ennek érdekében a szakterület kommunistáit." Hozzá kell tennem ehhez, jelenlegi szervezeti felépítésünk mellett ma sem tudunk hatékonyabb fórumot pártunk politikájának méltó képviseletére.

E probléma megoldására alapszervezetünk, a szabadfoglalkozású képző- és iparművészek pártalapszervezete tett figyelemre méltó javaslatot. A javaslat nem csupán a kommunista aktíva működésére, hanem a megvitatásra érdemes témákra is vonatkozott. Ezek a viták pedig számos, ma még homályos kérdés tisztázásához vezethetnének, mert sajnos még alapvető kategóriák is tisztázatlanok. A minőség, érték, realizmus olyan fogalmak, amelyeken valamennyien mást és mást értünk.

A legutóbbi öt év szervezeti kérdéseivel való hadakozás közben a figyelem nem irányult a megkívánt mértékben ideológiai és művészeti elvi alapkérdések tisztázására.

A mai magyar társadalomban meglevő, felszínre kerülő értékzavarok vagy bizonytalanságok elsősorban művészeti területen fogalmazódnak meg, bár ezeket a zavarokat nem e terület termeli ki. Nem tisztázott az sem, hogy a társadalom valós érdekeit mely értékek fejezik ki leginkább. Ez a művészi gondolkodásban, a témaválasztásban és a megfogalmazásban egyaránt bizonytalanságot okoz.

Ez a kérdéskör nem csak és nem is elsősorban a művészvilág ügye. A XII. kongresszus leszögezte, hogy a kulturális értékek kiterjesztése nem a művelődés belügye, hanem elválaszthatatlan az egész társadalom fejlődésétől. Engedjék meg, hogy idézzem a nemrég elhunyt kommunista festőt, aktív közéleti embert és pedagógust, Kmetty Jánost, aki a mai generáció jelentős részének tanítómestere volt. Sem az élő művész, sem az élő művészet nem vonhatja ki magát társadalmából. Művész, művészet és társadalom összetartoznak. Egymásra

mindig hatással vannak és egymásra mindig jellemzőek. A művészet nem az életen kívül álló fogalom, hanem élő és a szellemi életet a társadalom javára alakító emberi tevékenység. Az „egymásra mindig jellemző" gondolatot emelném ki, mármint azt, hogy a társadalom és a művész egymásra mindig jellemző.

Én is azt vallom, hogy a művészek társadalmi szükségletet elégítenek ki, munkájukra társadalmi méretekben szükség van. Sokkal nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk tehát a létrejövő szellemi értékek megbecsülésére, megbecsültetésére, és elő kell segítenünk a progresszív értékek társadalmivá válását.

Több előadó és hozzászóló is utalt az általános és szakmai kultúra fejlesztésére. Ez létkérdés, a fejlődés feltétele, mi művészek ehhez a feladathoz hozzá tudunk és hozzá akarunk járulni.

Tisztelt pártkongresszus! Hozzászólásom elején utaltam arra, hogy problémáinkról kívánok szólni, s így értelemszerűen kevesebb szó eshetett eredményeinkről. Pedig sorolhatnám pályatársaim munkáit, amelyek az elmúlt időszakban gazdagították, új színekkel töltötték meg a magyar kultúrát, beépültek népünk, valamennyiünk tudatába. Úgy érzem, szót érdemel – amit én szintén nagyra értékelek – kulturális életünk nyitottsága, minden progresszív emberi érték befogadására való készsége. Kérem a tisztelt kongresszust, kultúrpolitikánk irányítóit, segítsenek abban, hogy a felvetett problémáinkra rövid időn belül megoldást találjunk. Kommunista és haladó gondolkodású művésztársaink nevében kijelenthetem, hogy sokkal több terhet akarunk átvállalni a kultúrpolitikai feladatok megvalósításában, igényeljük, hogy pártunk jobban építsen aktív részvételünkre. Cselekvő, megoldandó gondjainkkal azonosulni akaró és tudó képességünkről biztosíthatom a tisztelt kongresszust.

Szabó István

a Központi Bizottság tagja,
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke,
a nádudvari Vörös Csillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Gazdasági építőmunkánkról szólva joggal emeli ki a beszámoló mezőgazdaságunk helytállását, hozzájárulását a külgazdasági egyensúly javításához és a hazai ellátási színvonal megtartásához. Mezőgazdaságunk a jól ismert nehezebb körülmények között lényegében változatlan területen, változatlan munkaerővel és változatlan eszközzel folytatta termelésének növelését. Ráfordításai pénzben meghaladták a termelés növekedési ütemét, de anyagi javakban mérve arányban maradtak az előállított többletekkel. Egyes részterületeken, így például a gabonatermesztésben, az energiagazdálkodásban intenzív jellegű fejlődést ért el, és igényes összehasonlításokat is kibír. Sikeresnek bizonyult a legfejlettebb külföldi és hazai technikára alapozott gabonaprogramunk, és ebben még további eredményekre is számíthatunk. Más fontos részterületeken a már elért színvonalat tartotta meg a mezőgazdaság, és évről évre növekvő, nemritkán minőségileg új teljesítménykövetelményeknek tett eleget.

Az elvonások növelésének hatására a mezőgazdaság teherviselése tovább növekedett. Az ipari termékekért évről évre magasabb árat fizetett, bevételi árai viszont ennél kisebb mértékben nőttek. Megszűnt a kiegészítő tevékenység konjunktúrája. A bővített újratermelés lehetőségei szűkebb üzemi körre szorultak, a gazdaságok zöménél szinttartási lehetőségre, esetenként az alá csökkentek. Mezőgazdaságunk először találta magát szemben számottevő értékesítési nehézségekkel, amelynek hatásait államunk nagyobb részben ellensúlyozta, de egy kisebb részét már a gazdaságoknak kellett elviseliük.

Az elmúlt öt év növekvő követelményei terhelési próbának is tekinthetők. Ezt a szövetkezeti parasztság, értékelve a jó politikai légkört, vállalva a háztáji többletmunka lehetőségeit, kitűnően, mezőgazdasági üzemeink és azok vezetői azonban már változó színvonalon, nagy többségben azért megfelelően állták ki és viselték el.

Ez is igazolja, hogy agrár- és szövetkezetpolitikánk egybevág parasztságunk érdekeivel. Pártunk politikájában megfelelő helyet, ész-

szerű távlatokat kapott mezőgazdaságunk, termelőszövetkezeti mozgalmunk is.

Hasznos az a gyakorlat, hogy a szövetkezetek önállóan és mindenekelőtt saját felelősségükre gazdálkodnak, szervezik a háztáji és kisegítő gazdaságok tevékenységét, egyre kevesebb kötöttséggel alakíthatják az érdekeltségi viszonyaikat. Erősíthetik a szövetkezés lényegéhez tartozó elemeket, tagjaik vagyoni hozzájárulását és közreműködését, a kölcsönös támogatást.

A termelőszövetkezetek fejlődése igazolja azt is, hogy a közgazdasági eszközökkel történő szabályozás, a piaci viszonyok ésszerű mértékű bekapcsolása jelentős alkotóerőket szabadít fel és hasznosít.

Tisztelt kongresszus! Az elmúlt öt esztendő arra is megtanított bennünket, hogy hazánk természeti adottságai még az ilyen színvonalon álló mezőgazdaságnak is hozhatnak meglepetést. A két aszályos esztendőre gondolok, amely felhívta a figyelmet mezőgazdaságunk érzékenységére, nehezítette jól megválasztott programjaink teljesítését. Ez az aszály tovább mélyítette a termelőszövetkezetek differenciáltságából eredő gondokat.

Napjainkban a termelőszövetkezetek egyharmada gazdaságosan hasznosítja a technikát, jól kamatoztatja erőforrásait, jövedelemtermelésük viszonylag stabil. A középső harmad megrázkódtatások nélkül, de látványos eredmények nélkül küzd a feljebb jutásért, illetve az alsó harmadba való lecsúszás ellen. Nagyüzemeink egy része – mintegy 300–250 gazdaság –, a megkülönböztetett állami támogatás ellenére is, részben a gyenge termőhelyek, részben az aszály következtében nehéz helyzetbe került. Ebből többségük önerőből kibontakozni nem képes.

Egy-egy szövetkezetben a vezetés is megingott. Szerepük van ezekben a gondokban esetenként a korábbi szakaszban jó eredményeket ígérő, de adott esetben erőn felül vállalt beruházásoknak, másutt pedig a rosszul megválasztott termékszerkezetnek is. Bármennyire izgalmas a nehéz helyzetbe került üzemek problémaköre, a megoldáshoz megvannak a módszereink: elsősorban az e célra elkülöníthető anyagi eszközök nagyságától és a személyi feltételektől függ rendezésük.

A saját erőfeszítéseken túlmenően a termelőszövetkezetek sorsának megkülönböztetett kezelése azért is indokolt, mert gazdálkodásuk sikere vagy kudarca szorosan összefügg az ott élők szociális, kulturális,

infrastrukturális ellátásának javításával. Sok településen ugyanis a szövetkezeteken kívül más gazdálkodó, munkáltató szervezet nincs.

Tisztelt kongresszus! A kérdések kérdése a mezőgazdaságban is a jövedelemtermelő képesség. Én is azt vallom, hogy ez a lehetségesnél, a szükségesnél, a versenyképesnél egyaránt kisebb. Ez alól a jó adottságú és jól működő gazdaságok sem kivételek. Sőt a mozgósítható tartalékok és lehetőségek nagy része gyakran éppen ott érhető tetten, ahol jó a föld, vastag a humusz, és ahol menetrendszerűen beköszönt az elismerés.

Termelőerőinkkel, gazdasági mechanizmusunkkal, irányítási módszereinkkel és érdekeltségi viszonyainkkal jó ütemben jutottunk el egy méltán elismert szintre. A ma és a holnap keményebb feladatainak azonban a vezetők egy része ösztönösen ellenáll; anélkül, hogy szemben állna és anélkül, hogy a szándékaik jóságához kétség férne. A ma és a holnap nagyobb feladatai mindenkitől többet kívánnak. Vannak még tartalékaink! Például nem tudjuk még megfelelően ösztönözni a kiemelkedő teljesítményt, a sikeres kockázatvállalást. Nehezen veszszük tudomásul a teljesítmények által differenciált fejlődés, netán a szerencsés döntés vagy a választás következményeit. Bátrabban haladhatnánk az élelmiszer-gazdasági együttműködések szervezésében, a piacorientált termelésben, mert az elmélet és a politika rég kialakította ezek útjait. Állattenyésztésünk dinamikus növekedése nem feledteti, hogy mindeddig kevés minőségi elemet mutatott fel, hatékonysága még gyenge. Ugyanez vonatkozik a zöldség- és gyümölcstermesztésre is, melynek nehezen találjuk meg a nagyüzemekre is alkalmazható szervezési és érdekeltségi módszereit. Csak lassan, mindenesetre a szükségesnél lassabban fejlődik a feldolgozás kultúrája, és félő, hogy nő e tevékenység viszonylagos elmaradottsága.

Adminisztrációnk, a nagyüzemi igazgatás költségei a kelleténél jobban zsugorítják a nyereséget, és ez is rontja versenyképességünket. Az ár- és érdekviszonyok jól kimunkált elvek szerinti rendezése is hosszas folyamatnak ígérkezik. Még mindig nélkülözzük a teljesítményeket viszonylag torzítás nélkül kifejező ármércét, amely a felelős gazdálkodáshoz szükséges teljesítményértékelés feltétele. Itt van például a kukorica esete. Ez a növényünk a nemzeti termékből mintegy 40 milliárdos tételt képvisel. A ráfordításoktól elszakadt, nyomott ára miatt vetésterülete csökkent, a felhasználói igények pedig – ugyanilyen okok miatt – nőnek. De említhetnék olyan árrendezéseket is,

amelyek a kívánt hatást nem érték el – ilyen például a vágójuh árának megállapítása.

Mint termelőszövetkezeti elnök, hiszem, hogy ezzel az agrárpolitikával a mezőgazdasági ágazat jövedelemtermelő képessége növelhető. Ehhez olyan gazdasági, szabályozási, műszaki fejlesztési és piaci feltételek szükségesek, amelyek normatív alapon a gazdaság minden résztvevőjét a teljesítmények, az eredmények növelésére ösztönzik, szabad mozgásteret engednek az érdekeltségi rendszer rugalmas alakításához.

Kedves elvtársak! Véleményem szerint a magyar gazdaság és azon belül az agrárgazdaság teljesítménye a XII. kongresszus óta elfogadható, illetve úgy és annyiban fogadható el, ahogyan ezt a kongresszusi beszámoló megfogalmazta. Jó teljesítményt ért el a gazdaság a legfontosabb rövid távú, esetenként operatív jellegű feladatok teljesítésében. Olyanokban, mint például a fizetőképesség megtartása, a lakosság ellátása, a vásárlóerő és az árualap egyensúlyban tartása, és ide sorolom az idei téli gondok enyhítését is. Ezek igen nagy eredmények a mai gazdasági viszonyaink között.

Jó, de azért még nem eléggé jó gazdaságunk teljesítménye a hosszabb távú, a strukturális jellegű, a továbblépést megalapozó feladatok tekintetében. E területen már viszonylag rövid idő alatt jobb eredményeket kell elérnünk, és meg kell teremtenünk a két típusú feladat teljesítésének nagyobb összhangját is. Ez valóban az eddiginél is aktívabb termelés- politikát és gazdaságirányítási gyakorlatot igényel.

Gazdaságpolitikánk és abban agrárpolitikánk ismét kiállt néhány próbát. Igazolta két legfőbb erényét: egyrészt a stabilitást, másrészt rugalmasságát és megújulóképességét. Eddig a stabilitás dominált. Úgy érzem, a körülmények azt követelik, hogy most a megújulási készség vonásait az eddiginél jobban erősítsük.

A termelőszövetkezetek és érdekképviseleti szerveik a feszesebb gazdaságpolitikával eddig is és a jövőben is azonosulnak. Végrehajtását a magunk eszközeivel, képességeinkkel is támogatjuk, végrehajtásában tevékenyen részt kívánunk venni.

Hegyi Istvánné

a KISZ Szolnok Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus!

Az ifjúság szemlélete, magatartása, munkája minden korban a jövő perspektíváját jelezte s jelzi ma is. Nem lehet tehát megkerülni a kérdést: hogyan élnek, dolgoznak, boldogulnak a fiatalok, mely problémák foglalkoztatják, nyomasztják őket, s hogyan tudunk ezeken segíteni.

Pártunk XIII. kongresszusára történő számvetésünk Szolnok megyében is jó lehetőséget adott arra, hogy megvizsgáljuk az itt élő fiatalok helyzetét, tetteit és az olykor fellelhető kételyek forrásait.

Örömmel tapasztaltuk, hogy fiataljaink meghatározó többsége felelősséggel gondolkodik jelenünkről, jövőnkről, tenni akar önmaga és valamennyiünk boldogulásáért. Természetesen közöttük is akadnak nehezebb esetek, túlzottan érzékenyek, helyüket keresők vagy beilleszkedési zavarokkal küszködők.

Ifjúságunk becsüli az elmúlt öt év eredményeit, a velük való törődést látják a központi és helyi intézkedések hosszú sorában és a párt Központi Bizottságának 1984. októberi ifjúságpolitikai állásfoglalásában. Ugyanakkor az ifjúságpolitika új szemléletének és gyakorlatának napi alkalmazása, az ifjúsági problémák reális közelítéséhez nélkülözhetetlen értékes kutatások, elemzések eredményeinek ismerete és a gondolkodásba történő beépítése terén még akadnak pótolnivalók. S ahol ez így van, ott nem ismerik fel, hogy a továbblépéshez az ifjúságpolitikában melyek a megőrizendő régi eredmények, elemek, amelyekre építeni lehet, és mely kérdésekhez kell a mának megfelelően, más módon, újszerűen hozzányúlni.

A fiatalok erőteljesen megfogalmazták: várják a párttól, hogy további konkrét erőfeszítések történjenek a teljesítményekkel, az értékekkel arányosabb bérezés, a pályakezdés, a családalapítás, a lakáshoz jutás jelenlegi valós feszültségeinek enyhítésére, az esélykülönbségek csökkentésére, az életszínvonal javítására. A többség reálisan látja, hogy ezeket a kérdéseket a legjobb szándékkal és központi intézkedésekkel sem lehet egy csapásra megoldani.

Megyénkben a fiatalokat széles körben foglalkoztatják napjaink társadalmi, gazdasági, ideológiai eseményei – ami természetes, hiszen az elmúlt évek rendkívül bonyolult folyamatai igen érzékenyen érin-

tették őket. Egyrészt érzik, tapasztalják, hogy a politika, az egész társadalom figyelmének középpontjában vannak, s ez kedvező. Az viszont zavaró, hogy ehhez a jogosan megkülönböztetett figyelemhez néha óvatoskodás, túlzott elvárások vagy egyoldalú leegyszerűsítések tapadnak a felnőtt környezet részéről. A fiatalok reagálása ezért olykor szenvedélyesebb a szükségesnél; különösen, amikor szembesülniük kell környezetük hibáival vagy a fejlődésünk jelenlegi szakaszát kísérő ellentmondásokkal, és ráadásul a „leckét" mindehhez gyakran kioktatásként kapják meg.

A fiatalok többsége ezek ellenére tisztában van azzal, hogy személyes boldogulásának alakulása elképzelhetetlen egész társadalmunk, a gazdaság, a kultúra együttes fejlesztése nélkül, amelyhez a további tartalékokat a szocializmus erejében, politikánk hitelében és a jobb, képességek szerint végzett munkában látják.

Kedves elvtársak! Tapasztalataimmal érvelve szeretném felvillantani ifjúsági mozgalmunk néhány ellentmondásos kérdését, amelyek a gyakorlati munkában olykor gondokat okoznak. Úgy vélem, hogy törekvéseinkben, egész tevékenységünkben a jobbítás, a sokszínű újítás, az útkeresés munkál. De néha görcsösen vagy összefüggéseiből kiragadottan, „íróasztal mellől" tesszük mindezt, és mintha veszített volna értékéből a fiatalok közötti napi, személyes politizálás is.

Hosszabb ideje már mi is részt kérünk és kapunk a politika helyi alakításából, igyekszünk a társadalmi haladás élvonalában maradni. De még nem volt elég erőnk arra, hogy igazán felmérjük: tagságunk jól tud-e követni bennünket, s miért nem jönnek többen, és néhány alapszervezetünk „kiürülésének" nem odafigyelésünk vagy programjaink egysíkúsága-e az oka.

Már merünk számítógéppel szavazni, választani a megyei KISZ-küldöttgyűlésen, és jól kiépített videotechnikánk is teljes jogú és népszerű része lett mozgalmi munkánknak. De még félünk igazán megreformálni a termelést, gazdálkodást segítő munkaformáinkat, akcióinkat, pedig jelentős részük évtizedes múltra tekint vissza. És még hosszasan sorolhatnám, mit tettünk már és adósak mivel vagyunk még. Én is vallom, hogy az ifjúság – és persze a Kommunista Ifjúsági Szövetség – „legyen bátor, ha a jövőbe néz!". De úgy gondolom, helyes úton akkor járunk, ha mindez párosul múltunk és jelenünk bölcs és okos átgondolásával, és a szükséges megújulás vállalásával.

Kedves elvtársak! A kongresszus munkájában eddig is nagy hang-

súlyt kapott az intenzív fejlődésre való áttérés és az ehhez nélkülözhetetlen megújulás szükségessége. Ma a legfontosabb – ahogyan Kádár elvtárs fogalmazott – megújulni, új minőséget teremteni, amely megfelel a kor követelményeinek. Fiataljaink hogyan tudnak ebbe a történelminek nevezhető folyamatba a maguk területén bekapcsolódni? Úgy gondoljuk, hogy mindenekelőtt ki-ki végezze becsülettel a dolgát, javítsa egyéni teljesítményét. Csakis ez lehet a továbblépés alapja, s az, hogy először önmagunkban, saját munkánkban tegyünk rendet és javítsuk a fegyelmet. Fejlettségünk jelenlegi fokán ugyanis csak egyetlen járható út áll előttünk, a megújulás.

Bátran merem állítani: példátlan lehetőségek állnak a fiatalok előtt, csak időben fel kell ismernünk és kiaknáznunk azokat. Tőlünk is függ, hogyan tudunk versenyre kelni, reagálni a kihívásokra, mennyire vagyunk nyitottak és rugalmasak az új iránt. Mert mai és holnapi teendőink nem tűrik a tétlenkedést, az egymásra mutogatást, a kétkedő várakozást, mint ahogyan a kapkodást, a látszataktivitást vagy a tettek hiányának aktákkal történő elfedését sem.

De felkészültünk-e minderre, illetve felkészítettük-e a felelősségünkre bízott fiatalokat? Úgy vélem: önkritikusan be kell ismernünk, hogy még nem mindenben. Igen sok kihasználatlan tartalékunk van a fiatalok általános és ezen belül világnézeti, politikai nevelése terén. Még nem elég hatékonyak a tudatos elkötelezettségre, a hivatástudatra, a szakmaszeretetre nevelés módszerei. Olykor az a benyomásom, hogy mi, akik egy adott területen – a családdal, a munkahellyel, az iskolával együtt – felelősek vagyunk a fiatalok neveléséért, a kelleténél jobban óvjuk őket a valóságtól. Nem ösztönzünk eléggé a küzdelmek és az ésszerű kockázatok felelősséggel történő vállalására. Még mindig nem érzékeltetjük velük igazán, hogy az élet harc, sokszor önmagunkkal is, a jóért, a jövőért.

Előfordul, hogy megfeledkezünk arról: mai nehezebb helyzetünk a fiatalokban éppúgy kiválthat elkeseredést, csüggedést, félreállást, mint a kihívások elfogadását, a keményebb munkát, az aktívabb kezdeményezést. Hogy melyik magatartás válik meghatározóvá? Ez főként attól függ, hogy a fiatalok milyen követendő mintát, példát látnak maguk körül, hogy mennyire érdemi, értelmes, erejüket és képességüket megpróbáló feladatokat kapnak. És hogyan jutnak el hozzájuk eszméink és értékeink? Önök, akik itt a kongresszusi teremben valamennyien párttagok, engedjék meg nekem, hogy a párttag szülő fele-

lősségével hangosan gondolkodjam arról: vajon milyen személyes élményben volt részük otthon azoknak a középiskolásoknak, akik egy felmérés során a következőképpen „nyilatkoztak meg". Arra a kérdésre: „Mit jelent számodra, hogy a szüleid párttagok?", a válasz így hangzott: „Hát azt, hogy sokkal kevesebbet vannak otthon, mivel állandóan különféle értekezleteken vesznek részt..." Egy szakmunkástanulóhoz intézett kérdés így szólt: „Neked már eszedbe jutott olyasmi – mivel szüleid is fontos párttisztségeket töltenek be –, hogy valamikor belőled is párttag lesz?" A felelet: „Nem, én autószerelő leszek!"

Mennyivel más lehetett a minta, s így az indíttatás is annál a kislánynál – bízzunk benne, hogy az ilyenek vannak többen –, aki a „Mi lesz, ha párttag leszel?" kérdésre, igaz kicsit romantikus lelkesedéssel, így válaszolt: „Én még jobbá teszem a jót!"

Tisztelt kongresszus! Megítélésem szerint a határozati javaslat biztosíték arra: pártunk csaknem három évtizedes következetes politikája folytatódni fog, s egyben olyan program kerül a társadalom, benne a fiatalok elé, amely alkalmas a további kibontakozás elindítására. Magában hordozza annak a régi igazságnak a lehetőségét, hogy a legjobb pedagógia: feladatot adni és munka közben nevelni. Úgy gondolom, hogy a mai fiataloknak is éppen erre van szükségük.

Ráduly László

a Bakonyi Bauxitbánya művezetője, munkásőr

Tisztelt kongresszus!

A kongresszusi irányelvek jelentőségét megillető helyen foglalkozik a pártélet, köztük az alapszervezeti munka, a pártmegbízatások többéves tapasztalataival, tennivalóival is.

A Magyar Szocialista Munkáspárt hagyományainak szellemében állandóan nevelő munkát végez a tömegek között. A közbeeső pártszervek, de különösképpen az alapszervezetek azonban nem beszélhetnek általánosságban a „tömegekhez", a „nagyközösséghez". Napjainkban, amikor az emberi tényezők szerepe gazdaságunk, társadalmunk fejlődése szempontjából döntő jelentőségű, politikai és agitációs tevékenységünkben az egyénhez kell eljutnunk. Ez a párt vezető szerveinek szintjén is fontos feladat. De minél közelebb kerülünk a pártalapszervezetekhez, ahol a kommunisták együtt élnek, dolgoznak

munkatársaikkal, a lakossággal, annál inkább kell, hogy magatartási és viselkedési alapnormává váljon a felelősségérzet ezen emberek egyéni boldogulásáért.

Megerősítették véleményünket a rendszeressé vált – a beszámoló taggyűléseket megelőző – elbeszélgetések párttagjainkkal és a környezetünkben tevékenykedő párton kívüli munkatársainkkal. Ezek a közvetlen véleménycserék fejlesztik és tovább erősítik az egymáshoz tartozást, következésképp a párt cselekvési és politikai egységét. Meggyőződésem szerint a párttagnak munkatársaival való mindennapi kapcsolata során mind kevésbé kell betölteni az országos és világesemények hírnökének szerepét, mert ezt a televízió, a rádió, az újságok ellátják. Igen sokat jelent azonban a bölcs emberi segítőkészség, a tenni akarás az egyéni és családi gondok megoldásában, a helyi tervek, döntések magyarázatában. Ez látszólag aprómunka, és kevésbé látványos, de hosszabb távon feltétlenül eredményes. Helyes tehát, ha a pártmegbízatások konkrétak, testre szabottak, értékelhetők. Ilyennek ítélem a munkásőrség munkáját, mely testületnek magam is tagja vagyok. Igaz, hogy én a Tapolca térségében működő Kossa István Munkásőregység tevékenységét ismerem, ám abban a meggyőződésemben, hogy az ország valamennyi egységénél olyan kiváló a szellem, mint nálunk, bátorkodom beszélni az ő nevükben is.

Ismerjük, magunkénak valljuk pártunk politikáját. Szolgálatunk bizonyítja, hogy belső meggyőződésből cselekvően részt vállalunk annak megvalósításából. Büszkék vagyunk eredményeinkre, féltjük elért vívmányainkat, és megvédésükért tenni is akarunk. Felkészültségünk ismeretében állítom, hogy erre képesek is vagyunk.

Társadalmunk nem kis erőfeszítése árán a személyi és technikai feltételek ehhez biztosítottak. A szolgálat, a kiképzés zömében szabad időben történik, ami az ismert okok miatt egyre kevesebb lesz. Parancsnokaink – igen helyesen – ehhez igazították személyi állományunk felkészítését. Úgy tudom, az országban elsők között nálunk kezdték meg a kiképzést összevont laktanyai elhelyezéssel. Ezzel csökkent az igénybe vett napok száma, a munkából, a családtól távol töltött idő.

Egységeinknek kifogástalan a kapcsolata a pártszervekkel. Kölcsönösen tájékozódnak arról, hogy a munkásőrök miként dolgoznak munkahelyükön, a pártszervezetek viszont – kiváltképp a beszámoló taggyűlések előtt – kérnek és kapnak véleményt arról, hogy tagjaik miként jeleskednek a szolgálat ellátásában. Ez egyszerre segíti a párt-

tagság utánpótlását és a munkásőrállomány építését is. A munkásőrség önkéntes, fegyveres jellegének megőrzése mellett egyre inkább politikai intézménnyé, olyan szervezetté válik, amely működési területén számottevő, emberformáló tényező. Olyanná, amelyben, ha úgy adódik, együtt tapossa a sarat, majd a gyakorlat utáni megérdemelt pihenés közben együtt szív el egy cigarettát a bányász, a mezőgazdasági dolgozó, az igazgató, az orvos, a pártmunkás.

Sorainkban vannak gazdasági, politikai vezetők is, de mintha számuk az utóbbi időben megcsappant volna. Tudom, rengeteg a teendőjük, értekezletet ülés követ, jelentési kötelezettség szorítja őket, rohannak, alig szusszannak, de ha igaz szót akarnak hallani, a munkásember tiszta forrásából kívánnak erőt meríteni, maguk mögé még több elszánt harcost felsorakoztatni, kérem, jöjjenek közénk, hiszen e közösség tagjai a kötelesség és az öntudat eggyé kovácsolódott erkölcsi törvényei szerint dolgoznak. Bár nem várnak érte erkölcsi, anyagi elismerést, mégis megkapják a munkahelyek döntő többségében. De megjegyzem, hogy a munkásőrszolgálat iránti figyelem vagy ennek elmaradása minősíti is a munkahely vagy intézmény vezetését.

Munkásőrtársaim nevében elmondhatom, hogy e számunkra sokat jelentő pártmegbízatást a jövőben is csak úgy tudjuk eredményesen ellátni, ha úgy mint eddig is, magunk mögött érezzük pártszervezeteinket, vezetőinket és nem utolsósorban családtagjainkat. Ezek olyan tényezők, amelyek nélkül sem technika, sem anyagi erő nem működik úgy, ahogy azt szeretnénk.

Tisztelt kongresszus! Párttagságom egyidős azzal a vállalati elhatározással, amelyet megyénkben, de megyehatáron kívül is „élőmunka-hatékonysági program" néven ismernek. E program a XI. kongresszuson elfogadott programnyilatkozat szellemében fogant. Lényege, hogy a bauxitbányászat tíz év alatt másfélszeres teljesítményt ér el, tervszerű és emberi léptékű létszámcsökkentéssel, átcsoportosításokkal, üzemi és munkaszervezéssel, műszaki fejlesztéssel és a tőlünk telhető korszerű környezetkímélő eljárásokkal. Ma is jól emlékszem arra a kommunista aktívára, ahol párttagságunk részvételével vitattuk meg és fogadtuk el tennivalóinkat.

Bevallom férfiasan, hogy akkor egy kicsit kétkedve fogadtam, hogy ez az elhatározásunk tíz év múlva teljesülni fog. Ennyi idő távlatából elmondhatom, hogy gyakran illettek bennünket évődve a „bezzeg vállalat" jelzővel. Szerencsére sokkal többen – felsőbb párt- és állami szer-

veink – támogatták és figyelemmel kísérték kezdeményezésünket, segítettek bennünket. Így történhetett meg, hogy 1984 novemberében, amikor értékeltük a XI. kongresszus óta vállalt tevékenységünket, megállapíthattuk, hogy tervszerű létszámgazdálkodással 831-gyel csökkentettük a vállalat létszámát, viszont 70%-kal nőtt az egy főre jutó bauxittermelés. Csökkent a nehéz fizikai munka. Elértük, hogy ma már a közvetlen termelésből – ahogy mi bányászok mondjuk, a csapatról – egészségesen mehetnek dolgozóink nyugdíjba. Megvalósítottuk, hogy a kitermelt bauxit emberi kéz érintése nélkül kerül a timföldgyárakba.

Tisztelt kongresszus! Nagy megtiszteltetés számomra, hogy jelenthetem: amit tíz évvel ezelőtt vállaltunk, teljesítettük. A bauxitbányászat ma nemzetközileg elismert színvonalon dolgozik, ezzel az egyetemes magyar bányászatban is tisztes helyezést ért el.

Ezek alapján tisztelettel kérjük a megválasztandó új Központi Bizottságot, kormányzatunkat, az érdekelt szakszervezeteket, hogy a jövőben a bányászok együttes dolgait egyforma mércével kezeljék, függetlenül attól, hogy föld alatti munkájuk befejeztével, a műszak végén fekete vagy vörös por lepi testüket, munkaruhájukat.

Krasznai Lajos

az MSZMP Pest Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus!

Számunkra, akik Pest megye ötvenezres párttagságának bizalmából részt vehetünk a XIII. kongresszus felelősségteljes munkájában, kellő biztatást és erőt ad az a felismerés, hogy a kongresszusi dokumentumokban, a szóbeli előterjesztésekben és az eddig elhangzott vitában visszaigazolását érezzük azoknak a kérdéseknek, amelyek az elmúlt öt esztendő politikai, tartalmi értékelésében bennünket is foglalkoztattak.

A munkánkkal és a helyzetünkkel kapcsolatos számos tényező közül én a pártegység néhány összefüggésével szeretnék foglalkozni. Mostanában gyakran esik erről szó. A kongresszusra készülve különösen – de itt a kongresszusi teremben is – többféle közelítésben hallottunk róla. Azt is kérdezhetik, különösen a „kívülállók", hogy miért beszélünk róla ennyit. Azért, mert pártunk működő- és akcióképes-

ségét nem lehet azzal elintézni, hogy „egység az eszmei elkötelezettségben és egység a végrehajtásban", mert a pártegység minden összetevőjét az adott időszak viszonyai közvetlenül befolyásolják, és amelynek a minősítését érdemes mindig időszerűen elvégeznünk.

Az a tény, hogy a nehezebbé vált életkörülmények a korábbinál jobban próbára tették a különböző közösségek, az egyes emberek tűrőképességét, valljuk be, hogy a politikai munkában is éreztette hatását, mert amikor a marxizmus szellemében vallatóra fogjuk napjaink politikai valóságát, akkor azt tapasztaljuk, hogy az elmélet és a gyakorlati pártmunka összevetésében bizony van néhány kérdőjel.

Ilyen viszonyok között a legnehezebb feladatok egyike a pártegység erősítése, a társadalmi aktivitás fokozása, a közéletiség rangjának és megbecsülésének az őrzése. Ebben a párttagok, sőt a pártfunkcionáriusok, a vezetők is nap mint nap megméretnek és tudjuk, hogy nem vizsgázik mindenki egyformán.

A pártegység összetevőit elemezve tapasztalataink alapján is azt éreztük az elmúlt időszakban, hogy vannak olyan veszélyforrások, amelyek erősebben hatnak, mint a korábbi években. Nemcsak arra gondolok, hogy vannak párttagok, akik esetleg megsértik a párt ideológiai normáit, vagy a különböző társadalmi jelenségek osztályszemléletű megközelítése néha csorbát szenved, hanem arra is, hogy helyzetünk és fejlődésünk egymás után veti fel az újabbnál újabb kérdéseket, amelyekre a párttagság időben választ vár. Reális, objektív és elfogadható választ. Olyat, amely mozgósít, nem pedig megzavar, ahogy ezt Grósz elvtárs is említette a hozzászólásában.

A marxista elmélet azonban az elmúlt években néhányszor adós maradt vagy késett olyan kérdések megválaszolásával, amelyek nélkülözhetetlenek az eligazodásban. Ez is egyik oka, hogy a szocializmussal összefüggésben eltérő felfogások és értékítéletek alakulhatnak ki. Sokan kérdezik például, hogy lehet az, hogy miközben népes rétegek életszínvonala csökken, mások érdemtelenül magas jövedelmekhez jutnak. Mi lesz a nagy jövedelmek sorsa, s ezek milyen társadalmi folyamatokat indikálnak? Amikor a XII. kongresszus újólag elhatározta a jövedelmek differenciálásának szükségességét, nem ezt akartuk – mondják. Ezek az elmélet és a gyakorlat valós vagy látszólagos ütközésének élő megjelenési formái.

Úgy tapasztaljuk, az emberek többsége, a kommunisták lényegében megértik, hogy a szocializmus is ellentmondásokkal, újszerűségekkel

együtt fejlődő, alakuló társadalom, de szeretnék tartósan visszaigazolva látni, hogy ez a társadalmi rendszer képes felismerni az ellentmondásokat, azok okaival és lehetséges következményeikkel együtt, mielőtt megoldhatatlan konfliktusok keletkeznének.

Ez a felfogás, a különböző ellentmondások feloldásának szükségessége és lehetséges módozatai tükröződnek a Központi Bizottság beszámolójában és a határozati javaslatban is, amely a jövőben a pártegység további erősítésének fontos elméleti alapja lehet.

Azt is el kell mondani, hogy vannak az életnek, a munkánknak olyan területei, ahol pusztán elméleti alapon, vagy csak a politikai munka eszközeivel nem tudjuk az egységet megteremteni. A párttagság a saját tevőleges szerepe tudatában igényli, hogy ha döntésre érettek a kérdések, amelyekben kinek-kinek a maga területén – lent és fent – cselekednie kell, akkor azt ne halogassuk. Mert nehéz az egységet fenntartani, ha azt látják, hogy az élet különböző dolgaiban egymástól teljesen eltérő területeken több éves, sőt évtizedes problémákat tolunk indokolatlanul magunk előtt. Példaként említhetjük a főmunkaidő bérezésének a kérdéseit, a szerződéses fegyelem közismert fogyatékosságait, a nagyüzemi zöldségtermelés és a -forgalmazás problémáit, a krónikus pedagógushiányt, amelyekről itt is hallottunk, s amelynek egyik bizonyítéka, hogy Pest megyében is tartósan mintegy 1000–1200 tanár és tanító hiányzik.

Az elmúlt években számos helyes politikai koncepció és döntés született, jó néhány intézkedés történt, amely azt mutatja, hogy képesek vagyunk a mai követelményeknek megfelelően dolgozni. A Központi Bizottság gondos elemzése, értékelése, Lázár, Havasi elvtárs és más hozzászólók is meggyőzően érveltek emellett.

Saját magunk is elvégeztük a munka értékelését a megyei pártértekezleten. Ha csak a példákban tallózunk: a gazdaságirányítás továbbfejlesztése, a közigazgatás átszervezése vagy a választási rendszer korszerűsítése kézzelfoghatóan bizonyítja ezt. A Pest megyei küldöttcsoport nevében is bátran mondhatom: egyetértünk az alapvető célokkal, de az eredményeink mellett a politikának fel kell vállalni, hogy a folyamatok mélyére ásson olyan kényes kérdésekben is, mint például a szociálpolitika. Mert nem kerülhetünk szembe olyan tisztességes emberekkel, idősebb elvtársainkkal, akik a legnehezebb időszakban vállukra vették e társadalom építésének terheit, de a pályakezdés, a családalapítás vagy a lakáshoz jutás gondjaival küszködő fiatalok többségével

sem, akik a jövő építését kell hogy szolgálják. Mint ahogyan nem engedhetjük meg azt sem, hogy veszélyeztessük távlati érdekeinket olyan kérdésekben, mint a műszaki fejlesztés feltételeinek a megteremtése.

Pest megyében is szorongatóan érezzük ezt az iparban és a mezőgazdaságban egyaránt. Ha tehát fontos társadalmi problémákra nem reagálunk időben, ha saját hibáinkból indokolatlan tempóvesztés történik, akkor ez a pártegységet is veszélyeztető tényezővé válhat. Párttagságunk ugyanis a gyakorlat alapján minősíti a politikát. Elméleti, ideológiai egységet teremteni nem lehetséges úgy, hogy a gyakorlat által megosztva érzik magukat.

Ennek a társadalmi rendszernek az értékeit megközelítően azonosan kellene látni és érezni azoknak, akik sok megpróbáltatással a születéséért küzdöttek, akik ma is a fejlődéséért dolgoznak, és láttatni azokkal is, akik beleszületve benne élnek, hogy érte maguk is meggyőződéssel cselekedjenek.

A Központi Bizottság beszámolója világosan megfogalmazta, hogy nem elég az elvekkel általában egyetérteni, a valódi egység próbája a tett, a kommunisták kiállása a politika képviseletében, és alkotó részvételük a végrehajtásban.

A mi megyei pártértekezletünkön is különös hangsúlyt kapott az elméleti és a gyakorlati aktivitás, a politikai vitakultúra tartalmának és színvonalának a javítása. Arra kerestük a választ, hogy vajon hol a probléma gyökere. Az eltelt évtizedek során nem tanultunk meg építő jelleggel vitatkozni? Pedig azt tudnunk kell, hogyha tévedünk, csak együtt tévedhetünk, mert nemtörődömséggel, hallgatással nem lehet megfelelően alakítani sem az országos, sem a helyi politikát. Az bizonyos, hogy a demokrácia tartalmának a gazdagítása, a beleszólás jogának a biztosítása önmagában nem elegendő. A továbblépéshez az is kell, hogy a különböző közösségek tagjai élni is tudjanak a lehetőségekkel. Ezt pedig folyton tanítani és ösztönözni kell. De nem úgy, hogy a társadalmi életünk különböző jelenségeit úgy nagy általánosságokban bíráljuk. Szóvá tesszük a máshol netán elhibázott döntéseket, a korrupciót, az ügyeskedést, a vele szembeni határozott fellépés hiányát, bíráljuk a közélet tisztaságát, vagy úgy általában a fiatalok körében tapasztalható negatív jelenségeket, és így tovább.

Ugyanakkor azt nem tesszük mérlegre – ki-ki a maga területén –, hogy a saját munkánk fogyatékosságai mennyire játszanak vajon közre a bírált jelenségek és folyamatok kialakulásában. Mert nemcsak

máshol születhetnek elhibázott döntések, hanem közvetlen környezetünkben is, és ennek mi vagyunk a részesei.

Többek között ezekkel a kérdésekkel kell szembenézni, s a párttagsággal együtt őszintén ezekre helyileg is keresni kell a választ. De tudatosítanunk kell azt is, hogy a vitára, az aktivitásra nemcsak az úgynevezett nagy kérdések megoldásában van szükség, amelyet például a kongresszusi irányelvek vitája során tapasztaltunk. Az élet hétköznapjai is igénylik a kollektív gondolkodást, az eltérő érdekek, nézetek nyílt ütközését. Mint ahogy a Központi Ellenőrző Bizottság jelentése is megfogalmazta, nem szabad félnünk attól, hogy a vitákban eltérő vélemények jöhetnek felszínre, mert ez egyrészt természetes, másrészt az élet azt igazolja, hogy egyazon problémának több jó megoldása is lehet. Ebből az is következik, hogy az előterjesztett napirendeket ne a megszokás, a formális gondolkodás, hanem az élet által diktált szükségletek alapján tervezzük meg.

Kedves elvtársak! Amikor ezeket a dolgokat mérlegeljük, akkor gondoljunk arra is, hogy a pártegységet az általános tényezők mellett a helyi viszonyok és sajátosságok is befolyásolják. Minősítését pedig nemcsak a párton belül lehet elvégezni, hanem visszaigazolja az általános közhangulat, amely legközvetlenebbül helyileg mérhető.

Pest megyében csaknem egymillió ember él. Ez a népességszám, a mintegy 480 000 aktív kereső, a nagy létszámú munkásság hangulata, politikai töltése, légköre olyan „politikai hőmérő", amelyre figyelni kell. Amikor azt mondjuk, hogy ennek a megyének a közhangulata valamivel talán érzékenyebb az országos átlagnál, én úgy gondolom, hogy nincs ebben semmi túlzás. Ennek egyszerűen objektív okai vannak. A kétségtelen fejlődésünk ellenére nagy a relatív elmaradásunk a terület- és a településfejlesztés és az életviszonyok számos területén. Ehhez közhangulatot formálóként tartoznak olyan tényezők, mint a tömeges ingázás, a méreteihez képest kevésbé javuló közlekedési viszonyok, a változatlanul intenzív népességvándorlás. Az agglomerációban a népsűrűség háromszorta nagyobb az országos átlagnál, és ez a körülmény önmagában is nehéz és kielégíthetetlen lakásviszonyokat jelent.

Igen nagy az alacsony nyugdíjasok száma, és a megye lakosságának csaknem a fele fiatal.

Ilyen összetett, feszültséggel terhes a politikai munkánk közege és feltétele. Azért hangsúlyozom ezt, mert a mai viszonyok között a párt-

egység megtartásának, erősítésének mindinkább fontos elemévé válik a politika differenciálóképességének a javítása országos és helyi méretekben és kérdésekben egyaránt. Hogy a párttagság a politika melletti kiállása során ne kerüljön szembe saját környezete nélkülözhetetlen szükségleteivel, a munkahelyi és a lakóhelyi közösségek elfogadható érdekeivel.

Fejlődésünket elismerve, gondjainkat nem tagadva az a tapasztalatunk, hogy megyénkben is változatlan a párt iránti bizalom. Igaz hittel és jó szándékú akarattal egységesen keressük – nehézségeink ellenére, vagy éppen ezzel együtt – a lendületesebb előrehaladás legjobb megoldásait.

A beszámoló és vezetőségválasztó taggyűléseken és a pártértekezleteken éppúgy egység volt az eredmények megítélésében, mint a hibák, az ellentmondások és azok okainak a feltárásában. Sokszínűség volt jellemző a konkrét tapasztalatokban, a különböző megoldási lehetőségek felvázolásában. De ezek a fórumok arra is felhívták a figyelmünket, hogy pártunknak, miközben a társadalomformálás megtisztelő hivatását gyakorolja, önmagát, belső életét is tudatosan és folyamatosan alakítani kell. A pártegység valamennyi elemének a gazdagítása azt is feltételezi, hogy a munkastílusban, munkamódszerünkben, és a munkarendünkben időről időre képesek legyünk a megújulásra. Jelenleg is kényszerít bennünket például a közigazgatás átszervezésével a területi párt- és állami szervek új kapcsolati rendszere, amely nem tűri a régi irányítási módszereket. A vállalatirányítás újszerű követelményei, vagy a választási rendszer korszerűsítése is ezt követeli. A politikai munka hitelét csak az erősítheti, ha a pártszervek és -szervezetek képesek lesznek arra – amit Kádár elvtárs előadói beszédében külön is kiemelt –, hogy szűkebb és tágabb környezetükben a megújulást ösztönző, segítő szerepet vállalják magukra a gazdaságban éppúgy, mint a politikai, a társadalmi és az ideológiai életben. A megújulás által is erősödő egységben meggyőződésünk, hogy képesek leszünk a XIII. kongresszus határozatainak végrehajtására.

Köpeczi Béla

művelődési miniszter

Tisztelt kongresszus!

Az oktatás, a közművelődés és a kulturális irányítás néhány kérdésével szeretnék foglalkozni.

A Központi Bizottság beszámolója, a határozattervezet és több hozzászóló is nagy hangsúlyt tett az oktatásra, és joggal, hiszen a szó szoros értelmében annak megjavításától függ a jövő. Az oktatás ma nem tud teljes mértékben megfelelni feladatainak. Részben azért nem, mert a gyorsan változó világban változik a műveltség tartalma és a szakmai képzés iránti igény, s erre inkább csak megkésve, és nem is mindig megfelelő módon tudunk reagálni; részben azért sem, mert nem rendelkezünk a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

Az elmúlt években azonban nem keveset tettünk. A tartalmi változások szükségességét felismerve, a Központi Bizottság határozata alapján 1978 óta új tanterveket és tankönyveket vezettünk be az iskolák minden fokozatában, minden tantárgyban, amelyeket a korszerű tudományos álláspontok inspiráltak, de amelyek egyes esetekben az életkorbeli sajátosságokat nem vették figyelembe, és egyes tárgyaknál túlzó követelményeket állítottak. A tavaly elfogadott oktatási fejlesztési program alapján most az a feladat, hogy a gyakorlat próbáján átesett oktatási dokumentumokat javítsuk, nem rohamszerűen, hanem meggondoltan, lépésről lépésre, és hosszabb időre stabilizáljuk a tartalmi követelményrendszert.

Az oktatás tartalmának és módszereinek általános javításán belül hatékonyabbá kell tennünk az elemi ismeretek elsajátítását, s ezért az általános iskola kiemelt fejlesztését továbbra is szükségesnek tartjuk. A tapasztalat azt mutatja, hogy az általános iskola gyengeségei kihatnak a szakmai képzésre. Alacsony műveltségre ugyanis nem lehet megfelelő szakképzést építeni. Az alapozó szakmai képzés szükségessége nyilvánvaló. De azt is látnunk kell, hogy ellentét feszül e célkitűzés és az üzemek specializált igényei között. Mindez arra figyelmeztet, hogy a szakképzés tekintetében szorosabb kapcsolatot kell kialakítanunk a gyakorlattal úgy, hogy az oktatás-nevelés és az üzemi beilleszkedés szempontjait egyaránt tekintetbe vegyük, s ehhez kérjük a vállalatok, a termelőszövetkezetek, a szakmai irányító szervek segítségét is.

Kedves elvtársak! A fejlesztési program fontos célja az oktatás tar-

talmának megújítása és az elsajátítás eredményesebbé tétele, ezzel együtt a nevelés javítása is. Annak ellenére, hogy sok a panasz a maximalizmusra, az igazság az, hogy az oktatás nem elég hatékony, s ez azzal is összefügg, hogy az iskola nem állít fel megfelelő követelményeket. Csak az erőfeszítést, a munkát, a teljesítményt megkívánó iskola lehet egyszerre oktató és nevelő iskola. Csak az értelmes fegyelmet megvalósító iskola segítheti egyszerre a tudás megszerzését, a jellemformálást és a közösségi szellem erősítését. Csak a szocialista humanizmus, az igaz hazafiság és a nemzetköziség eszméit és az erkölcsi értékeket vállaló iskola készítheti fel a fiatalokat arra, hogy az újra nyitottak legyenek, megtalálják helyüket a társadalomban, és vállalják annak további építését. Az ilyen iskola kialakításához demokratikus iskolai élet, önálló és felelős nevelőtestület és pedagógus, a feltételeket megteremtő és a munkát segítő, nem bürokratikus irányítás, az iskolát becsülő és segítő család és társadalmi környezet szükséges.

Az oktatás szubjektív és objektív feltételeinek megteremtésével elmaradtunk, és ez hiba volt. Immár másfél évtizede tudjuk, hogy a pedagógus-utánpótlás tervezése nem megfelelő, hogy pedagógushiány keletkezik. Mégis a legutóbbi időkig nem emeltük fel a beiskolázási létszámokat a pedagógusképző intézményekben. A pedagógusok élet- és munkakörülményei nem javultak megfelelő módon, ami sokakat a pálya elhagyására késztet. Ezt a tendenciát a tavalyi béremelés sem tudta még ellensúlyozni. Legfőbb feladatunknak tartjuk a pedagógusok képzésének mennyiségi és minőségi fejlesztését, a pedagóguspályára jelentkezők jobb kiválasztását, a rendszeres továbbképzés megszervezését, az élet- és munkakörülmények további javítását.

Előre lehetett látni a demográfiai hullámot is. De a helyi döntések nem követték az igényeket mindaddig, amíg a kormány kiemelt programot nem hirdetett. Ennek alapján a jelenlegi ötéves tervidőszakban feltehetőleg felépül 6000 általános iskolai tanterem, és ez nagy erőfeszítés eredménye. Mindez azonban nem elég! Mintegy 5000 általános és 2300 középiskolai tanteremre lenne szükség a következő ötéves tervben.

A kormány továbbra is kiemelt programként kezeli az oktatási feltételek megjavítását. De szükség van a helyi erőforrások felhasználására és a társadalom további áldozatkészségére is, amely a múltban oly sokat segített az óvodák és iskolák felépítésében és felszerelésében.

Tisztelt elvtársak! Fejlesztési programunk meghatározza a felső-

oktatás korszerűsítésének feladatait is. Olyan szakemberek nevelését tűztük ki célul, akik megfelelő általános műveltséggel és korszerű szakképzettséggel részt tudnak venni a szocialista társadalom építésében, életében, megfelelnek az értelmiség funkcióinak.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az alapozó képzésnek, ezzel együtt a több fokozatú oktatásnak, az egyetemi tanulmányok utáni specializációnak és kiegészítő tanulmányoknak.

Az oktatást és a kutatást a jövőben még inkább összekapcsoljuk. Meggyőződésünk, hogy nem lehet színvonalas oktatást végezni kutatás nélkül. Szeretnénk elérni, hogy a felsőoktatásban egyszerre jelentkezzék a demokrácia és a minőség követelménye az oktatás alakításában, az oktatók és a tanulók felkészülésében, a kiválasztásban, a kinevezéseknél és megbízásoknál, a testületek és a bizottságok munkájában. Az egyetemek, főiskolák és a gyakorlat kapcsolatát kívánjuk erősíteni szakmai bizottságok és különböző tanácsok, így például regionális tanácsok létrehozásával.

A korszerűsítéshez itt is meg kell teremteni bizonyos elemi feltételeket. Nem utolsósorban a szükséges műszereket, és biztosítani kell könyveket és folyóiratokat is.

Sok vita után az oktatás fejlesztésének programját minden fokozaton meghatároztuk. Most a végrehajtáson van a sor. Kérjük, hogy ebben vegyenek részt pedagógusok, iskolák, felsőoktatási intézmények, tanácsok és az összes irányító szervek. Úgy érezzük, hogy sok vonatkozásban a cselekvés ideje jött el.

Tisztelt elvtársak! A szocializmus nagy vállalása a kultúra terjesztésében, hogy érvényesíti a demokrácia elvét, mindenki számára hozzáférhetővé teszi a tudomány és művészetek eredményeit és egyben választ is; választ, mégpedig elsősorban azzal, hogy értékeket akar terjeszteni. A közművelődés az elmúlt években széles körű és sokszínű lett. Tekintetbe vette a különböző rétegek igényeit és a differenciálódott társadalmi szükségleteket.

Az utóbbi időkben zavarok jelentkeznek a demokrácia és az érték követelményének teljesítésében. Elég széles rétegek rekednek meg a viszonylag alacsony kulturális színvonalon és sokakhoz nem jutnak el az igazi értékek részben a terjesztés kényelmességéből és a rosszul értelmezett gazdaságosságból, részben amiatt, mert az igényeket nem sikerült felébresztenünk, vagy a munkával töltött idő tényleges meghosszabbodása miatt, ahogy itt is hallottuk, az igények nem jelentkeznek.

Művelődési politikánk az elmúlt negyedszázad alatt bebizonyította, hogy a kulturális szükségleteket szélesen értelmezi és ezek között helyet kíván biztosítani a szórakozásnak is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a „nagy kultúra" terjesztését háttérbe kellene szorítani, és hogy a szórakozás címen a kapitalista világ régi és új fogyasztói kultúrájának kellene helyet adni. A tavaly megrendezett közművelődési konferencia arra hívta fel a figyelmet, hogy határozottabban forduljunk a befogadás kérdései felé, tehát a legszélesebb rétegekben terjesszük a hasznos ismereteket és a nagy művészi értékeket, javítsuk meg a munkát a szórakozás, a kikapcsolódás, a pihenés szférájában, a jó ízlést és az elemi erkölcsi normákat tekintetbe véve.

A tudomány képviselőitől, íróktól, művészektől várjuk, hogy segítsék a hasznos ismeretek és nagy értékek terjesztését és forduljanak határozottabban a népszerű műfajok felé. Teremtsük meg ezen a területen is a szocialista tömegkultúrát.

Tisztelt elvtársak! Az értelmiségben – főleg az alkotó értelmiségben – az utóbbi időkben nyugtalanság mutatkozik abban a kérdésben, hogy a szocialista állam akarja-e vállalni, és ha igen, milyen mértékben a kultúra mecénásának feladatát.

Közismert, hogy államunk a nehezebb gazdasági körülmények között is jelentősen dotálja a színházak, a kiadók, a könyvtárak, a múzeumok, a művelődési otthonok tevékenységét, méghozzá két módon. Egyrészt úgy, hogy működési költségeik nagy részét magára vállalja, másrészt úgy, hogy fedezi az alacsony árakból származó különbséget, tehát a közönséget támogatja. Ez most, az árak emelkedése után is igaz. Nem lehet azt sem elfelejteni, hogy folyt és folyik a színházi rekonstrukció, hogy újjáalakítottuk az Operaházat, hogy megépült az új Széchényi Könyvtár, hogy új megyei könyvtárak és művelődési központok jöttek létre – hogy csak néhány példát említsek.

A gazdaságosság kérdésének előtérbe állítása véleményem szerint nem indokolatlan a kultúra szempontjából sem. Egyrészt intézményeink nagy része igen nagy személyzettel és nem elég rugalmasan dolgozik, másrészt a dotációt nem céltudatosan használjuk fel, azt is támogatjuk, ami nem szolgálja sem a demokratizálást, sem az értékek terjesztését. Nem lehetünk érzéketlenek a megváltozott gazdasági környezetre és irányításra sem, amelyben szélesebb körű lett az egyéni választás, s amelyben a mecénási funkciók is decentralizálódtak.

A kormány a gazdaságirányítás korszerűsítése kapcsán tekintetbe

vette a kultúra sajátosságait, de felhívta a figyelmet az általános fejlődési tendenciákra és azoknak a változtatásoknak a szükségességére, amelyeket a kulturális életben is végre kell hajtanunk a gazdaságpolitika szempontjából. Ez a munka elkezdődött, de még csak a kezdeteknél tartunk. A cél egy korszerűbb kulturális szervezet kialakítása, amelyet az állam továbbra is dotál, de az eddiginél szelektívebben, a demokratizmus és az értékek előtérbe állítása alapján.

Szóba került itt a képzőművészetek kapcsán az értékek kérdése. E körül tényleg zavarok mutatkoznak, nemcsak a széles közvéleményben, hanem az adott szakmákban és kritikákban is. Ha a szakma vagy a szakmai kritika nem tudja megjelölni, nem tudja kiválasztani, kiemelni az értéket, akkor természetszerűleg elbizonytalanodik a művelődéspolitika is, bármilyen szinten gyakoroltatik is ez. Ezért kell a következő esztendőben a kulturális életben a művészet elvi kérdéseit, esztétikai kérdéseit előtérbe állítani, és megszüntetni azt a közömbösséget vagy semlegességet, amely hosszú éveken keresztül ebben a tárgykörben jelentkezett. A széleskörűen terjesztendő értékeket nem dogmatikusan kell meghatározni, hanem az egyetemes kultúra és a magyar fejlődés sajátosságait tekintetbe véve. Azt hiszem, hogy erre most nagyon nagy szükség van.

Ezzel kapcsolatban még szólnom kell néhány szót az állami irányítás egy-két kérdéséről. Az elmúlt negyedszázad alatt megnőtt az alkotóműhelyek és intézmények önállósága. A kulturális irányítás decentralizálódott. Az intézmények döntő többsége tanácsi felügyelet alá került, a társadalmi szervezetek és főleg a szakszervezetek lehetőségei – legalábbis elvileg – szélesedtek. Az utóbbi időkben tanúi vagyunk annak is, hogy egyesületek, társaságok alakulnak különböző állami intézmények, társadalmi szervezetek vagy egyének kezdeményezésére.

Az irányítás tehát tagolt és többszintű, s ez jó dolog, mert megfelel annak a differenciálódásnak, ami a társadalomban és a kultúrában egyaránt végbement.

Azok a nemkívánatos jelenségek, amelyek az utóbbi időkben főleg a szórakoztatás terén jelentkeznek, arra figyelmeztetnek, hogy szükség van a művelődéspolitikai elvek jobb érvényesítése céljából az egyeztetés javítására, a tömegkommunikációs eszközök és a hagyományos művelődési intézmények, az állami, tanácsi és társadalmi szervezetek között. Különösen javítanunk kell az állami intézmények tevékenysé-

gét, hogy befogadják, felkarolják és fejlesszék a társadalomból kiinduló kezdeményezéseket. Nem hiszem, hogy az volna a helyes, ha az állami intézményrendszert szembeállítanánk a spontánnak tartott kezdeményezésekkel, inkább az a célszerű, ha kialakítjuk a megfelelő együttműködést, nem a gyámkodás, hanem a demokratizmus és a minőség jegyében. A központi irányító szervek és a tanácsok munkáját ugyanakkor szakszerűbbé és demokratikusabbá kell tenni azzal is, hogy jobban támaszkodjunk a szakemberekből álló testületek és bizottságok válogató, értékelő, bíráló tevékenységére. Az egész művelődési folyamatot a pártnak kell irányítania – eszméivel, úgy, ahogy azt az elmúlt negyedszázadban tette.

A lenini kulturális forradalomnak ma is érvényes követelménye a tömegek művelődésének előmozdítása, az ismeretek és értékek mindenkihez való eljuttatása, a kultúra sajátunkká tétele. Erre köteleznek a magyar haladó hagyományok is Apáczai Csere Jánostól Eötvös Józsefen át a Tanácsköztársaságig. Most ünnepeljük Lukács György születésének 100. évfordulóját. Hadd fejezzem be hozzászólásomat a népbiztos Lukács szavaival, aki 1919 áprilisában A kultúra birtokbavételéről című cikkében ezt írja: „A még fel nem serdült nemzedék úgy nőjön fel, hogy nemcsak elevenné váljék benne az összefüggés a kultúrával, hanem úgy váljék elevenné, hogy a kultúra, a műveltség összekötő kapocs legyen az emberek között."

Úgy gondolom, hogy előrejutottunk e program megvalósításában, s ez nemzetközi mércével mérve is szocialista építésünk egyik legnagyobb vívmánya, még ha ma elsősorban a tennivalókról, a feladatokról szólunk is.

Huszár Andor

a Tiszai Vegyi Kombinát vezérigazgatója

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolója és határozattervezete kiemelten foglalkozik az intenzív gazdálkodás erőteljes és általános kibontakoztatásával, munkánk színvonalának emelésével, eredményességének fokozásával. Mindezek rendkívül nagy jelentőségét szeretném alátámasztani a Tiszai Vegyi Kombinát tapasztalatainak ismertetésével.

Jó néhány évvel ezelőtt, még az extenzív fejlesztések időszakában,

felismertük az intenzifikálások fontosságát, és ezek tették lehetővé, hogy vállalatunk évről évre dinamikusan fejlődjön, és 1984-ben valamennyi üzemünkben a névleges kapacitást messze meghaladó termelési csúcsokat értünk el.

Hosszú évek óta gyakorlattá vált, hogy az új gyárak, új üzemek létesítésénél – amelyek általában licenc- és know-how-vásárlásokkal párosultak – már a tervezés és a beruházás időszakában azt vizsgáljuk, hogyan lehet a legrövidebb időn belül nemcsak a névleges termelési kapacitást elérni, hanem megfelelő technológiai módosításokkal, műszaki fejlesztésekkel a tervezett kapacitásoknál többet termelni.

A Tiszai Vegyi Kombinát létrejötte és dinamikus fejlődése méltóképpen mutatja a magyar–szovjet gazdasági együttműködés sikereit. A szovjet technológiával és berendezésekkel működő műtrágyagyárunk 21 év óta termel, és eredeti kapacitását elsősorban intenzifikálásokkal megkét- és félszereztük. Ez a gyár nemcsak azzal tűnik ki, hogy berendezésein nem látszik életkoruk, hanem azzal is, hogy folyamatos korszerűsítéssel az országban a legalacsonyabb önköltséggel termeli a műtrágyát.

Az angol szállítású, eredetileg 24 000 tonna kapacitású polietilén-gyárunkban hosszú évek óta több mint 50 000 tonnát termelünk az általunk kidolgozott intenzifikálás révén.

A magyar–szovjet olefinegyezmény alapján tíz éve létesült olefingyárunk, ez idő alatt két és fél millió tonna etilént termelt, és szovjet barátainknak több mint 1 200 000 tonnát szállítottunk.

Az olefingyárunk sem maradt ki az intenzifikálásból, a múlt évben 12%-kal termeltünk többet a tervezett kapacitásnál.

Fejlesztési stratégiánkat jól tükrözi az 1983-ban üzembe helyezett második polipropilén-gyárunk is, melynél nem az egyébként jól bevált, 1978 óta működő technológiát választottuk, hanem – elsőként a világon – a holnap technikáját tükröző üzemet létesítettünk. A döntés helyességét bizonyítja, hogy már az első évben a névleges kapacitásának megfelelő mennyiséget termeltünk, kiváló minőségben.

A termékszerkezet korszerűségét általában azzal jellemzik, hogy mennyi a gyártmányok életkora és az adott időszakban hány új termék jelent meg a piacon. Véleményem szerint ennek megítélése korántsem ilyen egyszerű, mert előfordulhat, hogy az új terméket belföldön ugyan csak fél éve gyártják, de nemzetközi mércével mérve már tíz évvel ezelőtt sem volt korszerű.

Meghatározó szerepe van tehát az időnek, mert a legkorszerűbb eljárás, technológia vagy termék is elavulhat, ha az elhatározástól a megvalósításig hosszú idő telik el. Így a korábban gazdaságosnak, a piacon jól értékesíthetőnek ítélt termék már nehezen vagy csak kedvezőtlen áron adható el.

Az új üzemek létesítésénél mindig arra törekedtünk, hogy a leggazdaságosabban működő, a legmodernebb technológiákat kedvező áron vásároljuk meg, ami persze korántsem egyszerű feladat. Jól ismert ugyanis, hogy a tőkés cégek általában nem hajlandók eladni a legkorszerűbb eljárásokat – elsősorban üzleti, de bizonyos mértékig politikai megfontolásokból sem. Emellett a gyártandó termékek exportjánál igyekeznek szerződésileg olyan korlátozásokat kikötni, amelyek védik saját piaci érdekeiket. Elengedhetetlen, hogy alapos információkkal rendelkezzünk a legmodernebb gyártási eljárásokról, fejlesztési irányzatokról, és a szóba jöhető cégeket maximálisan versenyeztetve olyan megoldásokat találjunk, hogy a licenctulajdonos a vételáron túlmenően is érdekeltté váljék a ma, sőt a holnap technikáját megvalósító eljárás eladásában. Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy kellő átgondoltsággal általában lehet találni olyan pontot, amely a közös érdekeltséget biztosíthatja. Ez persze jelentős kockázatvállalás is, és a megvalósítás ideje sem haladhatja meg a legfejlettebb tőkés országokban szokásosat.

Hasonló megfontolásokból döntöttünk a lineáris polietilén-gyár technológiájának és berendezéseinek megvásárlásáról, amelynek építése már tavaly megkezdődött. Ezt a világszínvonalú, a legmodernebb irányítási rendszerrel működő gyárat a jövő évben kell üzembe helyeznünk. A 140 000 tonna kapacitású gyár határidőre és a hatmilliárdos költségkereten belül történő megvalósításának nagy gazdasági és politikai jelentősége van, mert szorosan összefügg az 1999 végéig, tehát az ezredfordulóig meghosszabbított magyar–szovjet olefinegyezménnyel is.

Kedves elvtársak! A Tiszai Vegyi Kombinát az elmúlt öt esztendőben – mely a korábbi időszaknál minden tekintetben nehezebb és bonyolultabb feladatokat rótt valamennyi gazdálkodó szervre – 83 milliárd forint értékű árut termelt, melynek 28%-át exportáltuk. Nyereségünk meghaladta a 8,5 milliárd forintot, ami a termelési érték 10,8%-a.

1984. évi termelésünk több mint 19 milliárd forint, nyereségünk

pedig 2,5 milliárd forint volt. Tovább emelkedett az exportunk, gyártmányaink egyharmadát értékesítettük külpiacon. A minél nagyobb tőkés export elérése mellett megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a szocialista, különösen a Szovjetunióba irányuló exportkötelezettségeink teljesítésére.

Közismert, hogy az egyre élesedő világpiaci verseny, a tőkés országokban bekövetkezett recesszió nyomán létrejött diszkriminációs intézkedések nagymértékben nehezítették a versenyképesség fenntartását, a gazdálkodás eredményességét. Ezért jogos a kérdés: hogyan lehet mégis a nemzetközi élvonalban maradni. Elsősorban azzal, hogy termékeink jelentős részének minősége eléri a nemzetközi színvonalat, termelékenységünk pedig megfelel a fejlett ipari országok hasonló üzemeiének.

A másik dolog, hogy idejében felismertük a gazdasági környezet, a bel- és külpiaci helyzet gyors változásait, és ehhez rugalmasan alkalmazkodtunk. A korszerű technológiák megválasztása, a versenyképes új gyártmányok, valamint a jó piaci és marketingmunka alapvetően hozzájárult ahhoz, hogy értékesítési gondjaink évek óta gyakorlatilag nincsenek. A vásárolt licenceket és know-how-kat nemcsak jól és gyorsan hasznosítjuk, hanem alkotó módon továbbfejlesztjük, hiszen csak a korszerű termékek értékesíthetők megfelelő áron a világpiacon.

Fejlesztéspolitikánkban döntő az is, hogy az alapanyaggyártás mellett a feldolgozó ipari tevékenységünket is gyors ütemben bővítjük. Vállalatunknál sikerült megteremteni a nehéz- és a könnyűvegyipar egészséges összhangját. Az a tény, hogy tavaly 90 000 tonna műanyag terméket állítottunk elő, jelentős többletnyereséget biztosított, nem voltak alapanyag-értékesítési gondjaink, sőt dollárexportunk egyre nagyobb hányada a magasabb feldolgozottsági fokú műanyag termék.

Rendkívül fontosnak tartom, hogy érvényesítsük azt az elvet: aki többet tesz a népgazdaság asztalára, többet is kapjon. A végzett munka eredményességét differenciált anyagi és erkölcsi elismerés kövesse, ami mellett változatlanul nagy gondot fordítunk a jó munkahelyi közérzetre, a közhangulatot javító tényezőkre.

Kedves elvtársak! Munkánkat a gazdasági és a politikai munka egysége, összhangja, kölcsönhatásának figyelembevétele jellemezte. Fontosnak tartottuk, hogy érezzük és értsük pártunk politikáját,

amelynek - helyi realizálásának - feltételeit saját magunknak kell megteremtenünk.

Az elmúlt évek tapasztalatai igazolják, hogy a feladatok megoldásánál - még ha nagyon bonyolultaknak is tűnnek - elsősorban saját magunkra, a kollektívára, a párt tagjaira kell támaszkodnunk. Nem a felsőbb szervektől, vagy valamilyen rendkívüli intézkedéstől, netán csodáktól várhatjuk a megoldást problémáinkra, mert tudjuk, hogy mindazért, ami a vállalatunknál és környezetünkben történik, alapvetően mi vagyunk a felelősek.

Fontosnak tartjuk a kölcsönös bizalmat, amihez hozzá tartozik a nyíltság, őszinteség. Tudjuk, hogy a mai gazdasági körülmények között nagyon sok ellentmondás és konfliktushelyzet alakul ki, ami sajnos sok esetben elkerülhetetlen. Úgy vélem azonban, hogy ezek feloldására átgondoltabban és következetesebben kellene az intézkedéseket megtenni, mert többször tapasztaljuk a kapkodást, s egyes intézkedéseknél a komplex szemlélet hiányát. Közösen kell vállalnunk - és mi vállaljuk - a népszerűtlen feladatokat is, hiszen az életben, és főleg a gazdasági életben nemcsak napos oldal létezik, ahová természetesen mindenki szeret odaállni, hanem árnyékos, szürke hétköznapok, időnként megoldhatatlannak tűnő problémákkal.

A gazdasági vezetőket sok mindenért felelőssé teszik, de az elszalasztott lehetőségek, az elmulasztott üzletek miatti eredménykiesésért nem. Igaz, hogy ez rendkívül nehezen is mérhető, de ha olyan szemlélet és gondolkodásmód alakul ki, amely e rendkívül fontos és jelentős tényezővel is számol, egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a középszerű, a kockázatot nem, vagy alig vállaló vezetők és vállalatok.

Gondolom, nemcsak egyéni tapasztalat, hogy a vállalatok, gazdálkodó egységek növekvő önállóságának ellentmondóan, egyre jobban szaporodnak az adminisztrációs feladatok, növekszik a bürokrácia. Soha annyi írásos anyag, jelentés és előterjesztés nem készült, mint manapság, de a különböző címeken megtartásra kerülő rendezvények, konferenciák, szimpóziumok, tudományos és kevésbé tudományos előadás-sorozatok száma is óriási mértékben növekszik. Nagyon fontos, hogy az adminisztrációs, protokolláris és nem a tevékenységi körhöz szorosan hozzá tartozó kötelezettségeink csökkenjenek, hogy maradjon több idő a munkára is. Arra, hogy mindenki minél jobban és nagy felelősséggel azt a feladatot lássa el, ami beosztásából ráhárul, ami alapvető kötelessége.

Feladataink teljesítéséhez nagy segítséget ad a munkaverseny-mozgalom, amely a XIII. kongresszus tiszteletére tett vállalásokkal újabb lendületet kapott, és az egyik fő célkitűzése az energiakorlátozások miatti lemaradás pótlása. Az eddigi eredményes munkánk, az összefogás, a lelkesedés, a feladatokkal való azonosulás biztosíték arra, hogy a jövőben is városunk névadójához, Leninhez méltóan dolgozzunk.

1985. március 27.

Gáspár Sándor
a Politikai Bizottság tagja,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A beterjesztett dokumentumokkal – a Központi Bizottság írásos beszámolójával, Kádár és Gyenes elvtárs szóbeli kiegészítésével – egyetértek. E dokumentumokból világosan kiderül, hogy céljaink lelkesítőek, megfelelnek népünk törekvéseinek. Olyan program van a kezünkben, amiért érdemes becsülettel dolgozni.

Felszólalásomban egyetlen kérdéssel kívánok foglalkozni: azzal, hogy a szakszervezetekben dolgozó kommunisták és az egész szakszervezeti mozgalom – hivatásának megfelelően – a maga eszközeivel hogyan tudja minél eredményesebben szolgálni a dokumentumokban megfogalmazott célok elérését.

A szakszervezeti mozgalom minden társadalomban konkrét viszonyok között végzi a munkáját, nem pedig tértől és időtől függetlenül, és nem valamiféle tankönyv alapján. S ha jól dolgozik, hatást gyakorol a társadalom fejlődésére, a valóság változásai pedig újabb és újabb feladatok elé állítják a szakszervezeteket. Ez a kölcsönhatás, ez az állandó mozgás arra kötelez bennünket, hogy szem előtt tartsuk, mire hivatott a szakszervezeti mozgalom, mire vállalkozhat, mire képes.

Igaz, a szakszervezeti mozgalom tevékenységéről az elvek tisztázottak, egyértelműek. Ezeket megerősítette a párt Központi Bizottságának 1983. októberi állásfoglalása. Ez az állásfoglalás – véleményem szerint – nemcsak nekünk, de még az utódainknak is biztos elvi alapot ad a szakszervezeti munkához.

De, hogy hagyományos feladatainkat még színvonalasabban tudjuk

végezni, az újakhoz pedig hozzá tudjunk igazodni, ahhoz újra át kell gondolni dolgainkat.

Akinek szeme és füle van a társadalom jelenségeinek meglátására és meghallására, az pontosan érzékeli, hogy az utóbbi években erősödött egész társadalmi életünkben az egészséges töprengés. E közös gondolkodás lényege az, hogy a konkrét helyzetből kiindulva mit tegyünk másként és jobban.

Természetes, hogy a töprengésben a jó és hasznosítható javaslatok mellett születnek olyan ötletek és gondolatok is, amiket nem tudunk használni. Az olyan ajánlások például, hogy a párt vonuljon ki a gazdaságból és a különböző társadalmi-gazdasági folyamatokat minden beavatkozás nélkül hagyjuk öntörvényeik szerint érvényesülni.

Az ellenkező végleten viszont vannak olyan ajánlások, hogy a feszesebb vezetés érdekében a párt irányítson közvetlen eszközökkel minden folyamatot. Az ilyen véleményeket természetesen nem tudjuk elfogadni, de nem is akarjuk minősíteni.

Szélsőséges követelményeket fogalmaztak meg a szakszervezetek címére is. Úgy is, hogy mit csináljunk, úgy is, hogy mit ne csináljunk. Ezekkel a nézetekkel sem tudunk mit kezdeni. De mert udvarias emberek vagyunk, természetesen meghallgattuk őket. Meggyőződésünkön, irányunkon azonban nem változtatnak.

A szakszervezeti mozgalomnak van megfelelő hivatása, azt kell teljesítenie. A szakszervezeti mozgalomnak megvan a maga pályája, azon kell haladnia. A szakszervezeti mozgalom a mai helyzetben, a társadalmi fejlődéshez igazodva hatékonyabban lássa el a maga feladatát. Ezt az igényt a dolgozók, a szakszervezeti tagok határozottan megfogalmazzák, és ez az, amire komolyan figyelnünk kell.

Kedves elvtársak! Szeretném röviden felidézni – éppen a szakszervezeti mozgalom bonyolult voltának jobb megértése végett – a közelmúlt történelmi tanulságait.

A magyar szakszervezeti mozgalom az elmúlt negyven esztendő során kétszer hajtott végre pályamódosítást, két korszakváltáson ment keresztül. Először 1945-ben, amikor a szakszervezeti mozgalom fejlődése, a munkásegység előtt új lehetőségek, új távlatok nyíltak. Ezekben a napokban emlékezünk országszerte a 40 év előtti idő gyötrelmesen nehéz, mégis gyönyörű napjaira, az út kezdetére.

A szakszervezeti mozgalom a felszabadulást követő legelső napoktól kezdve vállalkozott a háborús károk helyreállításában való rész-

vételre, kivette részét a demokratikus átalakulásból, majd a hatalomért vívott küzdelemből. A szakszervezeti mozgalomba tömörült dolgozóknak olyan tulajdonságai mutatkoztak meg azokban a napokban, amelyekre biztosan számíthatott a népi hatalom.

Mindenekelőtt a munkásosztály, a nagyüzemi munkásság volt az, amely vállalta az újjáépítéssel járó gondokat, s majdhogynem ingyen dolgozott éjjel-nappal az élet megindításáért. A munkásosztály, a nagyüzemi munkásság már akkor bebizonyította, hogy nemcsak történelmileg hivatott, de alkalmas is a vezető szerep betöltésére. Ezrével, tízezrével javasolt a szakszervezeti mozgalom tehetséges munkásokat, akik az ország megbecsült vezetői lettek az élet legkülönbözőbb területein.

Ennek az első korszakváltásnak a legfőbb jelentősége abban volt, hogy a szakszervezeti mozgalom többé nemcsak tagjai szűken vett érdekeinek képviseletére, igényeinek teljesítésére vállalkozott, amire egyébként akkor nagyon kevés lehetőség adódott, hanem történelmi küldetést teljesítve az egész ország, az egész nép sorsának formálásában vett részt, és vállalta a ráeső felelősséget.

A szakszervezeti mozgalom, a szakszervezeti munka olyan dicsőséges korszaka volt ez, amelyre nemcsak tisztelettel emlékezünk, de amelynek a mára is érvényes tanulságai vannak.

A másik nagy korszakváltás 1957-ben, az ellenforradalmat követően ment végbe, amikor is a Magyar Szocialista Munkáspárt elvi irányításával kidolgoztuk hazánkban a szocialista viszonyok között működő szakszervezeti mozgalom elveit és gyakorlatát. Amikor helyreállítottuk a szakszervezeti mozgalom önállóságát, és megteremtettük a szakszervezetek akciószabadságához szükséges feltételeket. A szakszervezeti mozgalom azóta is a lenini elvek alapján fejlődik.

Napjainkban ezért nincs szükség pályamódosításra, de a módszerek fejlesztésére igen. Két ok miatt is. Először: a most épülő szocializmus nagy eredményeket ért el, történelmi jelentőségű értékeket mutat fel, sokfajta igényt elégít ki. Kádár elvtárs beszédében meggyőző tényekkel érzékeltette négy évtizedes múltunk vívmányait. De természetes, hogy az épülő szocialista társadalomnak még nincsenek olyan kiforrott vonásai, amilyenekkel néha felruházzuk; még nem tudunk minden reális igényt kielégíteni. A legalapvetőbb munkáskövetelések – nem kis büszkeségünkre – megvalósultak. Állampolgári joggá vált hazánkban a munkához való jog, a teljes foglalkoztatás, általánossá

vált a társadalombiztosítás, fejlődött a közoktatás, a népegészségügy, megvalósult a társadalmi érvényesülés egyenlősége, a létbiztonság.

Ezek az értékek különösen becsesek számunkra akkor, ha arra gondolunk, hogy a világ nagyobbik felében még nem így van: osztálytestvéreink alapvető jelszava még a „munkát, kenyeret!" követelés. A világ dolgozói nagyobbik részének még csak álma és vágya mindaz, amit mi már elértünk. Nekünk ezek az eredmények természetesek, megszoktuk azokat, de jobban kell becsülnünk őket, mert kemény munkával születtek, és csak így fejleszthetők tovább.

Ez az egyik oka annak, hogy – miután alapvető céljainkat elértük – gondolkoznunk kell a további tennivalókon. A másik okot számunkra azok a nagy horderejű változások jelentik, amelyek szocialista életünkben az utóbbi időkben bekövetkeztek. A változások korát, az átrendeződések időszakát éljük egész gazdaságunkban, az ár- és bérpolitikában, a szociálpolitikában, a foglalkoztatáspolitikában. A teljes foglalkoztatás már megvan, de ez kiegészül azzal a követelménnyel is, hogy hatékony legyen. Ez még hiányzik. Ezek a változások arra sarkallnak bennünket, hogy keressük a szakszervezeti munka új eszközeit és módszereit.

Évszázados módszereket és nézeteket kell a szakszervezeteknek is mérlegre tenniük, hogy ki tudják alakítani álláspontjukat, amelyek megfelelnek mind a társadalom, mind a tagság, a dolgozók érdekeinek.

Készülünk a szakszervezetek XXV. kongresszusára. Ez azt jelenti számunkra, hogy pontosan ki kell dolgoznunk a munkahelyi, az alapszervezeti tennivalókat, területi szerveink, valamint az iparági, ágazati szakszervezetek tevékenységének körét, s az országos szintű tennivalókat is. Ebben a munkában nagy segítséget jelent a XIII. kongresszus határozata, de természetesen használni kell a saját tapasztalatainkat is. Feladataink kialakításában figyelembe kell vennünk az új vállalatvezetési formákat, a megváltozott ösztönző- és szabályozórendszerünket, a vállalati gazdasági munkaközösségek tapasztalatait. Vannak tehát jó eszközei a vállalati önállóság növelésének, a hatékony termelésnek. Azt várjuk ezektől a hajtóerőktől, hogy növekedjék a népgazdaság jövedelemtermelő, értéktermelő képessége. A szakszervezetek támogatják ezeket a törekvéseket, és a maguk eszközeivel segítenek minden hasznos kezdeményezést, amely növeli az ország gazdasági és morális erejét. A szakszervezetek segítik a rend, a fegye-

lem megszilárdítását, a szervezettség növelését, a fokozott takarékosságot, minden alkotó erő kibontakozását. Arra törekszünk, hogy előbbre lépjünk a műszaki fejlesztésben, a gazdaságos termelésben, az emberi tényezők kamatoztatásában.

A szakszervezetek XXV. kongresszusára való felkészülésben feladott leckénk, hogy csökkentsük munkánk formális vonásait, visszaszorítsuk a bürokratikus megkötöttségeket, a hivatali jelleget, erősítsük szervezetünk mozgalmi arculatát, belső életünk demokratizmusát, és kapcsolatunkat a szakszervezeti tagsággal, a dolgozók millióival.

A szakszervezetek hivatása bonyolult dolog. A beszámolóban is jelzett gazdasági és szociális problémák vitái során az életszínvonallal összefüggő kérdések kapcsán a dolgozók szóvá tették: ezekben a folyamatokban hol volt a szakszervezet, mi volt az álláspontja. Jogos a kérdés. Nálunk a szakszervezetek nélkül egyetlen olyan kérdést sem lehet eldönteni, amely a dolgozók élet- és munkakörülményeit érinti. Ott voltunk tehát ezeknél a döntéseknél.

Az ilyen döntés sohasem könnyű. Ezek kényszerintézkedések voltak. Az ország jövője érdekében a nagyobbik rossz helyett a kisebbik rossz mellett döntöttünk. Ezt az utat kellett választanunk. Ilyenkor vizsgázik igazán a szakszervezetek kettős funkciója: az, hogy egyrészt erősítjük a munkáshatalmat, másrészt képviseljük és védjük a dolgozók érdekeit.

Nagy hiba lenne, ha a szakszervezet a politika passzív tudomásulvevőjének szerepébe vonulna vissza, és üresen hagyná azt a helyet, amely a szocialista társadalom felépítésében számára van fenntartva. Ezért a legszélesebb értelemben részt vállal a szakszervezet a szocialista építésben.

A munkáshatalom erősítésének és a dolgozói érdekek képviseletének, védelmének egyidejű szolgálata elvárja az önálló gondolkodást és cselekvést. Az MSZMP felismerte és a gyakorlatban valósítja meg azt az igazságot, hogy a szocialista társadalom nem épülhet erős szakszervezeti mozgalom nélkül. Nemzetközi tapasztalatok is bizonyítják, hogy ennek hiánya – előbb-utóbb – társadalmi megrázkódtatással jár. Téves az a felfogás, hogy ha a történelem megadta a lehetőséget a szocialista társadalom építéséhez, akkor már minden megy magától. Szükség van az érdekek felszínre hozására, ütköztetésére, azok szintetizálására a döntés előtt, hogy minél kisebb legyen a tévedés veszélye.

A szakszervezetek érdekvédelmi tevékenysége iránt ma konkrétabban fogalmazódnak meg az igények. Ez érthető. A munkásosztály annak idején érdekeinek képviseletére és védelmére hívta életre a szakszervezeteket. Ezért az érdekvédelem egész története során a szakszervezetek egyik jellegadó központi feladatát jelentette és jelenti ma is. Időnként ennek módszerein is igazítani, változtatni kell. Teszi ezt abból a reális felismerésből, hogy a gazdaságpolitikától, a gazdaság eredményességétől, a végzett munka színvonalától elszakított érdekvédelem nem létezik. Az ilyen érdekvédelemnek nincs biztonságos alapja. Ez azonban nem jelenti és nem is jelentheti azt, hogy a szakszervezet feladja érdekvédelmi szerepét, és ne legyen bátran e téren is kezdeményező szervezet.

A szocialista társadalomnak a juttatások szélesebb körét kell biztosítania, kiterjedtebb szociálpolitikát kell megvalósítania, mint bármely más társadalomnak. A társadalmi juttatások rendszere nálunk kialakult, a dolgozók megszokták, és a szocialista vívmányok természetes részeként tartják számon. Ennek ellenére hosszú távon tovább kell lépni. Ez a jelen gazdasági helyzetben nehéz feladat.

Társadalmunk egyik legfájóbb adóssága a nyugdíjasok helyzete. Azoké, akik egy egész életet becsülettel ledolgoztak, szerencsére sokáig élnek, nyugdíjuk viszont devalválódott, és koruknál fogva jövedelemkiegészítő munkára már nem képesek. Elsősorban ezen a nyugdíjasrétegen kell segítenünk, de el kell érnünk, hogy a munkahely is többet törődjön nyugdíjasaival, és nem utolsósorban a család – minden társadalmi kényszer nélkül – nagyobb figyelmet fordítson az öregekre.

Lázár elvtárs beszédében utalt bányász elvtársaink felszólalására. Arra, hogy a jobb időben a kormány majd nem feledkezik el a bányászokról. A kormánnyal együttesen már dolgozunk azon, hogy a bányászok helyzete javuljon.

Az eddigieknél jobban kell foglalkoznunk azzal is, hogy a munkaerőt és a béralapot hogyan és milyen módon használják fel. Megfogalmazódtak a kongresszusi felszólalásokban – szerintem helyesen – a különböző társadalmi rétegek bérigényeivel kapcsolatos elképzelések. Természetesen szóvá kell tenni nemcsak a pedagógusok, a műszaki értelmiségiek, hanem egyéb társadalmi rétegek vonatkozásában is. Egy dologgal nagyon tisztességesen szembe kell nézni. Amikor mi elkezdtük a szocialista iparosítást, egész helyzetünk úgy alakult – és

ez nem hiba és nem bűn –, hogy a fő törekvés az volt: mindenkinek legyen munkahelye. Kádár elvtárs utalt erre a történelmi áttekintés során. Termelünk, amit termelünk – csak dolgozzon mindenki! Igen! Ezt a helyzet hozta, és azt hiszem, a fejlődésnek természetes következménye, hogy akkor elindult egy olyan folyamat, amely még ma is tart, és az egyenlősdi irányába hat.

Most gazdaságpolitikánk új szakaszba lépett. Fontos lett a hatékonyság. Az üzemekben van lehetőség, hogy a differenciált bérezés elvét próbálják fokozatosan érvényesíteni. Két póluson gyengék vagyunk. Nem használjuk, nem ott használjuk a munkaerőt, ahol a leghatékonyabban lehetne. És a rendelkezésre álló béralapot sem tudjuk felhasználni arra, hogy ösztönző legyen. De erről most már ne csak beszéljünk, ezt most már csinálnunk kell! Az üzemekben el kell kezdeni egy tisztességesebb, a mai helyzetnek jobban megfelelő, a termelésre ható, ösztönzőbb bérrendszer kialakítását.

Nagy értéke politikai gyakorlatunknak, hogy a SZOT és a kormány együttműködése jelentős eredményeket hozott. A partnerség természetesen vitákkal jár. Napjainkban ezek a viták – az érdekek felszínre kerülésével, ütközésével – felerősödtek. De felelősséggel, oly módon kell megegyezni, hogy az a közös ügy hasznára váljon. A szakszervezetek minden állami és gazdasági vezetővel, minden szervezettel valóságos partnerként akarnak dolgozni. Nem akarnak valamiféle, csak végső esetben igénybe vett konzultáns szerepébe visszavonulni. Nem akarom az elvtársakat untatni, de engedjenek meg egy példát. Tíz vagy tizenkét évvel ezelőtt Fock elvtárs volt a miniszterelnök. A soron következő találkozónkra a Szakszervezetek Országos Tanácsának székházában került sor. Akkor még a kormánynak is egy kicsit több pénz volt a zsebében. Tárgyaltunk bizonyos kérdésekről, s jelentős összegekben sikerült megegyezni, amit szociálpolitikai intézkedésekre a szakszervezetek fel tudtak használni. A tárgyalások végén szolid módon vendégül láttuk a kormány vezetőit. A Szaktanács konyháján nagyon jó fokhagymás pirítóst tudtak csinálni. Ezért megkínáltuk a minisztertanács tagjait. Jó étvággyal ettek. Fock elvtárs, akinek a szíve egyik csücske mindig szakszervezeti volt, szintén lelkesen evett. Egy ember maradt kicsit komor, a korány elhunyt Vályi Péter elvtársunk. Ette ugyan ő is jó étvággyal a pirítóst, de kicsit komoran. Fock elvtárs szelíd modorban kérdezte: Mi az, Péter neked nem ízlik? Jó, Fock elvtárs, jó. Hát akkor lelkesedj! Nem tudok, mert

most számoltam ki, hogy a kormánynak ez a fokhagymás pirítós ötmillió forintjába került.

Kedves elvtársak! A forradalmi pártoknak mindenütt a világon létérdeke az ideológiai, szervezeti és cselekvési egység. A szocialista viszonyok között működő forradalmi párttal szemben azonban van még egy követelmény: hogyan él a hatalommal, hogyan gyakorolja vezető szerepét. Ez egy olyan alapkövetelmény, amely elválaszthatatlan a szocialista társadalom lététől és jövőjétől. Helyes érvényesítése szakszerűvé teszi a társadalom irányítását, hitelesíti azt a szocialista demokrácia alapkövetelményeinek megfelelően. A széles tömegek számára a politikával való azonosuláshoz alapot teremt.

Az MSZMP tevékenységét mindig a rugalmasság, a bátor kezdeményezés jellemezte. De mindenkor megfontoltan tette ezt. Az ellenforradalom után volt politikai bátorsága ahhoz, hogy vállalja a megtisztulás, a kibontakozás, a fölfelé ívelés hatalmas feladatát, nyomasztó terhét és felelősségét. Volt politikai bátorsága, ereje és hajlékonysága az MSZMP-nek ahhoz, hogy – a tapasztalatok és fájó tanulságok birtokában – újrafogalmazza a párt vezető szerepének érvényesülését, a szövetségi politika alkalmazását, a gazdaságpolitika, a társadalompolitika elveit és gyakorlatát.

A párt sohasem vált rabjává az idejétmúlt, elavult nézeteknek és módszereknek. Vallotta és vallja, hogy a fejlődés érdekében állandóan tenni kell. A semmittevés megbocsáthatatlan. Visszatekintve az elmúlt 28 évre, megállapíthatjuk, hogy a helyesen értelmezett vezető szerep gyakorlata szüntelenül változott, követte az igényeket. Nem is lehetett másképpen, hiszen a reális politika kialakításához, megvalósításához ez elengedhetetlen.

Az MSZMP állandó megújulásra kész, alkotó jellegű vezető ereje a szocialista építőmunkának, és ilyen szellemű kezdeményező gondolkodásra, magatartásra biztat más szerveket is. A párt vezető szerepének ilyen értelmezése és gyakorlása ma is életünk kulcskérdése. A párt vezető szerepének elvét ezért fenntartjuk és érvényesítjük. De nem szabad összekeverni az elvet a gyakorlati módszerekkel. Az elv sérthetetlen, a módszereknek viszont szüntelenül tökéletesedniük kell.

Ez vonatkozik a szakszervezetek pártirányítására is. A párt vezető szerepének érvényesülése döntő módon meghatározza a szakszervezetek tevékenységét is; ez a szakszervezeti munka eredményességének

egyik legfőbb feltétele. Ezért a párt vezető szerepének elvén nem, de gyakorlatán lehet vitatkozni.

Az MSZMP hisz az eszmék erejében, de nem hisz abban, hogy azok önmagukban, automatikusan megvalósulnak. Ehhez kitartó, szívós munkára van szükség. A párt vezető szerepének érvényesülése nem azonos a csalhatatlanság hitével, nem azonos a szüntelen helyesléssel. Ezért az MSZMP úgy tekint a szakszervezetekre is, mint saját véleménnyel rendelkező politikaformáló erőre.

Minél pontosabban megfelelnek sajátos hivatásuknak, helyzetüknek és szerepüknek, annál nyilvánvalóbb, hogy olyasmivel tudnak hozzájárulni a szocializmust építő társadalom erőfeszítéseihez, ami nemcsak eltér mások tevékenységétől, hanem amit – a követelményeknek megfelelő módon – senki más nem tehet meg.

A kongresszusi dokumentumokban ajánlott program gazdaságpolitikánk folytatására szólít fel. Ez helyes, reális program. Célunk, hogy a lehetséges mértékig növeljük a gazdasági fejlődés ütemét. Tovább kell enyhíteni a tőkés adósságainkból származó terheket. Meg kell állítani a reálbérek csökkenését, hatékonyabbá tenni – a jövő érdekében – a termelői beruházást.

Az emelkedő termelésnek növekvő fogyasztással és reáljövedelemmel, nagyobb jövedelmi biztonsággal kell járnia. Törekedni kell arra, hogy a fogyasztóiár-növekedés üteme a jövőben a korábbinál alacsonyabb legyen. Ha a gazdasági növekedés üteme gyorsul, növelni lehet a felépített lakások, főleg az államiak számát. Fontos, hogy a lakásokat valóban azok kapják, akik a leginkább rászorulnak.

Változó körülményeink, céljaink másfajta, színvonalasabb, fegyelmezettebb munkát követelnek. Ezt gyakran akadályozza a gyenge munkaszervezés, a technológia alacsony színvonala, a rendszeres takarékosság hiánya, a hozzáértés fogyatékosságai. Ebben a helyzetben az irányító és a tervező-szervező tevékenység, a magasan kvalifikált munka, a nagyobb szakmai kultúra, a tudás a korábbitól eltérően nagyobb szerepet játszik. Nagyobbak a dolgozók igényei is, mind a politikai és gazdasági vezetéssel, mind saját élet- és munkakörülményeik javításával szemben.

Érthető és jogos a kérdés: mit tudnak tenni a dolgozók és a vezetők az életszínvonal védelméért és a gazdaság fejlesztéséért? A munkában nagyon sok még a tartalék. A három műszak kihasználásában, a gépek folyamatos működésében, a munkaszervezettség, a technológia, a mű-

szaki színvonal fejlesztésében kell látnunk legközvetlenebb feladatainkat. Az anyag- és energiatakarékosságnak a gazdálkodás szerves részévé kell válnia. Ma még nem az, bár vannak jó kezdeményezések. Szükséges, hogy már a tervezőknek, majd a kivitelezőknek, a dolgozóknak, mindenkinek a munkájában követelményként jelenjenek meg ezek az igények.

A kongresszus és a hazánk felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére indított munkaversenyre alapozva, nagy tömegeket megmozgatva, minden munkahelyen tovább lehet lépni. A dolgozók, a szocialista brigádok őszinte tenni akarását köszönettel fogadjuk. Ha ösztönözzük a jól végzett és alkotó munkát, ha meg tudjuk szervezni dolgozóink közreműködését a minőség javításában, az újítások, ésszerűsítések létrejöttében és kivitelezésében, a szervezettségben, akkor a fejlődés jelentős tartalékait tárhatjuk fel. A munka- és versenymozgalmak alapvető feladata változatlanul az, hogy húzóerői legyenek a szocialista építőmunkának, a szocialista emberformálásnak.

Bonyolult gazdasági és társadalmi feladatok, a nyugati világtól ránk kényszerített fegyverkezési hajsza, az imperialista világgal vállalt együttélés – háborút kerülő – szituációja nehéz időszakában mi mást, mint a dolgozó tömegek józan ítélőképességét, alkotókedvét hívhatjuk segítségül. Gondosabb, felelősebb munkával, intenzívebb szellemi ráfordítással, jobb szervezéssel igenis ismételjük meg azt – bár sokkal jobb adottságok között –, amire elődeink képesek voltak: teremteni! Szerény lehetőségekből – jobbat! Elménk, kezünk nyomán – minőséget! Ha tudtunk a háborútól elpusztult romokból, ha tudtunk a hiteket leromboló 1956-ból, akkor most békében, a hatalom birtokában, jó érdekek vonzásában miért ne tudnánk nehézségeinken úrrá lenni, szocialista céljainkat megvalósítani?!

Kedves elvtársak! Nem lehet kottából építeni a szocializmust. Ilyen kotta nincs. Sok-sok töprengésre van szükség. A vívódásoknak a realitásokból kell kiindulniuk. Ahhoz, hogy teljessé tegyük a szocialista társadalmat, sok mindenre szükség van még: a munkáshatalom, a szocialista tulajdonviszonyok mellé fejlett termelőerőkre is szükség van, s kellenek azok az értékek, amelyek az állampolgárok gondolkodásában, magatartásában, cselekvésében jutnak kifejezésre.

Célunk változatlanul az, hogy szebbé, gazdagabbá, emberibbé tegyük életünket. A dolgozók készek ennek a megvalósítására. Támogatnak minden olyan törekvést, amely az eddigi eredmények megszi-

lárdítására, az ország gondjainak mérséklésére, a szocialista fejlődés elősegítésére irányul.

Jóleső érzéssel és meggyőződéssel helyeseljük a beszámolót, a határozati javaslatot, mert a jó politika, a szocialista építőmunka folytatását, gondjaink enyhítését látjuk bennük. Embert próbáló, szép feladatok ezek.

Boldog Jánosné

a Kiskunhalasi Állami Gazdaság kertészeti brigádvezetője

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Életem eddigi munkássága csaknem teljes egészében egybeesik a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásával. Iskoláim elvégzése után, 1979-től dolgozom a Kiskunhalasi Állami Gazdaság szőlőtermesztésében területfelelős kertészként. Olyan feladat megoldásának lehettem részese, mint 200 hektár szőlőültetvény telepítése, amely 50 millió forintos beruházást jelentett. Munkámat vonzónak tartom, hiszen pályakezdőként jelentős feladatot kaptam. 22 éves koromig városban éltem, de a családalapítás, pályakezdés eddigi időszaka merőben új körülmények között, számomra addig ismeretlen környezetben, a kiskunsági tanyavilágban indult. Életem három színtere a munkahely, a család és a közélet. Ezen a fórumon természetesen a közéleti munkáról szeretnék szólni és arról a környezetről, ahol élünk és dolgozunk.

Társadalmi munkámat a KISZ-alapszervezetben kezdtem, még néhány évvel ezelőtt is KISZ-titkár voltam. Szívesen emlékszem vissza a munkához kötődő vállalásainkra, emberi kapcsolatokat teremtő rendezvényeinkre. Mindezek az ifjúságot, környezetem fiataljait mozgósító rendezvények a tanyavilágban zajlottak. Bács-Kiskun megye egyike a tanyás megyéknek. Kiskunhalas város lakosságának 50%-a még 1949-ben is külterületen élt, jelenleg ez az arány 14%-os. A tanya a végletek világa. Az egyedül maradt idős ember, a jómódú gazdálkodó éppúgy megtalálható itt, mint a rogyadozó viskó és az összkomfortos kisgazdaság. Nem homogén világ. Itt gyakran egyazon családon belül együtt él az ipari munkás, az állami gazdaság dolgozója és a tsz-tag. A tanya ma már nem zárt egység, a postás, igaz, hogy késve, de hozza a napilapokat, egyre több helyen szól a tévé és szinte minden-

hol a rádió. A napi beszélgetések, a mindennapi politizálás hiranyagát a tanyán élők is innen merítik. Az emberiség sorskérdései – bizonyára kevésbé bonyolult megfogalmazásban, mint más társadalmi környezetben – itt is megjelennek. A háború és a béke, az emberiség léte és nemléte kérdésében egyértelműen a béke mellett voksolnak.

Nemcsak a világhelyzet, hanem az ország helyzete, a mi helyzetünk is megfogalmazódik a beszélgetésekben. A tanya történelme során mindig kevesebbet kapott, mint amennyit adott. Ma igen sok sertéshúst, baromfit, tojást, gyümölcsöt ad, kér jobb alapellátást, villanyt, több kisgépet. Senki nem tagadja a tanyákon sem azt az alapvető változást, amely a tanyai emberek élet- és gondolkodásmódjában bekövetkezett. Valamennyien féltjük ezeket az eredményeket, hiszen munkánk nyomán születtek meg, és a kiegyensúlyozott agrárpolitika tette azokat lehetővé.

Közvetlen termelésirányító munkakörben dolgozom, kapcsolatom tehát munkatársaimmal szoros. Nagyon sok kérdéssel keresnek fel. A gyermeknevelléstől a családi konfliktusokig számtalan emberi problémára is választ kell adnom, ha tudok. A közéleti embertől feleletet kérnek olyan kérdésekre, mint az ár- és bérviszonyok, a teljesítmény szerinti bérezés. Van, amikor nagyon nehéz helyzetben vagyok mint közéleti ember és mint párttag. Bizony nem tudtam sokáig magyarázatát adni annak, miért nem lehetett kapni ezen a télen a leghidegebb napokon palackos gázt vagy szenet. Ezek alapvető igények, olyan fontosak télen, mint a mindennapi kenyér vagy a tej.

Ezek az alapellátási gondok különösen sújtják a tanyán élő idős embereket, elsősorban a tsz-nyugdíjasokat, illetve a járadékosokat. Tapasztalataim alapján is egyetértek a határozattervezetnek azzal a megállapításával, amely így fogalmaz: „Az időskorúak létbiztonságának erősítése érdekében csökkenteni szükséges a nyugdíjrendszer egyenetlenségeit."

A fiatalabb generáció lehetőségei nagyobbak, életvitele eltér az idősebbekétől. Gyermekeink ma már nem osztatlan tanyai iskolába járnak, hanem városi vagy nagyközségi intézményekbe. Így a továbbtanulás lehetősége nyitva áll előttük. A tanya ma útra indít vagy marasztal, ugyanúgy, mint más település.

A tanyáról hallottam romantikus, túlzó gondolatokat. Mondták már nekünk azt is, könnyű ott maguknak. Tényleg szépen le lehet barnulni a homokon a szőlősorok között. De más dolog kirándulni

a tanyára, és megint más ott élni, gyermeket nevelni. Nem kívánom elmondani, hogy mi nincs a tanyán, de néhányat hadd soroljak fel. Nincs bölcsőde, óvoda, messze van a körzeti orvos és az iskola, nehéz a közlekedés és drága. A vegyesboltba kétnaponta érkezik pékáru, tejtermék; hús- és hentesáru pedig egyáltalán nincs. Ezért a közeli nagyobb településekre kell beutazni. Mindezt nem azért soroltam fel, hogy csatlakozzam azokhoz, akik szembe akarják állítani a falut a várossal. Az utóbbi időkben újra hallok olyanfajta megfogalmazást, amikor hol a faluból kiabálnak a városra, hol a városból a falura. Hol azt mondják, a mezőgazdaságban dolgozók könnyen élnek, hol azt, hogy a nagyipari munkás sokat keres.

A közelmúltban a televízió műsorában láttam olyan adatsort, amely azt bizonyította, hogy Budapest és a vidék között a bérkülönbség 16%-os. A kisegítő gazdaság és a háztáji ezt a különbséget csak részben kompenzálja, jelentős, napi 4–6 órás túlmunkával. Szemünkre vetik, hogy drága a zöldség, a gyümölcs, a nagyvárosban drága a megélhetés. Állítólag többek között azért, mert drágán termelünk. Tényleg nem olcsó a gép, a növényvédő szer, az energia. De mégiscsak furcsa, hogy a mi gazdaságunkban bárki 5 forintért szedheti ősszel az almát, miközben ugyanez a termék két-háromszoros áron jelenik meg a városok piacán. A termelő és a vevő közötti úton rakódik ez a tetemes költség az árura. Végre meg kellene alaposan vizsgálni nem túlságosan hosszú és költséges-e ez az út. Véleményem az, hogy a közvetítő kereskedelem tényleg csak közvetítsen, mondja meg hová szállítsunk, és ne gyűjtse össze az árut, ne mozgassa fölöslegesen, ne adminisztrálja és így ne terhelje a vásárló pénztárcáját.

Tisztelt pártkongresszus! Olyan környezetben dolgozom, ahol alig van ember, aki ne kötődne valamilyen formában a mezőgazdasághoz. Így van ez még a Tajóhoz közeli egykori mezővárosban, Kiskunhalason is. Főorvos és bankhivatalnok, pedagógus és gyári munkás vállal részes művelést az állami gazdaság 1200 hektáros szőlőjében, egészíti ki jövedelmét. A munka mellett talán az is fontos – én magam is tapasztalom –, hogy új közösségek alakulnak ki, hogy ez a tevékenység embereket hoz közelebb egymáshoz, hogy családok legalább a szüret idején újra találkoznak.

Ez másodlagosnak tűnő, általam mégis fontosnak ítélt „terméke" az elmúlt öt évnek. Vitatkoznék azokkal, akik azt állítják, hogy a második gazdaság elidegeníti egymástól az embereket. Nem víkend

ez a tevékenység. Verejtékes munkát igényel, de hasznos a népgazdaságnak, az állami gazdaságnak és az egyénnek egyaránt. Nem lenne jó valamilyen megújított szabályozóval elsorvasztani.

Kedves elvtársak! A városból időnként ránk csodálkoznak, tanyán élőkre. Alapvetően emberi, természetközeli ez az életforma, és talán egészségesebb is, mint a nagyvárosi. Ugyanakkor nem könnyű. Az itt élők is igénylik a szervezett mozgalmi életet, a friss információkat, igényeljük a szórakozást, a kulturálódás lehetőségeit. Mi, agrár szakemberek tisztában vagyunk azzal, hogy nemcsak szakmai területen kell kezdeményező szerepet vállalnunk. Úgy érzem, életem elmúlt öt éve értékesen és értelmesen telt el. Jó érzés elmenni egy olyan szőlőültetvény mellett, amelyet mi telepítettünk, gondoztunk, és a mi munkánk eredményeként fejlődik, hoz magas termést. Mint párttagnak és mint termelésirányítónak jó érzés élvezni az emberek bizalmát, és igen jó érzés segíteni. A mi világunk is eleven, mozgékony, kérdez, és meggyőző válaszokat vár. Hiszem, hogy kongresszusunk valamennyiünk kérdéseire képes helyes választ adni.

Zarnóczi József

az MSZMP X. Kerületi Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!
Budapest küldötteként, Kőbánya dolgozóinak és párttagjainak üdvözletét tolmácsolom a tisztelt kongresszusnak. Kőbányáét, Budapest egyik munkáskerületéét, ahol 100 000 ember él, több mint 60 000 dolgozó, 15 000 kommunista tevékenykedik. A pártépítő munka tapasztalatairól kívánok szólni.

Az elmúlt öt év tevékenységét vizsgálva pártértekezletünk megállapította, hogy a pártszervezetek eredményes nevelési és tagfelvételi tevékenységet folytattak. A XII. kongresszus óta 2832 új párttagot vettünk fel. A pártba felvettek 73%-a munkás, 64%-a fizikai dolgozó. Az utóbbi időben többen kérdezték tőlünk, hogy miként sikerült elérni ezt a folyamatos fejlődést, miközben az aktív dolgozók száma öt év alatt 85 000-ről 60 000-re, a 30 év alatti fiatalok száma 40 000-ről 20 000-re csökkent.

A kerületi pártbizottság a fő figyelmet az alapszervezeti pártmunka fejlesztésére, színvonalának emelésére fordította. Javítottuk a tájékoz-

tató, felkészítő tevékenységet. Nagyobb következetességgel végeztük az ellenőrzést és az értékelést. Ennek eredményeként az alapszervezetek tevékenysége fejlődött, gazdagodott, nőtt öntevékenységük, politikai befolyásuk és vonzerejük. Ezt azért hangsúlyozom, mert meghatározó jelentősége van annak, hogy a pártalapszervezeteknek milyen a politikai befolyása és tekintélye azok között a munkások, értelmiségiek, művészek vagy a tudomány műhelyében munkálkodók között, akiket soraiba hív.

A pártépítő munkában arra késztettük az alapszervezeteket, hogy a tagfelvételi munkával tudatosan és tervszerűen foglalkozzanak. Ne általánosságban akarjanak párttagokat nevelni, hanem az egyes emberekhez jussanak el, bekapcsolva őket a politikai munka napi feladataiba. Pártbizottságunk gyakorlatává vált, hogy nemcsak az alapszervezeteinket, hanem a gazdasági és tömegszervezetek kommunista vezetőit is beszámoltatjuk, hogy személy szerint mit tettek a pártépítő munkáért. Az eredményesen végzett politikai és gazdasági munka, a kommunisták személyes példamutatása adja a legjobb alapot ahhoz, hogy a pártonkívüliek legjobbjait meg tudjuk nyerni a pártnak. Úgy tapasztaljuk, nem lehet és nem is szabad csupán arra várni, hogy bekopogtassanak a pártiroda ajtaján. A gyakorlati élet tapasztalata az, hogy akiben már ki is alakult ez az érzés – talán félve a visszautasítástól –, várja, hogy munkája, magatartása alapján a párt vegye észre, hogy kommunista módon él és dolgozik; igényli, hogy megkeressék és kezdeményezzék belépését. Ezért szükséges felvilágosító munkával eljutni az arra érdemes emberekhez, és nagy politikai felelősséggel segíteni kezdeti lépéseiket.

Jó segítőtársaink ebben a KISZ-szervezetek és a szakszervezetek. A kerületi pártbizottság évek óta személyes beszélgetéseket folytat a már felvett új párttagokkal. Nagyon sok hasznos tapasztalatot vontunk le e találkozásokból. Sokan tették szóvá: többet és rendszeresebben foglalkoztak velük addig, amíg felkészítették őket a párttagságra, és kevesebb figyelmet, segítséget, törődést tapasztalnak azóta, amióta tagjai a pártnak. Kifogásolták: a munka sodrában nem figyelünk eléggé egymásra, ezért sok esetben meglazulnak a közösségi kapcsolataink. Igazuk van. E ponton egymásért többet kell tenni.

Az elmúlt években kerületünkben a párttagság létszáma nőtt, szociális összetétele politikai céljainkkal összhangban fejlődött. Az üzemek, intézmények dolgozóinak 20%-a tagja a pártnak kerületünkben.

Az eredeti foglalkozást tekintve a párttagok 75%-a munkás, 50%-a jelenleg is közvetlenül részt vesz a termelésben. A tagfelvételek háromnegyed része nagyüzemeinkben történik. Ezért is fokozott figyelmet fordítunk az itt dolgozó pártszervezetek munkájára, irányításukra, segítésükre. Ám emellett elértük, hogy az egészségügy területéről és az iskolákból a legjobbak kerüljenek a pártba. Például: egyetlen év alatt a Bajcsy-Zsilinszky Kórházban hat olyan orvos jelentkezett párttagnak, akik szakmájukban tekintélyesek, s egyben kiemelkedő közösségi emberek is. Tehát pusztán statisztikai meggondolásokból nem húzzuk le a sorompót az eszmei meggyőződésből, az MSZMP iránti bizalomtól, a politikánkkal való azonosulástól vezérelve felénk igyekvő orvosok, mérnökök, pedagógusok vagy akár adminisztratív munkakörben dolgozó emberek előtt. Mindazoknak helyük van sorainkban – legyenek bármilyen foglalkozású emberek –, akikkel nemcsak szám szerint, hanem emberi értékekkel is gazdagodhat és erősödhet pártunk, akik alkalmasak, megértek a párttagságra.

Talán a legtöbb gondunk a harminc éven aluli fiataloknál van. Körükben a tagfelvétel nehezebbé vált, annak ellenére, hogy az új párttagok között sikerült biztosítani 50%-os arányukat. A nehézségeket az okozza, hogy a párt-, a KISZ- és szakszervezeti szervek e korosztály körében végzett munkájának vannak fogyatékosságai. Ezért a szükségesnél kisebb befolyásunk a munkásifjúság körében; ezen az állapoton mihamarabb változtatnunk kell.

Egyetértek a beszámoló megállapításaival, a határozattervezettel, azzal a kiemelt megfogalmazással, mely hangsúlyozza, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a dolgozó fiatalok, az egyetemi és főiskolai hallgatók körében végzett politikai nevelő és pártépítő munkára.

Igazolják ezt a megállapítást a mi tapasztalataink is. Kerületünkben egy új iskolában volt olyan tantestület, ahol 70 pedagógus közül egy párttag sem volt. Ez persze kivételes eset. De nem kevés gondot okoz az is, hogy az elmúlt öt évben 15 nagyvállalatunknál 567, főiskolát és egyetemet végzett pályakezdő helyezkedett el, és közülük mindössze 23-an voltak a párt tagjai.

Ezek a példák súlyos ellentmondásokat mutatnak, hiszen olyan diplomásokról van szó, akiket a társadalmunk közösségei neveltek, oktattak. Elfogadhatatlan számunkra, hogy ezekben a közösségekben dolgozó pártszervezeteknek, kommunistáknak nem jutott soha annyi

figyelmük ezekre a fiatalokra, hogy közülük a legjobbakat ne csak megnyerjék eszméinknek, hanem párttaggá is neveljék őket.

Kedves elvtársak! Az utóbbi évek nehezebb körülményei nálunk is éreztetik hatásukat a tagfelvételi munkában. A bonyolultabb viszonyok között olykor még a párttagok is nehezebben igazodnak el. Erősödött az anyagias szemlélet, például akadnak, akik féltik a pártmunkához szükséges szabad idejüket, amelyet mellékesjövedelemszerzésre szeretnének felhasználni. E szemléletet részint tudati zavarok is táplálják, de terjedésükben kétségkívül szerepet játszanak az életszínvonal alakulásával kapcsolatos gondok is. Némelyek szerint az anyagiasságot erősíti a vállalati gazdasági munkaközösségek puszta léte is. Azt tapasztaljuk, hogy a legtöbb vállalatnál jól megfér egymás mellett a társadalmi munka és a vállalati gazdasági munkaközösség. Pártépítési céljaink megvalósításánál nem a nehézségek miatti sopánkodást, hanem a tervszerű, tudatos munkát kell előtérbe állítani. Ez a biztosítéka annak, hogy pártunk továbbra is egészségesen fejlődjék.

Úgy látjuk, hogy még jelentős tartalékaink vannak a kereskedelemben és a szolgáltatás területén dolgozók körében. Nagyobb figyelmet kell fordítanunk a kisüzemekre, a szétszórt, apró munkaterületekre, a fiatalok, különösen a 18–26 évesek körében végzett nevelő tevékenységre.

Kedves elvtársak! Pártépítési törekvéseink egyik legfontosabb pillérének bizonyult, hogy megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a jó politikai légkör megteremtésére és folyamatos fenntartására. A pártbizottság nagy bizalmat adott és önállóságot biztosított a vállalatok, intézmények vezetőinek gazdasági és politikai feladataik megoldásához. Ez is olyan kedvező légkört teremt, amely segíti a kezdeményező szellem kibontakozását. Munkamódszerünket igazolják azok a gazdasági eredmények, amelyeket vállalataink évről évre elérnek. Kőbánya ipara a hatodik ötéves tervben 25%-kal növeli a termelését, melynek értéke várhatóan eléri a 280 milliárd forintot. A termékeink egyharmada külföldön talál vevőt. A kerület több mint 150 kisebb-nagyobb gazdasági egysége között jelenleg nincs veszteséges üzem. Az ilyen sikerekért folytatott erőfeszítések motorjai a pártszervezeteink voltak és lesznek a jövőben is.

A X. kerületben nemcsak dolgozni, de lakni is szeretnek az emberek, bár bőven vannak még megoldandó problémáink. A főváros vezetése jelentős anyagi eszközökkel járult hozzá kerületünk fejlesztő-

séhez, amely még nem fejeződött be. A felépült új lakótelepek, a nagyarányú rekonstrukciók átformálták a kerület arculatát. Lényegesen javították az itt élők és dolgozók élet- és munkakörülményeit.

Kőbánya dolgozói, lakosai nemcsak élvezői a központi pénzügyi forrásokból megvalósuló létesítményeknek, hanem tevékeny résztvevői, alakítói is a fejlődésnek. A társadalmi munka értéke négy év alatt elérte a 250 millió forintot. Szép példája ennek az összefogásnak a Magyar–Szovjet Barátság Park, a szocialista brigádok parkja és a felszabadulásunk 40. évfordulója tiszteletére átadásra kerülő 20 hektáros sportliget is.

Kedves elvtársak! Kőbánya kommunistái nagyra értékelik a párt politikai irányvonalának folyamatosságát, a megújulási készséget, a társadalmi, politikai stabilitást. A XIII. kongresszus határozatainak következetes végrehajtásában való cselekvő részvételt – ahogy ez a pártértekezletünkön is kifejeződött – a magasabb követelmények teljesítésével is vállalják.

Kovács János

a csorvási Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójához kapcsolódva társadalmunk demokratikus viszonyairól, illetőleg ezzel összefüggésben a termelőszövetkezetekről szólok. A Központi Bizottság beszámolója szerint erősíteni kell a dolgozók tulajdonosi tudatát, növelni érdekeltségüket a termelés hatékony működtetésében, fokozottabban be kell őket vonni a döntések előkészítésébe, a végrehajtás ellenőrzésébe.

Egyetértek ezzel mint jövőbeni feladatunkkal. Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy szocialista államunk demokratizmusa, demokratikus intézményrendszere fejlődött, mint ennek része a termelőszövetkezeti demokrácia is fejlődött, a termelőszövetkezetek megalakulásától napjainkig, így az elmúlt öt évben is.

Bizonyítéka ennek, hogy sokszor voltak termelőszövetkezeteink nehéz helyzetben, például az előző kétévi aszály után, mégis megtartották belső morális, politikai stabilitásukat. Nem volt tehát hiábavaló az a munka, amit a termelőszövetkezetek pártszervezetei, a szövetkezetekben dolgozó kommunisták végeztek a szövetkezeti demok-

rácia fejlesztéséért. Több évtizedes munkánk van ebben, elvtársak és meg is van ennek az eredménye.

Annak is tudatában vagyunk, hogy a szövetkezeti mozgalom fejlődését pártunk helyes agrár- és szövetkezetpolitikája alapozta meg. Ez a politika rangjukon kezelte a termelőszövetkezeteket, engedte, sőt ösztönözte, hogy a termelőerők fejlődését párhuzamosan kövesse a szövetkezetek belső viszonya, önkormányzati rendszere.

Ezért nagyon egyetértünk azzal, hogy folytassuk a bevált szövetkezetpolitikánkat. Erre kérjük a megválasztásra kerülő Központi Bizottságot is.

Kedves elvtársak! Nálunk is felvetődik azonban a hogyan tovább kérdése. Legkézenfekvőbb feladatunk, hogy azt csináljuk jobban, amit a szövetkezeti demokrácia kialakított intézményrendszerében máris jobban lehet csinálni. Mindenekelőtt tartalmában javítsuk ez irányú munkánkat, megyei pártértekezletünk is ebben jelölte meg termelőszövetkezeteink feladatát. Nagy tartalékaink vannak még ebben, mert a kialakított rendszeren belül a képviseleti demokrácia alkalmas a többségi akarat érvényesítésére. Jelenlegi önkormányzatunkat, mint a szövetkezeti demokrácia garanciális alapját, az ágazatiság irányába lenne célszerű fejleszteni. Indokolja ezt, hogy a munkamegosztás egyre differenciáltabb, ezzel párhuzamosan kialakítják a termelőszövetkezetek a differenciált ágazati nyereségérdekeltségi rendszert. Hangsúlyozom azonban, hogy az ágazatiság alatt nem az egymástól és a közösségi érdekektől elkülönült érdekcsoportok kusza szövevényét értem. Ez megítélésem szerint visszalépés lenne a termelőszövetkezetekben. A rész és az egész szoros összefüggésének megtartásával kell keresni a megfelelő formákat. A gyakorlat keresi ezeket, és meg is fogja találni.

Kedves elvtársak! Ha a demokrácia fejlesztésében mindent a legjobb szándékunk szerint teszünk is, felvetődik a kérdés, mit kérhetünk számon önmagunktól, miben oldja meg gondjainkat. Megítélésem szerint a jövőben sem lehet például elvárni, hogy egy közösségben, esetünkben egy termelőszövetkezetben mindenkor mindenki mindenbe beleszóljon, hogy mindenki mindennel egyetértsen. Ez a gyakorlatban megvalósíthatatlan. Lesznek eltérő vélemények, lesznek egyet nem értők ezután is, de a többségi akaratot érvényesíteni kell. Csakhogy ma még az egyet nem értő gyakran úgy érzi, az ő számára nincs demokrácia. S valahogy ezek hangja mintha mindig messzebb

hallatszana. Ha csak ezt halljuk meg, ez könnyen vezethet téves következtetésre.

Egyetértek azzal, hogy fejleszteni kell a tagság tulajdonosi tudatát. Saját tapasztalatomból tudom, milyen nagy érték ez a munkában, a közösségi tulajdonhoz való viszonyban. Nincs igazuk azoknak, akik szerint nincs tulajdonosi tudat, illetve hogy az visszafejlődött, s elidegenedtek a tsz-tagok. Az emberek napi cselekedetét nagyon sok minden befolyásolja, és kétségtelen, hogy vannak negatív jelenségek. Az egységes szocialista szövetkezeti tulajdon gyorsabban fejlődött, mint az ennek megfelelő tudat.

Ha én most azt mondanám, hogy a csorvási Lenin Termelőszövetkezetben, ahol dolgozom, az embereknek nincs tulajdonosi érzete, hogy közömbösek a termelőszövetkezet dolgai iránt, megsérteném ezeket az embereket. Én nagyon sok pozitív példát tudnék felhozni. Itt van a kései kitavaszodás. Ha rá tudunk menni a földekre, másfél hónapig nem lesz sem szombat, sem vasárnap, sem április 4., sem húsvét, csak munka lesz. Száz emberből kettő lehet, hogy zsörtölődni fog, de 98 azt fogja mondani, hogy menjünk, csináljuk, most van az ideje. Fogja fel ki hogy akarja, én ezt a tulajdonosi tudatnak is felfognám.

A magántulajdoni kötődést számon kérni a mai termelőszövetkezeti tagtól viszont hiábavaló. Termelőszövetkezeteink dolgozó tagsága 4%-ának van eredeti földtulajdona. Hiába emlegetjük a kezdeti idők demokráciáját, az, elvtársaim, a szűk esztendők demokráciája volt, és azt, aki most a termelőszövetkezetben dolgozik, nem akarja vissza.

A tagság tudata tehát az egységes szövetkezeti tulajdonnal fejlődhet, arra kell törekednünk, hogy fejlesszük anyagi érdekeltségét és az anyagi kötődés minden formáját. Ez nagyon fontos. De az is nagyon fontos, hogy a tudati fejlődésben a mainál nagyobb szerepet kapjon a politikai munka, a nevelés, a propaganda. Ha ez olyan demokratikus légkörrel párosul, amelyben közvetlenül vagy közvetve érvényesül a tagság rendelkezési joga, akkor a tulajdonosi érzete is gyorsabban fog fejlődni.

A kollektív vezetés és a személyes felelősség összhangjának megteremtése elvekben tiszta, de őszintén meg kell mondani, hogy a gyakorlatban még sokszor nehéz érvényesíteni, sokszor van az embernek lelkiismeret-furdalása. Figyelembe kell venni, hogy a mai gazdasági élet a vezetőktől sokszor gyors intézkedést kíván, nincs idő tanács-

kozásra. A vezetőnek olyan előírásokat is érvényesítenie kell, amivel a tag szemében látszólag annak érdeke ellen cselekszik. Számtalan olyan kérdés is van még, melyben nehéz demokratikus úton dönteni. Például évi 3–4%-os bérfejlesztést a tag szemével nézve igazságosan, amellett differenciáltan is elosztani hallatlanul nehéz dolog. Mindemellett a vezető feladata, hogy megszervezze és végrehajtassa a munkát, és ez nem mindig megy közmegegyezésre.

Politikánk feladatait ezen a téren abban látom, hogy az üzemi demokrácia fejlesztésének elsődlegessége mellett adjon nyilvánosan nagyobb bátorítást, nagyobb támogatást, biztos hátteret a felelős vezetőnek, annak, aki becsületesen, rendesen végzi a munkáját, hogy elkerüljük e vezetők elbizonytalanodását, vagy a demagógia felerősödését.

Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy a szövetkezeti demokrácia anyagi oldalairól is szóljak. Előrebocsátom: minden törekvésünk az volt a megyében, hogy teljesítsük a hatodik ötéves terv előirányzatait, és ha az 1985-ös év jó lesz, teljesíteni is fogjuk.

Eredményesen haladtunk előre a gabonaprogramban. Az 1981–1984-es évek átlagában 1,4 millió tonna gabonát termeltünk, 14%-kal többet, mint a megelőző öt év átlagában. A húsprogramban is jó eredményt értünk el. Míg 1980-ban 166 000 tonna, 1984-ben 239 000 tonna húst termeltünk. Soha ennyi sertés a megyében nem volt, mint most.

Arra is törekedtünk, hogy termelésünk hatékony legyen, hogy nyereséget érjünk el. Árbevételünk nagyobb ütemben növekedett, mint az ehhez társuló költség, de termelőszövetkezeteink nyeresége az 1982. évinek mégis csak 68%-a. Nem tudom, mennyire vagyunk ludasok ebben. Minden bizonnyal mi is! De azt tudjuk, hogy a nyereségelvonás elsősorban az árak és a költségvetési elvonások terén nagyon megnőtt. Ezen belül – bár az ország termőterületének csak 7%-án gazdálkodunk – az összes földadó negyedrészét, az átlagnak három és félszeresét fizetjük.

Súlyosbította helyzetünket az ismétlődő aszály. Növénytermelésünk kiesése eléri a 2,5 milliárd forintot. Sajnos, termelőszövetkezeteinkben a két aszályos esztendőben 560 millió forint veszteség keletkezett. Így termelőszövetkezeteinkben jelenleg az a helyzet, hogy az adósság felhalmozódott, a korábban félretett pénztartalékaink elfogytak, kimerültek, nagyon felgyülemlett a beruházási és a felújítási igény.

Mezőgazdaságunk jelenlegi nyereségtermelő képessége nem biztosít ezek megoldására fedezetet.

Érthető tehát, ha azt mondom: egyetértünk azzal, hogy növekedjenek a beruházásokra fordított összegek, és a mezőgazdaság fejlesztése a jövőben is kiemelt feladat legyen.

Tóth Imre

a BM Határőrség országos parancsnoka

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A kongresszusi előterjesztésekkel, Kádár elvtárs vitainditójával és Gyenes elvtárs bevezetőjével határőr küldött-társaim nevében egyetértek és azokat elfogadom.

Úgy érezzük – mi, határőrök –, hogy az előterjesztések alátámasztják politikai és szolgálati feladataink fontosságát; megerősítik, hogy államhatárunk őrizete békében is harci feladat, és e tevékenység nagy fontosságú hazánk és népünk biztonsága, szocialista társadalmi államrendünk védelme szempontjából.

Jelentem a tisztelt kongresszusnak, hogy szocialista hazánk államhatárán törvényes rend és nyugalom van. A határőrségnek a XII. kongresszus határozata végrehajtása során elért eredményeiről szólva mi nem tudunk tonnákról, termésátlagokról beszámolni. Munkánk mércéje annak a küzdelemnek az eredményessége, amit törvényeink megsértőivel, a bűnözőkkel, a felelősségre vonás elől szökni szándékozókkal nap mint nap folytatunk. Az elmúlt öt esztendő alatt államhatárunkat tiltott módon átlépni szándékozók közel száz százalékát és mintegy ötezer, egyéb büntetendő cselekményt elkövető személyt fogtunk el.

Hangsúlyos része munkánknak az utóbbi öt évben közel 200 millió utast és 60 millió járművet érintő határforgalom ellenőrzése, a határon történő átléptetések biztonságának, gyorsaságának és kulturáltságának minőségi fejlesztése, a Vám- és Pénzügyőrséggel és más szervekkel szoros együttműködésben – mindez komoly helytállást kíván.

Az utóbbi években a határforgalom-ellenőrzés gyorsítására, új határátkelőhelyek megnyitására és több nagy forgalmú határátkelőhely korszerűsítésére került sor. A Belügyminisztérium és a BM Határőrség több területen javította szolgálati munkáját, és a növekvő forgalomnak

megfelelő jelentős átcsoportosításokat hajtottunk végre. Az igényeknek és a lehetőségeknek megfelelően készek vagyunk – a biztonság megtartása mellett – a határforgalom ellenőrzésének további gyorsítására is. Ehhez azonban feltétlenül szükség van az összes érdekelt szerv összehangolt, folyamatos munkájára és a feltételek további javítására.

Kedves elvtársak! Úgy véljük, jelentős eredményeket értünk el a nemzetközi egyezményekből adódó kötelességeink teljesítése terén is. A Magyar Népköztársaság államhatárán a rend szilárd. Ismert dolog, hogy szocialista hazánk államhatárának őrizete férfias, bátor helytállást és – sajnos – nem egy esetben életet is követel. Az elmúlt öt esztendőben öten áldozták fiatal életüket esküben vállalt kötelességük teljesítése közben. Emléküket, hősi helytállásukat soha nem múló tisztelettel őrzik az egymást követő határőrnemzedékek.

Kedves elvtársak! Politikai és szolgálati feladataink teljesítéséhez – úgy vélem – semmi mással nem pótolható feltételeket biztosított pártunk kiegyensúlyozott, következetes politikája, elöljáró szerveink gondoskodása, valamint az irántunk megnyilvánuló, felbecsülhetetlen értékű társadalmi segítség és bizalom.

A határőrség állománya egyetért politikai céljainkkal. Nagyra értékeli a nehéz körülmények között elért eredményeinket. Magáénak vallja és tiszteli négy évtizedes vívmányainkat, és mindenkor kész ezek védelmére.

Kedves elvtársak! Erőforrásainkról szólva kiemelem a hivatásos és a polgári állomány értékes munkáját; azt, hogy gyakran az átlagosnál jóval nagyobb megterhelést is vállalva, felelősségtudattal, becsületesen teljesítik kötelességüket. Dicséret illeti tehetséges fiatal határőreink, sorkatonáink derekas helytállását. Mai fiatalok ők is, annak a nemzedéknek a tagjai, amelyet néha türelmetlen kritikával is illetünk. A mi tapasztalataink alapján csak elismerő szavakat mondhatok azokról a határőrökről, akik a nehéz szolgálaton túl még évi 300–400 riadót is végrehajtanak. Rövid felkészítés után sok százezer személyt és útlevelet ellenőriznek önállóan. Magas állambiztonsági követelményeknek is megfelelnek. A legjobbak közül, akik kiváló munkát végeztek és végeznek, öt év alatt több mint 2300 ifjúkommunistát vettünk fel a párt soraiba. Ifjú határőreink példás helytállását mutatja az is, hogy a múlt évben a kongresszusi verseny során sorállományunk 84%-a kiváló és élenjáró címet nyert el. Határőrfiaikra büszkék lehetnek a szülők, a munkahelyek, az intézmények, és büszkék vagyunk mi is.

A jövőben is arra törekszünk, hogy alegységeinknél, szocialista közösségeinkben határőreink második otthonra leljenek és pozitív jellemtulajdonságaikban megerősödve, politikailag is érettebben kerüljenek vissza kedves családjukhoz, szeretteikhez és aktívan kapcsolódjanak be ismét az építőmunkába.

A határozati javaslattal teljes egyetértésben valljuk, hogy a fiatalok nevelését még jobban a társadalom egészének közös ügyévé kell tenni, és még hatékonyabban kell végezni eszmei-politikai képzésüket, hazafias, honvédelmi és internacionalista felkészítésüket.

Kedves elvtársak! Feladataink teljesítésében megkülönböztetett jelentőségű pártéletünk fejlődése. Megítélésünk szerint választott testületeink felelős kezdeményezői, elindítói és támogatói voltak azoknak az intézkedéseknek, amelyek a XII. kongresszus határozatainak határőrségi végrehajtását, munkánk eredményesebbé tételét szolgálták. A pártalapszervezeteink, a kommunista közösségek a politika alakításának és megvalósításának megbízható felelős bázisai lettek. Kommunistáinkkal sikerült elfogadtatni azt a gyakorlatot, amely a taggyűléseket, a pártcsoportgyűléseket és az egyéb fórumokat az alkotó vita színterévé avatja, s nem tűri a semmitmondó polemizálást.

Kedves elvtársak! Párttagságunk egyértelműen támogatja pártunk politikáját, kritikusan és reálisan szemléli a társadalmunkban jelentkező folyamatokat, meggyőződéssel, nyíltan és őszintén bírálja a szocialista elvekkel összeférhetetlen jelenségeket. Ugyanakkor azt is látjuk, hogy tovább kell erősítenünk érzékenységünket a saját közvetlen környezetünkben, a munkánkban előforduló fogyatékossággal szemben. Nekünk is vannak problémáink a végrehajtás szervezettségében, fegyelmében és hatásának javításában, a kezdeményezések gyorsabb kibontakoztatásában, a vezetés és végrehajtás más területein.

Kedves elvtársak! Ötéves munkánkra visszatekintve a legnagyobb tisztelettel szólok arról a társadalmi háttérről, amelynek szellemében hazánk államhatárának őrizete fontos társadalmi üggyé vált. Őszinte elismeréssel és megbecsüléssel szólok a területi pártszervezetek támogatásáról és mondok köszönetet a szolgálatunknak segítő tanácsi szerveknek, a gazdálkodási egységeknek, a tömegszervezeteknek, a néphadseregnek, a rendőrségnek, a munkásőrségnek, a vám- és pénzügyőrségnek, amelyek önzetlenül mindent megtesznek munkánk segítésére és nem kevés esetben gondjaink megoldására. Ugyanez az elismerés illeti az államhatárok közelében élő embereket, a közel tízezer

önkéntes határőrt, a határ közeli önkéntes rendőröket, akik napi fáradságos munkájuk után, az életben, a családban előforduló ezernyi gond közepette is tiszteletre méltóan teljesítik önként vállalt kötelességüket.

Így élünk mi határőrök. Dolgozó népünket szolgálva és vállt vállnak vetve, a lakosságunkkal együtt őrizve államhatárunkat, a közrendet és a közbiztonságot a határvidéken.

Kedves elvtársak! Befejezésül jelentem a tisztelt kongresszusnak, hogy a határőrség kommunistái azt várják a kongresszustól, hogy erősítse meg a párt eddigi helyes politikáját és határozatával adjon további ösztönzést az intenzív termelőmunkának, a szocializmustól idegen jelenségek elleni küzdelemnek, szocialista hazánk, állam- és közbiztonságunk védelme szükség szerinti fejlesztésének. Tisztelettel jelentem a kongresszusnak, hogy mi határőrök is készek vagyunk a XIII. kongresszus határozatainak végrehajtásában legjobb tudásunk szerint részt venni.

Bálint László

a Szegedi Szalámigyár és Húskombinát vezérigazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Nagy megtiszteltetés és nagy felelősség a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusán részt venni a küldöttek munkájában. E fórum jelentőségét fokozza a visszaemlékezés négy évtizedes szabad életünkre, vívmányainkra, pártunk következetes politikájára és különösen elmúlt ötéves tevékenységére.

A nehezebb időszakban is országunk, népgazdaságunk olyan eredményeket ért el, amelyek csak egy igen céltudatos, következetes politikai iránymutatás mellett jöhettek létre. Felelősség és politikai érdeklődés jellemezte a kongresszusi felkészülést, mert a megye lakossága, a húsipari munkások számos kérdésre megoldást és választ várnak.

Kedves elvtársak! Hozzászólásomban szeretnék Csongrád megye élelmiszeriparáról szólni, valamint arról, hogyan hatottak az ágazat termelésére és exporttevékenységére azok az intézkedések, melyek az élelmiszeripari termékek minőségének javítására, versenyképességének megtartására, fokozására irányultak. Területünkön 82 mezőgazdasági nagyüzem, 9 élelmiszeripari vállalat termelése mellett igen jelentős a háztáji gazdálkodás. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban –

együttesen – több mint 50 000-en dolgoznak, ebből több mint 42 000-en fizikai munkakörben. Megyénk területi arányánál nagyobb mértékben részesedik az ország élelmiszer-termeléséből és exportjából.

A megye ipari termelési értékének mintegy 18%-át az élelmiszeripar adja, ezen belül csaknem 8%-át a húsipar. A szalámigyártás 80%-át, a fűszerpaprika-őrlemény 42%-át Csongrád megye adja. Jelentős a vágott baromfi, a paradicsom, a zöldségkonzerv aránya is. Az ország szalámiexportjának csaknem 90%-a, a tejipari termékek exportjának 30–35%-a, ezen belül a sajtexport 60%-a megyénkből származik.

A beszámolási időszakban mezőgazdaságunk a nehezebb külső és belső gazdasági és piaci körülmények, valamint a területünket súlyosan érintő aszálykárok ellenére alapvetően a céljainknak megfelelően fejlődött. Javult a gazdálkodás minősége, a következetes agrárpolitika eredményeként az állattenyésztésben kiemelkedő eredmények születtek. Az élő állat számszerű növekedését viszont – az állomány szükséges szinten tartása mellett, a termelői és a feldolgozói érdekek összhangjával – fel kell hogy váltsa a termeltetés minőségi tényezőinek a mai piaci igényeknek megfelelő javítása.

A megye élelmiszeripari vállalatai törekedtek a jó agrártermelési adottságok kihasználására. A termelőerők fejlődését nagymértékben segítette a mezőgazdasági üzemekkel, a kistermelőkkel létrejött jó partneri kapcsolat, és nőtt az élelmiszeriparon belül a kooperáció, az együttműködési készség. A minőségi fejlődést jól segítették és segítik a kutatási együttműködések, a megye minden élelmiszeripari vállalata együttműködik a Szegedi Élelmiszeripari Főiskolával.

A beszámolási időszakban a megye élelmiszeripara az országos ütemtől elmaradva, differenciáltan fejlődött. A termelési érték legdinamikusabban – mintegy 27,1%-kal – a Szegedi Szalámigyár és Húskombinátban nőtt. Dinamikusan növekedett ugyanakkor a Csongrád Megyei Tejipari Vállalat tevékenysége is.

Az elmúlt öt évben az élelmiszeripar területén is jellemző volt az irányítási rendszer korszerűsítése, a szervezeti változások, a kereskedelmi és a közgazdasági tevékenység bővítése, a szervezői, a gyártmányfejlesztő munka s a gazdálkodás minőségi jegyeinek javítása.

A legdinamikusabban azok a vállalatok fejlődtek, amelyek jelentős exportfeladatot is teljesíteni tudtak. A megye élelmiszeriparában végrehajtott fejlesztések nagymértékben növelték az élelmiszer-előállítás

korszerűségét, és egyaránt hatékonyan segítették a hazai és az exporttermékek minőségének javítását.

A gondosan végrehajtott termékfejlesztési munka lehetővé tette, hogy szigorú követelményeket is ki tudunk elégíteni, és így a szegedi Pick-szalámival meg tudtunk jelenni az egyik legigényesebb piacon, az amerikai piacon. Hagyományos piacainkat meg tudtuk tartani, illetve tovább tudtuk erősíteni.

Termékeink feldolgozottsági fokának növelésével, a csomagolás fejlesztésével az áru külső megjelenését sikerült kedvezőbbé tenni, bár ezen a területen még számos tennivalónk akad.

A megye élelmiszeripari vállalatai 1980–1984. években sikeresen fokozták az exportértékesítést. A nem rubelelszámolású export nőtt gyorsabban, folyó áron számolva mintegy 72%-kal. Élelmiszeripari termékeink adták a megye összexportjának mintegy felét, a dollárelszámolású exportnak pedig kétharmadát.

E számok, illetve arányok mögött komoly, megfeszített munka rejlik. Nehezítette a követelmények teljesítését az élelmiszeripari vállalatoknál dolgozók magas fluktuációja, az alacsony bérszínvonal és az átlagosnál nehezebb munkafeltételek. Több vállalat állóeszköz-állománya elavult. A megye élelmiszeripari vállalatainál az érdekeltség alapjául szolgáló eredmény az 1980–1984 közötti időszakban csökkenő tendenciát mutat.

Megyénk élelmiszer-exportjának fenntartásáért és továbbfejlesztéséért vállalati intézkedésekre van szükség, ugyanakkor szükség van központi támogatásra is.

A gazdaságos export fenntartása érdekében indokolt a külkereskedelmi vállalatok piaci és ármunkájának továbbfejlesztése. Az élelmiszeriparon belül a húsipari tevékenységgel közvetlenebb a kapcsolatom, ebből eredően ismerem, hogy az Állatforgalmi és Húsipari Tröszt, valamint vállalatai – több mint 35 000 fős kollektívával – lényegesen hozzájárultak a beszámolási időszakban a népgazdasági terv megvalósításához. A szakágazat levezette az eddig soha nem látott méretekben megnövekedett élőalapanyag-kínálatot, és a cserearányok jelentős romlása ellenére helytállt és áll ma is a külpiaci versenyben.

Az egész mezőgazdaság és élelmiszeripar nem rubelelszámolású exportárbevételének csaknem 50%-át az Állatforgalmi és Húsipari Tröszt, illetve vállalatai termelik meg. Ugyanakkor a tröszt vállalatszerű gazdálkodásának feltételei nem kellőképpen biztosítottak. Java-

solom az ágazat helyzetének, a tröszt szerepének, érdekeltségének megvizsgálását a gazdálkodás feltételeinek figyelembevételével.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Megyénk lakossága, vállalatunk dolgozói sokat várnak pártunk XIII. kongresszusától. Az itt elfogadásra kerülő határozatoktól viszont csak akkor várhatunk eredményeket, ha mi magunk és környezetünk, mindannyian többet teszünk azért, hogy a feladatokat maximálisan végrehajtsuk, csak ez a magatartás, tenni akarás, közös cselekvési készség és a határozatok minden szinten történő maradéktalan végrehajtása vezethet céljaink, feladataink megoldásához.

Takács Hilda

a KISZ Zalaegerszeg Városi Pedagógusbizottságának titkára

Tisztelt kongresszus!

Az elmúlt időszakban az országos tendenciával megegyezően Zalában is dinamikusan fejlődött az értelmiség. Nemcsak létszáma emelkedett fokozatosan, hanem szerepe, jelentősége is érezhetően növekedett. Ezt bizonyítja, hogy a gazdasági feladatok megoldásának éppúgy aktív részese, mint az ifjúság nevelésének, közéletre történő felkészítésének, és az is, hogy elismerésre méltó politikai, kulturális tevékenysége is.

A létszámot természetesen a fiatalok, a pályakezdők növelték, akiknek többsége – ez meggyőződésem – alkotókedvvel, kezdeményezőkészséggel érkezett a főiskolákról, egyetemekről. Energiájukat, tudásukat ott kamatoztathatták a leghatékonyabban, ahol a munkahelyi vezetés végzettségüknek megfelelő elhelyezkedést biztosított számukra, és ahol a kollektíva nemcsak fogadásukra fordított gondot, hanem beilleszkedésük folyamatos segítésére is.

Örvendetes, hogy társadalmi fejlődésünkkel együtt nő a magas fokú képzettséget igénylő szellemi munka jelentősége. Ezzel kapcsolatosan a határozattervezet leszögezi, hogy „szellemi erőforrásainkkal ésszerűbben kell gazdálkodni". Reméljük, e célkitűzés jegyében tovább növekszik az értelmiségi munka rangja, értéke, s fokozatosan megszűnnek az olyan negatív jelenségek, mint például a még gyakori „alulfoglalkoztatottság", ami főként a műszaki értelmiség körében jelent gondot, s érthető módon kedvét szegi a fiataloknak.

Az értelmiségi rétegen belül a fiatalok sokféle hivatást, foglalkozást

gyakorolnak, de dolgozzanak bárhol, folyamatos önképzésre van szükségük ahhoz, hogy a társadalom növekvő elvárásainak megfelelhessenek.

De mivel a társadalmi és egyéni terhek növekedése az önálló életkezdést nagyon megnehezítette, félő, hogy a fiatalok – anyagi helyzetük könnyítése érdekében – kényszerű túlmunkát vállalnak, s ezért a szükségesnél kevesebb időt fordítanak képzettségük fejlesztésére, szakmai alkotótevékenységre. Ez hosszú távon gátolhatja továbbfejlődésüket, beszűkítheti érdeklődésüket. Pedig önmagában még a magas szintű szakmai felkészültség sem elegendő. Arra is szükség van, hogy értelmiségi fiataljaink elkötelezetten, a társadalom érdekeit megértve, célkitűzéseivel azonosulva dolgozzanak. Ennek az elkötelezettségérzésnek a kialakításában nagyon fontos szerepet játszik a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a fiatalok politikai tömegszervezete.

Az elmúlt időszakban a KISZ rétegtevékenységének erősítése érdekében létrehozott ágazati KISZ-bizottságok és KISZ-alapszervezeteik kiemelt figyelmet fordítottak a pályakezdők megnyerésére, arra, hogy bevonják őket a mozgalmi munkába. Ennek eredményeként az értelmiségi fiatalok körében nőtt a KISZ szervezettsége, befolyása.

Külön öröm számomra, hogy ez érvényes a fiatal pedagógusokra is. Országszerte megalakultak a pedagógus KISZ-bizottságok, amelyeknek legfőbb érdeme saját közösségi életük szervezése mellett az ifjúsági mozgalom segítése az általános iskolában, a középiskolában és a főiskolán egyaránt.

Jómagam általános iskolában tanítok, így az én szívügyem az úttörőélet segítése lett. Meggyőződésem, hogy már ott elkezdődik a közéletiségre nevelés, amelynek eredményességéhez mi, fiatal pedagógusok személyes példaadással járulhatunk hozzá legjobban.

Az ágazati KISZ-bizottságok legfőbb célja a fiatalok közéleti aktivitásának és alkotókészségének nagyobb mértékű kibontakoztatása cselekvési tér biztosításával, vonzó programok, tartalmas megbízatások adásával. Ezt a nemes célt azonban nem is olyan könnyű megvalósítani. Az a tény, hogy napjainkra csökkent a társadalmi munka rangja, becsülete, valamennyi értelmiségi csoport munkáját megnehezíti. Igaz, hogy a fiatalok többsége érzi felelősségét, kész tenni, cselekedni a rá háruló feladatok megoldásáért, közös céljaink megvalósításáért. Ezt értékeli és elismeri környezetük, társadalmunk. Sajnos, egy részük nem tudja – talán nem is akarja – összeegyeztetni munkáját, szabad

idős elfoglaltságait közéleti tevékenységgel, s ez negatívan hat a többet vállalók közérzetére. Az egyenlőtlen munkaelosztás ugyanakkor a legaktívabbak körében túlterhelést okoz.

A kialakult helyzet megváltoztatására javaslom, hogy a helyi pártszervek, szakszervezetek ösztönözzék a gazdasági, intézményi vezetőket arra, hogy jobban segítsék elő a társadalmi tevékenységet végzők erkölcsi megbecsülésének növelését, munkájuk differenciáltabb elismerését. Ugyanakkor az is szükséges, hogy ezzel párhuzamosan a KISZ-szervek, -szervezetek erősítsék érdekvédelmi tevékenységüket, váljanak jobban részeseivé a fiatalok gondjai megoldásának.

A fiatalok olykor türelmetlen, sürgető kérdéseiből, reagálásaiból kitűnik, hogy az eddiginél őszintébb tájékoztatást igényelnek, reálisabb képet a mai világról, közvetlen környezetükről, amelyben élnek, dolgoznak – annak eredményeivel, hibáival együtt.

A jövőben ezért még nagyobb figyelmet kell fordítani a fiatalok körében végzett ideológiai munkán belül a meggyőzőbb agitációra, propagandára. Erősítenünk kell – mint azt a beszámoló is hangsúlyozza – munkánk „fiatalos, mozgalmi jellegét". Ennek egyik fontos záloga a KISZ-vezetők alaposabb felkészültsége, képzettsége, a másik pedig a KISZ-tagság tenni akarása, mozgósíthatósága. Emellett továbbra sem nélkülözhetjük a pártbizottságok, pártalapszervezetek támogatását, és kérjük a tapasztalt, idősebb párttagok nagyobb, rendszeresebb segítségadását. S bár a folyamatos kapcsolattartás, egymás kölcsönös tájékoztatása megvalósul az értelmiség körében tevékenykedő párt- és KISZ-szervezetek között, azért a napi munkamódszerek még gazdagíthatók.

Tisztelt pártkongresszus! A legfontosabb közös feladatunknak a rátermett fiatalok párttaggá nevelését tartom. Az a tapasztalatom, hogy KISZ-alapszervezeteink felelősséggel élnek párttagajánló jogukkal: mind több olyan fiatalt javasolnak tagfelvételre, akik emberi tulajdonságaik, ifjúságmozgalmi tapasztalataik, munkájuk alapján méltóak a párttagságra. A gyakorlatban azonban gondot okoz – mivel az értelmiségiek későbbi életkorban kezdik meg hivatásuk gyakorlását –, hogy hosszú idő telik el, mire munkahelyükön is bizonyíthatják alkalmasságukat, mire megfelelnek a magas követelményeknek. Különösen érinti ez a fiatal édesanyákat, akiknél még tovább növekszik az „időeltolódás". Így gyakran az alkalmas fiatalok felett, úgymond, elszáll az idő, ugyanis elmúlnak harmincévesek. Kérjük, hogy a jövőben közülük is

többeket ajánlhassunk eredménnyel tagfelvételre. Az a véleményem, hogy e gondot enyhíthetnék az egyetemi, főiskolai párt- és KISZ-szervezetek is, az eddiginél még következetesebb nevelő és párttagajánló munkával, a rátermett hallgatók kiválasztásával, nagyobb arányú tagfelvétellel. Ha ez már korábban megvalósult volna, akkor talán a pályakezdők közül többen kezdhettük volna el munkánkat párttagként.

A már párttag értelmiségi fiatalok nevében pedig azt kérem, alapozzanak még jobban munkánkra a pártalapszervezetekben. Kérjük, adjanak nekünk még több személyre szóló pártmegbízatást, hiszen csak erőt próbáló, embert formáló feladatok teljesítése során válhatunk igazi kommunistákká.

Pozsgay Imre

a Központi Bizottság tagja,
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A felszabadulás 40. évfordulójának és a párt XIII. kongresszusának légkörében él ezekben a napokban az ország. Az évforduló eseményei és a kongresszus előkészületei egyaránt azt mutatják, hogy népünk jól emlékszik felszabadulásának és új élete kezdetének történelmi eseményeire, az azóta megtett út eredményeire, buktatóira, tanulságaira.

Szocialista rendszerünk létrejötte és népünk alkotókészségének kibontakozása a felszabadulástól eltelt korszak és különösen az utóbbi negyedszázad legnagyobb műve. Ez a mű közös erőfeszítésből született, ezért az egész közösség érdekelt megvédésében, továbbépítésében. Továbbhaladásunk egyik fontos politikai feltétele, hogy az egész nép lássa: az országnak olyan vezető pártja és kormányzata van, amely nemcsak felismeri, hanem kezelni is tudja a bajokat. A kongresszusi dokumentumok, a beszámoló, a határozattervezet és Kádár elvtárs előadói beszéde meggyőztek arról, hogy jól bevált politikánk lenini fő irányvonalának, az MSZMP nagy történelmi tettekben kialakult és kipróbált módszereinek megerősítésével, folytatásával birtokolhatjuk azokat az eszközöket, amelyeknek segítségével eredményesen végezhetjük el a jövendő nagy feladatait. Ezért a javaslatokat meggyőződéssel támogatom, képességeim és legjobb szándékaim szerint a kongresz-

szus határozatainak megvalósításán munkálkodom. A Hazafias Népfrontban dolgozó kommunistákkal, elvtársaimmal együtt pedig azon leszek, hogy a XIII. kongresszuson elfogadott politika a szocialista nemzeti egység jegyében az egész nép politikája, tehát nemzeti program legyen, amelynek megvalósításával az állampolgár, a termelő, a teremtő ember cselekvési tere kitágul.

Kedves elvtársak! A Hazafias Népfront olyan kiterjedt, az egész népet magában foglaló politikai mozgalom, amely közéleti keretet ad a párttagok és pártonkívüliek, hívők és nem hívők együttműködésének. A közmegegyezés szellemében a népfrontban egyesültek az ország társadalmi, politikai szervezetei, amelyek a közösségi érdek jegyében képviselik a különböző osztályokat, rétegeket, előmozdítva ezzel a szövetségi politika érvényesítését, a szocialista nemzeti egység megerősítését.

Teljes mértékben egyetértek azzal, amit erről Kádár elvtárs itt hétfőn mondott. Szavai újabb tettekre késztetik, lelkesítik mozgalmunk aktivistáit, munkásait. Úgy érzem, bennünk, kommunistákban még mindig nem tudatosult eléggé, hogy pártunk kezdeményezője s mindmáig, de a jövőben is irányító tagszervezete ennek a mozgalomnak. A párt politikájával és szervezetével együtt benne van a népfrontban, és nemcsak a különböző népfrontintézményekben dolgozó párttagok képviselete által.

A párt ennek az egész népet átfogó mozgalomnak fő ereje, irányítója és minden fontos vállalkozás részese. Amikor a Magyar Szocialista Munkáspárt az 1957-es országos pártértekezlet alapján kezdeményezte a népfront újjászervezését, abból a mindmáig érvényes elvből indult ki, hogy a szocializmus a marxista–leninista párt irányításával az egész nép számára, az egész nép részvételével épül. Ez az elhatározás is része volt a vállalt és mindmáig követett, továbbra is követendő lenini irányvonalnak. Bizonyságul ehhez hadd idézzem itt Lenin egyik 1921-ben elmondott gondolatát, amely így hangzik: „A munkások, a parasztok, az értelmiségiek tömegében szép számmal akadnak tehetséges, becsületes pártonkívüliek, akiket a gazdasági építés fontosabb posztjaira kell állítani, oly módon, hogy a szükséges ellenőrzést és irányítást a kommunisták végezzék. Másrészt viszont szükség van arra is, hogy a pártonkívüliek ellenőrizzék a kommunistákat. Ebből a célból olyan párton kívüli munkások és parasztok csoportjait, akiknek becsületessége kiállta a próbát, be kell vonni a munkás-paraszt felügyeletbe, és

minden hivatali állástól függetlenül, formaságok nélkül be kell vonni őket a munka ellenőrzésébe és megítélésébe."

Nem tévedés tehát: Lenin itt arról beszél, hogy a pártonkívüliek is ellenőrzik a kommunistákat. A bolsevik párt és a szovjet állam megalapítójából hiányzott minden hatalmi gőg. Jól tudta, hogy nem vagyunk mindentudók és mindenhatók. A párttagok és a pártonkívüliek együttműködését egyenjogú és egyenrangú partnerek viszonyának tekintette, s az MSZMP igen nagy történelmi érdeme, hogy munkájában ezt az elvet alkalmazta, gyakorolta.

A legújabb kori magyar történelem a kommunisták és a pártonkívüliek együttműködésének sajátos, tartalmas formáját találta meg a népfrontban: de – mint mondtam – közülünk sem érti mindenki e mozgalom jelentőségét.

Némelyek felesleges párhuzamosságot, áltevékenységet látnak a társadalmi szervezetek, mozgalmak munkájában. Többnyire olyan elvtársak ezek, akikben nagy a vonzódás a hatalmi, adminisztratív megoldások iránt, elveszik a levegőt, a mozgásteret a kezdeményezések, a társadalmi szervezetek, mozgalmak valóságos tevékenysége elől. Ők azok, akik aztán szemére vetik ezeknek a mozgalmaknak, hogy üres, tartalmatlan a munkájuk. Holott talán nekik járna szemrehányás azért, mert megfosztják a pártot a tömegkapcsolatok egyik fontos lehetőségétől.

A társadalmi szervezetekben dolgozó kommunisták abból indulnak ki, hogy ugyanolyan fontos munkát végeznek, mint azok, akik a párt szervezeteiben kapnak feladatot. Képviselik a párt politikáját, a párt számára pedig közvetítik a társadalom gondolkodásmódját, az osztályok, rétegek érdekeit. Ők a társadalom és a párt jó kapcsolatainak építőmunkásai, akik segítenek abban, hogy a párt a társadalmi érdek alapján integrálhassa és mozgatóerőként felhasználhassa a nagyon is különböző részérdekeket. Minderről azért fontos most beszélni, mert a XIII. kongresszus határozatainak megvalósításához minden eddiginél nagyobb szükség lesz az egész társadalom összefogására, a népben rejlő alkotóerő és kezdeményezőkészség kibontakoztatására.

Hogyan lehet ezt elérni, ha a kommunisták egy része elsáncolja magát a pártszervek és pártintézmények falai mögé, s onnan hirdeti megfellebbezhetetlen ítéleteit azokról az elvtársairól, akik kimerészkednek a terepre, és talán botladozva, de vállalják a terepmunkát. A túlzott védettség csökkenti az ítélőerőt és az ítélőképességet. Némelyeket ha-

talmi helyzetük megóv attól, hogy őszinte véleményt mondjanak nekik, s kénytelenek legyenek valódi érveket keresni.

A hatalommal való visszaélés egyik formája a vita elutasítása vagy a vitapartner elintézése politikai inszinuációval, esetleg a vitapartner demagógiával való megvádolása, ha kényelmetlen a véleménye. Lehetnek persze olyanok is – nem tudom –, akik megalapozatlan ambíciókkal, a pozíciókért való tülekedésben a rossz közérzetre játszanak. Többnyire olyankor szokott ez előfordulni, amikor a helyzet veszélyessé válik, és megnyílik az út a gondviselésszerű, karizmatikus személyek képében jelentkező sötét erők előtt.

Vajon ennek van-e az ideje? Nem hiszem, hogy ilyen időket élünk. Nem hiszem, hogy a mi történelmünk után akadna valaki, aki felelőtlen politikával akarna olcsó népszerűségre törekedni. Talán inkább arról van szó ezekben a vitákban is, hogy most a problémák megoldásával foglalkozunk, és még nem hangolódtak össze megfelelően az azonos célt követő, de a szót másként ejtő generációk. Nemzeti egységünkön munkálkodva ennek az összehangolódásnak is meg kell történnie. Vissza lehet persze élni a rossz közérzettel. Az ilyen veszéllyel szemben egy igazi marxista és demokratikus fegyvertény végrehajtását javasolom. Dolgozzunk közösen a rossz közérzet okainak megszüntetésén, ha valóban van rossz közérzet. Erről is megoszlanak itt a vélemények.

Mindezt azért mondtam el, mert úgy hiszem, olyan feladatok várnak ránk, amelyeknek elvégzéséhez ki kell lépnünk a fedezékből, és belterjes pártélet helyett a nép minden osztályával, rétegével kiépített jó kapcsolatokkal kell javítani a társadalmi, gazdasági haladás feltételeit.

Jól tudom, hogy az ilyen vállalkozásnak megvannak a kockázatai, ideológiai problémái. De induljunk ki abból: a pártnak ahhoz, hogy széles körben kiterjessze kapcsolatait, nem kell feloldódnia minden áramlatban. Ellenkezőleg. Szövetségeseink akkor tisztelnek bennünket és lépnek velünk egyezségre, ha tudják, hogy mit akarunk, és ha abban, amit mi akarunk, felismerhetik saját céljukat is. Ez a közös cél a szocializmus, a munkásosztály, a nép hatalmával, a párt irányításával. A szövetségnek, a szocialista nemzeti egységnek ez az alapja. Ebben létrejött a közmegegyezés, ennél többet csak önmagunktól követelhetünk, különben veszélyeztetjük a nemzeti egységet. Azok a kommunisták pedig, akik az egész nép iránti felelősséggel munkát vállalnak ezen a terepen, nos, azokat védjük meg a rosszhiszemű gyanúsítgatásoktól

éppen úgy, mint a lebecsüléstől. A népfrontban s a társadalmi szervezetekben többnyire olyan kommunistákkal találkoztam, akik őszinte hivatástudattal végzik munkájukat. Vállalják a feladatuk teljesítésével járó konfliktusok terhét, és egyebek közt ezért is az utóbbi időben tovább nőtt mozgalmunk aktivitása.

A társadalmi viták számának gyarapodása, a párt- és állami szervek döntés-előkészítő munkájának további demokratizálása jótékony hatással van a népfrontra is. Amilyen mértékben a közkiadásokkal való takarékosság megnövelte a helyi kezdeményezés szerepét a településfejlesztésben, olyan mértékben erősödött a népfrontbizottságok és a tanácsok együttműködése, s nőtt meg a lakosság aktivitása ezen a területen. Hadd érzékeltessem ezt néhány szigorúan ellenőrzött, s minden sallangtól megtisztított adattal. Az ötödik ötéves tervben összesen 20 milliárd forint volt a településfejlesztési társadalmi munka értéke, ez a hatodik ötéves terv első négy esztendejében elérte a 40 milliárdot. Tegnap Lázár elvtárs említette ezt az adatot. A fejlődés dinamizmusát és a társadalmi aktivitást mutatja, hogy 1983-ban 10,6 milliárd forint, az elmúlt évben 12,7 milliárd forint volt a közösségi célú társadalmi munka eredménye.

Ezek a teljesítmények a nép sikerei, önkormányzatra való képességének bizonyítékai. Igazolása annak, hogy ahol a kommunisták és párton kívüli szövetségeseik felismerik az állampolgári öntudat és felelősség jelentőségét, ott megvan az értelmes, hasznos kezdeményezés lehetősége, s nem marad el az eredmény sem. Mindenki számára nyilvánvaló, hogy a közösségi célokra megmozdult emberek nem fogják elherdálni a közösségi szükségletek kielégítésére teremtett javakat. Éppen az a figyelemre méltó, hogy ezek a helyi közösségi teljesítmények akkor születtek, amikor csökkent a reálbér, alig emelkedett a reáljövedelem, csökkent a községeknek, városoknak juttatott költségvetési támogatás reálértéke.

A településfejlesztési társadalmi munka sikerében része van a népfront egész tevékenységének is. Része van annak, hogy a választott helyi népképviseleti önkormányzati szervek, vagyis a tanácsok és választóik között javult a kapcsolat, az együttműködés.

A legutóbbi évek társadalmi, politikai vitáiban meggyőződhettünk arról, hogy a Hazafias Népfront alkalmas intézménye a nélkülözhetetlen társadalmi aktivitás fellendítésének. Az itt támadt kezdeményezé-

sek, a megélénkült aktivitás fontos tényezője volt és lesz a társadalmi stabilitásnak, a szocialista nemzeti egység erősödésének.

Tisztelt kongresszus! Mozgalmunk szempontjából különleges jelentősége van az egyházakkal kialakult együttműködésnek. Politikailag jó feltételt biztosított ehhez az állam és az egyházak viszonyának konstruktív alapokra helyezése, hosszú távra mutató elrendezése. A vallásos hívők nemcsak tudomásul vették a szocializmust, hanem dolgos, tevékeny építői lettek. Az egyházak híveikkel és hazájukkal tartottak ebben az ügyben, s így a velük való együttműködés a béke védelmében vállalt feladatoktól a közélet szélesebb területeire is kiterjed.

Jó együttműködés alakult ki a Hazafias Népfrontban a nemzetiségi szövetségekkel. Egyetértek azokkal a gondolatokkal, amelyeket a Központi Bizottság beszámolója tartalmaz mind a hazánkban élő nemzetiségeket, mind a határainkon túl élő magyarságot illetően. Továbblépésünk nélkülözhetetlen nemzetközi feltétele, hogy a szocialista országok közösségében itt, Közép-Kelet-Európában együtt boldoguljanak a népek, megszabadulva előítéletektől, rossz közérzettől és későn jött, de annál kihívóbb nacionalizmusoktól, elfeledve a rossz szomszédság átkát, megtanulva becsülni egymást és becsülni a családi körbe tartozó kisebbségek, nemzetiségek létjogát, közösségteremtő szándékát.

Civilizált állam rangját a XX. században csak az az ország igényelheti, amelyik megtanulta és alkalmazza a lenini elvet, hogy a többségi nemzetnek kell előzékenységet tanúsítania a kisebbségi nemzettel szemben; amely megtanulta, hogy a kisebbségek nem gátjai, hanem előmozdítói lehetnek a többségi nemzet államalkotói, társadalomfejlesztési szerepének. Amit mi, magyarok erről mondunk, annak megvan a hitele a népek szemében, mert mindenki tudja, hogy országunkat micsoda nemzeti tragédiák, sorscsapások érték a XX. században. E tragédiák ellenére, azokból okulva Magyarország a jószomszédságot, a történelmileg egymásra utalt testvérnépek közösségének erősítését, nem pedig a történelemhamisítással szentesített önigazolást, régmúlt, vélt vagy valódi sérelmek felhánytorgatását tartja járható útnak.

A hazánkban élő nemzetiségeket és a határainkon túl élő magyarokat népeinket összekötő hídnak tekintjük. A Hazafias Népfront az alkotmány szellemében, a humanista politika jegyében így gondolko-

dik erről, s ebben kifejeződik népünk nagy többségének gondolkodásmódja is.

Kedves elvtársak! Az utóbbi negyedszázad sikeres politikájának egyik legfontosabb tanulsága, hogy a párt a társadalomban keletkező feszültségeket képes volt idejében feloldani. E konfliktusfeloldó képesség összefüggött a hatalomgyakorlás módjában bekövetkezett változással, azzal, hogy a párt érdekegyeztető, konfliktusfeloldó politikájában támaszkodott társadalmi, gazdasági és politikai intézményeink érdekkifejező, érdekképviseleti tevékenységére.

Pártunk e konfliktusfeloldó, nézetegyeztető politikája határozta meg a népfrontmunka tartalmát is, amely éppen ezáltal alapvetően eltért attól a leegyszerűsített szereptől, amelyet társadalmi szervezeteink a szocialista építés kezdeti időszakában töltöttek be. A nehéz gazdasági helyzet sok hátrányos következményével együtt sem okozhatja a cselekvés megbénulását.

A cselekvési tér tágítása, a politikai intézményrendszer hatékonyságának növelése, az erkölcsi viszonyok javítása, a szilárd értékekre épülő követelmények érvényesülése áttételesen bár, de végső soron a gazdálkodás feltételeit is javíthatja. Gazdaság és politika kapcsolatában a felelősség terhe nemcsak az állami szervek vállán nyugszik, hanem a társadalmi, politikai szervezetekén is.

A fogyasztói érdekvédelem a népfront keretében működik. Léte szorosan összefügg az áruk és szolgáltatások hiányával. Akik ezt az ügyet vállalták, nem éltek abban a hitben, hogy a hiányt fel lehet számolni azzal, ha a kereskedők körmére néznek. Jól tudják, hogy az alapprobléma a termelésben, a termelők és a piac kapcsolatában van – megoldást is ott kell találni! Ám azt is tudják, hogy a fogyasztói érdekvédelemnek ez a formája éppen a hiány miatt jött létre. A kínálat hiányát, a kereslet és a kínálat közötti rést nem tudja betömni, de megkísérli, hogy a társadalmi ellenőrzés eszközeivel harcoljon olyan erkölcstelen jelenségek ellen, mint a protekció, a korrupció, amelyek bántják az emberek igazságérzetét, rontják a szocializmus hitelét, dühítik az embereket. Hiszen antidemokratikus viszonyokat honosítanak meg a fogyasztásban azzal, hogy a szükségletek kielégítésébe a személyes kapcsolatok és függőség láncszemét iktatják be.

A lakosság napjainkban a reálbérek csökkenésére, a fogyasztói árszínvonal emelkedésére és ezzel együtt a hiánycikkek bővülő körére érzékenyen reagál. Az árak emelkedését 1979 és 1982 között megértő

türelmetlenség kísérte, viszont az 1982 augusztusi hatósági áremelések után a közhangulatban jelentékeny romlás következett be, az 1985 januári áremelések hatása pedig megközelítette a politikai tűrőképesség határát.

E romlás oka elsősorban az, hogy az áremelésektől várt pozitív gazdasági hatások nem mindig következtek be. Az új árak sem a hiányokat nem tüntethetik el, sem a termékek, szolgáltatások színvonalát nem javítják. A közhangulat változása azzal is összefügg, hogy az 1970-es évek végén az 1980-as évek elején a világgazdasági válság hatására a lakosság nem tartotta az ország gazdasági helyzetét az átlagosnál rosszabbnak, hanem a világgazdasági válság következményeként értékelte. 1983-tól azonban a nyugati gazdaságban mutatkozó bizonyos élénkülés hatására gazdasági nehézségeinket már némelyek belső gazdaságpolitikai hibákra vezetik vissza. Ez megköveteli a tájékoztatás javítását is.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! A népfrontpolitika és a népfrontmunka néhány tapasztalatának és összefüggésének bemutatása után szeretnék azokról a közvetlen feladatokról szólni, amelyeknek megoldása a közeljövőben vár ránk.

Az Elnöki Tanács március 8-i határozatával ez év június 8-ra kiírta az országgyűlési képviselők és tanácstagok választását. A jelenlevők jól ismerik az 1983-as III. törvényt, vagyis az új választási törvényt, amelynek alapján meg kell szervezni és le kell bonyolítani az 1985-ös országos választásokat.

A törvény legalapvetőbb új rendelkezése az országgyűlési képviselők és tanácstagok többes jelölésének általánossá tétele. Ez már önmagában is nagymértékben növeli a választások politikai jelentőségét, fokozhatja a választópolgárok aktivitását. Az új törvény fontos előrelépés a szocialista demokrácia fejlesztésében. A választási munka nagy felelősséget ró az arra illetékes párt-, állami és népfrontszervekre. A politikai munka tartalmát, mondanivalóját a párt XIII. kongresszusa határozza meg. A kongresszus határozataira alapozva készül a népfront választási felhívása, amely a jelöltek választási programjának alapja lesz.

A választásig terjedő időszak mind a népfrontaktivistáknak, mind a választópolgároknak betanulási szakasz lesz, hiszen három és fél évtizedes megszokással kell szakítani, ami az első alkalommal még sok zavar forrása lehet. Mindenekelőtt azt kell elérni, hogy a szavazók ne

közömbösen vagy kétkedve menjenek a választások elé. Minden eddiginél nagyobb és tartalmasabb tájékoztató és propagandamunkára lesz szükség.

A választási előkészületek mára már eléggé előrehaladtak. A megfelelő tanácstagjelöltek előzetes kiválasztása nagyobb nehézségekbe ütközött, mint régebben. A közéletben egyébként aktív emberek is vonakodnak a kettős jelöléstől. Változatlanul szóvá teszik, hogy akit nem választanak meg, azt bukott embernek tekintik; de többen megmondják azt is, hogy nem sok értelmét látják a tanácstagságnak, kételkednek abban, hogy valóságos szerepük lesz a döntésekben. Még ma is nagyon kevesen tudják ugyanis, hogy tavaly a Központi Bizottság fontos határozatot hozott az Országgyűlés és a tanácsok munkájának fejlesztésére. Jobban kell támaszkodnunk erre a határozatra, és a tanácsok népképviseleti, önkormányzati jellegének fejlesztését érvként kell felhasználni a választások politikai előkészítésében.

A gazdaságirányítás továbbfejlesztése – s ez is kapcsolódik választási munkánkhoz – magában foglalja a tervezési, a szabályozási és az intézményi rendszer korszerűsítését. Ebből következően magával vonja a tanácsok gazdálkodási rendszerének és településfejlesztési politikájának az átalakítását is. Ezek a változások a helyi önállóság fokozására, az önkormányzati szervek tényleges döntési lehetőségeit biztosító anyagi-pénzügyi feltételek kimunkálására is irányulnak. A helyi önállóság kiszélesítését intézményi oldalról az elöljáróság létrehozása, valamint a járások megszüntetése jelzi. Az elöljáróságokban a társközségek is érdekképviselethez és bizonyos önkormányzathoz jutnak, a járások megszüntetésével pedig kimaradt a helyi önkormányzatok és a megyei tanácsok közötti adminisztratív áttétel, ami az igazgatás egyszerűsítése mellett a helyi önkormányzatok politikai rangját is megemelte. Ez nagymértékben növelte a tanácstagok szerepét és jelentőségét is.

E szervezeti változtatásokon túl a tanácsi önállóságot szolgálják a helyi feladatok önfinanszírozásának megteremtésére irányuló törekvések is. A helyi bevételi források szerepének bővülése, valamint a pénzeszközök felhasználását korlátozó központi és ágazati kötöttségek jelentős mérséklése megerősíti a településfejlesztés önkormányzati jellegét. Ezek az intézkedések a szocialista demokrácia gazdagodását, az érdekképviselet és érdekegyeztetés új, fejlettebb formáinak megteremtését szolgálják, tehát pozitív tartalmuk elvitathatatlan.

Fel kell vetnünk azonban azt a kérdést, vajon e fejlettebb önkormányzati jelleg mennyiben politikai megerősítése azoknak a törekvéseinknek, amelyek az állampolgárok fogyasztói, életszínvonalbeli érdekeit egy demokratikus döntési rendszerben kívánják egyeztetni, és mennyiben igazolás a költségvetési takarékosság programjához. Az önállóság fokozása mennyiben következik az állami költségvetés visszavonulási kényszeréből, a költségvetési kiadások restrikciós politikájából és mennyiben a magasabb szintű érdekvédelemből? E problémák tisztázása nélkül fennáll a veszély, hogy megerősödik az a ma nemritkán hallható vélekedés, amely a demokráciát, az önerőre támaszkodást, az önfinanszírozást az üres pénztárcával kezdi azonosítani.

E problémákat azért szükséges felvetnünk, mivel a tanácsok önállóságának fokozása abban az időszakban vált politikai programmá, amikor a központi gazdaságirányítás változatlanul a külső és belső egyensúly megteremtését, fenntartását tekinti egyik alapvető feladatának. A költségvetési kiadások mérséklése ennek fontos eszköze. Ezért az önfinanszírozás jelentőségét fokozza, hogy nemcsak társadalompolitikai program, hanem az államháztartás terheit csökkentő gazdaságpolitikai cél is. Ezek a törekvések a tanácsi gazdálkodásban megjelentek már.

A szocialista demokrácia kiteljesítését napjainkban nem politikai szándékaink és intézményeink akadályozzák, hanem a gazdasági folyamatok ellentmondásai és a belőlük eredő kényszerpályák, amelyekről itt a kongresszuson oly sok szó esett. Amíg ez így lesz, hiába munkálunk ki fejlettebb politikai formákat, hiába próbáljuk politikai eszközökkel, a demokratikus részvétel lehetőségeinek kiterjesztésével, újabb intézmények megteremtésével e területen az egységet tovább szilárdítani.

Kedves elvtársak! Politikai kezdeményezéseinknek a szövetségi politika bevált programjából kell továbbra is kiindulniuk, de oly módon, hogy intézkedéseinknek a nemzeti egységet megzavaró gazdasági folyamatokat is fel kell tárniuk. Erre vállalkozott kongresszusunk. Enélkül a demokrácia fejlesztésére tett lépéseink előbb-utóbb kiüresedhetnek, lejárathatjuk a demokráciát, és azoknak szolgáltatunk érveket, akik haladásunknak akarják útját állni.

Kongresszusunk dokumentumai, határozatai megnyithatják a társadalmi egység továbbfejlesztéséhez vezető utat a gazdaságban és a széles értelemben vett településfejlesztésben, mint község- és közösség-

fejlesztésben. E két nagy terület fejlesztési iránya közös az önkormányzati fejlesztéssel. A termelésben arra kell törekedni, hogy az önkormányzat ne az elosztásban, hanem a nyereség elérésével teremtsen közös érdekeltséget az egész kollektíva számára. Ezáltal lehet majd bebizonyítani, hogy demokrácia és rend, demokrácia és hatékonyság nem egymást kizáró, ellenkezőleg, egymást kölcsönösen feltételező fogalmak. A településpolitikában a tanácsi önkormányzat kifejlesztése a cselekvési tér és a kezdeményezés lehetőségeinek tágítását jelenti. Ne kísérje gyanakvás vagy felzúdulás az állampolgári kezdeményezéseket, egyesületalapítási törekvéseket, ha azok törvényesek. Nézzük el a kezdeti gyarlóságokat és kezeljük a bajokat. A rossz közérzet nagy része megszüntethető, ha megnövekszik az érvényesülés lehetősége. Ha elfogadjuk, hogy szocializmus van, akkor az irány nem az emberek közötti válaszfalak építése, hanem lebontása. Elő kell segíteni, hogy a közösségek szocialista közösségek legyenek, és uralkodjanak saját viszonyaik felett.

Figyelmébe ajánljuk a kormányzatnak, hogy a most parlament elé kerülő településpolitikai koncepció igen nagy lehetőségeket tartalmaz a szociálpolitikai feladatok tanácsi önkormányzati ügykörben való megoldásához is. Egyetértek azzal, hogy a szociálpolitikában már az elosztás javításával, igazságosabbá tételével is jelentős közérzetjavulást, megelégedettséget érhetnénk el. Van-e jobb intézmény a jogosultság és rászorultság hiteles elbírálására, mint az egész helyi közösség által ellenőrzött önkormányzat? Világossá kell tenni az önkormányzat fejlesztésének programját mind a gazdaságban – ahol átalakul a termelő és termelőeszköz viszonya, vagyis átalakulnak szocialista módon a tulajdonviszonyok –, mind a településpolitikában, ahol átalakul az állampolgár és a közigazgatás viszonya. Éppen a szocialista társadalom alapján lehet ezt megvalósítani.

Olyan országban, mint nálunk, ahol következetesen érvényesül a párt vezető szerepe, ahol jól kiépített, megbízhatóan működő államigazgatás van, és ahol a törvényhozás és az igazságszolgáltatás garantálni tudja az ország rendjét és az állampolgárok jogait egyaránt, ahol a társadalmi-politikai szervezetek segítik a pártpolitikát az érdekek képviseletével, az érdekkonfliktusok feloldásával, az érdekek egyeztetésével, ott biztos alapokon fejlődik az önkormányzat. Nem hihetjük, hogy a tétlen hatalom a jó hatalom. Az önkormányzat kifejlesztéséhez kell a jól működő állam, amely egyetemes érvényű, az egész társada-

lomra kiterjedő hatalmat gyakorol, s ezt a nagy, egész országra kiterjedő nemzeti programok megvalósításának irányítására és az önkormányzatok erősítésére használja fel. Ebben a szerepkörben működik az állampolgár, s oszlik meg a társadalmi felelősség közte és az állam között.

Ennek a közéletiségnek az alapján lehetne megértetni mindenkivel, hogy a szocializmus nemcsak akkor lehet az emberek szemében vonzó, amikor sikert sikerre halmoz, hanem a nehézségek idején is. Ha az emberekben sikerül felébreszteni a felelősségtudatot azok iránt az értékek iránt, amelyeket az új társadalom már létrehozott, ha sikerül ezeknek az értékeknek a megvédésében valóságos és személyes törekvéseikkel egybevágó feladatot adni számukra, ha sikerül a nemzeti múlt értékeit a nemzeti jelen és jövő sorskérdéseibe ágyazni, akkor sikerül egy egész országot a nehézségek idején is előrevinni.

Wlasitsch Gyula

a Graboplast Pamutszövő és Műbőrgyár kutató-fejlesztő főmérnöke, állami díjas

Tisztelt kongresszus! Tisztelt elvtársnők! Tisztelt elvtársak!

Ismert, hogy napjaink világméretű gazdasági versenyének egyik legjelentősebb gazdaságpolitikai fegyvere a hatékony kutatás, a műszaki fejlesztés és a technológiák állandó korszerűsítése. A növekvő nyersanyagárak és beruházási költségek mellett nő a műszaki fejlesztés jelentősége, mint olyan eszközé, amely a gazdaságosságot javítja. Ezért a vele elérhető előny stratégiai jelentőségűvé vált, s ma már mindenütt jelentős szerepet tölt be az országok politikai és gazdasági eszköztárában.

Azt, hogy az emberi alkotókészséget és a legújabb műszaki ismereteket a lehető legrövidebb idő alatt célszerű a termelés szolgálatába állítani vállalatunknál, a Graboplastnál már több mint húsz éve felismertük. Erre alapozva egy vállalati stratégia szerint az elmúlt két évtized alatt létrehoztunk egy 170 főnyi kutató-fejlesztő bázist – ez a vállalati összlétszám mintegy 5%-a –, amely a magyar műanyagfeldolgozás egyik jelentős kutatóhelyévé vált. Az itt dolgozó szakemberek műanyagfeldolgozás-technológiai kutatásokkal, a vállalat áruválasztékába tartozó termékek gyártmány- és formatervezésével, vala-

mint különféle célokat szolgáló célgépek tervezésével és gyártásával foglalkoznak. Ez a kutató-fejlesztő apparátus szakterületén a fejlett ipari államok hasonló rendeltetésű intézményeihez hasonlítva előkelő helyet foglal el a sorban. Sikereink egyik forrása, hogy ez az intézmény a vállalat egyik szerves része. Ennek következtében közvetlen munkakapcsolata van valamennyi termelőüzemmel, fontosabb vevőivel, a vállalat egyéb egységeivel, s ily módon az innovációs folyamat nagyon le tud rövidülni.

Eredményeink azt bizonyítják, hogy egy vállalati kutató-fejlesztő hely, átgondoltan beépítve a vállalati szervezetbe és célorientáltan működtetve, jó gazdasági eredményeket tud elérni.

Az 1980-as évek kezdetéig a Graboplastnál a kutatás és az annak eredményei meggyorsításához szükséges eszközberuházások kielégítő párhuzamban haladtak. Ennek hatására termékei és technológiái ebben az időszakban minden téren korszerűnek voltak nevezhetők.

Az, hogy a vállalat a legnehezebb időszakokat sikeresen áthidalta, egyebek között a kutatási szervezet szellemi tartalékainak volt köszönhető.

1981–1983 között a dollár relációból származó importot mintegy 20%-kal csökkentettük azzal, hogy a kutató-fejlesztő szakemberek elgondolásait a termelőüzemben közvetlenül hasznosítottuk. A technológiák gyors és hathatós átállításával pedig – az akadozó anyagellátás ellenére – a termelést folyamatosan szinten tudtuk tartani, sokszor úgy, hogy a kutatómérnökök művezetőként irányították a termelést. Ezzel egyidejűleg gyors termékszerkezet-váltást hajtottunk végre olyan magasabb műszaki színvonalú, divatos és esztétikus termékek kidolgozása révén, amit csakis erre a felhalmozott szellemi vagyonra támaszkodva lehetett elvégezni. Eme váltás útján dollárexportunkat 58%-kal sikerült növelni, melynek mintegy 20%-át évente a bevezetett új termékek teszik ki.

Mindkét eredményes műszaki munkát a mérnökök és a kvalifikált szakmunkások egymást megértő összeszokottsággal végezték. Ez az összhang abból adódik, hogy az új technológiák bevezetését egymással karöltve végzik, s ennek következtében szakmai együttgondolkodás alakul ki közöttük.

Miközben országunkban a gazdaság – vállalatunk is – a népgazdaság fizetési egyensúlyának javítása érdekében sikeresen dolgozott, számos tervezett beruházást el kellett halasztanunk. Ezért az évtizedek óta

tartó műszaki fejlődésünk emelkedő görbéje laposabbá vált. E nehéz körülmények közepette azonban változatlanul kerestük az utat és találtunk is megoldást terveink egy részének megvalósításához. Ez azt igazolja, hogy a jó műszaki gondolat, a magas műszaki színvonalú termékek gyártásának megvalósításához – természetesen piaci háttérrel alátámasztva – lehet pénzforrást találni. Így a közelmúltban egy nemzetközi pénzintézettől folyó [illegible] elhalasztani kényszerült beruházásaink egy részét meg tudjuk valósítani. Ez és az ebből fakadó eredmények reményt nyújtanak arra, hogy napjaink világszínvonalához mért elhanyagolható távolság egy rövid időre ne növekedjék.

A továbbiakban szólni szeretnék [illegible] fejlődést mozgató, a műszaki fejlesztést tartalommal megtöltő műszaki értelmiségről.

A korszerű termelőeszközök csak tárgyi feltételei a haladásnak és versenyképességnek. Az új gép munkába állításával már a múltat képviseli, de a gépeket, a technikát működtető alkotó ember a jövőt, a folyamatosan megújulót, a haladást testesíti meg. Reális alapokról tekintve a jövőbe azzal kell számolnunk, hogy az évtized végéig zömében a meglevő termelőberendezéseinkkel kell dolgozni. Ebből egyértelműen következik, hogy ennek ellensúlyozására csak az emberi alkotókészség, s annak magasabb szintű kibontakoztatása áll rendelkezésünkre, mint nem kis tartalék. Ennek ésszerű felhasználása vállalataink elsőrendű feladata. E fejlődést mozgató alkotó műszaki értelmiség alkotókészségének felhasználása, erkölcsi és anyagi megbecsülése érdekében vállalatunk számos intézkedést tett az elmúlt évek során. Példaként kívánkozik kiemelésre az a kísérlet, melyet 1984-ben tettünk az új termékek nagyüzemi bevezetése és a piacon történő gyors elterjesztése céljából. Ennek érdekében különböző szervezeti egységekhez tartozó szakemberekből célorientált teameket hoztunk létre, jelentős anyagi célkitűzésekkel alátámasztva. Az eredmények bizonyítják, hogy az elgondolás helyes volt és meghozza a várt gazdasági eredményt. Ezt az utat természetesen folytatjuk a következőkben is.

Meggyőződésem, hogy az alkotó értelmiség többletmunkájából még további többleteredmény érhető el, hiszen az egyetemeken, a kutatóintézetekben és a vállalatoknál sok olyan mérnök és más szakember van, akik magasabban kvalifikált munkára és eredmények kidolgozására képesek. Tudásukat és tenni akarásukat feltétlenül szükséges lenne kiaknázni.

Az előbb említett pozitív példák mellett számos megoldandó negatív

problémával is találkozunk, melyek éppen az alkotói kibontakozást gátolják. Ezek közül egyet szeretnék kiemelni, melynek kihatásai hosszú távon súlyos következményekkel járhatnak. A kutató és fejlesztő munka teljes embert igényel. A kötelező napi 8 órán túl elengedhetetlenül szükséges az elmélyülés a munkában, az önképzés, a nyelvtanulás - ez pedig igazán csak úgy lehetséges, ha a főmunkaidőben szerzett jövedelem elégséges az egyén, a család megélhetéséhez. Egyéb - a megélhetéshez vagy a kulturált életvitelhez nélkülözhetetlen - a rendszeres pénzszerzés céljából végzett más irányú munka az egyén teljesítménye és szakmai fejlődése szempontjából rendkívül káros. S mivel ez a jelenség sajnos kényszerűségből általánossá vált, fennáll annak a veszélye, hogy szakembereink túlnyomó részének ismeretei elmaradnak és ellaposodnak más országok azonos képzettségű és azonos munkát végző szakembereiéhez képest. S ez a különbség sajnos éppen azokkal szemben jön létre - hátrányunkra -, akikkel versenyben vagyunk és ideológiai harcban is állunk.

E bonyolult probléma megoldása meghaladja a jelenlegi vállalati kereteket. Ezért szükségesnek tartom, hogy társadalmunk felfigyeljen erre a káros jelenségre is, és támogatást nyújtson vállalatainknak, amelyek egymástól nagyon eltérő műszaki és anyagi lehetőségekkel rendelkeznek s ennek következtében eltérő módon tudnak az ez irányú problémákon segíteni.

Dr. Antalóczy Albert

az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus, kedves elvtársak!

A XIII. kongresszus Komárom megyei előkészítése során tartott tanácskozások - az alapszervezeti taggyűlésektől a megyei pártértekezletig - fejlődő pártmunkáról adtak számot.

Reálisan értékelték a XII. kongresszus óta megtett utat, az elért eredményeket, a mögöttük meghúzódó erőfeszítéseket és kellő politikai érzékenységgel tárták fel a gondokat, a problémákat és a fogyatékosságokat is. Tükrözték, hogy a pártszervezetek munkájukban megfelelően alkalmazkodtak a változó körülményekhez és a növekvő követelményekhez, bizonyították, hogy a megye kommunistái kezdeményezői,

támogatói, aktív részesei az elmúlt éveknél is nagyobb erőfeszítést igénylő társadalmi-gazdasági munkának.

Igazolták, hogy a párttagság helyzetértékelése kiegyensúlyozottabbá vált, világosabban, konkrétabban látják a feladatokat és felelősségük tudatában cselekvően készek azok végrehajtására.

Megyénk társadalmi-gazdasági élete, kulturális és szellemi arculata az elmúlt öt esztendőben a XII. kongresszus határozataiban megjelölt irányban változott. Összességében eredményesen oldottuk meg a kongresszusi határozatokból adódó feladatokat. A közhangulat alapvetően megfelelő, a politikai légkör nyugodt. A párt iránti bizalom szilárd. A belpolitikai helyzetet a megye lakossága stabilnak, a párt- és az állami vezetés lépéseit általában átgondoltnak, kiegyensúlyozottnak, reálisnak tartja, és a megújulásra való törekvését nagyra értékeli.

Ugyanakkor erősödik a nyílt kritikai hangvétel, és a gazdasági helyzet, az elért életszínvonal megőrizhetősége miatti aggodalom. A közhangulat sokszínű, árnyalatokban gazdag. Ez érthető is, hiszen az életkörülmények alakulása, a vállalatok közötti különbségek növekedése felerősítette a differenciáltságot a közéletben, a közhangulatban is.

A megye párttagságát a politika alapkérdéseiben a nézetazonosság jellemzi; a részletekről, az egyes konkrét kérdésekről alkotott vélemények már széles skálán mozognak, s eltérő nézetekkel is találkoztunk, de nyíltan ellenzéki vagy társadalmi rendünk, politikánk döntő elemeit alapjaiban megkérdőjelező nézetek rendkívül szűk körben jelentkeznek, és tegyük hozzá, gyorsan elszigetelődnek. Emellett, ugyancsak szűk körben, időnként szektás, dogmatikus nézetek is előfordulnak, amelyek nemritkán az ötvenes évek elejének politikai módszereit akarják visszahozni.

Sajnos azt is tapasztaljuk, hogy egyes párttagok pártunknak az élet által igazolt politikája mellett nem mindig állnak ki kellő határozottsággal. Időnként és helyenként baj van a politikai elkötelezettséggel és néha a kommunista elvhűséggel is.

Pedig olyan helyzetben, amikor a társadalmi feszültségek több ponton erősödnek, amikor gyakori az értetlenség, az idegesség és hellyelközzel az elbizonytalanodás, a kommunistáknak, a vezetőknek mindenütt kellő nyugalommal, magabiztos politikai kiállással és a jövőbe vetett bizalommal kell azt ellensúlyozniuk. Meggyőző érvekre, türelemre és megértésre van szükség, ami nem tévesztendő össze az engedékenységgel, a belenyugvással. Nem kevésbé fontos, hogy megszűn-

jön az általánossal való egyetértés és a konkréttal való szembenállás gyakorlata.

Párttagságunk igényli, hogy hatékonyabban lépjünk fel az eszméinktől idegen nézetekkel és jelenségekkel szemben. Szükségesnek tartja, hogy agitációs és propagandamunkánk tartalmában és módszereiben is legyen differenciáltabb, offenzívabb, támaszkodjon még jobban a tudományos kutatások eredményeire és a gyakorlat tapasztalataira.

Kedves elvtársak! Az anyagi termelési ágazatokban elért eredményeink nem születhettek volna meg a megye szellemi, műveltségbeli gazdagodása nélkül. Tény, hogy tovább javult megyénk lakosságának általános műveltsége, iskolázottsága, növekedett információéhsége és hírfogyasztása, fejlődött politikai, közéleti kultúrája.

A korábbinál nagyobb figyelem irányult a művelődési, oktatási területek helyzetére, a szocialista életmód feltételrendszerének, előremutató jegyeinek alakítására. A műveltség, a felkészültség, a munkakultúra fejlődését mutatja, hogy 1980 óta több mint 12 000-en tettek szakmunkásvizsgát. A megye körülbelül 70 000 szakképzett keresőjének 15%-a már legalább két szakmával rendelkezik. Öt év alatt évenként növekvő arányban majdnem 10 000-en érettségiztek, közülük 1000-en az érettségivel együtt a szakmunkás-bizonyítványt is kezükbe kapták.

Komárom megyéből 1700–1800 fiatal tanul az ország egyetemein és főiskoláin. Évente több mint 500-an kezdik meg felsőfokú tanulmányaikat. Amíg öt éve 1000 foglalkoztatott közül 62 volt diplomás, addig ma ez a szám 68. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy megyénkben is mind többen ismerik fel: az oktatás, a művelődés nemzeti ügy.

Pártszervezeteink fokozták erőfeszítéseiket, hogy a politikai munka eszközeivel is segítsék az értelmiségiek kultúrateremtő és -közvetítő szerepének további kibontakozását. Ha néhány éve még be kellett ismernünk, hogy a korábbi tartós és dinamikus gazdasági, társadalmi előrehaladás bizonyos értelemben elkényelmesítette eszmei, ideológiai munkánkat, akkor ma már leszögezhetjük: a szigorú önvizsgálatot követően megkezdtük ideológiai munkánkban a felzárkózást. Lépéseket tettünk a marxista tudás és tudatosság erősítéséért, a több szempontból új helyzethez szükséges új válaszok kidolgozásáért és elfogadtatásáért. Erre nemcsak az új kihívások felszínre törése késztetett bennünket, hanem az állandóan változó társadalmi közeg, a korábbinál képzettebb, felkészültebb, a világra nyitottabb emberek egyre szélesebb

köre, s vele együtt a tudatformálás, a szélesebb értelemben vett műveltség szerepének felértékelődése is.

Való igaz, hogy a pártpropaganda feladatai a korábbinál nehezebbek, bonyolultabbak. Sok jel azonban arra mutat, hogy propagandánk felfrissülőben van, újulnak módszerei. Javult a párt politikájának, a politika összefüggéseinek és törekvéseinek széles tömegekkel való folyamatos megismertetése, erősödött a lakosság jelentős rétegeinek bevonása a politikai elképzelésekbe, döntésekbe. A lényegi folyamatokat a korábbinál nagyobb nyitottsággal és differenciáltabb rétegmunkával, a konkrét megyei, helyi tények bemutatásával igyekeztünk láttatni. Ha még nem is kielégítő mértékben, de növeltük a pártpropaganda szerepét az emberek meggyőzésében, mozgósításában, társadalmi együttműködésük szervezésében, az erre irányuló készség fejlesztésében.

Tisztelt kongresszus! Ideológiai felkészültségünket, világnézetünket az elmúlt öt év többször is próbára tette. Gyakran kellett vizsgázni problémaérzékenységből, vitakészségből, érveink és ismereteink meggyőző kifejtéséből. Úgy véljük, ezeket a próbákat megyénk párttagsága kiállta. A marxizmus hegemóniájának megőrzésére, erősítésére irányuló törekvéseink általában eredményesek voltak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a helytelen vagy kifejezetten rosszhiszemű, eszméinktől idegen nézetekkel szemben mindig eredményesen léptünk fel.

Tapasztalatból tudjuk: a mai szemléleti sokszínűség, a téves vagy zavaros nézetek részben belső viszonyainkban gyökereznek. Nem feledkezhetünk meg azonban a nemzetközi helyzet kedvezőtlen változásának eszmei, ideológiai hatásairól, következményeiről sem. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül megyénk olyan adottságait, mint a nyugati televízió- és rádióadások növekvő vételi lehetőségei, vagy a növekvő nemzetközi idegenforgalom. Ilyen körülmények közepette különösen fontos, hogy a kommunisták elsősorban a párton belül tisztázzák a problémákat, a párt fórumain, a taggyűléseken, a vitakörökben, a pártoktatás szemináriumain válaszolják meg egymásnak és önmaguknak a mindnyájunkat foglalkoztató fontos kérdéseket. Így tudjuk csak megfelelően felvenni a harcot az eszméinktől idegen nézetek ellen, erre alapozva lehet tovább erősítenünk a politikai, eszmei és cselekvési egységet.

Az elmúlt években a megye lakossága érzékelte a világban és az országban lezajló nagy jelentőségű változásokat. A közgondolkodásra hatottak a nemzetközi helyzetben, az intenzív gazdálkodásra való át-

térésben, a társadalmi-gazdasági fejlődésben rejlő feszültségek, konfliktusok, megtorpanások, valamint az ezekből származó tudati és eszmei zavarok. Ez egyenes következménye volt annak, hogy az elmúlt majd harminc év során a szocializmus dinamikus és egyenes vonalú fejlődése, az életszínvonal, az életkörülmények korábban példátlan javulása beépült az emberek tudatába, a szocializmusról alkotott eszmerendszer szerves részévé, egyúttal az eszmei elkényelmesedés forrásává vált. Nehézséget okozott, hogy – a szocializmus jövőjébe vetett biztos hitünk erősítése mellett – éppen jövőnk érdekében meg kellett fosztanunk magunkat attól a képzetünktől, hogy a szocializmus egyenlő az egyenes vonalú, töretlen, és minden fontos területre kiterjedő fejlődéssel. El kellett fogadtatnunk, hogy az érdekkülönbségek, az ezekből fakadó konfliktusok és ellentmondások nem rendkívüliek, nem valamiféle torz jelenségek, hanem természetszerűek és a fejlődés fontos mozgatóerői, s szükségessé teszik a gyakorta bonyolult érdekviszonyok feltárását, az érdekeknek a társadalmi érdek elsődlegessége alapján történő folyamatos egyeztetését és megoldását. Egyszerre kellett olyan régi társadalmi értékek erősítésén munkálkodnunk, mint a munka becsülete, a segítőkészség, a családszeretet, a hazaszeretet, fellépnünk az értékzavarok ellen, s új értékeket, az állandóan változó világ mozgásainak megfelelő magatartásokat, normákat elfogadtatnunk.

Eredményeink bizonyítják, hogy korábbi értékeinket, vívmányainkat megőrizve sikerült csökkentenünk a megszokás, a rutin visszahúzó erejét, sok szempontból sikerült önmagunkat, gondolkodásunkat megújítani, aktívabbá, kezdeményezőbbé válni, és ezáltal tudtuk növelni befolyásunkat a társadalmi-gazdasági folyamatokra.

Kedves elvtársak! A helyes értékelés és reális helyzetelemzés mellett, az ezekből levonható tanulságok széles körű hasznosításával, megyénk kommunistáinak is fontos feladata, hogy fő figyelmüket a jövőre irányítsák, erőiket a megoldásra váró feladatokra összpontosítsák. Az intenzív típusú gazdasági fejlődés kibontakoztatása, a gazdaság teljesítőképességének növelése, a gazdasági fejlődés élénkítése, a belpolitikai stabilitás megőrzése és további erősítése egyaránt megköveteli, hogy jobban használjuk ki a szocialista rendszerben rejlő lehetőségeket, erőforrásainkat, köztük különösen azokat, amelyek az emberi tényezőkben, a szellemi alkotókészségben, a tudatformálásban rejlenek. Éppen ezért megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk ideo-

lógiai munkánk fejlesztésére. Ehhez elengedhetetlenül fontos a kor színvonalának megfelelő műveltség gyarapítása, a bonyolult viszonyok közötti eligazodáshoz nélkülözhetetlen marxista–leninista világnézet erősítése, az értelmes, gazdag emberi élet szolgálatában álló tudományos munka és művészeti alkotások támogatása, a propaganda és az agitáció hatékonyságának erősítése, erejének fokozása, politikai céljaink és törekvéseink elfogadtatása, az általános, a szakmai és a politikai műveltség fejlesztése nyomán felnőtté vált közvélemény hiteles tájékoztatása, a politika nyíltságának megőrzése, az önállóbb, kezdeményezőbb politizálás kialakítása, fejlődésünk irányának és céljainak vonzó bemutatása, a reális szocializmuskép elfogadtatása, a helyenként előforduló perspektívavesztés és elbizonytalanodás elleni határozott fellépés, a realista szemlélet és a mértéktartás erősítése, a teljesítményre orientált magatartás és tudat fejlesztése, a kezdeményezés, az aktivitás fokozása, az elkötelezett kiállás, az önálló gondolkodás, a meggyőzés és példamutatás rangjának növelése, a közösségi gondolkodás fejlesztése, a kisközösségek szerepének növelése, erősítése. Igen fontos, hogy a felnövekvő nemzedékeket megnyerjük szocialista céljaink, értékeink és ideológiánk számára, gazdagítsuk őket tudással, emberi értékekkel és érzelmekkel.

Kedves elvtársak! Meggyőződéssel valljuk, hogy az elmúlt öt év munkájának reális és sokoldalú bemutatása, az eredmények mellett a gondok, a problémák önkritikus és kritikus felvetése, a társadalom előtt álló feladatok megjelölése egyértelműen bizonyítja, hogy pártunk maradéktalanul betölti társadalomirányító szerepét. Politikája következetesen elvi, kommunista politika, olyan politika, amely kifejezi a tömegek, az egész nemzet érdekeit és szándékait. Ez a politika egyszerre teszi alkalmassá a munkásosztályt a vezető szerep betöltésére és a vele szövetséges társadalmi rétegekkel való tömörülésre. Politikánk alkalmas a marxizmus hegemón szerepének fokozására, a szocialista tudat erősítésére, az újszerű igények kielégítésére és újabb igények keltésére. Ez a politika megfelel a kor követelményeinek, biztonságot és távlatokat ad az embereknek.

Pártunk politikai irányvonalának helyességét a gyakorlat, az élet igazolta. Ezért megyénk párttagsága ezt a jövőben is követendőnek tartja, egyúttal kéri a XIII. kongresszustól, hogy az újszerű igényeknek megfelelően, úgy fejlessze tovább azt, hogy egyben őrizze és erősítse meg állandó és alapvető elemeit.

Rostás Károly

Kaposvár Város Tanácsának nyugalmazott elnöke,
a Hazafias Népfront Somogy Megyei Bizottságának elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Életem eddigi legjelentősebb, legkiemelkedőbb eseménye, hogy részt vehetek pártunk kongresszusán. Első ízben ért ez a megtiszteltetés. Tegnap egyik elvtársunk egy kicsit röstelkedve megjegyezte, hogy sok felszólaló anyagi természetű kéréssel fordult kormányunkhoz, a kongresszushoz. Jelzem, hogy én ilyen természetű kérést nem terjesztek elő.

Valamennyi dokumentum foglalkozik az idősebb, már nyugdíjban levő nemzedékek helyzetével, a társadalomban, az ifjúság nevelésében betöltött szerepével. Ez a tény önmagában is jelzi: pártunk nemcsak hogy nem feledkezik meg róluk és teszi kötelességgé a velük való fokozottabb törődést, hanem – és én ezt vélem az igazi, a legnagyobb megbecsülésnek – számít is rájuk. Fontos társadalmi érdeknek tartja a kommunisták tapasztalatainak hasznosítását, részvételüket a közéletben, és azt, hogy segítsenek a fiatalok – és nem csak a fiatalok – reális nemzet- és történelemtudatának, szemléletének szocialista tartalmú formálásában.

Negyvenhatodik éve vagyok tagja a pártnak. Az a tudat, hogy a párt számít ránk, az az érzés, hogy szükség van ránk, nemcsak a megbecsülést jelenti, hanem – és ne vegyék ezt túlzásnak – az élet értelmét is. Mert vallom, hogy az embernek életbevágó szüksége van arra, hogy az embereknek szükségük legyen rá!

Pártunk mélységes szocialista humanizmusára vall, amikor a kongresszusi dokumentumokban hangsúlyozza: „Kötelességünk, hogy... könnyítsünk az idős korral járó terheken." Kétségtelen, hogy sokan rászorulnak erre. A nagyon idősek, a betegek, a magukra hagyottak. Nem rájuk értem, amit most mondok, hanem saját korosztályom tagjaira, a 60–70 év közöttiekre, a megöregedni nem akaró idősekre, akiknek nevében azt kérem: úgy könnyítsenek terheinken, hogy kapjunk testhezálló megbízatást, pártmunkát, értelmes feladatot, amely célt és újabb meg újabb éveket ad az életnek.

A tegnapi vitában külön is megragadott Hegyi Istvánné elvtársnőnek, a KISZ Szolnok Megyei Bizottsága első titkárának az a mondata, hogy „a fiatalok feladatokat kérnek". Ebben az akaratban is találkozik az ifjúság és az idősebb nemzedék.

Kedves elvtársak! Bár egyéni sorsom nem tartozik a nagy nyilvánosság elé, mégis előhozakodom egy személyes példával. Közel tíz éve mentem nyugdíjba, de – nem nyugalomba. Akkor közeledtek a népfrontválasztások. A Somogy megyei pártbizottság vezetői megkérdezték: „Ha megválasztanának, elvállalnád-e társadalmi munkában a Hazafias Népfront megyei elnöki tisztét?" Ennek az idén kilenc éve. S ami még ennél is főbb dolog: ekkor lettem a megyei pártbizottság tagja. Most úgy érzem: kilenc értelmes évet is kaptam ezzel a bizalommal, amelyet a párt és a választók adtak nekem, és talán nem önzés, ha azt mondom, hogy legalább ilyen kilenc évet szeretnék még kapni az élettől.

Kedves elvtársak! A beszámoló taggyűléseken és a kongresszusi irányelvek vitája során főleg az idősebb kommunista nemzedék tagjai gyakran tették fel élesen a kérdést: hogyan engedhetünk teret, adhatunk esetenként széles nyilvánosságot is az olyan törekvéseknek, amelyek rehabilitálni akarják a brutális, a nép- és nemzetellenes Horthy-rendszert, ugyanakkor szinte kezd divattá válni az ötvenes évek egyoldalúan negatív megítélése? Hát csoda-e, ha sok fiatalnak nincs reális nemzet- és történettudata? Csoda-e, ha sok fiatalnak hiányos, illetve összefüggéseiből kiragadott ismeretei vannak?

Az okok sokfélék. Én most elsősorban a magunk, az idősebb generáció tagjainak, az idősebb kommunistáknak a felelősségét hangsúlyozom. Nemzedékem egy része – valahogy ezt tapasztalom mostanában – mintha elfelejtette volna, vagy el akarná felejteni mind a felszabadulás előtti időszakot, mind pedig az ötvenes évek egyes esztendeit. Pedig a múltat be kell vallani, és azt hiszem, semmi okunk, hogy ne valljuk be, mert csak így lesz teljes és reális ifjúságunk – és önmagunk előtt is – a felszabadulás utáni negyven év történelmi tablója.

Hogy jobban megértsük és megértessük a mát, azt úgy kell néznünk, ahogyan jön a tegnapból és megy a holnapba, bemutatva ennek az útnak minden keservét, bonyolultságát, ellentmondásosságát, sikereit, kudarcait, elemezve azok eredőit és okait, hogy a jövőben egyre kevesebb legyen a kudarc és mind több a siker!

Amikor a párt vezetésével a jövő útjait keressük, nem árt, ha néha felidézzük azt az utat, amelyen annak idején elindultunk. Egy autós példával élve: hogy előzni tudjunk, hogy biztonságosan haladhassunk előre, bele kell néznünk a visszapillantó tükörbe. Azoknak, akik a jövő útját keresik, nem árt, ha néha visszapillantanak, honnan indultunk.

Javaslom tehát: rendszeresíteni kellene a nemzedéki találkozókat, ahol többet kellene szólni a felszabadulás előtti korszakról is. A fiatalokkal jobban kellene érzékeltetni azokat az óriási eredményeket, amelyeket a szocialista építőmunka során kezdetben olykor nyomorogva, túlhajszoltan, csökkenő, majd újra növekvő bizalommal elértünk a mögöttünk levő négy évtizedben. Egy a lényeg – mint egyébként mindenütt, de a fiatalokkal való párbeszédben különösen –: az őszinte, nyílt szó. Ezzel szolgáljuk legjobban fiataljaink eszmei-politikai nevelését, a tegnap, a ma és a holnap szerves összefüggésének megértését, az ifjú és idősebb nemzedék kölcsönös megbecsülését, a reális nemzeti önbecsülést, a szocialista hazafiság elmélyítését.

Tisztelt kongresszus! Befejezésül hadd mondjak el még valamit. Igaz, ez nem az elvtársaknak szól, hanem azoknak, akik meg akarják szépíteni, hamisítani a felszabadulás előtti Magyarország képét. Akik az 1945-öt követő első évtizedet egyoldalúan úgy állítják be, mint a hibák, a törvénysértések évtizedét. Akik le akarják rombolni nemcsak a szocializmus eddig fölhúzott épületét, hanem az embereknek az eszmék győzelmébe vetett hitét is. Akik megkérdőjelezik a kemény munkával kiküzdött eredményeket, lebecsülve ezzel – és lenézve egyúttal – azokat is, akik mindezt létrehozták. Nos, hát nekik mondom.

Én Kaposvárról jöttem, ott is születtem, ott élek és dolgozom. A harmincas években Kaposvárt virágos városnak nevezték. Valóban sok volt a virág. Főleg azokban az utcákban, ahol a megye, a város urai laktak és a Horthy-parkban, ahova a mezítlábas proletárgyerekek nem mehettek be. Akik most, szépítgetve ezt a múltat, nosztalgiával gondolnak vissza a fölszabadulás előtti virágos városra – amelyben persze most is elkelne több virág –, azok gondoljanak arra is, hogy ezeket a virágokat a munkanélküliek többezres serege úgynevezett ínségmunkában ültette ki és gondozta. Ezek a virágok arra voltak jók, hogy elfödjék a hervasztó valóságot, a városháza előtti köpködőt, a szegénykonyhát, a méltóságos alispánné nyomorenyhítő akcióit, és míg e virágok virultak, a proletárgyerekek arcáról lehervadt a mosoly.

Elnézést a személyeskedésért. Apám arcát a gyomor és a nyomor gondjai barázdálták és addig köhögött, amíg a tüdővésztől sírba nem fulladt. Fejfáján a Horthy-rendszer elleni vádirat: élt 39 évet. És ott a proletártemető többi fakeresztbe vésett vádbeszéde: élt 25 évet, élt 16 évet, élt 11 évet, élt 11 hónapot. Az én kis húgom is 11 hónapos korában hervasztotta zsenge életét sírba, ugyancsak tbc-ben halt meg.

Nézzék meg a fakereszteket azok, akik oly szépnek akarják láttatni a két világháború közötti Magyarországot. Vagy olvassák el az Új Somogy című napilap 1935–1939 közötti számait, amelyekben – mint akkori betűszedőinas – rengeteg árverési hirdetményt szedtem, amelyek hírül adták, hogy melyik munkanélkülinek, melyik szegényparasztnak a feje fölül viszik el a tetőt és alóla az ágyat. És szedtem cikkeket arról, hogy a polgármester kijelentette: „nem akarok kommunistákat látni". Meg arról a „szózatról", amely szerint nem fogja tűrni, hogy a munka nélküli kőművesek és téglások megbontsák a város nyugalmát. Ez a nyugalom a tespedtség nyugalma volt. És miközben hazafias szónoklatokkal, melldöngetve bizonygatták magyarságukat, megtiltották, hogy a munkásotthonban 1943. március 15-én végigmondjam Petőfi: A nép nevében című versét.

Ezért kell a hamisítások ellen fellépni.

Kedves elvtársak! A virágos Kaposvárból azóta virágzó város lett. És nem csak Kaposvárból. Nyelvtanilag a virág főnévből könnyűszerrel lehet virágzó melléknevet képezni. Ahhoz azonban, hogy a virágos Kaposvárból virágzó város legyen, mindenekelőtt az kellett, hogy végre fölszabaduljunk már. Hogy a szovjet hadsereg szétverje a náci hordákat, megsemmisítse a fasizmust és a népellenes Horthy-rendszert, hogy a párt vezetésével, a kommunisták és szövetségeseik összefogásával, a dolgozók kemény szellemi és fizikai munkájával valóra váljék mindaz, amiről akkor nem hittük, hogy be fog következni. Amiért a fölszabadulás előtti nemzedékünk, utána pedig az elmúlt négy évtizedben most már három nemzedék küzdött és küzd egymással vállvetve.

Tisztelt kongresszus! A Központi Bizottság beszámolóját, a határozattervezetet, a szervezeti szabályzat módosításait és a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a szóbeli kiegészítőkkel eszemmel és szívemmel elfogadom, azokkal egyetértek, a kongresszusnak elfogadásra ajánlom, azért, mert nemcsak egy város, nemcsak egy megye, hanem az egész ország, hazánk felvirágzását szolgálja.

Szűcs István

a komlói Carbon Könnyűipari Vállalat igazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Az irányelvek, majd a Központi Bizottság beszámolója olvastán is megmaradt az eredeti gondolatom. A dokumentumok derűlátóak, és ez jó. Később realistának találtam, és ma azt mondom, amit a beszámolóban olvastam: a gazdasági fellendülés új formáját nyithatják meg, ha feltárjuk tartalékainkat.

Megyénk, Baranya megye iparával, energiahordozók termelésével, jó mezőgazdaságával, tudományos munkásságával, iskolahálózatával ott van az ország színpadán. Nem térhetek ki az egész megyére. A bevezetőben elmondottakat viszont szeretném alátámasztani munkaterületemen, a komlói Carbon Könnyűipari Vállalatnál szerzett tapasztalataimmal. Miután több lett a jó tapasztalat, mint a negatívum, hadd idézzem védelmemre Kádár elvtárs nagyon régi, de mindig időtálló mondatait: „Az egyik választási gyűlés után vagy harminc középiskolás követte a csoportunkat. Fél óra múlva még mindig ott voltak, figyeltek, hegyezték a fülüket, jöttek utánunk. De egy kicsit, mintha restellték volna, hogy ők rendes emberek. Segíteni kell őket, ne restelljék."

Miután vállalatunkat is – szeretném, ha sokáig még – a rendesnek látszók közé sorolják, hadd mondjak néhány szót magunkról. Valamikor harminc évvel ezelőtt helyi ipari és szolgáltató vállalatként alakultunk. Amikor elkezdtünk exportálni, a szénre épült város könnyűipari vállalatát Carbonnak neveztük el.

Napjainkban 10–12 országba exportálunk, és nálunk dolgoznak a komlói bányászok hozzátartozói, feleségei, gyermekei. Ezúton az ő nevükben is megköszönöm a ma és tegnap itt elhangzottakat, amikor a bányász férjeket megnyugtatták, mert ez a bányászasszonyok munkájánál minőségi tényezőt fog majd jelenteni.

A vállalat 2200 dolgozója több mint 300 000 négyzetméter bőrt dolgoz fel, több millió négyzetméter konfekciót és bútort is gyártunk. Ilyen vegyes vállalat lettünk, így születtünk, ilyenek is maradtunk. Közel 700 millió forint értékben szocialista exportra adunk el, 200 millió forintért tőkés exportot bonyolítunk le.

Sikernek könyveljük el rugalmasságunkat, ha kell, 50 darabos tételt is elvállalunk a nagy piac reményében. Jó szervezéssel, kevesebb

létszámmal, de anyagi érdekeltséggel értük el, hogy egy év alatt 60 000 pár cipővel, illetve divatcsizmával többet exportáltunk.

Vállalatunk alig 10%-os alkalmazotti létszámmal dolgozik, és ez a fizikai dolgozókban még sohasem keltette azt az érzést, hogy jaj de sokan vannak az „irodisták". Ennek ellenére a kért statisztikát mindenki megkapja időben. Kimondjam? Fokozott szervezettséggel, gépesítéssel talán még kevesebben is elvégeznék ezt a munkát.

Kedves elvtársak! Ha a dolgozók azt tapasztalják, hogy beleszólhatnak a munkába, akkor a döntéssel együtt vállalják a megvalósítást is. Igyekszünk, hogy így legyen, sőt, ha az új vállalatvezetési formákat, az új fórumokat jól, körültekintően működtetjük, akkor még jobban mehet a munka. Ehhez fel kell kutatni az alkotni kész, a gondolatgazdag, gazdálkodni jól tudó vezetőket!

Kedves elvtársak! A kongresszusi munkaversenyt szocialista brigádjaink időben elkezdték, és megmozgatták az egész vállalatot. Óriási részük van benne, hogy a kezdeményezés és a versenylendület révén a vállalat az elmúlt évben túlhaladta az egymilliárd forintos árbevételt.

Tanácsi vállalat vagyunk, de nem vagyunk tanácstalanok. Igen nagy az önállóságunk. Modelljeinket dolgozóink tervezik, kereskedelempolitikánkat magunk alakítjuk. A Tannimpex, a Modex és a Hungarocoop segítségével lebonyolított export igen jó együttműködés eredménye, de jobbá tenni ezt is lehet. Kérjük a külkereskedelmi vállalatokat, keressék, tárják föl a még jobb üzleti lehetőségeket és újabb együttműködési formákat. Piaci helyzetünk ma jó. 15–18 éve meglevő partnereink is vannak, és az utóbbi 8–10 évben nem vesztettünk el egyetlen megszerzett piacot sem.

Három iparág – a cipőgyártás, a konfekcionálás és a bútor – adja stabilitásunk alapját. Óriási előny hármas tagozódásunk, de sok gond forrása is. Lehetetlen, hogy egyszerre minden jól menjen. Ha a cipőtermelés jól megy, baj van a konfekcióval, vagy esetleg fordítva, de faanyaggondjaink is vannak. Ugyanakkor ezt már így szoktuk meg, együtt, így Carbon a Carbon.

Kedves elvtársak! Eötvös József mondja egy nagyon szép versében: „Kit nem hevít korának érzeménye, Szakítsa ketté lantja húrjait." Ma itt – úgy érzem – minden lant és hegedű húrján a szervezés, az alkalmazkodóképesség, a gazdaságosság, a minőség, az anyag- és az energiatakarékosság, a gazdaságos export dallamai csendülnek fel. És

ezek nem mindig andalító dallamok. Vannak hibás akkordok, mellé-fogások magunk és társszerzőink részéről is.

Itt van például a vállalatok közötti együttműködés, amelyet a beszámoló szerint is javítani kell. Tegnap erről a témáról a Kaposvári Ruhagyár küldötte beszélt, én ezt csupán alá szeretném támasztani. Ideje, hogy a partneri viszony új értelmezést kapjon.

Legyen végre becsülete a fillérnek, a centiméternek és a perceknek is, de legalább a naptári hétnek és hónapnak. Mindenekelőtt az adott szónak, főleg, ha azt szerződés is alátámasztja. Nem tudunk határidőre teljesíteni, ha nincs bőr, szövet, gomb vagy alkatrész.

Ha mindezekhez hozzáveszem, hogy – bár nagyszerű a munkáskollektíva és a vezetés is egységes – mi is nap mint nap elkövetünk apróbb hibát, szervezetlenséget: lehet az anyaggal is takarékosabban bánni, az energiával okosan gazdálkodni pedig parancsoló kötelesség! A minőség is, a határidő megtartása is javítható. Ez mind-mind olyan tartalék, amely előrelépést jelent, és optimizmusunkat növeli. A fentiek értelmében, csatlakozva magyaróvári küldöttkollégámhoz, tisztelettel kérem a szabályozókat, hogy szabályozzanak! Ezt az ország számára létfontosságú export szabályozására értem elsősorban.

Megjegyzem azonban, hogy némely esetben az alapanyag irreális ára és nem megfelelő minősége fékezi az exportot. S ez már nem a vállalaton múlik.

A termékszerkezet kialakítása, a jó minőségű áru előállítása, dolgozóinkkal egységesen kiállni a jó ügyért, ez már a mi dolgunk, ezt meg is tesszük. Saját termékeinknek olyan jövedelemteremtő-képesnek kell lenniük, hogy megéljünk belőlük – nincs más út. Előrébb kell lépni, tenni akarunk, de az eddigi elismerésekkel fukarkodó és dicséretszegény légkörből ki kell lépni, ahol erre valóban rászolgáltak.

Kedves elvtársak! Kellemes színfoltja kezd lenni beszédünknek klasszikusaink idézése. Ez nagyon jó dolog, mert a múlt dicső örökségének átmentése a mának is támasza, segítője. Aczél elvtárs tegnap Petőfit idézett, utána egy csodálatos névsort olvasott fel annak bizonyítékaként, hogy elismerjük az alkotókat, a művészeket, a tudósokat.

Hadd fejezzem hát be Kölcsey több mint 150 évvel ezelőtt írt örökbecsű sorával: „Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér? Messze jövendővel komolyan vess össze jelenkort: Hass, alkoss, gyarapits: s a haza fényre derül!"

Hámori Csaba

a Központi Bizottság tagja,
a KISZ Központi Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!
A statisztika tanúsága szerint minden második magyar még nincs harmincéves. Ebből következik, hogy az ifjúságnak súlya, felelőssége van hazánkban. Nemcsak a jövőnek részese és formálója, hanem itt és most, a jelennek is.

Pártunk mindig nagy figyelmet fordított az ifjúságra. Aki a jövőt tervezi, szükségszerűen hisz a fiatalokban. A bizalom mozgósító erejű. A párt számít és épít a fiatalok tudására, tettrekészségére, elkötelezettségére. Ez tükröződött a beszámolóból, számomra ez csendült ki az eddigi vitából is. Számításom szerint, eddig 23 elvtárs szólt az ifjúság helyzetéről, gondjairól, a nevelésében szükséges társadalmi munkamegosztásról. Köszönjük.

Az a program, amelyet a határozattervezet ajánl, egyidőben képes megerősíteni a párt politikájának bevált, a gyakorlat által igazolt fő irányát, alapvető vonásait és választ adni korunk új kérdéseire. Ez az ifjúság érdeke is, ezért támogatjuk a programot.

Kedves elvtársak! Az utóbbi években az építőmunka sikerei nem voltak olyan látványosak, magától értetődőek, mint korábban. A népgazdasági egyensúlyt nagy erőfeszítések árán sikerült javítani. A lakosság egyes rétegeinek megélhetése érezhetően nehezebbé vált, a pályakezdők, az önálló életre indulók nagyobb erőfeszítéssel is csak lassabban jutnak előbbre. Érthető, hogy ilyen helyzetben élesebben bukkannak felszínre az érdekellentétek. Ennek természetes velejárója, hogy a fiatalok között is élénkebbé váltak a viták jelenünkről, jövőnkről. Érzékenyebbé, nyíltabbá, kritikusabbá vált nemzedékünk.

A fiatalok azonosulása a szocializmussal természetesen nem automatikus. Napjainkban is sok a zavar, aminek számos oka van. Helyesnek tartott, elfogadott céljaink és megvalósulásuk mindennapi gyakorlata között mindig volt és lesz különbség. Vannak azonban, akik a fejlődés természetes ellentmondásait politikai tévedésként értelmezik. A zavaró jelenségek, az azonosulás gondjai zömükben nem ideológiai természetűek.

A politika, ahol csak lehet, önálló kezdeményezésre bátorít, ám ha valaki csakugyan változtatni, cselekedni kíván, gyakorta ütközik

könnyebben-nehezebben ledönthető falakba. Ezeket a falakat ma sokszor azok emelik, akik úgy általában egyetértenek az elvvel, de konkrét ügyben nem akarnak, vagy képtelenek cselekedni. Velük kell szembeszállni. Sajnos a fiatalok között sem ritka az elkényelmesedett, a mindenbe beletörődő. Azokat kell segítenünk, bátorítanunk, akik hajlandók vállalni a nehézségeket s küzdenek igazukért. A bátor kiállás képessége nem születik velünk. Az első mintát a család adja. Jó lenne az iskolákban is olyan légkört teremteni, amely rangot ad az önálló cselekvésnek, gondolkodásnak, az egyéniségeknek.

A gazdasági fejlődés nehézségei is gyakran torzítják az értékrendet. A teljesítmény szerinti differenciálással általában mindenki egyetért, de a magas jövedelmeket legtöbbször gyanúsnak találjuk. A gazdaságtalan üzemek felszámolását mindenki helyesli, ám ha az ő munkahelye kerül sorra, méltatlankodik. A protekciót mindenki elítéli szóban, még az is, aki, ha módja van rá, él vele. Érdek és érték egymásra ható, egymást alakító fogalmak. Fontos, hogy követhetőbbé, tisztábbá váljék viszonyuk. A határozattervezet is kiemeli: a közgondolkodásban gazdagítani és reálisabbá kell tenni a szocializmusról kialakult felfogást. Ez egyszerre ideológiai és gazdasági feladat.

Kedves elvtársak! Hazánkban a fiatalok túlnyomó többsége számára adottak az eredményes tanulás, a munka, a művelődés, a kiegyensúlyozott élet feltételei. A legtöbb magyar fiatal becsülettel teljesíti kötelességeit. Ugyanakkor nincs még egy társadalmi réteg, amelynek helyzete, feladatai, gondjai, szándékai annyira sokrétűek lennének, mint az ifjúságé. Gyermeki vágyak és felnőttcélok egyaránt sajátjai az egymásba növő nemzedékeknek. Másfél millió diák, több mint egymillió munkás, negyedmillió mezőgazdasági dolgozó, csaknem ugyanennyi értelmiségi, katonák, családfenntartók, hajadonok és elváltak, és több mint százezer veszélyeztetett; mind-mind magyar fiatal, akiknek jövője, sorsa közös felelősségünk.

Azokért is tennünk kell, akik saját tévelygéseik miatt csúsztak a társadalom peremére. Az alkoholfogyasztás, a lassan, de terjedő kábítószer-élvezet, a fiatalkori bűnözés a társadalomba való beilleszkedés zavaraira irányítja a figyelmet. Mindez a szociálpolitika, a nevelés, az egészségügy, az ifjúságvédelem összehangolt, közös cselekvését sürgeti.

Az, hogy ki, mikor válik nagykorúvá, életkor kérdése. Hogy ki, mikor válhat felnőtté, az már a körülményeken is múlik. Ahogy Kádár

elvtárs is mondta, az életkor nem értelmezhető mereven. A felnőtté váláshoz nemcsak szellemi, biológiai érettség szükséges, hanem felelősséggel végzett munka, anyagi függetlenség is.

A fiatalok egy része mindig és mindenben a felnőtt társadalomtól vár segítséget. Ez éppoly káros szélsőség, mint mindenben magukra hagyni az éppen csak indulókat. Sajnos, mindkét jelenség egyaránt tapasztalható. A társadalom, a gazdaság sok kérdése, hatványozott gond a fiataloknak. Nagy részük, miközben saját életkörülményei kialakításával bajlódik, máris felelőssé válik utódaiért. A pályakezdés évei általában egybeesnek a családalapítással, az otthonteremtéssel.

Úgy látom, hogy a munkába állók tudatok a társadalomtól nem adományt, hanem lehetőséget kérnek. A gondok nem is az indulás pillanatában fogannak. Természetes, hogy a betanulás időbe telik. Ám, ha egy fiatal négy-öt év elteltével még mindig képességétől és képzettségétől messze elmaradó feladatokat kap, ha ennyi idő után sem lát lehetőséget arra, hogy hasznosítsa, vagy legalábbis megmérje újító, jobbító gondolatait, vagy ha bére nem kerül arányba az elvégzettekkel, elkedvetlenedik, visszahúzódik, vagy mással próbálkozik. Sok helyen a bérek megállapításánál nem a teljesítményt, hanem az életkort veszik alapul. A pályakezdők alacsony jövedelme tehát tünet, amely mögött nem társadalompolitikai megfontolások húzódnak, hanem elégtelen munkaszervezés és változtatásra bátortalan munkahelyi vezetés. Sorolhatok jó példákat is. Éppen az élenjáróknál, mint amilyen például a Taurus Gumiipari Vállalat, a sombereki Béke Őre Termelőszövetkezet vagy a Skála, évek óta meghatározó kutató, fejlesztő, sőt irányító feladatokkal bízzák meg az arra alkalmas fiatalokat. Az eredmények önmagukban minősítenek. Nem tartom azt sem véletlennek, hogy a felsorolt három gazdasági egység vezetője itt ül a teremben.

Azt tapasztalom, hogy a fiatalok zöme nem egyszerűen több pénzt, hanem igényesebb feladatokat akar, s olyan elbírálást, amely a valós eredményeket forintban is jól mérhetővé teszi. A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése többek között ezt is ígéri. A fiatalok ezért reformpártiak.

Úgy vélem, e nagy vállalkozás sikere a gyárkapukon belül dől el. Azon, hogy mennyire leszünk képesek az emberek alkotó energiáját mérhető eredményekre váltani. Az üzemi demokrácia elmélyítése nélkül ez a feladat nem oldható meg. E folyamatnak nem csupán érdekeltjei, hanem kezdeményező részesei is vagyunk. Osztozni aka-

runk a munkában és a felelősségben egyaránt. Korosztályunk az alakuló vállalati, önkormányzati testületekben is helyet kér.

Kedves elvtársak! Ma is sokan vádolják az ifjúságot, hogy „puhább a tenyerük", fájdalmasabb számukra a munka. Vannak elkényeztetett, rosszul nevelt fiatalok ma is, de nem ez a jellemző. Bizonyítják az idei rendkívül hideg télben is helytálló bányászok, építők, vasutasok, katonák. De szólhatnék társadalmimunka-akciókról, túlórákról, építőtáborokról is. Az országszerte szaporodó vállalkozások tagjainak többsége is fiatal. Nemzedékünk tehát nem menekül a munkától.

A többletmunka egyik színtere az oly sok vitát kiváltó vállalati gazdasági munkaközösség. Szerintem ezek a viták a gyárkapukon belül már korábban lezárultak, itt mégis nagyon nagy terjedelemben kaptak szót. Úgy látom, hogy a legtöbb helyen erre még szükség van. Az lenne a kívánatos, ha ezeknek a vállalati gazdasági munkaközösségeknek a létjogosultságát egy jól működő keresetszabályozási rendszer kezdené ki. Mivel az árnyékos oldal talán kevésbé kapott szót, megemlítem: szerintem ma még előfordul, hogy vállalati, gazdasági munkaközösség alakul arra is, ami jobb szervezettséggel és hatékonyabb ösztönzéssel munkaidőben is elvégezhető lenne.

A többletjövedelem sokszor nélkülözhetetlen bevétele a családoknak. De a tartós túlterhelésnek, a túlhajszoltságnak kísérő jelenségei is vannak: elsekélyesedő emberi kapcsolatokra, felbomló családokra is gondolok. Persze az egymás iránti közömbösség, az itt-ott elharapódzó durvaság nem feltétlenül a túlhajszoltság következménye. Intő jel: nem élünk olyan szépen, mint amilyen jól.

Kedves elvtársak! Az elmúlt négy évben 297 000 lakás épült. Az ország lakásvagyona elérte a 3,8 milliót, a lakások száma megközelíti a háztartásokét. Ez történelmi eredmény. Az otthonteremtés esélye azonban az utóbbi években, főként a városokban, alig javult. Bár az új lakások zömébe fiatalok költöztek, a gyermekes fiatal családok egyharmadának mégsincs önálló lakása. Minden harmadik fiatal házas 30 éves kora után sem tud önálló otthonhoz jutni, és ezek azért is figyelmeztető számok, mert az, hogy valakinek van lakása vagy nincs, meghatározza életét, szokásait, gondolkodását. Aki nem lát lehetőséget arra, hogy kemény erőfeszítések árán önálló lakáshoz jusson, az kilátástalannak érezheti jövőjét, nehezen képes azonosulni céljainkkal, a társadalmi feladatokkal.

Ma az otthonhoz jutás esélye elsősorban a szülők anyagi viszonyaitól függ. Erre a segítségre mindig szükség lesz, s ez a családok összetartásának is példája. Ám sokan vannak, akik erre alig, vagy egyáltalán nem számíthatnak. A lakásárak ugrásszerű emelkedése mellett ők szinte napról napra kerülnek távolabb az önálló otthontól. Léránt elvtársnő szólt a lakásárakról. Azt mondta, hogy ezek a „csillagos egekig" emelkedtek. Az okát mi sem nagyon értjük, és a kapott magyarázatokkal nem nagyon tudunk azonosulni. Persze nem arról van szó, hogy az állami szervek tétlenül szemlélik a helyzetet. A tanácsok országszerte növekvő mértékben segítik az otthonteremtőket. A Fővárosi Tanács például az idén 4000 családnak összesen 410 millió forint kamatmentes hitelt, a leginkább rászorulóknak vissza nem térítendő támogatást nyújt. Ezek az intézkedések fontosak, enyhítik a gondokat. Ugyanakkor nem jelentenek hosszú távú megoldást.

A határozattervezet is követelményként fogalmazza meg az arányosabb támogatási és hitelezési rendszer kialakítását. Úgy véljük, kulcskérdés az építési árak növekedésének megfékezése. Az állami lakásépítésnek lehetővé kell tennie, hogy a szociális szempontból leginkább rászoruló fiatal házasok, kisjövedelműek, nagycsaládosok könnyebben jussanak lakáshoz. Az egyedi támogatások megítélésének elveiről érdemes elgondolkodni. Aki többet és jobban dolgozik, ezért többet keres, ne kerüljön hátrányba azzal szemben, aki maga okozója rossz helyzetének. A segélyezés és a munka anyagi ösztönzése ne kerüljön ellentétbe egymással, ezért nem engedhetjük, hogy a statisztikák diktáljanak. Tiszta alapelvekre és valódi demokratikus elosztási, odaítélési gyakorlatra van szükség. Nem egyszerűen pénzről van szó. Így lehet csak esély arra, hogy a fiatal családok reális erőfeszítéssel belátható időn belül lakáshoz jussanak.

Tisztelt kongresszus! A KISZ-ben már hagyomány, hogy tavasszal ezekben a napokban, hetekben szabadságharcos, forradalmár elődeinkre emlékezünk. Talán nem hat nagyképűségnek, ha azt mondom, hogy eredményesen tanulunk ünnepelni. Nemzetünk múltját ismernünk kell ahhoz, hogy meggyőződéssel valljuk: szocialista társadalmunk létrejötte, eredményei a nemzet haladó hagyományaira épülnek. Ifjúsági szövetségünk egész tevékenységével kötődik ezekhez a hagyományokhoz, mindenekelőtt a forradalmi munkásmozgalom évszázados harcaihoz. Szépen és tanulságosan szólt erről ma délelőtt Rostás Károly elvtárs. Azt valljuk, hogy a szocialista eszmék szorosan

összeforrnak legigazibb nemzeti törekvéseinkkel, a nemzetnek távlatokat csak a szocializmus adhat.

Szocialista rendben nevelkedett, békében felnőtt korosztály a miénk. Értjük, érezzük felelősségünket. Munkával, elkötelezettséggel segítjük a békeszerető erők küzdelmét a pusztulás veszélyével szemben. E gondolatok jegyében ünnepeljük hazánk felszabadulásának 40. évfordulóját, készülünk a XII. Világifjúsági és Diáktalálkozóra. A moszkvai találkozó nagy alkalom, hogy tovább erősítsük ifjúságunk internacionalizmusát, elmélyítsük barátságunkat mindazokkal, akik a béke, a szabadság, a társadalmi haladás érdekében küzdenek. Szólni fogunk – és emelt fejjel – népünk építőmunkájának eredményeiről, beleértve az utóbbi öt esztendőt is.

Kedves elvtársak! A Kommunista Ifjúsági Szövetség munkájáról reálisan szól a beszámoló. Eredményeink elismerése tartást ad, de kényelmességre, elbizakodottságra nincs okunk. Hogy önmagunkkal elégedetlenek vagyunk, azt jól példázta tegnap Hegyi elvtársnő felszólalása. Az általa is feltett kérdésekre keressük a válaszokat. Becsületesen meg kell mondani, hogy még csak egy részére tudunk válaszolni. De úgy gondoljuk, hogy a következő hetekben, hónapokban meg fogjuk találni ezeket a válaszokat.

A tárgyilagos kép érdekében az eredményekről is szólni kell. Az eltelt öt esztendőben a XII. kongresszus útmutatása szerint mozgósítottuk tagságunkat a tanulásban, a szocialista építőmunkában és a haza védelmében való helytállásra, felelős magatartásra. Ezekhez a tartalmas célokhoz igyekeztünk színes, sokrétű, vonzó formákat találni. Néhány a legkedveltebbek közül. Szenvedélyes, őszinte viták folynak a marxista diákakadémiákon, megalakultak, népszerűvé váltak a békeklubok. Fiatal egészségügyi szakemberek százai végeznek társadalmi munkában szűrővizsgálatokat. A Balaton-parton sétálók maguk is láthatták környezetvédelmi táboraink eredményeit. Nemcsak szót emeltünk a veszélyeztetett fiatalokért, de velük együtt kezdtük el több nevelőotthon felújítását. A termelés gondjain egyhítenek a minőségi körök, s százezreket vonzottak tömegsportakcióink.

A gazdaság új kérdéseihez igyekeztünk új módon közelíteni. A több évtizede indult KISZ-védnökségekből, termelési mozgalmakból csak azt őrizzük meg, ami napjainkban is értelmezhető, érvényesíthető. Olyan megoldásokat keresünk és szorgalmazunk, amelyek közvetlenebbül ösztönöznek a megújulásra. Központi akciók helyett a helyi

ifjúsági közösségeket mozgósítva támogatjuk az olyan gazdasági programokat, mint a hatékony anyag- és energiagazdálkodás, a biotechnológia és a robottechnika fejlesztése.

Közvetlenül is segítjük a jobbítani akaró, új megoldásokat kereső fiatalokat. Az Alkotó Ifjúság Egyesülés például több száz millió forint értékű újítás, találmány útját egyengette már eddig is. Az alkotók számára ez az igazán hatékony érdekvédelem.

Kedves elvtársak! A társadalom nagy kérdései mellett több figyelmet kell fordítanunk a munkahelyek, az iskolák, az ott működő KISZ-szervezetek helyzetére, gondjaira. Szilárd, összetartó közösségek kellenek. Így válhat a KISZ igazi közéleti, politikai iskolává. A nevelés leghatékonyabb eszköze mindig a közös cselekvés volt, az ma is. A kor követelményét magunknak így fogalmazzuk meg: a KISZ-szervezetek legyenek részesei a helyi politikai, közéleti viszonyok alakításának. Ehhez mindenekelőtt magunknak kell felerősödni, de ez kevés. Tapasztaltuk és látjuk: ott vannak erős KISZ-szervezetek, ahol nem csupán végrehajtó, „egyirányú" szerepet szánnak szövetségünknek, hanem bevonják őket a helyi politika formálásába, ahol önálló feladatokat is kapnak – a tévedés jogával együtt! A fiataloknak minden helyzetben érezniük kell: a KISZ mögöttük áll, védi igazukat. A markáns és eredményes érdekképviselet az egyik legjobb eszköz, amely vonzóbbá teszi a mozgalmat az ifjúság körében. E munkában is nélkülözhetetlen a pártszervezetek irányítása, támogatása.

Az a tény, hogy a párt tagjainak, sőt vezetőinek jelentős része az ifjúsági szövetségben tanult meg szervezni, vitatkozni, politizálni, visszatekintve minősíti a KISZ munkáját. De egyben felelősségünkre is figyelmeztet: az alkalmas fiatalok párttaggá nevelése, az utánpótlás biztosítása a mi feladatunk is. Ennek legjobb gyakorlatát Martinovics elvtárs hozzászólásában elmondta. Én is úgy látom, hogy az üzemek, irodák, tantermek nem csupán a munkának, tanulásnak, hanem a mindennapi politikai eszmecserének is színterei. Ez a legjobb alkalom, hogy a fiatalok bátran véleményt cserélhessenek az idősebb, tapasztaltabb pártmunkásokkal, KISZ-vezetőkkel. A személyes kapcsolat, a meggyőzés, a példa ereje mással nem pótolható. Én vallom, hogy ifjúságunk fogékony a szocializmus eszméi iránt, és csak rajtunk, kommunistákon múlik, milyen eredményekkel visszük ezeket az eszméket az ifjúság soraiba.

Szövetségünk taglétszáma az elmúlt években tovább nőtt, 900 000

fölé emelkedett. Tagságunknak több mint a fele fiatal dolgozó. Erőfeszítéseink nyomán több fizikai dolgozó talált utat a KISZ-szervezetekbe. Mindent meg kell tennünk azért, hogy szavunk, befolyásunk is ehhez mérten erősödjék. A szövetséghez tartozás soha és sehol sem lehet külsődleges. Egyszerre kell szólnunk diákhoz, ifjúmunkáshoz, mezőgazdaságban dolgozó fiatalhoz, értelmiségiekhez, több korosztályhoz, a 14 éves szakmunkástanulótól mondjuk a 30 éves tudományos kutatóig. Ez más és más hangsúlyt, érvet, módszert kíván. Most a helyzet alapján különösen nagy figyelmet kell fordítani a középiskolai diákságra. Itt találkoznak a fiatalok először a KISZ-szel, meghatározóak az első benyomások, a kezdeti tapasztalatok. Ma még többüknek van KISZ-tagsági igazolványa, mint ahányan tevékenykednek a mozgalomban. A formális azonosulással nem érhetjük be. A KISZ közösségeinek magasabb követelményekkel ambíciót kell ébreszteniük az egyéni képességek kiteljesítésére. Jól tudjuk, ez nem megy magától. A fiataloknak értékes mintákat, vonzó példákat kell mutatnunk.

A KISZ a jövőben is a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezete marad, de hatékonyabb működéséhez a különböző rétegekben és korosztályokban javítani kell munkánkat. Bátran kell változtatnunk. Terveink kidolgozását megkezdtük, elgondolásainkat a párt Központi Bizottsága elé fogjuk terjeszteni. Az már ma is nyilvánvaló, hogy a sokfajta követelménynek, igénynek csak úgy tudunk megfelelni, ha az ifjúsági munka nem marad a KISZ monopóliuma. Támogatjuk, hogy a szakszervezetek, a népfront, az MTESZ, az MHSZ, a sportmozgalom a fiataloknak klubokat, egyesületeket, programokat szervezzen. Még többre, még érdekesebbekre van szükség.

Kedves elvtársak! A múlt héten KISZ-díjjal jutalmaztuk az első, nagy sorozatban gyártott magyar személyi számítógép, a Primó tervező kollektíváját. A számítógép a korszerű gazdálkodásnak szinte jelképévé vált. Tervezése, gyártása, de főleg használata mércéje a gazdaságoknak. És itt engedjenek meg egy személyes kitérőt.

Én annak idején a Műszaki Egyetemen diplomatervem számítógépes programját még lyukszalagra írtam. Ez lassú és nehézkes módszer volt, az eredményre néha több napig kellett várnom. És ma azt látjuk, tapasztaljuk, hogy sok középiskolás diák szinte beszélgetni tud egy-egy személyi számítógéppel. Így változnak az idők, és így változnak a diákok is. Az, hogy a gép nem fogadja el a pongyola válaszokat, kihat

a gondolkodásra is. Nekünk, KISZ-vezetőknek is a számítógépes nemzedék felkészültségéhez, igényeihez kell igazítanunk módszereinket.

Kedves elvtársak! A fiatalságot sokféleképpen jellemezték már, s jellemzik ma is. Létezik egy borongós, sötét színekkel festett ifjúságkép, Lukács elvtárs tegnap joggal bírálta. De emlegetik gondtalannak, szertelennek, ábrándozónak is, ez valamilyen pasztellszínű ifjúságkép. Mindkettő hamis. Nem vagyunk gondtalanok, de azt állítom, hogy az ifjú nemzedékeknek „emberhez méltó gondja van". Mindannyiunk érdeke, hogy a fiatalos lendület, az a bizonyos testet-lelket feszítő energia az egész társadalmat szolgáló ügyet vigyen előre. Hiszen generációnk maradandó felelőssége – az utánunk jövő ifjúság sorsa.

Tisztelt kongresszus! Magyarországon a kommunista párttal csaknem egy időben született a kommunista ifjúsági mozgalom. Ez a számunkra kötelezettséget és elhivatottságot jelentő tény máig szóló, máig ható üzenet. Amikor elfogadásra ajánlom a Központi Bizottság dokumentumait, egyben következetes munkát, tisztességes helytállást, a következő öt év programjának végrehajtásában felelős részvételt vállalok a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség nevében.

Kapolyi László

ipari miniszter

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Rövid idővel ezelőtt „Az ipar 40 éve" címmel konferenciát rendeztünk. Ebből az alkalomból baráti találkozót szerveztünk, melyen köszönthettük Kádár János elvtársat, aki hangsúlyozta, hogy az elkövetkezendő időszakban olyan iparfejlesztési programot kell végrehajtani, amelynek eredményeként az ipar a gazdaság motorjának szerepét kell hogy betöltse. Annak érdekében, hogy az ipar a népgazdaság jelenleginél lényegesen hatékonyabb motorjává váljék, átfogó műszaki-fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Az ipar az elmúlt 40 évben nagy fejlődési pályát futott be. Tizenötszörösére növelte termelését, ötszörösére bővítette állóeszközállományát. Kialakult a vállalati struktúra: 93 százalék állami vállalat, 5,5 százalék szövetkezet, a többi kisszervezet és magánipar. Az ipar jelentősen – az 1950. évi 26 százalékról 46 százalékra – tudta növelni hozzájárulását a nemzeti jövedelemhez.

A magyar iparnak a technológiai gyökerei a felszabadulás előtti időszakra nyúlnak vissza. Abban az időszakban itthon és külföldön egyaránt rangot vívott ki például a gépgyárak közül a Ganz-gyár, a Csepel Művek, a Rába, a magyar gyógyszeripar nagy hírű elődjei, a Wander, a Richter, a Chinoin, továbbá a könnyűipar „fellegvárai", a Goldberger stb. Itt olyan műszaki kultúrák alakultak ki, amelyeknek a megőrzése és továbbfejlesztése ma is érdekünk. Ami a legfontosabb: ezekhez a műszaki kultúrákhoz olyan szakembergárda, olyan nagy tudású munkások tartoztak, akik a felszabadulás előtti magyar munkásmozgalomnak is mozgatói, motorjai voltak.

A magyar ipar fejlődésében mérföldkövet jelentett hazánk felszabadulása. A hatalom megragadása után a munkásosztály országépítő programja olyan iparosodást indított el, amelynek az alapjai még ma is iparunk szerves részét képezik. Alapvetően extenzív iparfejlődési szakasz kezdődött. Az ipar folyamatosan felszívta a mezőgazdaságból átáramló több mint egymillió embert, a legnagyobb létszám 1,8 millió volt. Ma már – mintegy sürgetve az intenzív fejlesztés szakaszára való gyors átállást – ez a létszám csökkenőben van. Napjainkban mintegy másfél milliónál dolgoznak az iparban.

Az extenzív szakasz a teljes foglalkoztatottságra törekedett, nagy számban jöttek létre új munkahelyek. Mindehhez a hajtóerőt az olcsó nyersanyag- és energiahordozó-forrás képezte, melyet alapvetően a KGST-integráció biztosított. Ebben az időszakban a felszabadulás előtt kialakult – már említett – rangos műszaki kultúrák nem mindegyikét fejlesztettük tovább, így ezek fejlődése megtört, mely napjaink problémáinak egyik forrásává vált.

A hetvenes évtized elején a világgazdasági korszakváltás alapvetően megváltoztatta a fejlődés vonalát. Le kellett mondani az olcsó nyersanyagról és energiahordozókról; kimerültek az extenzív fejlődés munkaerő-tartalékai. Ettől az időszaktól egyre sürgetőbb az intenzív útra való áttérés. A belső és a külső okokból következő változás leglényegesebb jellemzője, hogy a jövőben a szerkezetmódosításra, a műszaki fejlesztésre, a racionalizálás széles körű alkalmazására és az alkotó munkára lehet és kell alapozni az ipar fejlődését.

A világgazdasági korszakváltás – amelynek csak egyik jelensége volt a kétszeres olajárrobbanás – tartós gondokat is okozott. A szénhidrogén-bázison fejlesztett energetika miatt megváltozott az ipar kül-

kereskedelmi mérlege, a passzívumnak csaknem a fele a nem rubel elszámolású kőolaj- és kőolajtermék-importból származott.

Kedves elvtársak! Az 1978-as párhatározat után az ipar alapvető feladata az ország fizetőképességének megőrzéséhez való növekvő mértékű hozzájárulás volt. Gyors váltásra volt szükség az ipari tevékenység egészében, mindenekelőtt az energiahordozó-szerkezetben növeltük az exportteljesítményeket. A feladatok teljesítését tartós tendenciák befolyásolták. Hiába csökkent a gazdaság energiaigényessége – az 1965. évinek a 39 százalékára – az energiahordozók árváltozása miatt az ezer forint nemzeti jövedelemre jutó energiaköltség több mint háromszorosára növekedett. Az ipar külgazdasági mérlegének javítása érdekében a feldolgozó ipar jelentős mértékben csökkentette importját, a maradóban alapvetően az alkatrész- és anyagimport dominált, tehát elsősorban a technológia- és gépimport fékeződött le olyan időszakban, amikor a korszerű berendezések beszerzésére a legnagyobb szükség lett volna.

Az ipari szerkezetváltás fő feladatai a megváltozott világgazdasági helyzetből kiindulva a szelektivitás és a strukturális átrendeződés, a műszaki fejlődés felgyorsítása és a hatékonyság növelése.

A prioritásokat figyelembe véve mindenekelőtt az ipar technológiai korszerűsítését állítottuk előtérbe, mely a műszaki fejlődés versenypályája, és ezen keresztül a gazdasági élet fő küzdőtere.

Elsősorban nem új súlypontokat képezünk, hanem az uralkodó fejlesztési főirányok szerinti szerkezeti átalakításokat hajtjuk végre. Például az energiagazdálkodási kormányprogram keretében egyidejűleg bővítjük a hazai forrásokat, állítunk elő jobb hatásfokkal működő berendezéseket, amelyek a fogyasztók számára az eddiginél sokkal takarékosabb energiafelhasználást tesznek lehetővé és fejlesztjük a mérési, folyamatszabályozási színvonalat a felhasználás területén.

Bővülő mértékben kíván az ipar – a mezőgazdasággal szoros együttműködésben – a biotechnológia ipari hátterévé válni, mindenekelőtt a gépiparban és vegyiparban. A korszerű termékek érdekében lényeges feladatunk az előrelépés a háttériparban is.

Növelni kell mindenütt a gyártáskultúra színvonalát, a munka technikai felszereltségét, az információs technológiát és fejleszteni kell a munkakultúrát. Az iparban meglevő munkaerőgondok csak a munka technikai felszereltségének fejlesztésével és a munka- és üzemszervezés eszközeivel küszöbölhetők ki.

Több iparágat átszövő műszaki kultúrákat, műszaki rendszereket kell fejleszteni, például mint ahogy korábban egymás mellett fejlődött a hazai gyógyszeripar és az orvosi műszergyártás, a távközlésben a telefónia-rendszer fejlesztése, a belkereskedelmi fogyasztói igények magasabb színvonalú kielégítése, olyan új termékcsaládok megjelenése, mint a szórakoztató elektronika, vagy a magasabb színvonalú konfekcióipari termékek. Bővül az ipar szerepe a közlekedés fejlesztésében is, akár a vasúti, akár a közúti, akár a vízi közlekedésről, illetőleg szállításról legyen is szó.

A magasabb műszaki-technológiai színvonalhoz megfelelő szakemberképzés szükséges. Ezért iparunk érdekelt egyrészt az oktatásképzés fejlesztésében, másrészt az iparnak kell előállítania az oktatástechnológia megfelelő berendezéseit.

Az ipari programban a technológiai korszerűsítés tehát az iparfejlesztés motorjává válik. A feladatok meghatározásában rendkívül értékes volt az a gazdag vita, amely a kongresszus előkészítésének folyamatában a különböző pártértekezleteken lezajlott. Mindenütt az iparhoz értő, az iparfejlesztést akaró, a műszaki fejlődést szorgalmazó hozzászólások hangzottak el. E gondolatok alapján tovább lehet formálni a fejlődés fő útjait, ki lehet alakítani az offenzív műszaki fejlesztés politikáját, amely a nemzetközi munkamegosztásra is támaszkodva gyorsuló iparfejlődést tesz lehetővé.

Kedves elvtársak! A jövőben az iparfejlesztésben a környezetvédelem globális problémáival is foglalkozni kell. Ehhez az iparnak részben környezetvédelmi berendezéseket kell előállítania, részben saját magának is fel kell készülnie az egyre szigorodó előírások betartására.

Az iparfejlesztés legfontosabb területe az elektronizáció, amely lényegében egy társadalmi-gazdasági folyamat, melyben az ipar szintén kettős szereppel vesz részt: egyrészt az ipari technológiák korszerűsítésének része, másrészt az elektronikai ipar gyors fejlesztése biztosítja, hogy a programnak minél nagyobb hányada hazai forrásból legyen kielégíthető.

Itt szeretnék néhány szót az iparban dolgozó fiatalokhoz szólni. Úgy gondolom, hogy a számítógépes tudásbázis, a szakértői rendszerek, a robotok, a manipulátorok elsősorban az iparban dolgozó fiatalok számára fejlődnek. A technológiakorszerűsítést csak az ő részvételükkel lehet végrehajtani.

Az egyre magasabb színvonalú technológiához egyre magasabb technológiai fegyelemre van szükség. Az utóbbi évek legsúlyosabb üzemzavarai, sőt esetenként emberáldozatot követelő tragédiái általában olyan termelőhelyeken következtek be, ahol új fejlesztést hajtottunk végre, és szinte minden esetben bebizonyosodott, hogy nem tartották be a technológiai fegyelmet.

Tisztelt kongresszus! Engedjenek meg néhány szót napi gondjainkról. Lázár elvtárs említette a tél problémáit, beszélt a kemény tél okozta többlet-energiafogyasztásról. Mi programot dolgoztunk ki – és itt szeretném megköszönni az iparban dolgozó kommunistáknak az eddigi támogatását – a termelési lemaradások, kiesések minél nagyobb hányadának behozására.

A kongresszusi hozzászólásokból kicsendült, hogy az ipar egyre erőteljesebben kívánja elősegíteni társadalmi-gazdasági fejlődésünk felgyorsulását. A technológiai kihívásra adandó pozitív válaszra a garancia az egyre gyorsuló műszaki fejlődés, az egyre magasabb szintű tudás és a kettőt dinamikusan ötvöző egyértelmű akarat.

Dr. Illei György

a szombathelyi Markusovszky Kórház főigazgató-helyettese

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!
Azok nevében, akik megbíztak képviseletükkel és a magam nevében is köszönöm a lehetőséget, hogy ezen a fórumon az egészségügy néhány, általam fontosnak tartott kérdéséről szólhatok.

Az elmúlt öt évben, a XII. kongresszus határozata alapján az egészségügy kiemelten támogatott ágazat lett. Ennek eredményeként kedvezőbbé váltak a működés feltételei. Új létesítmények készültek el, javult a műszerezettség, szakmai célprogramok valósultak meg, növekedett a kórházi ágyak, az orvosok és szakdolgozók száma, eredményesebbé vált a munkahelyi ártalmak felderítése, és csökkent a csecsemőhalandóság. Egyes területeken a szervezeti feltételek is jó irányban változtak. Az egészségügy dolgozói lelkiismeretesen, jó felkészültséggel látták el alapvető feladataikat.

A kétségtelen fejlődést kedvezőtlen jelenségek is kísérték. Közülük a legfontosabb, hogy a lakosság egészségi állapota nem változott kielégítően, különösen emelkedett a 40–50 évesek halálozása, csökkent a

születések száma, átmenetileg ugyan, de zavarok jelentkeztek bizonyos gyógyszerek és gyógyászati segédanyagok ellátásában. Egyes területeken, főként a felszereltség, műszerezettség és a régebbi kórházak műszaki állapotában stabilizálódott, nőtt az elmaradás a kívánatostól.

Az egészségügy 260 000 dolgozójának bérszínvonala a hasonlítható ágazatokhoz viszonyítva elmaradt, reálbére az átlagosnál jobban csökkent, munkajövedelme az átlagosnál kisebb mértékben emelkedett. Az egészségügyi beruházások továbbra is elhúzódtak, egyes új gazdasági szabályozók a régi kórházakra kifejezetten hátrányosak.

Nem következett be frontáttörés az egészséges életmódra nevelés hatékonyságában, az egészségügyi felvilágosítás eredményességében. Ennek hiánya élesen jelentkezett az egészségtelen, sőt egészségre káros életmód és életvitel tömeges gyakorlásában, ez egyben egyik oka is volt a halálozások kedvezőtlen alakulásának.

A körzeti alapellátás sem nőtt fel a követelmények szintjére. Mindez együtt indokolja, hogy a szakmai célprogramok megvalósuljanak, esetleg újabbakat dolgozzanak ki. Meggyőződéssel értek egyet a határozattervezettel, mely az egészségügy további jelentős, sőt, ha szabad hozzátennem, szükséges mértékű támogatását javasolja. Erre nagy szükség van, nehogy a gyors fejlődést és a már fennálló minőségi elmaradottságunkat figyelembe véve nehezen behozható hátrányos helyzetbe kerüljön a lakosság egészségének megőrzése és helyreállítása, tovább éleződjön a társadalmi elvárás és az egészségügy lehetőségei között fennálló objektív ellentmondás okozta feszültség, vagyis, hogy javulhasson az ellátás minősége. Ezzel egyidőben természetesen alapvetően fontos a fejlesztés prioritásának meghatározása.

Az utóbbi évtizedekben kialakult gyakorlat és a szembeötlő fejlődés, a kedvező változások mellett azonban fellelhetők olyan vonások is, melyek feszültséget okoznak a lakosság és az egészségügyi munkát végzők között. Olyan jelenségek, melyek rontják az állampolgárok közérzetét, hátrányosan hatnak a mi hivatásunkban különösen elengedhetetlen bizalomra és közvetlen emberi kapcsolatokra.

A beteg és hozzátartozója nem a nemzeti jövedelem egészségügyre költött meghatározott hányadával, nem is az egészségüggyel mint fogalommal kerül kapcsolatba, hanem minden esetben egy konkrét egészségügyi dolgozóval – portással, takarítónővel, ápolónővel, orvossal – és mindig konkrét, gyakran kedvezőtlen környezeti körülmények között. Az így szerzett benyomások és tapasztalatok alapján

általánosít. Ezek alakítják ki véleményét az egészségügy egészéről. Ezek a benyomások pedig nem mindig kedvezőek.

Az egészségügyben dolgozóknak is vannak emberi gyengeségeik. Empátiás készségük, türelmük, megértésük és együttérző magatartásuk sem egyforma. Ez a megterhelő munka hatására gyakran változik is. Előfordul, hogy az egészségügyi ellátás egyes munkahelyein kedvezőtlen hivatali légkör uralkodik. Főként a kórházi rendelőintézetekben és a körzeti rendelőkben gyakori a zsúfoltság, a türelmetlenség, és ideges a hangulat.

Az egészségügyi ellátás ingyenességének elve sem érvényesül teljesen, noha ez – véleményem szerint – kétségbevonhatatlan szocialista vívmányunk.

Ezek együttesen és érthetően ellenhatásokat váltanak ki a lakosság egy részéből, akik a jót természetesnek veszik, a hibák viszont élesen rögződnek emlékezetükben. Reagálásaik az egészségügyben dolgozók hangulatát sem befolyásolják kedvezően. Az eredményes gyógyítás alapja pedig a bizalom és az előítéletmentes nyugodt légkör.

Az egészségüggyel a lakosság túlnyomó többsége közvetlenül vagy közvetve rendszeresen kapcsolatba kerül. Minden olyan objektív vagy szubjektív tényező, amely ennek a kapcsolatnak kívánatos légkörét megzavarja, az általános közérzetet is érinti, s ezért aktuális politikai kérdés. Fontos tehát, hogy az egészségügy egésze mielőbb túljusson ezeken a gyengeségeken.

A szubjektív okokra visszavezethető gondok jó szándékkal és akarattal megoldhatók. Meggyőződésem, hogy a magyar orvosok és egészségügyi dolgozók túlnyomó többségének hivatástudata, erkölcsi és politikai elkötelezettsége és humanizmusa olyan alap, melyre e tekintetben is biztosan építhetünk. Szükség van azonban egy gondos, körültekintő, a reális elemzésen alapuló, az e területen dolgozók objektíve meglevő emberi és anyagi gondjait elismerő, azok megoldását is magába foglaló, a szélsőségeket azonban határozottan visszaszorító, a működés szervezetét és feltételeit korszerűsítő program mielőbbi kidolgozására.

A társadalom ezt a tevékenységet bizalmával és magatartásával segítheti és erősítheti.

Nagy felelősség hárul az egészségügyi pártszervezetekre, amelyek munkájukat az egészségügy feladataiból és felépítéséből következően többféle igényt kifejező, bonyolultabb körülmények között végzik.

Működésük fő tartalma a párt politikájának érvényesítése. Ez magában foglalja a szakmai ellátás színvonalának nemcsak fenntartására, de a lehetőségeken belüli folytonos emelésére, a működési feltételek javítására, az egészségvédelem erősítésére, az ellátást végzők szakmai és politikai fejlődésének biztosítására irányuló tevékenység politikai eszközökkel történő irányítását, támogatását és ellenőrzését.

Fő feladatuk az egészségügyben dolgozók tudatának és magatartásának differenciált – az egyes rétegeknek megfelelő módszerekkel történő – befolyásolása, a szocialista egészségügy alapelveinek hiánytalan érvényesítése és a beteg érdekeinek minden mást megelőző érvényre juttatása. Ezt a feladatot leginkább meggyőzéssel, a párt tagjainak személyes példamutatásával tudják teljesíteni.

Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni, hogy az egészségügyben is, esetenként felerősödve, jelentkeznek mindazok a nemkívánatos hatások és jelenségek, melyek a társadalom egészében is megfigyelhetők.

Kedves elvtársak! Az egészségügy másik fontos kérdése a jövőt szolgáló utánpótlás nevelése. Az orvosegyetemeken nyújtott jó színvonalú elméleti oktatást az egyetemek – korlátozott ágyszámuk miatt – nem tudták megfelelő gyakorlati képzéssel párosítani, ezért került sor az alkalmas kórházak bevonására a gyakorlati orvosképzésbe. Az egyetemi szintű oktatóbázis beruházást alig igénylő szélesítését, a klinikai tárgyak oktatásának gyakorlatiasabbá tételét gazdaságilag megkönnyítené és meggyorsítaná az erre alkalmasnak minősülő kórházak és a megfelelő egyetemek közötti kapcsolat magasabb szintre emelése. Ennek lehetőségét és eredményességét külföldi példák egyértelműen bizonyítják.

Tisztelt kongresszus! Napjaink nagy kérdéseire adott válaszunk jövőnket dönti el. A határozattervezet, a beszámoló, a szóbeli kiegészítések ezekre a kérdésekre reális, a nép érdekeit szolgáló, de több és jobb, értelmes munkát megkövetelő válaszokat ajánlanak. Ezeket a magam részéről elfogadom, és a tisztelt kongresszusnak elfogadásra ajánlom. Az eredményt azonban a megvalósítás dönti el. Ez pedig már valamennyiünk, egész népünk közös ügye.

Menus Ferencné

a Salgótarjáni Kohászati Üzemek dróthúzó csoportvezetője

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Salgótarjáni Kohászati Üzemek pártértekezlete közvetlenül választott meg kongresszusi küldöttnek. A megyei párt-végrehajtóbizottság tagjaként lehetőségem és egyben megtisztelő feladatom is volt, hogy a kongresszusra való felkészülést figyelemmel kísérjem, segítsem, illetve e munkának tevékeny részese legyek.

Közvetlen tapasztalataim alapján győződhettem meg arról, hogy az alapszervezetek taggyűléseitől a megyei pártértekezletig bezáróan kommunistáink felelősen értékelték a XII. kongresszus óta végzett munkát, reálisan vették számba eredményeinket, kritikusan szóltak gyengeségeinkről, hibáinkról.

A megyei pártértekezleten, az azt megelőző pártfórumokon elhangzott véleményeket, javaslatokat, a kongresszusi irányelvek vitáját figyelembe véve olyan programot fogadtunk el, amely biztosítja további céljaink eredményes végrehajtását. Engem a beszámolónak és a határozattervezetnek különösen az a gondolata ragadott meg, amely a népgazdaság teljesítőképességének növelését, a gazdasági fejlődés ütemének gyorsítását hangsúlyozza.

Teljes mértékben egyetértek azzal a megállapítással, amely céljaink megvalósulásának fontos tényezőjeként a dolgozók alkotó energiájának, kezdeményezőkészségének kibontakoztatását fogalmazza meg. Véleményem szerint ennek alapvető feltétele és kiindulópontja a munkások és vezetők jó együttműködése, egymás munkájának tisztelete és megbecsülése.

Azt tapasztaltam, hogy a rendet, a fegyelmet tartó, a munkát jól megszervező, a felvetődő kérdésekre gyorsan, felelősen reagáló vezetőnek van tekintélye a munkások előtt. Azt is érzékeltem, hogy az ilyen erényekkel rendelkező vezetők joggal és eredményesen várják el a munkástól a rendet, a fegyelmet, a becsületes munkát.

A tulajdonosi tudat erősítésében, a munkások és vezetők együttműködésének fokozásában az üzemi demokrácia fórumai nélkülözhetetlen szerepet töltenek be. Ez számunkra azt jelenti, hogy még több figyelmet kell fordítanunk ezek előkészítésére, a döntésben részt vevők felkészítésére, vitakészségük javítására. Annál is inkább, mivel még többször tapasztaljuk vezetők és munkások körében egyaránt,

hogy nem mindig ismerik fel közös érdekeiket, munkahelyük lehetőségeit.

Az igazgatói tanács működtetésében vállalatunk már bizonyos tapasztalatokkal rendelkezik. A testületnek tekintélye van, munkáját élénk vitaszellem jellemzi, amelyben a fizikai dolgozók is aktívan részt vesznek. Tevékenységének eddigi tapasztalatai egyértelműen igazolják, hogy a minket, munkásokat képviselő tagok felelősségteljesen, érdemi módon vesznek részt a vállalatot érintő döntések meghozatalában.

Cselekvőkészséget, tenni akarást tükröznek egyéb üzemi fórumaink is. Mind többen látjuk úgy, hogy az egyéni céljaink megvalósítása szorosan összefügg a vállalat gazdálkodásának eredményességével. A néhány hónap múlva megválasztásra kerülő vállalati tanácstól az eredményes működéshez nélkülözhetetlen kezdeményezőkészség, az egyéni és kollektív felelősségtudat erősödését várjuk. Az üzemi demokrácia fórumait nagyon fontosnak tartjuk olyan szempontból is, hogy a kollektíva részesévé válik a vállalat irányításának, akarata érvényesül a fejlődést meghatározó döntésekben. Ezért különösen nagy gondot fordítunk arra, hogy a választott testületekbe a legrátermettebb, az új iránt fogékony, köztiszteletben álló munkatársaink kerüljenek be.

Kedves elvtársak! Egyetértünk és támogatjuk azt a célkitűzést, amely szerint a szocialista munkaverseny és a brigádmozgalom a munkahelyi feladatok eredményes megoldásával járuljon hozzá az intenzív fejlődés gyorsabb kibontakoztatásához, segítse elő a tartalékok feltárását, a termékek minőségének javítását.

Az utóbbi időben nem kevés kritika érte a brigádmozgalmat, többen hanyatlónak, idejétmúltnak tekintik. El kell ismernünk, hogy a bírálatok egy része jogos. Nálunk is érzékelhető, hogy a brigádok még nem mindig találják helyüket az új, a hatékonysági, a minőségi követelményekhez való kapcsolódásban. Előfordul, hogy a munkafeltételek hiánya, szervezési, anyagellátási gondok hátráltatják munkánkat. Az elmúlt évben átdolgozott munkaverseny-szabályzat ugyan jelentős előrelépésnek bizonyult, de még mindig nem sikerült a hatékonyabb munkavégzésre igazán ösztönző érdekeltséget megteremtenünk. Nehezen tudunk szabadulni a formális elemektől is. A vezetéstől ezért azt kérjük, hogy a helyi feltételek megjavításával segítsék elő a brigádmozgalom további kibontakozását. Nekem szocialistabrigád-vezetőként is az a meggyőződésem, hogy a brigádmozgalom nagy értékünk, alkalmas a hatékonyság javítását segítő feladatok megoldására. Össze-

fogottabb irányítással, jobb szervezéssel, az anyagi és erkölcsi megbecsülés fokozásával a mozgalomnak még nagyobb tartalékai tárhatók fel.

Nálunk, a Kohászati Üzemekben problémáink ellenére is több éve pezsgő, vonzó a brigádmozgalom. Ennek kulcsát elsősorban abban látom, hogy jó a vezetés és a munkáskollektíva együttműködése, kedvező a munkahelyi légkör.

Kollektívánk a versenyképesség növelése, a minőség javítása jegyében elsők között alakította ki például a Dolgozz hibátlanul! munkarendszert. Hatására tudatos veszteségfeltáró folyamat indult meg, amely tovább erősítette a munkások, a műszaki és gazdasági vezetés együttes, összehangolt tevékenységét. Brigádjaink évente legalább két újítás bevezetését tűzték ki célul. Az ebből származó eredmény már az elmúlt évben mintegy 30%-kal nőtt. Az újítási szabályzat módosítása serkentően hatott az emberek újítási kedvére.

A szocialistabrigád-mozgalmon alapuló munkaverseny átfogja a vállalat egészét, dolgozóink több mint 60%-a szocialistabrigád-tag, 90%-a részt vesz a munkaverseny-mozgalomban. Kezdeményezéseik, ésszerűsítési javaslataik megvalósítása évente mintegy 20–22 millió forinttal járul hozzá a vállalati eredmény növeléséhez.

Az alkotó munkahelyi légkör nagyon fontos szerepet játszott abban, hogy a Salgótarjáni Kohászati Üzemek eredményesen valósítja meg a középtávú célkitűzéseit. A kohászatra is jellemző közismerten nehezebb piaci viszonyok mellett vállalatunk termelése, gazdálkodása egyenletesen fejlődött. A termelés 17%-kal bővült, úgy, hogy közben számottevően korszerűsítettük a gyártmányszerkezetet, növeltük az értékesebb, a tovább feldolgozott másod- és harmadtermékek részarányát. Mindezt 15%-os létszámcsökkenés mellett, a termelékenység erőteljes fokozásával sikerült elérnünk. A korszerűbb termékszerkezet, a fajlagos ráfordítások csökkentése, a munka minőségi színvonalának javítása hozzájárult ahhoz, hogy a piaci pozíciónkat, az exportszállítások korábbi jó színvonalát meg tudtuk tartani.

Tisztelt kongresszus! A határozattervezetben megfogalmazott célkitűzések – úgy vélem – megfelelő iránymutatást nyújtanak a gazdálkodó szervezeteknek hetedik ötéves tervi feladataik kimunkálásához is. Vállalatunk kollektívája előtt jelentős tennivalók állnak, mivel az általunk gyártott, hidegen hengerelt és húzott áruféleségek iránt növekvő igény mutatkozik. Célunk a termelés közel 30%-os bővítése.

Ezt csak műszaki-technikai korszerűsítéssel, a belső tartalékok mozgósításával, a belső érdekeltség fokozásával, a vezetők és a munkások összehangoltabb tevékenységével tudjuk megvalósítani.

Egyetértek a Központi Bizottság beszámolójával, a határozati javaslattal. Meggyőződésem, hogy céljaink eléréséhez megfelelő programot ad, a megvalósításához nélkülözhetetlen anyagi és szellemi tartalékok megteremthetők.

Kiss József

az Alba Regia Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatója, állami díjas

Tisztelt kongresszus!

A szakma egyik vállalatának vezetőjeként az építőiparról kívánok szólni. Kötelez erre az a jól ismert közmondás is, hogy mindenki először a saját háza előtt söpörjön. Mi nem mondhatjuk, hogy nincs házunk, azt meg különösképpen nem, hogy nincs mit söpörni. Valószínűleg nem tévedek, amikor feltételezem, hogy a kongresszus tisztelt résztvevői szinte valamennyien különböző módon találkoztak az építőiparral. Aki két kezével épített, vagy akár csak egy lakóház, nyaraló felépítését szervezte, az tudja, hogy bizony nehéz dolog ezt csinálni, de megszervezni, hogy az építés zavarmentesen menjen, talán még nehezebb. Így van ez egy kis épületnél és a többmilliárdos építkezéseknél egyaránt.

Nincs a magyar történelemnek olyan szakasza, amikor csak megközelítően is annyit építettünk volna, mint az elmúlt négy évtizedben. A megépült kétmilliónál több lakásban több mint hatmillió ember él, az ország lakosságának kétharmada.

A kétmillió lakás egyharmadát a sok vitát kiváltó panelből építettük. Amikor vitatjuk, ne felejtsük el, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokkal ennyi idő alatt és ekkora mennyiségben ez volt lehetséges. Mint egyike a végrehajtóknak – hiszen mi is felépítettünk vagy 30 000-et – a beköltözöttek között sok ezer boldog családot láttam, de beszéltem kritizálókkal, elégedetlenkedőkkel is.

A 40 év építéssel létrejött alkotásait, vitájával, kritikájával, hibáival együtt vállalhatja és vállalja az a mintegy négyszázezer építő, kivitelező, tervező, aki ezt létrehozta.

Az utóbbi évek változásai az építőiparra közismerten gyors és kény-

szerítő hatást gyakoroltak. Lecsökkent az építésre fordítható pénz, és – sajnos – vele együtt a kivitelező építőipar teljesítőképessége is. A létszám az utóbbi öt évben 40 000-rel csökkent, a feladatszerkezet megváltozott, az ország épületvagyonának megóvása került előtérbe, a létszámigényes munkák aránya nőtt, az állóeszköz-állomány használhatósági foka ma már 35% körül van, és összetétele sem illeszkedik a megváltozott feladatokhoz.

Nagy felismerésnek és jó lépésnek tartjuk jövőnk szempontjából is, hogy a legalkalmasabb időben, amikor a kereslet a mélyponton van, akkor került előtérbe a vállalkozás és a verseny, amelynek ma már konkrét pozitív példáit ismerjük és ismerik a megrendelők is. A vállalkozás, a versenyeztetés útját helyesen jelölték ki az építőipar megújhodásának útjául. Ezen mi végig akarunk menni, mert reméljük, hogy bár ez az út nem lesz könnyű, a végére érve egy versenyképes építőipar jön létre. Ennek már jó néhány feltétele megvan, egy részét még ezután kell megteremteni.

A legutóbbi években a mezőgazdasághoz hasonlóan, ahol ez nagy eredményeket hozott, építési rendszereket honosítottunk meg és működtetünk. Mi is dolgozunk ilyen rendszerrel, amellyel 500 000 négyzetméter középület épült fel öt év alatt, jórészt a fővárosban. Ennek fele, mintegy 1000 tanterem az oktatás feltételeinek javítását szolgálja. Minden, e rendszerrel létrejött épület, a több ezer négyzetméteresek is, egy éven belül készültek el, európai színvonalon és minőségben, egyharmadnyi létszámmal, és ma már nem drágábban, mint más, úgynevezett hagyományos épületek.

Fokozni kell az ilyen módszerek alkalmazását, általában az érzékenységet, a befogadóképességet minden új iránt, akár az építési módok, a technika, a szervezés terén jelentenek csak egy kis lépést is előre.

A kongresszusi dokumentumokban előirányzott, megvalósítandó fellendüléshez, a beruházási lehetőség emelkedéséhez a mainál nagyobb teljesítőképességű építőiparra lesz szükség. A verseny eredményes kialakulásához kínálati többletnek kell létrejönni. Az innovációs lépések feltételeit a magasabb igények létrejötte előtt kell az építőiparban megteremteni, mert csak így tudjuk elkerülni, hogy ne legyünk a következő időszakban ismét a fejlődés gátja. Tehát már ma lépéseket kell tenni ahhoz, hogy holnap képesek legyünk nagyobb feladatok elvégzésére.

Egy másik nagy teendőnknek a következő címet adnám: lényegesen olcsóbb az energia megtakarítása, mint előállítása. Természetesen egy bizonyos határig. Az idei tél megmutatta ennek fontosságát. Az ország összes energiafelhasználásának mintegy egyharmadát fordítjuk épületek fűtésére. Nem magyar építőipari sajátosság és főként nem mulasztásból ered, hogy a legutóbbi évekig az egész világon – illetve az érintett égövek alatt – nem volt fontos szempont az épületek fűtéséhez felhasznált energia mennyisége. Ezt a közismert világesemények tették fontossá. A mi viszonyaink között fűtésre 35–40%-kal több energiát használunk, mint ami szükséges és gazdaságos lenne. Ez vonatkozik a 40 év alatt megépült, mintegy 400 millió négyzetméter alapterületű épületállományra és lényegében a ma épülőkre is. Könnyen kiszámítható, hogy így az ország összes energiaszükségletének 10–12%-a lenne megtakarítható.

Az állam a lakosság számára a szenet kb. 300%-kal, a távfűtést 140%-kal dotálja. De az állam viseli a középületeknél közvetlenül, a vállalati épületeknél részben és közvetve a fűtésre felhasznált energiaköltség jórészét. Az építkezők, építtetők ma még mindig nem tartják fontos szempontnak, hogy olyan épületet készíttessenek, amely évtizedeken keresztül nem pazarolja az energiát.

Javaslom – nem tévesztve szem elől, hogy itt az építőiparnak is fontos teendői vannak –, hogy átfogó rendelkezés szabályozza az energiatakarékosságban való érdekeltséget. Egyrészt a további épületek csak az energiatakarékosságot figyelembe véve épüljenek, másrészt a már meglevőket tegyük a lehetséges ütemben energiát nem pazarlóvá. E két lépés az, amellyel az építőipar jelentősen segítheti a jövőben az energiaigények alakulását.

Kedves elvtársak! Áttérnék felszólalásom utolsó gondolatára, amely összefügg a lakásárakkal is. A vállalat, amelyet irányítok, 1970 óta mintegy 1500 OTP-lakást épített a saját dolgozóinak. Remélhetőleg ezzel biztosította is a gyorsan fejlődő megye, annak székhelye és városai építőmunkás-dinasztiáinak letelepítését, és azt is, hogy nem lesz építőmunkás-hiány e területen. Az a tapasztalatom, hogy 15 évvel ezelőtt még nagy rábeszélés kellett, hogy akár csak néhány tízezer forintot is áldozzon valaki a kívánt lakásra. Akkor még – egy évtizede – mindenki teljesen ingyenes lakásra várt, és hozzá kell tenni, hogy ezért nem lehet a lakásra várakozókat elmarasztalni. Ekkor még így láttuk, az élet ezt is korrigálta, illetve korrigálásra kényszerített.

Akik akkor nehezen értettek meg, ma boldog tulajdonosok, hiszen igen olcsó kamattal, ingyenes telekkel, a közművek térítése nélkül, vállalati segítséggel, az akkor dotált építőipari árakkal, az olcsó szállítási költségekkel, tíz évvel ezelőtt alkalmazható építőipari bérekkel és adózási viszonyok mellett kialakított árakon jutottak lakáshoz. Szerencsére sokan vannak ilyenek, akiknek az akkori, 1970-es 250 000 forintos lakása 700 000 forintot ér, és ma már alig van OTP-tartozása.

Azóta sok minden megváltozott. Főként a felhasznált anyagok ára, de az OTP-kamatok is. A telekár emelkedett a leggyorsabban. A közműveket szinte mindenhol teljes mértékben meg kell fizetni. Az építőanyagok dotációja csökkent, a szállítási költségek többszörösre, az állami kötelezettségek szintén többszörösre, így a lakások ára is jelentősen növekedett. Természetesen az építőipar sem érzi magát e kérdésben árakon kívül!

A figyelmet kívántam csak felhívni arra, hogy ma mást kell megfizetni, mint tíz-tizenöt évvel ezelőtt. Ettől természetesen a végeredmény – sajnos – igaz: a lakáshoz jutók számára a lakás az átlagos jövedelmi viszonyokhoz képest drága.

E tények mellett az is tény, hogy az ágazatvezetés talán egyik legfontosabb gondja, hogy azok a magasépítő vállalatok állnak anyagilag a legrosszabbul, amelyek a szervezett építőipar által készített évi 30–35 000 körüli lakást létrehozzák. Ez ellentmondásos helyzet, amelynek feloldását nem reális kizárólag az építőipartól várni, sőt az is nagy erőfeszítéseket igényel az ágazatvezetéstől, hogy a mindinkább kialakuló vállalati önállóság ne jelentse a lakásépítésre vállalkozók számának csökkenését.

Sok minden történt már ma is, és mi örülünk talán a legjobban, hogy az állami lakások aránya emelkedni fog. Mi megteszünk mindent, ami rajtunk, építőkön múlik, ami előre visz, amit másokra mutogatás nélkül képesek vagyunk reálisan végrehajtani.

Sokat lehet tenni abban, hogy az átlagos 50 négyzetméteres nagyságrendű lakásból másodikba költözni szándékozók közül azoknak, akik a szükséges anyagiakkal is rendelkeznek, szervezetten építsük meg az igényeikhez jobban illeszkedő, nekik megfelelő második lakást, és így a felszabadulóba olyan fiatalok költözhessenek, akik az ide elegendő százezer forint körüli összeget tudják csak kifizetni. Meg kell oldani, hogy az ilyen visszaadott, viszonylag olcsó lakásokat szinte teljesen a fiatalok kaphassák, maximális hitel mellett. Ezzel legalább részben

el tudjuk kerülni, hogy tömegesen a mainál még kisebb, úgynevezett garzonlakásokat drágán építsünk. Kis lakás van elegendő az országban. A kongresszusi anyagokban is szerepel, hogy az ország lakásainak 25%-a egyszobás, 50%-a kétszobás. Ha csak a négytagú családot tartjuk ideálisnak, és nem az ennél nagyobb számút, akkor is elsősorban a nagy lakások arányát szükséges növelni, figyelembe véve, hogy minden nagyobb lakás megépítése kis lakást is szabaddá tesz egy újabb család számára.

Tisztelt kongresszus! Saját gondjainkat, igényeinket nem hoztuk ide. Bőven megrakódott ez az asztal enélkül is, valamit azonban az építőipar is kér. Kapjuk meg a bizalmat és higgyék el minél többen ebben az országban, hogy az építőipar mindenben, ami rá tartozik – Aczél elvtárs szavaival élve –, a „közöm van hozzá" magatartást akarja és fogja tanúsítani. Ez nem igényel anyagiakat, nekünk viszont nagyon kemény feladatot jelent, hogy eleget tegyünk a bizalomnak. Az építőipar tehát a kongresszus befejeztével a megszülető határozatok szellemében a végrehajtásra akar, és hiszem, hogy fog is, koncentrálni!

Tisztelt kongresszus! A sok lehetséges mondanivalóból az idő ennyire volt elegendő. De még egyet nem hagyhatok ki. Egyszer évtizedekkel fiatalabb építőipari vezetőtársammal beszélgettem, aki sanyarú körülmények között, mostohagyerekként nevelkedett. Miről beszélhettünk volna? Az építőipar helyzetéről. Mondja: „Tudod, olyan az építőipar sorsa, mint az én gyerekkorom. Bárhogy csináltam is, soha nem volt úgy jó. A féltestvérem vétke miatt is engem vertek meg! Evéskor senki sem keresett, de mindig megtaláltak, ha valami még nem volt elvégezve a ház körül." Ebből a mostohagyerekből egy szorgalmas, kemény, edzett, fegyelmezett, nehézségeket jól viselő vezető lett. Hasonlatán elgondolkodtam, és három pontban válaszoltam neki. „Először: te nem tudod azt, milyen is az építőipar igazán mostoha sorsa, mert ahhoz fiatal vagy. Tekints bele a munkásmozgalom történetébe, vagy tekints ki a világba. Másodszor: abban a megyében, Fejér megyében, ahol én születtem, felnőttem és 40 éven át dolgoztam, ahol évtizedekkel ezelőtt igazgató lettem, én nem éreztem azt, amit te megfogalmaztál. Sőt. Mindig az irántunk megnyilvánuló bizalmat, alkotásaink sikeréért érzett felelősséget, az új elképzelések megvalósításának lehetőségét kaptuk, az előrejutás örömét láttam és éreztem az illetékes vezetők és a közvélemény odaláról is. Hiszem, hogy így van ez máshol is. Harmadszor: ha igazad lenne – mondtam a kollégámnak –, akkor

se megyünk a te keserű hasonlataiddal semmire. Vívódásaidat váltsd át reális bizakodásra. Lám, neked is hasznodra vált a kemény gyermekkorod. Edzett, fegyelmezett, nehézségtűrő felnőtt vezető lettél." Dolgozzunk azért, hogy hasonlóképpen edzett, fegyelmezett nehézségtűrő építőiparunk legyen, mert erre van szüksége az országnak.

Rajki Sándorné

a Gagarin Hőerőmű Vállalat pártbizottságának titkára

Tisztelt kongresszus, kedves elvtársak!

A kongresszus dokumentumai kiemelten foglalkoznak a párt politikai cselekvési egységével és úgy fogalmaznak ezzel kapcsolatban, hogy politikai munkánk gyenge pontja a határozatok végrehajtása. Azon túl, hogy ezt a megállapítást véleményem szerint valamennyi pártszervezetnek el kell fogadnia, elsőrendű feladatunk e kedvezőtlen folyamat megváltoztatása.

Munkánk során mi azt igyekeztünk magunkban is tudatosítani, hogy a párt határozatainak végrehajtása a feladat felismerését és a cselekvés vállalását jelenti, amihez mindenkor haladék nélkül hozzá kell fogni azzal a hittel, hogy bizonyos mértékig a körülmények is megváltoztathatók, és az akadályok is leküzdhetők.

Hozzászólásomban először ilyen értelmű tapasztalatainkról szeretnék szólni. A Gagarin Hőerőmű kollektívája az eltelt időszakban is küzdelmes munkával, de teljesítette feladatát. A XII. kongresszus óta is minden évben a hazai szénbázison termelt villamos energia 40%-át biztosítottuk a legolcsóbban, és még ebben az évben felhasználjuk a Thorez-bányaüzem által termelt 100 milliomodik tonna lignitet. Műszakilag és gazdaságilag megalapozott, részben már meg is valósított technológiákat alakítottunk ki a lignit és az erőmű hulladékainak többirányú felhasználására. Így az erőmű hulladékhőjének egy része ma már növényházakban hasznosul. Az eddig értéktelen pernyéből Bélapátfalván és az idén üzembe lépő gázbetongyárban állítanak elő fontos termékeket. Előkészítettük és szervezzük az erőmű teljes korszerűsítését jelentő rekonstrukciós programot, amelynek eredményeként az 1990-es években a jelenleginél korszerűbb, ember- és környezetkímélőbb erőmű fog a népgazdaság rendelkezésére állni.

A termelőmunka tapasztalataiból a politikai munka számára is

fontos tanulságokat vonhatunk le. Meggyőződésünkké vált, hogy a párt határozatainak végrehajtásához bizonyos mértékben a feltételeket is magunknak kell megteremteni. Nem lehet arra várni, hogy a körülmények váljanak kedvezőbbé. A mindenki által elfogadott, sőt követelt elvek megvalósítása csak külső és belső konfliktusok vállalása árán érhető el. Mert igenis ütköztünk, ütköznünk kellett – még a pártszervezetekben is – azért, hogy szüntessük meg a gazdaságtalan termelést, hatékonyabb munkára irányítsuk át a felszabaduló munkaerőt, és mérhető teljesítményekhez adjunk anyagi ösztönzést.

Tisztelt kongresszus! Éppen ezek a küzdelmes munkával megteremtett eredmények azok, melyek köteleznek bennünket arra is, hogy szóvá tegyük azt, ami már nem vállalati belső ügyünk, de ami a vállalati közösség tenni akarásában nemkívánatos politikai és gazdasági hatásokat eredményez, akadályozva a népgazdaság érdekeinek érvényesülését is. A számunkra – de gondolom mások számára is – kedvezőtlen gazdasági folyamatok láttán, azt kell mondanunk, hogy népgazdaságunkban a szervezettebb, termelékenyebb, a hazai erőforrásokat észszerűbben hasznosító tevékenység megvalósítása – ha kell, kikényszerítése – halaszthatatlan feladat. Mi azt mondjuk – és ezt eredményeink támasztják alá –, hogy a hazai lignitbázison lényegesen növelhető lenne a villamosenergia-termelés mennyisége és gazdaságossága is. A XII. kongresszus óta – amely megfelelően határozott a hazai energiaforrások jobb kihasználásáról – az energiagazdálkodás jelentősége a népgazdaság egyensúlyi helyzetében tovább növekedett.

Az energia megtermelésében, elosztásában, gazdaságos felhasználásában bőséges tapasztalatot adtak eredményeink, de a kudarcaink is. Fontos és most időszerű, hogy ezek a tapasztalatok a gazdaság tervezett fejlődésében minden tekintetben kielégítő, végrehajtható cselekvési programmá váljanak. Éppen ezért tartjuk szükségesnek hosszú távú energiapolitikánk felülvizsgálatát úgy, hogy a várható igények, a felhasználás szerkezete legyen jobban összhangban és használja ki széleskörűen, gazdaságosan a hazai adottságokat. Hiszen a népgazdaság fejlődését, a lakosság ellátását – különösen saját hibánkból – nem akadályozhatjuk sem fogyasztáskorlátozással, sem növekvő devizaterhekkel. És miért is idéznénk elő ilyen helyzetet, amikor jelentős a lignitvagyonunk, melynek kiaknázása, gazdaságos hasznosítása a Heves megyei tapasztalatok alapján jól járható út.

Tudjuk, az ipar egészének számos kérdésben fontos és jó döntésekre

van szüksége, de az ország energiaellátásának biztonságát, gazdaságosságát érintő döntéseket sem volna helyes tovább halogatni.

Kedves elvtársak! Saját munkánk néhány tapasztalatáról szólva azt kívántam érzékeltetni, hogy a párthatározatok végrehajtásához kevés az egyetértés és a jó szándék, de értelmes munkára, idejében meghozott, jó döntések megvalósítására mozgósítható a párttagság és a pártonkívüliek is. A Központi Bizottság beszámolója ezért is fogalmaz úgy, hogy a termelés területén dolgozó pártszervezeteknek a korábbinál bonyolultabb feladatok végrehajtására kell felkészülniük. Úgy gondolom, ezzel együtt sem emberfeletti, amire vállalkozunk, és nem is többet, hanem másként kell dolgoznunk. A gazdasági életből ellopott kifejezéssel élve, azt mondom, hogy most már a politikai munkában is az intenzív szakasznak kell következnie. Ha más értelemben is, de nekünk is ki kell alakítanunk a hatékonyságnövelő szervezési módszereket, amelyek végső soron a párt politikai, cselekvési egységét erősítik a határozatok végrehajtásában.

Ehhez mindenképpen szükségesnek tartom, hogy az irányító pártszervek készítsék fel jobban a végrehajtásban döntő szerepet játszó alapszervezeteket arra, hogy a szocialista társadalom építése során szükségszerűen keletkező ellentmondások, érdekellentétek között jó politikai érzékkel igazodjanak el, önállóan tudjanak dönteni a helyi kérdésekben, érezzék a felelősségüket, legyenek eszközeik, módszereik a határozatok végrehajtásához, de a politika alakításához is. Ne tekintsék istencsapásnak a nehézségeket, hanem küzdjenek a jobbért, a rossz jobbra fordításáért. Különösen fontos ez azért is, mert az alapszervezetek élén egyre több a fiatal pártmunkás, akik már nem szerezhettek éles helyzetekben kemény emberi, politikai kiállást, de ami nélkül ma sem lehet dolgozni.

Nagyon fontos dolog az is, hogy erősödjék az irányító és az irányított pártszervezetek kapcsolata a mindennapi munkában. Ismerjük meg egymás gondjait jobban, vitatkozzunk többet, ha kell. A jelentések mellett cseréljünk alkotó gondolatokat is. Írjunk kevesebbet és beszélgessünk többet, serkentve a cselekvésre, mindig ott segítve, ahol a legnagyobb szükség van rá. Higgyük el végre, hogy semmi nem pótolja a személyes kapcsolatokat! Legyen a mi munkánk emberformáló, közösségalakító, tudást gyarapító érték, az eddiginél bürokráciamentesebb, munkásmozgalmunk igaz hagyományait átörökítő gyakorlattal.

Kedves elvtársak! Még mielőtt bárki megvádolna azzal, hogy fele-

lőtlen optimizmussal szóltam hozzá valami kivételes jó helyzetből, hadd mondjam el, nem ismeretlen előttünk egyetlen olyan gond sem, ami itt a három nap alatt elhangzott. De ha azt valljuk, hogy a párt határozatai mindig a reális helyzet elemzéséből adódó feladatokat tartalmazzák, és ha azzal is egyetértünk, hogy munkánk gyenge pontja a határozatok végrehajtása, hát akkor nincs hová apellálnunk. Akkor, amikor a párttagságot az élet nap mint nap kényszeríti vitákra, személyes állásfoglalásra, bonyolult feladatok vállalására, nem engedhetjük meg magunknak, hogy az amúgy sem könnyű helyzetet régóta felismert, de meg nem szüntetett hibákkal nehezítsük.

A párt politikai, cselekvési egységének feltétele az is, hogy milyen határozottan szabadulunk meg munkánk gyengeségeitől. Döntünk-e és hogyan a mindenki által igényelt és elfogadott elvek megvalósításában.

Hiszem, hogy a párt egységét és erejét a meghozott jó határozatok végrehajtásában kell érvényre juttatnunk. Ehhez kívánok mindannyiunknak és a most megválasztásra kerülő Központi Bizottságnak erőt, egészséget és egységet.

Pónya József

a Paksi Atomerőmű Vállalat vezérigazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A XII. kongresszus ránk vonatkozó határozata alapján jelenthetem a kongresszusnak, hogy a Paksi Atomerőmű I. és II. reaktorblokkja üzemel. A III. reaktorblokk 1986-ban, a IV. pedig 1987-ben lép be a termelésbe.

Pakson az atomerőmű építkezésén, üzemeltetésén már több éve tízezer ember dolgozik. Ez az építkezés nagy próbatétele az ipar teljesítőképességének és az ott dolgozó embereknek. Az eddigi üzemeltetési tapasztalatok azt bizonyítják, hogy Paks az egyik legmegbízhatóbb erőműve lett a magyar villamosenergia-rendszernek, még ebben a kemény téli időjárásban is, mint ami mögöttünk van. Teljesítménye nagyobb a tervezettnél, gazdaságosan, olcsón termeli az energiát.

Az atomerőmű biztonsági rendszerei jól működnek. Környezetvédelmi szempontból: az atomerőmű beindítása előtt hét évvel 35 kilométeres körzetben nullszint-ellenőrzést végeztünk radioaktivitás

szempontjából, és ehhez hasonlítjuk az ezutáni változásokat. Az eddig eltelt üzemidő alatt környezetünkben az atomerőműből származó radioaktivitás-növekedést kimutatni nem tudtunk, pedig a nagyon szigorú előírásoknak ezredrészét is tudjuk mérni. Az erőmű tehát tudja azt, amiért épült mind teljesítményben, mind a környezetvédelem és a biztonság szempontjából.

Ezen műszaki adatok és eredmények mellett az erőmű két sajátosságára szeretnék még utalni. Szakmailag nálunk eléggé egybefolyik a szellemi és a fizikai munka. Több mérnökünk kutatással, fejlesztéssel foglalkozik, s mintegy 80 mérnök fizikai állományban van, olyan fizikai állományban, amelyhez az előírások szerint mérnöki képesítés kell. Az atomerőműnek sajátosságából következően nagyon nagy szüksége van a tudományra, ugyanakkor visszacsatolja a tudósoknak az eredményeket, és adott esetben módosítja is az elméleti téziseket.

A magyar kutatók – és a külföldi kutatókkal is jó kapcsolatunk van – munkájukkal és kutatásaikkal hozzájárultak az erőmű üzemkészségéhez, biztonságához, és az üzemeltetést is segítik.

Pakson több száz tehetséges, fiatal mérnök és fizikus dolgozik, akik nemcsak létrehozták az erőművet, hanem üzemeltetik, részt vesznek fejlesztésében, külföldi konferenciákon előadásokat tartanak, nyelvtudásuk és képzettségük, elméleti felkészültségük kutatómunkára is alkalmassá teszi őket. Külföldön is felfigyeltek munkájukra. Ugyanakkor itthon évek óta nem tudjuk elismertetni munkájuk tudományos jellegét, mert csak csinálni volt idejük, publikálni nem. E tekintetben nincs köztünk és a tudomány között béke.

Elgondolkoztató az is, hogy az atomerőmű-szakmérnöki, mérnöki képzésben a berendezéseket és üzemeltetésüket mások tanítják az egyetemen, nem a mi szakembereink, akik e terület legjobb ismerői. Ennek egyik okát abban látom, hogy a mérnökképzés és a műszaki egyetemek nem az iparhoz tartoznak, ami hivatalossá tenné az ipar és ezen intézmények kapcsolatát.

Szeretném ismertetni az atomerőmű egy másik sajátosságát, az atomerőműben végzendő munka fegyelmét. Ez a fegyelem már megvalósult fegyelem, tehát nem teoretikus, hogy ezt kellene csinálni. Az atomerőműben létrejövő magreakció kézben tartása ipari méretekben eddig nem ismert fegyelmezett magatartást, munkafegyelmet követel. Mióta az erőmű üzemel, megszüntettük a fegyelmi eljárásokat; nem lehet alku tárgya a fegyelem. Ugyanakkor elfogadjuk az emberi téve-

déseket, sőt egyes esetekben jutalmazzuk, ha gyorsan bevallják, mert alapvető feladat, hogy gyorsan felismerjük a hiba okait. A legtöbb figyelmeztetést a kétéves üzemidő alatt az engedély nélküli lelkes munkavégzésért adtuk, azért a lelkesedésért, hogy gyorsabban dolgozott, nem tartotta be a munkafegyelmet, jót akart, viszont ez egy fegyelmezett, előírt technológiánál úgyszintén nem engedhető meg. A kapkodó lelkesedés hibákat okozhat.

Több száz dolgozónk, vezetők és munkások váltakozva ügyeletet tartanak otthon, de a nem ügyeletben levőknél is általában megköveteljük, hogy munkaképes állapotban legyenek.

Meg kell mondani, hogy aki ennek a fegyelemnek megfelel és vállalja, annak megéri, és nem kell gmk-ban dolgoznia. Hangsúlyozni kell, hogy dolgozóink szeretik ezt a fegyelmet, sőt segítik is. De meg kell jegyeznem, hogy a Paksi Atomerőműre ugyanazok a munkajogi szabályok, ugyanaz az üzemi demokrácia vonatkozik, mint bármely más gazdasági egységre Magyarországon. Működnek a demokratikus formák, és állítom, hogy ezekkel a demokratikus formákkal, az üzemi demokráciával ezt a fegyelmet létre lehet hozni, mert bizonyíthatóan létrehoztuk. Először féltem tőle, hogy meg tudjuk-e valósítani ezt a szigorú, szinte katonás fegyelmet az üzemi demokrácia keretei között. Ma az a véleményem, hogy ha tiltanák, akkor illegálisan csinálnánk az üzemi demokráciát. Ez a demokrácia annyira visszahatott a társadalmi szervekre is, hogy rövid idő alatt lecserélték a meg nem felelt választott vezetőiket, olyanokat választottak, akik eleget tudnak tenni ennek a követelménynek.

Semmi más különbség tehát nincs köztünk és más vállalatok között, csupán annyi, hogy olyan berendezésünk van, amelynek nincs alternatívája, csak aránya. Ennek a berendezésnek egy tulajdonsága van, hogy ez tiszteletet teremt.

Kedves elvtársak! Mi a szakmai tapasztalatainkat sokéves munkával az atomerőmű építésében élenjáró szocialista országoktól tanultuk, elsősorban a Szovjetuniótól. Pakson egy „kis KGST" van jelen már tíz év óta. Hat ország szállítja a berendezéseket és szakemberei is Paksson vannak. Sokszor kemény és szikrázó vitákon edződött az együttműködés, s az eredmények mutatják, hogy jól végződött. Ma már mi is a tapasztalatátadók sorába léptünk, két év alatt 1300 szocialista és tőkés országbeli szakember járt nálunk tapasztalatot cserélni, azért nem több, mert többet nem tudtunk fogadni.

Az elkövetkezendő ötéves terv már számol az atomerőmű teljesítményével, amely kezdi visszaszolgáltatni a befektetett tőkét. Hátravan még két reaktorblokk szerelése és üzembe helyezése, ez a következő két évben 30 milliárd forintba fog kerülni. A következő ötéves tervben Paks 50 milliárd kilowattóra villamos energiát fog fejleszteni, ami az ötéves terv villamosenergia-fogyasztásának 25%-a. Ez az energiamennyiség 50 millió tonna szénnek megfelelő energiát jelent, tehát a magyar bányászat kétévi teljesítményének felel meg.

Juhász Ildikó

a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola hallgatója

Tisztelt kongresszus!

Igaz, Köpeczi elvtárs olyan rendelkezést hagyott jóvá nemrégen, hogy az adminisztratív teendők csökkentése érdekében nem kötelező óravázlatokat írni és nem is tanórára jöttem, mégis engedjék meg, hogy a felszólalásra készült jegyzetemet használjam.

Megköszönöm a lehetőséget, hogy ilyen fiatalon szólhatok a kongresszuson. Nem kiegészíteni akarom a beszámolót, mert az részletes, sok mindenre kiterjedő. Néhány olyan gondolatot kívánok megemlíteni, amely hallgatótársaimat, a mi rétegünket, a leendő pedagógusokat foglalkoztatja. A beszámoló azon részéhez szeretnék kapcsolódni, amely a nevelőmunkával és az ifjúsággal foglalkozik. Kiemelném a KISZ jelenlegi helyzetében felfedezhető gondokat és a sokat emlegetett pályakezdési nehézségeket.

Természetesen az említett területeken vannak igen szép eredményeink is, azonban mégis hiszem, hogy e kérdések felvetése igen fontos és hozzájárulhat a megoldáshoz. Tömegszervezeteink között pártirányítás szempontjából is megkülönböztetett hely illeti meg a KISZ-szervezeteket. Így van ez a felsőoktatásban is. Vannak igen szép hagyományaink, követésre méltó akcióink, programjaink, melyek továbbfejlesztése növelné munkánk színvonalát. Azonban tapasztalataink szerint az ifjúsági szervezet ezek ellenére is ellentmondásos helyzetben van, és ez szinte minden területen érezteti hatását. A jó szándékú próbálkozások ellenére sem sikerült elérni, hogy a tettre kész, aktív fiatalok mellett ne növekedjék a passzív, közömbös fiatalok aránya. Véleményünk szerint ennek oka többek között a túlszervezettség,

amely magában hordozza a veszélyt, hogy a fiatalok nem elkötelezettségből, hanem sokszor automatikusan, egyéni érdekeiket előtérbe helyezve vállalják a KISZ-tagságot. Ez, sajnos, az alapszervezeti munkában is jelentkezik. A KISZ-munka társadalomban betöltött szerepét, jelentőségét növelné egy komoly kritériumokhoz kötött tagfelvételi rendszer; a formaságok és a bürokrácia háttérbe szorítása, és egy olyan értékrendszer kialakítása, amely tisztázná, hogy mi is tartozik az önzetlen KISZ-tevékenység körébe.

Feltétlenül szükséges az adott lehetőségek többoldalú kihasználása is. Arra gondolok, hogy ne csak véleményezési és egyetértési jogainkat gyakoroljuk, hanem szélesebb körben – az iskolai demokráciát erősítve – döntési jogainkat is. Úgy vélekedünk, hogy a KISZ-nek magának is keresnie kell a megújulás útját, de ehhez elengedhetetlenül szükséges a párt segítőkészsége, útmutatása.

Az sem jó, ha a pártirányításban a KISZ-esek mindkét kezét fogjuk, de az sem, ha mindkettőt elengedve magukra hagyjuk őket. Én azt kérem a kongresszustól, hogy fogják meg az egyik kezünket, de azt egy kicsit szorosabban és következetesebben. Ez is elősegítené, hogy a főiskolákról, egyetemekről jól képzett, aktív közéleti emberek kerüljenek ki. Úgy gondolom, ez minden felsőfokú tanintézet törekvése. Az eredmények azonban nem csökkentik azokat a nehézségeket, amelyekkel egy pályakezdő találkozik.

Főiskolánk fennállása óta több mint 12 000 diplomát adott ki, ezáltal számottevően javult három megyében a pedagógusellátottság. Lényegesen enyhült a tanárhiány, kevesebb a képesítés nélküliek száma, jobb a területi eloszlás, és kiemelkedő eredmény a készségszakosok számának növekedése.

Bizakodással tölti el a pályakezdőket, hogy központi elképzelés is van élet- és munkakörülményeik javítására. Kedvezően hatott a legutóbbi bérrendezés. Mindezek mellett azonban erősen éreztetik hatásukat a nehézségek és nyomasztóan hatnak az elhelyezkedési és anyagi gondok. A végzettek nagy része községben, falun kezdi meg munkáját, ahol nagy probléma a lányok szempontjából a családalapítás, a megfelelő, az ő munkájukat is segítő társ megtalálása. A fiúk számára nem jelent ez a pálya presztízst, sok friss diplomás férfi anyagilag jobban elismert munkaterületet választ. Ezt támasztja alá a pályán élesen jelentkező elnőiesedés. A pálya vonzását növelné a további bérrendezés, így a fiatalok jobb feltételekkel kezdenék önálló, alkotó életüket.

Napjainkban azonban az egyik legégetőbb kérdés a lakáshelyzet, amelyet már többen említettek. Ezen probléma megoldása – úgy érezzük – állami intézkedést is követel. A pályakezdő értelmiségiek nevében megfogalmazhatom azt az óhajt, hogy minél előbb és mihamarabb valósuljanak meg azok a törekvések, amelyek a dokumentumokban is találhatók. Nevezetesen egy, a fiatalok számára még kedvezőbb hitelpolitika, kedvezőbb lakásárak kialakítása, a lépcsőzetes lakáshoz jutás rendszerének bővítése – itt főleg a KISZ-lakásakciók fejlesztésére és korszerűsítésére gondolok. Tehát olyan intézkedésekre van szükség, amelyek feltételezik az előtakarékosságot és azt, hogy a fiatalok reális célként tűzhessék ki az önálló lakás megszerzését.

Megfontolásra ajánljuk a letelepedési segély és a pedagóguskölcsön bővítését és kiterjesztését is. A vázoltak – bizonyos vonatkozásban – csak egy részét képezik azoknak a gondoknak, amelyek a pedagógusokat és más értelmiségi pályán levőket foglalkoztatják. Igényeljük azokat a feladatokat is, amelyek perspektívát adnak és a bennünk rejlő alkotókedvet, lendületet az elkövetkezőkben jobban kibontakoztatják. Erre alkalmasak a főiskolák, egyetemek is, ahol a jó személyi és tárgyi feltételek segítik, hogy szakmailag jól felkészült, a párt politikáját támogató személyiségek formálódjanak.

A kezdeti lépések után tovább kell haladnunk, hogy az értelmiségi, főleg a pedagóguspálya társadalmi megbecsülését növeljük, hiszen a tanár a jövő társadalma szempontjából a legfőbb értékkel, az emberrel foglalkozik: szellemi tőkét termel.

A beszámoló is nagy hangsúlyt fektet az oktató-nevelő munka minőségének javítására. Ezért is tartjuk az említett gondok megoldását fontosnak – mert ezek a gondok kedvezőtlenül befolyásolják a munkánkat. Az értelmiségi pályakezdő az egzisztenciális, anyagi és túlterheltségi problémákkal nem tud kellően koncentrálni önmaga fejlesztésére, önművelődésre, és az igen fontos – és itt is nagyon sokat emlegetett – közéleti tevékenységre.

A nehézségek ellenére is meggyőződéssel választjuk ezt a munkát élethivatásul. A hivatásszeretettel dolgozókra mindig is jellemző volt, hogy a tanítványokkal való megértő viszony, a tudás átadásának élménye olyan örömet, érzelmi töltést jelent, amely enyhíti a mindennapi gondokat. Tolsztoj szavai is rávilágítanak erre, mintegy hosszú távú programot adva: „...hogy becsületesen éljünk, törekedni, közbeszólni,

küzdeni, hibázni kell, kezdeni és abbahagyni, újrakezdeni és újra abbahagyni, örökké harcolni, veszíteni is tudva".

E kongresszus után nekünk, fiataloknak e gondolatok jegyében olyan lendülettel, odaadással kell végezni munkánkat, hogy amit ma mi kérünk számon elődeinken, azt holnap tőlünk kérik számon - és erre nekünk tisztességgel, becsülettel fel kell készülnünk. Ehhez a felkészüléshez kérem én a pártszervek és az itt ülő kommunisták segítségét.

Nagyon furcsa lenne, ha én, aki eddig 40-50 órát tanítottam, most különböző kívánságokkal állnék elő. Mégis, szeretnék itt, a kongresszuson még egy gondolatot megemlíteni. Mirólunk - fiatal pedagógusokról - nemritkán úgy vélekednek, hogy közepesek, gyengébbek vagyunk, elnőiesedtünk - s lehetne még ezeket a jelzőket tovább sorolni. Ahogy én magunkat ismerem, érdemes lenne ezt a megítélést is pontosítani. Az a kérésünk, hogy bízzanak bennünk jobban, mert még talán arra is lesz erőnk, hogy ha az ország sorsa jobbra fordul, akkor a fiatal pedagógusok számára további társadalmi, anyagi, erkölcsi megbecsülést tudunk kiharcolni. És ezt nem hanggal, kiabálással, hanem a mindennapi becsületes munkával.

Hallgatótársaim nevében is mondhatom, hogy mi készek vagyunk az egyik legnemesebb hivatást, a fiatalok felkészítését becsülettel vállalni és szocialista társadalmunk ügyét tovább szolgálni. Csak megerősíteni tudom a kongresszus beszámolójában és dokumentumaiban a fiatalok problémáival foglalkozó kérdéseket, és bízom abban, hogy a hozott határozatok végrehajtása az általam említett gondokon is enyhíteni fog.

Gyurity József

az MSZMP Hercegszántó Községi Vezetőségének titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Mint mindenütt az országban, mi is Hercegszántón - vagy ahogyan a másik tábla hirdeti falunk elején: Szantova községben -, délszlávok, németek a magyarokkal együtt számvetéssel készültünk a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusára.

A helyi sajátosságokból kiindulva a pártmunkában a legfontosabb feladatok közé soroltuk lakosságunk munkakörülményeinek, élet-

körülményeinek javítását, falunk lakóinak megmaradása, megtartása érdekében. Sok múlik azon, hogy a község gazdálkodó egységei miként oldják meg feladataikat.

Köztudott, hogy jelentős anyagi eszközöket igényel a színvonalas általános iskolai oktatás, a közművelődés, a sporttevékenység, az igényeknek megfelelő szolgáltatások biztosítása, a jó kereskedelmi ellátás, a kommunális feladatok megoldása és nem utolsósorban a megfelelő egészségügyi alapellátás. Ehhez a gazdálkodó egységek jelentős támogatást adnak. Ezért a kommunisták mozgósítása a termelési feladatokra egyúttal a felsorolt célok megoldásához szükséges anyagi eszközök forrásának kialakítását is elősegíti.

Értelmiségünket a pártmunkában arra ösztönözzük, hogy ezeknek az eszközöknek a segítségével jól szolgálják a falu általános és kulturális előrehaladását. Mi ezekért dolgoztunk és dolgozunk a községeknek adott nagyobb önállóság keretein belül. Gondunk abban jelentkezik, hogy azok a városi gazdálkodó egységek, amelyek a községből nyerik munkaerejük egy részét, nem járulnak hozzá mindannyian – a foglalkoztatottak arányában – falunk gondjainak megoldásához, mert a városban adják le az erre a célra felhasználható anyagi eszközeiket. Úgy vélem, ebben országos intézkedésekre lenne szükség.

Községünknek a legnagyobb anyagi támogatást és a lakosság nagy többségének megélhetését a helyi Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet biztosítja. A termelőszövetkezet gazdálkodására jellemző a folyamatos fejlődés. Ma már búzából hektáronként 6 tonna felett termelünk, kukoricatermelésünk eléri a 9 tonnát, a napraforgó 2,5, a szárazborsó 3,2 tonna felett terem földünkön. Minden évben növekedett a tej- és a hústermelés is. Az elmúlt évben a háztájival közösen községünk 20 000 sertést adott át a népgazdaságnak.

Ezek a gazdasági eredmények jó anyagi hátteret teremtettek községpolitikai céljaink megvalósításához. Büszkék vagyunk arra, hogy a nehéz körülmények között sikerült közös összefogással új művelődési otthont, orvosi rendelőt építenünk, és bővült az úthálózat is. A megszűnt vasútállomás épületét kisgalériává alakítottuk át, amelyben évente több alkalommal hivatásos és amatőr képzőművészek kiállítását rendezzük meg. Művelődési otthonunkban rendszeresek a színházi előadások. E létesítményünket falunk szülötte, Szurcsik János Munkácsy-díjas festőművész művei díszítik.

Községünk elért eredményeit annak is köszönheti, hogy lakosságunk közérzete kiegyensúlyozott, hangulata jó.

Nagyon fontosnak tartom a jövőben is a községekben végzett politikai munkát. Úgy érzem, hogy ez a terület még több törődést érdemelne.

A mi falunkban pártmunkát végezni bonyolult, nehéz, de nagyon szép feladat is. Ez községünk sajátosságaiból adódik, amelyek közül jelentős, hogy Bajától 30 kilométerre délre, az országhatár mellett fekszik, határátkelőhely, lakói magyarok, horvátok, szerbek és németek. És jól élnek együtt. Az én anyanyelvem horvát. Kádár elvtárs idézte, hogy: „Nyelvében él a nemzet." A mi nemzetünk is nyelvében él. A történelemből tudom, hogy az elmúlt évszázadok során nemegyszer előfordult, hogy tőlünk idegen célok bennünket és magyarokat egymás ellen, közös és alapvető érdekeink ellen fordítottak. Az évszázadok során mégis többet voltunk együtt, mint egymás ellen. Nekem nincsenek élményeim a második világháború alatti és az utána következő évek konfliktusairól. Legfeljebb azok nagyon gyenge utórezgéseit fedezhettem fel a mindennapi életben. Az embereket ma már nem a nemzetiségi hovátartozásuk szerint különböztetjük meg, hanem a felkészültségük, a közösségi munkájuk és a magánéletük minősége szerint. S ez így van jól.

Községünkben mindenütt megtalálhatók a kétnyelvű feliratok. Segítséget, támogatást kapunk ahhoz, hogy anyanyelvünket megőrizzük, szokásainkat, hagyományainkat, kultúránkat megtartsuk és továbbfejlesztve ápoljuk.

Községünkben működik nemzetiségi gyermek-tánccsoport, felnőtt énekkar és délszláv klub. A TIT keretében anyanyelvünkön több értékes előadást szervezünk. Szerb-horvát tannyelvű általános iskolánkban a természettudományi tárgyakat két nyelven oktatják. Az utóbbi időszakban növekedett a nemzetiségi nyelvet tanulók száma. Nemcsak a szerb-horvát, hanem a magyar anyanyelvűek is részt vesznek a mi nyelvünk tanulásában. Könnyebb úgy barátkozni, ha nem kell tolmács.

Baja és Zombor körzete, Bács-Kiskun és a Vajdaság testvérkapcsolatai jól szolgálják mindkét ország határmenti lakosságának érdekeit, erősítik közvetlen emberi kapcsolatainkat.

Egyetértek a Központi Bizottság beszámolójának nemzetiségiekkel foglalkozó részével. Az a véleményem, hogy ezt a helyes nemzetiségi politikát pártunknak tovább kell folytatnia. Mi ehhez a mindennapi

munkánkkal továbbra is hozzájárulunk. Segítjük, hogy nemzeti és nemzetközi szinten mind jobban konkrét tartalmat kapjon a „több nyelven, egy akarattal" jelmondat.

Kedves elvtársak! Örülök annak, hogy lehetőséget kaptam a felszólalásra, röviden szólhattam községem életéről, és tolmácsolhattam nemzetiségem köszönetét is pártunk helyes politikájáért, amelyet a lenini elvek vezérelnek. Engedjék meg a magyar anyanyelvű elvtársaim, hogy horvát nyelven is elmondhassak néhány köszönő szót a kongresszus előtt:

Köszönöm, hogy szót és lehetőséget kaptam, hogy elmondhassam a mi falunk életét, valamint a horvátok és a szerbek őszinte egyetértését a Magyar Szocialista Munkáspárt nemzetiségi politikájával. Mindannyiunk nevében köszönetemet fejezem ki, amiért valamennyien egyenrangú állampolgárként élhetünk ebben az országban.

Dr. Tatai Ilona

a Taurus Gumiipari Vállalat vezérigazgatója

Tisztelt pártkongresszus!

Fejlődésünk felgyorsítása érdekében szükségessé vált gazdaságirányítási rendszerünk korszerűsítése. Ennek középpontjába a vállalati gazdálkodás került, a hatékonyabb, önállóbb, vállalkozóbb magatartásnak a kialakítása és ennek erősítése, amelynek segítésére olyan intézményi, irányító és eszközrendszer van kialakulóban, amelynek eredményeként várhatjuk ennek megvalósulását.

Azokról a szervezeti, irányítási és magatartásformák változtatásának szükségességéről szeretnék beszélni, amelyek feltételei a vállalati gazdálkodás javításának. Ami a szervezeti kérdéseket illeti: a magyar iparszerkezetet gyakran éri a túlcentralizáltság jogos vádja: túl sok a nagyvállalat. Azt is mondják, hogy ezek helyzetükből, gyakran monopolhelyzetükből adódóan rugalmatlanok, sem alkalmazkodásra, sem hatékonyságuk növelésére nem kényszeríthetők, ezért decentralizálni kell azokat.

Mindenki tudja azonban, hogy a hatékonyság nem vállalati méret kérdése. A megfelelő vállalati méret nagyon sok tényezőtől függ, például az iparág jellegétől is. A gumiiparra Európa-szerte jellemző az egy nagy- és sok kisvállalat jellegű struktúra. Ausztriában a Semperit

cég adja a gumiipari termelés 85%-át. Az európai nagyvállalatokat a kicsiktől nem nagyságrendjük különbözteti meg, hanem hatékonyságuk, műszaki fejlettségük, amellyel országuk élvállalatai tudnak lenni. A magyar nagyvállalatok közül is csak azok tudják saját létjogosultságukat bizonyítani, amelyek eredményességükkel, műszaki színvonalukkal és jövedelemtermelő képességükkel valóban a gazdaság húzóerejévé tudnak válni.

Nálunk is működnek hatékony nagyvállalatok. Eredményességük okát kutatva több közös vonásuk fedezhető fel. A világ fejlődéséhez igazodó, jól kiválasztott stratégia, a piacot ismerő, a nemzetközi integrációban részt vevő, a vállalat lehetőségeit jól felismerő, a dolgozók aktív közreműködését igénylő vezetés. Annál a vállalatnál, ahol az irányító a világpiac felé mutat, ott eltévedni nem nagyon lehet. A magyar gumiipar és a Taurus Gumiipari Vállalat példáján szeretném bemutatni, hogy az előbbiek felismerése és tudatos felhasználása - központi beavatkozások nélkül is - hogyan vezethet egy egészséges, hatékony méretszerkezet kialakulásához. A nagy szellemi és anyagi erőforrást igénylő termékek gyártása a nagyvállalatban, a Taurusban folyik. A kis sorozatban is gazdaságosan gyártható termékeknek az előállítása pedig, a nagyvállalat mellett működő mintegy 80 közép- és kisüzemben.

Ma ezek adják a magyar gumiáru hazai felhasználásának több mint 30%-át. A Taurus, a nagyvállalat, a csaknem 10 milliárd forintos termelésnek több mint 40%-át exportálja. Az exportorientáltság mint célkitűzés bizonyos értelemben kényszerűség is. A magas műszaki színvonalú termékek gazdaságos termelése meghaladja a hazai piac felvevőképességét. Az alapvető feltétel azonban az volt, hogy meg kellett találnunk azokat a termékeket, amelyek iránt a világpiacon tartós kereslet várható, amelyek gyártásában a vállalatnak esélye van a világpiaci versenyképesség elérésére. Ez azonban azt is jelentette, hogy a hazai igények teljes kielégítését szolgáló mintegy száz termékcsaládot (több mint 16 000 féle gumiárut) jelentő gyártási ág mindegyikére a Taurus nem vállalkozhatott.

A hazai igények kielégítése tehát három forrásból lehetséges: részben a mi termelésünkből, részben a közép- és kisüzemek termeléséből, de nagyrészt a KGST árucsere-kapcsolatai folytán beérkező árukból.

Sokszor éri a Taurust szemrehányás a gumiáru-ellátás miatt. Meg kell mondanom, hogy ez beidegződés is. Magyarországon nagyon

hosszú időn keresztül egyetlen nagyvállalat működött, a gumiipari vállalat, tehát mindenki minden gumiproblémájával természetesen csak felénk fordul. Ma az ellátásban a kisüzemeknek is van felelősségük.

A hazai gumiipar fejlettsége és az eddigieknél szélesebb árucsereforgalom a KGST-országokkal biztosíthatná a magyar piac zökkenőmentes ellátását. Ehhez azonban a vállalat erőfeszítésén kívül a kormányzati szervek segítsége is szükséges. Amikor a hosszú lejáratú államközi megállapodásokat kötik a KGST-országokkal, kérem, ne feledkezzenek meg a gumiáru-árucsere bővítéséről sem.

Az előbbiekből kitűnik, hogy nálunk kitüntetett szerepe van a KGST-kapcsolatoknak, és a hazai, illetve a nemzetközi munkamegosztásnak. Harminchat országgal állunk műszaki-tudományos és kereskedelmi kapcsolatban. Termékszerkezetünk meglehetősen szűk. Tizenötféle termékcsaládot gyártunk. De ezen belül például az olajkitermeléshez használt tömlők világfelhasználásának 40%-át a Taurus gyártja, a felfújható kempingcikkek világpiaci igényének 12%-át mi szállítjuk.

Exportorientált fejlesztésünk érdekében önálló külkereskedelmi jogot kértünk és kaptunk. Így egy szervezetbe, a nagyvállalat szervezetébe kapcsoltuk a teljes innovációs láncot. Összekapcsoltuk a piacot a kutatással, fejlesztéssel és a termeléssel, és ezek hatékony működésére megfelelő érdekeltségi rendszert hoztunk létre. Termelésünk csaknem 30%-át tőkés piacon értékesítjük. 1984-ben versenyképes termékeink részaránya már 63% volt. Ezt úgy értük el, hogy részben korszerű technológiákat vásároltunk, részben az elmúlt 5 évben 20 új bevezetett Taurus-szabadalom született, 1250 bevezetett újításunk biztosította termékeink versenykepességét a világpiacon.

A vállalat a világ gumiiparát ért legerősebb recessziós időszakban is fejlődött. Nettó termelési értékünk öt év alatt 85%-ra növekedett, tiszta jövedelmünk pedig megkétszereződött. Ha azt vizsgáljuk, hogyan tudtuk ezeket az eredményeket saját erőforrásainkra támaszkodva elérni, akkor elsősorban szellemi erőforrásaink hatékonyságának a fokozását kell kiemelnem. Ezt képzésekkel és továbbképzésekkel értük el. Az a véleményünk, hogy vállalatunknál legjobban úgy lehet tanulni, ha egy adott munkát elvégzünk. Emellett természetesen rendszeresen továbbképzéseket szervezünk. Körülbelül ezren 40 különféle tanfolyamon tanulnak számítástechnikát, nyelveket, termelésszervezést, anyag- és energiagazdálkodást. Nálunk a nyelvtanulás a vállalati

óvodában kezdődik, ahol németet, angolt és oroszt tanulnak az óvodások.

A vállalat dolgozóinak 36%-a 30 év alatti fiatal. Ezek munkahelyi beilleszkedésének segítése, pályájuk megtervezése a vezetők kiemelt feladata.

Tudjuk, hogy vállalatunk fejlődése attól függ, hogyan tudjuk a szellemi erőket megtartani vagy megszerezni. Erre jó lehetőséget látok a keresetszint-szabályozásban, amely lehetőséget ad arra, hogy a kimagasló teljesítményt nyújtó dolgozóinkat megfizessük, a munkájukat hanyagul végzőket pedig elbocsássuk.

A várható munkaerő-mobilitás - amely ebben az évben még biztosan nem érezteti hatását - hosszabb távon az eredményesen dolgozó vállalatok felé fogja irányítani a kiemelkedő és fegyelmezett munkaerőket.

Legfontosabb feladatunk a szellemi termék, az innovációs képesség megbecsülése. Természetesen, ez önmagától nem alakult ki. Olyan érdekeltségi rendszert kell kialakítani, ami kedvez az alkotó erők felszabadításának.

A teljesítményarányos érdekeltségi rendszerről már sokat beszéltünk, de keveset valósítottunk meg belőle. Mi olyan szervezeteket hoztunk létre, ahol mérhetők a teljesítmények. A mérhető teljesítményekhez pedig olyan érdekeltségi rendszert kapcsoltunk, amely ösztönzi az egyént a vállalati és ezen keresztül a népgazdasági célok megvalósítására.

Ezek az egységek az úgynevezett nyereségközpontok. Önálló mérleget készítenek és megtermelt eredményüket saját jövedelmük növelésére fordíthatják. Ezáltal rendkívül differenciált jövedelemszintek alakultak ki a vállalatnál. Van olyan szervezeti egységünk, ahol az elmúlt évben 4–5%-ot nőtt a kereseti szint, de van olyan is, ahol 14%-ot. Azt reméljük, hogy ezzel az érdekeltségi rendszerrel az átlagkereset 1985-ben 10%-kal növekszik nálunk.

Ezen egységek elszámoltatása számítógépes rendszerrel történik, a számítógépet mi munkaeszköznek tekintjük. A képződött fejlesztési alapokat összevonjuk és a döntési jogú igazgató tanács határoz leggazdaságosabb felhasználásukról.

Kialakítottunk egy rugalmas belső irányítási mátrixrendszert. Új szervezeti formákat is alkalmaztunk. Működnek nálunk vgmk-k, de

létrehoztunk három leányvállalatot, külföldön és belföldön több közös vállalatot, részben termékeink gyártására, részben értékesítésére.

A Taurus százéves múltra tekint vissza. A demokratizmusnak mélyek a gyökerei nálunk. Innen indult ki a törzsgárdamozgalom. Ma is a dolgozók több mint 60%-a törzsgárdatag. Kialakítottuk a dolgozók hosszú távú anyagi érdekeltségét a részjegyes mozgalom keretében. Ebben a szellemben alakult meg és működik ma is ez a nagyvállalat, bizonyítva megújulóképességét és életképességét.

A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésével két vállalatirányítási forma közül választhatunk. Az egyik az állami irányítás alá tartozó tröszti irányítási forma, a másik pedig a tanács által irányított vállalat. Úgy gondoljuk – és múltunkból is arra a következtetésre jutottunk –, hogy a tanács által irányított vállalati forma felel meg legjobban hagyományainknak.

Azt is tudjuk azonban, hogy ez nem azt jelenti csupán, hogy létrehozzuk a tanácsot, és tagjainak fele dolgozói küldött lesz. Fel kell készülnünk ezeknek a tanácsoknak a működtetésére, meg kell tanítanunk dolgozóinkat arra, hogy valóban képesek legyenek dönteni a vállalatot érintő stratégiai kérdésekben, és fel kell készítenünk a vezetőinket – akik a tanács tagjainak másik felét adják –, hogy képesek legyenek ilyen közegben dolgozni.

Ez nem egyik napról a másik napra végbemenő folyamat. Elindulunk egy úton, amely nagyon perspektivikusnak mutatkozik, de mint mindenért, ezért ennek az eredményéért is keményen meg kell dolgoznunk.

A gazdasági reform továbbfejlesztése további fejlődésünk feltétele. A piaci versenyhelyzet kialakítása, a tőke átcsoportosításának a lehetősége, az új típusú keresetszabályozási rendszer, az árrendszer és a kalkulációs rendszer korszerűsítése mind arra irányul, hogy növekedjék a vállalatok hatékonysága. Reméljük, hogy sor kerül a kormányzati munka korszerűsítésére is. Nem szeretnénk, hogy amikor – néhány évezred múlva – a régészek feltárnák a mai vállalataink helyét, akkor elgondolkodnának, hogy itt gumiipari tevékenység folyt-e vagy valami iratraktárt találtak-e.

Reméljük, hogy az új gazdaságirányításban megfogalmazott alapvető célkitűzések tartósnak bizonyulnak, és eltérhetünk attól a hosszú évek óta alkalmazott gyakorlattól, hogy a szabályozórendszer szigorítása mindig a legjobban dolgozó vállalatokat érintette. Ez az új

szabályozórendszer csak akkor ösztönző számunkra, ha teljesítményünktől és exportképességünktől függően differenciáltan fejlődhetünk.

Ma a jövedelemszabályozási rendszer nem kedvez a vállalatoknak. Túl sok részt von el tőlünk, és ellentétben van azzal a törekvéssel, hogy anyagi erőforrásainkat technikai megújulásunkhoz koncentrálhassuk. Bízunk azonban, hogy a központi elvonások mértékét mérsékelni fogják.

Azt látjuk, hogy a reform továbbfejlesztése sok lehetőséget teremt a vállalatok számára. A mi feladatunk, hogy éljünk e folyamatból adódó lehetőségekkel. Meggyőződéssel állíthatom: a mi vállalatunk élni fog velük!

Devcsics Miklós

a Nógrád Megyei Tanács elnöke

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója megfogalmazza, hogy a szocialista demokrácia fejlesztése pártunk történelmi programja. Politikánkban érvényesül az a felismerés, hogy a szocializmus építésének feladatait csakis az emberek alkotó energiájának mozgósításával oldhatjuk meg. A közelmúltban végbement nagy társadalmi változások, folyamatok megkövetelik a közigazgatási munka, a tanácsok tevékenységének minőségi fejlesztését is. Ennek néhány megyei tapasztalatáról kívánok szólni.

Pártunk politikája olyan feltételeket, olyan társadalmi légkört teremtett, amelyben önállóbban, nagyobb felelősséggel tudunk tevékenykedni. A tanácsi munka mindinkább a különböző érdekek megnyilvánulásának és ütközésének színtere, ezért azt a lakosság növekvő érdeklődése kíséri.

Mivel magyarázható a fokozódó érdeklődés? Azzal hogy az állampolgárok mind nagyobb beleszólást igényelnek a terület- és településfejlesztési elgondolások alakításába, a rendelkezésre álló erőforrások felhasználásába. Részesei akarnak lenni a sorsukat, életkörülményeiket befolyásoló döntéseknek, a cselekvésnek és ellenőrizni is akarják megvalósításukat.

Felértékelődött az élet minőségének javítását szolgáló tevékenysé-

günk. Az eddigi és a várható változások – különösen a kistelepüléseken – megnövelték a várakozást, reményeket keltettek gondjaik közös erővel történő megoldására. Hozzájárult ehhez a helyi igazgatás új irányítási rendszerének kialakítása és a közélet demokratizálódása is.

A megnövekedett igényekkel összhangban – és ez természetes – folyamatosan változik a tanácsoknál a döntés-előkészítés, a végrehajtás és az ellenőrzés. A különböző szintű pártszervek megfelelő politikai útmutatással, ösztönzéssel segítik ezt.

A testületek tagjai, a munkabizottságok, a társadalmi szervezetek, a szakszervezet, a népfront, a KISZ már a hatodik ötéves terv előkészítő munkájában tevékenyen részt vettek. Céljaink meghatározása közös munka volt. Ennek során feltárultak a különböző társadalmi rétegek és csoportok érdekei, eltérő igényei és a feszültségek. Ezek egyeztetése és rangsorolása alapján olykor éles vitákban alakult ki az egyetértés, figyelembe véve megyénk adottságait, lehetőségeinket, korlátainkat. Nem értettünk egyet azzal a felfogással, amely a szerény anyagi lehetőségekre hivatkozva mellőzni akarta és akarja a döntést előkészítő társadalmi vitákat. A tapasztalatok meggyőztek bennünket arról, hogy nehéz helyzetben még inkább szükség van a közmegegyezésre a javak elosztásában. Bebizonyosodott az is, hogy akik nem elég felelősséggel, vagy nem vettek részt a döntések előkészítésében, azok sokszor nem érzékelték a reális helyzetet, kevésbé vállaltak szerepet végrehajtásukban. Végül is az együttes cselekvés alapjait a közös gondolkodás, a vitákban megszilárdult egyetértés teremtette meg.

Az így létrejött összefogásnak is köszönhető, hogy – a csökkenő pénzeszközeink ellenére – megyénkben a hatodik ötéves terv főbb – hangsúlyozom főbb – céljait időarányosan teljesítettük. A tervezettet meghaladta a megépült lakások száma, folytattuk a korábban megkezdett általános iskolai programot, továbbhaladtunk az egészségügyi hálózat korszerűsítésében, csökkentek – számunkra ez nagyon fontos – gondjaink az egészséges ivóvíz-ellátásban. Fenntartottuk, néhány helyen pedig javítani tudtuk az ellátás minőségét.

Lakosságunk reálisan értékeli a hatodik ötéves terv eddigi eredményeit. Ugyanakkor közvéleményünk és a tanácsok is érzékelik és számon tartják a régebbi és az újonnan jelentkező feszültségeket. Erről itt a vitában nagyon sok szó esett. Így például sokan említették a lakáshoz jutás nehézségeit, a lakásárak gyors ütemű és olykor elviselhetetlen növekedését, az utak, a közművek, a telefonhálózat korszerűtlen-

ségét, hiányát. Kevésbé számon tartott viszont az a tény, hogy a feszültségek, a lassúbb előrehaladás gyakran összefüggnek az irányítás, a munkavégzés fogyatékosságaival, a helyenként tapasztalható észszerűtlen gazdálkodással.

Az együttes gondolkodásnak és a közös cselekvésnek természetesen az is fontos eleme volt, hogy a körülmények változásához igazodva testületeink a szükséges korrekciókra is képesek legyenek, akár eszközök átcsoportosítása, akár új források feltárása útján. Hogy ilyen rugalmasságra a tervek végrehajtásában mennyire szükség van, arra jó példa, hogy menet közben kellett megnövelni az idős korúak szociális támogatását, vagy a fiatalok és a nagycsaládosok lakáshoz jutásának növekvő gondjait látva hároméves programot dolgoztunk ki a feszültségek enyhítésére.

Elvtársak! A körülmények változásához igazodva kezdeményeztük a megyei tanács irányító munkájának továbbfejlesztését is, s ennek keretében tudatosan csökkentettük közvetlen újraelosztó szerepét. Pályázati rendszert vezettünk be az úthálózat bővítésére, felújítására, pedagógus- és orvoslakás-építésre, telekkialakításra vagy a kistelepülések úthálózatának korszerűsítésére.

Ezzel az volt a célunk, hogy ha szerény eszközökkel is, a helyi kezdeményezést, törekvést támogassuk, és az úgynevezett megyei „ajándék" helyett az önállóbb cselekvés feltételeit javítsuk.

A pályázatok sikerét bizonyítja, hogy az így rendelkezésre bocsátott összeg a helyi lakossági és tanácsi forrásokkal kiegészülve háromnégyszeres értékű beruházást, korszerűsítést tett lehetővé.

A változtatás vitákkal is járt. A megyei apparátus egy része féltve saját jogkörét, kétségbe vonta, hogy így is lehet az eszközöket szakszerűen, igazságosan elosztani, felhasználni. A gyakorlat igazolta, hogy a vállalkozó települések, kollektívák támogatása nemcsak igazságos, de hatékony is. És arra is rá kellett jönnünk, hogy nem a megye a bölcsesség egyetlen kútforrása.

Kedves elvtársak! Anyagi erőforrásaink szűkössége és a célszerűség megkövetelte, hogy minden eddiginél erőteljesebben építsünk a társadalmi munkában rejlő lehetőségekre is. Erről itt más összefüggésben is szó esett. Vannak, akik azt mondják, hogy az utóbbi években növekszik a közömbösség a közügyek iránt. Mi abból indultunk ki, hogy növelhető az aktivitás, ha a kitűzött célok találkoznak az emberek közvetlen érdekeivel és törekvéseivel. Ebben az esetben nem fordul-

nak el a közösségi feladatok vállalásától, részt vesznek új értékeink létrehozásában.

A társadalmi munka szervezésében elért eredmények nemcsak erkölcsi sikert jelentenek, hanem azt is, hogy bővültek fejlesztési forrásaink, csökkentek a költségvetési feszültségeink. Az egy főre jutó társadalmi munka értéke 1984-ben megyénkben meghaladta a kétezer forintot. Kudarcot ott vallottunk, ahol a kezdeményezéseket nem értették meg, ahol nem találkozott az a lakosság igényeivel. Előfordult az is, hogy a helyi törekvések eltértek a megyei elképzelésektől. Az a véleményünk, hogy ezt nem szükséges eleve hibaként értékelni. A lényeg az, hogy a létrehozott értékek javítják-e a közérzetet vagy nem. Az önállóbb döntéssel természetesen együtt jár a felelősség vállalása is. Ha ez így van, ebben az esetben az irányítószerveknek az eltérések iránt megértést, rugalmas magatartást kell tanúsítaniuk. Azt hiszem, hogy ez a tanácsok és a főhatóságok kapcsolatára is igaz.

Tapasztalatainkat hasznosítva, kudarcainkból okulva tudjuk, hogy tovább kell keresnünk a tanácsi munka fejlesztésének, tökéletesítésének formáit, módszereit. Számolunk azzal is, hogy az új választási törvény adta lehetőségek, ha jól élünk velük, tovább növelik a közéletiséget, erősítik testületeink tekintélyét, társadalmi, politikai szerepét.

Tisztelt pártkongresszus! Amint a Központi Bizottság beszámolója megállapítja, a tanácsok munkája a bonyolultabb és nehezebb körülmények között is fejlődött. Munkánk nyitottabbá vált. A lakosság a korábbinál érzékenyebben reagál a hatósági igazgatási tevékenység és az ügyintézés minőségére.

Tapasztalataink azt igazolják, hogy az emberek többsége fegyelmezetten teljesíti állampolgári kötelezettségeit. Vannak azonban, akik kibúvókat keresnek, egyéni érdekeiket a közösség rovására akarják érvényesíteni, és amikor a hatóságok ezt jogszerűen megakadályozzák, vagy meg akarják akadályozni, összekeverik a törvényekben előírt rendet a bürokratizmussal. Ehhez sokszor szövetségeseket is találnak. Ezen a téren is vállalnunk kell a vitát, mint ahogy minden eszközzel küzdünk a tanácsi munkát is terhelő formális, lélektelen ügyintézés vagy a túlszabályozás ellen.

A fő törekvésünk az, hogy az állampolgárok ügyeit humánusabban, gyorsabban és szakszerűbben intézzük, egyidejűleg szolgálva jogos érdekeiket és a közösség ügyét.

Dr. Postás Sándor

az MSZMP Debrecen Városi Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Tanácskozásunk harmadik napjának estéjén több mint félszáz felszólalás, gondolatok és problémák, eredmények és ellentmondások, feladatok és javaslatok bőséges sorának megfogalmazása, illetve meghallgatása után a fáradó figyelem természetes közegében nehéz úgy szólni utolsóként, hogy az érdeklődés megújuljon. Engedjék meg, hogy mégis ennek a reményében kérjem szíves figyelmüket és szólhassak annak a városnak egyik közmunkásaként, amely városnak negyvenéves fejlődésünk kezdetén az ismert történelmi körülmények oly fontos szerepet juttattak.

Tisztelt kongresszus! A kongresszusi dokumentumokban és a szóbeli kiegészítőkben foglaltakat a debreceni tapasztalatok is hitelesítik. Életünk a mi tájunkon is a tárgyi valóság sokasodó értékével gyarapodott, és ezzel együtt épült, formálódott az emberek tudata, erkölcsi magatartása.

A pártszervezetek Debrecenben is betöltötték politikai funkcióikat, képesek voltak a vezető szerep helyi érvényesítésének feladatait ellátni. Ugyanakkor pártpolitikai munkánk hatékonysága több területen elmarad a mai követelményektől. Az elmúlt ötéves időszak és a kongresszusi felkészülés tapasztalatai alapján ma tisztábban megnyilvánulnak a helyi pártmunka továbbfejlesztést igénylő elemei és hatékonyabbá tételének módszerei is. E témakör három kérdését szeretném hozzászólásomban röviden érinteni.

Elsőként hangsúlyozni kívánom annak az eddig is bevált gyakorlatnak a következetes folytatását, amelyre a határozattervezet is felhívja a figyelmet: hogy fontos döntések, határozatok meghozatala előtt – kellő időben és módon – rendszeresen kérjük ki a párttagság véleményét, javaslatát. Ennek során ne csak azokat a véleményeket vegyük figyelembe, amelyek támogatják az előzetes elképzeléseket, hanem az attól eltérőeket is.

Gondot okoz, hogy a vélemények feltárására, összegezésére és a döntési folyamatokba való beépítésére esetenként nem kapunk, és így mi sem adhatunk megfelelő időt. Ezzel értékes ajánlásokat veszíthetünk el, a jobbító szándék is megtörhet, és elesünk a további gondolkodásra ösztönző ellenvéleményektől is.

Mi Debrecenben ezután is arra törekszünk, hogy várospolitikai döntés-előkészítő és tervező munkánk az eddiginél legyen nyitottabb. Minden szinten elő kívánjuk segíteni a helyi közélet demokratizmusának továbbfejlesztését. Hiszen csakis közös gondolkodással, közös erőfeszítéssel, a vélemények ütköztetésével találhatjuk meg a leginkább megfelelő megoldásokat.

Tisztelt kongresszus! Másodikként arról a feladatról szeretnék szólni, amit az új problémák iránti érzékenység, a gyors reagálókészség, a követelményekhez való alkalmazkodás fokozódó politikai igénye jelent. Ezt segítik azok az intézkedések, amelyek a helyi politikai intézményrendszer működésének jobb összhangját igyekeznek megteremteni. Egyre nagyobb szerepet kap egy-egy, az egész várost érintő gond sokoldalú megközelítése, és az érintett szervek saját tennivalóinak összehangolt kimunkálása. Ilyen módon foglalkozunk például Debrecen lakáshelyzetével – különös tekintettel a szociális bérlakást igénylők nehéz helyzetére –, vagy az alacsony nyugdíjban részesülők körülményeire.

Irányító tevékenységünket elsősorban az minősíti, hogy miként tudnak az alapszervezetek megfelelni politikai funkcióiknak. A városi pártértekezlet megállapította, hogy az alapszervezetek általában ellátják irányító, ellenőrző, szervező, tudatformáló szerepüket. Ugyanakkor néhány területen lassú az alkalmazkodás a politika új követelményeihez. Ennek okát abban látjuk: még nem kristályosodtak ki a társadalmi, politikai, gazdasági építőmunka során jelentkező új vonások a pártirányítás gyakorlatában. Például esetenként nem kis fáziskéséssel követjük a gazdasági élet történéseit. Ezért javítani kell a gazdaságszervező és -ellenőrző munkánkat, ezen belül a felkészítő, eligazító tevékenységet az alapszervezetektől a városi pártbizottság szintjéig. Gondoskodnunk kell arról, hogy az eredmények ne fedjék el az elérésükhöz vezető utat és az alkalmazott eszközök kedvezőtlen hatásait. Irányító munkánk gyengesége az is, hogy esetenként csak a végrehajtást és nem a felelősségteljes gondolkodást igényeltük az alapszervezetektől. Éppen ezért növelni kívánjuk a helyi párthatározatok végrehajtásához kötődő időszakos pártmegbízatások számát, és azok közmegbecsülését. A mai követelmények teljesítése a helyi politikai gyakorlatban is feltételezi a műveltség, a tudás rangjának emelését; azt, hogy a művelődés váljon az életmód nélkülözhetetlen elemévé. Szorosan összefügg ezzel, hogy az élet minden területén, így

a pártmunkában is érvényesüljön jobban a minőség elve. A műveltség, a teljesítmény, a minőség együttes igénylése és érvényesítése hassa át az alapszervezetek egész tevékenységét.

Tisztelt kongresszus! A harmadik kérdés, amelyet a helyi pártmunka hatékonysága szempontjából érinteni szeretnék, az egyes társadalmi rétegek helyzetével való differenciált foglalkozás szükségessége. Bennünket is az a törekvés vezet, hogy kellő figyelmet fordítsunk az egyes rétegek helyzetére, a politikai munka szempontjából fontos jellemzőire.

Erre törekszünk Debrecen sajátosságait figyelembe véve az értelmiség esetében is. Az elmúlt években kiépítettük azt a fórumrendszert, amelynek keretében tovább szélesíthető az értelmiség közéleti tevékenysége, valamint a város szellemi kapacitásában rejlő lehetőségek hasznosítása. Kiemelkedő szerepet töltenek be ebben a debreceni akadémiai bizottság, a felsőoktatási intézmények és a kutatóintézetek tanácsa, a tudománypolitikai munkaközösség.

Különös figyelmet fordítunk az értelmiségi fiatalokra. Ez a réteg igen jó szakmai felkészültséggel, fejlett kritikai érzékkel rendelkezik, és nagymértékben segíti az előttünk álló feladatok megoldását. E folyamatban is nagy felelősség hárul a fiatalok előtt járó nemzedékekre az életvitel, az életmódminta, a viselkedési kultúra alakításában. Többszörösen is kárt okoz az a felfogás, amely csak a saját jövedelem minden eszközzel való növelését tudja elképzelni, de az igényeknek, a vágyaknak az adott jövedelemszinthez való igazítását már nem. Úgy vélem, jó néhányan vannak olyanok is, akiknek saját teljesítményük után nincs erkölcsi alapjuk többet követelni a társadalomtól.

Kedves elvtársak! A kongresszusi felkészülés során városunk párttagsága bizonyságot tett arról, hogy egyértelműen, egységesen kiáll a párt politikája mellett, igényli annak az irányelvek szellemében való továbbfejlesztését. Mindez az előrevivő tenni akarás jegyében fogalmazódott meg. Van tehát hitünk, tervünk és akaratunk, hogy továbblépjünk, hogy teljesebbé, gazdagabbá tegyük életünket, hogy méltók legyünk történelmi értékeinkhez, azokhoz a nemes eszmékhez, amelyeknek Debrecen 1944 végén–1945 elején otthont adott, és azokhoz a célokhoz, amelyeket a kongresszusi dokumentumok valamennyiünk számára megfogalmaznak.

A KONGRESSZUSON KÉPVISELT TESTVÉRPÁRTOK ÜDVÖZLETEI

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusára érkezett külföldi küldöttségek elhozták magukkal pártjaik üdvözletét. Három testvérpárt – a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Portugál Kommunista Párt és az Etióp Dolgozók Pártja – képviselői a szónoki emelvényről köszöntötték a tanácskozást. Felszólalásukat a hozzászólások között közöljük.

Bolgár Kommunista Párt

A Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága legszívélyebb üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek, a Magyar Népköztársaság valamennyi kommunistájának és dolgozójának.

Az Önök kongresszusát Magyarország fasizmus alóli felszabadulása 40. évfordulójának előestéjén tartják. A magyar nép az elmúlt negyven esztendőben a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével nagy sikereket ért el, gyökeresen megváltoztatta országának képét: nagy nemzetközi tekintélyű, fejlett gazdaságú és kultúrájú szocialista országgá alakította át. A Bolgár Népköztársaság kommunistái és valamennyi dolgozója jól ismeri ezeket a jelentős eredményeket, és őszintén örül nekik.

A mi népünk alig fél éve ünnepelte a bulgáriai szocialista forradalom győzelmének 40. évfordulóját. Az elért eredmények mérlege érthető büszkeséggel tölt el bennünket, kétséget kizáróan mutatja a választott

út helyességét, arra ösztönöz minket, hogy optimizmussal tekintsünk a jövőbe. Szocialista jelenünk feszített, de gyümölcsöző: a szocialista Bulgária ma modern ipari-agrár állam, virágzó kultúrával. A Todor Zsivkov elvtárs vezette, lenini áprilisi irányvonal köré tömörülő Bolgár Kommunista Párt, dolgozó népünk újabb alkotó sikerekkel készül pártunk XIII. kongresszusára.

A hitleri fasizmus és a japán militarizmus feletti győzelem közelgő 40. évfordulója arra emlékeztet, hogy ma nincs halaszthatatlanabb feladat, mint harcolni az atomháború elhárításáért, az európai és a világbéke megőrzéséért és megszilárdításáért. A Bolgár Népköztársaság és a Magyar Népköztársaság – együtt a Szovjetunióval és a többi testvéri, szocialista országgal – ott van e harc első soraiban.

A mostani feszült nemzetközi helyzetben és a szocialista építés új feltételei közepette egyre nagyobb jelentőséget kap a Varsói Szerződésben és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában részt vevő államok egységének további erősítése, összeforrottságának és erejének növelése.

Pártunk Központi Bizottsága nagyra értékeli a Bolgár Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Bolgár Népköztársaság és a Magyar Népköztársaság barátságát és együttműködését. A jövőben is mindent megtesz az együttműködés állandó bővítéséért és elmélyítéséért, népeink javára, a szocializmusért és a békéért.

Tiszta szívből kívánunk a baráti magyar népnek újabb nagy sikereket a szocializmus építésében a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának útmutatásai alapján.

Csehszlovákia Kommunista Pártja

Csehszlovákia Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kommunistái és dolgozói nevében szívélyes üdvözletünket küldjük Önöknek, a XIII. kongresszus küldötteinek, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, az egész testvéri magyar népnek. Sikeres kongresszusi tanácskozást és minden jót kívánunk Önöknek.

A XIII. kongresszus akkor ül össze, amikor az Önök hazája annak a napnak méltó megünneplésére készül, amikor – 40 éve – a dicsőséges szovjet hadsereg felszabadította az országot. Ezért természetes, hogy

az előző kongresszus által kitűzött feladatok teljesítésének értékelésével egyidejűleg mérlegelni fogják a szocialista építés egész időszakát is. Mint az Önök közeli barátai és elvtársai, együtt örülünk Önökkel azoknak a sikereknek, amelyeket a szocialista átalakulás folyamán értek el Magyarországon a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, szorosan együttműködve a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal.

Örömmel közöljük, hogy a mi országunkban is a fejlett szocialista társadalom építése irányvonalának következetes teljesítésével, Csehszlovákia Kommunista Pártja XVI. kongresszusának határozataival összhangban köszöntjük Csehszlovákia a szovjet hadsereg által történt felszabadításának és a csehszlovák nép nemzeti felszabadító harca kiteljesedésének 40. évfordulóját. A Csehszlovákia Kommunista Pártjának XVI. kongresszusán hozott döntések helyességéről és azok sikeres megvalósításáról tanúskodik az, hogy népünk támogatja Csehszlovákia Kommunista Pártja politikáját, ugyanezt bizonyítják a népgazdaságban, a tudományban, a kultúrában és egyéb területeken elért eredmények, a magas életszínvonal, a szilárd biztonság és a minden állampolgár előtt álló távlat, továbbá a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzeteinek és nemzetiségeinek sokoldalú fejlődése.

Csehszlovákia Kommunista Pártja felelőssége tudatában továbbra is aktívan hozzájárul a szocialista közösség még erősebb összeforrottságához, és az egész világ demokratikus és haladó népeivel együtt arra törekszik, hogy megoldódjanak napjaink legfontosabb kérdései, a béke megőrzése és a nukleáris háború veszélyének elhárítása. Nem fogja sajnálni erejét a nemzetközi feszültség enyhítéséért folytatott küzdelemben, amely az imperializmus legreakciósabb, elsősorban amerikai köreinek kalandor politikája következtében éleződött ki. Ezek a körök a fegyverkezési versenyt a világűrre is ki kívánják terjeszteni. Határozottan elítéljük azokat a revansista törekvéseket, amelyek még némely nyugati állam kormányköreiben is tapasztalhatóak, és amelyek kétségbe vonják az európai antifasiszta harc eredményeit és a háború utáni rendezést.

Olyan jelentős alkalomból, amilyen a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa, szeretnénk kinyilvánítani elégedettségünket a csehszlovák–magyar kapcsolatok sikeres fejlődése felett. Kapcsolataink a marxizmus–leninizmus és a szocialista internacionalizmus elvén alapulnak. Fontos hozzájárulást jelentenek kapcsolataink fejlesz-

tésében legmagasabb szintű képviselőink, Gustáv Husák elvtárs és Kádár János elvtárs rendszeres találkozói. Mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy Csehszlovákia Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt, valamint a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti szilárd szövetségi kapcsolatok és szoros együttműködés továbbra is a csehszlovák és a magyar nép felvirágzását, a szocialista közösség, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét és összeforrottságát, valamint a békeharcot és a szocializmusért folytatott küzdelmet szolgálják majd.

Jugoszláv Kommunisták Szövetsége

A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége hazánk valamennyi dolgozójának, nemzetének és nemzetiségének nevében szívélyesen üdvözli Önöket és Magyarország valamennyi kommunistáját, dolgozóját, baráti népét. Kongresszusuknak sikeres munkát kívánunk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát akkor tartják, amikor Magyarország felszabadulásának 40. évfordulóját ünnepli. Ez alkalommal örömmel állapíthatjuk meg: a baráti Magyarország – dolgozói és népe erőfeszítéseinek köszönhetően, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, Kádár János elvtárssal az élen – a problémák és nehézségek ellenére szilárdan fejlődik, és halad előre a maga útján a szocializmus építésében, a társadalom anyagi és kulturális fejlődésének bővítésében, a szocialista társadalmi viszonyok fejlesztésében.

Hazánk dolgozói, nemzetei és nemzetiségei a Kommunisták Szövetsége vezetésével, szintén nagy erőfeszítéseket tesznek Jugoszlávia további mindenoldalú fejlődéséért, gazdasági stabilizálásáért és a szocialista önigazgatásnak mint szocialista forradalmunk alapvető vívmányának továbbfejlesztéséért. A Jugoszláv Kommunisták Szövetségének jövőre sorra kerülő XIII. kongresszusa előkészületeire irányuló tevékenységünknek is ez az alapvető értelme.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy elégedettek vagyunk a jugoszláv–magyar kapcsolatok sikeres fejlődésével. E kapcsolatok jellemzője a barátság és megértés szelleme, a jószomszédság és az egyenjogú politikai, gazdasági, kulturális és egyéb területeken folyó, kölcsönösen hasznos együttműködés. Mély meggyőződésünk, hogy ezen együtt-

működés továbbfejlesztése, a közösen lefektetett elvek alapján, népeink és országaink tartós érdeke. Ebben jelentős helye van a Magyarországon élő délszláv nemzetiségnek és a Jugoszláviában élő magyar nemzetiségnek, teljes nemzeti és társadalmi érvényesülésüknek.

A nemzetközi helyzet igen nehéz. A nemzetközi politikai és gazdasági viszonyok globális jellegű válságával állunk szemben. A világ békéjét súlyos veszélyek fenyegetik. Ilyen körülmények között valamennyi országnak, a világ minden haladó, demokratikus és békeszerető erejének elsődleges feladata a harc a nemzetközi feszültség enyhítéséért és az aktív, békés egymás mellett élés elveire épülő együttműködésért, az új és igazságosabb politikai és gazdasági viszonyokért. Jelentős szerepet tölt be ebben az el nem kötelezett országok mozgalma, és az el nem kötelezettség politikájának eredeti elveivel összhangban kifejtett tevékenysége. Jugoszlávia mint a mozgalom egyik alapítója, mindig teljes mértékben hozzájárult, és ezentúl is teljes mértékben hozzájárul az ilyen jellegű tevékenységhez.

Ugyanezen irányvonal jellemzi a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének tevékenységét a nemzetközi életben is, annak a széles körű együttműködésnek a keretében, amelyet a világ más haladó pártjaival és mozgalmaival folytatunk.

Korunk szocializmusának mint világfolyamat fejlődésének lényeges jellemvonása – összhangban a forradalmi erők tevékenységének konkrét feltételeivel – az utaknak, továbbá a haladó társadalmi átalakulásért vívott küzdelem formáinak gazdagsága és sokszínűsége. Ezért van rendkívüli jelentősége annak, hogy fejlődjék a világ kommunista, munkás- és más haladó pártjai és mozgalmai együttműködése és szolidaritása, az önállóság, az egyenjogúság és a be nem avatkozás elvének következetes tiszteletben tartása mellett. A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége abból indul ki, hogy a szocializmusnak mint világfolyamatnak az erősítéséhez a legjobb hozzájárulás a haladó társadalmi átalakulásért saját országunkban folytatott harc.

Koreai Munkapárt

A Koreai Munkapárt Központi Bizottsága üdvözli a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát; a Koreai Munkapárt, valamint a koreai nép forró, testvéri üdvözletét küldi a kongresszus küldötteinek és rajtuk keresztül a magyar kommunistáknak és a magyar népnek.

Az egykor elmaradott Magyarország mára korszerű iparral és élenjáró mezőgazdasággal rendelkező szocialista állammá vált, a magyar nép anyagi, kulturális élete magas szintet ért el.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság kormánya erőfeszítéseket tesz a testvéri pártokkal és országokkal való barátság és együttműködés, a világ összes haladó erőivel való összefogás fejlesztésére. Kitartó harcot folytat a termonukleáris háború veszélyének elhárításáért, a nemzetközi feszültség enyhüléséért. Mindezzel nagyban hozzájárul Európa és az egész világ békéjének a megőrzéséhez.

A forradalmi harcot és a szocialista építést irányító Magyar Szocialista Munkáspárt megerősödött, és olyan marxista–leninista párttá fejlődött, amely egységes és összeforrott, s amelynek mély gyökerei vannak a népben.

A magyar nép büszke arra, hogy szocialista rendszerben él és dolgozik, megbízik az Önök pártjában és követi azt. Ez a Magyar Szocialista Munkáspárt erejének a forrása.

A Koreai Munkapárt és a koreai nép forrón üdvözli a beszámolási időszakban elért eredményeiket. Szilárd meggyőződésünk, hogy a magyar munkásosztály és a magyar nép – az Önök kongresszusa által elfogadott politikai irányvonal megvalósításával, az új, a hetedik ötéves terv teljesítésére irányuló, cselekvő erőfeszítések kibontakoztatásával – még virágzóbb, fejlett szocialista országot fog felépíteni.

A szocialista Magyarország erejének növekedése elősegíti a szocializmus erőinek megszilárdulását, a nemzetközi munkásosztály forradalmi ügyének előrehaladását.

Ez az esztendő a mi pártunk és népünk számára nevezetes évforduló: hazánk felszabadulásának és pártunk alapításának 40. évét ünnepeljük. Hogy ezt az évet országunk és pártunk történetében az egyik legfényesebbé tegyük, párttagjaink és népünk egységbe tömörülve a Koreai Munkapárt tisztelt Kim Ir Szen elvtárs vezette Központi

Bizottsága köré, gyorsuló ütemben folytatják a hármas – eszmei, műszaki és kulturális – forradalmat, és nagy forradalmi fellendülést érnek el a szocialista építés minden területén.

Az Egyesült Államoknak és dél-koreai bábjaiknak a „két Korea" megteremtésére irányuló mesterkedései következtében azonban nagy nehézségek jelentkeznek a haza egyesítése ügyében. A koreai béke megőrzésének és a békés újraegyesítésnek – amely közvetlenül összefügg Ázsia és az egész világ békéjével – ésszerű útja a háromoldalú tárgyalás a koreai kérdésben közvetlenül érdekelt felek: a KNDK, az Egyesült Államok és Dél-Korea között. Ha a háromoldalú tárgyalásokon békeszerződést köt a KNDK és az Egyesült Államok, Dél-Koreával pedig megnemtámadási nyilatkozatot írunk alá, megteremtődnek a haza önálló békés újraegyesítésének előfeltételei.

Pártunk őszinte köszönetét fejezi ki a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a magyar népnek azért az anyagi és erkölcsi támogatásért, amelyben a felszabadító háború és az azt követő újjáépítés során részesítették népünket, és azért a támogatásért és szolidaritásért, amelyet jelenleg nyújtanak népünk igazságos harcához.

Népünk szeretett vezérének, Kim Ir Szen elvtársnak múlt évi, júniusi magyarországi látogatása, találkozója a tisztelt Kádár János elvtárssal, a magyar párt és állam más vezetőivel, történelmi esemény volt. Ez új korszakot nyitott a két ország, Korea és Magyarország barátsága és együttműködése fejlődésének történetében. A látogatás során megerősödött a forradalmi testvériség és az elvtársi bizalom érzése.

A Koreai Munkapárt és a koreai nép a jövőben is szilárdítja összefogását – a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus alapján – a testvéri Magyar Szocialista Munkáspárttal, valamint az összes testvérpárttal és testvéri országgal. Állhatatos harcot folytat a béke és a szabadság új világának felépítéséért, amelyben nincs imperializmus és gyarmatosítás, nincs agresszió és háború.

Kuba Kommunista Pártja

Kuba Kommunista Pártja valamennyi tagja, valamint Fidel Castro elvtárs, a párt első titkára, továbbá egész forradalmi népünk nevében, testvéri üdvözletünket és legjobb kívánságainkat küldjük Önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa alkalmából.

Mi, kubai kommunisták figyelemmel kísértük az Önök tanácskozását előkészítő folyamatot, amelyet széles körű demokratikus vita és az előző kongresszus által kijelölt feladatok végrehajtásának konstruktív elemzése jellemzett. Biztosak vagyunk benne, hogy az előkészítő munka eredményei pozitív módon járulnak hozzá az ország következő ötéves időszakban kibontakozó gazdasági és társadalmi fejlődése új célkitűzéseinek meghatározásához.

Napjainkban a Magyar Szocialista Munkáspárt, a munkásosztállyal és az egész magyar néppel együtt, a szocialista társadalom bonyolult követelményeivel találja magát szemben: nehéz körülményekkel, amelyeket a kapitalizmus világgazdasági válsága, továbbá az észak-amerikai kormányzat és fő szövetségesei agresszív és háborús politikája nyomán kialakult nemzetközi feszültség váltott ki.

Abban a törekvésben, hogy megállítsa a társadalmi haladást és a népeknek a teljes függetlenségért vívott harcát, az imperializmus veszélyes utat követ, amely mindenekelőtt a szocializmus ellen irányul; de megnyilvánul ez a törekvés a regionális válsággócokban is. Ennek legnyilvánvalóbb példája az Egyesült Államoknak, a legnagyobb imperialista hatalomnak a hősi Nicaragua elleni, hadüzenet nélküli háborúja. Sem a zsoldosok által elkövetett bűncselekmények, sem a gazdasági nyomás, sem a politikai zsarolás nem voltak képesek térdre kényszeríteni a sandinista forradalmat és bátor népét.

A világ népeinek napjainkban még inkább szükségük van a békére, mint bármikor. A Szovjetunió és a szocialista közösség országai a békéért küzdenek, ami egyben előrehaladásunk feltétele és új társadalmunktól elválaszthatatlan alapelve. Több mint száz gyengén fejlett ország – amelyek a visszafizethetetlen adósság, valamint az igazságtalan és kizsákmányoló gazdasági rendszer súlyát szenvedik – a békében olyan lehetőséget lát, amely hatékonyan hozzájárul az elmaradottsággal és a szegénységgel szembeni harcukhoz. Az egész emberiség keresi a problémák békés megoldását, hogy egyre távolabb kerüljön azoktól a veszélyektől, amelyek életét fenyegetik.

Ezért valamennyi forradalmi, haladó és demokratikus erővel együtt üdvözöljük a genfi tárgyalások megkezdődését, és kifejezzük reménynünket, hogy az végre utat nyit a felelősségteljes, konstruktív, gyakorlati párbeszédhez, amely elvezet a feszültség csökkenéséhez és a fegyverkezési verseny veszélyes alakulásának megakadályozásához a földön és az űrben egyaránt.

Kuba, amely huszonhat év alatt készenléti állapotban, rágalmazások, gazdasági blokád, agressziók és fenyegetések közepette élt, őszintén óhajtja a békét; és következetesen kutatja a konfliktusok tárgyalásos, politikai rendezésének lehetőségét földrészünkön és a világ más részein egyaránt. Ugyanakkor fenntartja szilárd és hajthatatlan elvi, kommunista és internacionalista álláspontját a szocializmus, a népek függetlensége és felszabadítása ügyének védelméért.

Megelégedésünkre szolgál, hogy felszabadulásának 40. évfordulóján Magyarország jelentős vívmányokat tud felmutatni az ország fejlődésében és kulturális előrehaladásában. Ezek az eredmények elválaszthatatlanok a Magyar Szocialista Munkáspárt kiemelkedő szerepétől és Kádár János elvtárs kimagasló irányító tevékenységétől. Ezek a vívmányok a hősi magyar nép forradalmi hagyományainak és hosszú küzdelmes útjának kifejeződései.

Megragadva az alkalmat, szeretnénk kifejezni megelégedésünket, hogy jelentősen fejlődtek a magyar–kubai kapcsolatok, szorosabbá váltak a Magyar Szocialista Munkáspárt és Kuba Kommunista Pártja közötti, a marxizmus–leninizmus alapelvein nyugvó testvéri barátság, együttműködés és összeforrottság szálai.

Meleg érzésekkel köszöntjük Önöket, kedves elvtársak, Magyarország nemzeti ünnepének 40. évfordulóján. Sok sikert kívánunk ezen a XIII. kongresszuson és határozatainak végrehajtásában. Kifejezzük meggyőződésünket, hogy a pártjaink között kibontakozott testvéri és szolidáris kapcsolatok, az országaink és népeink közötti gyümölcsöző együttműködés a jövőben tovább erősödnek és mélyülnek.

Lengyel Egyesült Munkáspárt

A Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága köszönti a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát, a Magyar Népköztársaság valamennyi kommunistáját és dolgozóját. Gyümölcsöző munkát kíván a kongresszusnak, ahol hazájuk szocialista építésének további fejlesztéséről, a nép anyagi, tudományos és kulturális vívmányainak fokozásáról, valamint a pártmunka tökéletesítéséről tanácskoznak.

Magyarországon a népi hatalom négy évtizedében – a Magyar Szocia-

lista Munkáspárt és Központi Bizottsága vezetésével, valamint Kádár János elvtárs igen jelentős személyes részvételével – megvalósított sikerek az egész magyar nép nagy vívmányai, s ezek egyben lényegesen hozzájárulnak az egész szocialista közösség egységéhez és a szocialista építés gyakorlatához. Ez tiszteletet és elismerést érdemel.

A Magyar Néphadsereg – együtt a szocialista országok védelmi szövetségében, a Varsói Szerződésben egyesült többi fegyveres erővel – nemcsak a Magyar Népköztársaság, hanem az egész szocialista közösség szuverenitásának, területi integritásának és biztonságának is biztos őre.

Az évszázados, hagyományos lengyel–magyar barátság a népi hatalom elmúlt negyven éve alatt Magyarországon és Lengyelországban is elmélyült, új, gazdagabb tartalommal bővült, és országaink, népeink sokoldalú, testvéri együttműködésévé alakult át. A Lengyel Egyesült Munkáspárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt közvetlen együttműködésében nagy szerepet töltenek be a baráti találkozók, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Wojciech Jaruzelski elvtárs, és a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Kádár János elvtárs között.

A Lengyel Egyesült Munkáspártot és a Magyar Szocialista Munkáspártot annak tudata köti össze, hogy országaink sikeres fejlődésének és biztonságának záloga a szocialista országok közösségének egysége és ereje. Egyre bővítjük az együttműködést a Szovjetunióval, a szocialista országokkal a proletár internacionalizmus és pártjainknak a marxizmus–leninizmuson nyugvó eszmei egysége alapján.

Közeledik a hitleri fasizmus fölötti győzelem negyvenedik évfordulója. Tisztelettel adózunk a hős szovjet népnek és dicsőséges Vörös Hadseregének, amely a háború fő terhét viselte, és döntően hozzájárult a végső győzelemhez.

Ez az évforduló mozgósítson harcra az olyan imperialista törekvések ellen, amelyek a fegyverkezési hajsza új szakaszát akarják a világra ráerőszakolni, a revansizmus szellemét táplálják, beavatkoznak a szocialista országok belügyeibe, valamint kétségbe vonják a háború utáni, békés európai rendet megalapozó jaltai és potsdami megállapodásokat.

A Szovjetunió álláspontja és javaslatai, amelyeket Mihail Gorbacsov elvtársnak, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának legutóbbi beszédei is tartalmaznak, lényeges elő-

feltételeket teremtenek a béke megerősítéséhez, valamint az országok és népek közötti alkotó együttműködéshez. Mindkét párt teljes mértékben támogatja a Szovjetunió békekezdeményezéseit, amelyeket az ENSZ fórumán, Genfben és más nemzetközi értekezleteken és találkozókon terjesztett elő.

Meggyőződésünk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának tanácskozásai és határozatai hozzájárulnak a szocialista építés fokozódásához a Magyar Népköztársaságban, valamint pártjaink, államaink és népeink közötti együttműködés és barátság további elmélyítéséhez.

Mongol Népi Forradalmi Párt

A Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága, a mongol kommunisták, az egész mongol nép nevében testvéri üdvözletünket küldjük a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek, a Magyar Népköztársaság kommunistáinak és dolgozóinak; nagy sikert kívánunk a magyar kommunisták legmagasabb fórumának munkájához.

Az Önök kongresszusára olyan időszakban kerül sor, amikor a szocialista államok népeinek széles köre – az egész haladó emberiséggel együtt – ünnepélyesen készül a fasizmus és a militarizmus felett a nagy szovjet nép és hős fegyveres erői döntő hozzájárulásával kivívott dicső győzelem 40. évfordulójának megünneplésére.

Mongólia kommunistái és dolgozói őszintén örülnek azoknak a jelentős sikereknek, amelyeket a testvéri magyar nép a népgazdaság és a kultúra fejlesztésében, a fejlett szocialista társadalom építése alapvető kérdéseinek megoldásában elért. Meggyőződésünk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa határozatainak megvalósítása és a Magyar Népköztársaság hetedik ötéves terve fő feladatainak teljesítése fontos előrelépést jelent azon az úton, amely a szocialista építés újabb, magasabb szakasza felé vezet.

Nagyra értékeljük a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság növekvő hozzájárulását ahhoz a harchoz, amely a szocialista közösség, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének és összeforrottságának erősítéséért, a világ békéjéért,

a biztonságért, a termonukleáris katasztrófa veszélyének elhárításáért, a fegyverkezési verseny megfékezéséért és a leszerelésért folyik.

Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy pártjaink, országaink és népeink barátsága, szoros együttműködése – a marxizmus–leninizmus és a szocialista internacionalizmus szilárd alapján, az 1984. június 1-én megkötött mongol–magyar barátsági és együttműködési szerződés szellemében – szüntelenül fejlődik és erősödik. Pártunk eltökélt szándéka, hogy az országainkban folyó szocialista építés és a szocialista világrendszer pozícióinak erősítése, s a békéért, a biztonságért, a széles körű nemzetközi együttműködésért folytatott harc érdekében a jövőben is mindent megtegyen a Mongol Népi Forradalmi Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Mongol Népköztársaság és a Magyar Népköztársaság internacionalista egységének és összeforrottságának fejlesztéséért és erősítéséért.

A Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága újabb kiemelkedő alkotó sikereket kíván a fejlett szocialista társadalom építésében, a kongresszus által kitűzött feladatok teljesítésében a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek, a magyar kommunistáknak, a testvéri magyar népnek.

Német Szocialista Egységpárt

A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága nevében Erich Honecker, a Központi Bizottság főtitkára az alábbi üdvözletet küldte:

A Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága harcos testvéri üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek és a párt minden tagjának.

Magyarország társadalmi életének e kimagasló eseménye alkalmából örömmel állapíthatjuk meg, hogy a testvéri magyar nép, harcedzett élcsapatának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak vezetésével jelentős sikereket ért el az új, szocialista társadalmi rend felépítésében. Történelmileg rövid időszak telt el azóta, hogy a dicsőséges szovjet hadsereg felszabadította a magyar népet a hitleri fasizmus alól, ám ezalatt mélyreható politikai és társadalmi átalakulás ment végbe. Erről tanúskodik a termelőeszközök társadalmasítása, a jelentős

teljesítményekre képes ipar és szocialista mezőgazdaság, a teljes foglalkoztatottság biztosítása.

A nép hatalmának megteremtése és megszilárdítása, a szocialista demokrácia kibontakoztatása, valamennyi dolgozó tömörülése a párt köré, az anyagi és szellemi körülmények javulása alapvetően megváltoztatta a magyar társadalom arculatát. A Magyar Népköztársaság a szocialista államok közösségének megbízható tagjaként ma nagy nemzetközi tekintélynek örvend. Ezekhez a sikerekhez szívből gratulálunk.

Országaink forradalmi munkásmozgalmait több évtizedes közös hagyományok, a marxizmus–leninizmus és a proletár nemzetköziség eszméi kötik össze. A Német Szocialista Egységpárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Német Demokratikus Köztársaság és a Magyar Népköztársaság testvéri együttműködése sikeresen bővül minden területen, s az emberek javát szolgálva igen eredményesen fejlődik.

A Szovjetunió Kommunista Pártjával és Lenin országával szoros szövetségben, a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tagjaként munkálkodnak testvérállamaink a szocialista építés nagyszabású feladatainak megoldásán, a szocializmus pozíciójának világméretű erősítésén. Az amerikai imperializmus és a NATO fegyverkezési és konfrontációs politikája nukleáris katasztrófával fenyeget. Ezért van szükség a még határozottabb cselekvésre, az értelem és a realizmus minden földrészen létező erőinek megszilárdítására és mozgósítására korunk legfontosabb feladata, a béke biztosítására.

A Német Demokratikus Köztársaság kommunistái és egész népe minden erejükkel a német munkás-paraszt államnak, mint a béke és a szocializmus szilárd bástyájának, mindenoldalú erősítésére törekednek, és azt akarják, hogy német földről soha többé ne indulhasson ki háború. Ebben a szellemben őrizzük a szovjet katonáknak, az ellenállás harcosainak, mindazoknak az erőknek emlékét, amelyeknek részük volt a hitleri fasizmus felett aratott győzelemben és népünk felszabadításában. Internacionalista kötelességünknek tekintjük a párt, a dolgozó emberek céltudatos munkáját, amellyel ők politikailag stabil és gazdaságilag erős szocialista államunk, az NDK további sikeres fejlődését szolgálják. Ehhez újabb jelentős lendületet ad a Német Szocialista Egységpárt XI. kongresszusának előkészítése.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának eredményes munkát, a Magyar Népköztársaság kommunistáinak és minden dolgozójának további sikereket kívánunk a szocialista építéshez közös ügyünk, a béke és a szocializmus szolgálatában.

Román Kommunista Párt

A Román Kommunista Párt, Nicolae Ceausescu főtitkár nevében a román kommunisták, az egész román nép meleg, elvtársi üdvözletét, baráti jókívánságait tolmácsolják a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusán részt vevő küldötteknek, a Magyar Népköztársaság valamennyi dolgozójának.

A Román Szocialista Köztársaságban jól ismertek és őszinte elismerésnek örvendenek azok a jelentős eredmények, amelyeket a magyar nép a fejlett szocialista társadalom építésében a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével ért el. A Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa óta eltelt időszak fontos szakaszt jelent a gazdaság, a társadalom, a tudomány, a kultúra, a művészet és a művelődés fejlesztésében, és új távlatokat nyit a Magyar Népköztársaság dolgozói anyagi és szellemi jólétének folyamatos emeléséhez, az Önök kongresszusán meghatározásra kerülő célok valóra váltásához.

A szocialista társadalmi rend építése országainkban a legkedvezőbb feltételeket teremti meg a Román Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Román Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti együttműködés és baráti kapcsolatok fejlesztéséhez és erősítéséhez.

Pártunk különleges fontosságot tulajdonít a román-magyar kapcsolatoknak, a pártjaink és országaink közötti viszony sokirányú, folyamatos fejlesztésének a függetlenség és a nemzeti szuverenitás, az egyenjogúság, a belügyekbe való be nem avatkozás, az elvtársi segítségnyújtás elvei alapján; szolgálva mindkét nép javát a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés előirányzatainak, Nicolae Ceausescu, a Román Kommunista Párt főtitkára, a Román Szocialista Köztársaság elnöke és Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára között létrejött megállapodásoknak megfelelően.

A román nép – szoros egységbe tömörülve a Román Kommunista Párt, Nicolae Ceausescu főtitkár körül – jelentős eredményeket ért el a haza gazdasági és társadalmi fejlesztésében. A mai Románia ipari-agrár országgá vált; erős, korszerű iparral és lendületesen fejlődő szocialista mezőgazdasággal rendelkezik. Az ország egész területén a termelőerők rohamos fejlődése ment végbe, biztosítva valamennyi terület és megye civilizációs szintjének emelését, egyenlő munka- és életfeltételeket teremtve valamennyi állampolgár számára. A román nép jelenleg teljes mértékben elkötelezte magát a Román Kommunista Párt XIII. kongresszusa történelmi jelentőségű, a gazdasági és társadalmi fejlesztés, a haza sokoldalú felvirágoztatása új távlatait megnyitó határozatainak valóra váltása mellett.

Nemzetközi tevékenységében Románia következetesen előmozdítja a kapcsolatok fejlesztését a szocialista országokkal, elsősorban a szomszédokkal. Szélesíti kapcsolatait a világ valamennyi államával, függetlenül azok társadalmi-politikai rendszerétől. Ugyanakkor a kommunista és munkáspártok, a forradalmi és antiimperialista erők, a világ valamennyi népe közötti együttműködés és szolidaritás erősítéséért tevékenykedünk a békéért, a függetlenségért, a társadalmi haladás és a szocializmus ügyének világméretű győzelméért folytatott küzdelemben.

Meggyőződésünk, hogy együtt cselekedve pártjaink és országaink – szomszédos, baráti szocialista országok – biztosítják az országainkban folyó szocialista építőmunkát szolgáló gazdasági, műszaki-tudományos és egyéb együttműködés folyamatos fejlesztését. Ezzel egyidejűleg a KGST-tagországok magas szintű tanácskozásán elfogadott határozatok szellemében, a szocializmus és béke érdekében fejlesztjük sokoldalú gazdasági, műszaki-tudományos együttműködésünket. Az enyhülésért és a nemzetközi együttműködésért folytatott harcban pártunk és államunk határozottan erősíti összefogását a Magyar Népköztársasággal és a többi szocialista országgal. Ezzel szolgáljuk küzdelmünket a békéért és leszerelésért – elsősorban a nukleáris leszerelésért – a nukleáris fegyverek Európából és az egész világból való teljes eltávolításáért.

Kívánunk Önöknek, tisztelt elvtársak, sikert ama kongresszusi határozatok valóra váltásában, amelyek szocialista társadalmuk építésére, népük jólétére és felvirágzására irányulnak.

Vietnami Kommunista Párt

A Vietnami Kommunista Párt, a vietnami munkásosztály és a vietnami nép nevében forró üdvözletünket küldjük a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, a magyar kommunistáknak, a magyar munkásosztálynak, a testvéri magyar népnek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusára akkor kerül sor, amikor az egész párt, a magyar nép aktívan készülödik az ország fasizmus alóli felszabadulásának 40. évfordulójára. Történelmi jelentőségű esemény volt ez, amely megnyitotta Magyarországon a szocializmus és kommunizmus építésének korszakát. Az elmúlt negyven év alatt a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, szoros összefogásban a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal, a bátor és megújhodásra képes magyar nép számos történelmi eredményt ért el, Magyarországot olyan korszerű iparral és mezőgazdasággal, élen járó tudománnyal-technikával rendelkező szocialista országgá változtatta, ahol szüntelen anyagi és szellemi fejlődés megy végbe. A Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélye egyre növekszik, nemzetközi pozíciói mind szilárdabbá válnak. Az elmúlt évek során, a népgazdaság intenzív fejlesztésére való áttérésből és az imperializmus által előidézett nemzetközi feszültségből fakadó nehézségek ellenére, a magyar nép fáradhatatlanul küzdött azért, hogy leküzdje a megpróbáltatásokat, és sikeresen megvalósítsa a párt XII. kongresszusa által kijelölt célokat.

Napjainkban a Magyar Népköztársaságban szüntelenül erősödik a néphatalom, szélesedik a szocialista demokrácia, szilárd a politikai helyzet, a nemzeti egység, a népnek a párttal való egysége, a párt vezetése iránti bizalom. Ezek a magyar nép jelenlegi és a jövőben elérendő valamennyi sikerének szilárd biztosítékai.

Valamennyi vietnami kommunistát, az egész vietnami népet a végtelen öröm tölti el a magyar nép eddigi és jelenlegi nagyszerű sikerei láttán. Szilárd meggyőződésünk, hogy az Önök jelenlegi kongresszusa, kedves elvtársak, Magyarországon új távlatokat nyit a gazdasági-társadalmi fejlődés számára. Teljes szívünkből kívánjuk a testvéri magyar népnek, hogy a tisztelt Kádár János elvtárs által vezetett Magyar Szocialista Munkáspárt – a magyar munkásosztály élcsapata – irányításával még nagyobb sikereket érjen el a párt XIII. kongresszusa határozatainak megvalósításában, a magyarországi fejlett szo-

cializmus eredményes építésében, a szocialista közösség erejének fokozása, a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott közös harcunkhoz való hozzájárulás érdekében.

Örömmel látjuk, hogy a vietnami és a magyar párt, a két nép közötti baráti kapcsolat, a harci szolidaritás, amely kiállta az idők próbáját, ma is jól fejlődik. Mi, vietnami kommunisták, az egész vietnami nép, nagyra értékeljük és mindig emlékezetünkben őrizzük azt az értékes erkölcsi támogatást, anyagi segítségnyújtást, amelyet korábban az Egyesült Államokkal szembeni ellenállásunkhoz a magyar párt, kormány és nép nyújtott, s hogy ma is segítik szocialista hazánk építését és védelmét.

Mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy a két ország forradalmának új szakaszában, a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló barátság és együttműködés a vietnami és magyar párt, valamint a két nép között szüntelenül erősödik és szilárdul, országaink népei, a szocialista közösség érdekeinek megfelelően, hozzájárulnak a szocializmus és a kommunizmus győzelméhez az egész világon.

Kívánjuk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa érjen el nagyszerű eredményeket.

Kambodzsai Népi Forradalmi Párt

A párt nevében Heng Samrin, a Központi Bizottság főtitkára az alábbi üdvözletet küldte:

A Kambodzsai Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága legszívélyesebb testvéri üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, a magyar kommunistáknak, dolgozóknak, az egész magyar népnek.

A német fasizmus elnyomása alól történt felszabadulás után az elmúlt negyven év során a magyar nép – a Kádár János elvtárs vezette Magyar Szocialista Munkáspárt irányításával – számos nehézséget leküzdve, fényes sikereket ért el a szocializmus magyarországi építésében. A kemény, alkotó munkának és a Szovjetunióval való, minden területre kiterjedő szoros együttműködésnek köszönhetően népük a

térség fejlett országaihoz képest egykor elmaradott Magyarországot virágzó, fejlett iparral és mezőgazdasággal, modern tudománnyal és technikával, magas életszínvonallal rendelkező országgá változtatta. Ezek a kiemelkedő eredmények és a Magyar Népköztársaság békepolitikája tették lehetővé, hogy napról napra növekedjen országuk nemzetközi tekintélye és szerepe, hogy aktív részesévé váljanak annak a közös küzdelemnek, amelyet a világ népei folytatnak az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus, a cionizmus, a rasszizmus, a hegemonizmus és expanzionizmus ellen, a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért.

Figyelemmel kísértük és nagyra értékeljük ezeket a kiemelkedő eredményeket, a magyar dolgozó nép szorgalmának, tehetségének és önfeláldozó készségének gyümölcseit. Teljes szívből örülünk sikereiknek, azokra úgy tekintünk, mint saját eredményeinkre.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusára olyan időpontban került sor, amikor a magyar nép történelmi sorsfordulójának, nemzeti felszabadulásának 40. évfordulóját ünnepli. Meggyőződésünk, hogy kongresszusuk határozatai újabb, még kiemelkedőbb sikerekre ösztönzik a magyar társadalmat a fejlett szocializmus építésében, a nép jólétének és életszínvonalának további emelésében.

Engedjék meg, hogy ebből az alkalomból mély hálánkat fejezzük ki azért a hatékony segítségért, állandó és értékes támogatásért, amely kifejezi a magyar párt és kormány, a magyar nép proletár internacionalista szolidaritását küzdelmünkben az imperializmus és az expanzionizmus ellen, a haza védelméért és felvirágoztatásáért. Megingathatatlan meggyőződésünk, hogy a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus szilárd talaján tovább erősödnek és fejlődnek a pártjaink, kormányaink és népeink közötti barátság, szolidaritás és testvéri együttműködés szálai.

Felhasználva az alkalmat ismételten testvéri üdvözletünket és legszívélyesebb jókívánságainkat tolmácsoljuk a testvéri magyar pártnak és kormánynak, a magyar népnek.

Laoszi Népi Forradalmi Párt

A párt nevében Kaysone Phomvihane, a Központi Bizottság főtitkára az alábbi üdvözletet küldte:

A Laoszi Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága, a laoszi kommunisták és egész munkásosztályunk nevében szívből jövő üdvözletünket tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, a kongresszusi küldötteknek, s az elvtársak révén a magyar munkásosztálynak, minden magyar kommunistának.

A Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulásának pillanatától kezdve a szocialista társadalom magyarországi építésének ügyén fáradozott. A magyar munkásosztály a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, a dolgozó nép hősies erőfeszítései árán számos nehézséget küzdött le, sikerrel szállt szembe a forradalmi vívmányok felszámolásában reménykedő imperialista törekvésekkel, Magyarországot fejlett iparral, mezőgazdasággal és kultúrával, az élenjáró modern technika vívmányaival rendelkező szocialista országgá változtatta.

Magyarország a Varsói Szerződés és a KGST tagállamaként, a szocialista közösség testvéri országaival vállvetve harcol az imperializmus ellen, a békéért, a barátságért és a kölcsönösen előnyös együttműködésért Európában és az egész világon, s ez az ország nemzetközi szerepének és tekintélyének növekedését eredményezi.

Felhasználva az alkalmat, üdvözöljük azokat a nagy sikereket, amelyeket a magyar munkásosztály és dolgozó nép a Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa határozatainak végrehajtásában, az élet minden területén elért.

Meggyőződésünk, hogy a Laoszi Népi Forradalmi Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt között a marxizmus–leninizmus elvei alapján kialakult kapcsolatok a jövőben is erősödnek és fejlődnek a pártjaink, államaink és népeink közötti együttműködés hatékonyságának növelése érdekében, hozzájárulnak a szocialista rendszer érdekei védelmének közös ügyéhez, a világbékéért folytatott harchoz.

Ezen ünnepélyes alkalomból kívánjuk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa szép sikerekkel folytassa munkáját, töretlenül őrizze meg a fejlett szocialista társadalom magyarországi építésében betöltött vezető szerepét, érjen el további jelentős eredményeket.

Ausztria Kommunista Pártja

Ausztria Kommunista Pártja szívélyes üdvözletét küldi a pártkongresszusnak, amelyet annak az évfordulónak emlékezetes évében tartanak, amikor – negyven évvel ezelőtt – a Vörös Hadsereg felszabadította országainkat a hitleri fasizmus alól.

Magyarország és Ausztria közös történelmi hagyományokkal rendelkezik. 1945 után országaink társadalmilag különböző irányokban fejlődtek. Nálunk Ausztriában az 1950-es és az 1960-as években a gazdasági növekedés magas szintje még a növekvő profitok elvonása mellett is elegendő teret adott a tőkének, hogy különböző engedményeket adjon a dolgozóknak. A különösebb harcok nélkül elért, viszonylagos jólét szülte a szociáldemokrácia jobboldala által táplált illúziót „a megváltozott kapitalizmusról" és a „társadalmi partnerségről", amely képes volt befolyásolni a munkásosztály nagy többségének öntudatát is.

A konjunktúra időszaka után bekövetkezett a kiéleződött általános válság, és ez okozta, hogy a kép kezd alapvetően megváltozni országunkban. A tőke a válságot a dolgozó emberek jogai elleni, hosszú távú offenzívára használja fel. A szociáldemokrácia jobboldala – a szakszervezeti vezetésben és a kormányban – a tőkéhez fűződő „társadalmi partnerség" politikájához tartja magát, és részt vállal abban, hogy a válság terheit a dolgozókra hárítsák át. A finánctőke profitjai a munkások reálbérének terhére növekednek. A reálbér – a hivatalos statisztikák szerint is, a munka termelékenységének ugrásszerű emelkedése ellenére – az 1976-os év szintjére esett vissza. A hivatalosan munkanélkülinek nyilvánítottak száma jelenleg körülbelül 200 000, s az ifjúság mind nagyobb hányada nem talál munkahelyet.

A válságtól való félelmet üzemi és állami vonalon egyaránt arra használják ki, hogy korlátozzák a demokratikus jogokat, és – a társadalmilag legrosszabb helyzetű rétegekkel kezdve – csökkentsék a szociális vívmányokat.

A tőke offenzívája elleni akcióegység és szövetség létrehozása és ennek a békeharcra való kiterjesztése az osztrák kommunisták két legfontosabb politikai feladata. Az osztrák békemozgalom a nagy tömegeket mozgató akciók során emberek tízezreit mozgósította, és fontos belpolitikai tényezővé vált.

A különböző politikai felfogású és világnézetű embereket tömörítő

békeerők soraiból mind többen bírálják az osztrák szövetségi kormány passzív magatartását az emberiség létkérdéseinek dolgában; így például reagálásukat a Reagan-kormány világűr-militarizálási lépéseire.

Az osztrák kommunisták mindent megtesznek, hogy Ausztria – Európa szívében levő semleges országként – jobban érvényesítse politikai súlyát a békéért, az enyhülésért és a leszerelésért folytatott harcban.

Belga Kommunista Párt

A Belga Kommunista Párt Központi Bizottsága üdvözletét küldi Önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa alkalmából. Üdvözletünket nem csupán pártjaink régóta fennálló baráti kapcsolatai indokolják, hanem az kifejezi annak sürgető szükségét is, hogy jó kapcsolatainkat még szorosabbá fűzzük a béke és a leszerelés szolgálatában.

Amint ezt irányelveikben is írják: „Az utóbbi években a nemzetközi életben felerősödtek a kedvezőtlen irányzatok." Ami Európát illeti, ez a változás mindenekelőtt a fegyverkezési hajsza felgyorsulásában jelentkezik.

A belga kormány egy régebbi nyilatkozatában – az amerikai rakéták országunkban történő telepítéséről folytatott vitának megfelelően – a rakétatelepítéssel kapcsolatos döntést a fegyverkorlátozási tárgyalások alakulásától tette függővé. Ennek megfelelően mód nyílt volna arra, hogy Belgium – Hollandiához kapcsolódva – hasznos szerepet játsszon ebben a vonatkozásban, és döntésével lehetőséget teremtsen a nukleáris rakéták telepítésének befagyasztásához Keleten és Nyugaton egyaránt, mert ha ez nem történik meg, a fegyverkezési hajsza újabb felgyorsítása következik be.

A belga kormány ebben a kérdésben éppen akkor követett el pálfordulást, amikor Genfben megkezdődtek a nukleáris leszereléssel és a világűr felfegyverzésének megakadályozásával foglalkozó tárgyalások. Márpedig ez a lépés nem volt kötelező. Pártunk, valamint az országunkban a közvélemény többségét magában foglaló széles békemozgalom képviselői két alkalommal olyan ígéretet kaptak a Szovjetunió Kommunista Pártjának képviselőjétől, hogy az amerikaiak bel-

giumi rakétatelepítése időpontjának jelentős eltolódását a Varsói Szerződés országai komolyan méltányolnák. A belga kormány – a dialógus megnyitása iránti szándékot megcsúfolva – azt javasolta a Szovjetuniónak: fogadja el a közepes hatótávolságú rakéták telepítéséről szóló tárgyalás elkülönítését a Genfben megvitatásra váró egyéb témáktól.

A békemozgalom még egyáltalán nem mondta ki az utolsó szót. Március 17-én fővárosunkban 150 000-en tüntettek, és ez a siker messze meghaladta a legoptimistább elképzeléseket. Újabb tüntetést terveznek október folyamán, a választások előestéjén. 1949 óta először, szinte a teljes közvélemény kérdésessé teszi azt a feltétel nélküli atlanti politikát, amely országunk politikáját 35 éven keresztül jellemezte. A békemozgalom sokkal szélesebb körű annál, hogy csak az eurostratégiai fegyverek ellen küzdjön. Még nem szűntek meg a közvéleményben a szocialista országok politikájával szembeni fenntartások. Éppen ezért országunk nagyobb önállóság iránti vágya az Egyesült Államokkal szemben csak bátorítható azáltal, hogy a szocialista országok továbbra is kezdeményezőek és lépéseikkel kifejezésre juttatják közös békeszándékukat, akaratukat a leszerelésre. Továbbra is él meggyőződésünk, hogy a kis országok jelentős szerepet töltenek be ebben a folyamatban.

A Belga Kommunista Párt nem valami elvont szolidaritás következtében kívánja, hogy pártjuk érje el célkitűzéseit, többek között a béke kérdésében. A nemzetközi szolidaritás, amelynek a Belga Kommunista Párt őszinte híve, nem más, mint a határokat meghaladó közös érdekek tudatos figyelembevétele.

Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja

A Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja Központi Bizottsága a párt és a ciprusi munkásosztály nevében meleg, elvtársi üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának és az egész magyar népnek. Kívánunk Önöknek sikeres és eredményes munkát!

Figyelmesen tanulmányozva a XIII. kongresszus irányelveit, örömmel vettük tudomásul a legutóbbi pártkongresszus óta elért gazdag eredményeket. Üdvözöljük azt, hogy erősödött a nemzeti egység, szélesedett a szocialista demokrácia; hogy a párt vezető szerepe minden

területen szilárd. A ciprusi nép, együtt a kommunistákkal, örömmel látja a magyar nép sikereit és eredményeit, hiszen népünk úgy tekint Önökre, mint hűséges barátjára, aki mellettünk áll szabadságunkért és függetlenségünkért folytatott nehéz harcunkban. Pártjaink valamennyi kérdésben egyetértenek, és a nemzetközi problémákról alkotott véleményünk is megegyezik.

Pártunk marxista–leninista alapokon nyugvó munkáspárt, amely figyelembe veszi az egyes országok között meglevő történelmi különbségeket és nemzeti sajátosságokat. Közvetlen harci célunk Ciprus teljes függetlensége. Ez határozza meg a párt taktikáját is.

Közös elvek kapcsolják össze pártunkat a Szovjetunió Kommunista Pártjával, és minden lehetséges erőnkkel támogatjuk a dicsőséges és testvéri Szovjetunió Kommunista Pártját a nemzetközi kommunista mozgalom további erősítéséért végzett munkájában.

Ma az emberiség legnagyobb kérdése: hogyan kerülhető el egy újabb világháború kirobbanása, a világ termonukleáris megsemmisülése. E veszély kialakulásáért egyértelműen a nemzetközi imperializmus felelős, élén az Egyesült Államokkal. Ma valamennyi ország békeszerető erőinek – nemzeti, vallási és ideológiai hovatartozástól függetlenül – legfontosabb feladata a világbéke megőrzése.

Harcunk, amelyet hazánkban a megszálló hadsereg eltávolításáért, az idegen támaszpontok felszámolásáért, egy fegyvermentes, politikailag egységes és független Ciprusért folytatunk, annak a harcnak része, amelyet a népek a békéért folytatnak.

Imperialista cselszövések eredményezték az 1974-es görög katonai puccsot és az ezt követő török–NATO inváziót, amely a sziget 37 %-ának megszállását eredményezte. A helyzet fokozatosan rosszabbodott. A ciprusi nép a ciprusi munkásosztály marxista–leninista pártjának vezetésével Ciprus megmentéséért küzd. A népi harc célja egy békés és életképes megoldás elérése, amelynek keretében független, fegyvermentes és el nem kötelezett, föderatív ciprusi köztársaság alakulna, a két népcsoport megegyezésével. Ennek a megállapodásnak az ENSZ égisze alatt, tárgyalásos úton kell megszületnie. A ciprusi kérdés helyes és igazságos megoldásában pozitív és határozott szerepet játszik a népek szolidaritása.

Ciprus legkövetkezetesebb és önzetlen támogatói közé tartoznak – az ENSZ szervezetén belül és kívül – a Szovjetunió, a szocialista országok és az el nem kötelezett államok. Megragadjuk az alkalmat,

hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa alkalmából ezeknek az országoknak köszönetet mondjunk a támogatásért. Külön köszönetet mondunk az Önök pártjának, kormányának és a magyar népnek azért a segítségért és szolidaritásért, amelyet pártunknak és népünknek nyújtottak. Népünk hálásan emlékezik vissza az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1983. novemberi határozatára, amelynek megszületésekor a világszervezetben a Magyar Népköztársaság képviselője elnökölt.

Dán Kommunista Párt

Legforróbb, elvtársi üdvözletünket küldjük a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, valamennyi magyar kommunistának, a Magyar Népköztársaság dolgozóinak.

Az irányelvek meggyőznek bennünket arról, hogy kongresszusuk értékesen járul hozzá a szocializmus építéséhez és továbbfejlesztéséhez. Sok sikert kívánunk e munkához. Folyamatosan és a legnagyobb érdeklődéssel figyeljük erőfeszítéseiket, amelyek arra irányulnak, hogy a magyar népet egységbe tömörítsék ama feladatok megoldására, amelyeket a szocializmus építésének általános törvényszerűségei állítanak Önök elé Magyarország sajátos körülményei között. Fogadják jókívánságainkat az anyagi és szellemi jólét kibontakoztatásában elért eredményeikhez.

Egyetértünk abban, hogy a jelenlegi korszak változásai által felvetett új problémákra adandó marxista válaszoknak a reális, marxista–leninista politikára kell épülniük. Nagyra értékeljük a Magyar Szocialista Munkáspártnak e vonatkozásban országukban betöltött vezető szerepét.

Üdvözöljük Önöket, testvéreinket a kommunista világmozgalomban, s megragadjuk az alkalmat, hogy köszönetet mondjunk a pártjaink között mindig is fennállott szoros és szívélyes kapcsolatokért. Egyetértünk Önökkel abban, hogy napjainkban különös jelentősége van annak, hogy erősítsük nemzetközi mozgalmunk egységét. Ennek jelentősége mindenekelőtt abban áll, hogy erősítse valamennyi békeszerető erő összefogását és egységét küzdelmünkben az imperializmus háborús tervei és konfrontációs politikája ellen. E küzdelemben döntő történelmi szerepet játszanak a Szovjetunió és a szocialista országok.

Finn Kommunista Párt

Nagy öröm számunkra, hogy átadhatjuk a Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusa résztvevőinek, minden párttagnak, a szocialista Magyarország állampolgárainak a Finn Kommunista Párt Központi Bizottsága, a finn kommunisták meleg, szolidáris üdvözletét és jókívánságait.

Kapcsolataink – a közös ideológiai alapra, a marxista–leninista elméletre és közös harcunk múltjára épülve – már régóta fennállanak az Önök pártja és a Finn Kommunista Párt között. Közös tevékenységünk hozzájárult ahhoz, hogy napjainkban a magyar és finn nemzeti szervezetek között gyümölcsöző az együttműködés, hogy Finnország és Magyarország államközi kapcsolatai rendkívül jók. Mindezeket szeretnénk továbbfejleszteni, tudván azt, hogy ezzel a béke és a nemzetközi együttműködés ügyét szolgáljuk.

Széles körben ismertek pártjuk munkájának eredményei a nemzetgazdaság fejlesztésében, az állampolgárok életszínvonalának biztosításában és a szocialista demokrácia növelésében. Biztosak vagyunk abban, hogy kongresszusuk határozatai új lendületet adnak Magyarország fejlődésének, s ezek a határozatok a szocialista Magyarország állampolgárainak boldogulásában és sikereiben teljesednek ki.

Nemsokára negyven éve lesz, hogy a háború kirobbantói, a hitleri fasiszták politikai és hadászati vereségével véget ért a második világháború Európában. A győzelem biztosításában döntő szerepe volt a Szovjetunió népei és más, fasizmus ellen küzdő erők harcának. A történelmi győzelmet követő négy évtized a leggyümölcsözőbb korszak volt Magyarország és Finnország fejlődésében is. Ezért nemzeteinknek saját ünnepeként is indokolt megemlékezni a győzelem nagy napjáról. Az ünnep napját azonban össze kell kötnünk a nemzeteknek az enyhülésért és a leszerelésért folytatott nagy, közös békeharcával, hogy eltüntessük az atomháborúnak a világ jövőjét napjainkban beárnyékoló veszélyét az emberiség életéből.

Pártunknak a közelmúltban megtartott rendkívüli kongresszusa is nyomatékosan hangsúlyozta ezt a központi feladatot. Sok gond ellenére pártunk híven követi hagyományos irányvonalát Finnország békepolitikájának elmélyítésére, valamint Finnország és a Szovjetunió bizalomra épülő együttműködési kapcsolatainak fejlesztésére. Más békeszerető erőkkel együtt döntő haladást szeretnénk elérni Skandiná-

via atommentes övezetté nyilvánításában; ez az utóbbi időben Skandinávia népeit egyesítő, nagy céllá vált.

Országunkban harcolunk a munkáltatóknak a munkavállalók ellen irányuló durva támadásai ellen; küzdünk a munkások és alkalmazottak jogainak és életszínvonalának biztosításáért. Legfőbb feladataink közé tartozik továbbra is a munkanélküliség korlátozása, újító társadalompolitikánk folytatása és a demokrácia szélesítése. Elengedhetetlennek tartjuk a munkavállaló néprétegeket képviselő politikai erők demokratikus együttműködésének továbbfejlesztését, a haladó társadalompolitika, a finn nép jogai és a béke érdekében.

Pártunk szerint elsősorban a nemzetközi helyzet enyhülése eredményezheti a testvérpártok nemzetközi kapcsolatainak bővítését. Szükség lenne a szélesebb körű, sokoldalú találkozókra, melyeken kicserélhetnénk tapasztalatainkat, és együttesen felmérhetnénk korunk közös, mindannyiunkat érintő kérdéseit, elsősorban a béke és a leszerelés érdekében folytatandó feladatainkat.

Francia Kommunista Párt

A Francia Kommunista Párt, valamennyi francia kommunista nevében testvéri üdvözletünket küldjük kongresszusuk küldötteinek, minden magyar kommunistának, egész népüknek. Néhány nap múlva országuk felszabadulásának negyvenedik évfordulóját ünneplik, és kongresszusuk értékelheti az 1945 óta megtett utat.

Figyelemmel kísérjük azokat a reformokat, amelyeket népgazdaságuk teljesítőképességének növelése, az életszínvonal emelése, a társadalmi igazságosság politikájának megvalósítása, az intézmények és a társadalmi élet fejlesztése érdekében hoznak. A szocializmus megvalósításának magyarországi tapasztalatai azt bizonyítják, hogy Önök képesek megoldani azokat a nagy problémákat, amelyekkel népüknek a XX. század végén meg kell küzdenie. Legőszintébb jókívánságainkat tolmácsoljuk Önöknek kitűzött céljaik sikeres eléréséhez.

Úgy ítéljük meg, hogy a jelen nemzetközi helyzetben legfontosabb feladatunk a békéért és a leszerelésért vívott harc. Az amerikai imperializmus nyomására a fegyverkezési hajsza félelmetes méreteket öltött. Harcolunk a rakétatelepítések azonnali befagyasztásáért Keleten és Nyugaton egyaránt, azért, hogy építő jellegű párbeszédet folytassanak

a fegyverzetek alacsonyabb szintre csökkentéséért, és mindenfajta űrfegyverkezés betiltásáért; kiállunk a jelenleg folyó tárgyalások és minden olyan kezdeményezés sikeréért – bárhonnan jöjjenek is –, amelyek az enyhülést segítik. A fegyverkezési verseny folyamata visszafordítható.

Az utóbbi évek legjelentősebb eseménye számtalan, legkülönbözőbb békeerő aktivizálódása minden kontinensen. Tevékenységük nem maradt visszhang nélkül.

Az eredmény az volt, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok újabb tárgyalások megkezdését határozták el. Ez a helyes út, s ez jól megmutatja, hogy azoknak, akik ragaszkodnak a békéhez és a leszereléshez, kétszeres erővel kell dolgozniuk.

Megegyeztünk más pártokkal, hogy minden lehetőt megteszünk egy olyan nagy, egységes kezdeményezés feltételeinek megteremtéséért, mely egyesíti az Európában a békéért és leszerelésért küzdő legkülönbözőbb erőket.

Pártunk nemrég lezajlott XXV. kongresszusa levonta a következtetéseket az utóbbi 25 év tapasztalataiból. Ennek fényében és a valóság figyelmes elemzése alapján meghatároztuk a következő időszakra szóló politikánk irányvonalát. A Francia Kommunista Párt, új többségi népi összefogás létrehozását javasolja az országnak, erre összpontosítja tevékenységét.

A népünk szükségleteivel és törekvéseivel összhangban álló célokért folytatott harcban szilárdabb, tartósabb egységet kell teremtenünk, tudatosabbat annál, mint amit a múltban hoztunk létre. Így valósíthatjuk meg a társadalom átalakulását, amelyre Franciaországnak szüksége van, ha ki akar lábalni a válságból, és előre akar haladni a francia módon értelmezett szocializmus irányában.

A két nép baráti kötelékeinek és együttműködésének szorosabbra fűzésén akarunk munkálkodni, a politikai s a gazdasági, technikai, tudományos, kulturális életben egyaránt. Vagyis minden téren a békéért, Európa és az egész világ biztonságáért dolgozunk, hiszen ez valamennyiünk érdeke.

Pártjaink között szoros baráti és szolidaritási kapcsolat van, amint azt Kádár János és Georges Marchais tavaly októberben tartott párizsi találkozója is megerősítette. Pártjaink a kölcsönös tisztelet, a függetlenség és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján jó együttműködést fejlesztettek ki olyan célokért, mint a béke, a hala-

dás, a szocializmus. Kongresszusuk alkalmából újra megerősítjük abbeli szándékunkat, hogy tovább haladunk ebben az irányban.

Munkájukhoz teljes sikert, és céljaik elérésében újabb eredményeket kívánunk.

Görög Kommunista Párt

A Görög Kommunista Párt Központi Bizottsága, amelyet mély osztályszolidaritás tölt el, Görögország kommunistái és haladó erői nevében meleg, elvtársi üdvözletét küldi a Magyar Népköztársaság valamennyi kommunistájának és dolgozó népének.

Az Önök XIII. pártkongresszusának összehívása kiemelkedő jelentőségű esemény. A Vörös Hadsereg győzelmes előrenyomulása tette lehetővé, hogy a felszabadult magyar nép marxista–leninista élcsapata vezetésével megdöntse a földbirtokosok és tőkések uralmát, és hogy megkezdhesse az új, szocialista társadalom felépítését.

Országunk kommunistái és minden haladó gondolkodású polgártársunk őszintén örül azoknak a nagy eredményeknek, amelyeket a magyar dolgozók a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével értek el a gazdaságban, a tudományban és a kultúrában, a jólét növelésében és a szocialista demokrácia szüntelen fejlesztésében.

A szocializmus történelmi eredményei Magyarországon és a többi szocialista országban híven tükrözik a szocialista rendszer vitathatatlan felsőbbrendűségét a tőkés rendszerrel szemben, amelyet – különösen napjainkban – tartós és mély gazdasági válság gyötör, több tízmillió munkanélkülivel, állandó inflációval, folytonosan emelkedő megélhetési költségekkel és a dolgozók életszínvonalának súlyos csökkenésével.

A görög kommunisták és a széles tömegek nagyra értékelik azt a következetes és aktív békeszerető külpolitikát, amelyet a Magyar Népköztársaság, a Magyar Szocialista Munkáspárt folytat a békéért, az enyhülésért és a leszerelésért. Nagyra becsüljük az önök állhatatos és fáradhatatlan harcát az amerikai imperialisták és NATO-szövetségeseik kalandor és militarista politikája ellen. Az imperialisták a fegyverkezési hajsza fokozásával, elsősorban a nukleáris fegyverkezéssel, a Pershing–2-knek és a robotrepülőgépeknek a nyugat-európai

országokba történt telepítésével fokozták egy termonukleáris katasztrófa veszélyét.

Támogatjuk a Szovjetunió, a Magyar Népköztársaság és más szocialista országok konstruktív békejavaslatait és kezdeményezéseit, amelyek a nemzetközi feszültség enyhítését célozzák. Országunk békeszerető erői vállvetve harcolnak minden néppel azért, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok genfi konferenciája a világbéke szempontjából pozitív eredménnyel végződjék, s hogy megegyezés jöjjön létre a nukleáris leszerelésről, a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek megsemmisítéséről, valamint annak megakadályozásáról, hogy a világűrt katonai célokra használják fel. Harcolunk azért, hogy a békés egymás mellett élés elvei érvényesüljenek a különböző társadalmi rendszerű államok kapcsolataiban.

A Görög Kommunista Párt következetesen betölti a dolgozók élcsapatának szerepét, vezeti azokat, akik alapvető jogaik védelméért küzdenek, a tőkés válság következményei ellen lépnek fel, akik monopóliumellenes, a nép javát szolgáló gazdaságpolitikáért, az ország életének lényeges demokratizálásáért és az imperialistáktól való függőség ellen harcolnak. A Görög Kommunista Párt harcol az országnak az imperialista NATO-ból és az EGK-ból való kiválásáért, az amerikai katonai támaszpontok megszüntetéséért és a nukleáris fegyverek eltávolításáért, a Balkán atommentes övezetté nyilvánításáért és a Földközi-tengernek béke- és együttműködési övezetté alakításáért.

Pártunk mély meggyőződése, hogy a jelenlegi nehéz nemzetközi körülmények – csakúgy, mint az, hogy a népeknek joguk van a békéhez és társadalmi haladáshoz – parancsolóan szükségessé teszik a testvérpártok és minden imperialistaellenes és háborúellenes erő egységének és közös fellépésének továbbfejlesztését.

Sok sikert kívánunk pártjuk XIII. kongresszusának munkájához, a határozatok megvalósításáért, népük boldogsága érdekében folytatott küzdelmükhöz. Meggyőződésünk, hogy a Görög Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt között fennálló testvéri kapcsolatok tovább erősödnek Görögország és a Magyar Népköztársaság népei, a béke és a szocializmus javára.

Holland Kommunista Párt

A Holland Kommunista Párt sok sikert és alkotó munkát kíván a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek és az egész pártnak ama feladatok végrehajtásában, amelyek majd Önökre várnak e fontos kongresszusuk után.

A népek jövője szempontjából a legfontosabb teendő a béke megvédéséért, a fegyverkezés és a militarizmus visszaszorításáért folytatott harc. A Holland Kommunista Párt legfontosabb célja, hogy minden erő összefogásával közös harcot indítson az atomfegyverkezés megfékezésére és végleges megszüntetésére. Az atomháború az emberi létet fenyegeti földünkön. Korunk legfontosabb feladatának tekintjük azt a küzdelmet, melyet ennek elkerüléséért vívunk.

Országunkban az idén csúcspontjára érkezik a robotrepülőgépek telepítése elleni tiltakozás. E célból népi aláírásgyűjtési akciót szervezünk, s ez minden bizonnyal a békemozgalom nagyarányú megerősödéséhez vezet.

Jól ismerjük az Önök országának és népének erőfeszítéseit. A kis országok békekezdeményezései új távlatokat nyitnak a fegyverkezési verseny leküzdésében. Kongresszusukon Önök korunk sok kérdésével foglalkoznak, elsősorban a gazdasági és a társadalmi haladás összefüggéseit tárgyalják meg, ezenkívül pedig sok társadalmi, kulturális és környezetvédelmi problémát is érintenek.

Akkor érhetünk el eredményt, ha a nép szervezettségét és alkotóképességét változatos formában és teljes mértékben megújító és előrevivő erőként fel tudjuk használni. Ehhez hozzátartozik a cselekvő politikai élet megteremtése és a bírálat okos hasznosítása. E munkához sok sikert kívánunk Önöknek.

Írország Kommunista Pártja

Írország Kommunista Pártja nevében testvéri üdvözletünket tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt minden tagjának, és sikeres munkát kívánunk a kongresszusnak.

A béke fenntartása kétségtelenül korunk legfontosabb kérdése. Vészterhes időket élünk. Olyan időket, amelyekben a nemzetközi reakció erői mind kétségbeesettebbekké, mind elszántabbakká válnak,

miközben azonban az emberiség mind határozottabban halad a kapitalizmustól és a mindenfajta kizsákmányolástól mentes társadalom felé.

Az ír kommunisták nagyra értékelik a Szovjetuniónak és a többi szocialista országnak a béke fennmaradásáért folytatott harcát. Őszinte meggyőződésünk, hogy ezek az országok rendkívüli felelősséget viselnek az egész emberiség sorsáért. Ezért mi, ír kommunisták a jelenleg folyó genfi fegyverzetkorlátozási konferencián részt vevő szovjet küldötteknek teljes sikert kívánunk ahhoz, hogy a tárgyalások a kölcsönös érdekek figyelembevételén nyugvó pozitív eredménnyel járjanak.

A mi országunk – pontosabban országunknak az a része, amely formálisan független – nem tagja a NATO-nak, semleges. Mégis, naponta érezzük a helytelenül Európai Gazdasági Közösségnek nevezett szervezet nyomását, amely arra irányul, hogy feladjuk függetlenségünket. Az ír kommunisták számára az Európai Gazdasági Közösség elleni küzdelem a világméretű békeharchoz történő hozzájárulásunk alapját képezi.

Megalakulása óta Írország Kommunista Pártja fontos szerepet játszott az ír egységért és a demokráciáért folytatott eltökélt harcban. Az e célok elérésére Írországban folyó küzdelem középpontjában a demokrácia kivívása, a vallási elfogultság és megkülönböztetés gyakorlatának felszámolása, az elnyomás megszüntetése és a teljes politikai szabadság elnyerése áll.

A demokrácia megtagadásának lényege az ország kettéosztása, ez a már önmagában véve is demokráciaellenes lépés volt. Mi, ír kommunisták, országunk haladó erőivel együtt követeljük: a brit kormány és parlament tegyen olyan egyértelmű nyilatkozatot, hogy kivonul Írországból, és lehetővé teszi az ír nép számára, hogy szabadon dönthessen jövőjéről.

Életbevágóan fontos a harcunk iránt tanúsított nemzetközi szolidaritás. Ez hozzájárul a brit imperializmus elszigetelődéséhez, akadályozza az ír nép demokratikus és haladó erőinek küzdelmét gátló eszközök alkalmazását.

A magyar munkásosztály, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocialista közösség pártjai és népei, valamint a világméretű forradalmi mozgalmak állandó támogatását élvezve, biztosak lehetünk győzelmünkben, abban, hogy megvalósul Írországban a demokrácia, a

nemzeti függetlenség és az egység, hogy sor kerül majd a szocializmus építésére, és az ír munkásosztály is élvezi majd ugyanazokat a jogokat, amelyeket a magyar munkásosztály már kivívott magának.

Luxemburgi Kommunista Párt

Teljes figyelemmel követjük a Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusát. Ez országuk jelentős eseménye, ahol a szocializmus jövőbeni fejlődésének fő vonalait vitatják és határozzák meg. Ezen irányvonal azokon a jelentős eredményeken alapul, amelyeket pártjuk irányításával a nagy történelmi fordulópont óta értek el; azóta, hogy negyven évvel ezelőtt Magyarországot a szovjet hadsereg felszabadította a fasizmus alól.

A XIII. kongresszus előzetes dokumentumaiból látjuk, a Magyar Szocialista Munkáspárt arra törekszik, hogy még jobban megszilárdítsa a szocializmus alapjait, hogy az ország gazdaságát korszerűbbé és hatékonyabbá tegye, s hogy növelje a nép jólétét, és bővítse a közügyekben az állampolgárok demokratikus részvételét. Az Önök pártja következetes és alkotó marxista–leninista politikája alapján sikerrel tölti be társadalmi vezető szerepét. Ez lehetővé teszi, hogy úrrá legyenek a nehézségeken, és előrehaladjanak kijelölt útjukon.

A szocialista Magyarország a szocialista országok közösségének aktív tagja, külpolitikáját a világbéke biztosítása, a leszerelés jellemzi, együtt azzal a szándékkal, hogy a nemzetközi együttműködés folyamata visszafordíthatatlanná váljon. Erre irányuló sokoldalú erőfeszítéseik jelentősen hozzájárulnak a nemzetközi légkör enyhüléséhez.

Pártjaink a testvéri szolidaritás és a kölcsönös megbecsülés alapján nyugvó kapcsolatai hosszú ideje gyümölcsözőek. A Magyar Szocialista Munkáspárthoz hasonlóan mi is úgy véljük, hogy mindent meg kell tenni a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomban a különböző formájú eszmecserék útján az összefogás fejlesztéséért; ez egyúttal hatalmas és meghatározó tényezője lehet az emberiség fejlődésének is. Osztjuk az Önök értékelését, mely szerint a szocializmus felé vezető utak szükségszerű sokfélesége nem vezethet szembenálláshoz, és nem gyöngítheti a létező szocialista társadalmakat a Szovjetunióban, Magyarországon és a többi országban.

A Luxemburgi Kommunista Párt – egy éve tartott XXIV. kong-

resszusa irányelveinek szellemében – azon munkálkodik, hogy erősítse befolyását a lakosság valamennyi dolgozó rétegében. Pártunk egy békés, szociális és demokratikus Luxemburgért harcolt, és szerves része az ilyen irányba haladó jelentős társadalmi mozgalmaknak. Pártunk – amely a közelmúltban jelentős mértékben megújult – aktivistái, képviselői, sajtója révén országunk politikai életének nem elhanyagolható tényezője.

Pártjuk XIII. kongresszusa alkalmából gyümölcsöző és sikeres munkát kívánunk Önöknek, és ismételten kifejezzük szándékunkat, hogy népeink érdekének megfelelően szüntelenül fejlesszük pártjaink kapcsolatát.

Máltai Kommunista Párt

A párt nevében Anthony Vassalo, a Központi Bizottság főtitkára küldött üdvözletet:

A Máltai Kommunista Párt Központi Bizottsága, a Máltai Köztársaság kommunistái és dolgozó népe nevében testvéri üdvözletünket küldjük minden magyar kommunistának és a szocialista Magyarország dolgozó népének. Eredményes munkát kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, amely minden bizonnyal mérföldkő lesz szocialista társadalmuk építésének útján. A kongresszusi irányelvek arról tanúskodnak, hogy az előző kongresszus óta a Magyar Népköztársaság kommunistái és dolgozó népe a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével jelentős eredményeket értek el a szocialista építésben, a párt és a nemzet egységének erősítésében.

A szocialista Magyarország virágzó fejlődése ékesszólóan bizonyítja a marxista–leninista elmélet hatalmas erejét, melynek alkotó alkalmazása alapján a Magyar Szocialista Munkáspárt eredményesen teljesíti társadalomirányító szerepét, felelősséggel szolgálja a magyar nép érdekeit és előmozdítja a társadalmi haladás és a nemzetközi béke ügyét.

Pártunk nagyra értékeli a pártjaink közötti kapcsolatokat, és azon van, hogy ezek a kapcsolatok tovább fejlődjenek. Kifejezzük egyúttal azt a reményünket is, hogy Málta és Magyarország között a kereske-

delmi és gazdasági kapcsolatok tovább bővülnek mindkét ország javára.

Az elmúlt hat évben Málta életében jelentős változások zajlottak le. A máltai gazdaság ma már – sem közvetve, sem közvetlenül – nem támaszkodik a katonai támaszpontokért fizetett összegekre. A fejlesztés hangsúlya jelenleg a minőségi tényezőkön, az önerőre való támaszkodáson van. A Máltai Kommunista Párt, a Magyar Szocialista Munkáspárthoz hasonlóan, arra törekszik, hogy előmozdítsa az anyagi javak egyenlő elosztását és a társadalmi igazságtalanságok felszámolását.

A Máltai Kommunista Párt úgy véli, hogy a közepes hatótávolságú amerikai rakéták telepítése a közeli Szicíliában tovább rontotta a feszült helyzetet a Földközi-tenger térségében, súlyos csapást mért a máltai kormány politikájára, amely a külföldi katonai támaszpontok felszámolása mellett döntött, és pozitívan válaszolt azokra a kezdeményezésekre, hogy a Földközi-tengert nyilvánítsák „a béke tengerévé" és a balkáni térséget „atomfegyvermentes övezetté". Ezen és más okok következtében különösen hálásak vagyunk azért, hogy kongresszusi irányelveikben szolidaritást vállalnak a fejlődő világgal.

Végezetül engedjék meg, hogy köszönetet mondjunk azért az aktív részvételért, amelyet a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének erősítésében és közös ügyünk előmozdításában a Magyar Szocialista Munkáspárt vállal.

Nagy-Britannia Kommunista Pártja

Nagy-Britannia Kommunista Pártjának Végrehajtó Bizottsága forró, testvéri üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának.

Az Önök kongresszusára olyan időben kerül sor, amikor Magyarország politikai és gazdasági életében új, fontos politikai intézkedéseket alkalmaznak. Ezek célja, hogy a gazdasági, politikai és szociális feltételek javításával tovább fejlődjék a szocializmus Magyarországon.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, megalakulása óta, mindig is aktív részese volt mindannak, ami hazájukban történt. A fasizmus történelmi vereségét követően, a háború utáni években, a párt kulcsszerepet játszott a szocialista társadalom alapjainak lerakásában, majd a

szocialista építés megvalósításában, a súlyos nehézségek és visszaesések leküzdésében.

Az Önök eredményei és győzelmei átalakították a magyar nép életét. Fontos hozzájárulást jelentenek a nemzetközi munkásmozgalom erősödéséhez és a nemzetközi erőviszonyok kedvező változásához, mely korunk egyik legfontosabb sajátossága.

Ma, amikor a világ a fasizmus második világháborúban elszenvedett vereségének 40. évfordulóját ünnepli, mindannyian a nukleáris háború veszélyében élünk, mely földrészünk pusztulásához vezethet. Az Egyesült Államok által kezdeményezett és vezetett fegyverkezési verseny a nukleáris fegyverek egyre növekvő felhalmozásához vezet.

Itt, Nagy-Britanniában, erős, széles körben támogatott békemozgalom, a Nukleáris Leszerelési Kampány áll szemben a nukleáris fegyverkezéssel. E mozgalom követelései a brit emberek sajátos helyzetét és szemléletét tükrözik, a mozgalom célja Nagy-Britannia egyoldalú nukleáris leszerelése. Ez az összes robotrepülőgép eltávolítását, a Trident-program leállítását és az Egyesült Államok nagy-britanniai katonai támaszpontjainak felszámolását jelenti. E célok elérése nemcsak a brit nép számára lenne nagy eredmény, hanem hozzájárulást jelentene a szélesebb körű nemzetközi leszerelési intézkedésekhez is.

E követeléseket nemcsak a mi pártunk támogatja, hanem a brit munkásmozgalom valamennyi fontos részvevője – így a Munkáspárt és a szakszervezetek is.

Az Önök kongresszusa nem sokkal az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti leszerelési tárgyalások újrafelvétele után ül össze. Ezeket a tárgyalásokat a békeszerető tömegek nyomása, a Szovjetunió és a Varsói Szerződés tagállamainak kezdeményezései tették lehetővé.

A kiállás a békéért létfontosságú annak fényében, hogy az Egyesült Államok elkötelezte magát „csillagháborús" programjának keresztülvitele mellett. Ez a fegyverkezési verseny újabb veszélyes eszkalációjához, a hadikiadások növeléséhez vezethet.

A fegyverkezési verseny ellen harcolva pártunk ugyanakkor nagy figyelmet fordít Nagy-Britannia és a szocialista országok jó kapcsolatainak és együttműködésének perspektíváira is. Ebbe az irányba hat, és örvendetes fejlemény országaink kormányközi kapcsolatainak mostani javulása is.

Amikor üdvözöljük országuk további haladását, egyben átérezzük

a pártjainkat összekötő szoros, testvéri kapcsolatok fenntartásának és elmélyítésének fontosságát is.

Kongresszusuk munkájához és további tevékenységükhöz sok sikert kívánunk.

Német Kommunista Párt

A párt nevében Herbert Mies, a párt elnöke, az alábbi üzenetet küldte:

A magyar kommunisták, mint nagy, forradalmi hagyományok örökösei, a hitleri fasizmus feletti győzelem után demokratikus néphatalmat teremtettek, és országukat a szocialista társadalmi rend útjára vezették. Az elmúlt évtizedekben a szocialista Magyarország dolgozói nagy építőmunkát végeztek, és jelentős szociális és kulturális eredményeket értek el. Ma a magyar nép erőfeszítései - a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével - arra irányulnak, hogy megteremtsék a feltételeket az életkörülmények további javításához.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa alkalmával a Német Kommunista Párt megerősíti internacionalista elkötelezettségét a magyar kommunistákkal. Pártjaink között - Marx, Engels és Lenin eszméi alapján - szilárd barátság és harci közösség alakult ki a békéért, a szabadságért és a szocializmusért vívott küzdelemben. Nagyra értékeljük a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság kormánya tevékenységét a Német Szövetségi Köztársasággal való jó kapcsolat kialakításáért.

Minden kommunista számára közös a nagy feladat, hogy megtegyünk mindent a tartós béke biztosításáért mind Európában, mind az egész világon. A hitleri fasizmus alóli felszabadulás 40. évfordulója különleges ösztönzést ad számunkra arra, hogy teljesítsük ezt a közös feladatot és kötelességet, és megvalósítsuk ideálunkat, a népek barátságát, a proletár internacionalizmust. Megbonthatatlan a szolidaritásunk Lenin országával, amely a hitleri fasizmus legyőzésében a legfőbb terhet viselte.

Mi, az NSZK kommunistái, fellépünk országunk konstruktív szerepe mellett a népek harcában az enyhülés, a leszerelés és a békés egymás mellett élés érdekében. A békemozgalom az NSZK fennállása

óta a legnagyobb népmozgalom. E népmozgalommal és más politikai erőkkel együtt követeljük országunk kormányától, hogy láthatóan fejezze ki a békére való készségét: állítsa le az amerikai elsőcsapásmérő fegyverek egyoldalúan elhatározott telepítését a szövetségi köztársaság területén, vonja vissza a már telepített Pershing–2 rakétákat; egyértelműen utasítsa el a Reagan-kormányzat veszélyes terveit a világűr militarizálására és a fegyverkezési hajsza élezésére; fagyassza be és csökkentse a fegyverkezési kiadásokat. Határozottan tiltakozunk a revansista szellem felélénkülése ellen. Fellépünk amellett, hogy a szövetségi kormány „ha" és „de" nélkül ismerje el a nemzetközi jogilag érvényes, háború utáni határokat.

Pártunk határozott harcot folytat a tömeges munkanélküliség ellen, azért, hogy a válság terheit ne háríthassák át a dolgozó emberekre, és azért, hogy megvédje a demokratikus és szociális jogokat. Pártunk nagy erőfeszítéseket tesz annak érdekében is, hogy kibontakozzon a munkásosztály akcióegysége, mindenekelőtt a kommunisták és a szociáldemokraták közötti együttműködés a jobbratolódás elleni harcban, valamint a demokratikus és szociális haladás irányába ható fordulat érdekében.

A Német Kommunista Párt sikeres munkát és eredményt kíván a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, amely a szocializmus építésének a Magyar Népköztársaságban új, erőteljes programot ad.

Norvég Kommunista Párt

A Norvég Kommunista Párt nevében legforróbb jókívánságainkat tolmácsoljuk a kongresszusnak.

Az Önök kongresszusára olyan időszakban kerül sor, amikor a világ és különösen Európa népeit veszélyek és kihívások fenyegetik, ugyanakkor az emberek új reményekkel néznek az új lehetőségek elé.

Az új amerikai rakéták nyugat-európai telepítése, valamint a Reagan-kormányzat „csillagháborús" terve és az úgynevezett elsőcsapás-mérő képességgel kapcsolatos elképzelések csökkentették a biztonságot, és fokozták a pusztítással való fenyegetést, különösen földrészünk lakossága számára.

Mindezek mellett jelentkeztek a kapitalizmus válságából eredő

problémák, a munkanélküliség, a szegénység problémái, elsősorban a tőkés országok munkásosztálya számára.

Korunkat azonban a lehetőségek és a remények is jellemzik. Ezzel kapcsolatban döntő jelentőségűek a genfi szovjet–amerikai tárgyalások. A tárgyalások pozitív eredményei döntően befolyásolnák a világbékét, a kelet–nyugati kapcsolatok jövőbeni alakulását és Európa népeinek sorsát. A szocialista országoknak a békés egymás mellett élésre irányuló politikáját úgy értékeljük, mint korunk egyetlen helyes politikáját. Ennek jelentősége nemcsak abban áll, hogy megőrizzük a békét, hanem abban is, hogy megoldhatunk sok olyan problémát, amellyel ma a dolgozók és a világ népei a kapitalista és a szocialista országokban egyaránt szembenéznek.

Hazánk, Norvégia kicsi, de gazdag ország, hiszen olaj- és gáztermelővé vált. Földrajzilag elhelyezkedésünk és NATO-tagságunk Európa stratégiailag fontos részévé tette Norvégiát. Ezért nagyon foglalkoztat bennünket, mit tehetnek a kis országok saját biztonságuk és életszínvonaluk megvédéséért, továbbá mivel tudnak hozzájárulni a nemzetközi kapcsolatok megjavításához.

Pártunkat ma különösen az foglalkoztatja, hogyan válhatna Észak-Európa szerződésben is rögzítetten atomfegyvermentes övezetté. A béke kérdése sokat foglalkoztatja Norvégia lakosságát: békemozgalmunk erős és aktív.

Norvégiában 1981 óta polgári kormány van hatalmon. Ez a kormány képtelen volt a válság és a munkanélküliség elkerülésére, pedig ehhez felhasználhatta volna Norvégia olajkincseit. A kormány támadást indított a munkásosztály által kivívott szociális vívmányok ellen. Norvégiában még ebben az évben új parlamenti választásokra kerül sor: aktív harcot folytatunk azért, hogy a mostani kormány helyébe a munkásosztály képviselőiből alakított kormány léphessen.

Pártunk érdeklődéssel követi a magyarországi fejlődést. Országaink, mint nyitott gazdaságú kis országok, azonos természetű problémákkal találják szemben magukat. Különösen az érdekel bennünket, hogyan oldják meg – mint szocialista ország – problémáikat, hogy mi az, amit megtanulhatunk Önöktől. Úgy gondoljuk, hogy a gazdaságirányítási rendszer javítását célzó újabb és újabb felelősségteljes intézkedéseiknek nagy jelentőségük van a fejlett kapitalista országok kommunista pártjai számára is.

Meggyőződésünk, hogy az Önök XIII. kongresszusa konstruktív,

munkajellegű kongresszus lesz, és jelentős abból a szempontból, hogy kijelöli a jövőben végzendő munka irányvonalát. Örömünkre szolgál, hogy vendégként jelen lehetünk kongresszusukon. Jó alkalom ez arra, hogy kicseréljük tapasztalatainkat arról a harcról, amelyet mi, kommunisták folytatunk mind a nemzeti, mind a nemzetközi színtéren Sok sikert kívánunk a munkához!

Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt

A párt nevében Horst Schmitt elnök az alábbi üdvözletet küldte:

A Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt vezetősége és a magam nevében testvéri és harcos üdvözletünket küldöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa küldötteinek, minden magyar kommunistának és dolgozónak.

Az Önök pártkongresszusára olyan időben kerül sor, amikor Európa és a világ népei – az amerikai kormányzat és a NATO-vezetés fokozott fegyverkezése és agresszív, konfrontációs politikája következtében – veszélyesen kiélezett nemzetközi helyzetben ünneplik a náci barbárság és a hitleri fasizmus alóli felszabadulás 40. évfordulóját.

A Hitler-ellenes koalíciónak ez a felszabadító missziója, amelyben döntő része volt a Szovjetuniónak, egyúttal e század leghosszabb békés időszakának kezdete is volt az európai földrészen.

A Szovjetunió, a Magyar Népköztársaság és a szocialista közösség többi állama a legfőbb bástya a föld és a világűr békéjének biztosításáért folytatott küzdelemben. Szüntelenül azon fáradoznak, hogy valamennyi fél egyenlő biztonságának szavatolása mellett vessenek véget a gyilkos fegyverkezési hajszának, és segítsék érvényre juttatni az enyhülés és a békés egymás mellett élés politikáját.

A Szovjetunió és az Egyesült Államok időközben Genfben megkezdett tárgyalásai – amelyeknek létrejöttét a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt is üdvözli – ebben az összefüggésben nagy jelentőségűek. A Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt támogatja a Szovjetunió álláspontját a szovjet kezdeményezésre megkezdett tárgyalásokon, amelyektől a népek hatékony továbblépést várnak az enyhülésért és a leszerelésért folytatott küzdelemben, különösen a világűr militarizálásának megakadályozásában.

Nyomatékosan üdvözöljük azt, hogy a Magyar Népköztársaság értékes tevékenységet fejt ki a béke, a bizalom megteremtése és a leszerelés javára, és egyértelműen támogatja a Szovjetunió kezdeményezését.

Az eltelt négy évtizedben a magyar népnek a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével történelmileg rövid idő alatt sikerült felszámolni a társadalmi, gazdasági és kulturális elmaradottságot, megteremteni a nép hatalmát, és megvalósítani a mezőgazdaság szocialista átszervezését.

Mi fokozzuk aktivitásunkat a munkásosztály és valamennyi demokratikus erő cselekvő harcának fejlesztéséért és erősítéséért. Küzdünk a dolgozók szociális helyzetének romlása ellen; városunkban is a lakosságra akarják áthárítani az imperialista fegyverkezési politika és a válság terheit. A Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt nagy erőfeszítéseket tesz a VII. pártkongresszus határozatainak megvalósításáért, különösen a békemozgalom erősítéséért és fejlesztéséért városunkban, küzdünk a dolgozó lakosság létérdekeinek érvényesítéséért és védelmezéséért.

Pártjainkat, a Nyugat-berlini Szocialista Egységpártot és a Magyar Szocialista Munkáspártot a barátság és a szolidaritás testvéri kapcsolatai fűzik szoros egységbe. Bizonyosak vagyunk abban, hogy ezek a kapcsolatok a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus alapján tovább fejlődnek és elmélyülnek.

Eredményes munkát kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, és kifejezésre juttatjuk meggyőződésünket, hogy az új erőt fog adni pártjuknak a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért folytatott eredményes harcához.

Olasz Kommunista Párt

Az Olasz Kommunista Párt üdvözletét és forró, testvéri jókívánságait küldi kongresszusuknak.

Különleges figyelemmel kísérjük az Önök tevékenységét, elismeréssel nyugtázzuk Magyarország kezdeményezéseit, amelyek lényegesen hozzájárulnak korunk súlyos problémáinak megoldásához. Ma, a kétezredik év küszöbén, olyan méretű és minőségű problémákkal kell szembenézni, amelyeknek megoldása egyeztetett erőfeszítéseket igényel valamennyi országtól, nagytól és kicsitől egyaránt.

Úgy érezzük, hogy az a tekintély, amelyet a Magyar Népköztársaság kivívott magának, Magyarország ama tevékenységének köszönhető, amellyel az enyhülést és a békés európai együttműködést kívánja életben tartani az élet minden területén, és amellyel a dialógus útját kívánja megőrizni.

Megelégedéssel üdvözöltük az új genfi tárgyalások megkezdését, noha tudatában vagyunk a nehézségeknek is. Kétségtelen, hogy a mai világban a két nagyhatalom súlya miatt nincs más alternatíva, mint a megegyezés a Szovjetunió és az Egyesült Államok között. Nagy figyelemmel fogadtuk ezzel kapcsolatban Mihail Gorbacsovnak, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának szavait, aki újra megerősítette a megegyezés szükséges és sürgető voltát.

Ugyanakkor bizonyosak vagyunk abban, ha meg akarjuk szüntetni az emberiségre nehezedő halálos fenyegetést, akkor szükség van valamennyi ország, valamennyi politikai, társadalmi, vallási és kulturális erő aktív kezdeményezésére.

Ezért javasoltuk, hogy minden európai országot – mind a keletieket, mind a nyugatiakat – tájékoztassák, konzultáljanak velük, és vonják be őket a tárgyalások menetébe. Állást foglaltunk minden fegyverkezési lépés (telepítés, kipróbálás és kutatás) leállítása mellett; azért, hogy az erőfeszítéseket a leszerelési megegyezésre lehessen összpontosítani. Mindenekelőtt egyértelműen visszautasítjuk azt a tervet, amely „csillagháború" néven ismeretes.

Elismerve a létező szövetségi rendszerek realitását, olyan olasz külpolitikáért küzdünk, amely – anélkül, hogy kétségbe vonná Olaszországnak az Atlanti Szövetséghez való tartozását – nemzeti és demokratikus politika, és amelyet a jelenlegi kormány külpolitikájánál nagyobb mértékben jellemez a leszerelés és az enyhülés céljait szolgáló erőteljes kezdeményezőkészség. Ezért küzdöttünk a robotrepülőgépek comisói telepítése ellen és minden további nyugati és keleti telepítés leállításáért.

A leszerelésért és a békéért folytatott népi harc hatékonysága annak méreteitől függ. Ezért úgy véljük, hogy az egyoldalú és részleges érdekeket kifejező kezdeményezések nem megfelelőek, hanem minden egyes kezdeményezésnél és minden egyes szakaszban keresni és erősíteni kell a különféle politikai, társadalmi, eszmei, vallási erők jelenlétét és együttműködési lehetőségét olyan harc keretében, amelynek

célja a mind alacsonyabb szintű katonai egyensúly elvén alapuló leszerelés.

Jelentősek azok a párbeszédek is, amelyek már megkezdődtek Nyugat-Európában a nagy balodali pártok között az európai biztonság témáiról, a kelet-nyugati kapcsolatok pozitív fejlesztéséről, illetve a fejlődő országokkal kapcsolatos új politikáról; céljuk, hogy haladhassunk az Észak és Dél közötti egyenlőtlenség megszüntetésének, a világméretű éhség tragédiája felszámolásának útján.

Mint tudjuk, Olaszországban az Olasz Kommunista Párt demokratikus alternatíváért, a strukturális reformokon alapuló fejlődésért, a teljes és tényleges demokráciáért küzd. A munkáltatók erőteljes támadást intéznek a munkásosztály és a dolgozók életszínvonala ellen. Kemény és hatékony a dolgozók harca is. Ugyancsak következetes és drámai - szintén hatásos és eltökélt, de még nem befejezett - az a küzdelem, és ebben pártunk vezető szerepet vállal, amely a terrorizmus, a „vörös" és a „fekete brigádok", a maffia, a camorra és a titkos hatalmak ellen folyik. Az Európa-parlament választásain 11 640 000 szavazatot kaptunk, ami 33,3%-nak felel meg, s így mi lettünk Olaszország első pártja. 1984 végén a párttagok száma 1 620 000 volt.

Pártunk teljes joggal követeli azt, hogy az ország vezetésében megkapja azt a részt, amelyre a hatalmas népi támogatás feljogosítja.

Fogadják jókívánságainkat, elvtársak, fejlődjenek tovább a baráti kapcsolatok Olaszország és Magyarország között, a szolidaritás szálai pártjaink között; világméretekben pedig erősödjön a nemzetközi együttműködés, a munka a haladás erői, a megújulás és a béke erői között.

San Marinói Kommunista Párt

A párt nevében Gildo Gasperoni elnök és Gilberto Ghiotti főtitkár az alábbi üdvözletet küldte:

Pártjainkat sok év óta fűzik össze a baráti együttműködés és politikánk kölcsönös összehangolásának szálai. Egymás önállóságát és szuverenitását teljes mértékben tiszteletben tartjuk. A XIII. kongresszusra az Önök és sok európai nép számára fontos dátum előestéjén kerül sor: most ünnepeljük a fasizmus alóli felszabadulás 40. évfordulóját, arra

a történelmi eseményre emlékezünk, amely az egész kontinensen lehetővé tette, hogy a népek a haladás és az egyenjogúság útjára lépjenek.

Érdeklődéssel figyeljük a kongresszusi irányelvekben megjelölt politikai irányvonalat. Ez tükrözi azt a nagy figyelmet, amelyet Önök a folytatódó szocialista építés programjának szentelnek. Önök arra törekszenek, hogy a népgazdaság teljesítőképességének növelésével megteremtsék az anyagi feltételeket az életkörülmények javításához, a társadalmi igazságosság jobb érvényesítéséhez. Azon munkálkodnak, hogy a szocialista demokrácia intézményeinek fejlesztése útján erősödjék a nemzeti egység.

Ma jelentős a nemzetközi feszültség, amely gazdasági és katonai erőszakhoz, erős nyomáshoz és – elkerülhetetlenül – veszélyes, többé vagy kevésbé nyílt konfliktusokhoz vezet, megakadályozva az előrelépést a béke útján.

Új lehetőség nyílt viszont a közelmúlt békekezdeményezéseket követően; ezek visszavezették a tárgyalóasztalhoz a Szovjetuniót és az Egyesült Államokat, s mi bízunk benne, hogy a lehető leghamarabb valóban újrakezdődik a békés egymás mellett élés, az enyhülés és a népek közötti együttműködés útját egyengető dialógus, a tárgyalás a békéről és a leszerelésről.

A San Marinói Kommunista Párt érdeklődéssel kíséri a Magyar Szocialista Munkáspárt szocializmust építő tevékenységét; megújult figyelemmel követjük a kongresszus új útmutatásait, s bizonyosak vagyunk benne, hogy további fontos sikereket érnek el országuk javára, a magyar nép jólétének emelésére.

Az utóbbi hét évben a San Marinói Kommunista Párt közvetlenül részt vesz a San Marinói Köztársaság kormányában a San Marinói Szocialista Párt és a Szocialista Egységpárt oldalán. Ez az új politikai helyzet fontos sikerekhez vezetett gazdaságilag, társadalmilag, az intézményrendszer alakításában, valamint a férfiak és a nők állampolgári jogegyenlőségének megvalósításában. Politikai és történelmi tapasztalataink különbözősége, a társadalmi valóságunk közötti nagy eltérés ellenére úgy véljük, pártjaink politikai tevékenységének közös az alaptörekvése. Ez pedig az ember kizsákmányolás alóli felszabadítása, a társadalmi egyenlőség, az államok függetlenségének tiszteletben tartása és a belügyekbe való be nem avatkozás, továbbá az együttműködés és a békés egymás mellett élés előmozdítása.

A San Marinói Kommunista Párt, megerősítve érdeklődését és bi-

zalmát, amellyel a Magyar Szocialista Munkáspárt politikai munkáját kíséri, őszintén kívánja a Központi Bizottságnak, az elvtársaknak, hogy politikai tevékenységük minden területén érjék el kitűzött céljaikat, s szolgálják eredményesen a magyar nép javát és jólétét.

Spanyol Kommunista Párt

A Spanyol Kommunista Párt Központi Bizottsága, főtitkára, Gerardo Iglesias és elnöke, Dolores Ibarruri nevében átadjuk forró, kommunista üdvözletünket a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának, s rajta keresztül a kormánynak és a magyar népnek. Újra megerősítjük hagyományos barátságunkat és együttműködésünket a Magyar Szocialista Munkáspárttal és a magyar néppel.

Az Önök kongresszusa a magyar társadalom jelenlegi helyzetének mélyreható elemzését adja, számba veszi az eredményeket és hiányosságokat a XII. kongresszus óta végzett munkában, de vázolja a feladatokat is az eljövendő évekre.

Meggyőződésünk, hogy e feladatok végrehajtása a béke támogatását jelenti, ösztönzést ad a szocialista társadalom építéséhez Magyarországon, a magyar nép életkörülményeinek jelentős javulását eredményezi majd minden szempontból.

Hazánkban, Spanyolországban, a helyzet nagyon nehéz. Növekszik a munkanélküliek száma, mely mára már meghaladja az aktív keresők 20%-át. A spanyol kormány külpolitikája most mind határozottabban arra irányul, hogy ratifikálja országunk NATO-tagságát, bár a spanyol nép többsége ezt ellenzi. A Spanyol Szocialista Munkáspárt a választási kampányban határozott ígéretet tett arra, hogy Spanyolország kilép a NATO-ból, ezért sikerült a képviselői helyek döntő többségét megszereznie. Ugyanez a helyzet a kormány programjának más, fontos pontjaival is.

A kormány ilyenfajta politikája nagy csalódást okozott a dolgozók, a nyugdíjasok, a kis- és középparasztok, valamint a vállalkozók széles rétegeiben, pedig azok nagy reménykedéssel szavaztak a Spanyol Szocialista Munkáspártra. Ugyanakkor politikai zavarban is vannak, mert mindmáig nem látják annak lehetőségét, hogyan kényszeríthetnék a kormányt a megígért politika végrehajtására. Mindez olyan pillanatban történik, amikor olyan fontos politikai események közeled-

nek, mint a népszavazás, melynek során a nép eldönti, hogy Spanyolország kilép-e vagy bennmarad a NATO-ban; továbbá az általános törvényhozási választások.

Pártunk megpróbál válaszolni a helyzet adta kihívásra, harcol azért, hogy az egész országban létrehozza és ösztönözze a nagy népi tömegek társadalmi ellenállását. Ez arra irányul, hogy szűnjön meg a munkanélküliség; Spanyolország lépjen ki a NATO-ból; számolják fel országunkban az amerikai katonai támaszpontokat; folytassanak szuverén és semleges külpolitikát; erősítsék és fejlesszék a politikai szabadságjogokat; összefoglalva: folytassanak valódi baloldali politikát.

Ennek érdekében pártunk politikája: összefogás minden politikai erővel és baloldali társadalmi mozgalommal, beleértve a Spanyol Szocialista Munkáspárt baloldalát is. Megpróbálunk együtt olyan politikai alternatívát kidolgozni, mely különbözik attól, amit a kormány végrehajt. Ennek programjában mélyreható, haladó átalakulások lennének, amelyek nélkül lehetetlen a jelenlegi nagyon súlyos gondokat megoldani.

Nem hallgatjuk el, hogy pártunk nagyon nehéz helyzetben van, főleg a vezetés szintjén, ami nehezíti ennek a fontos politikai feladatnak a végrehajtását. A hét végén a párt országos értekezlete tanulmányozni fogja az ország és a párt belső helyzetét, és mindkét tekintetben meghatározza a feladatokat. Meggyőződésünk, hogy a Spanyol Kommunista Párt, mely hosszú történelme folyamán annyi nehéz pillanatot élt át, felülemelkedik a mostani helyzeten, visszaszerzi és tovább növeli korábbi erejét.

Svájci Munkapárt

Pártunk központi bizottsága nevében testvéri és baráti üdvözletünket küldjük Kádár János elvtársnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt minden vezetőjének és tagjának, országuk minden dolgozójának.

Évek óta nagy érdeklődéssel kísérjük figyelemmel pártjuknak a szocializmus építésére irányuló erőfeszítéseit, amelyek során figyelembe veszik történelmi, politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális sajátosságaikat, s – együtt a fizikai és értelmiségi dolgozókkal, az egész néppel – a jelenlegi időszak szükségleteinek és lehetőségeinek legmegfelelőbb utakat kutatják. Önök ezzel a szocialista országok és a világon

a haladásért és a szocializmusért küzdő valamennyi erő tapasztalatait gazdagítják.

Ez a politika meghozza gyümölcseit, és - még akkor is, ha le kell győzniük sok nehézséget, amelyet Önök jobban ismernek, mint mi - rendkívül pozitív eredményeit határaikon túl is elismerik.

Meggyőződésünk, hogy kongresszusuk tárgyilagosan értékeli a helyzetet, és olyan határozatokat hoz, amelyek hozzá fognak járulni a szocializmus építésének meggyorsításához országukban, és erősítik azoknak a békeerőknek a tevékenységét, amelyek azért harcolnak, hogy megóvják a világot egy nukleáris katasztrófától.

Országunk viszonylag kiváltságos helyzetben van a tőkés világban. A munkanélküliség az aktív lakosság 1,2%-át érinti, ennek negyede vendégmunkás. Az utóbbi években az infláció 4%-nál alacsonyabb. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Svájcot teljesen elkerüli a tőkés világot sújtó általános válság és annak minden következménye. Féktelen kommunista- és szocialistaellenes kampánnyal egybekötve széles körű támadás indult a dolgozók életfeltételei ellen. Befagyasztották a dolgozók bérének vásárlóerejét, és kérdésessé tették a társadalmi juttatásokat. Megnyirbálják a demokratikus jogokat is. A szakmai megszorítások sem ritkák, és Svájc aktív szerepet vállal a fegyverkezési versenyben.

Ebben a valamennyi haladó erő számára nehéz helyzetben, amikor szembe kell nézni a technikai és tudományos fejlődés által előidézett, nagyarányú társadalmi változásokkal, és harcolni kell az egyesek által szított, a dolgozók megosztását célzó idegengyűlölet ellen, pártunk arra törekszik, hogy összefogó és mozgósító szerepet töltsön be.

Pártunk aktívan részt vesz a békéért és a leszerelésért folyó harcban is, amely az utóbbi években élénk visszhangot keltett a közvélemény széles rétegeiben; nagy erőfeszítéseket tesz azért, hogy Svájc kezdeményező szerepet vállaljon a nemzetközi politikában, a béke érdekében.

Kedves elvtársak, teljes sikert kívánunk kongresszusuk munkájához.

Svéd Baloldali Párt–Kommunisták

A párt nevében Lars Werner elnök az alábbi üdvözletet küldte:

A svéd kommunisták elvtársi üdvözletüket küldik a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának. Meggyőződésünk, hogy kongresszusuk eredményesen mozdítja elő országuk szocialista fejlődését, pártjuk erőfeszítéseit a munkásosztály és a társadalom minden rétege életkörülményeinek javítására.

Pártunk évek óta nagy figyelemmel követi a gazdaságirányítási rendszer fejlődését, amelynek alapjait másfél évtizeddel ezelőtt vetették meg. Megítélésünk szerint ezzel jó alapokat teremtettek országukban a szocialista rendszer eredményes felépítéséhez. Az Önök tapasztalatait egyben sajátunknak is érezzük.

A pártjaink közötti együttműködés immár sok éve a kölcsönös megbecsülésen és az egyenjogúságon alapul. Közös, nagy feladatunk a béke, az enyhülés és a leszerelés megteremtése és megőrzése. Ez a feladat csak a világ összes haladó és békeszerető erőinek összefogásával és együttműködésével oldható meg. Ebben a harcban elsődleges feladat a további közepes hatósugarú rakéták elhelyezésének megakadályozása.

Az északi atomfegyvermentes övezet megteremtéséért folytatott erőfeszítéseink szorosan összekapcsolódnak a közép-európai atomfegyvermentes övezet megteremtéséért folytatott küzdelemmel. Ebben a harcban szoros szövetségben állunk az Önök pártjával, annak törekvéseivel.

Török Kommunista Párt

A párt nevében Haydar Kutlu főtitkár az alábbi üdvözletet küldte:

Az Önök kongresszusa olyan körülmények között tanácskozik, amikor az imperializmus legagresszívebb körei – elsősorban az amerikai imperializmus – gyorsítják a fegyverkezést – a nukleáris, a vegyi és a hagyományos fegyverzetben egyaránt –, amikor a világűr militarizálását tervezik, és „keresztes hadjáratot" hirdetnek a szocializmus, a nemzeti és társadalmi felszabadításukért küzdő népek és a békéért küz-

dő erők ellen. A Varsói Szerződés országai – köztük a Magyar Népköztársaság, és elsősorban a Szovjetunió – döntő szerepet vállalnak ezeknek az agresszív, kalandor terveknek a meghiúsításában. Békekezdeményezéseik és javaslataik megegyeznek valamennyi nép, köztük országunk népének békekövetelésével. Biztosak vagyunk abban, hogy az Önök kongresszusa fontos határozatokat hoz e tekintetben, és továbbra is erősíti a szocialista közösség országainak, az el nem kötelezett országok mozgalmának, a nemzeti felszabadító mozgalmaknak, valamint valamennyi földrész békemozgalmainak háborúellenes egységfrontját.

Az Önök kongresszusára abban az évben kerül sor, amikor a hitleri fasizmus és a japán militarizmus felett aratott történelmi győzelem és Magyarországnak a fasizmus alóli felszabadulása 40. évfordulóját ünnepeljük. E négy évtized alatt a magyar nép, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, nagy sikereket ért el a gazdasági, kulturális és társadalmi életben. Az Önök kongresszusa olyan határozatok elfogadására készül, amelyek továbbfejlesztik a már elért eredményeket, és újabb jelentős lépéseket tesznek lehetővé a társadalom- és gazdaságpolitikában. Biztosak vagyunk abban, hogy Önök mindent megtesznek e határozatok végrehajtásáért, és azért, hogy tovább erősítsék a létező szocializmust, amely lelkesedéssel tölti el Törökország dolgozó népét.

A Török Kommunista Párt, amely öt más baloldali párttal együtt megalakította a Baloldali Egységet, a lehető legszélesebb rétegeket mozgósítva harcol az imperialista kizsákmányolás kollektív szervezete, a Nemzetközi Valutaalap által ránk kényszerített „nadrágszíj-összehúzó politika" ellen. Küzdünk azért, hogy az amerikai imperializmus és a NATO ne ránthassa kalandokba országunkat a szomszédos szocialista országok, valamint a Közel-Kelet népei ellen, s azért harcolunk, hogy demokratikus rendszert hozhassunk létre. Pártunk nagyra értékeli a harcunkkal vállalt nemzetközi szolidaritást, ezen belül a Magyar Szocialista Munkáspártnak a nemzetköziség szellemétől áthatott szolidaritását.

A Török Kommunista Párt a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus elvei alapján szoros, testvéri kapcsolatban áll a Magyar Szocialista Munkáspárttal. Kongresszusuknak, Önöknek és a Magyar Népköztársaság testvéri népének újabb jelentős sikereket kívánunk a határozatok végrehajtásában.

Afganisztáni Népi Demokratikus Párt

Az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt Központi Bizottsága és annak minden tagja forró, elvtársi üdvözletét küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának. Ez az esemény előkelő helyet foglal el a Magyar Szocialista Munkáspárt történetében. Őszintén sikereket kívánunk Önöknek a kongresszus munkájához.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a munkásosztály és az ország minden dolgozójának harcos élcsapata, működése során óriási léptekkel volt képes haladni a társadalmi, gazdasági és politikai élet különböző területein, és az országot a fejlődés magasabb fokára juttatta. A Magyar Szocialista Munkáspárt sikerei a XII. kongresszus feladatainak végrehajtásában, a szocializmus építésében kivívták pártunk tagjainak elismerését. A Magyar Szocialista Munkáspárt elvi politikája, amely a marxizmus–leninizmus alkotó ideológiáján és a nagy Szovjetunióval, valamint a többi szocialista országgal kiépített megingathatatlan kapcsolatán alapszik, fontos szerepet tölt be Magyarország szocialista építésében és nemzetközi tekintélyének növelésében, valamint a béke és a szocializmus táborának megszilárdításában, a kommunista és munkásmozgalom egységének erősítésében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát olyan körülmények között tartják, amikor az észak-amerikai imperializmus és a háborúra uszító NATO-erők a szocialista tábort fenyegetik. Tevékenységük nyomán Európában és a világ különböző részein is feszültséggócok alakultak ki.

Afganisztán és Magyarország népei között az őszinte és hagyományos kapcsolatok alapja a forradalmi szolidaritás. Kapcsolataink az áprilisi forradalom győzelme után testvéri kapcsolatokká váltak és segítenek bennünket nehéz küzdelmünkben a világimperializmus, a hegemonizmus, a háborús uszítók és a helyi reakciósok ellen, akik hadüzenet nélküli háborút folytatnak az Afganisztáni Népi Demokratikus Köztársaság és a szabad afgán nép ellen.

Az Önök pártja magas szintű küldöttséggel képviseltette magát az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt megalapításának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken. Ez tovább erősítette a két nép testvéri és elvtársi kapcsolatát, s ezért az afgán nép mély háláját fejezi ki.

Az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt Központi Bizottsága a

Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa munkájához, a Magyar Népköztársaság további haladásához és felvirágzásához sikert, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezette magyar dolgozó népnek jólétet és gazdagodást kíván.

Mozambiki Frelimo-párt

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa alkalmából a Frelimo-párt Központi Bizottsága és pártunk minden aktivistája forró elvtársi, forradalmi üdvözletét küldi Önöknek.

Meggyőződésünk, hogy az Önök XIII. kongresszusa alapvető fontosságú útmutatásokat ad elért sikereik megszilárdításához, a fejlett szocializmus továbbfejlesztéséhez a Magyar Népköztársaságban, a magyar dolgozók hazájában, a hősiességnek, a harc és a munka dicsőséges tradícióinak földjén. Biztosak vagyunk benne, hogy a Magyar Népköztársaság – pártjuk által vezetett – dolgozó osztályai a politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális élet minden területén alkotó módon alkalmazzák a kongresszus útmutatásait életkörülményeik további javítása, jólétük, a haladás, az egész magyar nép boldogsága érdekében.

Meggyőződésünket a Magyar Népköztársaságnak a szocializmus építésében eddig elért eredményeire és a XIII. kongresszus irányelveiben foglaltakra alapozzuk, amelyek tanúsítják, hogy pártjuk magáévá teszi a dolgozó osztályok törekvéseit, azonosul velük, védelmezve a szocialista haza, a szocializmus nemzetközi ügyét, a haladást és a békét.

Az Önök XIII. kongresszusára olyan időpontban kerül sor, amikor a magyar nép független és szuverén nemzet büszkeségével ünnepli a hitleri fasizmus igája alóli felszabadulásának 40. évfordulóját. Megragadjuk az alkalmat, hogy kifejezzük őszinte barátságunkat és testvériségünket. üdvözöljük a magyar népet ennek az egész emberiség számára oly jelentős évfordulónak alkalmából. A fasizmus felett aratott győzelem bizonyosságot hozott: a gyarmatosítók és az imperializmus által elnyomott népek szabadságharca, az igaz ügy biztosan győzni fog.

Az, hogy pártunk központi bizottságának delegációja részt vesz az Önök XIII. kongresszusán, bizonyítja a pártjaink és népeink közötti barátságot, szolidaritást és együttműködést.

Olyan időszakban veszünk részt az Önök XIII. kongresszusán, amikor széles körű imperialista összeesküvés bontakozik ki a Mozambiki Népköztársaság ellen. Ennek célja, hogy kérdésessé tegyék népünk forradalmi vívmányait, függetlenségünket, szuverenitásunkat, területi integritásunkat, fékezzék hazánkban a szocializmus építését, megakadályozzák haladásunkat a jóléthez, a boldogsághoz, a békéhez vezető, népünk által önként választott úton.

A mozambiki nép, miként a múltban is, a Frelimo-párt köré tömörülve, meghiúsítja az imperializmusnak és ügynökeinek törekvéseit. Igazságos harcában a mozambiki nép továbbra is számít a szocialista országok, a demokrácia, a haladás és a béke híveinek internacionalista támogatására.

Jemeni Szocialista Párt

A párt nevében Ali Nasszer Mohammed, a központi bizottság főtitkára az alábbi üdvözletet küldte:

A jemeni dolgozó osztály fiatal pártjának, a Jemeni Szocialista Pártnak, valamint a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság népének és kormányának nevében forró, elvtársi üdvözletünket küldjük Önöknek, és Önökön keresztül minden magyar kommunistának, a magyar dolgozóknak, a baráti magyar népnek, sikereket kívánva a kongresszus munkájához.

A XIII. kongresszusra akkor kerül sor, amikor a magyar nép és munkásosztály megszilárdította a forradalmi osztály hatalmát. Ma dicsőséges történelmi tetteket visz végbe, és jelentős sikereket ér el a XII. kongresszus által megszabott feladatok végrehajtásában, hogy ezáltal is hozzájáruljon a fejlett szocialista társadalom építéséhez, erősítse a világ szocialista erőinek helyzetét, elmélyítse a testvéri kapcsolatokat Lenin országával és pártjával, és fejlessze az elvtársi kapcsolatokat a magyar párt és a világ forradalmi mozgalmai között.

Pártunk és népünk büszke az Önök pártjának az utóbbi években elért nagy sikereire, mert azok a magyar nép javát szolgálják, fontos hozzájárulást jelentenek a nemzetközi feszültség csökkentéséhez, Európa és a világ békéjének megvédelmezéséhez. A haladó emberiség és a fasizmus tüzétől megperzselt népek ebben az évben ünneplik a

fasizmus felett aratott győzelem 40. évfordulóját. Valamennyien emlékezni fognak a szovjet nép és a Vörös Hadsereg hősi halottaira, akik a fasizmus elleni harcban estek el.

A népek ma is harcolnak a nemzetközi békéért és biztonságért, az imperialista körök világháborús fenyegetése ellen. Ezek a körök kitartanak a fegyverkezési verseny kalandor politikája mellett, növelik a nemzetközi feszültséget. Az agresszív erők célpontjai az arab népek, köztük is elsősorban a palesztinai és libanoni nép, továbbá Ázsia, Afrika és Latin-Amerika haladó rendszerei is. Ismerjük a nemzetközi helyzetet: tudjuk, hogy világméretekben élesedik az osztályharc, egyrészt a szocialista erők és a világ forradalmi erőinek velük együtt harcoló osztagai, másrészt a kapitalizmus, a reakció és a cionizmus erői közt. Biztosan tudjuk, hogy a győzelem a miénk lesz, mert a történelem a nemzeti függetlenségért és a társadalmi haladásért küzdő népeket támogatja.

Szeretnénk megragadni ezt az alkalmat, hogy kifejezésre juttassuk Önöknek nagyrabecsülésünket és őszinte köszönetünket azért a szolidaritásért, amelyet a magyar nép a jemeni nép, valamint az arab népek igazságos harca iránt tanúsít. Amikor kinyilvánítjuk megelégedésünket a pártjaink és népeink közötti baráti kapcsolatok és együttműködés fejlődése láttán, bizonyosak vagyunk abban, hogy barátságunk továbbra is folyamatosan fejlődni, pártjaink és kormányaink közt az együttműködés az élet különböző területein bővülni fog, a proletár internacionalizmus, a tudományos szocializmus elvei alapján.

Kongói Munkapárt

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa különösen jó alkalom számunkra, hogy átadhassuk a Magyar Szocialista Munkáspárt kiváló aktivistáinak, a magyar népnek és Kádár János elvtársnak a Kongói Munkapárt Központi Bizottsága és elnöke, Demis Sassou-Nguesso elvtárs baráti és harcos üdvözletét.

A kongói forradalom harcosai nagy érdeklődéssel figyelik a magyar nép és a Magyar Szocialista Munkáspárt dicséretes és következetes erőfeszítéseit a szocialista társadalom építésében, a világbéke és a munkásosztály vívmányai megőrzésében.

A legutóbbi öt évben – a XII. kongresszus óta – népük és pártjuk

nagy győzelmekkel büszkélkedhet. Ezekkel sok – békéért és igazságért küzdő – ország csodálatát vívták ki, köztük a kongói népét is.

Nálunk, a Kongói Népi Köztársaságban minden erőt arra fordítunk, hogy sikerre vigyük az első ötéves terv (1982–1986) céljait. Tervünk kidolgozása és elfogadása demokratikus módon történt: megvitatták minden termelési egységben, az alapoktól a legmagasabb szintig. Ez az első alkalom a tervszerű gazdálkodásra országunk legújabb kori történelmében (1963. augusztus 15–16. óta) és reméljük, hogy eredményes lesz, mivel a gazdasági válság által jellemzett nemzetközi légkör ellenére is mozgósítani tudjuk népünk erejét. Népi demokratikus nemzeti forradalmunk mostani időszakában fő célunk: új, forradalmi, népi demokratikus állam kialakítása. Élünk az alkalommal, hogy újra kifejezzük támogatásunkat a békéért és enyhülésért folytatott harcukban. Olyan nemzetközi légkörben küzdenek, amelyet a szembenállás és az általános nukleáris háborúval való imperialista fenyegetés jellemez. Elítéljük a Pershing-2 rakéták telepítését Nyugat-Európában, mert ez fékezi a stratégiai fegyverek korlátozásáról folyó, genfi tárgyalásokat és nagymértékben hozzájárul a fegyverkezési verseny kiterjesztéséhez. Ez pedig növeli a nemzetközi feszültséget és fenyegeti a békét és biztonságot. Támogatjuk az afrikai, a közel-keleti, az ázsiai és a latin-amerikai népek szabadságukért folytatott, igazságos harcát.

Még egyszer sok sikert kívánunk mostani munkájukhoz, hogy még nagyobb forradalmi sikereket érjenek el a világbéke eszméjének győzelméért indított harcban.

Madagaszkári Függetlenség Kongresszus Pártja

A párt nevében Richard Andriamanjato elnök és Giséle Rabesahala főtitkár az alábbi üdvözletet küldte:

Őszinte köszönetet mondunk a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és első titkárának, Kádár János elvtársnak a meghívásért pártjuk kongresszusára, amely fontos állomás a szocialista Magyarország életében.

Önök minden bizonnyal tudják, hogy pártunk – fennállásának több mint negyedszázada alatt – állhatatos harcot vívott a nemzeti függetlenségért és a szocializmusért; mindig a haladó malgas erők élén ha-

ladt földrészünk és az egész világ békéjéért vívott harcban; nemzetközi síkon pedig a proletár internacionalizmus nemes eszméit valósítja meg. E politika jegyében támogatta pártunk a hazánkban 1975. december 21. óta végbement pozitív változásokat. Akkor a népakarat, valamennyi haladó erő, élén pártunkkal a Malgas Szocialista Forradalom és a Madagaszkári Demokratikus Köztársaság alkotmánya mellett foglalt állást, és az ország élére Didier Ratsiraka elnököt állította. Pártunk azóta is szilárdan ragaszkodik ehhez az álláspontho z.

Hazánk sem mentesül napjainkban a tőkés rendszert megrázó gazdasági, pénzügyi és erkölcsi válság hatásaitól. Ezért pártunk és a vele együttműködő szakszervezet, az ifjúsági szervezet és a nőszövetség tudatában van annak, milyen felháborító kihívás a felmérhetetlen kincseket felemésztő fegyverkezési hajsza a ruhátlansággal, az éhséggel és a nyomorral szemben, ami napjainkban a fejlődő országok sorsa. Pártunk ezért egyik elsődleges feladatának tekinti a harcot a leszerelésért és a békéért; az imperializmus, elsősorban az amerikai kormányzat agresszív manővereinek leleplezéséért. Ebben a szellemben támogatjuk Didier Ratsiraka elnök állhatatos erőfeszítéseit egy új, igazságosabb világgazdasági rendszerért és az Indiai-óceán békeövezetté nyilvánításáért.

Pártunk ezért juttatja kifejezésre harcos szolidaritását valamennyi, az imperializmus, a gyarmatosítás, a fajgyűlölet, az apartheid és a cionizmus ellen küzdő, a demokráciáért és a békéért harcoló néppel Afrikában, Ázsiában, Európában és Amerikában. Ezért igyekszünk fáradhatatlanul leleplezni azt a széles körű, mérgező kampányt, amelyet az imperializmus által irányított tömegkommunikációs eszközök folytatnak a szocialista közösség, különösen a Szovjetunió ellen. A világ népeinek a fasizmus és a japán militarizmus felett aratott győzelme 40. évfordulója alkalmából köszöntjük a szovjet népet, amely 20 millió fiát feláldozva szabadította fel az emberiséget a zsarnokság alól. Köszöntjük felszabadulása alkalmából a testvéri magyar népet is.

Csaknem tíz éve kötik össze a testvéri együttműködés szálai a két pártot, valamint a két ország társadalmi szervezeteit. Az évek során ezt a harcos szolidaritást erősítette közös békevágyunk és együttes harcunk a szocializmusért. Ennek a testvéri barátságnak a nevében szeretnénk Önöknek ismételten sok sikert kívánni.

Angolai MPLA-Munkapárt

A párt nevében José Eduardo dos Santos, a párt és az Angolai Népi Köztársaság elnöke az alábbi üdvözletet küldte:

Üdvözlöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa határozatai megvalósításában elért sikereiket, amelyek a munka termelékenységének emelkedésében, a gazdasági egyensúly megvalósításában és következésképpen a magyar nép szociális és életkörülményeinek javulásában jutottak kifejezésre.

Ezek a sikerek a magyar dolgozó tömegek erőfeszítésének és áldozatkészségének eredményei, és újabb bizonyítékai az országuk sajátos feltételeinek megfelelően, alkotó módon alkalmazott szocialista elvek helyességének is.

Pártjuk XIII. kongresszusára rendkívül nehéz nemzetközi időszakban kerül sor; az osztályharc világméretű kiéleződésének és az imperializmus háborús körei által kiprovokált féktelen fegyverkezési hajszának vagyunk a tanúi. E körök a nemzeti függetlenségért, a szabadságért, a békéért és a társadalmi haladásért küzdő erők destabilizálását célzó akciókat is folytatnak.

Kontinensünk déli részén a helyzet továbbra is feszült és nehéz, s az igazságos és tartós béke elérése így még több erőfeszítést igényel a frontországoktól és a nemzetek közösségétől.

A dél-afrikai fajüldöző rendszer – egyes nyugati hatalmak bűnrészességével és támogatásuknak köszönhetően – tovább késlelteti az ENSZ Biztonsági Tanácsának a namíbiai nép függetlenségére vonatkozó határozata megvalósítását, és továbbra is törvényellenesen megszállva tartja Angola területének egy részét.

Köszönetemet fejezem ki az Önök népének és pártjának szolidaritásukért harcunkkal, amelynek célja a területi függetlenség, a béke és a nemzeti újjáépítés. Úgy véljük, hogy az apartheidrendszer bűntetteinek, embertelen és háborús politikájának elítélése továbbra is fontos eszköze e rendszer nemzetközi elszigetelésének. A világ valamennyi népe ezzel is fokozza támogatását a dél-afrikai népek szabadságért és társadalmi igazságosságért folytatott harcához.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar nép életében rendkívüli jelentőségű esemény alkalmából ismételten kifejezésre juttatom azon óhajunkat, hogy tovább erősödjenek a bennünket mindig is

összekötő barátság, szolidaritás és együttműködés szálai. Abban a biztos tudatban kívánok sok sikert kongresszusuk munkájához, hogy annak határozatai újabb mérföldkövet jelentenek a párt történelmi küzdelmében a magyar nép jólétéért és boldogságáért.

Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front

Megtiszteltetés számunkra, hogy Önökkel együtt részesei lehetünk olyan fontos eseménynek, mint a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa. Népünk értékeli és megköszöni ezt a megtiszteltetést. Népünk nevében szeretnénk tolmácsolni a testvéri magyar népnek forró üdvözletünket és legjobb kívánságainkat, hogy továbbra is növekvő sikereket érjen el majd a párt által a XIII. kongresszuson kitűzött célok teljesítésében.

Figyelemmel kísértük a Magyar Népköztársaság eredményeit minden területen. Ezek az eredmények a dolgozó nép alkotó erőfeszítéseinek gyümölcsei.

Ma az imperialista politika igen veszélyes helyzetet teremt az egész emberiség számára. Ebben a helyzetben ismét tanúi és csodálói vagyunk annak a következetességnek és szilárdságnak, amelyet a magyar párt és nép vezetői - csakúgy, mint az egész szocialista közösség - tanúsítanak a béke megőrzéséért folytatott harcban.

Az észak-amerikai kormány a nemzetközi együttélést szabályozó normák és elvek iránti tisztelet legcsekélyebb jele nélkül kijelentette, hogy addig nem lehet béke Közép-Amerikában, míg Nicaraguában a sandinisták hatalmon vannak. Azzal érvel, hogy veszélyt jelentünk az Egyesült Államok „nemzetbiztonságára". Politikájuk támogatására megpróbálják elérni a washingtoni Kongresszusnál további 14 millió dollár jóváhagyását a somozista zsoldosok számára. Ezek az ügynökök Nicaragua különböző körzeteiben terrorcselekményeket követnek el, veszélyeztetik nicaraguaiak ezreinek életét és biztonságát, károsítják az ország gazdaságát.

Nyolcezer nicaraguai vesztette életét az Egyesült Államok kormánya által országunk ellen vívott piszkos háború négy éve alatt, az anyagi kár napjainkra meghaladja az egymilliárd dollárt. Ebben a helyzetben Nicaragua többször kinyilvánította békeakaratát, alternatívákat és javaslatokat terjesztett elő. Javaslataink lehetővé tennék a konfliktu-

sok békés megoldását a térségben. Rugalmasságot tanúsítottunk, hogy ösztönözzük azt a tárgyalási folyamatot, amely igazságos és tartós békéhez vezethet Közép-Amerikában.

Az imperializmus agresszív politikájának megfékezéséért folytatott harcban számítottunk és továbbra is számítunk arra a szolidaritásra, amelyet valamennyi haladó nép és kormány, köztük a testvéri magyar nép és pártja, a forradalmunk igaz ügyét pártoló Magyar Szocialista Munkáspárt nyújt.

A Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front Országos Vezetősége a tagság nevében is köszönti a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának munkáját, abban a biztos tudatban, hogy megállapításai és határozatai értékes hozzájárulást jelentenek a párt erősödéséhez és összeforrottságához az új társadalom építésében és a világbéke megőrzésében.

*

Üdvözletet küldött a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának a Béke és Szocializmus folyóirat, továbbá a Francia Szocialista Párt és a Pánhellén Szocialista Mozgalom.

*

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusához üdvözletek sora érkezett olyan kommunista és munkáspártoktól, valamint nemzeti demokratikus mozgalmaktól is, amelyeknek képviselői nem voltak jelen a tanácskozáson. Ezeket az üdvözleteket a XIII. kongresszus a szolidaritás megnyilvánulásaként örömmel fogadta, és szívből jövő köszönettel viszonozta.

Ilyen üdvözletet küldött: az Argentin Kommunista Párt, Ausztrália Szocialista Pártja, az Algériai Nemzeti Felszabadítási Front (FLN) Pártja, Bahrein Nemzeti Felszabadítási Frontja, a Benini Népi Forradalmi Párt, Bolívia Kommunista Pártja, a Brazil Kommunista Párt, Chile Kommunista Pártja, a Chilei Szocialista Párt, a Costa Rica-i Népi Élcsapat Párt, a Dél-afrikai Kommunista Párt, a Délnyugat-afrikai Népi Szervezet (SWAPO), az Ecuadori Kommunista Párt, az Egyesült Államok Kommunista Pártja, a Guadeloupei Kommunista Párt, a Guatemalai Munkapárt, a Guineai és a Zöld-foki-szigetek

Afrikai Függetlenségi Pártja (PAIGC), a Hondurasi Kommunista Párt, az Indiai Kommunista Párt, az Izraeli Kommunista Párt, a Jamaicai Népi Nemzeti Párt, a Japán Kommunista Párt, a Jordán Kommunista Párt, Kanada Kommunista Pártja, a Kínai Kommunista Párt, a Kolumbiai Kommunista Párt, a Marokkói Haladás és Szocializmus Párt, a Mexikói Egyesült Szocialista Párt, a Nigériai Szocialista Dolgozó Nép Pártja, a Palesztinai Kommunista Párt, a Paraguayi Kommunista Párt, a Perui Kommunista Párt, a Salvadori Kommunista Párt, a Szaúd-arábiai Kommunista Párt, a Szenegáli Függetlenségi és Munkapárt, a Szíriai Kommunista Párt, az Arab Baath Szocialista Párt (Szíria), a Szudáni Kommunista Párt, Uruguay Kommunista Pártja, Venezuela Kommunista Pártja, a Zimbabwei Afrikai Nemzeti Unió–Hazafias Front és a Zöld-foki-szigetek Függetlenség Afrikai Pártja.

1985. március 28.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG JELENTÉSE

Óvári Miklós
a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára,
a szerkesztőbizottság elnöke

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!
Jelenthetem, hogy a kiküldött szerkesztőbizottság elvégezte munkáját. A szerkesztőbizottság megállapította, hogy a határozat tervezete összhangban van a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával, Kádár János elvtárs és Gyenes András elvtárs szóbeli kiegészítésével.

A kongresszuson felszólaló küldött elvtársak kifejezték egyetértésüket a határozat tervezetével. A tartalmi mondanivalót érintő módosító javaslatok nem hangzottak el, és ez megkönnyítette a szerkesztőbizottság munkáját. Mégis úgy ítéljük meg, hogy a vitában elhangzottak figyelembevételével helyes néhány hangsúlyos mondattal gazdagítani a határozat szövegét.

A kongresszus előtti vitákat, a pártértekezletek állásfoglalásait is figyelembe véve javasoljuk, hogy a kongresszusi határozatban is fogalmazzuk meg: a párt fontos feladatának tartja, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje a munkásosztály helyzetének alakulását, és azt is, hogy – bár a város és a falu közötti különbség csökken – a falusi lakosság életkörülményeinek javítása a jövőben is fontos feladat marad.

Szükségesnek tartottuk, hogy a határozat foglalkozzon az ellenőrzés fontosságával. Ezért a határozatban javasolunk egy mondatot arról, hogy a szocialista törvényesség érvényesítése megköveteli a következetes és határozott ellenőrzést, és ennek részeként a népi ellenőrzés munkájának fejlesztését.

A pártértekezletek és a hozzászólások alapján javasoljuk annak az igénynek a megfogalmazását, hogy az irodalom és a művészetek járuljanak hozzá a valóság ismeretének gazdagításához, az emberek életszemléletének, magatartásának alakításához.

Többen szóltak kongresszusunkon az emberi tényezők fontosságáról. Ezért javasoljuk, hogy a határozatban is szerepeljen a feladat: a tudomány, a kultúra, a művelődés fejlesztésével segítsük az emberek alkotóképességének kibontakoztatását. Ugyancsak nyomatékosan szóltak a küldött elvtársak az alkotó munka, a szocialista értékek megbecsüléséről. Javasolták és elfogadásra ajánljuk, hogy a tömegtájékoztatásban is kapjanak ezek nagyobb hangsúlyt.

Már az előzetes vitákban is többen javasolták, hogy egy-egy kérdést alaposabban elemezzünk és térjünk ki részletesebben a feladatokra. A Központi Bizottság kongresszusi irányelveinek vitája és az itteni vita is javaslatokban, gondolatokban sokkal gazdagabb volt, mint ami végül is a határozatban megjelenik. Ezt én nem tartom hibának, sőt természetesnek ítélem. Mégis azt javasolom, hogy a határozat ne menjen bele a részletekbe. Ha ugyanis azt akarjuk, hogy a kongresszus legfontosabb mondanivalója eljusson a párt tagságához, sőt egész népünkhöz, arra kell törekednünk, hogy határozatunk a legfontosabb kérdésekkel foglalkozzon. Ne legyen túl terjedelmes és részletező olvasmány.

A tervezet a párt politikai irányvonalának folytatásából indul ki. Ez felel meg egész pártunk és népünk óhajának és a felszólaló küldött elvtársak egyértelmű állásfoglalásának is. Ez egyben azt is jelenti, hogy a párt vezető szerveinek korábbi fontos határozatai - csak példaként említem: a szakszervezeti munkáról, az ifjúsági mozgalomról, a gazdaságirányításról, az oktatásügyről szóló határozatokat - változatlanul érvényben vannak, és ezért most az elfogadásra javasolt határozatban nem szükséges ezeket részletesen megismételni. A teendők részletezése ellen szól az is, nogy a határozat meghozatalával a munka nem fejeződik be. Mondhatnánk azt is, hogy valójában csak ezután kezdődik. A Központi Bizottság és a párt végrehajtó szervei öt éven át e határozatok szellemében fognak dolgozni, és legfontosabb feladatuk, hogy a teendőket konkretizálják és a végrehajtásra részletesebb programot dolgozzanak ki.

A szerkesztőbizottság megállapította azt is, hogy a határozat tervezete tartalmazza annak a széles körű vitának a legfontosabb ta-

pasztalatait, amely a kongresszus előkészítésének időszakában országszerte folyt a kommunisták aktív részvételével és nem kis számban szövetségeseinek, a szocializmus párton kívüli híveinek a bevonásával.

Amikor a Központi Bizottság jóváhagyta a határozat tervezetét, már rendelkezésre álltak az alapszervezetek és a pártértekezletek egy részének tapasztalatai. De a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártértekezletek csak ezután foglaltak állást. Ezért a kongresszust megelőzően gondosan átnéztük a pártértekezletek állásfoglalásait és összevetettük a határozat tervezetével. Nagyon fontosnak tartom, hogy a megyei szintű pártértekezletek a politika fő kérdéseiben azonos álláspontra jutottak, és ezek egybeesnek a Központi Bizottság véleményével. A pártértekezletek állásfoglalásai, amelyek természetesen hangot kaptak a kongresszusi felszólalásokban is, nem teszik szükségessé a határozati javaslat érdemi módosítását.

A kongresszuson folytatott vitából megalapozottan merek következtetni arra is, hogy a tisztelt küldött elvtársak egyetértéssel fogják elfogadni a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját a szóbeli kiegészítésekkel együtt. Ez egyben azt is jelenti, hogy a kongresszusnak van iránymutató állásfoglalása azokban a kérdésekben is, amelyek kellő részletezéssel nem szerepelnek határozati javaslatunkban.

A szerkesztőbizottság a határozat tervezetét több helyen pontosította, stilárisan javította. Ezek a módosítások az érdemi mondanivalót nem érintik, és ezért kérem, hogy a küldött elvtársak ezek részletezésétől tekintsenek el. Úgy vélem azonban, hogy van jelentősége annak is, ha határozatunk szövege egyértelműbb, pontosabb és nyelvi szempontból is jobb lesz.

A kongresszus előtti hónapokban a Központi Bizottsághoz számos levél is érkezett. Kivétel nélkül mindegyik levélírót az a szándék vezette, hogy segítse a kongresszus munkáját. Ezúton is szeretném a levelek íróit tájékoztatni arról, hogy minden levelet figyelmesen elolvastunk, a javaslatokat mérlegeltük. Közülük bizonyára sokan ráismernek gondolataikra az elfogadásra javasolt határozatban. A levélírók között voltak fiatalok, dolgozó felnőttek, nyugdíjasok, munkások, parasztok, értelmiségiek. Voltak, akik a párt politikájához szóltak hozzá, és voltak, akik saját gondjaik megírásával próbáltak általánosabb problémákat érzékeltetni. Voltak közöttük olyanok, akik sok

évtizede párttagok, és olyan pártonkívüliek is, akik párton kívüli kommunistának vallották magukat. Megható volt olvasni a munkában megfáradt munkáskezek és a gondosan fogalmazó értelmiségiek észrevételeit. És megható tudni, hogy sokan nem egyéni érdekből, hanem a közügyek iránt érzett felelősségből vették a fáradságot, tanulmányozták a Központi Bizottság irányelveit, gondolkodtak, és tollat ragadtak.

Az észrevételek egy részét természetesen nem tudtuk hasznosítani közvetlenül a kongresszusi határozati javaslatban. Úgy érzem, hogy a levélírók nem is ezt várták. Ahogy egyikük fogalmazott: „Levelemmel azt szeretném elérni – írja –, hogy valahol valakik odafigyeljenek az apróbbaknak tűnő problémákra is." Ezt az észrevételt én nagyon fontosnak tartom. A kongresszus sok fontos ügyet nem tud részleteiben szabályozni. De ha azt akarjuk, hogy a társadalomnak legyen jó közérzete, minden párt-, állami és társadalmi funkcióban levő elvtársunknak foglalkoznia kell ezekkel a kisebbnek látszó ügyekkel.

Ugyanezt mondhatom a kongresszuson elhangzott számos olyan észrevétellel kapcsolatban is, amelyek nem kerültek be a határozatba. Az itt elhangzott szavaknak súlyuk van. A Központi Bizottság végrehajtó szerveinek és apparátusának fontos feladata lesz, hogy tanulmányozza és munkájában hasznosítsa a kongresszuson elhangzott észrevételeket.

Engedjék meg, tisztelt elvtársak, hogy egészen röviden szóljak a határozati javaslattal szorosan összefüggő néhány tartalmi kérdésről is. A kongresszus előtt megélénkültek a viták. Ez érthető, hiszen a kongresszust nemcsak a Központi Bizottság, hanem az egész párt készítette elő. Ezek a viták megerősítették azokat az alapelveket, amelyek a mi pártunkat Magyar Szocialista Munkáspárttá teszik, és amelyeket megerősíteni, megőrizni, fejleszteni kötelességünk. Ilyen alapelv az, hogy Magyarországon szocializmus épül, és nem valami más, és ez a cél akkor is, amikor a gazdaságirányítást tökéletesítjük, az állami életet fejlesztjük, amikor a kulturális alkotás és a tudományos kutatás szabadságát valljuk. És ez a cél, ez a szándék akkor is, ha esetleg egy-egy új elgondolás nem minden részletében válik be, és ezért módosítására van szükség.

Évtizedek óta sarkalatos pontja politikánknak, hogy legfontosabb vívmányunk a népi hatalom, elsőrendű kötelességünk ennek védelme és erősítése. Ennek érdekében történelmi programunk a szocialista

demokrácia fejlesztése, a szocialista nemzeti egység erősítése. Tudatában vagyunk annak, hogy a szocializmus nem spontánul fejlődik, szükség van vezető, szervező erőre, és ez a munkásosztály forradalmi pártja, amely fejlődése során az egész nép pártjává válik. Pártunk a marxizmus–leninizmus elméletét követi, de ezt nem dogmának, hanem a gyakorlati munkában nélkülözhetetlen iránytűnek tekinti. A pártélet lenini elveinek és normáinak érvényesülésén dolgozunk, s ez egyaránt vonatkozik a párt belső életére, valamint a párt és a tömegek közötti kapcsolatok építésére.

Végül pártunk ilyen alapvető jellemvonásának tekintem azt is, hogy hazafias és egyben internacionalista párt vagyunk, elutasítjuk a nemzeti közömbösséget és egyben a nacionalizmus minden megnyilvánulását is. A szocialista országok közösségéhez tartozunk, a nemzetközi munkásmozgalom része vagyunk akkor is, amikor a békés egymás mellett élés lenini elve alapján építjük kapcsolatainkat a más társadalmi berendezkedésű országokkal, vagy amikor a kölcsönös előnyök figyelembevételével fejlesztjük gazdasági kapcsolatainkat. Pártunk politikájának ezek a maradandó érvényű elvei megtalálhatók a határozati javaslatban, bár tudjuk, hogy ezek ismétlésnek tűnnek. De a politika folyamatossága megköveteli ezeknek az elveknek ismételt leszögezését.

A kongresszusi vitában viszonylag nagy teret kaptak történelmi kérdések is. Azt hiszem, hogy nemcsak a felszabadulás 40. évfordulója magyarázza ezt. Talán még az sem, hogy megjelentek vitatható nézetek, írások, téves állásfoglalások is. Kevésbé a tudományos művekben, inkább visszaemlékezésekben, publicisztikában. A történelem és ennek részeként mozgalmunk története számunkra mindenekelőtt azért fontos, mert segít megismerni a jelent és tervezni a jövőt. Segít megérteni, honnan jöttünk, kik vagyunk és mivé lehetünk. A részletekről vitatkozhatunk, vitatkozni is fogunk, de vitathatatlan tény, hogy a felszabadulás gyökeres fordulatot hozott az ország életében, teret nyitott a cselekvésre, az értelmes és tartalmas emberi életre. Vitathatatlan tény az is, hogy korszakos vívmányaink, amelyekről a határozattervezet is szól, azért valósulhattak meg, mert a párt a nép érdekeit képviselve, a szocialista célokat szem előtt tartva napirendre tűzte a megoldásra váró kérdéseket, mert forradalmi párt tudott maradni. Ez a mi viszonyaink közt azt jelenti, hogy le tudtuk küzdeni az akadályokat és a torzulásokat, szembe tudtunk nézni saját gyengeségeinkkel, hi-

báinkkal is. A megújulás és a reformok pártja volt ez a párt már az 1956. évi ellenforradalmat követő nehéz napokban is, és ez maradt a konszolidált viszonyok között is. Voltak vitáink is, de ezekben a vitákban a párt vezető testületeiben – beleértve mostani, XIII. kongresszusunkat is – nem konzervatívok és reformpártiak csatáztak, hanem a szocialista fejlődés hívei vitatták és keresték a helyzetnek leginkább megfelelő megoldásokat. Ez az egység a mi legfőbb erőnk, eredményeink egyik legfontosabb kiindulópontja és jövő terveink végrehajtásának biztosítéka.

Megítélésem szerint a határozat tervezete ebben a szellemben érinti történelmi múltunk legfontosabb kérdéseit. Ami pedig a jövőt illeti, a határozati javaslat tartalmazza legfontosabb teendőinket a következő öt évre. A kongresszus egységes volt a határozati javaslat támogatásában. Bízom benne, hogy ugyanez az egység megnyilvánul majd a végrehajtásban is.

A Központi Bizottság a kongresszus elé terjesztette a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokat is. A küldött elvtársak támogatták a benyújtott javaslatot, további módosításra nem érkeztek észrevételek. Ezért azt javaslom, hogy a tisztelt kongresszus fogadja el a Központi Bizottság által javasoltakat az előterjesztés szövegezése szerint.

Végezetül a szerkesztőbizottság nevében megköszönöm a tisztelt küldött elvtársak bizalmát, és kérem, hogy jelentésünket fogadják el.

*

Az elnök megköszönte a szerkesztőbizottság munkáját, beszámolóját és bejelentette, hogy a kongresszus befejezte a vitát a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolója felett. Megállapította, hogy a kongresszus elnökségénél 199 elvtárs jelentkezett szólásra. Javasolta, hogy azok az elvtársak, akik időhiány miatt nem kaptak szót, felszólalásukat írásban juttassák el a kongresszus titkárságához. Javaslatát a kongresszus küldöttei egyhangúlag elfogadták. Közölte, hogy mivel a kongresszus második napirendi pontjához lényeges kiegészítés nem hangzott el, Gyenes András, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke nem kíván élni a válaszadás jogával.

Kádár János vita-összefoglalója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Elvtársak!
A vitában felszólalt 58 elvtárs. Összesen 199 küldött kért szót, de gyakorlatilag lehetetlen volt, hogy valamennyien sorra kerüljenek. A kongresszus jegyzőkönyvében azonban benne lesz minden írásban leadott felszólalás is, amelyeket a Központi Bizottság illetékes szervei az elhangzottakkal azonosan hasznosítanak majd a munkában.

A két napirendi pont együttes vitáját nyíltnak, felelősségteljesnek és magas színvonalúnak tartom. A felszólalások szinte kivétel nélkül tartalmaztak bírálatot és önbírálatot, építő jellegűek voltak. Ez nagyon jó. A küldött elvtársak és a meghívottak nagy fegyelemmel és figyelemmel követték a felszólalásokat. Úgy gondolom, mindez bizonyítja, hogy párttagságunk, a párt szervezetei megfelelően készültek fel a kongresszusra.

A vitát hallgatva, a párt felszabadulás utáni tevékenységére gondolva eszembe jutott, hogy a kommunisták akkori, ugyancsak harcedzett csapata – ahogyan az elnyomott munkásosztály soraiból kiemelkedetteknél szinte természetes – önművelő emberekből állt. Tudásuk forrása az osztályharcból, az életből merített tapasztalat, az önképzés útján szerzett műveltség volt. S ha mindezt egybevetem a mandátumvizsgáló bizottság jelentésével, akkor különösen szembeötlik, hogy most, negyven év múltán itt a kongresszusi küldöttek 47,9%-a felsőfokú politikai, 63,5%-a felsőfokú állami végzettséggel, 10%-a tudományos fokozattal rendelkezik, s kilenc akadémikus van közöttük. Ebben is tükröződik pártunk, társadalmunk óriási fejlődése. Nagyszerű, hogy idáig elérkeztünk.

A megtett úttal kapcsolatban egyébként szólni kívánok arról, hogy nemzetközi találkozókon a partnerek gyakran – néha félig kimondva és néha egyenes formában – felteszik a kérdést: tartós-e ez a politikai

irányvonal, amely most Magyarországon érvényesül? Ha arra gondolok, hogyan és miről beszélt itt 58 felszólaló s hogyan reagált erre a kongresszus, akkor azt mondom: ez a magyarországi politikai fő vonal sokáig fog tartani.

Ezt a vonalat erősítette, hogy a felszólalók tudomásul vették a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját, a szervezeti szabályzatot módosító javaslatokat, és egységesen támogatták a Központi Bizottság által benyújtott határozati javaslatot, ami rendkívül fontos a további munka szempontjából. Ezért szeretnék a most leköszönő Központi Bizottság és Központi Ellenőrző Bizottság, Gyenes András elvtárs és a magam nevében köszönetet mondani mindnyájuknak.

Nehéz feladatom, hogy visszatérjek az 58 felszólalásra, és mindjárt kérem is a megértésüket azért, hogy nem fogok rájuk sorban válaszolni. S mivel minden felszólalást jónak és fontosnak tartok, még válogatni sem kívánok közöttük. Hallhattunk itt a pártmunka, valamint a párt, a társadalom, népünk életének úgyszólván minden fő területéről. Szóba került a szakszervezetek, a KISZ, a Hazafias Népfront, több más tömegszervezet és -mozgalom munkája. Többen gazdasági, ideológiai, kulturális és művészeti kérdésekről beszéltek. Hallatta hangját hazánk fővárosa, Budapest, de sok más város és több falu is, sőt megismerkedhettünk még a Bács-Kiskun megyei tanyákon élő emberek véleményével is.

Felszólaltak társadalmi életünk vezetői, köztük a kormány három minisztere, a Magyar Néphadseregnek, a Belügyminisztérium Határőrségének legfelelősebb vezetői és az általunk nagyra becsült munkásőrség egyik képviselője, akik kifejtették a területükön dolgozó emberek politikai álláspontját és nézeteit, milyen törekvések vezetik őket, milyen eredményeket értek el, milyen problémákkal küzdenek, hogyan akarják feladatukat megoldani.

A legfontosabbnak azt tartom, hogy valamennyi felszólaló egységes politikai álláspontot képviselt. Összefoglalómban tehát csak néhány kérdést szeretnék érinteni, olyanokat, amelyek a vitában is felvetődtek, és a párt okmányaiban, a párt életében is foglalkozunk velük.

A Magyar Szocialista Munkáspártban ma teljes mértékben érvényesülnek a lenini normák. Ezek közül mi természetesen mindig kiemeltük, hogy a döntéshozatalban a kollektivitás, a végrehajtásban az egyéni felelősség érvényesül, bár ez még a mainál jobban is érvényesülhetne.

Megvalósul a demokratikus centralizmus, amelynek a forradalmi munkáspártok, kommunista pártok életében alapvető fontossága van. Ez nemcsak a pártszervek fölé- és alárendeltségi viszonyát jelenti, hanem azt is, hogy a döntéshozatal helyén és annak folyamatában a lehető legszabadabb vita folyjék. A Központi Bizottság biztosította, s nagyon jó lesz, ha a jövőben is biztosítja - csakúgy, mint a budapesti pártbizottság, a megyei pártbizottságok s valamennyi pártbizottság és pártszervezet -, hogy a döntéshozatal folyamatában mindenki fenntartás nélkül, szabadon fejthesse ki nézeteit, és annak semmiféle hátrányos következménye az illeto számára nem lehet. Nagyon fontos, hogy minden kérdést a leggondosabban, a legsokoldalúbban mérlegelhessenek, és így megfelelő döntést hozhassanak. De nem kevésbé fontos, hogy amikor a döntéshozatalra jogosult testület határozott, akkor az a testület minden tagjára - bármilyen nézetet fejtett is ki döntéshozatal előtt - egyformán kötelező, s kifelé csak a többségi döntést képviselheti. Ezen a téren még van javítanivaló.

A lenini normák állandó és még teljesebb érvényesítése a párt munkaképességének és harckészségének alapfeltétele. Ezek nélkül forradalmi párt nem dolgozhat. Megvalósításuk fontos feltétele annak is, hogy társadalmunkban tovább fejlődjék a szocialista demokrácia.

Ami a pártegység kérdését illeti: aki ezen a kongresszuson részt vett, annak nem kell bizonygatni, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt egységes párt! Ezt erősítik majd azok a politikai és személyi döntések - hiszen a határozatok végrehajtásának személyi feltételeit is biztosítani kell -, amelyek a munkának is új lendületet adnak.

Ebben a munkában erősebb és határozottabb kiállás szükséges minden párttag részéről az itt születő határozatok, világnézetünk, szocialista, kommunista eszméink mellett. Erre a vitában több felszólaló is utalt. Képviselnünk kell álláspontunkat, politikánkat, erkölcsi nézeteinket mindenütt, a közélet fórumain, a munkahelyen, a lakóterületen, még a családban is. Miért szükséges erről szólni? Emlékezzünk a történelmi tapasztalatokra. Abban a súlyos időszakban, amikor meg kellett védenünk pártunk becsületét, befolyását, vezető szerepét, helyre kellett állítanunk a párt iránti bizalmat, rendkívül nehéz körülmények között dolgoztunk. De sokat segített, hogy bátran, nyíltan, fenntartás nélkül álltak ki a kommunisták a népi hatalom, a szocializmus igazsága mellett.

Az akkori küzdelem során leszögeztük: a nép sorsa mindennél

előbbre való, ezért a népi hatalmat minden eszközzel megvédjük. Ezután következtek a hétköznapok, a konszolidált viszonyok. Ekkor azt vallottuk, hogy az eredményes szocialista építés fő eszköze a bizalom megőrzése, az érvelés és a meggyőzés. Ezen az úton akarunk tovább haladni.

Amikor a harsányan kiáltozók, a kommunistákra lövöldözők letűntek a színről, akkor már sokan figyelmesen meghallgatták a kommunistákat. Azután mindig többen és többen kezdtek helyeselni is. Eközben lezajlott a gazdasági konszolidáció, a fejlődés dinamikus volt, az életszínvonal évről évre érezhetően emelkedett. A kommunisták nem találkoztak ellenvéleményekkel, és egy kicsit talán elszoktak a vitáktól.

Az elmúlt három-négy esztendőben, amikor a problémák összesűrűsödtek, előfordult, hogy néhány okvetetlenkedő problémáinkat felnagyítva és az imperialista propagandától is ösztönözve különböző fórumokon agresszívan lépett fel politikánk, társadalmunk, népünk törekvéseivel szemben. S mind gyakoribb volt, hogy a teremben senki sem utasította vissza nézeteiket, csak a folyosón méltatlankodtak és ítélték el a szélsőséges véleményeket. Pedig igazságunk mellett minden időben és minden körülmények között ki kell állnunk. Politikánkat nyíltan és bátran kell képviselnünk. A kongresszusi felkészülés során ezen a téren sikerült egy kicsit előrelépnünk. Azt kérem, haladjunk tovább ebben az irányban, hiszen fő eszközünk a politika szilárd, állhatatos képviselete, a meggyőzés, az érvelés, a bizalom megtartása és erősítése.

A pártépítésről sok felszólaló beszélt. Egyetértünk velük: a fiatalokkal foglalkozni kell. Mégpedig egyénenként. Hiszen amikor egy fiatal ember a helyét keresi az életben, a társadalomban, egyúttal formálódnak nézetei, változik személyisége is. Nagy tervei, ambíciói vannak, ami természetes is. Eközben egyvalamire – joggal – nagyon érzékeny: hogy őt is meghallgassák, partnerként kezeljék, beszélgessenek vele. Amikor saját fiatalságomra emlékezem: soha nem felejtem el azokat a beszélgetéseket, amelyeket idősebb elvtársaimmal egy-egy politikai gyűlés, illegális találkozó után folytattunk. Azokat a beszélgetéseket semmiféle csoportos foglalkozás nem pótolta. Ne sajnálják az időt és a fáradságot arra, hogy egyénileg is foglalkozzanak a fiatalokkal.

Nagyon sok szó esett a kongresszuson fejlődésünk, előrehaladásunk legfontosabb zálogáról, arról a munkáról, amely pártunkra, népünkre vár. A felszólalók helyesen mutattak rá arra, hogy nem több,

hanem jobb munka kell. A termelésben éppúgy, mint a társadalmi élet bármely területén. Ez előrehaladásunk útja, ennek feltételeit kell megteremtenünk.

A gazdasági építés kulcskérdése mindenütt a műszaki fejlődés előmozdítása és a munka termelékenységének emelése. A dolognak természetesen több összetevője van, nem sorolom őket, ismertek. Egyvalamiről azonban külön is kell szólnom: ha a műszaki fejlődés területén előre akarunk jutni, megfelelő figyelmet kell fordítani az oktatásra, a képzésre.

Mindenkit azon a szinten képezzünk ki, amelyet a munkája kíván. Van, akinek elég egy tanfolyam, másoknak tudományos felkészültséget kell adni. De általános követelményként tartsuk szem előtt, hogy nekünk már a holnap technikáját is meg kell tanítanunk, hiszen előtérbe kerül az energetika, az elektronika, a biotechnika és sok más modern ágazat. Ennek kapcsán azonban felvetném: jó lenne elérni – ha lehet, nem adminisztratív úton –, hogy mindenki bizonyos ideig abban a szakmában dolgozzon, amelyet megtanult. Nehéz úgy eredményeket elérni, ha egyes területeken sok szakembert képzünk, de egy részük szinte azonnal más pályára vándorol.

Más kérdésekre áttérve: az egyik felszólaló azt mondta: hogy ő nem akar igényeket bejelenteni, mert előtte már sokan megtették. Ha ezeket – sorrend nélkül – összerakosgatom, akkor elhangzott, hogy javítsunk a nagyüzemi munkásság, a bányászok, ezen belül az olajbányászok helyzetén. Más szakmák is felvetődtek, mondván, hogy meg kell őrizni vonzerejüket. Szóba kerültek a műszaki értelmiségiek, a pedagógusok, a vasutasok, s nem is folytatom tovább. Helyeslem, hogy ezekről itt szó esett, mert a kérdések felvetését nem tartom alaptalannak és jogtalannak. Csak azt kérem: értsünk egyet abban, hogy a dolgozók nagy rétegeiben a jövedelmek és a keresetek növeléséhez, a juttatásokhoz, a kedvezményekhez mindenekelőtt a gazdasági és pénzügyi alapokat kell megteremteni, mert ha nem, akkor légvárakat építünk, s abból nagy károk származnak még a megnevezett rétegekre nézve is. Helyes volt, hogy felhívták itt a figyelmet ezekre a gondokra, amelyekkel kötelezően foglalkoznunk kell az említett szakmai rétegek esetében, de – ahogyan annak fedezete létrejön – meg kell vizsgálnunk a szükségleteket más rétegeknél, össztársadalmi szempontból is. Felelősen most ezt mondhatom, és kérem, fogadják el, hogy ezekkel a központi kérdésekkel a párt-, az állami, a gazdasági vezetés foglalko-

zik. A lényeg, hogy munkával teremtsük meg a jövedelmek növelésének alapjait, fedezetét. Úgy igyekszünk kimozdulni a kissé élénkebb fejlődés irányába, hogy az életszínvonal is emelkedjék. S ha bizalom van politikánk iránt, és dolgozunk, akkor megoldjuk ezeket a kérdéseket is.

Amikor az összefoglalón gondolkoztam, természetesen szót váltottam a kollégákkal arról, hogyan tudnánk felelősen szólni a vitában felvetődött kérdésekről, igényekről. A Politikai Bizottság egyetértett azzal, hogy a gazdaságirányítási rendszer fejlesztése, javítása szükséges. De emellett indokolt a termelőegységek vezetőinek és most már kollektíváinak is az az igénye, hogy a gazdasági szabályozók a lehetőség szerint stabilak legyenek. Ez a felelősen gazdálkodó emberek részéről teljesen jogos igény; a pártnak, a kormányzatnak elő kell segítenie, hogy ez mielőbb így legyen. Az országnak stabil gazdasági szabályozórendszerre van szüksége.

Egy másik, a vezetés részére kötelezettséget jelentő feladat, amely a kongresszuson feltétlen megerősítést nyert, hogy a munka szerinti elosztás elvét fokozottabban kell alkalmazni. A kereset a teljesítmény, a szociális támogatás a szükségletek, a közteherviselés a jövedelmek szerint alakuljon. A vezetésnek azon kell dolgoznia, hogy a gyakorlat ezen elvek szerint formálódjon.

A beszámoló és a határozati javaslat foglalkozik a társadalmi rendszerek közötti világméretű ideológiai, politikai harccal. A kapitalista propaganda a szocializmusról mint társadalmi rendszerről és a szocialista országokról nem valami tapintatosan, udvariasan, hanem általában agresszív hangon szól. Bár ezzel időnként segítenek felismerni gyenge pontjainkat, mégis úgy vélem, hogy mi viszont mintha túl tapintatosak lennénk velük kapcsolatban. Így például egyes létesítményeknél unos-untalan megírjuk, milyen külföldi hitelt vettünk igénybe. Pedig a külföldi tőkést ez nem érdekli, neki legfeljebb az jelentene reklámot, ha cégét megneveznénk. Mi pedig tudjuk, hogy ezeket a hiteleket nem ingyen adják, megfizettetik velünk a kamatokat, vagyis tisztán kereskedelmi ügyletről, s nem valamiféle szívességről van szó. A jó kooperációt persze értékeljük és becsüljük.

Különösen nem kell olyan tapintatosnak lenni, amikor a társadalmi rendszerek összehasonlításáról van szó, és a mi viszonyainkat a legfejlettebb tőkés országok bizonyos eredményeivel mérik össze. Ezt persze meg lehet tenni, de ne felejtsék el, hogy a legfejlettebb kapitalista

országoknak bizony nagy a gazdasági erejük, ott hatalmas méretű tőkekoncentráció megy végbe, és a gazdasági életet a határok felett átnyúló, nagy nemzetközi monopóliumok uralják. A pénznek pedig megvan az a természete, hogy oda gyűlik, ahol sok van belőle. A legfejlettebb kapitalista ország óriási idegen tőkét vont magához, még saját tőkés partnereitől is, és kemény adót fizettet kamatok formájában az egész világgal. Ebből persze tudnak produkálni egyet és mást. Ha ezt a békés emberi élet fejlesztésére fordítaná, még nem is kifogásolnám.

Ha összehasonlítják a két társadalmi rendszer viszonyait, ne felejtsék el azt sem, hogy lakosságunk most már ismeri a világot. A múlt évben 5 440 000 magyar utazott külföldre, különféle társadalmi rendszerű országokba. Lassan igaz, hogy már háromszor örülnek a külföldi útnak: egyszer, mikor készülnek, másodszor, mikor ott vannak és harmadszor, mikor hazajönnek. S mind gyakrabban harmadszor örülnek a legjobban.

A kapitalizmus lényegéhez tartozik, hogy – miközben egyik-másik technikai vívmánya okkal kelt elismerést – van egy olyan kísérőjelensége, amely akár csökken, akár egy helyben topog, akár növekszik a termelés, mindig jelen van, s ez a munkanélküliség. Aztán amikor megcsodálják egy fejlett kapitalista ország valamely világvárosát, ahol a központban a neonok még éjfélkor is szinte nappali világosságot árasztanak, menjenek el ennek a fénynek a határára, és nézzék meg, hogy ott mi van. Meg fogják látni a kábítószertől szenvedő, ember formájú kísérteteket és a legsötétebb nyomort. Mert ez még a legfejlettebb kapitalista országokban is megtalálható.

Nálunk sok a panasz, az igény – itt is lehetett belőlük hallani bőven, és ez helyes –, de azért az emberek alapvető létbiztonságát a szocialista rendszer biztosítja. Itt a munkanélküliség nem fenyegeti az embereket, itt nincs létbizonytalanság, mint a kapitalizmusban. Aki dolgozni akar, itt munkát talál, és megél. És olyan elveszett lények, akikből a kapitalista országokban százezrek, milliók tengődnek, Magyarországon nincsenek! Itt megvannak az intézmények és fórumok, amelyek a bajban levő emberen mindig tudnak s akarnak segíteni, és segítenek is.

A kongresszusi felkészülés során nagy nyomatékot kapott – s itt is szóltak róla – a társadalmi igazságosság követelése, az, hogy rendszerünk ne tűrje a munka nélküli jövedelmet. Ennek az igazságosságnak

a része az is, hogy szocialista viszonyaink között ki-ki munkája, az általa létrehozott értékek arányában részesüljön a javakból, és a közterheket is ennek arányában viselje. Az is felvetődött, hogy a társadalmi értékrendben is van valami torzulás. Megfogalmazódott az a jogos igény, hogy változtassunk ezen. Ha e tekintetben a pártban megfelelő a közszellem, annak ki kell sugároznia a társadalom gondolkodására is. Az első számú követelmény, hogy a becsületes munkának legyen tekintélye, és ne az ügyeskedések, az ügyeskedők imponáljanak az embereknek. Ugyanúgy a képzettséget is jobban kellene becsülnünk.

A vitában felszólalt egy művezető elvtárs, s rögtön eszembe jutott: amikor a műszaki értelmiség nagyobb megbecsüléséről beszélünk, hány éve törjük a fejünket azon, hogy a művezetői munkával járó felelősséget is jobban el kellene ismerni. Ne úgy legyenek nálunk művezetők az emberek, hogy a legjobb szakmunkások sorsot húznak, jövőre ki legyen a művezető. És az lesz a művezető, aki a rövidet húzza, mert a többi addig pénzt keres. Ezen is gyökeresen változtatni kell.

Én így értem a gazdasági életben a felelős vezetők jobb megbecsülését. Az újért bátran és határozottan kiálló, a rendet és fegyelmet tartó vezetőt becsüljük, népszerűsítsük s ha kell, védjük is meg.

A kongresszuson felvetődött további kérdések közül az egyik – amelyet már az elsőként felszólaló bányász elvtársunk is szóvá tett –: micsoda tömegű túlórát kell nekik teljesíteniük azért, hogy az ország energiaszükségletének és a lakosság fűtőanyag-szükségletének kielégítéséhez biztosíthassák a szenet. Azt hiszem, ez nemcsak a bányászatban, hanem az ipar sok más ágazatában is így van. A túlóráztatás most – különösen ennek a súlyos télnek a következményeképpen és más problémák miatt is – még sajnos elég jelentékeny. Szokták mondani, hogy aki szombaton meg vasárnap dolgozik, az nem műveli magát, nem szórakozik. Én pedig azt mondom, hogy a dolgozó embert sose bántsuk! Még akkor sem, ha történetesen szombaton vagy vasárnap dolgozik, mert szerintem még mindig jobb, mint ha a kocsmában támasztja a pultot.

Egy más természetű vitatott kérdés: a vállalati gazdasági munkaközösség ügye. Kísérletről van szó, azt hiszem, ez mindenki előtt világos. Célja, hogy bizonyos hiányosságokat pótoljon, amit sok helyen meg is tesz. De torzulásai is tapasztalhatók. Mégis úgy véljük, hogy a megfelelően dolgozó vállalati munkaközösségekre szükség van. Jó vonásaikat erősítsük, a rosszakat faragjuk le. Ebben sokat segít majd az

– amit javasolunk –, hogy a vállalati munkaközösségeket a dolgozó kollektívák demokratikus ellenőrzése alá kell helyezni. Ha a vállalati kollektíva megnézi, mi történik ezekben a munkaközösségekben, akkor nem lehet majd manipulálni, akkor rendben mennek majd ott a dolgok, és kidomborodik pozitív szerepük.

Most visszatérek arra, ami társadalmi szükséglet és jogos igény, nevezetesen, hogy a gazdaság feladatait az egész termelési szférában döntően a főmunkaidőben kell és csak ebben lehet megoldani. Mindjárt hozzáteszem ennek munkaügyi, szociális vonatkozását: a dolgozó embernek a főmunkaidejében kell a megélhetéshez szükséges anyagi alapokat biztosítani.

Ez Központi Bizottságunk, kormányunk álláspontja. Ha ez a cél azonnal nem is valósítható meg, következetesen ebbe az irányba kell haladnunk. Belátható időn belül el kell érnünk, hogy főmunkaidőben végezzük el az építőmunka alapvető feladatait, és teremtsünk megfelelő kereseti lehetőséget is. Ehhez járulhat azután a szükséges kiegészítő munka. Az itteni vita alapján bízom abban, hogy a társadalmi értékrendben, a köztudatban is teret nyer a munka szerinti elosztás és a rászorultság szerinti támogatás elve.

A társadalmi rétegekről elhangzottakhoz is szeretnék néhány megjegyzést fűzni. A vitában viszonylag kevesen foglalkoztak a nők társadalmi helyzetével. Talán joggal mondhatom: ennek az az oka, hogy több évtizedes erőfeszítések nyomán javult a helyzet. Nem arról van szó, hogy már nincs mit tenni, hiszen itt is hangot kaptak jogos igények, például a továbbképzéssel kapcsolatban. Szeretnénk továbblépni a nők társadalmi megbecsülése és az egyenjogúság valóságos érvényesítése terén is.

Vannak olyan társadalmi kérdések, amelyek a nőket talán súlyosabban érintik, mint a férfiakat. Ilyen a válások nagy száma. Ebben nyilvánvalóan sok minden szerepet játszik, talán az is, hogy a nők most kevesebbet tűrnek el, mint régen, hiszen maguk is dolgozók, szavuk van a közéletben és otthon is. Lehet, hogy sokan túl fiatalon házasodnak. Mindenesetre a válások nagy száma valós probléma, amellyel úgy kell foglalkoznunk, hogy tudjuk: a családok felbomlása nemcsak a felnőtteket érinti, s nemcsak az asszonyokat sújtja erősen, hanem meggyötri a gyermekeket is. Társadalmunk eddig is sokféleképpen segített a nőknek, például a családot, a gyermeknevelést támogató kedvezmények útján. Mindebben elismerésre méltó módon előbbre léptünk az

utóbbi években, s most arra törekszünk, hogy a helyzet tovább javuljon. Nagyon jó volna a harmonikus család, az anya és a gyermek jó értelemben vett kultuszát erősíteni társadalmunkban.

Sok szó esett a nyugdíjasok helyzetéről is. Azt hiszem, ebben a kérdésben helyes álláspontra jutott pártunk, a kongresszus: tennivalóink világosak. Egy dologra azonban szeretném felhívni a figyelmet: tegyünk meg mindent, amit kell a nyugdíjasok érdekében – az igazán rászorulóknál tegyük ezt minél gyorsabban –, de ne „kiskorúsítsuk" a nyugdíjasokat. Társadalmunk teljes értékű, megbecsülésre érdemes tagjai ők, akiknek érezniük kell, hogy a társadalomnak szüksége van rájuk. Ez a legfontosabb. Hallottam már olyan fiatal marxista előadóról, akinél sokkal különb veteránt tudnék az előadói emelvényre képzelni, hogy a munkásmozgalomról beszéljen, még akkor is, ha bottal sétál odáig.

A fiatalokról szólva is csatlakozhatom számos felszólaló megállapításához. A döntő: erőt próbáló feladatot adni a fiataloknak. Itt persze a társadalmi szereplésre érett fiatalokról beszéltünk, de szerintem még egy gyermek nevelésének is az a titka, hogy már hároméves korban kapjon olyan feladatot, amelyet el tud végezni, és ha teljesíti a megbízatást, dicsérjük meg érte. Ezzel formáljuk ébredő öntudatát.

Felelős, a képességeiket próbára tevő feladatokat, társadalmi megbízatásokat kell adni tehát a fiataloknak. Mert enélkül soha nem derül ki, melyikük alkalmas a nagyobb megbízatások teljesítésére és melyikük nem.

Amikor még egyszer megemlítem azt a nagy figyelmet és fegyelmet, amellyel a küldöttek és a meghívottak a kongresszus vitáját követték, arra gondolok, hogy ez a más országokból érkezett küldöttségeknek is sokat mond pártunkról. Itt szeretném még egyszer megköszönni a szovjet, a portugál és az etióp küldöttség vezetőjének felszólalását, a többi testvérpárt üdvözletét, amelyet a sajtóban nyilvánosságra hoztunk és hozunk.

Kongresszusunkra – kellő szerénységgel – ezúttal sem hívtuk meg az egész világ kommunista és munkáspártjait. Tanácskozásunkat a nemzetközi részvétel szempontjából európai jellegűnek nevezhetjük. Mégis nagyon sok üdvözlő távirat érkezett a kongresszus címére olyan kommunista és munkáspártoktól, amelyek itt nincsenek képviselve. Nekik is illő módon meg fogjuk köszönni az üdvözletet és a szolidaritást.

Néhány szót a sajtóról. Mi a sajtó dolgozóinak munkáját – ide értve a nyomtatott sajtót, a rádiót, a televíziót és a hírügynökségeket is – nagyon fontosnak tartjuk. Nem mindig mondjuk így vagy ilyen szépen, de a lényeg ez. A kongresszusra készülve is arra törekedtünk, hogy a sajtó dolgozóinak megfelelő munkafeltételeket biztosítsunk. A lapoknak, a távirati irodának, a többi sajtószervnek ki kellett elégítenie a kongresszus iránti nagy érdeklődést. Tanácskozásunk alkalmából számos külföldi tudósító is érkezett hazánkba szocialista és kapitalista országokból egyaránt. Számukra is megfelelő feltételeket igyekeztünk biztosítani, külön televíziós rendszeren követhették a kongresszus minden eseményét, hallhatták minden szavát. Tudomásom szerint ezzel elégedettek is voltak.

Azért tettük mindezt, mert komolyan gondoljuk, hogy pártunk hazafias, internacionalista párt, a népek barátságának híve. Ehhez az is hozzátartozik, hogy segítsük a népek kölcsönösen jobb megismerését. S ebben óriási szerepe van a sajtónak.

Nyilván nem mindenkinek volt alkalma követni a kongresszus nemzetközi sajtóvisszhangját. Hadd mondjam el: nagyon nagy figyelmet fordít erre a kongresszusra a Szovjetunió, a többi szocialista ország sajtója, s nagy terjedelemben számolnak be munkánkról a kapitalista országokban működő testvérpártok lapjai is. Ez jó és megtisztelő számunkra.

A kapitalista világ polgári lapjai szintén foglalkoznak pártunk kongresszusával. Teszik ezt a maguk módján, egy részük korrekten ad hírt róla, más részük – hol a „politika megmerevedéséről", hol „liberalizálódásról" cikkezve – politikai jósolgatásokba, személyi kombinációkba bocsátkozik. Erre még néhány órájuk van, azután azt ajánljuk, hogy a kongresszus határozatain gondolkodjanak el.

Egy polgári lap azt írta: Budapesten nem látszik, hogy összeült a kongresszus, az emberek úgy jönnek-mennek a városban, mint más napokon szoktak. Ezzel arra célzott, hogy érdektelenség mutatkozik kongresszusunk iránt. Az igazság, hogy mi munkakongresszust tartottunk, és az embereket is arra kértük, hogy rendesen végezzék a dolgukat. Ez is történt. A kongresszus küldöttei itt, kollégáik pedig a maguk helyén dolgoztak. De akárhol is tevékenykedtünk, azonos szellemben, egy ügyért dolgoztunk.

Itthon is nagy figyelem követi tanácskozásunkat, a kongresszus munkájával valósággal együtt élt a párttagságunk, sőt az ország egész

politikai közvéleménye. Ennek sok jele van. Nemcsak az, hogy az újságok nagyobb számban fogynak, hogy a tv-nézők keveslik a kongresszusi adásidőt. Ennek vannak más, még ennél is fontosabb jelei.

A szerkesztőbizottság jelentésében szó volt azokról a levelekről, amelyek nagy tömegben érkeztek a kongresszus előkészítésének időszakában. Sokszor valóban megható, megrendítő formában fejtik ki egyes emberek a véleményüket, álláspontjukat. A kongresszus ideje alatt is kisebb-nagyobb kollektívák, szocialista brigádok, egyes emberek elküldték üdvözletüket táviratban, levélben. Ezekben kifejtették nézeteiket, felajánlásokat tettek a kongresszus tiszteletére, s közölték: teljesítik, amit korábban vállaltak. A bizalom legmagasabb fokának tartom, hogy ezek az üdvözletek nagyon gyakran azt is tartalmazták: amit a kongresszus határoz, annak megvalósításában készek részt venni. Ez a bizalom értékes jele.

A múlt héten én is olvastam egy levelet, amely az egyik hetilapunk szerkesztőségébe érkezett. Az újság egyik olvasója írta: ő érdi lakos, 82 éves nyugdíjas vasutas, pártonkívüli. A szocializmus építésének híve. Most magában él, két derék fia fontos munkaterületen dolgozik, így nem tudnak mindennap találkozni. Nagyon sokat gondolkodik, amikor egyedül van. Azt írja: ő semmit nem tud felajánlani, de az életét odaadná azért, hogy folytatódjék Magyarországon az, ami ma történik a szocializmus és a nép érdekében.

A párt szerepéről szólva még egyszer szeretném hangsúlyozni, hogy az MSZMP marxista–leninista párt. A magyar kommunistákat a szocializmus, a kommunizmus elvei vezérlik. Hazánkban szocialista társadalmi rendszer, népi hatalom, népi állam van. Célunk világos: a fejlett szocialista társadalom felépítése. De ez sem önmagáért való program. Marx és Engels, majd Lenin sem azért dolgozták ki forradalmi elméletüket és annak szilárd, időálló alapjait, hogy maguknak dicsőséget szerezzenek, hanem azért, hogy a munkásosztály felszabaduljon, az embernek ember általi kizsákmányolása megszűnjön, az imperializmus hatalma megtörjön, a népek szabadon és békében élhessenek.

A marxizmus–leninizmus számunkra is iránytű, amelytől soha nem térhetünk, és nem is térünk el. Azért dolgozunk, hogy a munkásember, minden dolgozó boldoguljon, az eddiginél jobban éljen, és egy szebb jövő felé tekinthessen. Azért dolgozunk, hogy szocialista hazánk tovább virágozzék.

Nem közömbös nekünk az sem, hogyan vélekednek más népek a

magyar népről, hogyan ítéli meg a világ közvéleménye a Magyar Népköztársaságot. Ezt semmiféle udvarlással nem lehet formálni, ezért dolgozni kell. Ha munkánk eredményes, akkor tisztelet és elismerés övezi népünket. S ez fontos számunkra, hiszen történelmünk során sokféle képet alkothatott országunkról a világ. Gondoljunk csak arra, hogy a monarchia széthullása után rövid ideig tartott a polgári forradalom. Később győzött a proletárforradalom, amelyet az antant segítségével külső fegyveres erők levertek. Utána hosszú ellenforradalmi korszak következett. A felszabadulás utáni fejlődésünk sem volt egyenletes és törés nélküli. A nemzetközi közvéleményben tehát Magyarország képe kissé összetett. Becsületbeli kötelességünk, hogy ezt a valóságnak megfelelően formáljuk. Azt akarjuk, hogy a szocialista országok népei, a világ haladó erői, a béke hívei, a reálisan politizáló polgári személyiségek úgy tekintsenek Magyarországra, mint amely békében és barátságban akar élni a világ minden népével. Mert meggyőződésünk, hogy az emberiség jövőjének nincs más biztató útja.

A mi népünk kis lélekszámú, alig több mint tíz és fél milliónan vagyunk. Ehhez viszonyítva jelentős számú magyar él az ország határain túl, közeli és távoli országokban. Dolgozzunk azért is becsülettel, hogy a határainkon kívül élő magyar származásúak, magyar nemzetiségűek emelt fővel hallgathassák, ha Magyarországról esik szó.

Pártunk – ez világnézetéből is következik – optimista, bízik a jövőben. Olyan világért hacolunk, amelyben az emberi szellem és munka eredményei az életet, a szilárd és tartós békét szolgálják. Ebben bízunk, ez a mi programunk.

Eközben eszembe jut, mit írt Arany János Toldi Miklósról. Szavait egyik nemzeti sajátosságunk jellemzésére is szívesen idézem: „Hogy ha nő veszélye, nő a bátorsága!"

De a kongresszusi felszólalókat hallgatva Madách Imrét is idézhetjük. Amit ő Az ember tragédiájában leírt, azt mi, kommunisták is valljuk: „Ember, küzdj és bízva bízzál!"

*

A kongresszus küldöttei egyhangúlag elfogadták a Központi Bizottság beszámolóját, Kádár János szóbeli kiegészítését és vita-összefoglalóját, továbbá a kongresszus határozatát és a módosított szervezeti szabályzatot, valamint a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését és Gyenes András szóbeli kiegészítését.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának határozata a párt munkájáról és a további feladatokról

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa elfogadja a Központi Bizottság beszámolóját, jóváhagyja a XII. kongresszus óta végzett munka értékelését, megerősíti a párt fő politikai irányvonalát. Elfogadja és jóváhagyja a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a két kongresszus közötti tevékenységéről.

A szocialista építőmunka feltételei az utóbbi években nehezebbé váltak. Pártunkat és népünket nagy próbatétel elé állították az intenzív gazdasági fejlődésre való átállás bonyolult feladatai, a fejlődéssel együtt járó ellentmondások, a nemzetközi helyzet feszültségei, a világgazdaságban végbemenő változások és mindennek következtében a gazdasági növekedés lassulása, az életszínvonal stagnálása.

Népünk fokozta erőfeszítéseit, eredményes munkát végzett. Társadalmi rendszerünk alapjai szilárdak, megőriztük szocialista vívmányainkat. Az elmúlt években is gyarapodott az ország, javítottuk a népgazdaság egyensúlyát, népünk békében, biztonságban él.

A Magyar Szocialista Munkáspárt betölti társadalomirányító szerepét, felelősséggel szolgálja a népet, a szocialista hazát, a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke nemzetközi ügyét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt hazánk felszabadulásának 40. évében tartotta meg XIII. kongresszusát. Négy évtized telt el azóta, hogy a Szovjetunió, amely a második világháborúban a legtöbb áldozatot hozta és a fasizmus elleni harc fő terhét viselte, a szövetséges hatalmakkal együtt győzelmet aratott. A magyar nép soha nem felejti el, hogy hazánkat a szovjet katonák, a szovjet nép fiai szabadították fel a hitleri csapatok megszállása alól. Magyarország történetében új korszak kezdődött, államunk ismét függetlenné vált. Népünk élni tudott a szabadsággal, megdöntötte a tőkések és a földbirtokosok hatalmát, hozzákezdett az új társadalmi rend építéséhez.

A felszabadulás óta történelmi jelentőségű eredmények születtek: a népi hatalom kivívása, megvédése és megszilárdítása; a termelőeszközök köztulajdonba vétele; a tervgazdálkodás megvalósítása, az ipar nagyarányú fejlődése, a mezőgazdaság szocialista átszervezése; a teljes foglalkoztatottság; a népgazdaság irányításának korszerűsítése; a szocialista demokrácia kibontakozása, a nemzeti egység megteremtése; az állampolgárok általános, politikai és szakmai műveltségének növekedése; az életszínvonal emelkedése, a szociális ellátottság széles körű kiterjedése, népünk életének gyökeres átalakulása.

A következő években az a legfontosabb feladatunk, hogy történelmi jelentőségű vívmányainkra támaszkodva folytassuk munkánkat a fejlett szocialista társadalom megteremtése érdekében: feltárjuk és hasznosítsuk a szocialista rendszerben levő erőforrásokat; népgazdaságunk teljesítőképességének növelésével létrehozzuk a gazdasági egyensúly további javításának, az életszínvonal érzékelhető emelésének feltételeit; a tudomány, a kultúra és a művelődés fejlesztésével segítsük az emberek alkotóképességének kibontakozását; demokratikus intézményeink fejlesztésével a szocialista célok jegyében erősítsük a nemzeti egységet.

I. A NEMZETKÖZI HELYZET, KÜLPOLITIKÁNK

Korunkban, amikor a világban rendkívül sok tömegpusztító eszköz halmozódott fel, az emberiség létérdeke a béke megőrzése, a fegyverkezési verseny megállítása, a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek betiltása, a leszerelés.

1. Az utóbbi években a nemzetközi helyzetben felerősödtek a kedvezőtlen irányzatok, növekedett a feszültség. Ennek alapvető oka az Amerikai Egyesült Államok szélsőséges imperialista köreinek az a törekvése, hogy megbontsák a Varsói Szerződés és az Észak-atlanti Szövetség között kialakult katonai erőegyensúlyt, és erőfölényre tegyenek szert.

A NATO lépései nyomán a fegyverkezési versenynek minden eddiginél veszélyesebb szakasza bontakozott ki. Növelte a katonai és a politikai feszültséget az új amerikai közepes hatótávolságú nukleáris fegyverzet nyugat-európai telepítésének megkezdése. Különös ve-

szélyt rejtenek magukban az amerikai űrfegyverkezési tervek, amelyek a fegyverkezési versenyt a kozmikus térségekre is kiterjesztenék.

A nemzetközi feszültség fokozódásához hozzájárult több helyi válság, regionális konfliktus kiéleződése. A nemzetközi békét és biztonságot veszélyezteti, hogy egyes vezető tőkés hatalmak katonai erőszakkal, fenyegetéssel, nyomással beavatkoznak más országok népeinek ügyeibe, s közvetlen támogatást nyújtanak a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás ellenfeleinek.

A nemzetközi helyzet további romlásának megakadályozásában meghatározó szerepet játszik a szocialista országok békepolitikája. A szocialista közösség kezdeményezően lép fel a fegyverkezési verseny megfékezéséért, a katonai szembenállás szintjének csökkentéséért, a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján történő rendezéséért, a kelet–nyugati kapcsolatok megőrzéséért. A Szovjetunió, a Varsói Szerződés többi tagállama az elmúlt években is átfogó kezdeményezések egész sorát tette a világháborús veszély elhárítására, a nukleáris és a hagyományos fegyverzet korlátozásának előmozdítására, a katonai szembenállás lehető legalacsonyabb szintjének kialakítására.

A nemzetközi erőviszonyok alakulását jelentősen befolyásolja a fejlődő országok küzdelme, melyet a politikai és gazdasági függetlenségért, a társadalmi felemelkedésért folytatnak. Erősödött a fejlődő országok közös érdekeltsége az igazságosabb gazdasági világrend kialakításában, a tőkés monopóliumoktól való függőség csökkentésében, az önálló nemzetgazdaság kiépítésében.

A világbéke megőrzésében növekedett a legkülönbözőbb társadalmi rétegeket és politikai erőket tömörítő háborúellenes mozgalmak szerepe. Nagy tömegeket mozgósító akcióik is fékezően hatnak a fegyverkezési versenyre.

A béke híveinek erőfeszítéseivel találkoznak azoknak a reálisan gondolkodó polgári politikai tényezőknek, felelős államférfiaknak a törekvései, akik elfogadják, hogy az enyhülésnek nincs ésszerű alternatívája. Változatlanul fennáll, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok népei érdekeltek a világbéke megőrzésében, az emberiség fennmaradását fenyegető veszélyek elhárításában.

Mindezek következtében az elmúlt évek negatív nemzetközi fejleményei ellenére sem alakult ki közvetlen világháborús veszély, és nem következett be jóvátehetetlen törés a kelet–nyugati kapcsolatok egészében. Továbbra is érvényben vannak a szocialista és a tőkés államok

közötti két- és többoldalú megállapodások, működnek az európai biztonság és együttműködés fórumai. Fennmaradt a világ békéjének legfőbb biztosítékát jelentő globális katonai erőegyensúly a Szovjetunió és az Egyesült Államok, a Varsói Szerződés és az Észak-atlanti Szövetség között.

2. A Magyar Népköztársaság külpolitikájában a feszültebb és bonyolultabb nemzetközi helyzetben is érvényesült a párt XII. kongresszusán meghatározott irányvonal. Tovább erősítettük szövetségünket és együttműködésünket a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal. Bővültek a fejlődő, különösen a szocialista orientációjú országokhoz fűződő kapcsolataink. A békés egymás mellett élés elvei és gyakorlati követelményei alapján fejlesztettük kapcsolatainkat az eltérő társadalmi rendszerű államokkal. Hazánk nemzetközi tekintélye tovább növekedett.

A Magyar Népköztársaság a szocialista országok közösségének szilárd tagja, külpolitikájának a jövőben is legfőbb célja, hogy kedvező nemzetközi feltételeket teremtsen a szocialista építőmunkához, és hozzájáruljon a béke és a társadalmi haladás egyetemes ügyéhez. Szövetségeseivel együttműködve elő kívánja segíteni a nemzetközi feszültség csökkentését, a békés egymás mellett élés politikájának érvényesülését.

Elsőrendű nemzeti érdekünk a magyar–szovjet barátság további erősítése, a két ország és a két nép együttműködésének gazdagítása. A Szovjetunió hazánk függetlenségének, szocialista építőmunkánknak legbiztosabb nemzetközi támasza. Pártjainkat, országainkat, népeinket összekapcsolja az elvek, az alapvető célok és érdekek azonossága, összekötik a proletár internacionalizmus és a barátság erős szálai.

Közös elveink, alapvető érdekeink és céljaink azonossága jegyében tovább fejlesztjük kapcsolatainkat a testvéri szocialista országokkal. Az élet minden területén erősítjük barátságunkat és együttműködésünket. Azon munkálkodunk, hogy kapcsolataink bővülése, egymás tapasztalatainak megismerése és hasznosítása minél jobban segítse hazai építőmunkánkat és nemzetközi feladataink megoldását.

Pártunk és népünk szolidáris a fejlődő országokkal. Megkülönböztetett figyelemmel építjük kapcsolatainkat a haladó, a szocialista orientációjú államokkal, lehetőségeinkhez képest segítjük őket, hogy a maguk választotta utat követhessék. Támogatjuk a demokratikus,

nemzeti erők harcát, amelyet a diktatórikus és fajüldöző rendszerek ellen folytatnak.

A nemzetközi feszültség mérséklése, az enyhülés eredményeinek megőrzése és továbbfejlesztése, a gazdasági, műszaki-tudományos, kulturális és más kapcsolatokban rejlő előnyök kiaknázása érdekében a párbeszéd fenntartására, az együttműködés folytatására törekszünk a fejlett tőkés országokkal. Kapcsolatainkat az egyenjogúság, a kölcsönös előnyök alapján, a közös érdekek figyelembevételével alakítjuk.

A párt nagyra értékeli, hogy a béke és a leszerelés ügyének előmozdításában jelentős szerepet játszanak a magyar társadalmi szervezetek és mozgalmak, valamint a magyarországi egyházak. Felelősségteljes és kezdeményező tevékenységük kifejezi, hogy a magyar társadalom támogatja pártunk és államunk külpolitikai törekvéseit.

Eredményes nemzetközi tevékenységünknek legfontosabb hazai biztosítéka társadalmi rendszerünk szilárdsága, a szocializmus sikeres építése.

II. BELPOLITIKÁNK, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI VISZONYAINK

Az elmúlt években a korábbiakhoz képest nehezebb feltételek között folytattuk a szocialista társadalom építését. Belpolitikai helyzetünket a nehezebb és bonyolultabb viszonyok között is a stabilitás jellemzi. A népi hatalom és ennek politikai alapja, a munkásosztály és a parasztság szövetsége szilárd. Népünk támogatja a párt politikáját, munkájával, állásfoglalásával bizonyítja a szocializmus melletti elkötelezettségét. Szövetségi politikánkat folytatva megőriztük a szocialista nemzeti egységet. Fejlődött a szocializmus politikai rendszere, szélesedett a szocialista demokrácia.

A megváltozott helyzetben élesebb megvilágításba kerültek munkánk gyengeségei: esetenként az irányítás lassú reagálása, a kellő rugalmasság hiánya, a végrehajtás következetlenségei és formális megoldásai, az elnéző magatartás a szocialista normákat sértő jelenségekkel szemben.

Társadalmunkban növekvő ellenérzést váltanak ki a munka nélkül szerzett és a teljesítménnyel nem arányos jövedelmek, a felelőtlenség

megnyilvánulásai, az állampolgári fegyelem lazulása és a törvényeket, a szocialista közerkölcsöt sértő más jelenségek.

Fejlődésünknek fontos feltétele, hogy teljesebben bontakozzanak ki a szocialista társadalmi rendben, a dolgozók alkotóképességében rejlő lehetőségek, nagyobb követelményeket támasszunk az irányításban és a végrehajtásban egyaránt. Határozott, egyértelmű fellépésre van szükség a szocialista eszméinkkel és céljainkkal összeegyeztethetetlen megnyilvánulásokkal szemben.

1. Társadalmi rendszerünkben a termelőeszközök csaknem egésze szocialista – állami és szövetkezeti – tulajdonban van. Szocialista rendszerünk fejlesztése megköveteli a társadalmi tulajdon gyarapítását, fokozott védelmét és előnyeinek minél teljesebb kihasználását. Ezért erősíteni kell a dolgozók tulajdonosi tudatát, növelve érdekeltségüket a termelőeszközök hatékonyabb működtetésében, fokozottabban bevonva őket a döntések előkészítésébe és a végrehajtás ellenőrzésébe.

Államunk elismeri és védi a munkával, törvényes úton szerzett személyi tulajdont. A törvénytelen úton szerzett jövedelmek keletkezését meg kell akadályozni.

2. A társadalmi osztályok és rétegek legfontosabb érdekeinek és céljainak azonossága révén fejlődik hazánkban a szocialista nemzeti egység, amely magában foglalja és tömöríti társadalmunk valamennyi alkotó tényezőjét: a párttagokat és a pártonkívülieket, a nem vallásos és a vallásos, a magyar és a más nemzetiségű dolgozókat, minden állampolgárt, aki személyes boldogulását a közösséggel együtt, az ország felemelkedését segítve igyekszik elérni és megvalósítani. Szövetségi politikánk változatlan célja társadalmunk különböző osztályainak és rétegeinek, egész népünknek összefogása a szocialista haza építése érdekében.

A munkásosztály társadalmunk vezető osztálya. Politikai elkötelezettsége, helytállása meghatározó az ország stabilitása, a társadalom fejlődése szempontjából. Előrehaladásunk megköveteli a munkások szakképzettségének, műveltségének növelését, és azt is, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a közéletben, a párt politikájának alakításában és végrehajtásában, a vállalatok irányításában, a társadalmi ellenőrzésben. A párt fontos feladatának tartja, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje a munkásosztály helyzetének alakulását.

A szövetkezeti parasztság a munkásosztály szilárd szövetségese.

Munkájával hozzájárul az ország szocialista fejlődéséhez. Kedvező irányban változik a falusi életmód. A falu és a város közötti különbség csökken, de a falusi lakosok életkörülményeinek javítása továbbra is fontos feladat.

Fejlődésünkkel együtt jár, hogy no a magas fokú képzettséget igénylő szellemi munka jelentősége. Szellemi erőforrásainkkal ésszerűbben kell gazdálkodni, növelni kell az értelmiségi munka társadalmi megbecsülését, elő kell segíteni az értelmiség közéleti aktivitásának és alkotókészségének nagyobb mértékű kibontakozását. A termelésben és az igazgatásban dolgozó szakemberek és alkalmazottak a nagyobb követelményeknek eleget téve javítsák a gazdálkodás hatékonyságát, az igazgatás színvonalát.

A kisárutermelőknek, a kisiparosoknak, a kiskereskedőknek hosszabb távon is szerepük van a szocialista társadalom életében, a társadalmi igények kielégítésében.

3. A nők egyenjogúságának következetes érvényesítése további megfontolt intézkedéseket igényel. Fokoznunk kell erőfeszítéseinket, hogy társadalmi és gazdasági eszközökkel könnyítsünk összetett gondjaikon, az anyasággal, a gyermeknevelléssel, a háztartással, a munkavállalással, a családban elfoglalt szerepükkel és a közéletiséggel együtt járó terheiken. A nők egyenjogúságának megvalósulását szakképzettségük, politikai és általános műveltségük növelésével is elő kell segíteni.

Az ifjúság szocialista szellemű nevelése, az önálló életre való felkészítése az egész társadalom ügye. A társadalomnak és intézményeinek segíteniük kell a fiatalok tehetségének, szakértelmének érvényesülését, de a fiataloknak is érezniük kell felelősségüket önmagukért és a társadalomért. Különleges figyelmet kell fordítani erkölcsi, ideológiai nevelésükre. A kommunisták kötelessége, hogy személyes magatartásukkal példát mutassanak a fiataloknak. A párt történelmi vívmányaink megőrzésére, fejlesztésére és gyarapítására, a szocializmus eredményes építésére hívja fel az ifjúságot. Segíti, hogy felelősen vehessen részt az ország fejlődését szolgáló feladatok megoldásában.

Az idősebb – már nyugdíjban levő – nemzedékek munkája, áldozatvállalása testet ölt szocialista fejlődésünk eredményeiben. Közülük sokan ma is aktívan tevékenykednek. Fontos társadalmi érdekünk, hogy tapasztalataikat hasznosítsuk, a közéletben való részvételüket se-

gítsük. Kötelességünk, hogy figyelemmel kísérjük helyzetüket, könnyítsünk az idős korral járó terheiken.

4. Népünk javát szolgálja, hogy az állam és az egyházak viszonya rendezett. Az együttműködés a haza sorsáért érzett felelősségre épül. Egész népünk érdekelt abban, hogy az ország békés körülmények között haladjon előre a gazdasági, társadalmi és kulturális felemelkedés útján. Pártunk a szövetségi politika elvi alapján, az ideológiai különbségek ellenére arra törekszik, hogy a nem vallásos és a vallásos emberek gyakorlati együttműködése továbbfejlődjön.

5. A nemzetiségek hazájuknak tekintik a Magyar Népköztársaságot. Egyenjogúságukat, anyanyelvük ápolását, kultúrájuk fejlesztését a jövőben is biztosítani kell. Értékeljük és a továbbiakban is támogatjuk a nemzetiségi szövetségek munkáját. A nemzetiségeknek fontos szerepük van a magyarok és a szomszéd népek közötti barátság fejlesztésében. Természetesnek tartjuk és elősegítjük a magyarországi nemzetiségeknek a velük azonos anyanyelvű nemzetekkel való kapcsolatait. Hasonlóképpen természetesnek tartjuk, hogy a szomszédos országok magyar nemzetiségű dolgozói hazájuk hű állampolgáraiként ápolják anyanyelvüket, fejlesztik nemzeti kultúrájukat, s hozzájárulnak népeink barátságának, országaink együttműködésének erősítéséhez.

6. Társadalmunk harmonikus fejlődése szükségessé teszi, hogy államunk és társadalmunk jobban támogassa és védje a család intézményét. A család szerepe meghatározó a gyermekekről való gondoskodásban, a fiatalok nevelésében, a nemzedékek összetartásában, a közösségi magatartás formálásában. A szülők felelősek, hogy gyermekeik jó családi légkörben nevelkedjenek, megszerezzék azokat az ismereteket, elfogadják azokat az erkölcsi értékeket és normákat, amelyek szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez, a kiegyensúlyozott élethez.

A népesedés hazai alakulása nagy fontosságú társadalmi ügy. Összehangolt állami és társadalmi erőfeszítésekkel el kell érni, hogy a népesség csökkenése megálljon, hosszabb távon a lakosság száma növekedjen.

7. A szocialista demokrácia fejlesztése, elmélyítése pártunk történelmi programja. A szocialista demokrácia intézményeinek hatékony működése elősegíti a dolgozó nép hatalmának erősítését, társadalmi céljaink gyorsabb megvalósítását. Folytatni kell a szocialista demok-

rácia fejlesztését a társadalmi élet minden területén, az államéletben, a munkahelyen, a társadalmi szervezetekben, mozgalmakban, a lakóhelyi közösségekben.

A szocialista demokrácia fejlesztésének irányát meghatározza, hogy a társadalmi és tömegszervezetek önállóan és felelősségteljesen tevékenykednek. A helyi szervek, a vállalatok és intézmények önállóságának növekedése kedvező feltételeket és lehetőségeket teremt, hogy az állampolgárok közvetlenül vagy az őket képviselő társadalmi szervek, testületek, egyesületek útján részt vegyenek ügyeik intézésében, a döntések előkészítésében és a végrehajtás ellenőrzésében.

Az érdekek egyeztetésének olyan módszerét és mechanizmusát kell kialakítani, amely felszínre hozza az eltérő érdekeket, lehetővé teszi jobb összehangolásukat, egyben biztosítja a közérdek elsőbbségét. Minden állampolgár számára világossá kell tenni, hogy egyéni érdekeinek érvényesítését a közérdek szolgálatával és figyelembevételével érheti el.

8. A szocialista állam a jövőben is fontos és nélkülözhetetlen szerepet tölt be alkotmányos rendünk, hazánk és vívmányaink védelmében, a gazdaság és a kultúra irányításában, szervezésében.

Az Országgyűlésnek az ország életében betöltött szerepét növelni kell. Következetesebben érvényesüljenek alkotmányos funkciói a kormányzati tevékenység meghatározásában, ellenőrzésében. Növekedjen a tanácsok önállósága, hatásköre és felelőssége, önkormányzati szerepe a terület- és településfejlesztésben, a lakosság szükségleteinek kielégítésében.

A kormányzati munkát is tovább kell fejleszteni. Folytatódjon a hatáskörök és a velük járó felelősség decentralizálása. Emelni kell az államigazgatás színvonalát, érzékelhető javulást kell elérni a lakosság ügyeinek intézésében, a bürokrácia visszaszorításában.

Az állami szervek igényeljék a társadalmi és tömegszervezetek, -mozgalmak közreműködését, támaszkodjanak tapasztalataikra, támogassák a lakosság öntevékenységét, kezdeményezéseit, következetesen érvényesítsék a közérdeket.

9. A szocialista törvényesség belpolitikánk alapvető és változatlan eleme. A belügyi szervek, az ügyészségek és a bíróságok alkotmányos rendeltetésüknek megfelelően működjenek közre a törvényesség, az állami, társadalmi, gazdasági rend védelmében, segítsék az állampol-

gárok jogainak és törvényes érdekeinek érvényesülését, gondoskodjanak a közrendről és a közbiztonságról.

Állampolgáraink nagy többsége törvényeink és erkölcsi normáink szerint él, dolgozik. Nem kevesen vannak azonban, akik megszegik ezeket. A társadalmi élet minden területén erősíteni kell az állami, állampolgári fegyelmet, tudatosítani, hogy a jogok és a kötelességek egymástól elválaszthatatlanok, és csak együttesen érvényesíthetők. Különösen fontos a közélet tisztaságának megóvása, a következetes harc a hatalommal való visszaélés, a személyi összefonódások, a protekció, a korrupció minden megnyilvánulása ellen. A társadalom érdekében határozott intézkedésekre van szükség azok ellen, akik felelőtlenül bánnak a köztulajdonnal, jogtalan haszonszerzésre törekednek, vagy bármilyen más formában a közösség rovására akarnak előnyökhöz jutni.

A szocialista törvényesség érvényesítése megköveteli a következetes, határozott és összehangolt ellenőrzést, s ennek részeként a népi ellenőrzés munkájának fejlesztését.

10. A szocialista haza védelme pártunk, államunk, népünk közös ügye. A jövőben is gondoskodni kell szocialista hazánk biztonságáról, védelméről. A Magyar Néphadsereg a Varsói Szerződés tagállamainak hadseregeivel szorosan együttműködve megbízhatóan teljesíti kötelességeit.

A Magyar Népköztársaság fegyveres erői és testületei, a néphadsereg, a határőrség, a rendőrség és más fegyveres testületek egymással szorosan együttműködve járuljanak hozzá a béke megőrzéséhez, belső rendünk biztosításához. A haza fegyveres védelmére való felkészítés párosuljon megfelelő gondoskodással, a szolgálatot teljesítő fiatalok sokoldalú fejlődésének előmozdításával. A hadsereg rendjét, szervezettségét tudatosabban fel kell használni olyan emberi vonások erősítésére, mint az állhatatosság, a fegyelmezettség, a megbízhatóság, a közösségért érzett felelősség.

A munkásőrség jól ötvözi az önkéntes mozgalmi, a politikai és a fegyveres testületi jelleget. A munkásőrök a jövőben is járjanak élen a gazdasági építőmunkában, legyenek aktívak a közéletben, fegyelmezettek a szolgálat ellátásában. A munkásőrség teljesítse továbbra is áldozatkészen hivatását a munkásosztály, a szocialista társadalom szolgálatában.

III. A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA

A népgazdaság az elmúlt években a XII. kongresszuson meghatározott gazdaságpolitikai irányvonalnak megfelelően fejlődött. Fő céljaink megvalósultak. Ez népünk szorgalmának, tehetségének, áldozatvállalásának, a párt-, állami, társadalmi szervek együttes és jelentős erő feszítésének eredménye. A nehéz viszonyok között is gyarapodott az ország, sikerült megőrizni népgazdaságunk stabilitását és alapvető szociális vívmányainkat.

Az eredmények értékét növeli, hogy olyan időszakban értük el azokat, amikor a gazdasági növekedés extenzív forrásai kimerültek, és a fejlődés külső feltételei a számítottnál is kedvezőtlenebbül alakultak. Az intenzív gazdálkodás kibontakoztatásában is számottevő eredmények születtek, de az egész népgazdaságra kiterjedő változást még nem sikerült elérnünk. Saját munkánk gyengeségeit is tükrözi, hogy a termékszerkezet átalakulása vontatottan halad, késedelmesség tapasztalható a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásában, népgazdaságunk jövedelemtermelő képessége a lehetségesnél és a szükségesnél kisebb.

1. A következő években élénkíteni kell a gazdasági fejlődést. Az intenzív gazdálkodás erőteljes és általános kibontakoztatásával, a ráfordítások csökkentésével, a tartalékok teljesebb hasznosításával olyan megalapozott növekedést kell elérni, amely lehetővé teszi az egyensúly további javítását, a népgazdaság anyagi-műszaki alapjainak fokozatos és széles körű megújítását, a népjólét emelését.

A VII. ötéves terv legyen a megalapozott és növekvő ütemű gazdasági fejlődés programja. A tervidőszak legfontosabb gazdaságpolitikai célja, hogy az intenzív fejlődést a termelési folyamat minden elemére kiterjesszük. Fokozni kell a gazdaság jövedelemtermelő képességét. Adottságainkhoz, a hazai és a külpiaci kereslethez jobban igazodva meg kell gyorsítani a termelési szerkezet átalakítását. Alapkövetelmény, hogy a termékek minősége javuljon, és a műszaki-technikai szint fokozatosan közelítsen a nemzetközi élvonalhoz. Fontos, hogy nagyobb mértékben és ésszerűbben hasznosítsuk hazai természeti erőforrásainkat, fejlesszük a termelést szolgáló infrastruktúrát, a háttéripart, az alkatrészgyártást. A jövedelmező gazdálkodás legyen a cselekvés általános normája. Javítani kell a munka szervezettségét, fegyelmét, kulturáltságát, a gazdálkodó szervezetek alkalmazkodóké-

pességét és vállalkozókészségét, a vállalatok közötti együttműködést.

2. Meg kell gyorsítani a műszaki fejlesztést, az érdekeltség fokozásával is növelni kell eredményességét. Adottságainknak és a nemzetközi műszaki-gazdasági fejlődési tendenciáknak megfelelően mindenekelőtt néhány kiemelt területre célszerű összpontosítani anyagi és szellemi erőforrásaink jelentős részét: az elektronika fejlesztésére és elterjesztésére; a számítógépesítés, az automatizálás és a robottechnika fejlesztésére, a korszerű termelésszervezési módszerek alkalmazására; a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban jól alkalmazható gépek, berendezések, vegyipari termékek gyártására; a biotechnológiai eljárások kifejlesztésére és alkalmazására; természeti kincseink komplex, gazdaságos hasznosítására; nyersanyagot megtakarító technológiák bevezetésére. Következetesen folytatni kell az energiatakarékosságra, a hulladékok és a másodlagos nyersanyagok hasznosítására kidolgozott központi programok végrehajtását.

Javítani kell a műszaki fejlesztést szolgáló infrastruktúrát. A vállalatokat és a műszaki szakembereket ösztönözzük jobban a tudományos eredmények és a hasznos újítások gyorsabb alkalmazására, a korszerű technológiák és munkaszervezési módszerek bevezetésére. Bővüljön lendületesebben a gazdaságosan előállítható termékek gyártása. Gyökeres fordulatot kell elérni a nem gazdaságos, tartósan veszteséges termelés gazdaságossá tételében, illetve korlátozásában.

Növekedjen a beruházásokra fordított összegek aránya. Előtérbe kell állítani azokat a beruházásokat, amelyek az intenzív fejlődés gyorsítását, a technikai haladást, a meglevő termelőeszközök jobb kihasználását, a ráfordítások csökkentését szolgálják. Legyen nagyobb a gazdálkodó egységek, az egyének érdekeltsége, és érvényesüljön jobban a felelősségük is, hogy a beruházások minél gyorsabban, jó minőségben, a legcélszerűbb kivitelezésben, a legkisebb ráfordítással valósuljanak meg.

3. Az iparnak meghatározó szerepe van a nemzeti jövedelem növelésében, a népgazdaság anyagi-műszaki bázisának megújításában, az intenzív fejlődés gyorsításában, a különböző ágazatoknak és a lakosságnak korszerű ipari termékekkel való ellátásában, az életkörülmények javításában. Az ipar dinamikus fejlődése megköveteli a műszaki haladás további lehetőségeinek feltárását, az erőteljes technológiai korszerűsítést, új termékek gyors kifejlesztését, a versenyképesség fo-

kozását, a munkaerő, a szaktudás és az eszközök jobb felhasználását, a fajlagos anyag- és energiaráfordítás csökkentését.

Az ipar irányítói a jelentősebb célok kiemelésével, a nemzetközi együttműködés szervezésével, állami akcióprogramok kidolgozásával segítsék a hatékonyan működő vállalatok gyorsabb fejlődését, a gazdaságtalan termelés visszaszorítását.

Az ipari szövetkezetek iparpolitikánkkal összhangban fejlesszék termelésüket. Vállaljanak nagyobb részt a hazai termelői keresletnek és a lakosság igényeinek kielégítésében, az export bővítésében. A kisipar szolgáltatásaival továbbra is álljon a lakosság rendelkezésére, és működjön közre az áruellátás javításában.

Az építő- és építőanyag-ipar a munka szervezettségének és minőségének javításával emelje gazdálkodásának színvonalát, alkalmazkodjon jobban az igényekhez. Fontos követelmény az építési – különösen a lakásépítési – költségek növekedésének mérséklése és a határidők megtartása. A lakásépítés legyen továbbra is kiemelt feladat.

4. Folytatjuk agrárpolitikánkat. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar továbbra is gondoskodjon a lakosság élelmiszer-ellátásáról, és járuljon hozzá az export bővítéséhez. Ez megköveteli összehangolt fejlesztésüket, termelésüknek a kereslethez jobban igazodó növelését. Mezőgazdaságunk a hozamok növelésével és a fajlagos ráfordítások csökkentésével fokozza jövedelmezőségét. Tovább kell javítani a termelés anyagi-műszaki feltételeit.

A termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok meghatározó szerepet töltenek be a mezőgazdasági termelés fejlődésében. Társulásaik továbbra is biztosítsák a gazdasági és a szellemi erők célszerűbb koncentrálását, a fejlesztési források ésszerű áramlását. Nagyobb erőfeszítéseket kell tenni, hogy a kedvezőtlen természeti adottságú üzemek termelési szerkezete és technikai felszereltsége jobban igazodjon adottságaikhoz, gazdálkodásuk eredményesebbé váljon.

A termelési és értékesítési biztonság növelésével ösztönözni kell a háztáji és kisegítő gazdaságok termelésének bővítését. A mezőgazdasági nagyüzemek, a felvásárló vállalatok és a fogyasztási szövetkezetek erősítsék kapcsolataikat a kistermelőkkel.

Az élelmiszeripar fejlesztésében a nemzetközi versenyképesség és a gazdaságosság növelése legyen irányadó. Bővíteni kell a tároló-, a hűtő-, a raktárkapacitást és a csomagolóanyag-gyártást. A mezőgazdasági üzemek és az élelmiszeripari vállalatok kölcsönös előnyökre épülő

együttműködése, a termelési rendszerek fejlesztése erősítse az élelmiszer-termelés egész folyamatának hatékonyságát. Rugalmasabb, jobb értékesítési rendszerre van szükség, a termelők szélesítsék külpiaci kapcsolataikat.

5. A vízgazdálkodásban a fő feladat az igények jobb kielégítése, a vizeinkkel való takarékoskodás, a minőségvédelem és a lakosság ellátása egészséges ivóvízzel. Nagyobb figyelmet kell fordítani a csatornázásra és a szennyvíztisztításra. Magas színvonalon kell tartani az ár- és belvízvédelmet. Folytatni kell a Balaton vízminőségének javítására megkezdett programok megvalósítását.

6. A környezet- és természetvédelem feladatait fokozott felelősséggel kell ellátnia minden termelőegységnek és intézménynek. Több figyelmet kell fordítani a természeti környezet, a termőföld megóvására, az erdőgazdálkodásra, a levegő tisztaságának és a víz minőségének javítására, valamint a hulladékok csökkentésére és ártalommentes elhelyezésére. Ehhez igényelni kell a társadalom széles körű közreműködését.

7. A közlekedés fejlesztése tartson lépést a termelés növekedésével, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok bővülésével, a lakosság szükségleteivel. A vasúti és a közúti közlekedést tegyék kulturáltabbá, emeljék a szolgáltatások színvonalát.

Az áruszállításban a szervezettség növelésével, a fejlett eszközök és módszerek alkalmazásával, a közlekedési ágak közötti jobb munkamegosztással növelni kell a gazdaságosságot, mérsékelni az energiafelhasználást. A személyszállításban továbbra is kapjon elsőbbséget a tömegközlekedés, folytatódjon a fővárosi metró építése. A személygépkocsi-állomány a népgazdaság lehetőségeivel összhangban bővüljön. A közlekedési hálózat korszerűsítésében előnyben kell részesíteni a felújítást, a forgalom bővítéséhez nélkülözhetetlen fejlesztéseket.

Kiemelt feladatnak kell tekinteni a távközlés, a telefonhálózat gyorsabb fejlesztését. Javítani kell a rádió és a televízió műsorának vételi lehetőségét, a postai szolgáltatásokat.

8. Hazánk természeti-gazdasági adottságai, társadalmi és gazdasági érdekeink szükségessé teszik, hogy fokozzuk részvételünket a nemzetközi munkamegosztásban. Nemzetközi kapcsolatainkban továbbra is meghatározó szerepe van a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának, a szocialista gazdasági integrációban való aktív részvételünknek. A jövőben is a Szovjetunió lesz legfontosabb külkereskedelmi partne-

rünk, a fejlett műszaki berendezések, technikai eszközök, az energiahordozók és egyes fontos nyers- és alapanyagok beszerzési forrása, termékeink fő vásárlója. Tovább kívánjuk bővíteni gazdasági együttműködésünket minden szocialista országgal. Tevékenyen közreműködünk a KGST 1984. évi felső szintű értekezletén elfogadott program megvalósításában, kezdeményezzük újabb együttműködési formák és módszerek kialakítását.

A fejlett tőkés országokkal a kölcsönös előnyök alapján bővítjük gazdasági kapcsolatainkat. Arra kell törekedni, hogy a kapcsolatok az áruforgalom növelésén túl a termelésben és a műszaki-tudományos együttműködésben is fejlődjenek.

A fejlődő országokkal folytatott gazdasági kapcsolatainkban az áruforgalom növelése mellett szorgalmazzuk a kölcsönösen előnyös termelési műszaki-tudományos együttműködést. Szakemberek képzésével is segíthetjük gazdasági-társadalmi céljaik megvalósítását.

A világpiaci követelményekhez való igazodás szükségessé teszi, hogy emeljük külkereskedelmi tevékenységünk színvonalát, javítsuk a termelés és a külkereskedelem összhangját.

9. A párt gazdaságpolitikája egyaránt figyelembe veszi a szocializmus építésének általános törvényszerűségeit és országunk adottságait. A termelőeszközök társadalmi tulajdonán alapuló szocialista tervgazdálkodás, a szabályozott áru-, pénz- és piaci viszonyok segítik a szocialista társadalom építését, alapvető társadalmi-gazdasági céljaink elérését.

A gazdaságirányítás továbbfejlesztésével el kell érni, hogy a tervezés, a szabályozás, valamint a szervezeti és intézményi rendszer korszerűsítése révén javuljon a központi állami irányítás, növekedjen a vállalatok önállósága, felelőssége, kezdeményezőképessége, fejlődjön a vállalkozói magatartás. Az új vállalatvezetési formákkal fokozottan vonjuk be a dolgozókat az irányításba.

A gazdaságirányítás fontos feladata az áraknak társadalmi és gazdasági céljainkkal összehangolt alakítása, ellenőrzése. A termelői árak fejezzék ki a társadalmilag indokolt ráfordításokat, és ne legyen rá mód, hogy a gazdaságtalan termelés, a hanyag munka költségeit a fogyasztókra hárítsák.

A fogyasztói áraknak a termelői árakhoz kell igazodniuk, és csak a társadalom- és szociálpolitikai szempontból fontos területeken indokolt az árak állami támogatása. Ugyanakkor ki kell dolgozni az ár-

növekedés mérséklésének hatékony módszereit. A helyes árarányok kialakítását úgy kell elérni, hogy az árszínvonal emelkedése társadalmilag elviselhető mértékű legyen. Gondoskodni kell róla, hogy a kedvezőtlen hatásokat bér- és jövedelempolitikai intézkedések ellensúlyozzák.

Gazdaságpolitikai feladataink megoldásában meghatározó szerepük van a szocialista nagyüzemeknek. El kell érnünk, hogy a népgazdaság minden területén nyereségesen, korszerűen gazdálkodó, jól szervezett és irányított, versenyképes állami vállalatok és szövetkezetek működjenek.

A szövetkezetek sokrétű tevékenységükkel fontos szerepet töltenek be gazdasági, társadalmi életünkben. Szövetkezetpolitikánkat folytatva arra kell törekedni, hogy a mezőgazdasági, az ipari, a fogyasztási és értékesítési, a takarék-, valamint a lakásszövetkezetek szolgálják jobban tagságuk érdekeit, tökéletesítsék demokratikus működési mechanizmusukat, erősítsék a tagok személyes és anyagi közreműködését, tulajdonosi érdekeltségét.

Az állami vállalatok és szövetkezetek meghatározó szerepét biztosítva a jövőben is támogatjuk az olyan kiegészítő és kisegítő gazdasági tevékenységet, amely beilleszkedik a szocialista gazdálkodás rendszerébe, hozzájárul a vállalatok eredményeihez, a lakosság színvonalasabb ellátásához. Az itt tapasztalható kedvezőtlen jelenségeket meg kell szüntetni, és el kell érni, hogy a személyi jövedelmek a teljesítményekkel arányosak legyenek.

A szocialista munkaverseny és brigádmozgalom elsősorban a munkahelyi feladatok eredményes megoldásával, a tartalékok feltárásával, a termékek minőségének javításával járuljon hozzá a népgazdaság intenzív fejlesztésének gyorsabb kibontakoztatásához. A gazdálkodó szervezetek erősítsék a szocialista brigádok érdekeltségét a vállalati gazdálkodás javításában.

A párt alapvető feladata a gazdaságpolitika meghatározása, érvényesítése és végrehajtásának ellenőrzése. A pártszervezetek a gazdaságpolitikai célok helyi megvalósítását segítsék és ellenőrizzék, mozgósítsák a dolgozókat; kezdeményezzék és támogassák a hatékonyság fokozására, a munkafegyelem erősítésére és a teljesítmények növelésére irányuló törekvéseket; gondoskodjanak róla, hogy az állami, gazdasági és társadalmi szervek a gazdaságpolitikai célok szolgálatában összehangoltan tevékenykedjenek.

IV. ÉLETSZÍNVONAL, ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, SZOCIÁLPOLITIKA

A XII. kongresszusnak az életszínvonal megőrzéséről szóló határozatát nem tudtuk teljes mértékben megvalósítani. Az átlagos reáljövedelem és a fogyasztás valamelyest növekedett, de a reálbér csökkent. A nyugdíjak, valamint a társadalmi juttatások egy részének reálértéke csökkent, így a lakosság egyes rétegeinek életszínvonala romlott.

Az életkörülmények javítását szolgáló kongresszusi célokat elértük. Fenntartottuk a vásárlóerő és az árualap egyensúlyát. A közoktatás, az egészségügy és a lakásellátás kiemelt programjai nagyrészt megvalósultak.

1. A következő tervidőszakban a népgazdaság jövedelemtermelő képességének fokozásával, a gazdasági fejlődés élénkítésével, hatékony gazdálkodással, a teljesítmények növelésével, a munkaidő jobb kihasználásával, a munkafegyelem javításával meg kell alapozni az életszínvonal érzékelhető emelkedését. Növekedjen a lakosság fogyasztása, javuljanak az élet- és munkakörülmények, bővüljön az áruellátás, a szolgáltatások jobban elégítsék ki az igényeket. Fejlődjön az életkörülményeket jelentősen befolyásoló helyi infrastrukturális hálózat; ehhez szélesebb körű társadalmi összefogásra is szükség van.

A jövedelmi viszonyok továbbfejlesztése szolgálja jobban az eredményesebb munkára ösztönzést, a népgazdaság lehetőségeivel összhangban álló szociális gondoskodást, a társadalmi igazságosságot. A lakosság jövedelmének növekedésén belül – az alapvető szociális ellátás sérelme nélkül – a munkából származó jövedelmekre kell nagyobb figyelmet fordítani. Javítani kell a gyermekes családok, a kis nyugdíjból élők, a fiatal házasok helyzetén. Fontos feladat az életszínvonal- és szociálpolitika hosszabb távra szóló koncepciójának kidolgozása.

2. A kollektívák és az egyének jövedelmében jobban tükröződjön a teljesítmények növekvő gazdasági és társadalmi értéke. A népgazdaság minden területén, a foglalkoztatottak minden csoportjában következetesebben érvényesüljön a munka minőségének javítására ösztönző anyagi érdekeltség. A bérek, a keresetek, a munkából származó jövedelmek az eddiginél jobban fejezzék ki a teljesítményekben levő különbségeket, a munka társadalmi hasznosságát. Részesüljön fokozott elismerésben az eredményes alkotó munka, a műszaki fejlődést

előre vivő tevékenység, a sikeres vállalkozói magatartás. Az életszínvonal emelkedésében a fő munkaidőben szerzett kereset legyen a meghatározó.

3. A szocialista társadalmi rend nagy vívmánya a munkanélküliséget megszüntető teljes foglalkoztatottság. A további fejlődésnek ezzel egyenértékű követelménye a munkaerő hatékony foglalkoztatása: ez elsősorban a vállalatok feladata. A munkához való jognak együtt kell járnia a vállalt kötelezettségek teljesítésével, a lelkiismeretes, gondos, fegyelmezett munkával. A dolgozók szervezett átcsoportosításában, átképzésében, az ezzel járó feladatok megoldásában növekszik az állami irányító szervek és a helyi tanácsok szerepe.

Az ötnapos munkahét általánossá vált, a továbbiakban a gazdasági feltételek megteremtésével a 40 órás munkahét széles körű bevezetése a feladat.

4. A szociálpolitika elsődleges célja továbbra is a szociális biztonság fenntartása, a munkateljesítménytől független társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése. Az anyagi források gyors növekedésével nem számolhatunk, ezért a meglevőket célirányosabban, hatékonyabban kell felhasználni. Társadalmi juttatási rendszerünket – alapvető vívmányait megőrizve – jobban összhangba kell hozni anyagi lehetőségeinkkel, és fokozottan kell érvényesíteni a rászorultság elvét, a társadalmi igazságosságot. Az egyes juttatások, szolgáltatások jobban igazodjanak a szociális és jövedelmi helyzethez.

A gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás arányát fokozatosan növelni kell. A gyermeknevelést megkönnyítő intézményrendszer és a szolgáltatások fejlesztésével, a rugalmas munkaidő kiterjesztésével, az otthoni munkavégzés széles körű lehetővé tételével elő kell mozdítani a gyermekgondozás és -nevelés feltételeinek javítását. Meg kell könnyíteni a családalapító fiatalok lakáshoz jutását. Mérsékelni kell a családok szociális és anyagi helyzetéből adódó esélykülönbségeket, és javítani az önálló életkezdés alapfeltételeit.

A több tekintetben hátrányos helyzetű családok életfeltételeinek javítása átfogó foglalkoztatási, kulturális, egészségügyi és szociális feladat. Ki kell alakítani az állami és társadalmi gondoskodás összehangolt rendszerét, a családgondozói hálózatot.

Az idős korúak létbiztonságának erősítése érdekében csökkenteni szükséges a nyugdíjrendszer egyenetlenségeit. A nyugdíj munkával szerzett jog. Célunk az, hogy a szükséges pénzügyi fedezet megterem-

tésével emeljük az alacsony nyugdíjakat, és fokozatosan elérjük a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését. A nyugdíjasok helyzetének javítása végett bővítjük a munkavállalási lehetőséget, a napközben elfoglaltságot és ellátást nyújtó intézmények hálózatát, a szociális gondozást.

5. Emelni kell a szolgáltatások színvonalát, bővíteni és korszerűsíteni a kereskedelmi hálózatot. Fenn kell tartani a vásárlóerő és az árualap egyensúlyát, javítani az áruellátást. A kínálat jobban igazodjon a lakosság keresletéhez. Figyelembe kell venni az olcsóbb fogyasztási cikkek iránti növekvő igényeket is. Az ipar és a kereskedelem jobb együttműködéssel csökkentse a hiánycikkek számát, váljanak kulturáltabbá a kereskedelmi munka és a vásárlás körülményei. A kistelepülések ellátására nagyobb gondot kell fordítani. Fokozódjon a fogyasztók érdekvédelme.

Fejleszteni és bővíteni kell a lakosságot szolgáló nem termelő beruházásokat. A város- és községpolitikai célok között kerüljön első helyre a lakosság legszélesebb körét érintő alapszükségletek minél teljesebb kielégítése. A települések teremtsenek megfelelő feltételeket a szocialista életmód kibontakoztatásához. A fejlesztési feladatok kijelölésében legyen meghatározó szerepe a helyi tanácsoknak és a lakosság igényeinek. A megvalósításban is növelni kell a tanácsok felelősségét, a lakosság érdekeltségét és részvételét.

6. Különösen fontos társadalompolitikai feladat a lakáshelyzet további javítása, a második 15 éves lakásépítési program fő céljainak elérése. Az állami bérlakások építésének arányát növelni kell. A lakáshoz jutás fő formája továbbra is a személyi tulajdonú lakások építése, vásárlása legyen. Ezt az állam a központi és a helyi támogatás bővítésével, kedvezményes hitelekkel is segítse.

A lakáshoz jutás feltételeinek alakításában jobban figyelembe kell venni a családok közötti anyagi, szociális különbségeket. A vállalatok, intézmények jobban támogassák dolgozóik lakáshelyzetének javítását. Az állami lakásépítés és -gazdálkodás tegye lehetővé, hogy a szociális szempontból leginkább rászoruló fiatal házasok, kis jövedelműek, nagycsaládosok lakáshoz jussanak. Az állampolgárokat érdekeltté kell tenni, hogy társadalmilag indokolt nagyságú lakásokban éljenek; segíteni kell a lakáscserék gyors, egyszerű lebonyolítását.

Az állami és a személyi tulajdonban levő lakások megóvása nagyobb erőfeszítést, szervezettséget és figyelmet igényel. A települések

lakáshelyzetének javításában növekedjen a tanácsok gazdasági önállósága, pénzügyi lehetősége, felelőssége és érdekeltsége. A lakásépítésben és -fenntartásban fokozottan ki kell használni a szövetkezés előnyeit.

7. Az egészségügyi ellátás színvonalának emelése, az intézményhálózat és az irányítás fejlesztése továbbra is fontos feladat. Javítani kell az alapellátást, a járó betegek ellátását és a közegészségügyi tevékenységet. A szükséges korszerűsítéssel, az ellátás jobb megszervezésével, a meglevő eszközök, berendezések ésszerű kihasználásával növeljük az egészségügyi intézmények munkájának eredményességét, mérsékeljük az ellátás indokolatlan területi különbségeit. Fejleszteni szükséges a szociális otthonok hálózatát és bővíteni a házi beteggondozás intézményes formáit. Nagy figyelmet kell fordítani a betegségek megelőzésére.

8. A testnevelési és sportmozgalom az eddiginél eredményesebben segítse a lakosság egészségesebb életmódjának kialakítását, a fiatalok fizikai erőnlétének javítását. Fő feladata legyen az iskolai testnevelés, a diáksport fejlesztése, a szabad idő kulturált eltöltésének előmozdítása. A tömegsportra épülő versenysport járuljon hozzá a sportolás iránti igények felkeltéséhez, hazánk jó hírének növeléséhez.

Szélesíteni kell a turizmust, bővíteni a szerényebb igényeket kielégítő üdülési, kirándulási lehetőségeket. Az idegenforgalom fejlesztésében nagyobb gondot kell fordítani a létesítmények felújítására, a szolgáltatások színvonalának emelésére. A nemzetközi turizmus kiterjesztésével járuljunk hozzá a kulturális értékek jobb megismeréséhez, a népek közötti békés kapcsolatok erősítéséhez.

V. IDEOLÓGIA, MŰVELŐDÉSPOLITIKA, SZOCIALISTA ÉLETMÓD

A társadalom tudatát alapvetően a párt fő politikai céljaival való egyetértés, a társadalmi cselekvést pedig az alkotó munka jellemzi. Társadalmunk nagy részében a szocialista eszmék természetes értékké váltak, növekszik erkölcsi és világnézeti elveink teljesebb érvényesítésének igénye, de tapasztalható politikai és világnézeti érdektelenség is.

1. Az ideológiai munka fejlesztése társadalompolitikai és gazdasági feladataink megoldásának nélkülözhetetlen feltétele. Sokrétűen és

mélyebben kell elemezni társadalmi viszonyainkat, előre kell lépni a szocialista fejlődés hazai és nemzetközi tapasztalatainak marxista–leninista elméleti általánosításában.

Az ideológiai munka reálisan mutassa be a szocialista valóságot, állítsa a közgondolkodás középpontjába, hogy az értelmes és tartalmas emberi élet megvalósítása összefügg a munka megbecsülésével, a társadalmi igazságosság érvényesítésével, a dolgozók közösségének társadalmat és egyént formáló szerepével, szocialista és humanista értékeinkkel. Segítse elő a reális nemzeti önismeret kialakulását, a nemzeti önbecsülés és a szocialista hazafiság fejlődését. Lépjen fel a nacionalista és kozmopolita nézetekkel szemben. Tudatosítsa, hogy népünk jövőjének egyik legfontosabb biztosítéka a társadalmi haladás világméretű előmozdítása, a proletár internacionalizmus eszméjének elmélyítése és gyakorlati alkalmazása, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom iránti szolidaritás.

Ideológiai munkánk segítse elő a szocialista fejlődéssel és a világban végbemenő változásokkal összefüggésben felmerülő új kérdések marxista–leninista megválaszolását, az előrehaladást szolgáló új gondolatok befogadását. Késedelem nélkül reagáljon az elveinket és politikánkat bármely oldalról eltorzító nézetekre, leplezze le a szocializmustól idegen eszméket és törekvéseket, utasítsa el a valóságtól elrugaszkodó, voluntarista megnyilvánulásokat. Határozottan, elvi alapokon, az ideológiai és a tömegpolitikai munka eszközeivel is folytassa a harcot az imperializmus antikommunista propagandája, a burzsoá eszmék, a maradi nézetek ellen.

A propaganda és a tömegtájékoztatás reális kritikai elemzéssel, illúziók és egyszerűsítések nélkül mutassa be a tőkés társadalomban végbemenő folyamatokat. Tudatosítsa, hogy a kapitalizmus az ember kizsákmányolásán alapuló, történelmileg hanyatló társadalmi rendszer. A szocialista és a kapitalista rendszer reális bemutatása segítse elő a szocializmus melletti meggyőződéses állásfoglalás erősödését.

2. A korábbinál többet kell tenni a politikai tudat formálásáért. Ehhez jobban össze kell hangolni a propagandát, az agitációt és a tömegtájékoztatást, hasznosítani kell a társadalomtudományi kutatások eredményeit, a közvélemény és a közhangulat tudományos vizsgálatának tapasztalatait.

A marxizmus–leninizmus oktatása eszméink, világnézetünk terjesztésével segítse a szocialista építőmunka feladatainak megoldását.

Az agitáció adjon meggyőző választ a dolgozókat foglalkoztató kérdésekre, mozgósítson az előttünk álló feladatok végrehajtására. A tájékoztatásban jobban ki kell használni a napjainkban mindinkább terjedő új technikai eszközöket. Nagy és felelősségteljes feladat hárul a televízióra, a rádióra és a sajtóra a párt politikájának megismertetésében, a hiteles, pontos és gyors tájékoztatásban, a közvélemény formálásában, a közéleti magatartás és a társadalmi cselekvés kialakításában. A tömegtájékoztatásban kapjon nagyobb hangsúlyt az alkotó munka, a szocialista értékek megbecsülése. A külföldre irányuló tájékoztatás segítse elő, hogy a nemzetközi közvéleményben hiteles kép alakuljon ki hazánkról, a szocializmusról.

3. A párt folytatja a gyakorlatban igazolt tudománypolitikáját. A tudományt a szocializmus természetes szövetségesének tekinti, tiszteli a tudományos alkotás szabadságát, megbecsüli az eredményes munkát végző kutatókat.

A kutatás az ország előtt álló legfontosabb feladatok megoldására összpontosítsa figyelmét. A tudomány művelői bevezethető műszaki kutatási eredményekkel, új technológiai eljárások kifejlesztésével és alkalmazásával járuljanak hozzá a termelőmunka színvonalának és hatékonyságának emeléséhez; vállaljanak részt a döntési lehetőségek változatainak kidolgozásában; segítsék a kulturált, egészséges emberi élet jobb formálását. Fokozottan támogatni kell mind a távlati célokat megalapozó, mind a mai igényeket szolgáló kutatásokat és eredményeik alkalmazását. Az eredményesen dolgozó kutatók és kollektívák részesüljenek növekvő támogatásban. Arra kell törekedni, hogy a kutatásra és fejlesztésre fordítható kiadások a nemzeti jövedelem növekedésénél gyorsabban emelkedjenek. Segíteni kell az egyetemi és főiskolai tanszékeken és a vállalatoknál folyó kutatásokat. Erősíteni kell a kutatás, a műszaki fejlesztés, a termelés és az értékesítés kapcsolatát.

A társadalomtudományok művelőinek elsőrendű feladata korunk legfontosabb kérdéseinek kellő színvonalú elméleti-ideológiai feldolgozása.

A párt és az állam a döntések megalapozásában mindinkább igényli a tudományok közreműködését, a tudósok érezzék az ezzel járó felelősséget.

Fenn kell tartani és egyes, számunkra fontos területeken bővíteni kell a nemzetközi tudományos kapcsolatokat.

4. A következő években folytatni kell az oktatás elhatározott korszerűsítését, amelynek középpontjában a tartalmi megújítás, az oktató-nevelő munka minőségének javítása, a szocialista nevelés erősítése áll.

Az iskola jobban alapozza meg a tanulók általános műveltségét, tudományos világnézetét. Adjon széles alapokra helyezett, tovább építhető szakmai ismereteket. Fordítson nagyobb figyelmet arra, hogy a tanulóifjúság meggyőző válaszokat kapjon társadalmi, politikai és ideológiai kérdéseire. Neveljen jobban a munkára, formálja elkötelezettebben az ifjúság jellemét, magatartását, ösztönözze öntevékenységét. Fejlessze a fiatalok egyéni adottságait, bontakoztassa ki képességeiket, segítse az esélykülönbségek csökkentését, gondozza a tehetségeket. Erősítse a családdal, a társadalmi szervezetekkel, a közművelődési intézményekkel való együttműködését.

A közoktatás javításának feladatait és feltételeit társadalmi-gazdasági program keretében kell meghatározni. A szakmunkásképzés tartson lépést a műszaki fejlődéssel. Ebben növekedjen az üzemek érdekeltsége. Meg kell kezdeni a felsőoktatás hosszú távú fejlesztési programjának megvalósítását, a képzést és a továbbképzést gyorsabban kell az igényekhez igazítani. A pedagógusképzés bővítésével, a pedagóguspálya társadalmi megbecsülésének növelésével is elő kell segíteni a pedagógushiány megszüntetését.

A felnőttoktatásnak változatlanul jelentős a szerepe a lakosság műveltségének gyarapításában, s a korábbinál nagyobbak a feladatai a szakképzésben, az átképzésben és a továbbképzésben.

5. A párt művészetpolitikájának fő célja, hogy kedvező feltételeket teremtsen a művészetek alapvető társadalmi feladatainak teljesítéséhez. Változatlan alapelvünk az alkotás szabadságának biztosítása, a művészi kezdeményezések, kísérletezések támogatása, az alkotóműhelyek önálló, felelős működésének segítése. Az irodalomra, a művészetekre jellemző sokszínűség feladása nélkül arra kell törekedni, hogy az értékrendet a szocialista, humanista szellemiségű művek határozzák meg. Nem szabad teret engedni az eszméinktől idegen, szocialista viszonyainkat eltorzító törekvéseknek. A társadalom igényli, hogy az irodalom, a film, a színház, a zene-, a képző- és iparművészet, valamint minden más művészeti ág értékes alkotásokkal járuljon hozzá valóságismeretünk gazdagításához, az emberek életszemléletének, ízlésének alakításához.

A művelődés térhódítása, az általános és a szakmai műveltség gyarapítása társadalmi, gazdasági előrehaladásunknak fontos feltétele. A közművelődés segítse a társadalmi, gazdasági feladatok megoldását, a szocialista demokrácia érvényesülését, az emberek életmódjának tartalmasabbá tételét. A közművelődésben a tartalmi fejlesztés alapkövetelménye a közvetített értékek tudatosabb kiválasztása. Korszerűsíteni kell a művelődési intézmények munkáját. A művelődési igények felkeltésében és kielégítésében különösen fontos szerepe van a televíziónak és a rádiónak. Helyezzük szélesebb alapokra az öntevékeny művészi, művelődési csoportok munkáját. Tegyük színvonalasabbá a milliókra kiterjedő szórakoztatást.

A művészeti és a kulturális életben erősíteni kell a párt elvi irányító és kezdeményező szerepét. Ettől elválaszthatatlan a kommunisták egysége, felelősségtudatuk növelése, az irányítómunkában az elvszerűség, a szervezettség, a fegyelmezettség fokozása, a marxista kritika erősítése. Az állami, gazdasági szabályozást a művelődéspolitikai elveknek és érdekeknek megfelelően folyamatosan korszerűsíteni szükséges. A közpénzeket fordítsuk a szocialista, humanista értékek támogatására, a tömegek műveltségének gyarapítására.

6. Az ideológiai munkát a politikai, gazdasági és kulturális feladatok megoldásával szoros egységben kell fejleszteni. E munka eredményessége fontos mércéje a pártszervek és a pártszervezetek egész tevékenységének. Az alapszervezetekben folyó ideológiai munka készítse fel a kommunistákat, hogy környezetükben eredményesen terjesszék eszméinket, magyarázzák politikánkat, és mozgósítsák a dolgozókat céljaink megvalósítására. Minden kommunista kötelessége, hogy határozott kiállással, meggyőző érveléssel lépjen fel eszméink és politikánk mellett, a szocializmustól idegen nézetekkel szemben.

VI. A PÁRT ÉS A TÖMEGSZERVEZETEK

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a dolgozó nép pártja eredményesen irányítja, szervezi a szocialista építőmunkát, betölti vezető szerepét. Politikájával kifejezi, tevékenységével bizonyítja, hogy teljesíti a nép szolgálatában vállalt kötelezettségeit. A párt és a tömegek kapcsolata jó, a pártban érvényesülnek a lenini normák.

1. A szocialista építőmunka sikeres folytatásának fő követelménye, hogy erősödjön a párt vezető szerepe, tovább szélesedjen eszmei, politikai befolyása. Ehhez arra van szükség, hogy a párt maga is emelje munkájának színvonalát, fejlessze munkastílusát és munkamódszereit, a párt minden szerve, szervezete, minden kommunista tegyen eleget a nagyobb követelményeknek; mindenki a maga helyén egész tudásával, fegyelmezetten dolgozzon népünk boldogulásáért, szocialista hazánk további sikeres fejlődéséért.

A vezető szerep gyakorlásának alapja a marxista–leninista politika. Ennek érvényesülése nagymértékben függ a határozatok végrehajtásának megszervezésétől és ellenőrzésétől. Munkánknak ma ez a gyenge pontja. Minden szinten nagyobb figyelmet kell fordítani a munka megszervezésére, a végrehajtásra és az ellenőrzésre. A pártszervezeteknek, a kommunistáknak elsőrendű feladatuk, hogy a pártonkívülieket bevonják a közös gondolkodásba és cselekvésbe.

A vezető szerep érvényesítése, a politika sikeres valóra váltása megköveteli a párt eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységét. A pártegység folyamatos megújítását segíti a demokratikus centralizmus megvalósulása a pártéletben. A párttestületekben, a pártfórumokon folytatott szabad vitának, a nézetek szembesítésének, a pártszerű kritikának és önkritikának lényeges szerepe van a politika formálásában, az egység létrehozásában, a közös cselekvés alapjainak megteremtésében és erősítésében. Az egységnek a párt politikája melletti kiállásban és a megvalósításban tanúsított helytállásban kell kifejeződnie.

A párton belüli demokratikus, nyílt közösségi viszonyok hatnak az egész közéletre. Az eddiginél több lehetőséget kell teremteni, hogy a párttagság a nagyobb horderejű társadalmi kérdések eldöntése előtt a párt fórumain véleményt nyilváníthasson, javaslatokat tehessen, jobban részt vehessen a döntések előkészítésében. A pártfórumokon, taggyűléseken gyakrabban tűzzenek napirendre fontos közérdekű témákat. A taggyűléseken, a választott testületek ülésein egyenlő jogú és kötelezettségű kommunisták vesznek részt. Senki se érezze magát alávagy fölérendeltségi viszonyban. Biztosítani kell, hogy a párt fórumain mindenki szabadon fejthesse ki véleményét, s az elhangzott véleményeket a döntéshozatalkor érdemben mérlegeljék. A többségi döntést a fegyelmezett végrehajtás kövesse. Szükséges a pártélet szabályainak következetes megtartása, a fegyelem megszilárdítása, politikánk védelme mindenfajta torzítással szemben.

2. A párt politikájának kidolgozásában, végrehajtásában és ellenőrzésében lényeges szerepe van az alapszervezetek és a taggyűlések önálló, kezdeményező munkájának. Fontos, hogy a taggyűlés alakítsa és kérje számon azokat a kommunista magatartási normákat, amelyekhez a párttagoknak igazodniuk kell. A pártszervezetek alkossanak olyan jó szellemű közösségeket, amelyek elősegítik, hogy a párttagokat még inkább a példamutató helytállás, a szerény, fegyelmezett magatartás jellemezze. Az alapszervezetek, a kommunista közösségek minden esetben határozottan lépjenek fel a pártszerűtlen, az erkölcsi normáinkba ütköző magatartással szemben.

A párt belső életének, munkastílusának fejlesztése elsőrendű feladat. Erősíteni kell a pártmunka mozgalmi jellegét, vissza kell szorítani és fel kell számolni a hivatali felfogást és stílust, a formalizmust. A párt politikáját támogató egyetértést és cselekvést aktív politizálással, érveléssel, eszmecserével kell kialakítani. A kommunisták gyarapítsák eszmei, politikai felkészültségüket, kezdeményezzék a problémák feltárását és megoldását, a hibás gyakorlat kiigazítását.

3. A pártnak 871 000 tagja van, 59 000-rel több, mint a XII. kongresszus idején. A tagfelvételek során nagy figyelmet kell szentelni annak, hogy a társadalom minden rétegéből azok kerüljenek a pártba, akik aktívak a közéletben, szocialista módon élnek, munkájuk, magatartásuk, társadalmi tevékenységük alapján megbecsülést élveznek. Tudatosabb politikai meggyőző és szervező tevékenységet kell végezni, hogy a dolgozó és tanuló fiatalok legjobbjai nagyobb számban és arányban kérjék felvételüket. Meg kell válni azoktól, akik nem tesznek eleget kötelességeiknek, s akik alkalmatlanná váltak a párttagságra. A párt sorainak erősítéséért minden pártszervezet, minden kommunista személyesen is felelős.

4. A párt politikájának megvalósításában, a társadalom feladatainak megoldásában kiemelkedő szerepük van a választott testületek tagjainak, a párt-, az állami és társadalmi élet különböző területein tevékenykedő vezetőknek. Nagy többségük munkája és magatartása alapján rászolgál a bizalomra, alkalmas teendőinek ellátására. A párt továbbra is felelősséget vállal azért, hogy a vezető beosztásokban rátermett, hozzáértő emberek dolgozzanak. Ismét megerősíti azt az elvet és gyakorlatot, hogy – a párttisztségek kivételével – minden beosztást betölthet arra alkalmas pártonkívüli is. A káderpolitikai elvekre alapozva a kádermunka gyakorlatát jobban hozzá kell igazítani a társa-

dalmi-gazdasági fejlődés követelményeihez, a szocialista demokrácia kibontakoztatásához. Növelni kell a párt-, állami, gazdasági szervek felelősségét, hogy a káderkérdéseket kellő időben oldják meg. A párt testületei döntéseik során elsősorban a vezetők politikai és erkölcsi alkalmasságát vizsgálják. A szakmai hozzáértés megítélését az állami, gazdasági irányító szervektől igényeljék.

A vezető tisztségekre olyan személyeket – köztük nagyobb számban fiatalokat, nőket – kell jelölni, akik munkájukkal bizonyítják, hogy elkötelezetten szolgálják a szocializmus ügyét, magas fokú szakmai ismereteik vannak, vállalják a döntést, a cselekvést. A pártszervek és -szervezetek támogassák a kezdeményező, az újat felkaroló, a rendet és a fegyelmet megkövetelő vezetőket. A vezetői tevékenységet is a teljesítmény és a magatartás alapján kell megítélni. A leghatározottabban fel kell lépni a hatalommal való visszaélés mindenfajta megnyilvánulása ellen. Beosztásra való tekintet nélkül mindenkitől meg kell követelni a szocialista normák megtartását.

Szélesíteni kell a kádermunka demokratizmusát, növelni nyíltságát. A vezetők kiválasztását, munkáját jobban a közvélemény ellenőrzése alá kell helyezni. Állami, gazdasági területen a vezető munkakörök többségét választás, illetve pályázat útján kell betölteni; gyakoribbá kell tenni a meghatározott időre szóló kinevezéseket, megbízásokat. Ahol a feltételek lehetővé teszik, állítsanak több jelöltet. A társadalmi szervek, a demokratikus fórumok éljenek jogaikkal. Tervszerűbbé kell tenni a káderekkel való foglalkozást, javítani a vezetők képzését és továbbképzését.

5. A párt a politika kimunkálásában és végrehajtásában igényli az önállóan működő tömegszervezetek és tömegmozgalmak, szövetkezeti érdekképviseleti szervek alkotó részvételét, számít kezdeményezéseikre, épít tapasztalataikra, figyelembe veszi véleményüket. Támogat minden közhasznú egyesületet, mozgalmat, mely szocialista alapon, törvényeinkkel összhangban tevékenykedik.

A párt a tömegszervezeteket és -mozgalmakat jól bevált gyakorlatának megfelelően elvileg, politikailag irányítja, politikáját az ott dolgozó kommunisták révén érvényesíti. A kommunisták példamutató magatartásukkal és meggyőző munkájukkal növeljék a párt befolyását a tömegszervezetekben és -mozgalmakban. Segítsék őket, hogy eredményesen oldják meg feladataikat.

Pártunk támaszkodik a szakszervezetekre, a munkásosztály, a bér-

ből és fizetésből élők legátfogóbb szervezeteire. A magyar szakszervezetek részt vesznek a hatalom gyakorlásában, nélkülözhetetlen szerepet töltenek be szocialista társadalmunk építésében, a nemzeti összefogás erősítésében, a dolgozó tömegekkel való egyetértés és együttműködés megteremtésében. Továbbra is vegyenek részt a politika kimunkálásában, elfogadtatásában és megvalósításában. Erősítsék érdekvédelmi, érdekképviseleti tevékenységüket, mert ez a feltétele annak, hogy befolyásuk fokozódjon, eredményesen mozgósítsák tagságukat társadalmunk politikai és gazdasági erejének növelésére, s igényeljék a kötelességek fegyelmezett teljesítését. A szakszervezetek éljenek azzal a lehetőséggel, amelyet a vállalati önállóság növekedése teremt tevékenységükhöz. A szocialista munkaverseny és brigádmozgalom megújításával járuljanak hozzá a munka társadalmi megbecsülésének növeléséhez, a dolgozók alkotóerejének kibontakoztatásához. Az üzemi-munkahelyi demokrácia elmélyítésével segítsék elő a dolgozóknak a termelésben, a politika végrehajtásában való részvételét.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség szocialista rendszerünk aktív politikai tényezője, a magyar ifjúság egységes politikai szervezete; a párt irányításával, szervezetileg önállóan működik. Fő hivatása, hogy hirdesse és képviselje a párt politikáját, nyerje meg az ifjúságot szocialista céljainknak, képviselje és védje a fiatalok sajátos érdekeit, tárja fel és közvetítse problémáikat a párt- és állami szervekhez. Jobban vegye figyelembe az egyes ifjúsági korosztályok és rétegek sajátosságait, érdeklődését, törekvéseit. Az ifjúsági szövetség nevelje tagságát, a fiatalokat szocialista hazánk szeretetére, felelős magatartásra és cselekvésre. Segítse elő, hogy a fiatalok ismerjék meg jobban nemzeti történelmünket és annak részeként a kommunisták harcait, a szocializmus építésének magyarországi tapasztalatait. Fokozza erőfeszítéseit az ifjúság soraiban is tapasztalható helytelen nézetek és magatartás leküzdéséért.

A párt szervei és szervezetei közvetlenül felelősek a hozzájuk tartozó KISZ-szervezetek irányításáért, támogatásáért. Erősítsék önállóságukat, bátorítsák kezdeményezéseiket. A KISZ-szervezetekkel együtt gondoskodjanak az alkalmas fiatalok párttaggá neveléséről.

A Magyar Úttörők Szövetsége eredményesen látja el feladatát. A jövőben is tegyen eleget kötelességeinek: szervezze a gyermekek közösségeit, segítse az iskolai oktató és nevelő munkát. Jobban járuljon hozzá a tanulóifjúság erkölcsi, politikai, közösségi neveléséhez.

A Hazafias Népfront eredményesen támogatja a párt szövetségi politikájának érvényesítését, a szocialista célok jegyében megvalósuló nemzeti összefogást. A közélet tevékeny résztvevője, ellátja közjogi feladatait. Vállaljon nagyobb szerepet a szocialista építést, a társadalmi viszonyok szocialista fejlődését szolgáló erőfeszítésekben. A szövetségi politikát követve erősítse népünk összeforrottságát, mozgósítson az ország feladatainak megoldására. Törekedjen arra, hogy munkája nyomán a társadalom minden osztályából és rétegéből többen vegyenek részt a közéletben.

VII. A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom a társadalmi haladás legfontosabb és legkövetkezetesebb ereje. A kommunista és munkáspártok önállóan, a nemzeti adottságokkal, hagyományokkal és a követelményekkel összhangban alakítják politikájukat és fejtik ki tevékenységüket. A társadalmi fejlődés és a nemzetközi élet eseményeit elemezve arra törekednek, hogy a marxizmus–leninizmuson alapuló, a kor követelményeinek megfelelő választ adjanak az új kérdésekre. A népek sorsáért viselt történelmi felelősséget átérezve képviselik álláspontjukat a világpolitikában. A kommunisták az emberiséget fenyegető termonukleáris katasztrófa elhárításának, a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításának legkövetkezetesebb harcosai.

1. A Magyar Szocialista Munkáspártot nemzetközi tevékenységében a proletár internacionalizmus elvei vezérlik. Részt vállal a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom összefogásának erősítésében, közös ügyünk előmozdításában. Fontosnak tartja az alkotó szellemű, nyílt elvtársi véleménycserét, ennek két- és többoldalú formáit. Osztozik a világbéke megőrzését, a társadalmi haladást szolgáló közös erőfeszítésekben.

Pártunk szorosan együttműködik a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom legtapasztaltabb erejével. Fejleszti együttműködését a szocialista országokban tevékenykedő testvérpártokkal. A tartalmában és formájában egyre gazdagodó pártközi együttműködés hasznosan segíti egymás tapasztalatainak alaposabb megismerését és a hazai feltételeknek megfelelő al-

kalmazását, népeink barátságának, országaink összefogásának erősítését, közös céljaink elérését.

A Magyar Szocialista Munkáspárt fejleszti kapcsolatait a tőkés országokban működő kommunista és munkáspártokkal, figyelemmel kíséri alkotó útkeresésüket, szolidáris velük, és támogatja a monopoltőke hatalmának korlátozásáért, a demokratikus jogok védelméért és kiterjesztéséért, a társadalmi haladásért vívott küzdelmüket. Bővíti együttműködését a fejlődő országok kommunista és munkáspártjaival, különös figyelmet fordít az újonnan létrejött marxista–leninista pártokra, segíti őket igazságos harcukban.

2. Pártunk szolidáris a fejlődő országok nemzeti felszabadító mozgalmaival, nemzeti demokratikus pártjaival, támogatja küzdelmüket, melyet a fajüldözés, a diktatórikus rendszerek, az újgyarmatosítás ellen, népeik függetlenségéért és társadalmi felemelkedéséért folytatnak.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tovább építi kapcsolatait a szocialista, szociáldemokrata pártokkal. Hasznosnak tartja a véleménycserét minden olyan párttal, mozgalommal, amely felelősséget érez a béke ügyéért. Az ideológiai ellentétek, a társadalmi fejlődés és a nemzetközi élet egyes eseményeinek, tényeinek eltérő megítélése nem akadályozhatja, hogy összefogjunk, együttműködjünk velük az emberiség sorsát érintő legfontosabb nemzetközi kérdések megoldásában, a világbéke megőrzésében, a leszerelésért folyó küzdelemben, a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének és kölcsönösen előnyös kapcsolatainak előmozdításában.

*

Pártunk, forradalmi küldetésének megfelelően, történelmi felelősséget vállalt a szocializmus magyarországi felépítéséért. A szocialista forradalom győzelemre vitelével népünk bizalmából nemzetünk vezető erejévé vált. Politikája kifejezi, hűen képviseli népünk érdekeit. Ugyanakkor a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom szerves része is, szolidáris a szocializmusért folyó világméretű küzdelemmel. A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom léte és fejlődése a szocializmus hazai építésének fontos támasza, lehetővé teszi, hogy hazánk a társadalmi fejlődés leghaladóbb áramlatához kapcsolódjon. A szocializmus építésének magyarországi eredményei egyaránt szolgálják népünk felemelkedését, a társadalmi haladás, a szocializmus és a béke egyetemes ügyét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata

A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a dolgozó nép pártja, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része; tevékenységében a marxizmus–leninizmus, a proletár internacionalizmus, a munkásosztály, a nép szolgálata vezérli.

A Magyar Szocialista Munkáspárt önkéntes harci szövetség; soraiban tömöríti a magyar nép leghaladóbb erőit, akik a munkásosztály szocialista eszméit és céljait magukévá teszik, megvalósításukért dolgoznak. Szervezi és vezeti a nép harcát a szocialista társadalom felépítéséért, a nemzet felemelkedéséért, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásáért.

A párt végső célja: a kommunista társadalom felépítése.

I. A PÁRT TAGJA, A PÁRTTAG KÖTELESSÉGEI ÉS JOGAI

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt tagja lehet az a magyar állampolgár, aki:

- a 18. életévét betöltötte, illetve a tagfelvétel évében betölti;
- elfogadja a marxista–leninista eszméket, a párt programját, politikáját, szervezeti szabályzatát és önzetlenül munkálkodik valóra váltásukért;
- megfelel a párt erkölcsi, politikai követelményeinek; szocialista módon él, munkája, magatartása, társadalmi tevékenysége alapján megbecsülést élvez;
- rendszeresen részt vesz a párt valamelyik alapszervezetének munkájában;
- fizeti a tagsági díjat.

2. A párttag kötelességei:

a) sajátítsa el a marxizmus–leninizmus alapjait, rendszeresen fejlessze elméleti, politikai tudását, gazdagítsa műveltségét; erősítse, védelmezze a párt eszmei és politikai, szervezeti és cselekvési egységét, küzdjön a frakciós törekvések, a burzsoá ideológia és erkölcs maradványai, az eszméinktől idegen nézetek ellen; tanúsítson forradalmi éberséget, lépjen fel minden szocializmusellenes jelenséggel szemben;

b) következetesen szolgálja a szocializmus ügyét, és minden körülmények között álljon ki a szocialista társadalom érdekeiért, védelméért; mutasson példát a munkában, hivatásának teljesítésében és a magánéletben;

c) tartsa be a pártfegyelem szabályait, hajtsa végre a párt határozatait, az állam törvényeit és rendeleteit, teljesítse pártmegbízatásait;

d) legyen őszinte és becsületes; személyre való tekintet nélkül tárja fel a fogyatékosságokat, lépjen fel a pártdemokrácia megsértése, a bírálat elfojtása és az önelégültség ellen;

e) erősítse és szélesítse a pártnak a tömegekhez fűződő kapcsolatait, terjessze a párt eszméit, képviselje a párt politikáját, cselekvően vegyen részt a politikai, társadalmi életben, a párt utánpótlásának nevelésében.

3. A párttag jogai:

a) részt vehet a párt elméleti, politikai és szervezeti kérdéseinek pártfórumokon történő megvitatásában és a határozatok meghozatalában. Ha ellentétes véleménye van, kifejtheti a taggyűlésen vagy a felsőbb pártszerv előtt, a határozatot azonban akkor is köteles képviselni és végrehajtani, ha nem ért vele egyet;

b) pártfórumokon bírálhatja a párt bármely tagjának vagy szervének munkáját. Kéréssel, javaslattal, beadvánnyal fordulhat alapszervezetéhez, a felsőbb pártszervekhez, egészen a kongresszusig; észrevételeire, beadványaira érdemi választ kell kapnia;

c) ha kritikai észrevétele vagy a hibák feltárása miatt hátrányos helyzetbe került, a taggyűlés vagy a választott pártszerv védelmét kérheti. A bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani;

d) mint választó és választható, részt vehet a párt vezető szerveinek megválasztásában;

e) munkáját vagy személyét érintő döntés előtt az illetékes pártszerv köteles a párttag véleményét megismerni.

II. A TAGFELVÉTEL, A TAGSÁG MEGSZŰNÉSE, A PÁRTTAGOK ÁTIGAZOLÁSA, A PÁRTFEGYELMI ELJÁRÁS

4. A pártba való belépés önkéntes. A felvétel egyéni elbírálás alapján történik. A jelentkezőnek írásban kell kérnie felvételét. Kérelméhez két olyan párttag írásbeli ajánlását kell csatolni, akik őt közös tevékenység alapján ismerik. Ha a pártba KISZ-tagot vesznek fel, az egyik ajánló a KISZ-alapszervezet taggyűlése lehet. Az ajánlók felelősek véleményükért. A felvételről a taggyűlés határoz. A határozat az illetékes pártbizottság jóváhagyása után lép életbe. A tagság kelte a taggyűlési határozat időpontjától számít.

5. Minden párttag a munkahelye, illetve ha munkahelyén nincs alapszervezet, a lakóterülete szerint illetékes pártalapszervezet tagja.

6. A párttag – saját elhatározásából vagy az alapszervezet kezdeményezésére – a pártból kiléphet, ha az adott időpontban fegyelmi eljárás nem folyik ellene. Kilépési szándékát és indokát írásban kell közölnie a pártalapszervezet vezetőségével, és azt a taggyűlésen be kell jelenteni.

7. A taggyűlésnek törölnie kell a párttagok sorából azokat, akik felszólítás ellenére három hónapig saját hibájukból nem vesznek részt az alapszervezet munkájában, nem fizetik a tagsági díjat. A párttagok sorából töröltek a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhetnek a felsőbb pártszervekhez.

8. A szervezeti szabályzatot és a pártfegyelem normáit megsértő párttagokat az alapszervezet taggyűlése, a pártfegyelmi bizottság, a felsőbb pártszerv vagy a Központi Ellenőrző Bizottság fegyelmi vizsgálat alapján pártbüntetésben részesíti.

A pártbüntetés – a fegyelmi vétség súlyosságának megfelelően – dorgálás, megrovás, szigorú megrovás, szigorú megrovás végső figyelmeztetéssel és a pártból való kizárás lehet. A párttag meghatározott időre eltiltható párttisztségétől, illetve visszahívható a párt képviseletében betöltött közfunkcióból.

A pártfegyelmi vizsgálat megindításáról értesíteni kell a párttagot, és a vizsgálat során személyesen meg kell hallgatni, fegyelmi ügyének tárgyalására meg kell hívni. Ha saját hibájából nem jelenik meg a fe-

gyelmi tárgyaláson, ügyében akkor is dönteni lehet. A határozatot írásban kell közölni a párttaggal.

A pártbüntetés az első fokú döntéssel hatályba lép. A kizárt személy párttagsági könyvét be kell vonni.

A pártbüntetés ellen az érintett személy, a taggyűlés vagy az illetékes pártszerv a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhet a felsőbb pártszervhez, illetve fegyelmi bizottságához, ahol a fellebbezés beérkezésétől számított 60 napon belül határozni kell. A felsőbb pártszerv döntése ellen mind az érintett személy, mind a pártszerv fellebbezhet.

Pártfegyelmi határozatot a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottság, illetve a Központi Ellenőrző Bizottság engedélyével lehet nyilvánosságra hozni.

9. Az alapszervezet taggyűlése által elfogadott törléseket az illetékes felsőbb pártszerv, a kizárásokat a pártfegyelmi bizottság hagyja jóvá.

10. A felsőbb választott pártszerv tagja ellen pártfegyelmi eljárást az a testület folytathat és hozhat döntést, amelynek tagja, vagy annak felettes szerve.

Pártfegyelmi eljárást az alapszervezet is kezdeményezhet.

A felsőbb pártszerv ülésén, a döntés előtt ismertetni kell az alapszervezeti taggyűlés állásfoglalását.

A fegyelmi határozatról tájékoztatást kell adni az illetékes alapszervezet taggyűlésén.

11. A pártbüntetés törlését az illetékes pártszervezet egy, az érintett párttag két év múlva kérheti. Azok a pártszervek, amelyek a pártfegyelmi határozatot hozták, három év múlva kötelesek megvizsgálni, indokolt-e a büntetés további fenntartása, vagy törölhető-e.

III. A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, MŰKÖDÉSI ELVE

12. A Magyar Szocialista Munkáspárt a demokratikus centralizmus elvén épül fel.

a) A párt minden vezető szervét és azok tagjait demokratikusan és titkosan választják. A választások rendjét a Központi Bizottság szabá-

lyozza. A Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a pártbizottságok tagjainak megüresedett helyét indokolt esetben behívással is be lehet tölteni. A behívott tagok aránya a Központi Bizottságban és a Központi Ellenőrző Bizottságban a megválasztott tagoknak legfeljebb 20 százaléka, a pártbizottságokban 30 százaléka lehet.

A pártban a kollektív vezetés és a személyes felelősség elve érvényesül. A választott testületek tagjai egyenjogúak.

A vezető szervek bármely tagja, ha valamilyen okból nem tud eleget tenni vállalt kötelezettségének, felmenthető; ha a párttisztség betöltésére alkalmatlannak bizonyul, visszahívható; ha méltatlanná válik tisztségére, kizárható a testület tagjainak a sorából. A felmentést az érintett személy, az illetékes pártszerv, illetve alapszervezet kezdeményezheti.

b) Az alsóbb pártszervek és -szervezetek a felsőbb pártszerveknek vannak alárendelve. A felsőbb szervek határozatai az alsóbb szervekre kötelezőek. A pártszervezetek önállóan dönthetnek helyi kérdésekben, határozataik azonban nem lehetnek ellentétesek a párt politikájával, a felsőbb pártszervek határozataival.

A felsőbb pártszerveknek joguk és kötelességük az alapszervezetek és az alsóbb pártszervek határozatait módosítani, hatályon kívül helyezni, ha nincsenek összhangban a párt politikájával, vagy ellentétesek a felsőbb pártszervek határozataival. Eljárásukat azonban kötelesek megindokolni az illetékes alsóbb pártszerv előtt.

A pártszervezetek és a pártszervek javaslattal, beadvánnyal fordulhatnak a felsőbb pártszervekhez – egészen a kongresszusig –, s azokra választ kell kapniuk.

c) A vezető szerveknek tevékenységükről rendszeresen be kell számolniuk a pártszervezeteiknek és a felsőbb szerveknek.

d) A párttaggyűlés és a vezető szervek ülései akkor határozatképesek, ha tagjaiknak legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal szótöbbséggel történik.

13. A párt szervezeti felépítése a területi-üzemi elvet követi. Az ettől való eltérést a Központi Bizottság, illetve a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok engedélyezhetik.

14. Ha valamely alapszervezet vagy pártbizottság a szervezeti szabályzattól eltérő működést fejt ki, a Központi Bizottság feloszlathatja.

IV. A PÁRT LEGFELSŐBB SZERVEI

15. A Magyar Szocialista Munkáspárt legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet a Központi Bizottság ötévenként hív össze. Az összehívásról szóló döntést legalább három hónappal a kongresszus előtt nyilvánosságra kell hozni.

A pártkongresszus küldötteit a budapesti, a megyei és a megyei jogú, illetve azokon a nagyüzemi pártértekezleteken választják, amelyeknek megvan a kongresszusi küldöttek megválasztásához szükséges taglétszámuk. A párttagság képviseleti rendjét a Központi Bizottság hagyja jóvá. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság azon tagjai, akik nem küldöttek, a testületek felmentéséig teljes jogú résztvevői a kongresszusnak.

A kongresszus:

a) megtárgyalja a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a párt politikájának általános irányvonalát, kijelöli a szocializmus építésében és a nemzetközi kapcsolatokban az adott időszak legfontosabb feladatait;

c) elfogadja a párt szervezeti szabályzatát;

d) megválasztja a Központi Bizottságot és a Központi Ellenőrző Bizottságot;

e) dönt a kongresszus elé terjesztett javaslatokról és fellebbezésekről.

16. A Központi Bizottság a két kongresszus között irányítja a párt valamennyi szervét, szervezetét és intézményét; képviseli a pártot az állami és a társadalmi szervek előtt, illetve a nemzetközi kapcsolatokban.

A Központi Bizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülést tart. A Központi Bizottság tagjainak minden fontos kérdésről tájékoztatást kell kapniuk.

A Központi Bizottság a két kongresszus között országos pártértekezletet hívhat össze.

A pártszervezeteknek az országos pártértekezleten való képviseleti rendjét a Központi Bizottság szabályozza.

17. A Központi Bizottság tagjai közül megválasztja:

a) a Politikai Bizottságot, amely a Központi Bizottság két ülése között irányítja a párt tevékenységét;

b) a párt főtitkárát, főtitkárhelyettesét és a Központi Bizottság titkárait, a Titkárság tagjait.

A Titkárság biztosítja és ellenőrzi a vezető pártszervek határozatainak végrehajtását, irányítja a Központi Bizottság apparátusát.

18. A Központi Bizottság:

a) megválasztja a Központi Bizottság mellett működő munkabizottságokat, azok vezetőit, valamint a munkaközösségek elnökeit;

b) kinevezi a Központi Bizottság osztályainak, intézményeinek, központi lapjának és folyóiratainak vezetőit.

19. A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenységével segíti a párt eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységének erősítését, a párttagság nevelését; őrködik a párttagság politikai magatartása, párthűsége és erkölcsi tisztasága felett; következetesen harcol a pártellenes frakciós tevékenység minden fajtája ellen.

Saját hatáskörében felülbírálja az alsóbb szervek fegyelmi határozata ellen benyújtott fellebbezéseket; szükség esetén felelősségre vonja azokat, akik a párttagok számára kötelező elveket és erkölcsi normákat megsértik; ellenőrzi a Központi Bizottság pénzgazdálkodását; munkájáról jelentést ad a kongresszusnak.

A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai közül megválasztja elnökét, titkárát és Titkárságának tagjait.

V. A PÁRTBIZOTTSÁGOK

20. A fővárosban és kerületeiben, a megyékben, a városokban és a városi jogú nagyközségekben pártbizottságot kell választani.

Megyei jogú pártbizottság működik a Belügyminisztériumban, a Néphadseregben, a Határőrségnél és a Külügyminisztériumban. A fegyveres erőkben és testületekben azok szervezeti felépítésének megfelelően városi jogú pártbizottságok, pártbizottságok, pártvezetőségek, illetve alapszervezetek működnek.

Minden olyan községben, üzemben, vállalatnál, szövetkezetnél, hivatalban, intézményben, a fegyveres erők és testületek egységeinél,

ahol a párttagok létszáma 200-nál több, a terület pártszervezeteinek irányítására pártbizottságot kell választani.

Indokolt esetben a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottság engedélyezheti pártbizottság létrehozását ott is, ahol a párttagság létszáma nem éri el a 200-at.

Amennyiben egy közigazgatási egységen belül az azonos jellegű munkaterületen működő pártalapszervezetek taglétszáma a 200-at meghaladja, irányításukra ágazati pártbizottság hozható létre.

21. A pártbizottság felsőbb szerve a pártértekezlet, amelyet a pártbizottság ötévenként hív össze. A pártbizottság azon tagjai, akik nem küldöttek, a testület felmentéséig teljes jogú résztvevői a pártértekezletnek.

A pártértekezlet elbírálja a pártbizottság beszámolóját, meghatározza a legfőbb feladatokat, megválasztja a pártbizottság tagjait és küldötteit a felsőbb pártértekezletre. A budapesti, a megyei, a megyei jogú, valamint az arra jogosult nagyüzemi pártértekezletek kongresszusi küldötteket választanak.

22. A pártbizottság a két pártértekezlet között működési területének önálló politikai irányítója. Fő feladata a politika képviselete és a helyi viszonyokra való alkalmazása, a hatáskörébe tartozó pártszervezetek irányítása, káderkérdésekben jogkörének gyakorlása, az építőmunka politikai szervezése és ellenőrzése. A pártbizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülésezik.

A pártbizottságok tagjaik közül végrehajtó bizottságot választanak, megválasztják a pártbizottság első titkárát és titkárait. Az irányító munka segítésére állandó jellegű munkabizottságokat választanak. A végrehajtó bizottság a két pártbizottsági ülés között irányítja a pártszervezetek és az apparátus munkáját, szervezi és ellenőrzi a határozatok végrehajtását.

23. A budapesti, a megyei, a megyei jogú, a fővárosi-kerületi, a kerületi jogú, a városi, a városi jogú és a városi jogú nagyközségi, továbbá a tagfelvétel jóváhagyásával és fegyelmi jogkörrel felruházott pártbizottságok pártfegyelmi bizottságot választanak.

A pártfegyelmi bizottság dönt a hatáskörébe tartozó pártfegyelmi

ügyekben. Tevékenységéről köteles rendszeresen beszámolni az őt irányító pártbizottságnak.

24. Azokban a termelési, hivatali, intézményi vagy közigazgatási egységekben, ahol több alapszervezet működik, de pártbizottság nincs, összevont taggyűlésen, küldöttértekezleten pártvezetőséget választanak. A pártvezetőség irányítja és összehangolja az alapszervezetek munkáját; állást foglal, dönt az irányítása alá tartozó területek egészét érintő legfontosabb kérdésekben. A pártvezetőségeknek évenként legalább egyszer összevont taggyűlés vagy küldöttértekezlet előtt be kell számolniuk munkájukról.

VI. A PÁRT ALAPSZERVEZETEI

25. Felsőbb pártszerv jóváhagyásával minden termelési, hivatali vagy lakóterületi egységben, ahol legalább három párttag van, alapszervezet alakítható.

A pártalapszervezet joga és kötelessége működési területén a párt politikájának érvényesítése, végrehajtásának ellenőrzése, káderkérdésekben jogkörének gyakorlása, az állami, gazdasági vezetők beszámoltatása.

26. Az alapszervezet legfőbb szerve a taggyűlés, amelyet legalább kéthavonként össze kell hívni.

Az alapszervezet taggyűlése a pártmunka irányítására, az ügyek intézésére ötévenként titkárt és vezetőséget választ. Azokban az alapszervezetekben, amelyekben a tagság száma nem éri el a 10 főt, a taggyűlés titkárt és titkárhelyettest választ.

A vezetőség köteles évenként beszámoló taggyűlést tartani, ezen a párttagság értékeli a vezetőség, a pártszervezet egész éves tevékenységét, valamint a vezetőségek előterjesztése alapján a párttagok munkáját, a pártmegbízatások teljesítését, meghatározza a főbb politikai feladatokat.

27. Az alapszervezetekben – a létszámtól függően – pártcsoportokat kell létrehozni. A pártcsoportok rendszeresen értékelik tagjaik munká-

ját, magatartását, a pártmegbízatások teljesítését. A pártcsoportok munkáját a csoport ülésén megválasztott és a taggyűlés által megerősített bizalmiak irányítják.

VII. A PÁRT IRÁNYÍTÓ MUNKÁJA AZ ÁLLAMI ÉS A TÖMEGSZERVEZETEKBEN

28. A párt eszmei, politikai irányítással gondoskodik arról, hogy a szocialista államnak és szerveinek a tevékenységében a munkásosztály céljai, a nép javára megvalósuljanak.

Határozatainak az állami szervekben dolgozó kommunisták útján szerez érvényt, akik tevékenységükért, a törvények és rendeletek végrehajtásáért mind a párt-, mind az állami szervek előtt felelősek.

Politikai irányításukról és ellenőrzésükről az illetékes pártszervek gondoskodnak.

29. A fegyveres erők és testületek soraiban szolgálatot teljesítő párttagok és az ott működő pártszervezetek annak érdekében tevékenykednek, hogy a fegyveres erők és testületek minél magasabb fokon és minden helyzetben teljes mértékben megoldják feladataikat, szilárd támaszai, védelmezői legyenek a népi hatalomnak, a Magyar Népköztársaságnak.

30. A tömegszervezeteket és -mozgalmakat a párt eszmeileg és politikailag irányítja, szervezetileg önállóan működnek. A párt határozatai a tömegszervezetekben és -mozgalmakban dolgozó kommunistákra kötelező érvényűek.

A pártmunkájukat szakszervezetekben és más tömegszervezetekben, tömegmozgalmakban végző kommunisták felelősek a párt politikájának érvényesítéséért, a tömegek meggyőzéséért, a körükben szerzett tapasztalatok hasznosításáért, az adott szerv rendeltetésszerű működéséért.

31. Az Országgyűlésben, a tanácsokban, a tömegszervezetekben és a tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták egységes fellépésének elősegítésére a pártszervek kommunista csoportokat hozhatnak létre.

32. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a párt ifjúsági szervezete, egyben a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezete. A párt határozatai kötelező érvényűek a szervezetileg önállóan működő ifjúsági szövetségre. A KISZ-szervek és -szervezetek a pártszervek és -szervezetek közvetlen politikai irányításával, támogatásával végzik munkájukat.

VIII. A PÁRTTAGSÁGI DÍJ

33. A párttagok a Központi Bizottság határozatának megfelelően fizetik tagsági díjukat.

*

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata a párt alkotmánya, törvény minden párttag és pártszervezet számára.

A párt központi vezető szervei

A kongresszus küldöttei zárt ülésen meghallgatták a fellebbviteli bizottság jelentését, majd döntöttek a bizottság javaslatairól. Ezután a küldöttek titkos szavazással megválasztották a párt Központi Bizottságát és Központi Ellenőrző Bizottságát.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TAGJAI

ACZÉL GYÖRGY
az MSZMP Központi Bizottsága Társadalomtudományi Intézetének főigazgatója

ANTALÓCZY ALBERT
az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának első titkára

APÁTI NAGY GÁBOR
a nagyszénási Október 6. Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnökhelyettese

APRÓ ANTAL
az Országgyűlés nyugalmazott elnöke

BARANYAI TIBOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára

BENKE VALÉRIA
a Társadalmi Szemle szerkesztőbizottságának elnöke

BERECZ FRIGYES
a Beloiannisz Híradástechnikai Vállalat vezérigazgatója

BERECZ JÁNOS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

BÓNYAI ISTVÁN
a Volán 4. Számú Vállalat hatvani üzemegységének autófényezője

BORBÉLY GÁBOR
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

BORBÉLY SÁNDOR
a Munkásőrség országos parancsnoka

BRUTYÓ JÁNOS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának nyugalmazott elnöke

BURGERT RÓBERT
a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

CSEHÁK JUDIT
a Minisztertanács elnökhelyettese

CSERHÁTI ISTVÁN
a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora

CSERVENKA FERENCNÉ
az MSZMP Pest Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára, az Országgyűlés alelnöke

CZINEGE LAJOS
a Minisztertanács elnökhelyettese

DEÁK GÁBOR
az MSZMP Budapest XIII. Kerületi Bizottságának első titkára

DEÁK LÁSZLÓ
a Mecseki Ércbányászati Vállalat vájára

DUSCHEK LAJOSNÉ
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

FALUVÉGI LAJOS
a Minisztertanács elnökhelyettese, az Országos Tervhivatal elnöke

FEJTI GYÖRGY
az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottságának első titkára

FOCK JENŐ
a Minisztertanács nyugalmazott elnöke

FODORNÉ BIRGÉS KATALIN
a Szakszervezetek Békés Megyei Tanácsának vezető titkára

GÁSPÁR SÁNDOR
a Szakszervezetek Országos Tanacsának elnöke

GÉCZI JÁNOS
az MSZMP Nógrád Megyei Bizottságának első titkára

GLANZ LÁSZLÓNÉ
a Felsőszölnöki Általános Iskola igazgatója

GRÓSZ KÁROLY
az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára

GUBICZA FERENC
a balatonfüredi Csopak Tája Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke

GYEBRÓSZKI ANDRÁSNÉ
a Habselyem Kötöttárugyár vezérigazgatója

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

HAVASI FERENC
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

HÁMORI CSABA
a KISZ Központi Bizottságának első titkára

HÁRS ISTVÁN
a Magyar Rádió elnöke

HERCZEG KÁROLY
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

HOLLÁN ZSUZSA
az Országos Haematológiai és Vertranszfúziós Intézet főigazgatójának általános helyettese

HOÓS JÁNOS
az Országos Tervhivatal államtitkára

HORN GYULA
külügyminisztériumi államtitkár

HORVÁTH EDE
a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója

HORVÁTH ISTVÁN
az MSZMP Központi Bizottságának titkara

HORVÁTH JÓZSEF
a Csepel Autógyár gépkocsiszerelője

HUSZÁR ISTVÁN
az MSZMP Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének igazgatója

JÓKAY ENDRE
a Villamosszigetelő és Műanyaggyár szerszámkészítője

JUSCSÁK GYÖRGY
a Mátraaljai Állami Gazdaság igazgatója

KAMARA JÁNOS
belügyminiszter

KAPOLYI LÁSZLÓ
ipari miniszter

KARAKAS LÁSZLÓ
az MSZMP Központi Bizottsaga pártgazdasagi és ügykezelési osztályának vezetője

KATONA IMRE
az Elnöki Tanács titkára

KATONA ISTVÁN
az MSZMP Központi Bizottsága irodájának nyugalmazott vezetője

KÁDÁR JÁNOS
az MSZMP főtitkára

KÁLLAI GYULA
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke

KÁNYA ERZSÉBET
a Székesfehérvári Könnyűfémmű műszakvezető főmővezetője

KÁRPÁTI FERENC
politikai főcsoportfőnök, honvédelmi miniszterhelyettes

KISS ISTVÁN
szobrászművész

KLENOVICS IMRE
az MSZMP Somogy Megyei Bizottságának első titkára

KORNIDESZ MIHÁLY
a Magyar Televízió elnöke

KOROM MIHÁLY
az MSZMP Központi Bizottságának nyugalmazott titkára

KÓTAI GÉZA
az MSZMP Központi Bizottsága külügyi osztályának vezetője

KOVÁCS LÁSZLÓ
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

KÖVESKUTI LAJOS
a Híradástechnikai Szövetkezet elnöke

LAKOS SÁNDOR
a Partélet felelős szerkesztője

LÁZÁR GYÖRGY
a Minisztertanács elnöke

LOSONCZI PÁL
az Elnöki Tanács elnöke

LUKÁCS JÁNOS
az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának első titkára

MARJAI JÓZSEF
a Minisztertanács elnökhelyettese

MARÓTHY LÁSZLÓ
a Minisztertanács elnökhelyettese

MÉHES LAJOS
a Szakszervezetek Országos Tanácsának nyugalmazott főtitkára

MÓD PÉTER
a Magyar Népköztársaság UNESCO mellett működő állandó képviseletének vezetője

MÓROCZ LAJOS
honvédelmi minisztériumi államtitkár

NEMES DEZSŐ
az MSZMP Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének nyugalmazott igazgatója

NÉMETH KÁROLY
az MSZMP főtitkárhelyettese

NYERS REZSŐ
az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének nyugalmazott igazgatója, tudományos tanácsadó

OLÁH ISTVÁN
honvédelmi miniszter

OSZTAFI BÉLA
az Ózdi Kohászati Üzemek kohásza

ÓVÁRI MIKLÓS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

PÁL LÉNÁRD
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

PÉTER JÁNOS
nyugalmazott külügyminiszter, az Országgyűlés alelnöke

PÓNYA JÓZSEF
a Paksi Atomerőmű Vállalat vezérigazgatója

POZSGAY IMRE
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára

RAJNAI SÁNDOR
a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete

RÉNYI PÉTER
a Népszabadság főszerkesztő-helyettese

RÉVÉSZ FERENC
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyugalmazott igazgatója

ROMÁNY PÁL
az MSZMP Bács-Kiskun Megyei Bizottságának első titkára

SARLÓS ISTVÁN
az Országgyűlés elnöke

SIKULA GYÖRGY
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára

SZABÓ ISTVÁN
a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke, a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet elnöke

SZABÓ ISTVÁN
az MSZMP Jászberény Városi Bizottságának első titkára

SZAKALI JÓZSEF
a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke

SZÉPVÖLGYI ZOLTÁN
Budapest Főváros Tanácsának elnöke

SZLAMENICZKY ISTVÁN
a SZÖVOSZ elnöke

SZŰCS FERENC
a Magyar Néphadsereg vezérkari főnökének helyettese

SZŰCS ISTVÁNNÉ
az MSZMP Budapest V. Kerületi Bizottságának első titkára

SZŰRÖS MÁTYÁS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

TAKÁCS IMRÉNÉ
az Ajkai Üveggyár technológusa

TÉTÉNYI PÁL
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke

TÓTHNÉ KISS MÁRIA
a Minőségi Cipőgyár nyírbátori gyáregységének személyzeti vezetője

TÖMPE ISTVÁN
az Állami Rádió és Televízió Bizottság nyugalmazott elnöke

TROMBITÁS ISTVÁN
a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat vezérigazgatója

VAJDA GYÖRGY
a Villamosenergetikai Kutató Intézet igazgatója

VARGA LÁSZLÓ
a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsának főtitkára

VARGA PÉTER
az MSZMP Központi Bizottsága közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője

VÁNCSA JENŐ
mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter

VÁRKONYI PÉTER
külügyminiszter

VERES JÓZSEF
nyugalmazott munkaügyi miniszter

VERESS PÉTER
külkereskedelmi miniszter

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG TAGJAI

BORBÁNDI JÁNOS
a Minisztertanács nyugalmazott elnökhelyettese

CSILLIK ANDRÁS
az MSZMP Budapest XX. Kerületi Bizottságának első titkára

ERNSZT ANTAL
az MSZMP Budapest XXI. Kerületi Bizottságának első titkára

FARKAS LAJOSNÉ
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezete központi vezetőségének titkára

FARKASINSZKY LAJOS
Budapest Főváros Tanácsának általános elnökhelyettese

FEHÉR JÓZSEFNÉ
az MSZMP Budapest I. Kerületi Bizottságának első titkára

GYENES ANDRÁS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke

GYŐRI IMRE
az Országos Közművelődési Tanács elnöke

JASSÓ MIHÁLY
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

KOSZORÚS FERENC
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára

KOVÁCS ÁRPÁD
a fóti Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke

KRASZNAI LAJOS
az MSZMP Pest Megyei Bizottságának első titkára

MAJOROS KÁROLY
az MSZMP Szolnok Megyei Bizottságának első titkára

K. PAPP JÓZSEF
az MSZMP Tolna Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

PETRÁK FERENC
a Bőripari Szakszervezet elnöke

POSTÁS SÁNDOR
az MSZMP Debrecen Városi Bizottságának első titkára

RÁCZ SÁNDOR
honvédelmi miniszterhelyettes

RÉV LAJOS
az OKISZ elnöke

RUMPF KÁROLY
a Csepel Művek Vas- és Acélöntödéjének ipari szakoktatója

SEBES SÁNDOR
nyugalmazott első miniszterhelyettes

SOMOGYI IMRE
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának titkára

SUHAJDA JÓZSEF
a Budapest VIII. Kerületi Tanács nyugalmazott elnöke

SZERÉNYI SÁNDOR
az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Főiskolájának nyugalmazott igazgatója

TAKÁCS IMRE
az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának első titkára

TAUSZ JÁNOS
az IBUSZ nyugalmazott vezérigazgatója

USZTA GYULA
a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének nyugalmazott főtitkára

ZSUFFA MIKLÓS
a Nógrádi Szénbányák Vállalat vezérigazgatója

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A Központi Bizottság első ülésén a Politikai Bizottság tagjainak a következőket választotta meg:
Aczél György, Gáspár Sándor, Grósz Károly, Havasi Ferenc, Hámori Csaba, Kádár János, Lázár György, Losonczi Pál, Maróthy László, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, Szabó István.

A Központi Bizottság megválasztotta a KB Titkárságát:

Főtitkár: *Kádár János*, főtitkárhelyettes: *Németh Károly*, a KB titkárai: *Berecz János, Havasi Ferenc, Horváth István, Óvári Miklós, Pál Lénárd, Szűrös Mátyás.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő gazdaságpolitikai bizottságot; vezetője: *Havasi Ferenc*; tagjai: *Ballai László, Beck Tamás, Faluvégi Lajos, Gál László, Párdi Imre, Tétényi Pál.*

Az agitációs és propagandabizottság vezetője *Berecz János;* tagjai: *Pál Lénárd, Csehák Judit, Hárs István, Huszár István, Kornidesz Mihály, Köpeczi Béla, Lakatos Ernő, Lakos Sándor, Pusztai Ferenc, Radics Katalin.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő munkaközösségek vezetőit; pártépítési munkaközösség: *Németh Károly*, közgazdasági munkaközösség: *Havasi Ferenc*, szövetkezetpolitikai munkaközösség: *Havasi Ferenc*, művelődéspolitikai munkaközösség: *Pál Lénárd*, ifjúsági bizottság: *Németh Károly.*

A Központi Bizottság kinevezte a KB osztályvezetőit, a pártintézmények és a központi pártsajtó vezetőit: *Lakatos Ernőt* az agitációs és propagandaosztály vezetőjének, *Ballai Lászlót* a gazdaságpolitikai osztály vezetőjének, *Varga Pétert* a közigazgatási és adminisztratív osztály vezetőjének, *Óvári Miklóst*, a KB titkárát, a KB Irodájának

vezetőjévé, *Kótai Gézát,* a külügyi osztály vezetőjének, *Petrovszki Istvánt* a párt- és tömegszervezetek osztálya vezetőjének, *Karakas Lászlót* a pártgazdasági és ügykezelési osztály vezetőjének, *Radics Katalint* a tudományos, közoktatási és kulturális osztály vezetőjének, *Szabó Józsefet* a Politikai Főiskola rektorának, *Aczél Györgyöt,* a Politikai Bizottság tagját, a Társadalomtudományi Intézet főigazgatójának, *Huszár Istvánt* a Párttörténeti Intézet igazgatójának, *Benke Valériát* a Társadalmi Szemle szerkesztőbizottsága elnökének, *Lakos Sándort* a Pártélet felelős szerkesztőjének. (A Központi Bizottság a Népszabadság főszerkesztőjének helyét később tölti be.)

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A Központi Ellenőrző Bizottság első ülésén megválasztotta tisztségviselőit:
Elnök: *Gyenes András,* titkár: *Somogyi Imre.*
A KEB titkárságának tagjai: *Borbándi János, Farkas Lajosné, Kovács Árpád, Krasznai Lajos, Petrák Ferenc, Rév Lajos, Tausz János.*

Kádár János zárszava

Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa befejezte munkáját. Meggyőződésem szerint betöltötte azt a felelős szerepet, ami reá várt. Összegezte az elmúlt öt esztendő munkájának tapasztalatait. Számot vetett a helyzettel, az előttünk álló feladatokkal, és kijelölte a mindnyájunkra kötelező tennivalókat, a további fejlődés irányát.

A kongresszus jóváhagyta a párt eddig folytatott politikai fő vonalát, és határozottan állást foglalt amellett, hogy következetesen haladunk tovább az eddigi úton, és a fejlett szocialista társadalom felépítésén dolgozunk.

A végzett munkáért köszönetet mondok a kongresszusi küldötteknek, a meghívott elvtársaknak, mindazoknak, akik a kongresszus munkáját a legkülönbözőbb területeken segítették.

Külön köszönetet szeretnék mondani a külföldi elvtársaknak, hogy jelenlétükkel elmélyítették és erősítették azt a mély szolidaritást, amely bennünket a szocialista országokkal, a kapitalista országokban küzdő kommunista és munkáspártokkal, testvérpártjainkkal összefűz. Amikor ismételten megköszönöm jelenlétüket, a hozzánk intézett szavaikat, megkérem őket, vigyék el forró, elvtársi üdvözletünket, üzenetünket az általuk képviselt szocialista országok népeinek és a testvérpártoknak. Mondják el, hogy olyan párt kongresszusán vettek részt, amely elszántan és következetesen küzd a szocializmusért, a békéért, és internacionalista szellemben a legjobb, a legközvetlenebb együttműködésre törekszik a szocialista országok vezető pártjaival és népeivel, a testvérpártokkal. Kérjük, hogy vigyék el legjobb kívánságainkat. Ezt elvi meggyőződésből, a testvéri szolidaritás érzésével és közös érdekünkből kiindulva mondjuk. Mindnyájunk sikere a mi nagy, közös erőnket

gyarapítja, azt az ügyet, amely a világon a haladásért, a szocializmusért és a békéért küzdő tömegeket egyesíti.

Élve az alkalommal, a kongresszus befejező perceiben innen, a kongresszus fórumáról üdvözlöm pártunk tagságát, munkásosztályunkat, népünket. Mi igyekeztünk felelősen elvégezni munkánkat, és kérjük egész párttagságunkat, munkásosztályunkat, szocializmust építő népünket, hogy segítsék valóra váltani törekvéseinket. Építsük együtt, az eddiginél nagyobb lendülettel szocialista hazánkat.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, társadalmunk vezető ereje!

Éljen a szocializmust építő népünk!

Éljen negyven éve szabad hazánk!

Éljen a proletár internacionalizmus és a népek barátsága!

Éljen a szocializmus és a béke!

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát berekesztem. Jó egészséget, sikereket kívánok!

Függelék

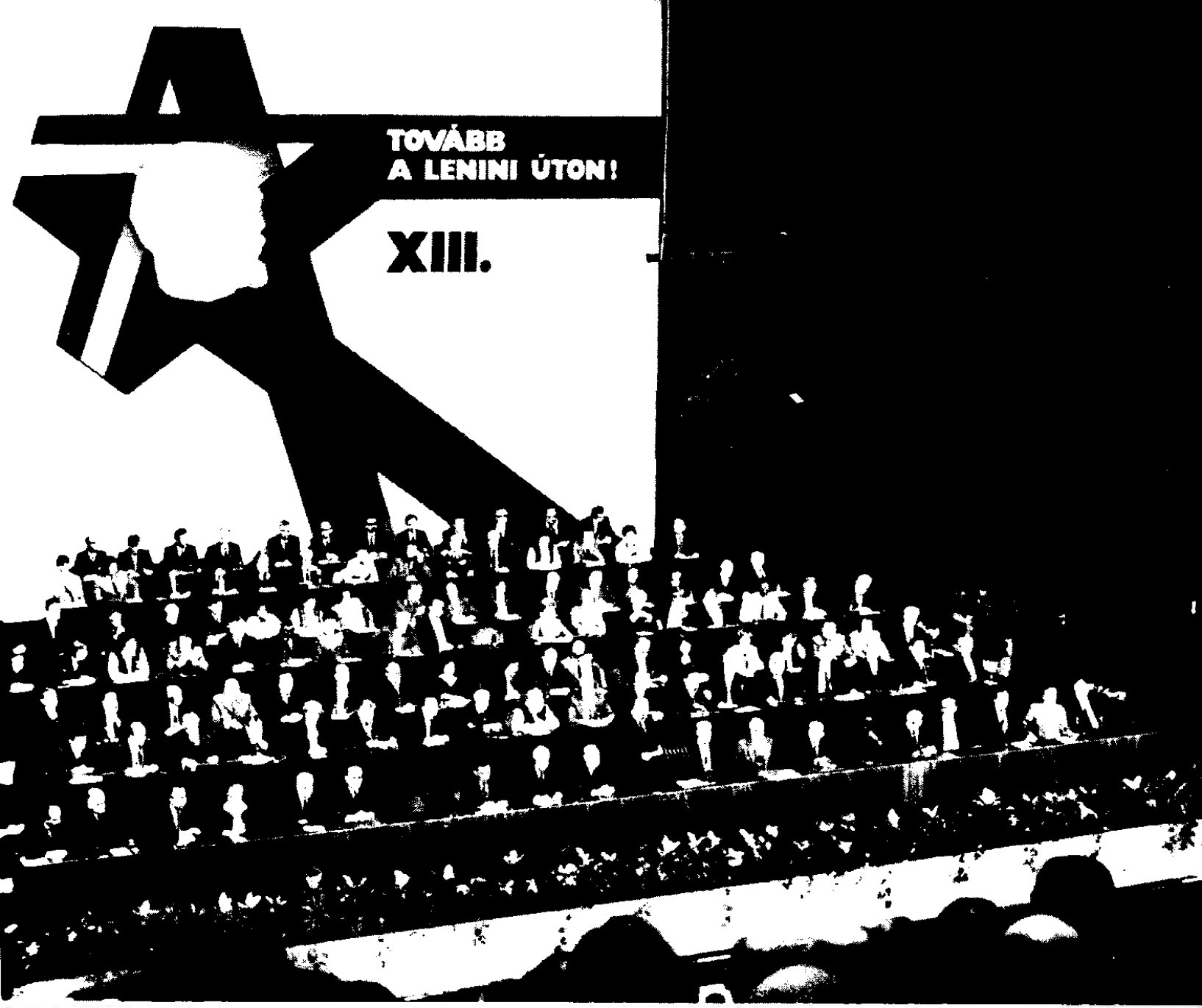

A kongresszus megnyitása

A kongresszus résztvevői

Kádár János szóbeli kiegészítést fűz a Központi Bizottság beszámolójához

Gyenes András szóbeli kiegészítését tartja

Három testvérpárt képviselője üdvözli a kongresszust

Grigorij Romanov, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára

Carlos Brito, a Portugál KP Politikai Bizottságának és Állandó Politikai Titkárságának tagja

Tesfaye Dinka, az Etióp Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának póttagja

Küldöttek a szónoki emelvényen

Csente Jenő, a Tatabányai Szénbányák frontmestere

Janzer Frigyes szobrászművész

Hegyi Istvánné, a KISZ Szolnok Megyei Bizottságának első titkára

Boldog Jánosné,
a Kiskunhalasi Állami Gazdaság
brigádvezetője

Kovács János, a csorvási
Lenin Termelőszövetkezet elnöke

Rostás Károly nyugdíjas,
a Hazafias Népfront
Somogy Megyei Bizottságának elnöke

Takács Hilda, a Zalaegerszeg Városi
Pedagógus KISZ-bizottság titkára

Hunya Istvánt, a legidősebb résztvevőt és Paksi Zoltánnét, a legfiatalabb résztvevőt köszöntik a kongresszuson

Kisdobosok és úttörök köszöntik a küldötteket

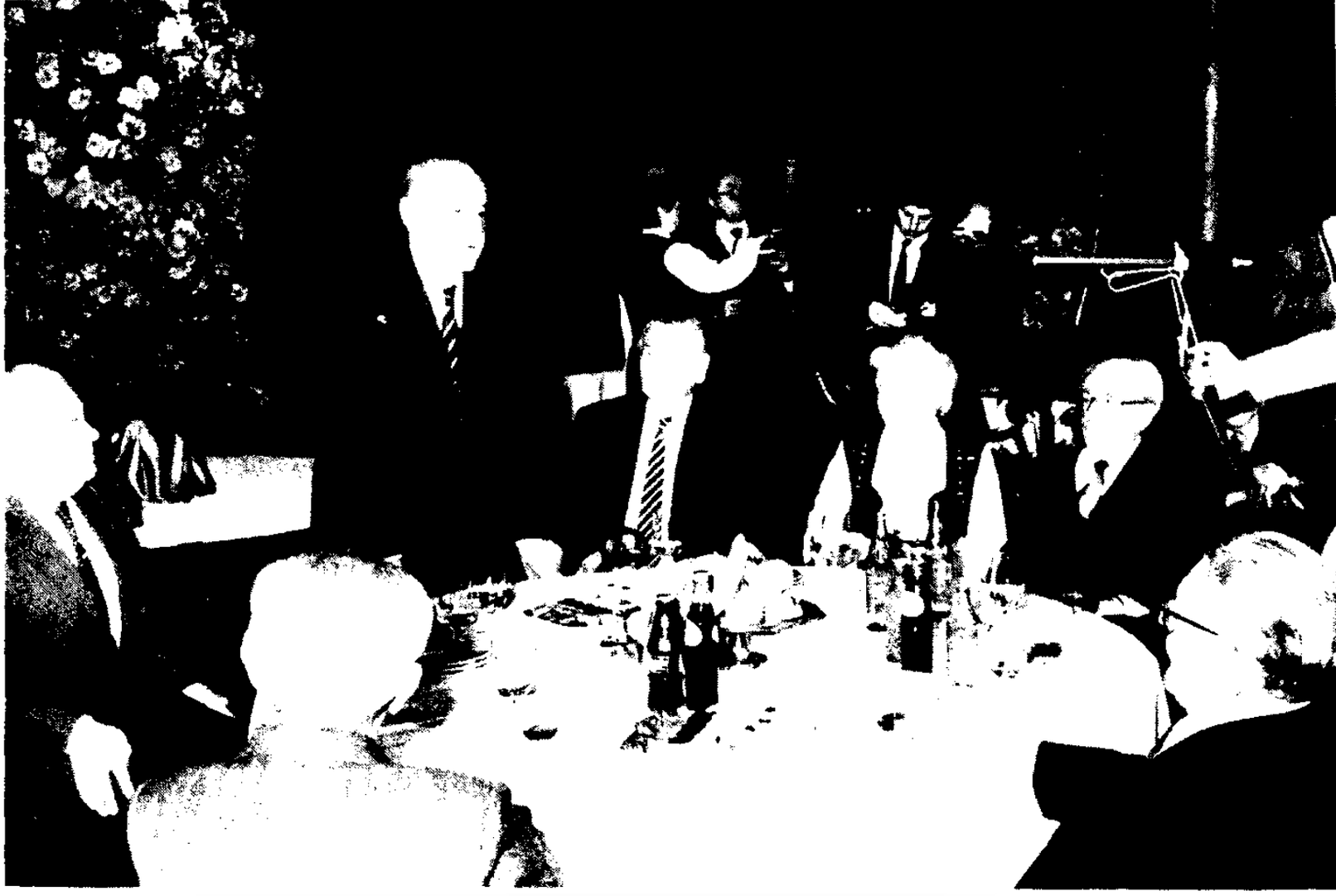

A kongresszus szünetében Kádár János a meghívott veteránokkal, valamint tudományos és művészeti életünk képviselőivel

Kádár János vita-összefoglalóját tartja

Szavaz a kongresszus

A Politikai Bizottság tagjai

Kádár János,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
főtitkára

Németh Károly,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
főtitkárhelyettese

Aczél György

Gáspár Sándor

Grósz Károly

Havasi Ferenc,
a Központi Bizottság titkára

Hámori Csaba

Lázár György

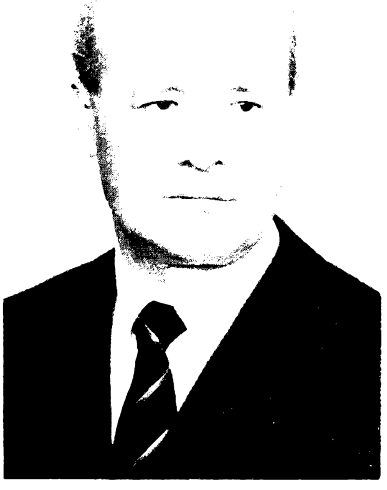

Losonczi Pál

Maróthy László

Óvári Miklós,
a Központi Bizottság titkára

Sarlós István

Szabó István

A Központi Bizottság titkárai

Berecz János

Horváth István

Pál Lénárd

Szűrös Mátyás

A Központi Ellenőrző Bizottság

Elnöke: Gyenes András

Titkára: Somogyi Imre

A kongresszus az Internacionálé hangjaival ért véget

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusán részt vett küldöttek névsora

BUDAPEST

DR. ANCSEL ÉVA
az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi tanára

DR. BABOS KÁROLYNÉ
a Ságvári Utcai Általános Iskola igazgatója

BALCZERNÉ ZOBÓKI MAGDOLNA
az Út-, Vasúttervező Vállalat tervezőmérnöke

BALLA MÁRIA
a Kispesti Textilgyár gyártásközi ellenőre

BARINKAI OSZKÁR
a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság nyugalmazott elnökhelyettese

BARNA JÓZSEFNÉ
a Ganz Villamossági Művek színesfémhegesztője

DR. BARTA GYÖRGY
a Budapesti Műszaki Egyetem pártbizottságának titkára

BAUMANN PÉTERNÉ
a Szemere Utcai Általános Iskola tanára

BEDŐ IMRE
a Budapesti Közlekedési Vállalat fényező csoportvezetője

BEJCZI ZOLTÁN
a Fegyver- és Gázkészülékgyár 3. számú gyárának gyártásfejlesztője

BENKŐ ÁGNES
az MSZMP VII. Kerületi Pedagógus Ágazati Bizottságának titkára

BERECZ FRIGYES
a Beloiannisz Híradástechnikai Vállalat vezérigazgatója

BEREGSZÁSZI KATALIN
a Mogürt Gépjármű Külkereskedelmi Vállalat üzletkötője

BEREND T. IVÁN
a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára

BERGER ANTALNÉ
a Kelenföldi Textilgyár pártbizottságának nyugalmazott titkára

DR. BÉKESI LÁSZLÓ
pénzügyminiszter-helyettes

BIHARI ISTVÁN
a Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára Rt. vezérigazgatója

DR. BODÓ MIKLÓS
az Országos Onkológiai Intézet főorvosa

BOKÁNY BÉLA
az 1. Számú Volán Vállalat gépjárműszerelője

BORBÁNDI JÁNOS
a Minisztertanács nyugalmazott elnökhelyettese

BORBÉLY GÁBOR
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

BORBÉLY SÁNDOR
a Munkásőrség országos parancsnoka

DR. BORNEMISSZA SÁNDOR
a XIII. Kerületi Tanács elnöke

BORÓK KÁLMÁN
a Belügyminisztérium nyugalmazott tisztje

BOROS GYÖRGY
a Volántourist Vállalat autószerelője

BOROS JÁNOS
a Budapesti Élelmiszeripari Gépgyár és Szerelő Vállalat vezérigazgatója

BOROS LÁSZLÓ
a Posta Kísérleti Intézet technikusa

CSÁSZÁR ISTVÁNNÉ
a Budapesti Közlekedési Vállalat metrókocsi-vezetője

CSIGA LÁSZLÓ
az Orion Rádió- és Villamossági Vállalat művezető-helyettese

CSILLIK ANDRÁS
az MSZMP XX. Kerületi Bizottságának első titkára

DARVAS DÁNIEL
az MSZMP XVI. Kerületi Bizottságának első titkára

DEÁK GÁBOR
az MSZMP XIII. Kerületi Bizottságának első titkára

DEÁK GYÖRGYNÉ
a Gránit Csiszolószerszám- és Kőedénygyártó Vállalat művezetője

DR. DEÁK LÍVIA
az MSZMP VII. Kerületi Bizottságának nyugalmazott első titkára

DEMETER KÁROLY
a Tungsram Rt. vezérigazgatója

DEMJÁN SÁNDOR
a Skála-Coop vezérigazgatója

DÉGI TIBORNÉ
a Minta Női Szabó Szövetkezet modellező szabásza

DR. DÉRFALVI ISTVÁN
az MSZMP II. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. DÓZSA LAJOS
a Magyar Alumíniumipari Trösztvezérigazgatója

DÓZSA SAROLTA
a Csepel Művek Vas- és Acélöntödéjének kutatómérnöke

DUDÁK FERENC
az Országos Bányagépgyártó Vállalat művezetője

DUSCHEK LAJOSNÉ
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

EGRESI KÁROLY
a Magyar Hajó- és Darugyár nyugalmazott személyzeti-szociális igazgatója

ELEKES BALÁZSNÉ
a Fékon Ruházati Vállalat művezetője

ERNSZT ANTAL
az MSZMP XXI. Kerületi Bizottságának első titkára

ETTER DÉNES
a Renault kisvállalat művezetője

ÉGETŐ LAJOS
az MSZMP III. Kerületi Bizottságának első titkára

FABRICZKI ANDRÁS
az MSZMP XIX. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. FALUVÉGI LAJOS
a Minisztertanács elnökhelyettese

FARKASINSZKY LAJOS
Budapest Főváros Tanácsának általános elnökhelyettese

FARKAS LAJOSNÉ
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

DR. FAZEKAS LÁSZLÓNÉ
az Iskola Téri Általános Iskola igazgatója

DR. FEHÉR JÓZSEFNÉ
az MSZMP I. Kerületi Bizottságának első titkára

FEJES SÁNDOR
a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem hallgatója

DR. FELEKI FERENC
a Belvárosi Vendéglátó Vállalat igazgatója

FORRÓ DEZSŐ
a Budapesti Rendőrfőkapitányság pártbizottságának első titkára

FÖLDES KÁROLY
a Chemokomplex Vegyipari Gép- és Berendezés Export-Import Vállalat üzletkötője

FUTÁS JÓZSEFNÉ
az MSZMP VII. Kerületi Bizottságának titkára

DR. FÜLÖP JÓZSEF
az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora

GAÁL LAJOS
a Dunai Vasmű lőrinci hengerművének főművezetője

GÁL JÁNOS
az MSZMP VIII. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. GELENCSÉR ÉVA
a Központi Élelmiszeripari Kutatóintézet vegyészmérnöke

DR. GREGOR GÁBOR
az MSZMP XVII. Kerületi Bizottságának első titkára

GROLL LÁSZLÓNÉ
a Gyógyászati Segédeszközök Gyára fűzőkészítő csoportvezetője

GRÓSZ KÁROLY
az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára

GUMBINGER JÓZSEF
a Telefongyár pártbizottságának titkára

GYEBRÓSZKI ANDRÁSNÉ
a Habselyem Kötöttárugyár vezérigazgatója

GYIMÓTHY KÁLMÁN
a Fővárosi Autótaxi Vállalat KISZ-bizottságának titkára

GYURITS ÁRPÁD
a MMG Automatika Művek helyzetfúrós szakmunkása

HAJDÚ ISTVÁN
az MSZMP IX. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. HANGA MÁRIA
az MSZMP XII. Kerületi Bizottságának első titkára

HÁMORI CSABA
a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának első titkára

HEGEDÜS D. GÉZA
a Vígszínház színművésze

HEGEDŰS KATALIN
a Vörös Október Férfiruhagyár főosztályvezetője

HERCZOG EDIT
a Kertészeti Egyetem hallgatója

DR. HERMANN ANTAL
a Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet főigazgató főorvosa

HÍDVÉGI LÁSZLÓ
a MÁV Tervező Intézet nyugalmazott igazgatója

HINKELMANN ANTAL
az Országos Szakipari Vállalat díszítő festője

DR. HOLLÁN ZSUZSA
az Országos Haematológiai és Vertranszfúziós Intézet főigazgatójának általános helyettese

DR. HORN GYULA
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

HORVÁTH ISTVÁN
a Fegyver- és Gázkészülékgyár pártbizottságának titkára

HORVÁTH JÁNOS
az MSZMP IX. Kerületi Bizottságának nyugalmazott első titkára

DR. HORVÁTH LÁSZLÓ
az Országos Tervhivatal nyugalmazott elnökhelyettese

HORVÁTH ROZÁLIA
a Budaprint Pamutnyomóipari Vállalat pártbizottságának titkára

JANZER FRIGYES
szobrászművész

JASSÓ MIHÁLY
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

JÁSZFALVI RÓBERT
A Medicor Művek elektroműszerésze

JEDLICSKA MÁRGIT
A Kőbányai Közért Vállalat pénztárosa

JENDROLOVICSNÉ HEGEDŰS ÉVA
az Ipari Minisztérium közgazdásza

JÓKAY ENDRE
a Villamosszigetelő és Műanyaggyár szerszámkészítője

JUHÁSZ JÁNOS
a Közlekedési és Metró Építő Vállalat aknász művezetője

JUHÁSZ LAJOSNÉ
az MSZMP III. Kerületi Bizottságának nyugalmazott első titkára

JUHÁSZ MIHÁLY
a Papíripari Vállalat vezérigazgatója

JUHÁSZ TÜNDE
a Fővárosi Sütőipari Vállalat üzemvezető-helyettese

JUSTYÁN MIHÁLY
a Vegyiműveket Építő és Szerelő Vállalat szerelési igazgatóság hegesztője

KABDEBÓ FERENCNÉ
a Hámán Kató Közgazdasági Szakközépiskola igazgatóhelyettese

KAJZINGER LÁSZLÓ
a 2. Számú Fővárosi Építőipari Vállalat pártbizottságának titkára

DR. KATONA BÉLA
az MSZMP XVIII. Kerületi Bizottságának első titkára

KATONA ISTVÁN
az MSZMP Központi Bizottsága irodájának vezetője

KÁDÁR JÁNOS
az MSZMP Központi Bizottságának első titkára

DR. KÁDER GYULA
az MSZMP IV. Kerületi Bizottságának első titkára

KÁRÁSZ GYŐZŐ
nyugalmazott nagykövet

KÁRPÁTI LIPÓT
a Budapesti Közlekedési Vállalat autóbuszvezetője

KECSKÉS ALBERTNÉ
az Állami Nyomda könyvkötője

KELEMEN GYÖRGY
a Datorg Külkereskedelmi Adatfeldolgozó és Szervező Rt. osztályvezetője

KELEMEN GYŐZŐ
a Munkásőrség budapesti parancsnoka

KELEN BÉLA
az Esti Hirlap nyugalmazott főszerkesztője

KISS ISTVÁN
szobrászművész

KISS JÁNOS
a Csepel Művek Vasmű művezetője

KNEUSEL EMILNÉ
a Pannónia Háziipari Szövetkezet részlegvezetője

KÓBER FERENC
az MSZMP XXII. Kerületi Bizottságának első titkára

KÓKAI SÁNDOR
a Danuvia Központi Szerszám- és Készülékgyár művezetője

KOLOZSVÁRINÉ DITZMAN ÁGNES
a Budapesti Vegyiművek üzemi laboratóriumi csoportvezetője

KOMORNYIK FERENCNÉ
a Magyar Posztógyár szövőnője

KOPPERMANN FRIGYESNÉ
a Budapesti Csokoládégyár művezetője

KORÉH ISTVÁN
a Hidépítő Vállalat főgépésze

KOVÁCS ÁRPÁDNÉ
az Újpesti Gyapjúszövőgyár kivárró betanított munkása

DR. KOVÁCS FERENC
az Állatorvostudományi Egyetem rektora, egyetemi tanár

DR. KOVÁCS GYULÁNÉ
a Magyar Nemzeti Bank nyugalmazott főelőadója

KOVÁCS JÁNOS
a Rákóczi Sütő- és Édesipari Szövetkezet üzemvezetője

KOVÁCS KÁROLY
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára

KOVÁCS LÁSZLÓ
a Nikex Nehézipari Külkereskedelmi Vállalat nyugalmazott osztályvezetője

KÖVESKÚTI LAJOS
a Híradástechnikai Szövetkezet elnöke

KÖTELES ZOLTÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

KRAUTH PÁLNÉ
a Pamutfonóipari Vállalat vezérigazgatója

KRÁLIKNÉ CSER ERZSÉBET
a KISZ III. Kerületi Bizottságának titkára

LACZKÓ MAGDOLNA
a Semmelweis Orvostudományi Egyetem hallgatója

LACZÓ LÁSZLÓ
a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának hivatásos tisztje

LAJTOS ISTVÁN
a Ganz-Mávag Mozdony-, Vagon- és Gépgyár lakatos csoportvezetője

LAKATOS DEZSŐ
az MSZMP Központi Bizottságának nyugalmazott osztályvezetője

DR. LAKATOS ERNŐ
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

DR. LAKOS SÁNDOR
a Pártélet felelős szerkesztője

LÁNG LÁSZLÓ
az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium nyugalmazott főosztályvezetője

LÁSZLÓ ZOLTÁN
a Ganz Villamossági Művek Tüzeléstechnikai Vállalatának esztergályos csoportvezetője

LENGYEL GYÖRGY
a Madách Színház rendezője

LENKY GYÖRGYNÉ
a Borotvás Utcai Óvoda vezető óvónője

LEPSÉNYI ISTVÁN
az Ikarus Karosszéria- és Járműgyár főosztályvezető-helyettese

LÉVAI PÉTER
a Magyar Állami Népi Együttes táncművésze

MADAR ESZTER
a Kispesti Textilgyár soroksári gyárának üzemi technikusa

DR. MAGYAR KÁLMÁN
a Semmelweis Orvostudományi Egyetem pártbizottságának titkára

MAGYAR LÁSZLÓ
a Telefongyár elektroműszerésze

MAKÁDI JÓZSEF
a Ganz-Mávag Mozdony-, Vagon- és Gépgyár szerelő csoportvezetője

DR. MAKÓ CSABA
a MTA Szociológiai Kutatóintézetének tudományos osztályvezetője

DR. MARJAI JÓZSEF
a Minisztertanács elnökhelyettese

MARKÓ GYÖRGYNÉ
a Bogdánfy Utcai Óvoda óvónője

MARKÓ LÁSZLÓ
a Tungsram Rt. művezetője

DR. MAROS MÁRIA
a Külkereskedelmi Minisztérium nyugalmazott főosztályvezetője

MAROSFALVI IMRÉNÉ
a Városmajor Utcai Általános Iskola tanára

DR. MARÓTHY LÁSZLÓ
a Minisztertanács elnökhelyettese

DR. MARTOS ISTVÁN
a Medicor Művek vezérigazgatója

DR. MARTOS ISTVÁNNÉ
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

MÁLI GÁBOR
a Magyar Hajó- és Darugyár marósa

DR. MÁRTA FERENC
az MTA Központi Kémiai Kutató Intézetének főigazgatója

MENGYEL JÁNOS
a 31. Számú Állami Építőipari Vállalat pártbizottságának titkára

MESTER ERZSÉBET
a Vízgazdálkodási Tudományos Kutatóintézet nyugalmazott osztályvezetője

ÖZV. MEZŐ IMRÉNÉ
a Dohánygyár nyugalmazott igazgatója

MÉSZÁROS FERENC
a Finommechanikai Vállalat síkköszörűse

MIKOVÉNYINÉ LITKEI KATALIN
a Józsefvárosi Közért Vállalat boltvezetője

MITUS ZSUZSANNA
a Centrum Áruházak textilfeldolgozó üzemének technológusa

DR. MOLNÁR IMRE
a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság nyugalmazott elnökhelyettese

MOLNÁR JÁNOS
a Vegyiműveket Építő és Szerelő Vállalat pártbizottságának titkára

DR. MOLNÁR LAJOSNÉ
a Tétényi Úti Kórház szemész főorvosa

MOLNÁR MAGDA
a Helikon Kiadó igazgatója

MONOSZI ERNŐNÉ
a Papíripari Vállalat Csomagolóanyaggyárának csoportvezetője

DR. MURAI GYÖRGY
az MSZMP VI. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. MÜLLER PÁL
a Geofizikai Intézet igazgatója

NAGY FERENC
a Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskola hallgatója

DR. NAGY GYULA
a Külkereskedelmi Főiskola adjunktusa

DR. NAGY IVÁN
a Heim Pál Gyermekkórház
laboratóriumi osztályának vezetője

NAGY RICHÁRD
Budapest Főváros Tanácsának
elnökhelyettese

NAGYIVÁNYI ANDRÁS
a Villanyszerelőipari Vállalat
vezérigazgatója

DR. NÁDASDI JÓZSEF
az MSZMP VII. Kerületi Bizottságának
első titkára

DR. NEMES DEZSŐ
az MSZMP Központi Bizottsága
Párttörténeti Intézetének
nyugalmazott igazgatója

NETZ JÓZSEF
a Kontakta Alkatrészgyár művezetője

NÉMETH BÉLA
a Centrum Áruházak üzletvezető-helyettese

NÉMETH IMRE
a Mikroelektronikai Vállalat
híradásipari szakmunkása

NÉMETH MARIANNA
a VBKM Villamosállomás-szerelő Vállalat
üzemmérnöke

OPITZNÉ
VÉGHELYI ZSUZSANNA
a Keve Utcai Általános Iskola tanítónője

PADOS LÁSZLÓ
a Tesco Nemzetközi Műszaki-Tudományos
Együttműködési Iroda főosztályvezetője

PAPP GYÖRGYNÉ
az MSZMP VIII. Kerületi
Pedagógus Ágazati Bizottságának titkára

PATAKI ÉVA
a Kőbányai Gyógyszerárugyár laboránsa

PÁL LÁSZLÓ
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság
főosztályvezetője

PÁL SÁNDOR
az Építőipari Szállítási Vállalat
betanított munkása

PÁZMÁNDY GYULÁNÉ
a Kőbányai Vas- és Acélöntöde
pártbizottságának titkára

PEJÁK EMIL
a Hazafias Népfront
Budapesti Bizottságának vezető titkára

PENCZ TAMÁS
a Hungarocamion
Nemzetközi Autóközlekedési Vállalat
gépkocsivezetője

PETRÁK FERENC
a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének
elnöke

PÉTER JÁNOS
nyugalmazott külügyminiszter

PIGNER KÁROLY
nyugalmazott művezető

PILNI ATTILÁNÉ
a Budapesti Édesipari Vállalat gépkezelője

PLÁNTEK ÉVA
a Dr. Orbán László Általános Iskola
tanítónője

PODMANICZKI JÓZSEF
a Betonútépítő Vállalat üzemtechnikusa

PRIESZOL JÓZSEF
a Mélyépítő Vállalat igazgatója

PROCHASKA FERENC
a Budapesti Rádiótechnikai Gyár
főosztályvezetője

PUSZTAI FERENC
az MSZMP Budapesti Bizottságának
titkára

REZNEKI RITA
a Magyar Légiközlekedési Vállalat
légi utaskísérője

RÉNYI PÉTER
a Népszabadság főszerkesztő-helyettese

RÉVÉSZ FERENC
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
nyugalmazott igazgatója

DR. RÓZSA IMRE
az Orvostovábbképző Intézet
rektorhelyettese

DR. RÓZSA ZOLTÁN
az Eötvös Loránd Tudományegyetem
pártbizottságának titkára

RUMPF KÁROLY
a Csepel Művek Vas- és Acélöntödéjének
szakoktatója

SALGÓ FERENC
a Gelka 3205. számú szervizének
műszerésze

SÁROSDINÉ
SZÜLEK MÁRIA
a Hazafias Népfront
XIV. Kerületi Bizottságának titkára

SCHMIDT JÁNOS
a Faipari Vállalat nyugalmazott igazgatója

SCHWARZNÉ ENGEL MÁRTA
a Rákospalotai Növényolajgyár
segédművezetője

SEBESTYÉN JÓZSEF
a MÁV Landler Jenő Járműjavító
pártbizottságának titkára

SEIDL JÓZSEF
a Köbányai Sörgyár pártbizottságának
titkára

SOMOGYI JENŐ
a Pannónia Szálloda
és Vendéglátóipari Vállalat
vezérigazgatója

SOMOGYI LÁSZLÓ
a Fővárosi Gázművek pártbizottságának
titkára

SOMOGYI SÁNDOR
az MSZMP Budapesti Bizottságának
nyugalmazott titkára

SOÓS FERENC
a Varrógép és Kötőgép Műszerészek
Szövetkezete szervizvezetője

STEINER ARNOLD
a Magyar Hajó- és Darugyár
pártbizottságának titkára

DR. SUHAJDA JÓZSEF
a VIII. Kerületi Tanács
nyugalmazott elnöke

SZABADI LÁSZLÓ
az Országos Villamostávvezeték Vállalat
villanyszerelő csoportvezetője

SZABÓ GYULA
a Láng Gépgyár művezetője

SZABÓ JÁNOSNÉ
a Thälmann Utcai Általános Iskola
igazgatója

SZABÓ KÁROLY
a X. Kerületi Tanács elnöke

SZABÓ LÁSZLÓ
az MSZMP XV. Kerületi Bizottságának
első titkára

SZABÓ PIROSKA
az MSZMP Budapesti Bizottságának
nyugalmazott osztályvezetője

SZAKOS JÓZSEF
a Budapesti Tejipari Vállalat
targoncaszerelője

DR. SZARVAS LÁSZLÓ
a Marx Károly Közgazdaságtudományi
Egyetem pártbizottságának titkára

DR. SZATMÁRI ISTVÁN
az MSZMP XI. Kerületi Bizottságának
első titkára

DR. SZEKERES LÁSZLÓ
az V. Kerületi Tanács elnöke

SZENDE GYÖRGY
a Gépipari Technológiai Intézet
tudományos főosztályvezetője

SZENTGYÖRGYI KÁLMÁN
a Belügyminisztérium nyugalmazott tisztje

SZENTMIHÁLYI LÁSZLÓ
a Fővárosi Csatornázási Művek munkavezetője

SZERÉNYI SÁNDOR
az MSZMP Politikai Főiskolájának nyugalmazott igazgatója

SZESZÁK WERNERNÉ
az Épületkerámiaipari Vállalat betanított munkása

SZÉCSÉNYI ISTVÁN
a MÁV Budapest Ferencváros körzeti üzemfőnökség mozdonyvezetője

SZÉPVÖLGYI ZOLTÁN
Budapest Főváros Tanácsának elnöke

DR. SZIRMÁK ÉVA
a Peterffy Sándor Utcai Kórház főigazgató-helyettese

SZIRTES VERONIKA
A Tungsram Rt. betanított munkása

SZKOKÁN FERENC
az MSZMP XIV. Kerületi Bizottságának első titkára

SZŐLLŐSY GYULA
a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatója

SZTASKÓ LÁSZLÓ
a Magyar Nemzeti Bank nyugalmazott osztályvezetője

SZŰCS GYÖRGYNÉ
a Minőségi Cipőgyár cipőfelsőrész-készítője

DR. SZŰCS ISTVÁN ÁDÁM
a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója

SZŰCS ISTVÁNNÉ
az MSZMP V. Kerületi Bizottságának első titkára

DR. TARCSI GYULA
a KISZ Budapesti Bizottságának első titkára

DR. TARI ANTAL
a Csepel Művek Ipari Központjának elnöke

TARJÁN BÉLÁNÉ
a Budapesti Művelődési Központ főigazgatója

DR. TAKÁCS ERIKA
az Erősáramú Gyártmány- és Rendszerfejlesztési Intézet igazgatója

DR. TATAI ILONA
A Taurus Gumiipari Vállalat vezérigazgatója

TELEK JÁNOS
a Csepel Művek Fémmű födarusa

DR. TÉTÉNYI PÁL
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

TÓTH GÉZA
a Csepel Művek Hőerőmű és Szolgáltató Közös Vállalat műszerésze

TÓTH GIZELLA
a Budapesti Baromfifeldolgozó Vállalat művezetője

TÓTH ILLÉS
a Magyar Posta elnöke

TÓTH ISTVÁN
a Gamma Művek mechanikai műszerésze

TÓTH JÁNOS
a VBKM Transvill Gyára szerelő csoportvezetője

TÓTH KATALIN
a Módi Kereskedelmi Vállalat üzletvezetője

TÓTHNÉ RUMI ERZSÉBET
a Magyar Optikai Művek műszerésze

URBÁN FERENC
az Építőgépgyártó Vállalat autószerelője

VARGA JÓZSEF
a Hajtóművek és Festőberendezések Gyárának szerelője

VARGA SÁNDOR
Budapest Főváros Tanácsa pártbizottságának első titkára

VAS IVÁNNÉ
a Szinyei Merse Pál Gimnázium tanára

VÁGÓ SÁNDORNÉ
a Zrínyi Nyomda vezérigazgatója

VÁLLAI BÉLÁNÉ
az Újpesti Gyapjúszövőgyár
pártbizottságának nyugalmazott titkára

VERES JÓZSEF
nyugalmazott munkaügyi miniszter

VERESS PÉTER
külkereskedelmi miniszter

VERŐ TIBORNÉ
nyugalmazott könyvtáros

DR. VINCZE LUKÁCS
a Budapesti Rendőrfőkapitányság
nyugalmazott vezetője

VÖLGYINÉ ZDOLIK KATALIN
a László Kórház laborasszisztense

ZARNÓCZI JÓZSEF
az MSZMP X. Kerületi Bizottságának
első titkára

ZÁMBÓ JÓZSEF
a Danuvia Központi Szerszám-
és Készülékgyár vezérigazgatója

DR. ZIRCI CSABA
az Általános Épülettervező Vállalat igazgatója

ZSIBORÁS ATTILA
a Budapest 70. Számú Postahivatal
kézbesítője

BARANYA MEGYE

ACZÉL GYÖRGY
az MSZMP Központi Bizottságának
titkára

BALLAI LÁSZLÓ
az MSZMP Központi Bizottságának
osztályvezetője

BARANYI SÁNDOR
a Mecseki Ércbányászati Vállalat
csapatvezető vájára

BRUN JÓZSEF
a Baranya Megyei Állatforgalmi
és Húsipari Vállalat igazgatója

CSÁSZÁR JÁNOSNÉ
a Szigetvári Konzervgyár gyakorlati oktatója

DALLOS ATTILÁNÉ
a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat
pécsi gyárának fonónője

DEÁK LÁSZLÓ
a Mecseki Ércbányászati Vállalat vájára

DEÁK PÉTER
a Mecseki Szénbányák vájára

GASZLER JÓZSEF
a sombereki Béke Őre Mgtsz elnöke

GYŐRVÁRI MÁRK
a Szentlőrinc Nagyközségi Tanács elnöke

HAGENTHURN JÓZSEF
a Mecseki Ércbányászati Vállalat vájára

HORVÁTH GYULÁNÉ
a siklósi Magyar–Bolgár Testvériség Mgtsz
pincemunkása

HORVÁTH LAJOS
a Baranya Megyei Tanács elnöke

ILLÉS ISTVÁN
az MSZMP Siklós Városi Bizottságának
első titkára

DR. JERSZI ISTVÁN
az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának
titkára

KARDOS ISTVÁNNÉ
a Komarov Gimnázium és Szakközépiskola
igazgatóhelyettese

KOVÁCS DEZSŐ
a KISZ Baranya Megyei Bizottságának
első titkára

KRASZNAI ANTAL
a Hazafias Népfront
Baranya Megyei Bizottságának titkára

KUZMA JÓZSEFNÉ
a pécsi Hunor Kesztyű és
Bőrruházati Vállalat főművezetője

LUKÁCS JÁNOS
az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának
első titkára

MOLNÁR ZOLTÁN
a Mecseki Szénbányák vájára

NAGY ROZÁLIA
a mohácsi Szék- és Kárpitosipari Vállalat
kárpitosa

NEUBAUER JÓZSEF
a Szakszervezetek Baranya Megyei
Tanácsának vezető titkára

DR. ORMOS MÁRIA
a Janus Pannonius Tudományegyetem
rektora

SIMONOVICS FERENC
nyugdíjas bányász

SOMOGYI FERENC
a Sopianae Gépgyár géplakatosa

SZALAI FERENCNÉ
a Bikali Állami Gazdaság
műszakvezetője

SZÁNTÓ ÁRPÁD
a Pécsi Orvostudományi Egyetem
hallgatója

SZÉCSI ZOLTÁN
a Mecseki Szénbányák villanyszerelője

SZEGVÁRI MENYHÉRT
a Pécsi Nemzeti Színház főrendezője

SZEIFER ÁKOS
a Volán 12. Számú Vállalat művezetője

SZENTIRÁNYI JÓZSEF
az MSZMP Pécs Városi Bizottságának
első titkára

DR. SZENTISTVÁNYI GYULÁNÉ
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának
nyugalmazott titkára

SZŰCS ISTVÁN
a komlói Carbon Könnyűipari Vállalat
igazgatója

DR. TÍMÁR MÁTYÁS
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

BÁCS-KISKUN MEGYE

BECSI JÁNOSNÉ
a Kecskeméti Borgazdasági Kombinát
kiskörösi gyárának gyártásközi ellenőre

BENCZE KÁROLYNÉ
a kalocsai Vén József Általános Iskola
tanára

BENKE VALÉRIA
a Társadalmi Szemle
szerkesztőbizottságának elnöke

BOLDOG JÁNOSNÉ
a Kiskunhalasi Állami Gazdaság
kertészeti brigádvezetője

BOTTLIK JÓZSEF
a dunavecsei Fémipari Vállalat
hegesztő szakmunkása

CSIKÁSZ JÁNOSNÉ
a Kecskeméti Konzervgyár művezetője

CSURI PÉTERNÉ
az MSZMP Jászszentlászló Községi
Bizottságának titkára

DÁNIEL LÁSZLÓ
a kecskeméti Mezőgép Vállalat
géplakatosa

FARKAS JÁNOSNÉ
a kerekegyházi Kossuth Mezőgazdasági
Szakszövetkezet elnöke

FEKETE LÁSZLÓ
a KISZÖV nyugdíjas elnöke

DR. FILIUS ISTVÁN
a Kertészeti Egyetem Kertészeti Főiskolai
Karának igazgatója

DR. FODOR LÁSZLÓ
a kunadacsi Barátság Mgtsz állatorvosa

DR. GAJDÓCSI ISTVÁN
a Bács-Kiskun Megyei Tanács elnöke

GOTTSCHALL PÉTER
az MSZMP Harta Nagyközségi Bizottságának
titkára

GRÁNER GYULA
a KISZ Bács-Kiskun Megyei Bizottságának első titkára

GYURITY JÓZSEF
az MSZMP Hercegszántó Községi Vezetőségének titkára

HATVANI PIROSKA
az Alföldi Cipőgyár kiskunsági gyárának művezetője

HERMÁN ISTVÁN
a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat kiskunsági üzemének főfúromestere

DR. HŐNIG FERENC
az MSZMP Jánoshalma Nagyközségi Bizottságának titkára

JANÁK PÉTERNÉ
a rémi Dózsa Mgtsz baromfigondozója

DR. KÓSA ANTAL
a kecskeméti Magyar–Szovjet Barátság Mgtsz elnöke

DR. KŐRÖS GÁSPÁR
a Szakszervezetek Bács-Kiskun Megyei Tanácsának vezető titkára

DR. MÁTYUS GÁBOR
a Hosszúhegyi Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

DR. MOLNÁR GÁBOR
a kalocsai Városi Kórház szakorvosa

NYERS REZSŐ
a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének nyugalmazott igazgatója, tudományos tanácsadó

OLÁH GYÖRGYNÉ
a kiskunhalasi Háziipari Szövetkezet elnöke

PAPP GYÖRGY
az MSZMP Baja Városi Bizottságának első titkára

PÁLINKÁS LÁSZLÓ
a tiszakécskei Béke és Szabadság Mgtsz növénytermesztési brigádvezetője

POZSGAY IMRE
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára

DR. ROMÁNY PÁL
az MSZMP Bács-Kiskun Megyei Bizottságának első titkára

SENDULA TIBOR
a Bácsalmási Állami Gazdaság igazgatója

SZABÓ KÁROLY
a kiskunhalasi II. Rákóczi Ferenc Mezőgazdasági Szakközépiskola igazgatója

SZABÓ LAJOS
a kiskunfelegyházi Április 4. Gépipari Művek vezérigazgatója

THERNESZ TIBORNÉ
a bajai Autóközlekedési Tanintézet igazgatója

DR. TOBAK ISTVÁN
a Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat vezérigazgatója

TÓTH SÁNDOR
az MSZMP Tiszakécske Városi Jogú Nagyközségi Bizottságának első titkára

TURI ENDRE
a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely vezetője

BÉKÉS MEGYE

DR. ÁBRAHÁM BÉLA
az MSZMP Békéscsaba Városi Bizottságának első titkára

APÁTI NAGY GÁBOR
a nagyszénási Október 6. Mgtsz elnökhelyettese

DR. BÁLINT JÁNOS
a gyulai Megyei Kórház osztályvezető főorvosa

BAUKÓ MIHÁLY
a békéscsabai Tégla- és Cserépipari Vállalat igazgatója

DAJKÓ ZOLTÁN
a Békés Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat gyomaendrődi telepének asztalosa

FAZEKAS ANDRÁSNÉ
a Mezőhegyesi Mezőgazdasági Kombinat üzemvezetője

FAZEKAS ISTVÁN
az MSZMP Vésztő Nagyközségi Bizottságának titkára

FODORNÉ BIRGÉS KATALIN
a Szakszervezetek Békés Megyei Tanácsának vezető titkára

FRANK FERENC
az MSZMP Békés Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

FRANKÓNÉ PALOV ERIKA
a Békés Megyei Univerzál Kiskereskedelmi Vállalat kereskedője

DR. GONDA JÓZSEF
az MSZMP Orosháza Városi Bizottságának első titkára

GYENES ANDRÁS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke

GYULAVÁRI PÁL
a Békés Megyei Tanács elnöke

HARMATINÉ KISS ÁGNES
a Békés Megyei Univerzál Kiskereskedelmi Vállalat boltvezetője

HÉJJAS JÁNOSNÉ
a gyulai Harisnyagyár láncolója

KARDOS ERNŐNÉ
a Békéscsabai Konzervgyár igazgatója

KASSAI BÉLA
a Mezőhegyes Nagyközségi Tanács elnöke

KASUBA ISTVÁN
az Üvegipari Művek orosházi üveggyárának műszerésze

DR. KORNIDESZ MIHÁLY
a Magyar Televízió elnöke

KOVÁCS FERENC
a nagykamarási Ságvári Mgtsz elnöke

KOVÁCS JÁNOS
a csorvási Lenin Mgtsz elnöke

KOVÁCS JÓZSEF
a Hidasháti Állami Gazdaság igazgatója

KRÁLIK MÁRIA
a mezőberényi 1. Számú Téglagyár gépkezelője

KULCSÁR EDIT
a KISZ Békéscsaba Városi Bizottságának első titkára

LUKÁCS LÁSZLÓ
a Nagyalföldi Kőolajkutató Vállalat geológusa

MÉSZÁROS GÁBOR
a mezőkovácsházi Új Alkotmány Mgtsz villanyszerelője

MIHALIK GYÖRGY
a Békés Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

DR. MIZÓ MIHÁLY
a békéscsabai Vásárhelyi Pál Útépítési Szakközépiskola igazgatója

NAGY JENŐ
az MSZMP Békés Megyei Bizottságának titkára

ORVOS GYULA
a bucsai Új Barázda Mgtsz gépszerelője

DR. PÁL LÉNÁRD
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke

PAPP LÁSZLÓ
a Békés Megyei Állami Építőipari Vállalat szobafestője

PULLAI ÁRPÁD
nyugalmazott miniszter

SEBES SÁNDOR
nyugalmazott első miniszterhelyettes

SEPRENYI LÁSZLÓ
a sarkadi Lenin Mgtsz erőgépvezetője

SZABÓ BÉLA
a KISZ Békés Megyei Bizottságának
első titkára

SZABÓ MIKLÓS
az MSZMP Békés Megyei Bizottságának
első titkára

SZIKSZAI FERENC
a Hazafias Népfront
Békés Megyei Bizottságának titkára

SZTANICS JÚLIA
a Magyar Optikai Művek
battonyai gyárának betanított munkása

TARI JÓZSEFNÉ
a szarvasi Szirén Ruházati
és Háziipari Szövetkezet elnöke

TÓTH MIHÁLY
a Fővárosi Ruhaipari Vállalat
szeghalmi telepének műszerésze

VARGA B. ZOLTÁNNÉ
a békési Körös Vidéki
Cipész Szövetkezet minőségi ellenőre

ZÁM ANDRÁS
a Gyulai Húskombinát vezérigazgatója

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

BÁNHEGYI ÁRPÁD
a Borsod Megyei Állami Építőipari Vállalat
vezérigazgatója

BÁSTI JÁNOS
az MSZMP Ózd Városi Bizottságának
első titkára

BENCSIK JÁNOS
a Lenin Kohászati Művek
öntő-formázó csoportvezetője

BERECZ GYÖRGY
az MSZMP Mezőkeresztes Nagyközségi
Bizottságának titkára

DR. BERKŐ PÉTER
a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház
másodfőorvosa

BERTA TERÉZIA
a sárospataki Comenius
Tanítóképző Főiskola hallgatója

BODNÁR ALBERT
a Borsodi Szénbányák Vállalat vájára

BREZOCZKI MIHÁLY
a Borsodi Hőerőmű Vállalat műszerésze

DAKOS TIBOR
a karcsai Dózsa Mgtsz
állattenyésztési brigádvezetője

DEMETER ERZSÉBET
a Borsodi Nyomda fénymásolója

DIE MIKLÓS
a prügyi Tiszamente Mgtsz
állattenyésztési telepvezetője

DUDLA JÓZSEF
az MSZMP Miskolc Városi Bizottságának
első titkára

ÉLES ISTVÁN
az Északkő tarcali javító üzemének
üzemvezetője

DR. ÉNEKES SÁNDOR
a Diósgyőri Gépgyár vezérigazgatója

FEJTI GYÖRGY
az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei
Bizottságának első titkára

FÖLDESI ERZSÉBET
a Minőségi Cipőgyár
tiszakeszi üzemegységének műszaki
csoportvezetője

FÜGEDI ISTVÁNNÉ
a Matyó Népművészeti
és Háziipari Szövetkezet elnökhelyettese

GERZSÉNYI MIKLÓS
a Lenin Kohászati Művek
pártbizottságának titkára

GÉCZI ERNŐ
a kenézlői Dózsa Mgtsz
műszaki ágazatvezetője

HAÁZ SÁNDOR
a novajidrányi Vörös Csillag Mgtsz
gépműhelyvezetője

DR. HADLER FERENC
Miskolc város vezető ügyésze

HEGEDŰS ÁGNES
a miskolci Fényképész Szövetkezet fényképésze

HERCZEG KÁROLY
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

HOMOLYA GIZELLA
a Hazafias Népfront Miskolc Városi Bizottságának titkára

HOMONNAI ZOLTÁNNÉ
a Borsodi Vegyi Kombinát laboránsa

HORVÁTH JÓZSEF
a Diósgyőri Gépgyár esztergályosa

HUSZÁR ANDOR
a Tiszai Vegyi Kombinát vezérigazgatója

HUSZÁR ANDRÁS
a Tiszai Vegyi Kombinát esztergályos csoportvezetője

HUSZÁR ISTVÁN
az MSZMP Központi Bizottsága Társadalomtudományi Intézetének főigazgatója

DR. IMRE FERENC
a December 4. Drótművek nyugalmazott igazgatója

JUHÁSZ PÉTER
az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplen Megyei Bizottságának titkára

KAZSIMÉRSZKI FERENC
Sátoraljaújhely Városi Tanács elnöke

KÁLNOKY VILMA
a Fővárosi Kézműipari Vállalat somsályi bőrdíszműipari gyáregységének csoportvezetője

KEREZSI FERENC
a Borsodi Szénbányák Vállalat vájára

KERÉKGYÁRTÓ JÓZSEF
a Diósgyőri Gépgyár hőkezelője

KISS LÁSZLÓ
a Lenin Kohászati Művek lakatos csoportvezetője

KOCSIS ZOLTÁN
a December 4. Drótművek villanyszerelője

KOPASZ ANDRÁSNÉ
a cigándi Egyesült Mgtsz harisnyaüzemének vezetője

KOSZORÚS FERENC
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára

KOVÁCS ATTILA
az Ózdi Kohászati Üzemek elöhengerésze

DR. KOVÁCS FERENC
a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem oktatási rektorhelyettese

KOVÁCS ISTVÁN
miskolci autószerelő és lakatos kisiparos

KOVÁCS LAJOS
a Sajó Menti Ipari Szövetkezet telepvezetője

KOVÁCS ZOLTÁN
az MSZMP Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottságának titkára

DR. LADÁNYI JÓZSEF
a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács elnöke

LÁZÁR GYÖRGY
a Minisztertanács elnöke

LUKÁCS BERTALANNÉ
a Szerencsi Édesipari Vállalat csoportvezetője

MAGASHÁZI PÉTERNÉ
a miskolci Vendéglátóipari Vállalat üzletvezető-helyettese

MAJOR JÁNOS
a KISZ Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bizottságának első titkára

MAZSAROFF MIKLÓS
festőművész

MÁRTON ANDRÁS
a Magyar Néphadsereg hivatásos tisztje, egységparancsnok

MÉRTEN JÁNOS
a Borsodi Vegyi Kombinát pártbizottságának titkára

MOLNÁR JÓZSEF
a Mezőkövesd és Vidéke Áfész autószerviz üzemének művezetője

NAGY LÁSZLÓNÉ
a hernádnémeti Hernádvölgye Mgtsz növénytermesztője

NAGY LÁSZLÓNÉ
a Lenin Kohászati Művek anyagvizsgálója

OLAJOS JÁNOS
az Ózdi Kohászati Üzemek főolvasztára

OROSZ TAMÁS
a MÁV Miskolci Üzemigazgatóságának művezetője

OSZTAFI BÉLA
az Ózdi Kohászati Üzemek kohásza

PÁPAI JÓZSEF
az Elzett Művek sátoraljaújhelyi gyárának öntő csoportvezetője

DR. PAPP LAJOS
a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke

PÁRI ANDRÁSNÉ
a Debreceni Ruhagyár ózdi gyáregységének varrónője

DR. PETHES ANDRÁS
az Ózdi Kohászati Üzemek vezérigazgatója

DR. PRIESZOL OLGA
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára

RIZ ISTVÁNNÉ
a sajópüspöki Sajóvölgye Mgtsz növénytermesztési brigádvezetője

SEPER LÁSZLÓ
a Borsodi Szénbányák Vállalat pártbizottságának titkára

SUTUS MIHÁLY
az Üvegipari Művek sajószentpéteri üveggyárának technológiai csoportvezetője

SZABÓ KÁROLYNÉ
az Észak-magyarországi Vegyiművek laboránsa

SZABÓNÉ KERTÉSZ KATALIN
a Diósgyőri Gépgyár előrajzolója

TÓTH JÓZSEF
a Szakszervezetek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanácsának vezető titkára

TÓTH MIHÁLY
az Encs és Vidéke Áfész osztályvezetője

TRONKA BÉLÁNÉ
a miskolci 4. Számú Általános Iskola tanítónője

DR. TURÓS ANDRÁS
a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

VERES BÉLÁNÉ
a Rudabányai Vasércmű laboránsa

VERESS LÁSZLÓ
a borsodsziráki Bartók Béla Mgtsz csoportvezetője

ZSOLDOS IMRE
a Borsodi Szénbányák Vállalat aknásza

CSONGRÁD MEGYE

DR. ANDERLE ÁDÁM
a József Attila Tudományegyetem docense

DR. ANTALFFY GYÖRGY
a József Attila Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára

APRÓ ANTAL
az Országgyűlés nyugalmazott elnöke

DR. ÁGOSTON JÓZSEF
a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsának vezető titkára

BÁLINT LÁSZLÓ
a Szegedi Szalámigyár és Húskombinát vezérigazgatója

BERKES MIHÁLY
a bokrosi Kossuth Mgtsz mezőgazdasági gépszerelője

BERTUS PÁL
a fábiánsebestyéni Kinizsi Mgtsz elnöke

DR. CSERHÁTI ISTVÁN
a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora

GACSÓ JÓZSEFNÉ
az apátfalvai Aranykalász Mgtsz kertésze

GÁRDIÁN ERZSÉBET
a Szegedi Ruhagyár munkásnője

GYÁRFÁS MIHÁLY
az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának nyugalmazott titkára

GYŐRI IMRE
az Országos Közművelődési Tanács elnöke

HORVÁTH JÓZSEF
Az Alföldi Porcelángyár pártbizottságának titkára

HORVÁTHNÉ FÜLÖP MÁRIA
a Budaprint Szegedi Textilművek művezetője

JÁHNI LÁSZLÓ
a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság pártbizottságának titkára

JÓZSA IGNÁCNÉ
a Pankotai Állami Gazdaság sertésgondozója

JUDIK ISTVÁN
a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzemének technikusa

KAPÁS SÁNDORNÉ
a szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat igazgatója

KOCZKÁS FERENC
a Munkásőrség Csongrád megyei parancsnoka

DR. KOMÓCSIN MIHÁLY
az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

DR. KOROM MIHÁLY
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

KOVÁCS IMRÉNÉ
a tiszaszigeti Tisza-Marosszög Mgtsz kertészeti dolgozója

DR. MÉSZÁROS LAJOS
a Metripond Mérleggyár vezérigazgatója

MOLNÁR LAJOS
a szentesi Május 1. Mgtsz elnöke

NACSA MIHÁLYNÉ
a Fegyver- és Gázkészülékgyár 2. számú makói gyárának munkaverseny-felelőse

NAGY ANIKÓ
a Szegedi Orvostudományi Egyetem hallgatója

NAGY MIHÁLY
a Dél-magyarországi Építőipari Vállalat kompresszorkezelője

NAGYNÉ SZÉNÁSI IRMA
a Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyár osztályvezetője

OCSKÓ LAJOS
az MSZMP Üllés-Forráskút Nagyközségi Bizottságának titkára

PAPDI JÓZSEF
az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának titkára

PAPP GYULA
Szeged Városi Tanács elnöke

RÁCZ ATTILÁNÉ
a szegedi Háziipari Szövetkezet szövőnője

DR. RÁKOS ISTVÁNNÉ
az MSZMP Szegedi Középfokú Oktatási Intézmények Ágazati Bizottságának titkára

RÉTI CSABA
a Szegedi Nemzeti Színház operaénekese

SZABÓ SÁNDOR
az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának
első titkára

DR. SZÉKELY SÁNDOR
az MSZMP Szegedi Városi Bizottságának
első titkára

SZŐNYI FERENC
az MSZMP Makó Járási Bizottságának
nyugalmazott első titkára

TÓTH MÁRIA
a kisteleki Új Élet Mgtsz
növénytermesztési ágazatvezetője

VARGA ISTVÁN
a Volán 10. Számú Vállalat
autószerelője

VASS SÁNDOR
az MSZMP Mindszent Nagyközségi
Bizottságának titkára

FEJÉR MEGYE

BARNA ÉVA
a Videoton Elektronikai Vállalat
programozója

BARTS OSZKÁRNÉ
az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának
titkára

BODNÁR LÁSZLÓNÉ
a Hazafias Népfront
Fejér Megyei Bizottságának titkára

BOÓR FERENC
az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának
nyugalmazott titkára

BOZSITS BÉLA
a Papíripari Vállalat
dunaújvárosi papírgyárának igazgatója

DOLEZSÁL KÁROLY
a Dunai Vasmű esztergályosa

ERDÉLYI MARIANNA
az Ikarus székesfehérvári gyárának
adagolás-előkészítője

DR. FOGARASI TIBOR
a Szakszervezetek Fejér Megyei Tanácsának
vezető titkára

GADANECZ GYÖRGY
az MSZMP Dunaújváros
Városi Bizottságának első titkára

HORVÁTH SÁNDOR
a Videoton Elektronikai Vállalat
műszerésze

KÁNYA ERZSÉBET
a Székesfehérvári Könnyűfémmű
főművezetője

KISS JÓZSEF
az Alba Regia Állami Építőipari Vállalat
vezérigazgatója

MOLNÁR ANNA
a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium
tanára

NYÁRÁDI ZITA
a Dunai Vasmű főművezetője

PAKSI ZOLTÁNNÉ
a Sárbogárd és Vidéke Áfész
bolti eladója

PATAKI JÓZSEF
a Dunai Vasmű kohászati gyárrészleg
pártvezetőségének nyugalmazott titkára

RÁCZ JÁNOS
a csákberenyi Rákóczi Mgtsz
növénytermesztési brigádvezetője

SCHILLING JÓZSEF
a vértesacsai Vörös Október Mgtsz
villanyszerelője

SENDULA ISTVÁN
a Fejér Megyei Bauxitbánya Vállalat
kincsesbányai üzemének aknásza

SERES JÓZSEF
az MSZMP Székesfehérvár
Városi Bizottságának első titkára

SZABÓ MÁRTA
a Hungarovin etyeki célgazdasága
pázmándi telepének brigádvezetője

DR. SZUNICS LÁSZLÓ
az MTA Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézetének tudományos kutatója

DR. TAKÁCS FERENC
a Fejér Megyei Kórház-Rendelőintézet orvosa

TAKÁCS IMRE
az MSZMP Fejér Megyei Bizottságának első titkára

TEUBEL GYÖRGY
a Fejér Megyei Tanács elnöke

DR. TIHANYI LÁSZLÓ
a sárbogárdi Kossuth Mgtsz elnökhelyettese

TOMICS LÁSZLÓ
a Mezőfalvai Mezőgazdasági Kombinát kerületvezetője

ZÁNDOKI ISTVÁNNÉ
a Baromfipari Országos Vállalat rácalmási telepének brigádvezetője

GYŐR-SOPRON MEGYE

BARANYAI MIKLÓSNÉ
a Soproni Ruhagyár 3. számú csornai üzemének művezető-helyettese

BOGNÁR DEZSŐ
a soproni Tanulmányi Állami Erdőgazdaság nyugalmazott igazgatója

BURKUS NÁNDOR
a Győr Megyei Állami Építőipari Vállalat vezető szerelője

FOCK JENŐ
a Minisztertanács nyugalmazott elnöke

FÖLDES IMRÉNÉ
a Gardénia Csipkefüggönygyár igazgatója

GEDE JENŐNÉ
a Richards Finomposztógyár pártbizottságának titkára

GEREZDES JÁNOS
a Mosonmagyaróvári Timföld- és Műkorundgyár igazgatója

GOMBÓCZ KÁROLY
a Soproni Állami Gazdaság igazgatója

HÁRY BÉLA
az MSZMP Győr-Sopron Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

HELYES ERNŐ
a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár forgácsoló csoportvezetője

HERNITZ ERZSÉBET
a soproni Autófelszerelési Vállalat művezetője

HORVÁTH EDE
a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója

HORVÁTH LÁSZLÓ
a bogyoszlói Kisalföld Mgtsz elnöke

DR. HORVÁTH OTTÓ
a Győr-Sopron Megyei Tanács Kórházának igazgató főorvosa

DR. KISCELLI LÁSZLÓ
a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola főigazgatója

KISS GÁBORNÉ
a soproni 7. Számú Óvoda óvodai felügyelője

KISS SÁNDOR
a Győr-Sopron Megyei Állami Építőipari Vállalat főművezetője

KOVÁCS GERGELY
a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár művezetője

DR. LAKATOS LÁSZLÓ
az MSZMP Győr-Sopron Megyei Bizottságának első titkára

LOMBOS FERENC
a Győr-Sopron Megyei Tanács elnöke

MARACSKÓ MIHÁLYNÉ
a nyúli Új Élet Mgtsz növénytermesztője

NEMES ZSIGMOND
az MSZMP Pannonhalma Nagyközségi Bizottságának titkára

OROSS DÉNES
a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem
mosonmagyaróvári karának hallgatója

SLÁNITZ JÁNOS
a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár
művezetője

DR. SOMOGYI JÓZSEF
a soproni Geodéziai és Geofizikai
Kutatóintézet igazgatója

SZAKÁCS FERENC
az MSZMP Győr-Sopron Megyei
Bizottságának titkára

TÁLOS JÓZSEF
az Építőipari Szállítási Vállalat
győri üzemegységének autóvillamossági
szerelője

TÓTH BALÁZS
a Magyar Hűtőipari Vállalat
győri gyárának raktárvezetője

UNGER REZSŐNÉ
a Mosonmagyaróvári Kötöttárugyár
rajkai varrodájának művezetője

VAJDA IMRE
a töltéstavai Aranykalász Mgtsz
pártvezetőségének titkára

VARGA ERZSÉBET
az MSZMP Kapuvár Városi Bizottságának
első titkára

VARGA FERENC
a Mosonmagyaróvári Femszerelvénygyár
átállító-lakatosa

VARGA PÁL
a fertőszentmiklósi Új Élet Mgtsz
műhelyvezetője

VRÁNICH ISTVÁN
a Hungarhotels soproni
Löver Szállodájának igazgatója

WLASITSCH GYULA
a Graboplast Pamutszövő
és Műbőrgyár kutató-fejlesztő főmérnoke

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

DR. ALBERT BÉLÁNÉ
a Hazafias Népfront
Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának titkára

BALLA ILLÉS
a debreceni Mezőgép Vállalat
lakatos csoportvezetője

BALOGH MIHÁLYNÉ
a Debreceni Ruhagyár
pártbizottságának nyugalmazott titkára

BERECZKI GÁBOR
a hajdúböszörményi Béke Mgtsz
állattenyésztője

DR. CSIKAI GYULA
a Kossuth Lajos Tudományegyetem
rektora

DR. DEÁK GÉZA
a földesi Rákóczi Mgtsz elnöke

ERDÉLYI GÉZA
a MÁV Debreceni Járműjavító
üzemi pártbizottságának titkára

FARKAS JÁNOSNÉ
a Debreceni Ruhagyár
hajdúdorogi gyárának női szabója

FAZEKAS KÁROLY
a Hajdú-Bihar Megyei Termelőszövetkezetek
Területi Szövetségének titkára

FIÁK LÁSZLÓ
a Magyar Gördülőcsapágy Művek
vezérigazgatója

GALGÓCZI LÁSZLÓ
a MÁV Debreceni Körzeti Üzemfőnökségének
mozdonyvezetője

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók
Szakszervezetének főtitkára

GYŐRI GYÖNGYI
a Debreceni Ruhagyár gépi varrónője

HUNYADI GYÖRGYNÉ
a hajdúszoboszlói 4. Számú Általános Iskola
tanítója

DR. JUHÁSZ BÉLA
az Alföld című folyóirat főszerkesztője

DR. KARMAZSIN LÁSZLÓ
a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektora

KÁDASI TIBOR
a Kossuth Lajos Tudományegyetem hallgatója

KÁLLAI GYULA
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke

KÁLMÁN MIHÁLY
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának osztályvezetője

KARAKAS LÁSZLÓ
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

KEREKES ANTAL
az MSZMP Debrecen Járási Bizottságának nyugalmazott első titkára

KINCSES LAJOSNÉ
az MSZMP Püspökladány Városi Jogú Nagyközségi Bizottságának első titkára

KOLLÁR JÁNOS
a Hajdú-Bihar Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

KOÓSNÉ TÖRÖK ERZSÉBET
a KISZ Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára

KULCSÁR JÓZSEF
a MÁV Debreceni Igazgatóságának igazgatója

LÁNCZI IMRÉNÉ
a Biogál Gyógyszergyár gyógyszergyártó szakmunkása

LIPTAI MÁRIA
a Debreceni Tartósítóipari Kombinát üzemvezetője

MAGYAR JÓZSEF
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának titkára

MOLNÁR SÁNDORNÉ
a derecskei Költségvetési Üzem kertészeti brigádvezetője

DR. NAGY GÁBOR
a Debreceni Tartósítóipari Kombinát vezérigazgatója

DR. NAGY TIBOR
a Debreceni Agrártudományi Egyetem pártbizottságának titkára

ORSOLICZ KATALIN
a Debreceni Ruhagyár berettyóújfalui telepének műszakvezetője

ÓNODI SÁNDORNÉ
a hajdúnánási Micsurin Mgtsz baromfigondozója

PERCZE LÁSZLÓNÉ
a Medicor Művek Debreceni Orvosi Műszergyárának tmk munkaadagolója

PINCZÉS JÁNOS
nyugalmazott részlegvezető

DR. POSTÁS SÁNDOR
az MSZMP Debrecen Városi Bizottságának első titkára

POLGÁR SÁNDOR
a Hortobágyi Állami Gazdaság igazgatója

SIKULA GYÖRGY
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára

SZABÓ ISTVÁN
a nádudvari Vörös Csillag Mgtsz elnöke

DR. SZABÓ IMRE
a Hajdú-Bihar Megyei Tanács elnöke

SZENDI SÁNDOR
a Szakszervezetek Hajdú-Bihar Megyei Tanácsának vezető titkára

DR. SZŰRÖS MÁTYÁS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

TAKÁCS ISTVÁN
a Debreceni Orvostudományi Egyetem hallgatója

TÓTH IMRE
az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának titkára

VASS MIHÁLY
az MSZMP Hajdúdorog Nagyközségi Bizottságának titkára

VERES ANDRÁS
a Magyar Gördülőcsapágy Művek művezetője

HEVES MEGYE

BÁDER MIKLÓSNÉ
a Hevesi Népművészeti és Háziipari Szövetkezet elnöke

BALOGH JÁNOS
a tarnamérai Lenin Mgtsz terményszárító-kezelője

BALYA GELLÉRT
a Metalloglobus Qualitál apci öntödéjének művezetője

BARTA ALAJOS
az MSZMP Heves Megyei Bizottságának első titkára

BARTÓK MIKLÓSNÉ
az ostorosi Egyetértés Mgtsz növénytermesztési ágazatvezetője

BÓNYAI ISTVÁN
a Volán 4. Számú Vállalat hatvani üzemegységének autófenyezője

FARKAS SÁNDOR
a Munkásőrség Heves megyei parancsnoka

FÖLDVÁRI GYŐZŐ
a Heves Megyei Tanácsi Építőipari Vállalat raktárvezetője

GAJDOS ZOLTÁNNÉ
a füzesabonyi Áfész boltvezető-helyettese

GULYÁS SÁNDOR
a hevesi Rákóczi Mgtsz elnöke

KISS GÁBORNÉ
a Duna Cipőgyár 2. számú gyáregységének raktárosa

KÓCZA IMRE
a Finomszerelvénygyár vezérigazgatója

KÓNYA LAJOS
az MSZMP Gyöngyös Városi Bizottságának első titkára

DR. KÓSA ERZSÉBET
a Mátrai Állami Gyógyintézet főigazgató-helyettese

KÖRMÖCZI ZSUZSANNA
a Csőszerelőipari Vállalat lőrinci üzemegységének laboránsa

LUBAI ATTILA
a Vilati egri gyárának elektroműszerésze

MARKOVICS FERENC
a Heves Megyei Tanács elnöke

MÉHES LAJOS
a Szakszervezetek Országos Tanácsának nyugalmazott főtitkára

NÉMETH LÁSZLÓ
az MSZMP Eger Városi Bizottságának első titkára

OLÁH ANDRÁS
a Mátraaljai Szénbányák Vállalat aknásza

PÁLFI KÁZMÉR
a pétervásári Gárdonyi Géza Mgtsz faesztergályosa

RAJKI SÁNDORNÉ
a Gagarin Hőerőmű Vállalat pártbizottságának titkára

RÉV LAJOS
az OKISZ elnöke

SOMOGYI IMRE
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának titkára

SÓS TAMÁS
a KISZ Heves Megyei Bizottságának első titkára

SZABÓ ISTVÁNNÉ
a Mátrakincse Mgtsz koszorúkötője

DR. SZÜCS LÁSZLÓ
az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola főigazgatója

TÓTH MIHÁLY
a poroszlói Magyar–Szovjet Barátság Mgtsz elnöke

USZTA GYULA
a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének nyugalmazott főtitkára

VASKÓ MIHÁLY
az MSZMP Heves Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

VIRÁG KÁROLY
az MSZMP Heves Megyei Bizottságának titkára

KOMÁROM MEGYE

DR. ANTALÓCZY ALBERT
az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának első titkára

BARANYAI LŐRINC
a Dorogi Szénbányák pártbizottságának titkára

BENKŐ GÉZA
az MSZMP Nyergesújfalu Közvetlen Megyei Irányítású Nagyközségi Bizottságának titkára

BÍRÓNÉ
DR. SZATMÁRI SAROLTA
a Komárom Megyei Múzeumok Igazgatóságának igazgatója

DR. BURGERT RÓBERT
a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

CSENTE JENŐ
a Tatabányai Szénbányák frontmestere

CSERGE MÁRIA
a Lenfonó és Szövőipari Vállalat komáromi lenárugyárának szövőnője

CSONTOS ELEMÉR
a Papíripari Vállalat lábatlani gyárának papírgyártó szakmunkása

DÉLCZEGI ALEXANDRA
a tatabányai Centrum Áruház eladója

FEKETE LAJOS
a Tatabányai Szénbányák vezérigazgatója

FŐDI JÓZSEF
a Dorogi Szénbányák csoportvezető vájára

GASPARIK JÁNOS
a Tatabányai Szénbányák vájára

GULYÁS FERENC
az Oroszlány Vidéke Mgtsz autószerelője

HALÁSZ SÁNDOR
a Komárom Megyei Állami Építőipari Vállalat fűtésszerelője

HAVASI FERENC
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

KAPOSI ENDRE
az Esztergomi Tanítóképző Főiskola tanára, festőművész

KULCSÁR SÁNDOR
a Szakszervezetek Komárom Megyei Tanácsának vezető titkára

MEGYESI LAJOS
a KISZ Komárom Megyei Bizottságának első titkára

MÉRTEN LAJOS
az MSZMP Tatabánya Városi Bizottságának első titkára

PÁRDI IMRE
az MSZMP Központi Bizottságának nyugalmazott osztályvezetője

PFANDLER PÉTERNÉ
a Nagyigmándi Általános Iskola igazgatóhelyettese

SÁGI GÉZA
az ácsi Egyetértés Mgtsz elnöke

SZLOBODNIK ENDRE
az Oroszlányi Szénbányák vájára

TORNAI ZSUZSA
a Központi Statisztikai Hivatal Komárom Megyei Igazgatósága–Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat Számítási Központja adatrögzítő részlegének vezetője

TÓTH BÁLINT
az Almásfüzitői Timföldgyár műszerésze

DR. TÓTH BÉLA
a tatai Városi Kórház igazgató főorvosa

VÁMOS SÁNDOR
az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának titkára

DR. VARGA GYULA
a Komárom Megyei Tanács elnöke

VESZPRÉMI ISTVÁN
nyugdíjas vájár

NÓGRÁD MEGYE

BALÁZS LÁSZLÓNÉ
a Budapesti Rádiótechnikai Gyár salgótarjáni gyáregységének anyag-előkészítője

BRUTYÓ JÁNOS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának nyugalmazott elnöke

DEVCSICS MIKLÓS
a Nógrád Megyei Tanács elnöke

FILICZKINÉ NAGY ÉVA
a Magyarnándor községi művelődési ház vezetője

FORGÓ IMRE
az MSZMP Balassagyarmat Városi Bizottságának első titkára

FÜSSY JÓZSEF
az MSZMP Pásztó Városi Bizottságának első titkára

GÁSPÁR ANTALNÉ
a Budapesti Finomkötöttárugyár balassagyarmati üzemének varrónője

GÉCZI JÁNOS
az MSZMP Nógrád Megyei Bizottságának első titkára

DR. GYEPES PÉTER
a Madzsar József Megyei Kórház főorvosa

DR. JAKAB SÁNDOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának nyugalmazott főtitkár-helyettese

JÁSZAI-NAGYNÉ HAJDUCSEK IZABELLA
a bátorterenyei Községgazdálkodási Vállalat bolti eladója

DR. JUHÁSZ GYULA
az Üvegipari Művek Salgótarjáni Síküveggyárának igazgatója

JUSCSÁK GYÖRGY
a Mátraaljai Állami Gazdaság igazgatója

KISS ANTAL
a Nógrádi Szénbányák Vállalat vájára

KISS SÁNDOR
a Romhányi Építési Kerámiagyár főművezetője

MAJER JÓZSEF
a palotáshalmi Május 1. Mgtsz villanyszerelője

MENUS FERENCNÉ
a Salgótarjáni Kohászati Üzemek dróthúzó csoportvezetője

MOLNÁR KATALIN
a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Mgtsz művezetője

NAGY PÁL MÁTÉ
a Nógrádi Szénbányák Vállalat csapatvezető vájára

RÉPÁS LÁSZLÓ
a Ganz-Mávag mátraterenyei gyáregységének lakatosa

SKODA FERENC
az MSZMP Nógrád Megyei Bizottságának titkára

SZALAI LÁSZLÓ
az MSZMP Salgótarján Városi Bizottságának első titkára

TAKÁCS VILMOS
nyugalmazott üzemigazgató

TŐZSÉR ZSUZSANNA
az Üvegipari Művek Salgótarjáni Öblösüveggyárának finomcsiszolója

VARGA ISTVÁNNÉ
a Fűtőber bátonyterenyei gyáregységének üzemi diszpécsere

VÖLGYI LÁSZLÓNÉ
a Salgótarjáni Ruhagyár üzemi technológusa

ZSUFFA MIKLÓS
a Nógrádi Szénbányák Vállalat vezérigazgatója

PEST MEGYE

ALFÖLDI GÉZA
a 43. Számú Állami Építőipari Vállalat 3. számú dunakeszi házgyárának üzemvezetője

DR. ARATÓ ANDRÁS
az MSZMP Pest Megyei Bizottságának titkára

BAK GÁBOR
a dömsödi Dózsa Mgtsz technológusa

BALÁZS GÉZÁNÉ
a Pest Megyei Tanács elnökhelyettese

BALOGH LÁSZLÓ
a Pest Megyei Tanács elnöke

BÁLINT CSABA
a Dabasi Nyomda igazgatója

BECK TAMÁS
a Budaflax Lenfonó és Szövőipari Vállalat vezérigazgatója

DR. BERDÁR BÉLA
a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság igazgatója

BERKES JÁNOS
az Ikladi Ipari Műszergyár géplakatosa

DR. BÍRÓ FERENC
a Gödöllői Agrártudományi Egyetem rektora

DR. BODÓ ÁGNES
a dabasi Szakorvosi Rendelőintézet igazgató főorvosa

CZINCZOK GYÖRGY
a Sasad Kertészeti Mgtsz elnöke

CSAPÓ SÁNDOR
az MSZMP Budaörs Városi Jogú Nagyközségi Bizottságának első titkára

CSÁNYI MIHÁLY
a szentmártonkátai Kossuth Mgtsz árufelvásárlója

CSÁSZÁR KÁROLYNÉ
a Pamutfonóipari Vállalat váci gyárának technológusa

CSERVENKA FERENCNÉ
az MSZMP Pest Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

DARU IRÉN
a Nagykőrösi Konzervgyár konzervipari szakmunkása

DOBROVICS ISTVÁN
a MÁV Dunakeszi Járműjavító üzemi pártbizottságának titkára

DR. FAJTHA FERENC
a Pest Megyei Tanács Semmelweis Kórházának osztályvezető főorvosa

DR. FARKAS SÁNDORNÉ
az ecseri Rákosmezeje Mgtsz pártbizottságának titkára

FERINCZ GYULÁNÉ
a Kéziszerszámgyár Preciziós Gyáregysége nagymarosi telepének vegyészlaboránsa

GÁSPÁR SÁNDOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke

GIBA ISTVÁN
a ceglédi Kossuth Gimnázium igazgatóhelyettese

GÓG MÁTYÁS
a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság igazgatója

GYŐRFI VALÉRIA
az erdi Texelektro Ipari Szövetkezet szabásza

GYŐRI GÁBORNÉ
a százhalombattai Dunai Kőolajipari Vállalat laboránsa

HACK GÁBOR
a csepeli Duna Mgtsz gombatermelési csoportvezetője

HAMZA ANTAL
a Mezőgép Vállalat 2. számú gyárának esztergályosa

DR. HÁRS ISTVÁN
a Magyar Rádió elnöke

HORVÁTH JÓZSEF
a Csepel Autógyár gépkocsiszerelője

HUNYA ISTVÁN
nyugdíjas, a MEDOSZ elnöke

DR. ILCSIK SÁNDOR
a Pest Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

JUHÁSZ ANTAL
a Csepel Autógyár autószerelő csoportvezetője

KESERŰ JÁNOSNÉ
nyugalmazott miniszter

KOVÁCS ÁRPÁD
a fóti Béke Mgtsz elnöke

KRASZNAI LAJOS
az MSZMP Pest Megyei Bizottságának első titkára

MACHÁTY BÉLÁNÉ
az MSZMP Tápiószele Nagyközségi Bizottságának titkára

MARTINOVICS TIBOR
az Óbuda Mgtsz gépjármű-villamossági műszerésze

NAGY ZOLTÁN
a tápiógyörgyei művelődési ház igazgatója

NAGY ZSUZSANNA
a Pevdi nagykátai üzemegységének varrónője

DR. NOVÁK BÉLA
a Csepel Autógyár vezérigazgatója

DR. OLAJOS MIHÁLY
az MSZMP Vác Városi Bizottságának első titkára

PINTÉR ERZSÉBET
a Nyáregyházai Általános Iskola igazgatója

DR. RÁTOSI ERNŐ
a százhalombattai Dunai Kőolajipari Vállalat vezérigazgatója

RUDOLF ANGÉLA
a Gödöllői Agrártudományi Egyetem hallgatója

DR. SZABADFALVI ANDRÁS
a Ceglédi Kórház és Rendelőintézet igazgató főorvosa

SZABÓ GYULA
a Budakeszi Gimnázium igazgatója

SZABÓ LAJOS
a százhalombattai Dunamenti Hőerőmű Vállalat főművezetője

SZAPPANOS ISTVÁN
a kiskunlacházai Égszöv szerszámkészítője

SZIKORA PÁL
a váci járási Népi Ellenőrzési Bizottság nyugalmazott elnöke

SZITÁS ISTVÁN
a Csepel Autógyár csoportvezetője

DR. SZLAMENICZKY ISTVÁN
a SZÖVOSZ elnöke

TAUSZ JÁNOS
az IBUSZ nyugalmazott vezérigazgatója

TAVASZI JÓZSEF
a Pestvidéki Gépgyar repülőgép-szerelő csoportvezetője

TÓTH GYULÁNÉ
az érdi 5. Számú Óvoda óvónője

TÓTH LÁSZLÓ
a nagykovácsi Hevesi Ákos nevelőotthon igazgatója

TÓTH RÓZA
a kocséri Petőfi Mgtsz elnöke

ZAKAR IMRE
a Közgép 2. számú ceglédi gyárának esztergályosa

SOMOGY MEGYE

AKKERMAN JÓZSEF
a Csepel Művek Egyedi Nehézgépgyara kaposvári gyáregységének igazgatója

DR. BORSOS SÁNDOR
a Marcali Kórház osztályvezető főorvosa

BÜKI JÁNOS
az MSZMP Boglárlelle Városi Jogú Nagyközségi bizottságának első titkára

DÉVÉNYI ZOLTÁN
a Balaton Füszért igazgatója

DUDÁS JÓZSEF
a kapolyi Haladás Mgtsz gépszerelője

HAMAR ÁRPÁD
a siófoki Kőolajvezeték Építő Vállalat lakatos csoportvezetője

KAMERA TIBOR
a Medicor iharosberényi gyáregységének csoportvezető műszerésze

KLENOVICS IMRE
az MSZMP Somogy Megyei Bizottságának első titkára

LÉBER GYULÁNÉ
a Lábod Közös Községi Tanács elnöke

LÉGRÁDI FERENC
a Kutasi Állami Gazdaság kovácsa

LOSONCZI PÁL
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

MATUS ANTALNÉ
a kaposmerői Latinca Sándor Mgtsz kertészeti szakmunkása

MÉSZÁROS GYŐZŐ
a Boglárlellei Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

NÁDORFALVI NÁNDOR
a kisgyaláni Petőfi Mgtsz elnöke

PÉK FERENCNÉ
a siófoki 4. számú Általános Iskola tanára

ROSTÁS KÁROLY
Kaposvár Városi Tanács nyugalmazott elnöke

ROZSNOKI GYULÁNÉ
az igali Aranykalász Mgtsz fejőnője

SÁRDI ÁRPÁD
a KISZ Somogy Megyei Bizottságának első titkára

SUGÁR IMRE
a Somogy Megyei Tanács elnöke

DR. SZÉLES GYULA
a Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola főigazgató-helyettese

TANAI IMRE
az MSZMP Somogy Megyei Bizottságának titkára

TOLNAI SÁNDOR
az MSZMP Kaposvár Városi Bizottságának első titkára

TÓTH KÁROLY
a balatonszárszói Vörös Csillag Mgtsz növénytermesztési brigádvezetője

TÖMPE ISTVÁN
az Állami Rádió és Televízió Bizottság nyugalmazott elnöke

VARGA PÉTER
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

VERTKOVCZI LÁSZLÓ
a lakócsai Drávamenti Egyetértés Mgtsz pártvezetőségének titkára

VÉGHELYI ISTVÁNNÉ
a Palota Bördiszműgyár marcali üzemének művezetője

VIRÁG JÓZSEFNÉ
a Kaposvári Ruhagyár varrónője

VIZELI ISTVÁNNÉ
a Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyára pártbizottságának titkára

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYE

BENCS TIBOR
a tiszakerecsenyi Dózsa Mgtsz elnöke

DR. BERECZ JÁNOS
a Népszabadság főszerkesztője

BERENCSI GYULA
a Volán 5. Számú Vállalat pártbizottságának titkára

BISZKU BÉLA
az MSZMP Központi Bizottságának nyugalmazott titkára

CSÁKI MÁRIA
a Nyírségi Ruházati Szövetkezet varrónője

CSIRIBÁN JÁNOS
a nyírtura–senyői Zöld Mező Mgtsz műszakvezetője

ERDEI BÁLINT
a Papíripari Vállalat nyíregyházi gyárának termelési főmérnöke

ERDEI LÁSZLÓNÉ
a Magyar Nők Országos Tanácsának nyugalmazott elnöke

IFJ. ÉLES PÉTER
a nyírtassi Dózsa Mgtsz autószerelője

GÖNCZÖ GYÖRGY
a nyírlugosi Szabadság Mgtsz erdésze

DR. HEGYMEGI ISTVÁN
a Szamosmenti Állami Tangazdaság igazgatója

HUDÁK ERZSÉBET
a Fehérgyarmati Közgazdasági Szakközépiskola tanára

JUHÁSZ ILDIKÓ
a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola hallgatója

DR. KISS ENDRE
a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács Kórházának főorvosa

KOVÁCS JÁNOS
a MÁV záhonyi üzemigazgatóság művezetője

KÖVENDI LAJOS
a Mátészalka Városi Tanács elnöke

KULCSÁR KATALIN
a tiszalöki Faipari Vállalat betanított munkása

LAKATOS KÁLMÁN
a Tungsram kisvárdai fényforrásgyárának művezetője

LIBA LAJOSNÉ
a Vörös Október Ruhagyár vásárosnaményi gyárának raktárvezetője

LÓRÁNTNÉ HUDÁK KATALIN
a nyírbátori 3. Számú Általános Iskola igazgatója

MÁNYÁK ANTAL
a nagykállói Nyírség Mgtsz kertésze

MORAVSZKI GYÖRGY
a tiszavasvári Munka Mgtsz elnöke

PAPP KÁROLYNÉ
a fehérgyarmati Szamosmenti Ruhaipari Szövetkezet normása

POLGÁR SÁNDORNÉ
a Medicor nagyecsedi üzemének műszerésze

PUSKÁS ERZSÉBET
a hodászi Béke Mgtsz varrodavezetője

RUDI BÉLA
a Nyíregyházi Konzervgyár igazgatója

SOLTÉSZNÉ PÁDÁR ILONA
a Hazafias Népfront Szabolcs-Szatmár Megyei Bizottságának titkára

SZABÓ TAMÁS
a Magyar Posta Szabolcs-Szatmár megyei távközlési üzemének vezető műszerésze

DR. SZEMERSZKI MIKLÓS
az MSZMP Nyíregyháza Városi Bizottságának első titkára

TARCSA BÁLINT
a Magyar Optikai Művek méteszalkai gyárának mechanikai csoportvezetője

DR. TISZA LÁSZLÓ
a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács elnöke

TÓTH GÉZA
a Szakszervezetek Szabolcs-Szatmár Megyei Tanácsának vezető titkára

TÓTHNÉ KISS MÁRIA
a Minőségi Cipőgyár nyírbátori gyáregységének személyzeti vezetője

TÜRK GYULA
a gávavencsellői Szabadság Mgtsz pártvezetőségének titkára

VAJDA SÁNDOR
a Szabolcs-Szatmár Megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat csengeri üzemegységének vezetője

VARGA ANDRÁS
az MSZMP Kisvárda Városi Bizottságának első titkára

VARGA GYULA
az MSZMP Szabolcs-Szatmár Megyei Bizottságának első titkára

VILMAN PÁL
a tuzséri Erdért Vállalat igazgatója

SZOLNOK MEGYE

BAGI KÁROLY
Besenyszög–Palotás Állami Gazdaság igazgatója

BÁLINT JUDIT
a szolnoki Verseghy Ferenc Gimnázium tanára

BÉKÉSI FERENCNÉ
a kisújszállási Kunsági Bőr- és Textilruházati Szövetkezet szabásza

CZINEGE GYULÁNÉ
a karcagi Zádor Úti Általános Iskola igazgatója

CSÁSZÁR JÁNOS
a Növényolajipari és Mosószergyártó Vállalat martfűi gyárának igazgatója

CSÁSZÁR SZILVESZTER
a tiszafoldvári Lenin Mgtsz elnökhelyettese

FÓRIZS KÁROLY
a törökszentmiklósi Tiszatáj Mgtsz tmk-csoportvezetője

GYŐRI JÁNOSNÉ
a jászkiséri művelődési ház igazgatója

HEGYI ISTVÁNNÉ
a KISZ Szolnok Megyei Bizottságának első titkára

KATONA IMRE
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára

KERESZTESINÉ PALÓC FRANCISKA
az Orion Rádió és Villamossági Vállalat 7. számú jászfényszarui gyáregységének betanított munkása

KOHÁRI ISTVÁN
a MÁV Szolnoki Járműjavító Üzemének szerszámlakatosa

KÓRÓDI ANTALNÉ
a Törökszentmiklós Városi Tanács elnöke

KÓKAI RUDOLF
a Jászberényi Hűtőgépgyár pártbizottságának titkára

KUN LÁSZLÓNÉ
a kunszentmártoni Kilián Lakótelepi Általános Iskola igazgatóhelyettese

DR. MAJOROS KÁROLY
az MSZMP Szolnok Megyei Bizottságának első titkára

MAGYAR LÁSZLÓ
a Tiszamenti Vegyiművek csoportvezetője

MÉSZÁROS BALÁZS
az Alföldi Téglaipari Vállalat mezőtúri gyárának igazgatója

MOHÁCSI OTTÓ
a Szolnok Megyei Tanács elnöke

MOLNÁR FERENC
a Karcag Városi Tanács elnöke

NAGY GYÖRGYNÉ
a kuncsorbai Búzakalász Mgtsz állattenyésztője

ÓVÁRI MIKLÓS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

RAB JÁNOS
a tiszasülyi Béke-Barátság Mgtsz vasesztergályosa

SÁNDOR LÁSZLÓ
a Hazafias Népfront Szolnok Megyei Bizottságának titkára

SIMON JÓZSEF
az MSZMP Szolnok Megyei Bizottságának titkára

SZABÓ BORBÁLA
a Martfűi Tisza Cipőgyár művezetője

SZABÓ ISTVÁN
az MSZMP Jászberény Városi Bizottságának első titkára

SZABÓ JÁNOS
a Kőolajkutató Vállalat kőzepalföldi üzemének főfúrómester-helyettese

DR. SZABÓ JÓZSEF
az MSZMP Politikai Főiskolájának rektora

SZABÓ SÁNDORNÉ
a Papíripari Vállalat szolnoki gyára üdülőjének gondnoka

SZAKALI JÓZSEF
a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke

SZEGŐ LÁSZLÓ
a törkevei Vörös Csillag Mgtsz elnöke

SZILÁGYI LAJOS
a kisújszállási Nagykun Mgtsz pártvezetőségének titkára

DR. SZIRÁKI ANDRÁS
a Szolnoki Mezőgép Vállalat vezérigazgatója

SZŐRÖS FERENC TIBOR
a Jászsági Állami Gazdaság lakatosa

SZŰCS JÁNOS
az MSZMP Szolnok Megyei Bizottságának titkára

DR. TERBE FERENC
a karcagi kórház tiszafüredi tüdőbeteg-gondozó intézetének főorvosa

TÓTH ANDRÁS
az MSZMP Kisújszállás Városi Bizottságának első titkára

TÓTH ENDRE
az Uniszöv öcsödi telepének lakatosa

TÓTH ISTVÁN
nyugalmazott pártmunkás

TÓTH KÁROLY
a Ganz Villamossági Művek szolnoki gyárának csoportvezetője

TURBA LAJOS
a Tisza Bútoripari Vállalat 4. számú gyáregységének főművezetője

VARGA SÁNDORNÉ
az MSZMP Szolnok Városi Bizottságának első titkára

ZALAVÖLGYI KÁROLYNÉ
a Fővárosi Kézműipari Vállalat abádszalóki telepének varrónője

TOLNA MEGYE

DR. ADRIÁN ZSIGMOND
a Tolna Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

BODÓ ZOLTÁNNÉ
a tamási KOP-KA Áfész boltvezető-helyettese

CSÁSZÁR JÓZSEF
a Tolna Megyei Tanács elnöke

FARKAS TIBOR
a MÁV dombóvári üzemfőnökségének dízelszerelője

KISS MAGDOLNA
a KISZ Tolna Megyei Bizottságának első titkára

KLEIN ISTVÁN
a tamási KOP-KA Áfész igazgatósági elnöke

DR. MÁTÉ JÁNOS
a Központi Statisztikai Hivatal Tolna Megyei Igazgatóságának igazgatója

DR. NAGY JÓZSEF
a Szekszárdi Kórház és Rendelőintézet orvosa

K. PAPP JÓZSEF
az MSZMP Tolna Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

DR. PÉTER SZIGFRID
az MSZMP Tolna Megyei Bizottságának első titkára

PÓNYA JÓZSEF
a Paksi Atomerőmű Vállalat vezérigazgatója

SOLYMOSI JÓZSEF
a bonyhádi Pannónia Mgtsz elnöke

SZABÓ JÁNOSNÉ
a Bonyhádi Cipőgyár mintafelsőrész-készítője

SZABÓ JÓZSEF
az MMG Automatika Művek szekszárdi gyárának művezetője

SZABÓ LÁSZLÓ
a szekszárdi Mezőgép Vállalat gyönki gyáregységének festője

SZÁRAZ ISTVÁN
a paksi Dunamenti Egyesülés Mgtsz telepvezetője

SZEPESSY PÁLNÉ
a Bátaszéki Általános Iskola tanára

VAS ISTVÁN
a Dalmandi Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

VAS MEGYE

BARANYAI TIBOR
az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője

BARNA JÓZSEFNÉ
a Sabaria Cipőgyár kőrmendi gyáregységének tűzőnője

DR. BORS ZOLTÁN
a Vas Megyei Tanács elnöke

CSITE ISTVÁNNÉ
az Állatforgalmi és Húsipari Vállalat szombathelyi gyárának művezetője

DALLOS GYULA
a szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium szakfelügyelő tanára

DEBREI ISTVÁN
a MÁV szombathelyi vontatási főnökségének dízelmotor-vezetője

GLANZ LÁSZLÓNÉ
a Felsőszölnöki Általános Iskola igazgatója

DR. HOÓS JÁNOS
az Országos Tervhivatal államtitkára

HORVÁTH MIKLÓS
az MSZMP Vas Megyei Bizottságának első titkára

DR. ILLEI GYÖRGY
a szombathelyi Markusovszky Kórház főigazgató-helyettese

ISTENES ISTVÁN
a chernelházadamonyai Répcevölgye Mgtsz elnöke

KÁLMÁN JÁNOS
az Egis Lacta Tápszergyár kormendi gyáregységének főmérnöke

KEVEI PÁLNÉ
a Kőszegi Kisegítő Iskola és Nevelőotthon helyettes vezetője

KOPCSÁNDI FERENC
a KISZ Vas Megyei Bizottságának első titkára

KOVÁCS ANTAL
az Országos Vízügyi Hivatal elnöke

KOVÁCS LÁSZLÓ
a Lakástextil Vállalat vezérigazgatója

LŐRINCZ JÓZSEF
a Vas Megyei Állami Építőipari Vállalat művezetője

MOLNÁR ISTVÁN
az MSZMP Vas Megyei Bizottságának titkára

NAGY JÓZSEFNÉ
a kemenesmagasi Haladás Mgtsz főagazatvezetője

PASICS ERNŐNÉ
a vasvári Kossuth Mgtsz állatgondozója

PAVLICS LÁSZLÓNÉ
a Magyar Selyemipari Vállalat szentgotthárdi szövőgyárának szövőnője

SARLÓS ISTVÁN
az Országgyűlés elnöke

DR. SCHMIDT ERNŐ
a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinat vezérigazgatója

SZALAY LÁSZLÓ
a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola főigazgatója

DR. SZEKÉR GYULA
a Magyar Szabványügyi Hivatal elnöke

SZTUPA LAJOS
a Baromfiipari Országos Vállalat sárvári gyárának igazgatója

VESZPRÉM MEGYE

BARTÓK LÁSZLÓNÉ
a badacsonytomaji Hegyközségi Szövetkezet művezetője

BENEDEK GYULA
a Peremartoni Vegyipari Vállalat igazgatója

CSATLÓS GYÖRGY
az Inotai Alumíniumkohó csoportvezetője

DEMÉNY ZOLTÁN
a Volán 15. Számú Vállalat igazgatója

GYURICZA LÁSZLÓ
az MSZMP Veszprém Megyei Bizottságának első titkára

HARSÁNYI IMRE
a Nitrokémiai Ipartelepek vezérigazgatója

HAUSZBECK LÁSZLÓNÉ
a veszprémi Mezőgép Vállalat esztergályosa

DR. JÁRFÁS LÁSZLÓ
a Veszprémi Szénbánya Vállalat ajkai bányaüzemének igazgatója

KOCSIS JÓZSEF
a sümegi Összefogás Mgtsz művezetője

KOSIBA ISTVÁNNÉ
a Videoton Elektronikai Vállalat ajkai üzemegységének híradástechnikai szerelője

KOVÁCS ÁRPÁD
a Veszprémi Szénbánya Vállalat dudari üzemének főaknásza

KUGLERNÉ DR. CSENDES ÉVA
a Balatonfüredi Állami Kórház orvosa

LÉRÁNT KÁROLYNÉ
a Pápai Textilgyár KISZ-bizottságának titkára

MÉSZÖLY LÁSZLÓ
a balatonfőkajári Balatonfői Mgtsz elnöke

MORAVETZ TIBOR
a Bakony Fém- és Elektromoskészülék Művek pártbizottságának titkára

PALICSKA MIHÁLYNÉ
a Herendi Porcelángyár üzemvezetője

PAP JÁNOS
az MSZMP Veszprém Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

PRÉSING JÓZSEFNÉ
a pápai 1. Számú Általános Iskola tanítónője

RÁDULY LÁSZLÓ
a Bakonyi Bauxitbánya művezetője

SZABÓ GYULA
az MSZMP Veszprém Megyei Bizottságának titkára

DR. SZEKERES IMRE
a KISZ Veszprém Megyei Bizottságának első titkára

TAKÁCS GYULA
a Veszprém Megyei Állami Építőipari Vállalat művezetője

TAKÁCS IMRÉNÉ
az Ajkai Üveggyár technológusa

TISCHLER LÁSZLÓ
a Pápai Húskombinát művezetője

TOMPA KÁROLY
a MÁV tapolcai üzemfőnöksége pártvezetőségének titkára

ZAB JÓZSEF
a Bauxitkutató Vállalat hidraulikaszerelője

ZLATI ISTVÁN
az MSZMP Várpalotai Városi Bizottságának első titkára

ZALA MEGYE

DR. CSOKONA SÁNDOR
az MSZMP Zala Megyei Bizottságának nyugalmazott titkára

CSUTORÁNÉ
DR. ZILLICH MARGIT
a Zalaegerszegi Ruhagyár gazdasági igazgatója

FEHÉR ETELKA
a Szombathelyi Háziipari Szövetkezet gáborjánházi részlegének szövőnője

FLESKÓ GYÖRGYI
a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár esztergályosa

FÜLÖP LAJOS
a Zala Megyei Tanácsi Építőipari Vállalat lakatos csoportvezetője

DR. GASZTONYINÉ
DR. TÚRÓCZI ILONA
a Zalagerszegi Megyei Kórház főorvosa

GÁL RÓBERT
az MSZMP Nagykanizsa Városi Bizottságának első titkára

DR. GELENCSÉR ISTVÁN
a Zala Megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

GODÁR JÓZSEF
a zalaszentgróti Uniferro Ipari Szövetkezet művezetője

HAJAS ZOLTÁN
a Zala Megyei Tejipari Vállalat üzemigazgató-helyettese

HORVÁTH ISTVÁN
a Tungsram Rt. zalaegerszegi gyárának szerszámkészítője

HORVÁTH JÓZSEF
a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat bázakerettyei üzemének művezetője

HORVÁTH JÓZSEFNÉ
a búcsúszentlászlói Szevizvölgye Mgtsz villanyszerelője

DR. KARVALITS FERENC
az MSZMP Zala Megyei Bizottságának első titkára

NÉMETH KÁROLY
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

PAÁL GYULA
a Mezőgép letenyei gyárának igazgatója

PÁLOS LÁSZLÓ
az MSZMP Csesztreg Községi Bizottságának titkára

PROSZENYÁK ZOLTÁNNÉ
a Nagykanizsa és Vidéke Áfész elnöke

RADICS SÁNDOR
a nagylengyeli Előre Mgtsz elnöke

SZABÓ GYÖRGY
a keszthelyi Vas- és Járműipari Szövetkezet autószerelő szakoktatója

TAKÁCS HILDA
a KISZ Zalaegerszeg Városi Pedagógusbizottságának titkára

TROMBITÁS ISTVÁN
a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat vezérigazgatója

ÚJVÁRI SÁNDOR
a Zala Megyei Tanács elnöke

VARGA GYULA
az MSZMP Zala Megyei Bizottságának nyugalmazott első titkára

DR. VINCZE LÁSZLÓ
a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem rektorhelyettese

MAGYAR NÉPHADSEREG

CZINEGE LAJOS
a Minisztertanács elnökhelyettese

CSÉMI KÁROLY
nyugalmazott honvédelmi minisztériumi államtitkár

DERÉNYI GYULA
üzemeltetési osztály helyettes vezetője

DOBOS FERENC
egység pártbizottság titkára

FARKAS BERTALAN
űrhajós

GYÖRGYI BÉLA
az MSZMP Néphadseregi Bizottságának első titkára

HÁBER PÉTER
minisztériumi osztályvezető

HORVÁTH ISTVÁN
a politikai főcsoportfőnök első helyettese

KÁRPÁTI FERENC
politikai főcsoportfőnök, miniszterhelyettes

DR. KERTI ZSUZSA
a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola tanára

KÉRI GYÖRGY
seregtest politikai osztályának vezetője

KOSITZKY ATTILA
egységparancsnok

LÁSZLÓ ANDRÁS
seregtest pártbizottságának első titkára

MAJOR GYÖRGY
seregtest pártbizottságának első titkára

MANDÁK LÁSZLÓ
rajparancsnok

MOLNÁR BÉLA
üzemigazgató-helyettes

MOLNÁR TIBOR
egységparancsnok politikai helyettese

DR. MÓROCZ LAJOS
honvédelmi minisztériumi államtitkár

OLÁH ISTVÁN
honvédelmi miniszter

PACSEK JÓZSEF
vezérkari főnök, miniszterhelyettes

PAPP DEZSŐ
vezérőrnagy

PINTÉR LAJOS
HM-szerv pártbizottságának
első titkára

POMPOR ISTVÁN
HM-szerv politikai osztályvezetője

PORDÁN JÁNOS
a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia
pártbizottságának első titkára

RÁCZ SÁNDOR
személyügyi főcsoportfőnök,
miniszterhelyettes

SEBŐK JÁNOS
magasabbegység-parancsnok

SIPULA ISTVÁN
szolgálati főnök

SZEKERES JÓZSEF
egységparancsnok

SZILÁGYI ANDRÁS
egység pártvezetőség titkára

SZŰCS FERENC
csoportfőnök, vezérkari főnökhelyettes

TÖRÖK MIHÁLY
seregtest-parancsnok

DR. TURI KÁROLY
osztályvezető főorvos

WACHTEL SÁNDOR
egység KISZ-bizottság titkára

BELÜGYMINISZTÉRIUM

BAKÓ KÁROLY
hivatásos tiszthelyettes

BENKEI ANDRÁS
nyugalmazott belügyminiszter

DR. CSÁSZÁR JÓZSEFNÉ
hivatásos tiszt, osztályvezető

FÖLDESI JENŐ
belügyminiszter-helyettes

GONDOS MIKLÓSNÉ
az MSZMP Belügyminisztériumi
1. számú bizottságának titkára

DR. HORVÁTH ISTVÁN
belügyminiszter

DR. KAMARA JÁNOS
belügyminisztériumi államtitkár

KOVÁCS GYÖRGY
az MSZMP Belügyminisztériumi
Bizottságának első titkára

LADVÁNSZKY KÁROLY
belügyminiszter-helyettes

MECZNER DÉNES
hivatásos tiszthelyettes

SIKLÓSI ZOLTÁNNÉ
a Rendőrtiszti Főiskola hallgatója

BM HATÁRŐRSÉG

DR. ÁBEL LÁSZLÓ
a BM Határőrség politikai csoportfőnöke

KUN ISTVÁN
az MSZMP BM Határőrségi Bizottságának
első titkára

TÓTH IMRE
a BM Határőrség országos parancsnoka

VASMANSZKI KÁROLY
a BM Határőrség kerületparancsnoka

KÜLÜGYMINISZTÉRIUM

DR. BENCÉS MÁRTON
osztályvezető

DIENES BÉLA
a Belgrádi Külkereskedelmi Kirendeltség
vezetője

JUHÁSZ GYÖRGY
a Külügyminisztérium
moszkvai pártbizottságának titkára

MÓD PÉTER
a Magyar Népköztársaság UNESCO mellett működő állandó képviseletének vezetője

DR. NAGY GÁBOR
külügyminiszter-helyettes

PUJA FRIGYES
a Magyar Népköztársaság helsinki nagykövete

RAJNAI SÁNDOR
a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete

SZŰCS FERENCNÉ
főosztályvezető

VARGA ISTVÁN
az MSZMP Külügyminisztériumi Bizottságának első titkára

DR. VÁRKONYI PÉTER
külügyminiszter

A külföldi delegációk vezetői

NEAZ MOHAMMAD MOMAND
az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt
Központi Bizottságának titkára

MARIA MAMBO CAFÉ
az Angolai MPLA-Munkapárt
Központi Bizottságának titkára

WALTER SILBERMAYR
Ausztria Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja

ROEL JACOBS
a Belga Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

CSUDOMIR ALEKSZANDROV
a Bolgár Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Minisztertanács első elnökhelyettese

KOSZTASZ SZOFOKLEUSZ
a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja
Központi Bizottságának tagja

VASIL BILAK
Csehszlovákia Kommunista Pártja
Központi Bizottsága Elnökségének tagja,
a Központi Bizottság titkára

POUL EMANUEL
a Dán Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja

TESFAYE DINKA
az Etiópi Dolgozók Pártja
Politikai Bizottságának póttagja,
pénzügyminiszter

ERKKI KAUPPILA
a Finn Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja

MAXIME GREMETZ
a Francia Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

MARCEL DEBARGE
a Francia Szocialista Párt
Igazgatótanácsának tagja,
országos titkár
(megfigyelőként)

DIMITRISZ SZÁRLISZ
a Görög Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja

JOHN GEELEN
a Holland Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

JERRY MCINTYRE
Írország Kommunista Pártja
Országos Végrehajtó Bizottságának tagja

JASIN NOMAN
a Jemeni Szocialista Párt
Központi Bizottságának tagja,
miniszterelnök-helyettes

DRAGOSZLAV MARKOVICS
a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége
Központi Bizottsága Elnökségének tagja

CHEA SIM
a Kambodzsai Népi Forradalmi Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Nemzetgyűlés elnöke

JEAN-PIERRE NONAULT
a Kongói Munkapárt
Központi Bizottságának tagja

PAK SZONG CSOL
a Koreai Munkapárt
Politikai Bizottságának tagja,
a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság
alelnöke

ARMANDO HART DÁVALOS
Kuba Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja,
kulturális miniszter

PHOUMI VONGVICHIT
a Laoszi Népi Forradalmi Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Minisztertanács elnökhelyettese

TADEUSZ POREBSKI
a Lengyel Egyesült Munkáspárt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

RENÉ URBANY
a Luxemburgi Kommunista Párt elnöke

ARSENE RATSIFEHERA
a Madagaszkári Függetlenség Kongresszus
Pártja
Politikai Irodájának főtitkára,
a Legfelsőbb Forradalmi Tanács tagja

ANTHONY VASSALLO
a Máltai Kommunista Párt főtitkára

CERENDASIJN NAMSZRAJ
a Mongol Népi Forradalmi Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

ARMANDO GIEBUZA
a Mozambiki Frelimo-párt
Politikai Bizottságának tagja

LOU LEWIS
Nagy-Britannia Kommunista Pártja
Központi Bizottságának tagja

HERMANN GAUTIER
a Német Kommunista Párt
elnökhelyettese

WERNER JAROWINSKY
a Német Szocialista Egységpárt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

HANS SCHUMACHER
Német Szociáldemokrata Párt,
a Die Neue Gesellschaft felelős szerkesztője
(megfigyelőként)

ASMUND LANGSETHER
a Norvég Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja

INGE KOPP
a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt
elnökhelyettese,
a Vezetőség Irodájának és Titkárságának tagja

PAOLO BUFALINI
az Olasz Kommunista Párt
Vezetőségének tagja,
a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke

ANGELO GAETANO CRESCO
az Olasz Szocialista Párt
Országos Tanácsának tagja,
parlamenti képviselő
(megfigyelőként)

JOANNISZ CIAGASZ
a Pánhellén Szocialista Mozgalom
Központi Bizottságának tagja,
a Külügyi Bizottság tagja
(megfigyelőként)

CARLOS BRITO
a Portugál Kommunista Párt
Politikai Bizottságának és Állandó
Politikai Titkárságának tagja

LINA CIOBANU
a Román Kommunista Párt
Központi Bizottsága
Politikai Végrehajtó Bizottságának tagja,
a Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke

CARLOS NUNEZ
a Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front
Országos Vezetőségének tagja,
a Nemzetgyűlés elnöke

GILBERTO GHIOTTI
a San Marinói Kommunista Párt
főtitkára

SIMON SANCHEZ MONTERO
a Spanyol Kommunista Párt
Végrehajtó Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

ENRIQUE MUGICA
a Spanyol Szocialista Munkáspárt
Végrehajtó Bizottságának tagja,
országos titkár
(megfigyelőként)

BERNARD BURCHARD
a Svájci Munkapárt
Politikai Bizottságának tagja

LARS WERNER
a Svéd Baloldali Párt-Kommunisták elnöke

GRIGORIJ VASZILJEVICS ROMANOV
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

HAYDAR KUTLU
a Török Kommunista Párt
főtitkára

VO CHI CONG
a Vietnami Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára

JURIJ ALEKSZANDROVICS SZKLJAROV
a Béke és Szocializmus
folyóirat főszerkesztője

Tartalom

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ELŐZETES JELENTÉSE A XIII. KONGRESSZUS KÜLDÖTTEINEK 7

I. A Központi Bizottság ülései 7
II. A párt tevékenységének néhány területe 9
III. A társadalmi fejlődés 23
IV. Népképviselet, közigazgatás, fegyveres erők és testületek, törvényesség 36
V. A gazdasági építőmunka 45
VI. Életszínvonal, szociálpolitika 66
VII. A tudomány, az oktatás, a közművelődés, a művészetek 78
VIII. Külpolitika, nemzetközi kapcsolatok 87

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA A XIII. KONGRESSZUS HATÁROZATAINAK VÉGREHAJTÁSÁRÓL, A PÁRT FELADATAIRÓL 99

A nemzetközi helyzet, külpolitikánk 101
Belpolitikai helyzetünk, társadalmi és politikai viszonyaink fejlődése ... 107
A gazdasági építőmunka 116
Életszínvonal, életkörülmények, szociálpolitika 126
Ideológia, tudomány, kultúra 132
A párt helyzete és fejlődése 139
A párt nemzetközi tevékenysége 145

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSE
A XIII. KONGRESSZUSNAK 149

I. A pártegység, a pártfegyelem és a pártfegyelmi munka főbb jellemzői a XII. kongresszus óta 150
II. A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenysége 164
III. A pártegység és a pártfegyelem erősítésének, a pártfegyelmi munka továbbfejlesztésének főbb feladatai 167

1985. március 25.

A KONGRESSZUS MEGNYITÁSA 170

MEGNYITÓ BESZÉD
Németh Károly, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára 175

A KONGRESSZUS MUNKABIZOTTSÁGAI 181

A KONGRESSZUS NAPIRENDJE 182

KÁDÁR JÁNOS SZÓBELI KIEGÉSZÍTÉSE
A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁHOZ 183

GYENES ANDRÁS SZÓBELI KIEGÉSZÍTÉSE
A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSÉHEZ 201

HOZZÁSZÓLÁSOK 210

Grósz Károly, a Központi Bizottság tagja, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára 210
Csente Jenő, a Tatabányai Szénbányák frontmestere 218
Léránt Károlyné, a Pápai Textilgyár KISZ-bizottságának titkára 222
Radics Sándor, a nagylengyeli Előre Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke 224
Egresi Károly nyugdíjas, lakóterületi pártvezetőségi titkár 227
Martinovics Tibor, az Óbuda Mezőgazdasági Termelőszövetkezet gépjármű-villamossági műszerésze 232

Sikula György, a Központi Bizottság tagja, az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára 236
Gerezdes János, a Mosonmagyaróvári Timföld- és Műkorundgyár igazgatója 240
Juscsák György, a Mátraaljai Állami Gazdaság igazgatója 242
Osztafi Béla, az Ózdi Kohászati Üzemek kohásza 246
Czinege Gyuláné, a karcagi Zádor Úti Általános Iskola igazgatója 250
Szabó Gyula, a Láng Gépgyár művezetője, állami díjas 253
Fodorné Birgés Katalin, a Szakszervezetek Békés Megyei Tanácsának vezető titkára 257

1985. március 26.

Lázár György, a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnöke 263
Grigorij Romanov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 272
Carlos Brito, a Portugál Kommunista Párt Politikai Bizottságának és Állandó Politikai Titkárságának tagja 279
Tesfaye Dinka, az Etióp Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának póttagja, pénzügyminiszter 282
Hermán István, a Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat kiskunsági üzemének főfúrómestere, a szocialista munka hőse 285
Lukács János, az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának első titkára .. 288
Dolezsál Károly, a Dunai Vasmű esztergályosa 292
Havasi Ferenc, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára 296
Dr. Tisza László, a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács elnöke 309
Duschek Lajosné, a Központi Bizottság tagja, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke 312
Klein István, a Tamási KOP-KA Áfész igazgatósági elnöke 316
A MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JELENTÉSE 320
Ballai László, a Központi Bizottság osztályvezetője, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke 320
Aczél György, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára . 322
Dr. Szücs László, az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola főigazgatója 331
Virág Józsefné, a Kaposvári Ruhagyár varrónője 334
Horváth Miklós, az MSZMP Vas Megyei Bizottságának első titkára 337
Oláh István, a Központi Bizottság tagja, honvédelmi miniszter 342
Dr. Cserháti István, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora 347
Janzer Frigyes szobrászművész 351

Szabó István, a Központi Bizottság tagja, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke, a nádudvari Vörös Csillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke 356
Hegyi Istvánné, a KISZ Szolnok Megyei Bizottságának első titkára 360
Ráduly László, a Bakonyi Bauxitbánya művezetője, munkásőr 363
Krasznai Lajos, az MSZMP Pest Megyei Bizottságának első titkára 366
Köpeczi Béla, művelődési miniszter 372
Huszár Andor, a Tiszai Vegyi Kombinát vezérigazgatója 377

1985. március 27.

Gáspár Sándor, a Politikai Bizottság tagja, a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke 383
Boldog Jánosné, a Kiskunhalasi Állami Gazdaság kertészeti brigádvezetője 393
Zarnóczi József, az MSZMP X. Kerületi Bizottságának első titkára 396
Kovács János, a csorvási Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke 400
Tóth Imre, a BM Határőrség országos parancsnoka 404
Bálint László, a Szegedi Szalámigyár és Húskombinát vezérigazgatója 407
Takács Hilda, a KISZ Zalaegerszeg Városi Pedagógusbizottságának titkára 410
Pozsgay Imre, a Központi Bizottság tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára 413
Wlasitsch Gyula, a Graboplast Pamutszövő és Műbőrgyár kutató-fejlesztő főmérnöke, állami díjas 424
Dr. Antalóczy Albert, az MSZMP Komárom Megyei Bizottságának első titkára 427
Rostás Károly, Kaposvár Város Tanácsának nyugalmazott elnöke, a Hazafias Népfront Somogy Megyei Bizottságának elnöke 433
Szűcs István, a komlói Carbon Könnyűipari Vállalat igazgatója 437
Hámori Csaba, a Központi Bizottság tagja, a KISZ Központi Bizottságának első titkára 440
Kapolyi László, ipari miniszter 448
Dr. Illei György, a szombathelyi Markusovszky Kórház főigazgató-helyettese 452
Menus Ferencné, a Salgótarjáni Kohászati Üzemek dróthúzó csoportvezetője 456
Kiss József, az Alba Regia Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatója, állami díjas 459
Rajki Sándorné, a Gagarin Hőerőmű Vállalat pártbizottságának titkára .. 464

Pónya József, a Paksi Atomerőmű Vállalat vezérigazgatója 467
Juhász Ildikó, a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola hallgatója 470
Gyurity József, az MSZMP Hercegszántó Községi Vezetőségének titkára 473
Dr. Tatai Ilona, a Taurus Gumiipari Vállalat vezérigazgatója 476
Devcsics Miklós, a Nógrád Megyei Tanács elnöke 481
Dr. Postás Sándor, az MSZMP Debrecen Városi Bizottságának első titkára 485

A KONGRESSZUSON KÉPVISELT TESTVÉRPÁRTOK ÜDVÖZLETEI 488

Bolgár Kommunista Párt 488
Csehszlovákia Kommunista Pártja 489
Jugoszláv Kommunisták Szövetsége 491
Koreai Munkapárt 493
Kuba Kommunista Pártja 494
Lengyel Egyesült Munkáspárt 496
Mongol Népi Forradalmi Párt 498
Német Szocialista Egységpárt 499
Román Kommunista Párt 501
Vietnami Kommunista Párt 503
Kambodzsai Népi Forradalmi Párt 504
Laoszi Népi Forradalmi Párt 506
Ausztria Kommunista Pártja 507
Belga Kommunista Párt 508
Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja 509
Dán Kommunista Párt 511
Finn Kommunista Párt 512
Francia Kommunista Párt 513
Görög Kommunista Párt 515
Holland Kommunista Párt 517
Írország Kommunista Pártja 517
Luxemburgi Kommunista Párt 519
Máltai Kommunista Párt 520
Nagy-Britannia Kommunista Pártja 521
Német Kommunista Párt 523
Norvég Kommunista Párt 524
Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt 526
Olasz Kommunista Párt 527
San Marinói Kommunista Párt 529
Spanyol Kommunista Párt 531

Svájci Munkapárt 532
Svéd Baloldali Párt-Kommunisták 534
Török Kommunista Párt 534
Afganisztáni Népi Demokratikus Párt 536
Mozambiki Frelimo-párt 537
Jemeni Szocialista Párt 538
Kongói Munkapárt 539
Madagaszkári Függetlenség Kongresszus Pártja 540
Angolai MPLA-Munkapárt 542
Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front 543

1985. március 28.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG JELENTÉSE 546
Óvári Miklós, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára, a szerkesztőbizottság elnöke 546

KÁDÁR JÁNOS VITA-ÖSSZEFOGLALÓJA 552

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT XIII. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRT MUNKÁJÁRÓL ÉS A TOVÁBBI FELADATOKRÓL 565

I. A nemzetközi helyzet, külpolitikánk 566
II. Belpolitikánk, társadalmi és politikai viszonyaink 569
III. A gazdasági építőmunka 575
IV. Életszínvonal, életkörülmények, szociálpolitika 581
V. Ideológia, művelődéspolitika, szocialista életmód 584
VI. A párt és a tömegszervezetek 588
VII. A párt nemzetközi tevékenysége 593

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT SZERVEZETI SZABÁLYZATA 595

I. A párt tagja, a párttag kötelességei és jogai 595
II. A tagfelvétel, a tagság megszűnése, a párttagok átigazolása, a pártfegyelmi eljárás 597

III. A párt szervezeti felépítése, működési elve 598
IV. A párt legfelsőbb szervei 600
V. A pártbizottságok 601
VI. A párt alapszervezetei 603
VII. A párt irányító munkája az állami és a tömegszervezetekben ... 604
VIII. A párttagsági díj 605

A PÁRT KÖZPONTI VEZETŐ SZERVEI 606

A Központi Bizottság tagjai 606
A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai 610
A Központi Bizottság ülése 611
A Központi Ellenőrző Bizottság ülése 612

KÁDÁR JÁNOS ZÁRSZAVA 613

FÜGGELÉK 615

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusán részt vett küldöttek névsora 617

A külföldi delegációk résztvevői 653

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója · 85.1127/1 – Zrínyi Nyomda, Budapest · Felelős vezető Vágó Sándorné vezérigazgató · A kötetet Dús Ágnes szerkesztette · Képszerkesztő Fábri Magda · A borító Pányi Béla munkája · Műszaki vezető Bereczky Gábor · Műszaki szerkesztő Székffy Gyula · Terjedelme 39,4 (A/5) ív + 1 ív képmelléklet